IZBA PRZEMYSŁOWO-HANDLOWA W KATOWICACH

SPRAWOZDANIE
IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W KATOWICACH

ZA ROK

1935

DRUKARNIA DZIEDZICTWA W CIESZYNIE

IZBA PRZEMYSŁOWO-HANDLOWA W KATOWICACH

SPRAWOZDANIE
IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W KATOWICACH

ZA ROK

1935

DRUKARNIA DZIEDZICTWA W CIESZYNIE

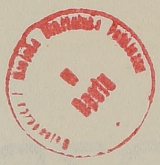

7589 S

380 : 62 + 66|69](438)

ZBIORY ŚLĄSKIE

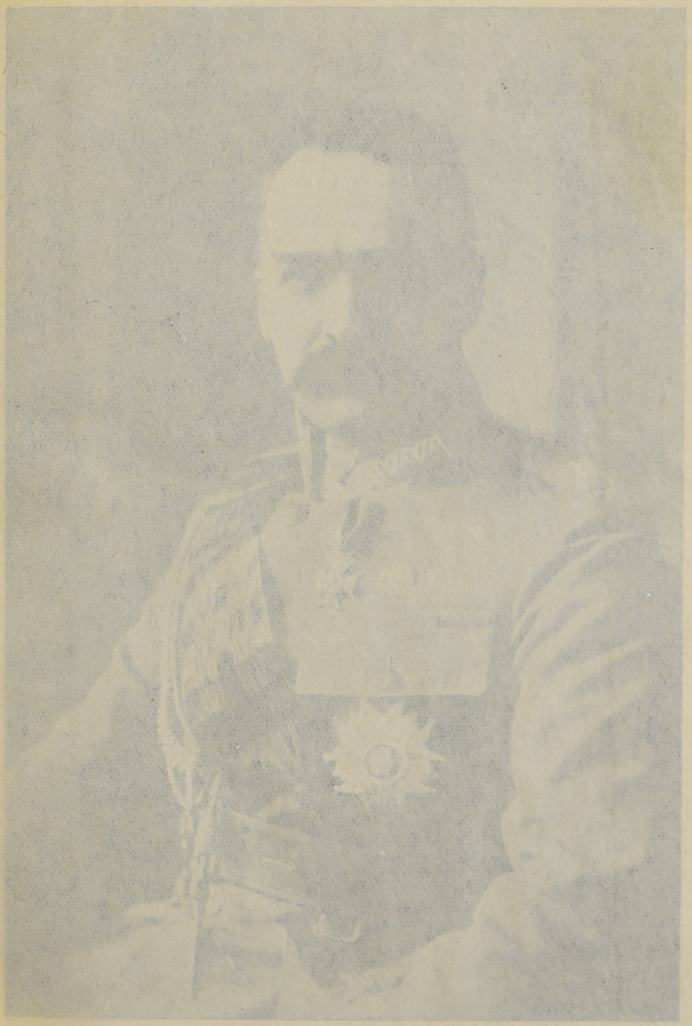

JÓZEF PIŁSUDSKI

5. XII. 1867 — 12. V. 1935

7589 S

380 : 62 + 66/69] (478)

ZBIORY ŚLĄSKIE

JÓZEF PIŁSUDSKI

5. XII. 1867 — 12. V. 1935

Akc K Nr 104/75/5

Niniejsze sprawozdanie jest pierwszem sprawozdaniem Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach, zorganizowanej na podstawie jednolitych w całem Państwie przepisów prawnych. Okręg Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach został utworzony przez połączenie okręgów, istniejących poprzednio na terenie województwa śląskiego dwóch instytucyj samorządu gospodarczego przemysłowo-handlowego, które działały w oparciu o ustawy pozaborcze: Izby Handlowej w Katowicach i Izby Przemysłowej i Handlowej w Bielsku.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach, która rozpoczęła swą działalność z dniem jej ukonstytuowania się, czyli z dniem 29 marca 1935 roku, przejęła i kontynuuje prace obu wspomnianych Izb. W sprawozdaniu tem traktujemy cały okręg działalności Izby jako jedną całość od 1 stycznia 1935 r., aczkolwiek oprócz biura centralnego Izby w Katowicach istnieje Ekspozytura Izby w Bielsku, posiadająca dość dużą samodzielność w załatwianiu szeregu spraw o znaczeniu lokalnem.

W tem miejscu pozwalamy sobie złożyć podziękowanie tym wszystkim Zrzeszeniom i Firmom, które przez nadsyłanie regularnych informacyj do sprawozdań gospodarczych Izby po-

zwoliły jej na opracowanie szeregu działów niniejszej pracy. Jednocześnie dziękujemy także wszystkim osobom, które przez stałą współpracę z Izbą umożliwiły jej wykonywanie nałożonych na nią przez ustawodawcę obowiązków.

Inż. Juljan Cybulski,
Prezes Izby.

Marjan Drozdowski,
Dyrektor Izby.

Część I

Sprawozdanie ze stanu gospodarczego przemysłu i handlu

UWAGI WSTĘPNE.

Rok ubiegły stał pod znakiem zbrojeń, które wpływały w większym lub mniejszym zakresie na rozwój konjunktury gospodarczej w szeregu państw. W szczególności zbrojenia wpłynęły na ożywienie w przemysłach żelaznym i metalowym, jako najbardziej związanych z dostawami wojennemi, pozatem odczuł się ich wpływ na rynku wełny i w innych przemysłach. Polska, której przeciętny wskaźnik produkcji za rok 1934, obliczony przez Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen w Warszawie, wynosił 62,8 przy podstawie rok 1928 = 100, według tychże danych zwiększyła również swą wytwórczość w roku 1935, dla którego wskaźnik produkcji wynosi 66,4. W porównaniu z wzrostem innych wskaźników produkcji szeregu państw, które znajdujemy w miesięcznikach statystycznych Międzynarodowego Instytutu Handlowego w Brukseli, jak np. Niemiec, których wskaźnik wzrósł o 15,4, Japonji, której wskaźnik produkcji podniósł się o 14,9, Stanów Zjednoczonych, gdzie zwyżka wskaźnika produkcji wynosi 11, Węgier, gdzie mamy wzrost wskaźnika produkcji o 12, Włoch — 7,8, Wielkiej Brytanji — 7,4, Belgji — 6,5, zwyżka wskaźnika polskiego, wynosząca 3,6, jest stosunkowo skromna.

Wskaźnik produkcji dóbr wytwórczych w Polsce według danych wymienionego poprzednio Instytutu wynosił w roku 1935 przeciętnie 61,2 (54,5), wskaźnik zaś dóbr spożycia 71,9 (68,8). Obydwa te wskaźniki są wyższe niż odpowiednie wskaźniki w poprzedzających rok sprawozdawczy trzech okresach rocznych, a nawet wskaźnik dóbr wytwórczych jest wyższy od wskaźnika tychże dóbr za rok 1931.

Wskaźnik produkcji węgla kamiennego, obliczony dla całej Polski, wynosił przeciętnie 70,1, gdy w roku poprzednim wskaźnik ten równał się 72,0. W tej gałęzi więc przemysłu polskiego nietylko nie stwierdzamy poprawy, lecz wprost przeciwnie, nawet pogorszenie sytuacji, wywołane przez szereg

przyczyn, z których jedną jest zmniejszenie się możliwości eksportowych węgla zagranicę i do Gdańska, który po dewaluacji guldena i wprowadzeniu przymusowej gospodarki dewizowej zaczął importować węgiel z Niemiec. Niemałą rolę w ograniczeniu wywozu węgla odegrały również sankcje przeciwwłoskie, wprowadzone przez Polskę w myśl odnośnych postanowień Ligi Narodów, jak też układ węglowy polsko-angielski i zamrożenie należności za węgiel polskich eksporterów w szeregu krajów, które wprowadziły ograniczenia w obrocie dewizami.

Wskaźnik produkcji rudy żelaznej wyniósł średnio 47,6 (36,0), a nawet w szeregu miesięcy przekraczał 49,1, w grudniu zaś wynosił 53,7.

Wskaźnik produkcji rud cynkowych i ołowianych równał się przeciętnie 28,6 (33,7), chociaż trzeba przyznać, że w drugiem półroczu stale przekraczał tę przeciętną, wahając się od 30,6 do 31,0.

Wskaźnik produkcji hutnictwa żelaznego wynosił przeciętnie w ciągu roku 64,1 (59,4), osiągając w szeregu miesięcy 66,4. Zato wskaźnik hutnictwa cynkowego i ołowianego, podobnie jak wskaźnik produkcji rud cynkowych i ołowianych, był niższy od wskaźnika za rok 1934 i wynosił przeciętnie 52,4 (57,6).

Sytuacja w przemysłach przetwórczych była naogół pomyślniejsza, niż w roku 1934, gdyż we wszystkich gałęziach, za wyjątkiem przemysłu odzieżowego, wskaźnik produkcji był wyższy w roku 1935, niż w roku poprzednim. Ściślej wyższym był wskaźnik przepracowanych robotniko-godzin, gdyż tego rodzaju wskaźnik znajdujemy w „Konjunkturze Gospodarczej".

Przeciętny wskaźnik zatrudnienia w przemyśle metalowym za rok 1935 równał się 64,1, gdy za rok poprzedni wynosił 54,8. Jest to gałąź przemysłu, w której wskaźnik przepracowanych robotniko-godzin wzrósł stosunkowo najsilniej. Największe zatrudnienie w tej gałęzi przemysłu przypada na okres zimowy, gdyż najwyższy wskaźnik zanotowano w grudniu — 66,8, a w listopadzie wskaźnik równał się 66,7, zaś w dwóch poprzednich miesiącach również był wyższy od 66.

W przemyśle chemicznym także zaobserwowano wzrost zatrudnienia, jednak wskaźnik w tej gałęzi przemysłu za rok

sprawozdawczy podniósł się tylko do 86,6, czyli o 5,3, gdy wzrost zatrudnienia w roku poprzednim w porównaniu z rokiem 1933 równał się wskaźnikowo 8,2. Najwyższy wskaźnik przepracowanych robotniko-godzin w przemyśle chemicznym równał się w okresie sprawozdawczym 89,5 i przypada na październik.

W przemyśle mineralnym wskaźnik przepracowanych robotniko-godzin w roku 1935 wzrósł do 64,8 (57,3), przyczem najwyższy wskaźnik przypada na okres od września do grudnia, gdyż w tej grupie przemysłu najgłówniejszemi zakładami są cegielnie i wytwórnie różnych artykułów budowlanych, a jak wiadomo, w Polsce największe nasilenie prac w przemyśle budowlanym przypada właśnie na okres późnej jesieni. We wszystkich tych miesiącach wskaźnik przekraczał znacznie przeciętną dla roku 1935, a w listopadzie doszedł do 71,3.

Przemysł drzewny także wykazał ożywienie w porównaniu z rokiem poprzednim, gdyż wskaźnik przepracowanych robotniko-godzin w tej gałęzi przemysłu wzrósł w roku 1935 do 67,2 (62,0). Najwyższy wskaźnik w tym przemyśle przypada na wrzesień — 76,0.

W przemyśle budowlanym sytuacja również była lepszą niż w roku poprzednim, przyczem wskaźnik przeciętny dla całego roku podniósł się do 25,6 (22,8), ale od lipca do końca tego roku mamy stale wskaźnik wyższy od przeciętnego, w grudniu zaś równał się on 37,5.

Średni wskaźnik zatrudnienia w przemyśle włókienniczym wynosił 71,1, czyli o 4,3 więcej, niż w roku 1934, ale w listopadzie i grudniu wskaźniki w tym przemyśle były 72,9 i 75,6. O ile chodzi o przemysł wełniany śląski, to jego sytuacja była stosunkowo lepsza niż sytuacja w innych ośrodkach przemysłu włókienniczego w Polsce.

Przemysł odzieżowy jest, jak zaznaczyliśmy na wstępie, jedynym wśród przemysłów przetwórczych, który ma wskaźnik w roku sprawozdawczym niższy niż w roku poprzednim. Wskaźnik za rok 1935 wynosił w nim przeciętnie 71,2 (76,2), chociaż w sierpniu osięgał 83,0, a w szeregu innych miesięcy był także wyższy od przeciętnego. Na stan tego wskaźnika wpłynęło niezawodnie bardzo słabe zatrudnienie w styczniu roku

sprawozdawczego, dla którego wskaźnik równał się w tym przemyśle 44,1.

W przemyśle skórnym przeciętny wskaźnik zatrudnienia równał się w roku sprawozdawczym 95,7 (88,6), byłby jednak również wyższy, gdyby nie niski stan zatrudnienia w styczniu, dla którego wskaźnik wynosił 79,5, ponieważ w innych miesiącach nie spotykamy niższego wskaźnika od 92,7, który przypadł na sierpień. Najwyższy wskaźnik w tym przemyśle wynosił w grudniu 103,4, czyli że można powiedzieć, iż zatrudnienie w tej gałęzi przemysłu w tym miesiącu przekroczyło poziom zatrudnienia z roku 1928, który jest brany jako podstawa przy obliczaniu wskaźnika. Gdyby nie stan cen surowca, które pod względem zapotrzebowania wojskowego zagranicy, w szczególności armji włoskiej w związku z kampanją abisyńską, miały tendencję zwyżkową i niemożność sprzedaży skór garbowanych po znacznie wyższych cenach na rynku krajowym, który wykazywał wciąż słabą siłę nabywczą, sytuację w tym przemyśle na podstawie wspomnianych wskaźników Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen trzebaby było uznać za bardzo dobrą.

Zakłady przemysłu spożywczego były również zatrudnione stosunkowo lepiej, niż w roku poprzednim. Wskaźnik przepracowanych robotniko-godzin w tej gałęzi przemysłu w roku 1935 równał się 65,5 (62,9). Najwyższy wskaźnik w tym dziale przemysłu przypada na grudzień — 70,8.

Wskaźnik robotniko-godzin w przemyśle papierniczym wynosił w 1935 r. 92,8 (88,4) czyli wykazał wzrost. Gdyby nie stosunkowo niższe zatrudnienie w maju (wskaźnik w tym miesiącu równał się 86,4), wskaźnik przeciętny byłby jeszcze wyższy, ponieważ w większości miesięcy przekracza on przeciętną, a w sierpniu osiąga 96,1.

W przemyśle poligraficznym wskaźnik zatrudnienia wzrósł do 84,4 (79,6). Najlepszemi miesiącami w tym przemyśle były lipiec i sierpień, w których wskaźniki równały się 86,5 i 86,8.

Tak samo zwiększyły się wskaźniki zbytu produktów przemysłowych. W szczególności wskaźnik zbytu ogólnego wzrósł do 69,5 (66,0), wskaźnik zbytu wyrobów przemysłowych na rynku wewnętrznym do 69,1, dóbr konsumcyjnych do 84,2 (80,4) i dóbr inwestycyjnych do 48,7 (42,1).

Wzrost spożycia pociąga za sobą normalnie wzrost cen, o ile produkcja nie nadąża za konsumcją. Jednakowoż na rynku polskim wskaźniki cen nie wskazują na ten symptom, gdyż wskaźnik Instytutu Badania Konjunktur i Cen, obliczony dla cen hurtowych za rok 1935, wynosił 53,1 (55,8), jak też wskaźniki cen hurtowych surowców, półfabrykatów i wyrobów gotowych, które wynosiły 54,3 (57,6), 52,2 (57,4) i 60,6 (63,2), dowodzą spadku cen, to samo można zresztą stwierdzić w dziedzinie cen rolniczych artykułów, których wskaźnik wynosił średnio 35,8 (37,0).

Szczegółowsze dane o ruchu cen zawiera specjalna tabela, w której podajemy wskaźniki cen szeregu towarów w ciągu roku 1935, obliczone przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie (str. 12).

Tego rodzaju rozwój ruchu cen tłumaczyć można z jednej strony stosunkowo nieznacznym wzrostem obiegu pieniężnego w Polsce w ciągu roku sprawozdawczego — wynosił on przeciętnie 1.365,7 milj. zł. miesięcznie, gdy w roku 1934 równał się 1.312,2 milj. miesięcznie, jak też utrzymaniem obiegu weksli prawie na niezmienionym poziomie — 1,08 miljarda zł (1,07 miljarda zł) i zmniejszaniem się siły nabywczej ludności urzędniczej, która w niebogatem społeczeństwie polskiem stanowi w swej masie ważki czynnik konsumcji. Szczególnie silnie odbiło się na sytuacji zbytu wprowadzenie podatku specjalnego od grudnia ubiegłego roku. Poza tem na spadek cen wpłynęła akcja Rządu, zmierzająca do obniżenia szeregu cen artykułów skartelizowanych, dzięki której obniżono ceny w dwóch podstawowych przemysłach na Śląsku: węglowym i żelaznym oraz w szeregu innych, mających stosunkowo mniejsze z punktu widzenia interesów śląskich znaczenie.

Szczupłość obiegu pieniężnego nie była wyrównywana większym wzrostem kredytów, udzielanych przez banki, w których wkłady wzrosły przeciętnie do 1787,9 miljonów złotych (1.679,2 miljonów zł), ale które udzielały przeciętnie miesięcznie 1435,0 miljonów zł kredytu krótkoterminowego (1.399,8 milj. zł w roku 1934) i 2.190,9 milj. zł (2.087,3 milj. zł) kredytu długoterminowego. Banki w roku sprawozdawczym utrzymywały stosunkowo wyższe pogotowia kasowe, niż w roku poprzednim, wynoszące w bankach prywatnych 5,5% (5,4%). Stopa dyskon-

Wskaźniki cen hurtowych za rok 1935 (1928 r. = 100).

Grupy	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wskaźnik ogólny	52,7	52,2	52,1	52,2	52,7	52,6	52,9	53,6	54,2	54,5	54,5	52,7
Paliwo mineralne	83,7	83,7	83,5	83,5	83,5	83,5	83,5	83,5	83,5	83,5	83,5	77,4
Żelazo	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	70,9
Inne metale	42,1	41,5	42,5	43,1	44,1	43,2	43,9	45,5	46,1	48,8	48,8	48,8
Drewno obrobione . . .	39,9	39,9	39,7	39,6	39,7	39,5	39,7	39,3	39,6	40,0	39,5	39,7
Tkaniny	57,1	57,2	57,1	57,1	57,1	56,8	56,4	56,3	56,4	56,3	56,1	56,1
Żywność i używki . . .	48,2	47,2	47,2	47,5	48,6	48,4	49,1	50,3	51,3	51,5	51,0	49,1
Artykuły przemysłowe . .	57,1	57,0	56,7	56,7	56,7	56,6	56,6	56,7	56,9	57,3	57,7	56,2
Surowce i półfabrykaty przem.	54,9	54,8	54,5	54,5	54,6	54,5	54,7	54,7	55,1	55,6	56,2	54,1
Materjały budowlane . . .	50,5	50,7	51,0	51,0	51,0	50,8	50,9	50,9	51,2	52,3	52,2	50,4
Artykuły nabywane przez roln.	67,8	67,1	67,0	67,0	66,8	66,8	66,5	66,5	66,7	67,2	66,9	65,4
Artykuły rolne krajowe . .	42,8	41,7	41,8	42,0	43,2	43,0	43,7	45,1	46,3	46,5	45,9	43,7

Źródło: Wiadomości Statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego.

towa nie wykazuje prawie żadnych zmian w porównaniu z rokiem 1934, wynosiła bowiem od 4,9 do 9,5%.

Sytuacja gospodarcza na Śląsku, który stanowi integralną część Polski, była odbiciem sytuacji ogólnopolskiej, oczywiście z pewnemi odchyleniami.

W szczególności przemysł węglowy śląski, który w znacznie większym stopniu jest zainteresowany w eksporcie węgla zagranicę, niż przemysł innych zagłębi węglowych w Polsce, boleśniej odczuł zarówno kurczenie się eksportowych rynków zbytu, jak też przymusowe obniżenie cennika sprzedaży węgla na rynku krajowym, dzięki której przemysł ten pokrywał część strat, ponoszonych na rynkach eksportowych. Wskutek kurczenia się eksportu i zmniejszonego wskutek tego zbytu wydobycie węgla na Śląsku nieco spadło.

W przemyśle hutniczo-żelaznym nastąpiła dalsza poprawa, o ile chodzi o stan ilościowy produkcji i zbytu. Natomiast w hutach cynkowych nastąpił spadek zatrudnienia i produkcji. Hutnictwo ołowiu zato przeżywało lepszy okres, niż w roku poprzednim.

Tak samo rok ubiegły przyniósł poprawę sytuacji w przemyśle włókienniczym i w większości zakładów przemysłu przetwórczego oraz w przemyśle budowlanym.

Wskaźnik ogólny kosztów utrzymania na Śląsku, obliczany na podstawie danych Komisji Parytetycznej przy Śląskim Urzędzie Wojewódzkim, ogłoszony w Śląskich Wiadomościach Statystycznych, utrzymywał się na poziomie zbliżonym do 70 poprzez czas dłuższy. Jedynie tylko w październiku i listopadzie, jak to widać z cyfr, ogłoszonych w specjalnej tabeli w niniejszem sprawozdaniu (str. 14), wskaźnik ten wynosił 72,7 i 73,6, ale już w grudniu spadł, wskutek spadku kosztów żywności, opału i światła oraz obniżenia w drodze dekretowej czynszów mieszkaniowych, do 68,0.

Względnie stały poziom kosztów utrzymania i zwiększenie zatrudnienia w różnych przemysłach pozwalały ludności śląskiej na składanie pewnej części zarobków w formie oszczędności w P. K. O. i komunalnych kasach oszczędności. Danych o wkładach oszczędnościowych w P. K. O. i w oddziałach banków akcyjnych na Śląsku nie posiadamy. Natomiast z tabeli, ułożonej na podstawie danych Związku Komunalnych Kas Oszczędności Województwa Śląskiego widzimy, że wkłady

Wskaźnik kosztów utrzymania w Katowicach.

	1935											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
						1927=100,0						
Ogólne koszty utrzymania	70,4	69,7	70,0	69,2	69,0	69,5	69,5	70,0	70,6	72,7	73,6	68,0
Żywność, opał, światło i mieszkanie . .	69,5	68,6	69,0	68,1	67,9	68,5	68,4	69,0	69,7	72,1	73,2	66,6
Żywność	57,8	56,7	57,2	56,0	55,7	56,5	56,4	57,3	58,1	61,3	62,8	58,0
Opał, światło . . .	91,5	91,5	91,5	91,5	91,5	91,5	91,5	91,5	91,5	91,5	91,5	87,7
Mieszkanie	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	98,6
Odzież, bielizna, obuwie	75,9	75,9	75,9	75,9	75,9	75,9	75,9	75,9	75,9	75,9	75,9	75,9
Zmiany w % % w porównaniu z poprzednim miesiącem.												
Ogólne koszty utrzymania	−0,7	−1,0	+0,4	−1,1	−0,3	+0,8	−0,1	+0,8	+0,8	+3,0	+1,3	−7,7
Żywność, opał, światło i mieszkanie . .	−0,8	−1,2	+0,5	−1,3	−0,4	+0,9	−0,2	+1,0	+0,9	+3,6	+1,5	−9,0
Żywność	−1,2	−1,9	+0,8	−2,0	−0,6	+1,5	−0,2	+1,5	+1,4	+5,6	+2,3	−7,6
Opał, światło	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	−4,2
Mieszkanie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	−15,0
Odzież, bielizna, obuwie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Śląskie Wiadomości Statystyczne Nr 1 rok 1936 Str. 18.

oszczędnościowe wzrosły o 11,355.176,03 zł w ciągu 12 miesięcy roku 1935.

Wkłady oszczędnościowe w Komunalnych Kasach Oszczędności na Górnym Śląsku.

Miesiąc	Stan na ostatni dzień w złotych		
	Powiatowe	Miejskie	Razem
Grudzień 1934	37.404.160,59	67.923.494,73	105.327.655,32
Styczeń 1935	38.613.836,97	72.016.058,35	110.629.895,32
Luty „	39.187.113,66	73.824.876,54	113.011.990,20
Marzec „	39.946.539,70	75.189.508,06	115.136.047,76
Kwiecień „	35.879.844,68	74.937.819,07	110.817.663,75
Maj „	35.346.671,42	74.636.232,38	109.982.903,80
Czerwiec „	35.830.181,55	75.783.685,19	111.613.866,74
Lipiec „	38.500.431,88	77.545.345,28	116.045.777,16
Sierpień „	38.392.883,79	77.850.025,68	116.242.909,47
Wrzesień „	38.286.916,69	77.675.543,37	115.962.460,06
Październik „	38.072.952,58	77.118.038,08	115.190.990,66
Listopad „	38.531.440.65	77.756.940,16	116.288.380,81
Grudzień „	38.777.935,43	77.904.895,92	116.682.831,35

Źródło: Związek Komunalnych Kas Oszczędności Woj. Śl.

O ile chodzi o obroty czekowe w oddziale katowickim P. K. O., które przedstawiamy poniżej w osobnem zestawieniu, to musimy stwierdzić, że w porównaniu z rokiem poprzednim ilość kont czekowych spadła, jak również niższy był stan sald na kontach czekowych w miljonach złotych. Natomiast obroty czekowe w katowickim oddziale były wyższe niż w roku poprzednim, przyczem specjalnie wzrosły obroty bezgotówkowe, które stanowiły przeciętnie 75,7%, gdy w roku poprzednim tylko 69,3%.

Obroty czekowe Oddziału katowickiego P. K. O. za rok 1935.

Miesiąc	Liczba kont z końcem miesiąca	Stan w mil. zł	Obrót		
			Ogółem	w tem bezgot.	
			w mil. zł		%
Styczeń . .	6.858	25,7	160,2	120,7	75,3
Luty . . .	6.884	25,5	161,7	127,3	78,7
Marzec . . .	6.547	27,2	168,9	127,0	75,2
Kwiecień .	6.505	26,4	154,5	114,7	74,2
Maj . . .	6.533	27,1	159,1	121,7	76,5
Czerwiec . .	6.586	27,8	150,7	113,1	75,0
Lipiec . . .	6.621	23,8	174,1	130,9	75,2
Sierpień . .	6.661	22,4	167,5	125,8	75,1
Wrzesień . .	6.699	20,6	175,0	132,0	75,4
Październik .	6.731	17,3	201,0	153,0	76,4
Listopad . .	6.783	16,3	185,1	141,9	76,7
Grudzień . .	6.806	16,5	172,5	129,2	74,9

Jedną z oznak sytuacji gospodarczej są protesty wekslowe. Obliczenia Gł. Urzędu Statystycznego ilości zaprotestowanych weksli na Śląsku i w Katowicach podajemy w poniższem zestawieniu. Jednocześnie podajemy także łączną wartość sum wekslowych zaprotestowanych weksli. Zaznaczamy, że z jednej strony jest to zestawienie oparte na szacunku, więc nie może pretendować do zbytniej ścisłości, z drugiej zaś trzeba się liczyć z tem, że wogóle część weksli niezapłaconych w terminie z tych lub innych przyczyn nie idzie do protestu. Statystyka protestowanych weksli za rok 1935 wskazuje, że ilość weksli protestowanych na Śląsku w ostatnim kwartale wzrasta. Pozatem z ogólnej ilości zaprotestowanych w ciągu roku sprawozdawczego weksli i mniejszej wartości łącznej tych weksli wnioskować można, że szły do protestu weksle wystawiane na stosunkowo niższe sumy, niż w roku poprzednim. Możnaby to przyjąć za dowód pewnego osłabienia siły płatniczej kupiectwa, które nie ryzykowało wystawiania wek-

sli na wyższe kwoty, niżby przypuszczalnie mogło spłacać, z drugiej strony zaś można przypuszczać, że wogóle w roku sprawozdawczym zawierano transakcje na stosunkowo niższe kwoty.

Protesty weksli na Śląsku i w Katowicach 1935 r.

Miesiąc	Ilość w tys. sztuk		Suma w milj. złotych	
	Śląsk	Katowice	Śląsk	Katowice
Styczeń	4,1	1,5	0,9	0,4
Luty	3,7	1,3	0,9	0,3
Marzec	4,3	1,7	0,9	0,4
Kwiecień . . .	4,3	1,7	0,8	0,3
Maj	4,5	1,7	1,0	0,5
Czerwiec . . .	4,2	1,6	0,7	0,3
Lipiec	4,9	1,8	1,0	0,4
Sierpień	4,5	1,6	0,7	0,3
Wrzesień . . .	4,7	1,7	0,9	0,3
Październik . . .	5,3	2,0	1,0	0,4
Listopad . . .	4,9	2,2	1,1	0,6
Grudzień . . .	5,4	2,1	0,9	0,4
Ogółem .	54,8	20,9	10,8	4,6
Grudzień 1934 . . .	4,4	1,6	1,0	0,4
Ogółem 1934 . .	49,9	20,1	14,3	5,5

Wreszcie wskaźnikiem sytuacji gospodarczej jest statystyka nadzorów i upadłości, którą podajemy poniżej na podstawie zestawień własnych biura Izby, opartych o materjały nadsyłane przez sądy, wydające odnośne decyzje i ogłoszenia sądowe w Monitorze Polskim i innych czasopismach publikacyjnych.

Statystyka Upadłości i Nadzorów górnośląskiej części Województwa Śląskiego za 1935 r.

Miesiące	Nadzory							
	Firmy zarejestrowane						Firmy niezarejestrowane	
	R. H. A. f-y pojed. Sp. jawne „ komandyt.		R. H. B. Sp. z o. o. „ akc. „ kom.		R. Spółdz.			
	1935	1934	1935	1934	1935	1934	1935	1934
Styczeń	—	—	—	—	—	—	—	—
Luty	1	1	—	—	—	—	—	—
Marzec	—	1	—	2	—	1	—	—
Kwiecień	—	1	—	1	—	—	—	—
Maj	—	7	—	—	—	—	—	—
Czerwiec	1	—	—	—	—	—	—	—
Lipiec	—	—	—	—	—	—	—	—
Sierpień	—	—	—	1	—	—	—	—
Wrzesień	—	—	—	—	—	—	—	—
Październik	—	—	—	—	—	—	—	—
Listopad	—	—	—	1	—	1	—	—
Grudzień	—	—	—	—	—	—	—	—
Ogółem	2	10	—	5	—	2	—	—

	Upadłości							
	Firmy zarejestrowane						Firmy niezarejestr.	
	R. H. A. firmy pojed. Sp. jawne „ komandyt.		R. H. B. Sp. z o. o. „ akc. „ kom.		R. Spółdz.			
	1935	1934	1935	1934	1935	1934	1935	1934
Styczeń	—	—	—	—	—	—	—	—
Luty	1	1	—	1	—	—	2	—
Marzec	—	—	1	1	—	—	1	—
Kwiecień	—	—	1	—	—	—	—	—
Maj	—	—	—	—	—	—	—	—
Czerwiec	—	—	—	3	—	—	—	—
Lipiec	—	—	—	—	—	—	—	—
Sierpień	—	—	—	—	1	—	—	—
Wrzesień	—	1	—	—	—	—	—	—
Październik	—	—	—	—	—	—	—	—
Listopad	—	1	—	—	—	—	1	—
Grudzień	1	1	—	2	—	—	1	—
Ogółem	2	4	2	7	1	—	5	—

Z zestawień statystycznych ogłoszonych upadłości i nadzorów sądowych wynika, że rok 1935 był lepszym pod względem wypłacalności, niż rok poprzedni. Ilość upadłości firm rejestrowanych spadła o połowę, ilość przeprowadzonych układów spadła do 2, gdy w roku poprzednim wynosiła 17.

PRZEMYSŁ WĘGLOWY.

O ile, biorąc pod uwagę sytuację przemysłu węglowego w całym świecie, można powiedzieć, że rok 1935 w większości państw, produkujących węgiel, zaznaczył się zwyżką wydobycia, to musimy stwierdzić, że ogólnopolska produkcja węgla obniżyła się według danych Unji Polskiego Przemysłu Górn.-Hutniczego w tym roku do 28,540.196 t. (29,267.377 t.), zaś produkcja węgla na Śląsku spadła do 21,131.975 t. (21.976.385 t.). Spadek produkcji węgla na Śląsku w porównaniu z rokiem poprzednim wynosił 3,84%, przyczem produkcja śląska w roku 1935 stanowiła 74,04% produkcji ogólnopolskiej węgla, gdy w roku poprzednim wynosiła 75,09% tejże produkcji. Wskazuje to na znaczniejsze pogorszenie się sytuacji przemysłu węglo-

Miesięczne cyfry wydobycia węgla na Śląsku według danych P. K. W. w tonach.

Miesiące	Wydobycie ogólne w r. 1935	Wydobycie ogólne w r. 1934	Wydobycie średnie na dzień roboczy 1935	Wydobycie średnie na dzień roboczy 1934
Styczeń . . .	1.992.009	1.956.940	76.616	78.278
Luty	1.645.727	1.643.429	71.553	71.453
Marzec . . .	1.705.047	1.745.783	65.579	64.658
Kwiecień . . .	1.562.203	1.603.236	62.488	66.802
Maj	1.504.455	1.538.598	60.178	66.896
Czerwiec . . .	1.537.680	1.604.707	69.895	64.188
Lipiec . . .	1.785.278	1.712.972	66.121	65.884
Sierpień . . .	1.738.024	1.844.905	66.847	70.958
Wrzesień . . .	1.853.162	1.949.526	74.126	77.981
Październik . .	2.057.093	2.126.454	76.189	78.758
Listopad . . .	1.813.136	2.233.735	72.525	89.349
Grudzień . . .	1.845.515	1.964.155	80.240	93.531

Źródło: PKW.

wego na Śląsku w porównaniu z sytuacją tegoż przemysłu w innych zagłębiach.

Rozwój sytuacji w poszczególnych miesiącach roku sprawozdawczego przedstawiamy w powyższem zestawieniu tabelarycznem.

Z powyższych cyfr wynika, że w styczniu i lutym roku sprawozdawczego ogólne wydobycie węgla na Śląsku było jeszcze wyższe niż w analogicznych miesiącach roku poprzedniego. Wydobycie w marcu, mimo zwiększonego średniego wydobycia na dzień roboczy, w sumie ogólnej było niższe niż w marcu roku 1934, zaś w następnych miesiącach, za wyjątkiem lipca, który wyjątkowo był lepszym od lipca 1934 r., mamy wszędzie do czynienia z cyframi niższemi niż w analogicznych miesiącach roku poprzedniego.

Coraz większe trudności na rynkach eksportowych jak też niższe ceny węgla na rynku wewnętrznym, które w dodatku w końcu roku 1935 zostały obniżone o 13% na gatunkach grubych i 7% na gatunkach przemysłowych, zmuszały przemysł węglowy Śląska do stosowania coraz większych wysiłków w celu podniesienia wydajności pracy robotników na kopalni. Jak tego dowodzą cyfry, zaczerpnięte z zestawień rocznych Unji Polskiego Przem. Górn.-Hutniczego, przeciętne wydobycie jednego robotnika na dniówkę przepracowaną w roku 1935 wynosiło, biorąc całą załogę, 2.026 kg (1.957 kg w r. 1934 i 1.202 kg w r. 1913), czyli 168,6% wydajności przedwojennej, zaś wydajność robotnika pracującego na dole podniosła się do 2.934 kg (2.823 kg w roku 1934 i 1.789 kg w roku 1913), czyli stanowiła 164% wydajności przedwojennej.

Poniżej podajemy zestawienie wydajności pracy załogi kopalń węgla w r. 1935 w poszczególnych miesiącach (str. 21).

Zużycie własne kopalń w Polsce wynosiło w roku 1935 2,732.426 t. (2,733.614 t.), zaś zużycie własne kopalń śląskich 1,826.302 t. (1,783.352 t.). Zużycie własne na Śląsku zwiększyło się o 2,41%.

Ogólnopolski zbyt węgla na rynku wewnętrznym wynosił 16,889.160 t. (15,780.842 t.), zaś zbyt węgla ze Śląska na rynku krajowym równał się 11,710.784 t. (11,042.411 t.). Zbyt węgla śląskiego na rynku krajowym zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 6,05%, przyczem stosunek węgla zbytego

Wydajność robotnika na dniówkę na Śląsku w kopalniach węgla w roku 1935.

Miesiące	Kg	1913=100%	Kg	1913=100%
	załoga na dole		Cała załoga	
Styczeń . . .	2.864	160.1	1.998	166.2
Luty	2.876	160.8	1.994	165.9
Marzec . . .	2.886	161.3	1.983	165.0
Kwiecień . . .	2.883	161.1	1.978	164.6
Maj	2.866	160.2	1.952	162.4
Czerwiec . . .	2.902	162.2	1.995	166.0
Lipiec . . .	2.957	165.3	2.038	169.6
Sierpień . . .	2.960	165.5	2.031	169.0
Wrzesień . . .	3.014	168.5	2.080	173.0
Październik . .	3.018	168.7	2.102	174.9
Listopad . . .	2.999	167.6	2.075	172.6
Grudzień . . .	2.960	165.5	2.054	170.9
Przeciętna roczna	2.934	164.0	2.026	168.6

na rynku wewnętrznym w procentach całego zbytu był w tym roku lepszy niż w roku poprzednim, ponieważ zbyt na rynku wewnętrznym ze Śląska wynosił 59.95% (55.49%).

Ogólny eksport węgla z Polski równał się 9,174.846 t. (10,405.962 t.), zaś eksport węgla śląskiego równał się 7,823.966 t. (8,857.410 t.). Eksport węgla ze Śląska wykazał 11.67% zniżki w porównaniu z eksportem z roku poprzedniego i stanowi 40,05% (44,51%) ogólnego zbytu węgla śląskiego.

Zapasy węgla na zwałach w całej Polsce spadły do 1,144.533 t. (1,665.678 t.), zaś zapasy na Śląsku obniżyły się do 697.157 t. (1,136.654 t.), czyli o 38,67%.

Ogólny zbyt węgla w Polsce obniżył się do 26,064.006 t. (26.186.804 t.), zaś ogólny zbyt węgla śląskiego w roku 1935 równał się 19,534.750 t. (19,899.821 t.), czyli spadł o 1,84%.

Jeżeli chodzi o szczegółowsze dane dot. zbytu węgla śląskiego, to na podstawie danych miesięcznych Polskiej Konwencji Węglowej opracowaliśmy poniższe zestawienie, zawierające dane cyfrowe dot. podziału zbytu węgla śląskiego wg. poszczególnych województw.

Zbyt węgla w kraju za rok 1935 wg. województw w tonach.

Województwo	Razem styczeń-grudzień r. 1935	Rok 1934	Różnica w procentach
M. st. Warrszawa	519.956	792.600	+ 20,94
Warszawskie	438.647		
Łódzkie	938.129	844.157	+ 11.13
Kieleckie	464.356	396.130	+ 17.22
Lubelskie	123.486	110.445	+ 11,81
Białostockie	74.033	72.892	+ 1,56
Wileńskie	46.058	36.265	+ 27,00
Nowogrodzkie	4.711	3.915	+ 20,33
Poleskie	9.825	10.182	— 3,51
Wołyńskie	38.850	27.030	+ 43,73
Poznańskie	1.121.343	1.078.800	+ 3,94
Pomorskie	376.680	329.501	+ 14,32
Śląskie	4.832.546	4.650.905	+ 3,90
Krakowskie	394.154	399.884	— 1,43
Lwowskie	273.629	257.791	+ 6,14
Stanisławowskie	44.161	41.380	+ 6,72
Tarnopolskie	58.795	48.896	+ 20,24
RAZEM	9.759.359	9.099.973	+ 7,25

Z cyfr zawartych w tem zestawieniu widzimy, że w roku sprawozdawczym jedynie tylko w dwóch województwach zmniejszył się zbyt węgla śląskiego; — pierwsze z nich — województwo poleskie — najprawdopodobniej zakupywało mniej węgla wskutek konkurencji opału drzewnego, drugie zaś, krakowskie, korzystało z opału, pochodzącego z kopalń położonych na terenie wojew. krakowskiego, których wydobycie w roku sprawozdawczym w przeciwieństwie do wydobycia na Śląsku wzrosło.

Jest rzeczą ciekawą, że zbyt w wojew. wołyńskiem poważnie się zwiększył. To samo można powiedzieć o wojew. tarnopolskiem.

Na podstawie zestawień statystycznych Unji Polskiego Przemysłu Górn.-Hutniczego, które przedstawiamy w osobnej tabeli, możemy stwierdzić, że na rynku wewnętrznym zbyt węgla przemysłowego wzrósł o 2,13%, zaś zbyt węgla dla różnych innych odbiorców o 12,06%.

Z tabeli tej widzimy również, że największe zapotrzebowanie w porównaniu z rokiem 1934 wykazuje przemysł solny, za nim idą: przemysł chemiczny, przemysł górniczy, nie posiadający własnych kopalń węgla, oraz przemysł hutniczo-żelazny. Znacznie mniejszy wzrost wykazuje odbiór przemysłu włókienniczego. O ile chodzi o innych odbiorców, to bardzo poważny wzrost nastąpił w zbycie na potrzeby żeglugi rzecznej, a dość duży na cele opału domowego, pośredników i różnych instytucyj miejskich, wojska oraz instytucyj państwowych, które zresztą przeważnie zakupywały węgiel na cele opałowe. Natomiast zbyt węgla na potrzeby kolei wykazuje spadek.

Według danych, ogłoszonych przez p. Antoniego Olszewskiego, dostawy państwowe przemysłu węglowego wynosiły w roku 1935 — 2,105.000 ton (2,133.000 t.), czyli 10,8% zbytu ogólnego (10,7% w roku 1934). Pod tym względem uprzywilejowanem jest Zagłębie krakowskie, które państwu dostarcza koło 50% swego zbytu.

O ile chodzi o zbyt węgla według sortymentów, to również na podstawie danych, zaczerpniętych od wymienionego poprzednio autora, możemy stwierdzić, że węgiel o średnicy ponad 40 mm w roku 1935 stanowił 47,74% (w roku 1934 — 48,90%) ogólnego zbytu, gatunki średnie stanowiły 29,02% (27,81%), miał zaś 23,24% (23,29%) ogólnego zbytu. Istnieje stała tendencja przemysłu do przechodzenia na tańsze gatunki opału, pozatem wskutek specjalnych sposobów obliczania kontyngentów miesięcznych niektórym kopalniom opłaca się zbywać większe ilości miału, niż poprzednio.

Cyfry te są cyframi przeciętnemi dla całego przemysłu węglowego Polski, natomiast o ile chodzi o zagłębie śląskie, to sprzedaje ono 42,2% (44,5%) gatunków grubych (od kęsów do orzecha I włącznie) 57,8% zaś gatunków innych; na rynku krajowym zagłębie śląskie sprzedaje 30,3% (29,2%) gatunków grubych, a 69,7% (70,8%) innych. Dodać trzeba, że zagłębie śląskie dostarcza na rynek wewnętrzny blisko 80% gatun-

Zbyt węgla kamiennego ze Śląska w roku 1935 według grup i odbiorców.

Rodzaj odbiorców	Rok 1935		Rok 1934		Różnica w %
	t.	%	t.	%	
Przemysł hutniczy żelazny	767.996	6.56	646.842	5.86	+ 18.73
Przemysł hutniczy innych metali	337.242	2.88	385.782	3.49	— 12.58
Koksownie	1.868.351	15.96	1.817.553	16.46	+ 2.79
Brykietownie	188.888	1.61	228.175	2.07	— 17.22
Gazownie	256.749	2.19	253.133	2.29	+ 1.43
Przemysł górn. bez własnego węgla	51.597	0.44	42.654	0.38	+ 20.97
Przemysł naftowy	50.424	0.43	63.803	0.58	— 20.97
Przemysł solny	11.695	0.10	8.010	0.07	+ 39.44
„ cementowy i ceramiczny, cegielnie i wapienniki	480.426	4.10	448.203	4.06	+ 7.19
Przemysł przetwórczy, metalowy i inne	66.285	0.57	61.448	0.56	+ 7.87
Przemysł chemiczny	289.157	2.47	235.408	2.13	+ 22.83
Przemysł garbarski	29.076	0.25	35.196	0.32	— 17.39

Roln. i przetw. rolne, browary, młyny i gorzelnie	438.358	3.74	394.234	3.57	+	1.19
Przemysł cukrowniczy	271.808	2.32	279.714	2.53	—	2.83
Przemysł papierniczy	189.188	1.62	195.372	1.77	—	3.17
Przemysł włókienniczy	460.547	3.93	416.347	3.77	+	10.62
Inne gałęzie przemysłu	1.070.490	9.14	1.173.632	10.63	—	8.79
Razem przemysł	6.828.277	58.31	6.685.506	60.54	+	2.13
Koleje żelazne	1.854.078	15.83	1.889.818	17.11	—	1.89
Żegluga	9.512	0.08	4.630	0.04	+	105.44
Instytucje miejskie oprócz gazowni	312.810	2.67	261.089	2.37	+	19.8
Wojskowość	192.793	1.65	188.105	1.70	+	2.46
Instytucje państwowe	58.266	0.50	54.895	0.50	+	6.14
Opał domowy	1.021.044	8.72	867.827	7.86	+	27.0
Pośrednicy	1.434.005	12.24	1.090.541	9.88	+	31.49
Razem inni odbiorcy	4.882.507	41.69	4.356.905	39.46	+	12.06
Razem w kraju	11.710.784	100.00	11.042.411	100.00	+	6.05

ków średnich i miału, konsumowanych przedewszystkiem przez przemysł. Eksport węgla śląskiego zagranicę stanowi przeważnie eksport gatunków grubych cenniejszych. To też tę okoliczność należy zawsze mieć na uwadze przy szacowaniu dochodowości przemysłu węglowego, albowiem okazuje się, że wskutek tego średni utarg za jedną tonę węgla śląskiego jest znacznie niższy, niżby się mogło wydawać na podstawie notowań cen gatunków grubych.

O ile chodzi o eksport węgla kamiennego ze Śląska, który przedstawiamy w osobnej tabeli (str. 28), to musimy przed jej omówieniem zaznaczyć, że w roku ub. ogólny spadek wywozu węgla z Polski w porównaniu z rokiem 1934 wynosił około 14,8%. Po raz pierwszy w roku ubiegłym spadek wywozu nastąpił w okresie, w którym na większości rynków sytuacja ulegała powolnej, lecz stałej poprawie. Trzeba brać również pod uwagę, że wartość wywozu naszego węgla stanowi poważną kwotę w ogólnej wartości wywozu i od roku 1932, w którym wynosiła 218 milj. zł, czyli 20,1% wartości wywozu towarów z Polski, w ciągu następnych lat obniżyła się do 131 milj. zł, czyli 14,2% wartości ogólnego wywozu polskiego. Dodamy, że wywóz węgla Wielkiej Brytanji w roku 1935 również nieco się obniżył (do 38,7 milj. ton, czyli okrągło o 1 miljon w porównaniu z r. 1934), natomiast eksport węgla niemieckiego w tymże roku, biorąc pod uwagę, że Zagłębie Saary zostało przyłączone do Niemiec, wzrósł do 26,8 milj. ton, czyli okrągło o 4,9 miljonów. Jeżeli uwzględnić poprawkę z tytułu przyrostu produkcji w Niemczech, wywołanego wcieleniem Zagłębia Saary, którego wywóz p. Olszewski szacuje na 4 milj. ton, to się okazuje, że na Wielką Brytanję przypada 55,2% wywozu głównych eksporterów węgla w Europie, na Niemcy 32,5%, na Polskę zaś 12,3%, gdy w roku 1931 Polska wywoziła 18,4%, Niemcy 25,2%, a Wielka Brytanja 56,4%.

Na sytuacji eksportu węgla z Polski, a ze Śląska w szczególności, odbija się w dużym stopniu to, że eksport naszego węgla stanowi około 30 i wyżej procent jego wydobycia, gdy w Wielkiej Brytanji lub Niemczech eksport wynosi tylko około 18% wydobycia. Wskutek tego oczywiście przemysł węglowy polski nie może w takim samym stopniu przerzucać straty na eksporcie na węgiel sprzedawany na rynku wewnętrznym, jak

to czynią przemysły konkurencyjne. Następnie trzeba wziąć pod uwagę, że od kilku lat wolny handel węglem na szeregu rynków, które były lub są jeszcze poważnemi odbiorcami węgla polskiego, w rzeczywistości nie istnieje, ponieważ czy to w drodze zarządzeń dewizowych, czy kontyngentowania importu, czy też na podstawie specjalnych umów kompensacyjnych wzgl. umów typu angielsko-skandynawskiego, zbyt węgla w rzeczywistości jest regulowany nie stosunkiem cen i gatunku towaru oferowanego przez importera, lecz zupełnie innemi względami. Reglamentację przywozu węgla w roku 1925 wprowadziły pierwsze Niemcy, za niemi zaś w ciągu ostatnich kilku lat poszło cały szereg państw i gdy np. do wiosny ub. roku eksport węgla polskiego do Włoch mógł się jeszcze odbywać w drodze normalnej, to po rozpoczęciu przez to państwo przygotowań do wojny abisyńskiej także i Włochy zaczęły reglamentować zakupy węgla z zagranicy. W dodatku na rynku włoskim eksporterzy polscy, którzy tam ulokowali część transportów na warunkach kredytowych, nie mogli następnie wskutek ograniczeń dewizowych wydostać swoich należności.

Z cyfr podanych w zestawieniu dot. eksportu węgla kamiennego ze Śląska wg. danych Unji Polskiego Przemysłu Górn.-Hutniczego widzimy, że eksport śląskiego węgla na tak zwane rynki objęte statutem Polskiej Konwencji Węglowej, które, o ile chodzi o ceny, były rynkami najbardziej intratnemi z wszystkich rynków eksportowych w roku 1935, obniżył się do 1,275.430 ton, czyli o 13,58% w porównaniu z eksportem na te same rynki w roku 1934. Zbyt ten szczególnie silnie spadł na rynku czechosłowackim, na który w ostatnich miesiącach roku ubiegłego prawie nic nie eksportowano wskutek wygaśnięcia w końcu maja umowy kompensacyjnej, na mocy której Polsce przysługiwało prawo przywozu około 30.000 ton węgla miesięcznie. Jedynie tylko wywożono w drugiem półroczu zaległości z poprzedniego okresu i węgiel w kompensacie za koks karwiński w relacji 26.000 ton węgla polskiego za 20.000 t. koksu czeskiego. Oczywiście porozumienie to odbija się w pewnym stopniu także na sytuacji kopalń śląskich, które posiadają węgiel koksujący, ponieważ niezawodnie część koksu dałaby się zastąpić koksem polskim. Można powiedzieć, że rynek czechosłowacki dla węgla polskiego został w znacznej części stra-

Eksport węgla kamiennego według krajów.

	1935	%	1934	%	Różnice w %
1. Rynki objęte statutem P. K. W.					
Austrja	806.881	10.31	863.154	9.74	— 6,52
Czechosłowacja	172.564	2.21	294.553	3.33	— 41,41
Gdańsk	283.781	3.63	301.213	3.40	— 5,79
Niemcy	6.478	0.08	3.233	0.04	+ 100,37
Węgry	5.726	0.07	13.718	0.15	— 58,26
Razem	1.275.430	16.30	1.475.871	16.66	— 13,58
2. Rynki objęte konwencją eksport.					
Belgja	312.884	4.00	485.552	5.48	— 35,56
Danja	371.651	4.75	387.066	4.37	— 3,98
Estonja	9.805	0.12	14.980	0.17	— 34,55
Finlandja	197.341	2.52	201.100	2.27	— 1,87
Francja	617.930	7.90	502.651	5.68	+ 22,93
Holandja	117.023	1.50	228.565	2.58	— 48,80
Islandja	21.950	0.28	22.375	0.25	— 1,90
Łotwa	40.855	0.52	9.732	0.11	+ 319,80
Norwegja	451.390	5.77	406.985	4.59	+ 10,91
Szwecja	1.823.178	23.31	1.679.969	18.97	+ 8,52
Włochy	1.423.372	18.19	1.654.168	18.68	— 13.95
Razem	5.387.379	68.86	5.593.143	63.15	— 3,68

3. Inne rynki europejskie					
Grecja	79.172	1.01	88.431	1.00	— 10,47
Hiszpanja	4.200	0.05	7.000	0.08	— 39,80
Irlandja	46.190	0.59	844.682	9.54	— 94,53
Jugosławja	74.060	0.95	49.103	0.55	+ 50,82
Portugalja	2.030	0.03	3.970	0.04	— 48,87
Rumunja	6.745	0.09	12.080	0.14	— 44,16
Szwajcarja	90.862	1.16	107.802	1.22	— 15,71
Malta	22.155	0.28	3.460	0.04	+ 542,02
Razem	335.414	4.16	1.116.528	12.61	— 69,96
4. Rynki pozaeuropejskie					
Afryka	9.775	0.13	14.675	0.17	— 33,39
Algier	69.236	0.89	153.034	1.73	— 54,76
Argentyna	132.602	1.69	43.360	0.49	+ 205,81
Australja	—		3.780	0.04	
Brazylja	—		4.530	0.05	
Egipt	83.250	1.06	52.702	0.59	+ 57,96
Marokko	—		100	—	
Palestyna	115	—			
Poza kanałem Suezkim	10.785	0.14	39.590	0.45	— 72,76
Razem	305.763	3.91	311.771	3.52	— 1,93
5. Węgiel okrętowy	529.980	6.77	360.097	4.06	+ 47,18
Razem eksport	7.823.966	100.00	8.857.410	100.00	— 11,67

cony. Zbyt węgla na rynku austrjackim również poważnie się zmniejszył, przyczem spadek wywozu węgla polskiego do Austrji nietylko jest spowodowany popieraniem własnego górnictwa węglowego austrjackiego, lecz także stopniowem zastępowaniem węgla polskiego węglem czechosłowackim. Dodać trzeba, że spożycie węgla na opał domowy w Austrji, na który przedewszystkiem zakupywano węgiel polski, spadło od 1931 r. o blisko 32%. Spożycie przemysłu spadło o około 14%, natomiast spożycie gazowni wzrosło, ale lwią część węgla do gazowni dostarcza Czechosłowacja z Zagłębia Karwińskiego, którego węgiel jakościowo nadaje się lepiej do tych celów od węgla polskiego. Mimo więc traktatu handlowego polsko-austrjackiego, który zapewnia Polsce prawo przywozu 75% ilości węgla zbywanych na tak zw. wolnym rynku, eksport polski ze względu na skurczenie się spożycia siłą rzeczy również zmalał.

O ile chodzi o Gdańsk, to spadek zbytu tłumaczy się tutaj konkurencją węgla niemieckiego, którą szczególnie silnie odczuto po zmianie polityki dewizowej w Wolnem Mieście.

Rynek węgierski również znacznie się skurczył wskutek polityki dewizowej tego kraju. Węgry przydzielają dewizy przedewszystkiem tym państwom, które nabywają większe ilości towarów węgierskich, a ponieważ struktura gospodarcza Węgier pozwala im na eksport przeważnie towarów, których produkcja w Polsce jest możliwa, względnie towarów, których przywóz do Polski ze względu na ich charakter półluksusowy jest ograniczony, przeto przydziały dewiz na węgiel polski stale się kurczą na rzecz przydziałów dla Czechosłowacji i Niemiec. Wzmożenie wywozu węgla do Węgier byłoby możliwem tylko pod warunkiem uznania go za towar, nadający się do przeprowadzania transakcyj kompensacyjnych z tem państwem.

Eksport węgla do Niemiec był minimalny w ramach obrotu granicznego.

O ile chodzi o eksport na inne rynki, mamy do czynienia: 1) z rynkami objętemi Konwencją Eksportową, na które wywóz zmniejszył się do 5,387.379 ton, czyli o 3.68%, 2) rynkami europejskiemi Konwencją tą nieobjętemi, gdzie wywóz również wykazał spadek do 335.414 t., czyli o 69,96%, oraz 3) z eksportem na rynki pozaeuropejskie, który spadł stosunkowo niezna-

cznie, bo do 305.763 t, czyli o 1,93% i 4) ze zbytem węgla okrętowego, który podniósł się do 529.980 t., czyli o 47,18%.

Jeżeli chodzi o Belgję, to spadek eksportu tłumaczy się wyłącznie kontyngentowaniem przywozu węgla do tego kraju.

Na rynku francuskim wzrost wywozu węgla śląskiego tłumaczy się tem, że około 2/3 importu ze Śląska stanowiły przydziały z tytułu kontyngentów portowych i węgla bunkrowego. Ceny tego węgla jednak były niższe niż węgla dostarczanego w ramach kontyngentów normalnych. W tym wypadku przemysł węglowy polski w celu zbycia większych ilości rezygnował nieraz z uzyskania wyższych cen.

Spadek zbytu węgla ze Śląska na rynku duńskim wynosił 3,98% i wywołany jest przedewszystkiem trudnościami technicznemi, związanemi z uzyskaniem świadectw wwozowych; dzięki temu Polska nie mogła wykorzystać w pełni przysługującej jej teoretycznie ilości 510.000 t. ogólnego importu. Dodamy, że pod koniec roku kontyngenty importowe dla Polski zostały obniżone; przeciętne ceny, uzyskiwane w Danji, uległy zniżce w granicach kilku procent.

Zbyt w Estonji możliwy był jedynie w drodze kompensaty, wskutek czego nie można było eksportu zwiększyć, ponieważ z Estonją mamy dodatni bilans handlowy i nie mamy możności importu towarów estońskich.

W Finlandji eksport śląski naogół utrzymał się w granicach możliwości, ustalonych na podstawie porozumień z importerami; ceny jednak uległy zniżce. Odczuwała się szczególnie silnie konkurencja niemiecka, podobnie zresztą jak i w innych państwach skandynawskich.

Wywóz do Holandji spadł poważnie ze względu na popieranie przez to państwo przedewszystkiem produkcji krajowej.

Wywóz do Islandji spadł nieznacznie.

O ile chodzi o eksport na Łotwę, to ze Śląska eksportowaliśmy zgórą 4 razy tyle, co w roku poprzednim. Zwyżka ta była możliwą jedynie dzięki zawarciu większej transakcji kompensacyjnej.

Zbyt węgla do Norwegji zwiększył się o 10,91%, chociaż konkurencja niemiecka na tym rynku dała się odczuć jeszcze silniej niż na pozostałych rynkach skandynawskich. Poro-

zumienie z importerami zachowało swoją moc, ale ceny węgla polskiego uległy zniżce.

Nieznacznie wzrósł również wywóz węgla polskiego do Szwecji, gdzie także odczuwało się konkurencję niemiecką, szczególnie, że Szwedzi posiadają w Niemczech znaczne zamrożone należności. Utrzymanie, a nawet powiększenie zbytu na tym rynku tłumaczy się polityką umiarkowanych cen, stosowanych przez przemysł węglowy polski oraz porozumieniem z importerami, dzięki któremu Polska miała zapewnione minimum 42% ogólnego przywozu do Szwecji. Należy się jednak liczyć z tem, że mając stosunkowo nieduży import ze Szwecji, Polska stale będzie narażona na żądania szwedzkie w kierunku zmniejszenia jej udziału w imporcie na rynek szwedzki. Na wszystkich rynkach skandynawskich odczuwano silniej, niż dotychczas, konkurencję niemiecką. To też na tych wszystkich rynkach ceny węgla mimo umowy węglowej angielsko-polskiej uległy zniżkom, co przy sytuacji finansowej polskiego przemysłu węglowego należy uważać za objaw niepomyślny.

O ile chodzi o rynek włoski, to zaznaczyć musimy, że spadek eksportu węgla ze Śląska był stosunkowo mniejszy niż z całej Polski. Jak zaznaczyliśmy, w początku roku sprawozdawczego rynek włoski był rynkiem wolnym, jednakże z dniem 1 sierpnia roku 1935 rząd włoski wprowadził monopol państwowy wwozu węgla. Pertraktacje z monopolem wobec zerwania rokowań handlowych polsko-włoskich nie doprowadziły do pomyślnych wyników. Szereg należności za węgiel został we Włoszech zamrożony. Do tego jeszcze trzeba dodać, że przez wprowadzenie sankcyj antywłoskich, spadek eksportu węgla polskiego do Włoch wyrównany został zwiększonym eksportem węgla niemieckiego, gdyż Niemcy miały możność czynienia większej ilości transakcyj kompensacyjnych.

Zbyt węgla na innych rynkach europejskich zwiększył się jedynie w Jugosławji, co zawdzięczać trzeba specjalnej akcji propagandowej i forsowaniu dostaw dla przemysłu nad wybrzeżem Adrjatyku.

Zbyt węgla na inne rynki, wymienione w tej grupie, wykazuje spadek z powodu wprowadzenia ograniczeń kontyngentowych, dewizowych, warunków kompensaty w handlu zagranicznym i temu podobnych ograniczeń.

Znacznie zwiększył się wywóz nasz na wyspę Maltę, co jednak jest wywołane wyjątkową konjunkturą, związaną z pogłoskami o spodziewanym strajku angielskim.

Zbyt węgla na rynkach pozaeuropejskich zwiększył się znacznie w Argentynie oraz w Egipcie. Zwyżka zbytu w ostatnim kraju miała podobne przyczyny, jak zwyżka zbytu na Malcie. Eksport zaś do Argentyny jest eksportem wybitnie z konieczności, aby nie zmniejszać wydobycia i zatrudnienia na kopalniach węgla, ponieważ ze względu na odległość i konkurencję innego węgla ceny tam uzyskiwane nie mogą być rentowne.

Większy wzrost zbytu węgla okrętowego jest wynikiem specjalnej akcji cennikowej w dziedzinie sprzedaży węgla okrętowego, w szczególności zaś specjalnych rabatów, udzielanych przy większych ilościach węgla okrętowego, zabieranego przez statki. Dodamy, że wg. obliczeń p. Olszewskiego zagłębie śląskie eksportowało 85,3% ogólnej ilości węgla eksportowanego z Polski, przyczem 59,8% eksportu stanowiły gatunki grube, pozostałość zaś inne. W roku 1934 udział gatunków grubych w eksporcie śląskiego węgla wynosił 63,5%.

Na zakończenie przeglądu eksportu węgla ze Śląska podajemy na podstawie obliczeń własnych, opartych o tymczasowe dane statystyczne Polskiej Konwencji Węglowej, że eksport węgla śląskiego drogą lądową wynosił w roku 1935 1,054.167 t., czyli o 16,58% mniej niż w roku 1934, eksport zaś drogą morską 6,605.506 t., czyli o 12,52% mniej niż w roku 1934. O ile chodzi o eksport przez Gdynię, to wynosił on 5,138.597 t., czyli o 1,05% mniej niż w roku poprzednim, zaś przez Gdańsk równał się 1,463.209 t., czyli o 37,94% mniej niż w roku poprzednim. Pozatem wysłano 3.700 ton przez inne porty.

W roku 1935 od 17 grudnia obniżono znacznie wewnętrzne taryfy kolejowe na przewóz węgla, przeciętnie o około 18%. Taryfy wywozowe pozostały naogół bez zmian.

Ceny węgla na rynku wewnętrznym zostały w końcu roku 1935*) (rozp. Min. P. i H. z dnia 2 grudnia 1935 r., Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 550, obow. od 4. XII.) o 13% w gatunkach

*) Wynoszą one zależnie od klasy kopalni 24.80—19.99 zł za tonę węgla ponad 40 mm.

grubych i o 7% w gatunkach przemysłowych. Ceny wywozowe węgla wynosiły przeciętnie na podstawie statystyk handlu zagran. 14,73 zł (15.99 zł), czyli o 7,8% mniej niż w r. poprzednim. Trzeba tu także zwrócić uwagę na to, że w cenie tej mieści się przewóz węgla z kopalni na statek i przeładunek w portach wzgl. przewóz do granic państwa. Przeciętny utarg za 1 tonę w zagłębiu śląskiem, według danych p. Olszewskiego na 1 tonę zbytu w trzech kwartałach roku 1935 wynosił 11,62 zł (11.85 zł), w rzeczywistości zaś po wprowadzeniu zniżki cen był jeszcze niższy.

Stan załóg robotniczych w śląskiem zagłębiu węglowem oraz przeciętne zarobki dzienne podajemy w osobnem zestawieniu.

Zatrudnienie i zarobki na kopalniach węgla na Śląsku.

Miesiące	Liczba robotników z końcem miesiąca	Przeciętne zarobki dzienne	Przeciętne zarobki miesięczne
Styczeń . . .	47.603	8.8	195.94
Luty	46.618	8.77	167.72
Marzec . . .	44.712	8.77	180.86
Kwiecień . . .	43.774	8.76	170.96
Maj	43.089	8.70	168.48
Czerwiec . . .	43.453	8.71	166.84
Lipiec . . .	43.863	8.62	189.36
Sierpień . . .	43.928	8.59	185.72
Wrzesień . . .	44.446	8.62	192.01
Październik . .	44.648	8.64	209.99
Listopad . . .	45.929	8.69	185.61
Grudzień . . .	46.307	8.77	188.13

Zatrudnienie to jak również i zarobki dzienne oraz miesięczne były niższe niż w roku poprzednim. Spadek przeciętnych zarobków miesięcznych tłumaczy się w dużym stopniu częstszem stosowaniem świętówek mimo stosowania wymiany załóg w drodze t. zw. urlopów turnusowych.

O sytuacji finansowej kopalń węgla trudno mówić do chwili posiadania bilansów poszczególnych przedsiębiorstw. Bilanse te ogłaszane są zazwyczaj z dużemi opóźnieniami, jednakowoż można powiedzieć, że wobec obniżonych cen węgla i mniejszych utargów przeciętnych, a prawie niezmienionych kosztów wydobycia, dochodowość górnictwa węglowego w wielu wypadkach stoi pod znakiem zapytania.

Jest faktem, że wskutek ograniczania dochodowości kopalń, nie przeprowadzają one odpowiednich prac renowacyjnych i odbudowują wydajniejsze pokłady, co w razie dłuższego trwania polityki obniżania cen węgla bez uwzględniania kosztów jego wydobycia musi doprowadzić do zmniejszenia zdolności wydobywczej kopalń polskich.

PRZEMYSŁ BRYKIETOWY.

Produkcja brykietów na Śląsku w roku 1935 wynosiła według danych, ogłoszonych w Śląskich Wiadomościach Statystycznych, 192.000 t. (215.000 t.), czyli spadła o 10,7%. Zbyt brykietów na rynku krajowym według tegoż źródła równał się 181.000 t. (197.000 t.), czyli obniżył się o 8,12%, zbyt do Gdańska wzrósł do 5.100 t. (4.800 t.), czyli o 6,25%, zaś zagranicę spadł do 5.100 t. (7.900 t.), czyli o 35,44%.

Statystyki Polskiej Konwencji Węglowej, które są szczegółowiej opracowane od statystyk urzędowych, dotyczą nie wszystkich brykietowni, albowiem jedna z nich nie sprzedawała swych brykietów za pośrednictwem biur sprzedaży, które stosowały się do umowy konwencyjnej. Statystyki te dotyczą zakładów, w których wyprodukowano w ciągu roku sprawozdawczego ogółem 180.943 t. (194.551 t.) brykietów węglowych, czyli o 6,99% mniej niż w roku poprzednim. Produkcja ta stanowi około 94,24% produkcji ogólnośląskiej brykietów. Średnia produkcja brykietów w tych zakładach dziennie wynosiła 603 t. (655 t.), czyli o 0,34% mniej niż w roku poprzednim.

Zużycie własne brykietowni łącznie z deputatami pracowniczemi spadło do 299 t. (566 t.), czyli o 46,22%.

Ogólny zbyt brykietów w roku sprawozdawczym wynosił 179.125 t. (w roku poprzednim 193.217 t.), czyli spadł o 7,29%.

W tem zbyt na rynku krajowym łącznie ze zbytem dla zakładów własnych, ale bez zużycia własnego brykietowni równał się 168.949 t. (186.096 t.), czyli obniżył się o 9,22%, wywóz do Gdańska wzrósł do 5.094 t. (3.459 t.), czyli o 47,27%, a zbyt zagranicę równał się 5.082 t. (3.662 t.), czyli zwiększył się o 38,77%.

W poniższem zestawieniu (str. 37), opracowanem na podstawie danych Polskiej Konwencji Węglowej, przedstawiamy zbyt brykietów według rodzaju odbiorców.

Z tych cyfr widzimy, że w dalszym ciągu głównym odbiorcą brykietów śląskich są koleje żelazne. Silnie zwiększyło się coprawda zapotrzebowanie pośredników, przemysłów hutniczo-żelaznego, rolniczych i cukrowniczego oraz innych, ale ich łączne zapotrzebowanie w dalszym ciągu jest nieznaczne, o ile je wziąć w stosunku do całego zbytu.

Duży stosunkowo wzrost odbioru brykietów zanotowano w grupie odbiorców wojskowych. Natomiast pozycja zbytu na opał domowy wykazuje poważny spadek w porównaniu z rokiem poprzednim, w którym zanotowano nieznaczną zwyżkę w porównaniu z rokiem 1933.

Jeżeli zbadamy, w których okolicach najwięcej sprzedaje się opału brykietowego, nie licząc zbytu dla kolei państwowych, to stwierdzimy, że województwa, które za czasów zaborczych znały już ten rodzaj opału śląskiego, i dzisiaj są najpoważniejszymi jego odbiorcami.

Powyższe cyfry dowodzą, że jednak i w innych województwach, przedewszystkiem zaś w sąsiedniem i strukturalnie najbardziej zbliżonem do Śląska województwie kieleckiem, notuje się, powolną coprawda, zwyżkę zbytu brykietów.

O ile chodzi o eksport brykietów, to według danych P. K. W. wykazał on w roku sprawozdawczym wzrost zarówno na rynku gdańskim jak i na innych rynkach, importujących węgiel z Polski.

Głównym importerem brykietów węglowych z Polski w roku 1935 była Austrja, dokąd wysłano 4.831 t. (3.407 t.), czyli o 41,79% więcej brykietów, niż w roku poprzednim. Państwo to zresztą było wogóle nieomal że jedynym ich od-

Zbyt brykietów wg rodzaju przedsiębiorstw.

	Rok 1935	Rok 1934	Różnica w %
Przemysły hutniczo-żelazne	225	60	+ 274.99
Koksownie	65	—	—
Obróbczy (metal. i inny) .	15	—	—
Cementowy, ceramiczny, cegielniany i wapienny . .	15	15	—
Rolniczy (przetw. rolne, browary, młyny i gorzelnie) .	165	30	+ 450,01
Cukrowniczy	20	15	+ 33,33
Inne gałęzie przemysłu . .	1.102	59	+ 1.767,7
Koleje żelazne	156.180	177.085	— 11,81
Górniczy bez własnego węgla	—	53	—
Instytucje miejskie opr. gazowni	55	105	— 47,62
Wojskowość	534	175	+ 205,14
Opał domowy	3.932	5.156	— 23,74
Pośrednicy	6.641	3.370	+ 97,06
Razem odbiorcy . . .	168.949	186.123	— 9,23

Zbyt brykietów wg województw.

Województwo	Rok 1935	Rok 1934	Różnica w%
Miasto stołeczne Warszawa .	55	10	+ 450.—
Warszawskie	90	4	+ 2.150.—
Łódzkie	35	—	—
Kieleckie	450	75	+ 519,99
Poznańskie	6.303	3.451	+ 82,64
Pomorskie	1.470	1.116	+ 31,72
Śląskie	4.331	4.382	— 1,6
Krakowskie	15	—	—
Lwowskie	20	—	—
Województwa razem . .	12.767	9.038	+ 41,25

biorcą, ponieważ w roku sprawozdawczym wysłano jedynie jeszcze 250 t. do Argentyny i 1 t. do Finlandji.

Zapasy brykietów na zwałach w końcu roku 1935 wynosiły 1.532 t., czyli wykazały wzrost o 73,49%.

Załoga robotnicza brykietowni, należących do P. K. W., wynosiła w roku sprawozdawczym przeciętnie 142 ludzi (154), czyli o 7,79% mniej niż w roku poprzednim, przyczem najwyższa liczba zatrudnionych wynosiła 165 robotników (w styczniu), najniższa zaś 101 robotników (w maju).

Ceny brykietów, ustalone przez Polską Konwencję Węglową na poziomie cen grubych gatunków węgla, doznały w końcu roku zniżki w tym samym stopniu, co i węgiel.

PRZEMYSŁ KOKSOWY.

W związku z dalszem ożywieniem w przemyśle hutniczo-żelaznym nastąpił wzrost zapotrzebowania na koks, wskutek czego możliwą była większa produkcja koksu w roku 1935 niż w roku 1934. Ogólna produkcja koksu za rok 1935 wynosiła 1.386.718 ton (1,333.492 t.), czyli wzrosła o 3.99%. Przeciętna produkcja dzienna koksu w roku 1935 równała się 3.799 t. (3.653 t.), czyli również była wyższa o 3.99%.

O ile chodzi o zużycie własne koksowni, to równało się ono w roku 1935 — 1.036 t. (1.381 t.), czyli spadło o 24,98%.

Zbyt koksu równał się w roku sprawozd. 1,423.000 t. (1,431.470 t.), był zatem o 2,18% niższy niż w roku poprzednim, z tego powodu, że eksport koksu spadł do 301.363 t. (372.989 t.), czyli o 19.20%, natomiast zbyt koksu na rynku wewnętrznym zwiększył się do 1,062.624 t. (1,026.914 t.), czyli o 3.48%, zaś wywóz do Gdańska wzrósł do 36.216 t. (31.567 t.), czyli o 14.73%.

Zbyt koksu na rynku wewnętrznym według danych Polskiej Konwencji Koksowej z podziałem na poszczególne województwa przedstawiamy w poniższej tabeli.

Zbyt koksu w kraju wg województw.

Województwo	Zbyt w r. 1935 w t.	Zbyt w r. 1934 w t.	Różnica w % w stosunku do r. 1934
M. st. Warszawa	81.566	70.773	+ 15,25
Warszawskie . .	36.312	36.627	— 0,86
Łódzkie . . .	60.215	53.640	+ 12,26
Kieleckie . . .	122.432	98.211	+ 24,66
Lubelskie . . .	12.534	10.758	+ 16,51
Białostockie . .	4.783	5.005	— 4,44
Wileńskie . . .	2.909	2.517	+ 15,57
Nowogródzkie .	760	599	+ 26,88
Poleskie . . .	2.540	1.790	+ 41,90
Wołyńskie . .	3.272	2.607	+ 25,51
Poznańskie . .	77.208	74.966	+ 2,99
Pomorskie . .	31.308	29.513	+ 6,08
Śląskie . . .	499.458	513.934	— 2,82
Krakowskie . .	70.362	70.551	— 0,27
Lwowskie . .	27.079	25.261	+ 7,19
Stanisławowskie .	4.238	3.946	+ 7,40
Tarnopolskie . .	3.878	3.580	+ 8,32
Razem . .	1.040.852	1.004.278	+ 3,64

W zestawieniu powyższem nie jest uwzględniony zbyt koksu na cele Dyrekcyj Kolei Państwowych.

Z zestawienia powyższego wynika, że stosunkowo największy wzrost zbytu koksu przypada na Województwa Kieleckie, Miasto Stoł. Warszawę i szereg województw wschodnich.

O ile chodzi o zbyt koksu na rynku wewnętrznym według rodzaju odbiorców, to według danych również Polskiej Konwencji Koksowej przedstawiamy go w poniższej tabeli:

Zbyt koksu wg. rodzaju odbiorców.

Rodzaj odbiorcy	Zbyt w r. 1935 w t.	Zbyt w r. 1934 w t.	Różnica w % w stosunku do r. 1934
Przemysł żelazny	408.922	416.085	— 1,25
Przemysł innych metali . . .	89.608	92.544	— 3,17
Koksownie . .	—	620	—
Gazownie . .	4.325	6.358	— 31,97
Przemysł górn. bez własnego węgla	1.719	502	+ 242,43
Przemysł naftowy	142	204	— 30,40
Przemysł solny .	120	205	— 41,46
Przemysł cementowy, ceramiczny, cegielnie i wap.	13.586	12.004	+ 13,18
Przemysły przetw. metalowe i inne	18.825	17.912	+ 5,1
Przemysł chemiczny	78.150	76.340	+ 2,37
Przemysł garbarski	152	83	+ 83,13
Przemysł rolniczy (krochm., młyny, browary itp.) .	43.870	35.127	+ 24,89
Przemysł cukrowniczy . . .	14.178	14.704	— 3,58
Przem. papierniczy	313	368	— 14,95
Przemysł włókienniczy . . .	3.538	2.116	+ 67,2
Inne przemysły .	14.873	12.096	+ 22,95
Razem przemysły .	692.321	687.268	+ 0,74
Koleje żelazne .	21.772	22.636	— 3,82
Instytucje miejsk.	18.920	16.563	+ 14,23
Wojsko i instytucje państwowe .	49.308	42.427	+ 39,78
Opał domowy . . .	204.468	179.497	+ 13,91
Pośrednicy . .	75.835	78.523	— 3,43
Razem inni odbiorcy . . .	370.303	339.646	— 9,03
Razem zbyt w kr.	1.062.624	1.026.914	+ 3,48

Jak widzimy z powyższego zestawienia, faktyczny zbyt koksu dla przemysłu żelaznego i metalowego był nawet mniejszy, niż w roku poprzednim, chociaż produkcja hut żelaza naogół wzrosła. Natomiast zwiększył się zbyt koksu dla szeregu przemysłów, w szczególności zaś silnie dla przemysłów rolniczych i przemysłu włókienniczego oraz różnych gałęzi przemysłu, bliżej nie określanych.

W dziale innych odbiorców zwiększyły się wysyłki dla instytucyj miejskich, wojska i instytucyj państwowych oraz koksu na opał domowy.

Wywóz koksu zagranicę, jak podawaliśmy na wstępie niniejszego rozdziału, wykazuje poważny spadek, przyczem wartość eksportu koksu według danych Głównego Urzędu Stat. wynosiła okrągło 4,311.000 (5,202.000) zł.

Eksport koksu śląskiego zagranicę.

Kraj	Eksport w r. 1935 w t.	Eksport w r. 1934 w t.	Różnica w % w stosunku do r. 1934
Austrja	52.331	52.800	— 0,89
Niemcy	112	145	— 22,76
Węgry	870	4.485	— 80,60
Czechosłowacja .	40	40	—
Islandja	1.110	530	+ 109,43
Szwecja	138.406	117.273	+ 18,02
Norwegja . . .	4.155	3.745	+ 10,95
Szwajcarja . . .	15	15	—
Francja	150	1.650	— 91,02
Włochy	70.146	144.347	— 51,41
Jugosławja . . .	3.065	9.225	— 66,78
Rumunja . . .	10.969	16.236	— 32,44
Grecja	10.299	15.656	— 34,22
Egipt	1.500	200	+ 650,00
Kanada	3.880	—	
Finlandja . . .	2.700	3.076	— 12,22
Argentyna . . .	510	300	+ 70,20
Palestyna	305	—	
Malta	200	—	
	301.363	372.989	— 19,21

Zbyt koksu na terenie Wolnego M. Gdańska wynosił o 14,73% więcej niż w roku poprzednim. Natomiast eksport poza granice celne R. P., jak podaliśmy wyżej, spadł o 19,21%.

Powyżej podajemy tabelę, opracowaną na podstawie danych statystycznych Polskiej Konwencji Koksowej, w której przedstawiony jest zbyt koksu na poszczególnych rynkach eksportowych.

Z cyfr powyższych wynika, że głównym odbiorcą koksu w roku 1935 była Szwecja, na której rynku udało się nawet zwiększyć zbyt o 18,02%. Drugim co do wielkości rynkiem odbioru koksu są Włochy, których zbyt spadł o połowę z powodu trudności płatniczych i sankcyj, wprowadzonych na skutek wojny włosko-abisyńskiej. Można powiedzieć, że gdyby nie ubytek rynku włoskiego, eksport koksu w roku sprawozdawczym byłby się utrzymał co najmniej na poziomie z roku poprzedniego. Trzecim co do wielkości rynkiem eksportowym był rynek austrjacki, na którym zbyt utrzymał się prawie na niezmienionym poziomie, natomiast spadł zbyt do Rumunji, Grecji i Jugosławji, głównie z przyczyn walutowych, jak też na Węgry. Jako zupełnie nowe kraje wzgl. rynki zbytu w roku sprawozdawczym, z niewielkiemi coprawda ilościami odbioru, wystąpiły Palestyna i Malta.

Eksport koksu odbywał się częściowo drogą lądową, częściowo zaś drogą wodną. Oczywiście wobec ogólnego spadku eksportu także spadł eksport drogą morską. W szczególności o ile na 301.363 t. ogólnego eksportu w roku 1935 (372.989 t. w roku 1934) eksport drogą lądową równał się 72.673 t. (77.683 t.), czyli spadł o 6,45%, to eksport drogą morską równał się 228.690 t. (293.101 t.), czyli był mniejszy o 21.98%. Eksport przez Gdynię równał się 201.856 t. (199.585 t.), czyli wzrósł o 5.65%, zaś przez Gdańsk 26.834 ton (93.516 t.), czyli spadł o 71,31%.*)

*) Według danych zaczerpniętych z Rocznika Handlu Zagr. G. U. St. przywóz koksu z zagranicy do Polski w r. 1935 wykazuje również zwyżkę, osiągnąwszy bowiem 61.159 t (53.536 t) wartości 2.152.000 zł (2.026.000 zł), przyczem zwiększył się dowóz koksu z Czechosłowacji do 39.820 t (31.005 t) i z Niemiec do 18.060 t (2.276 t). Import koksu z Holandji spadł do 2.194 t (11.439 t). Import koksu z Niemiec dokonany był nieomal wyłącznie na rynek gdański po wprowadzeniu gospodarki dewizowej w Wolnem Mieście. Drogą morską importowano przez Gdańsk 18.324 t (22.342 t), przez Gdynię tylko 15 t (150 t).

Ceny koksu na rynku wewnętrznym do grudnia utrzymywały się na niezmienionym poziomie, zaś w tym miesiącu zostały obniżone. O ile chodzi o ceny koksu w wywozie zamorskim, to uległy one nieznacznej obniżce, znaczniejszy spadek cen w eksporcie został zanotowany na rynku austrjackim, gdzie przeciętna cena wg. danych p. Antoniego Olszewskiego (Przegląd Gospodarczy) spadła o 1,50 zł na 1 tonie.

Załoga koksowni wynosiła w styczniu 1.886 ludzi, w lutym 1.889, w marcu 1.896, w kwietniu 1.864, w maju 1.875, w czerwcu 1.895, w lipcu 1.896, w sierpniu 1.868, we wrześniu 1.878, w październiku 1.940, w listopadzie 1.946, w grudniu 1.940.

PRODUKTY WĘGLOPOCHODNE.

Zwiększona produkcja koksu na Śląsku sprawiła, że również możliwą była większa aktywność przemysłu produktów węglopochodnych.

W szczególności zwiększyła się produkcja smoły surowej na koksowniach, osiągając 71.178 t. (69.341 t.), czyli wzrosła o 2,65%. Zbyt tego produktu, odstępowanego zresztą w całości do przeróbki zakładom destylacji smoły, równał się 71.074 t. (69.302 t.), czyli się zwiększył o 2,55%.

Produkcja paku w koksowniach wzrosła do 533 t. (468 t.), czyli o 13,89%. Natomiast jego zbyt nie osiągnął cyfry z poprzedniego roku, wynosząc tylko 435 t. (469 t.). Towar ten sprzedawano zarówno na rynku wewnętrznym, jak i eksportowano zagranicę. Na rynku krajowym sprzedano w roku sprawozdawczym 172 t., czyli 164,61% więcej, niż w roku 1934, zaś zagranicę wysłano 263 t., czyli o 34,90% mniej, niż w roku poprzednim.

Produkcja surowego benzolu w koksowniach równała się 23.166 t., czyli w porównaniu z produkcją z roku 1934, która wynosiła 21.686 t., wzrosła o 6,82%. Zbyt tego artykułu równał się 22.814 t. (21.693 t.), czyli wzrósł o 5,17%. Benzol tego rodzaju sprzedawano tak w Polsce — 16.440 t., czyli o 13,87% więcej, niż w roku 1934, jak i zagranicą — 6.374 t., czyli o 12,14% mniej, niż w roku poprzednim. Spadek zbytu benzolu zagranicą, w tym wypadku wyłącznie na rynku niemieckim, przypisać należy ograniczeniom w handlu polsko-niemieckim,

jakie były stosowane wskutek polityki walutowej Rzeszy i następnie, po zawarciu umowy handlowej polsko-niemieckiej, ograniczeniom, wynikającym z niemożności wyrównania polskiego wywozu rolniczego importem towarów niemieckich, wskutek czego następowało ograniczanie t. zw. plafonów eksportowych na wytwory przemysłowe polskie.

Siarczan amonu, wytwarzany na koksowniach, był również produkowany w większych ilościach, niż w roku poprzednim. Produkcja jego równała się w tych zakładach 19.790 t. (18.088 t.), czyli wzrosła o 9,41%. Zbyt tego nawozu sztucznego w roku sprawozdawczym wykazał poważniejszą zwyżkę, przekraczając nawet produkcję. Wynosił on 23.249 t. (15.313 t.), czyli wzrósł o 51,83%. W dalszym jednak ciągu towar ten musiano w przeważnej części wysyłać zagranicę, ponieważ rolnictwo polskie nietylko nie zwiększyło swego zapotrzebowania na ten nawóz, lecz zbyt jego na rynku wewnętrznym, wynoszący 1.704 t. (2.081 t.), był mniejszy, niż w roku poprzednim o 18,12%. Zbyt siarczanu amonu zagranicę równał się w roku 1935 21.545 ton (13.232 t.), czyli wzrósł o 62,82%. Głównym odbiorcą polskiego siarczanu amonu była w roku sprawozdawczym Hiszpanja, dokąd wysłano 19.121 t. tego nawozu, czyli o 91,94% więcej, niż w roku poprzednim. Wywóz do Finlandji, który w roku 1934 stanowił stosunkowo nieznaczną ilość ton, w roku sprawozdawczym wzrósł do 354 t., czyli więcej niż 35-krotnie. 1720 ton ulokowano w Gdańsku, zaś 350 ton w różnych, nieznanych wysyłającym, krajach. Ceny tego towaru po okresie nieznacznej zwyżki, która na niektórych rynkach trwała do lipca, wykazały w tym miesiącu dość gwałtowny spadek, ale następnie znów się podniosły, chociaż nie wszędzie, do poziomu poprzedniego.

Produkcja surowej naftaliny wzrosła w roku sprawozdawczym do 990 t. (924 t.), czyli o 7,14%. Zbyt tego artykułu odbywał się wyłącznie na rynku wewnętrznym i wynosił 960 t. (908 t.), czyli wzrósł o 5,76% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Zapasy produktów węglopochodnych na koksowniach naogół nie wykazują większych zmian, jedynie znacznie spadły zapasy siarczanu amonu i wzrosły zapasy paku, benzolu i naftaliny surowej.

Na wstępie niniejszego rozdziału wspomnieliśmy o tem, że koksownie śląskie wysyłały swą smołę surową do przeróbki destylarniom smoły. Według statystyki produkcji tych zakładów wytworzyły one 18.777 ton smoły preparowanej i zgęszczonej, gdy w roku poprzednim produkcja tego artykułu równała się 18.426 ton, czyli w roku sprawozdawczym produkcja smoły preparowanej i zgęszczonej wykazuje wzrost 1,91% w porównaniu z produkcją z roku poprzedniego. Zbyt ogólny smoły preparowanej i zgęszczonej wynosił w roku sprawozdawczym 18.287 t. (18.664 t.), czyli spadł o 2,08%. Spadek zbytu tego rodzaju smoły był mniejszy na rynku wewnętrznym, niż w eksporcie, ponieważ na rynku krajowym zbyto smoły o 1,09% mniej, niż w roku poprzednim, zaś zagranicą o 60,73% mniej, niż w roku 1934.

Produkcja olejów smołowcowych różnego rodzaju wynosiła 20.427 ton, czyli w porównaniu z produkcją tych olejów w roku 1934, w którym wynosiła 15.707 t., wzrosła o 30,04%. Zbyt tych gatunków olejów wynosił 27.930 t., czyli w porównaniu ze zbytem w roku 1934 wykazał 22,35% zwyżki. Zbyt na rynku krajowym wzrósł o 47,8%, zaś zagranicą spadł o 5,20%.

Destylarnie smoły węglowej na Śląsku wytwarzały również pak, którego produkcja w roku 1935 wynosiła 34.714 t. (32.299 t.), czyli zwiększyła się o 7,47%. Zbyt paku równał się 26.735 t. (27.049 t.), czyli spadł o 1,16%. Zbyt tego artykułu na rynku wewnętrznym zmniejszył się o 2,87%, zaś jego eksport zwiększył się o 199,38%.

Produkcja naftaliny surowej w tych samych zakładach równała się 2.277 ton (2.599 t.), czyli spadła o 12,39%, zbyt zaś tego produktu wynosił coprawda 3.099 t., czyli więcej, niż jego produkcja, ale był o 34,55% niższy, niż w roku poprzednim. Zbyt naftaliny surowej na rynku krajowym spadł o 56,34%, zaś eksport o 32,22%. Naftalinę surową ze Śląska eksportowano głównie do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

Oprócz naftaliny surowej na Śląsku produkowano także naftalinę czystą. Produkcja jej równała się 802 t. (956 t.), czyli także spadła w porównaniu z produkcją z roku poprzedniego. Spadek ten wynosił 16,14%. Zbyt czystej naftaliny równał się 849 t. (805 t.), czyli wzrósł w porównaniu ze zbytem z roku poprzedniego o 5,39% i wogóle był wyższy od jej produkcji, czyli że musiano brać naftalinę z zapasów. Zbyt tego artykułu

na rynku wewnętrznym wzrósł o 8,93%, na rynku zaś zagranicznym zbyto tego towaru mniej niż w roku poprzednim o 36,35%.

Zasady pirydynowe również wytwarzano na Śląsku, przyczem produkcja ich w roku 1935 równała się 79,7 t. (93,2 t.), czyli spadła o 14,49%. Zbyt tych towarów wzrósł do 101,4 t., czyli o 33,87%. Jest rzeczą ciekawą, że zbyt ich na rynku wewnętrznym zwiększył się o 96,96%, zaś eksport prawie się nie zmienił, ponieważ jego zwyżka wynosiła zaledwie 0,2%.

Produkcja różnego rodzaju fenoli (kwasu karbolowego krystalicznego i krezoli) wynosiła tylko 817 t. (932 t.), czyli spadła o 12,38% w porównaniu z produkcją z roku 1934, zbyt zaś tych artykułów także był mniejszy, wynosił bowiem 827 t. (926 t.), czyli spadł o 10,71% w porównaniu ze zbytem z roku poprzedniego. Spadek zbytu krezoli i fenoli wywołany był mniejszym ich zbytem na rynkach eksportowych o 22,75%, gdyż zbyt tych artykułów na rynku wewnętrznym był większy o 79,54% niż w roku 1934.

W destylarniach smoły i fabrykach benzoli wyprodukowano w roku sprawozdawczym 12.869 t. (12.984 t.) benzoli wszelkiego rodzaju, czyli o 0,89% mniej, niż w roku poprzednim. Zbyt tych benzoli równał się 14.719 t. (12.923 ton), czyli zwiększył się o 13,89%. Rynek wewnętrzny był w tym roku chłonniejszy o 4,41%, zaś eksport zwiększył się o 25,31%.

Produkcja siarczanu amonu w destylarniach smoły węglowej nie jest tak duża jak w koksowniach. Wynosiła ona w roku sprawozdawczym 189 t. (202 t.), czyli o 6,72% mniej, niż w roku poprzednim. Zbyt siarczanu amonu z tych zakładów równał się 210 t. (180 t.), czyli wzrósł o 16,49%, przyczem zbyt na rynku wewnętrznym wzrósł o ten sam procent, co i zbyt ogólny, ponieważ całą tę ilość zbyto na rynku wewnętrznym.

Różnych innych wyrobów gotowych destylarni smoły węglowej wyprodukowano 1.100 t. (708 t.), czyli o 55,37% więcej, niż w roku 1934. Zbyt tych wyrobów wynosił 1.153 ton (755 t.), czyli się zwiększył o 52,80%. Zbyt na rynku wewnętrznym zwiększył się o 37,29%, zaś eksport o 145%.

Przemysł ten zatrudniał w destylarniach, nie licząc robotników w działach specjalnych samych koksowni, średnio 348 ludzi (341 w roku poprzednim). Najwyższa ilość zatrudnionych

przypada na wrzesień — 356 robotników, najniższa na luty — 341 robotników.

Ceny szeregu artykułów, wytwarzanych przez tę gałąź przemysłu, uległy zniżce w roku sprawozdawczym na rynku wewnętrznym.

PRZEMYSŁ HUTNICZO-ŻELAZNY.

Pod wpływem zbrojeń, jakie obserwowano w roku 1935 nieomal we wszystkich państwach na całej kuli ziemskiej, wzrastało zapotrzebowanie na wytwory hutnictwa żelaznego, którego produkcja w większości państw produkujących żelazo wzrosła. Dwaj wielcy dotychczasowi importerzy żelaza — Rosja Sowiecka i Japonja, rozbudowują własny przemysł hutniczy, którego produkcja w obu wymienionych państwach wzrasta, natomiast import maleje. Oczywiście spadek importu produktów hutnictwa żelaznego do wymienionych dwóch krajów, który wynosił łącznie około 1,518.000 ton, nie mógł nie zaważyć również na sytuacji zbytu innych producentów żelaza i stali, którzy część swych wyrobów sprzedawali na tych rynkach, a m. in. na sytuacji eksportowej hut śląskich.

To też, o ile na rynku wewnętrznym w roku sprawozdawczym stwierdzamy wzrost zapotrzebowania na wytwory hutnictwa żelaznego, to na rynkach eksportowych zbyt żelaza śląskiego zmalał.

Według statystyki Ministerstwa Przemysłu i Handlu huty śląskie wytworzyły w 1935 roku 299.631 t. surówki żelaznej, czyli biorąc produkcję tegoż artykułu z roku poprzedniego, która wynosiła według tego samego źródła 305.587 t., stwierdzamy spadek tej produkcji, wynoszący 1,95%. Mimo to produkcja surówki żelaznej na Śląsku wynosiła 76,03% (80,11%) produkcji ogólnopolskiej.*)

Produkcja stalowni śląskich według tych samych źródeł wynosiła 606.957 t. (579.452 t.), czyli wzrosła o 4,75%, stano-

*) Według Śląskich Wiadomości Statystycznych produkcja surówki wynosiła na Śląsku 302.100 t (306.200 t), stali 607.000 t (579.400 t), wytworów walcowanych 433.700 t (415.100 t), wytworów dalszej obróbki 104.700 t (86.400 t), w tem rur spawanych i ciągnionych 36.600 t ((34.600 t) i wyr. walc. oraz ciągnionych na zimno 20.300 t (14.900 t).

wiąc w roku sprawozdawczym 64,17% (68,56%) produkcji ogólnopolskiej.

Produkcja walcowni śląskich według danych Ministerstwa Przemysłu i Handlu wzrosła do 433.725 t. (414.937 t.), czyli o 4,53%.

Produkcja rur spawanych i ciągnionych według tego samego źródła w roku 1935 wynosiła 37.659 t. (35.157 t.), czyli wzrosła o 7,12%, wynosząc 62,61% produkcji rur tego rodzaju w całej Polsce, gdy w roku poprzednim procent produkcji śląskiej w stosunku do produkcji ogólnopolskiej wynosił 64,88%.

Wydobycie rud żelaznych na Śląsku wobec wyczerpania się bogatszych pokładów w tarnogórskiem nie opłacało się, więc poza rudami importowanemi z zagranicy huty śląskie przerabiały rudy dowożone z innych województw polskich.

Przerób rud żelaznych na Górnym Śląsku w r. 1935.

Miesiąc	Brykiety z rudy prażonej w t	Aglomeraty w t
Styczeń	1.250	5.690
Luty	1.290	3.526
Marzec	1.550	4.156
Kwiecień	1.510	3.318
Maj	1.550	3.815
Czerwiec	1.305	4.100
Lipiec	1.611	5.580
Sierpień	1.860	4.460
Wrzesień	1.733	5.445
Październik	1.985	7.435
Listopad	1.978	7.559
Grudzień	1.936	5.920
Razem	19.558	61.004
Rok 1934	14.235	60.674
Różnica % w por. z r. 1934	+ 37,39	+ 0,54

Źródło: Dane Związku Polskich Hut Żelaznych.

Wzrost zapotrzebowania na wyroby walcowane i wytwory dalszej obróbki pozwalał przypuszczać, że zajdzie konieczność zwiększenia produkcji surówki żelaznej, to też w roku sprawozdawczym stwierdzamy wzrost importu podstawowego surowca przy produkcji tego artykułu — rud żelaznych z za-

granicy, których do Polski przywieziono w roku 1935 — 243.884 t. (209.139 t.). Dowóz rud manganowych zwiększył się również bardzo pokaźnie, bo do 63.431 t. (38.312 t.), czyli o 65,56%.

Poza rudami żelaznemi dowożono do Polski surówkę specjalną — 1986 t. (1897 t.), surówkę krzemionkową (żelazokrzem) i t. p. — 130 t. (131 t.), surówkę żelazomanganową — 73,9 t. (279 t.), stopy żelazofosforowe i żelazoaluminjowe — 262 t. (213 t.), żelazochrom — 127 t. (305 t.), oraz inne stopy żelaza — 779,6 t. (312 t.).

Dowóz złomu wszelkiego rodzaju z zagranicy, niezbędnego przy produkcji stali Martinowskiej, równał się 321.543 t. (307.986 t.).

Według danych, ogłoszonych w czasopiśmie „Hutnik", liczba czynnych wielkich pieców na Śląsku wynosiła w większości miesięcy roku sprawozdawczego 5 (6), jedynie w styczniu czynnych było 7, zaś w październiku, listopadzie i grudniu po 6 wielkich pieców.

Najwięcej pieców martinowskich czynnych było w styczniu — 15, w kwietniu pracowało 14 pieców, w lutym, marcu, lipcu, sierpniu, październiku i listopadzie czynnych było po 13 pieców, w pozostałych zaś miesiącach 12.

Liczba czynnych pieców elektrycznych w roku sprawozdawczym wahała się od 4 do 6 miesięcznie. Najwięcej czynnych pieców — 6 było w styczniu i listopadzie, po 5 pieców pracowało w lutym, marcu, lipcu, sierpniu i wrześniu, zaś w kwietniu, maju, czerwcu, październiku i grudniu czynnych było po 4 piece elektryczne. Przeciętna dzienna wydajność wielkiego pieca na Śląsku w roku 1935 wahała się od 139,1 t. (styczeń) do 182,5 t.

Przeciętna dzienna wydajność pieca martinowskiego wahała się od 159,0 t. (wrzesień) do 176,4 t. (maj).

Szczegółowe zestawienie wytwórczości hut żelaznych śląskich na podstawie danych Związku Polskich Hut Żelaznych przedstawiamy w osobnej tabeli, zamieszczonej na stronicy 50.

W drugiej tabeli, umieszczonej na stronicy 51 niniejszego sprawozdania, opracowanej również na podstawie materjałów Związku Polskich Hut Żelaznych, przedstawiamy zużycie własne i zbyt hut żelaznych śląskich za rok 1935.

Wytwórczość hut żelaznych województwa śląskiego w r. 1935 (w tonach).

Miesiące	Surówka odlew. w gęsiach	Surówka martinowska i bessemer.	Bloki martinowskie	Bloki z pieców elektrycznych	Odlewy stalowe nieobrobione	Inne odlewy żeliwne	Półwytwór walc. razem	Żelazo i stal walc. razem	Blachy żelazne i stalowe	Materjał nawierzchni kolejowej	Działy dalszej obróbki	Wyroby walc. i ciągn. na zimno	Rury spawane i ciągnione
Styczeń	—	22.077	58.626	1.898	413	1.282	3.855	39.387	6.962	10.270	8.503	1.258	2.994
Luty	2.955	14.892	44.041	1.386	353	1.329	2.882	31.323	5.531	7.951	8.533	1.299	1.981
Marzec	2.990	20.376	52.782	1.567	378	1.602	5.161	37.119	6.935	8.679	9.789	1.486	2.822
Kwiecień	1.460	15.937	47.955	1.636	322	1.454	4.413	36.487	7.967	9.131	8.958	2.015	2.548
Maj	4.785	15.802	50.438	1.165	366	1.255	4.837	36.057	9.141	8.286	8.476	1.804	2.365
Czerwiec	2.200	18.284	39.050	1.231	364	1.293	3.389	30.150	6.714	7.355	8.278	1.588	2.350
Lipiec	425	20.797	56.408	1.208	440	1.565	2.260	41.863	9.808	7.584	10.192	1.917	3.441
Sierpień	3.435	10.362	53.020	1.129	408	1.285	3.886	40.099	9.465	6.423	9.399	1.615	3.535
Wrzesień	1.693	21.092	43.399	1.364	320	1.390	5.716	36.608	7.528	3.091	9.728	1.454	3.319
Październik	1.165	19.493	51.591	1.109	382	1.601	4.555	38.218	11.062	3.237	10.050	2.161	3.106
Listopad	3.570	21.940	53.572	1.396	263	1.160	3.704	38.825	9.767	3.227	8.126	1.966	2.378
Grudzień	4.878	18.450	34.310	1.225	321	909	2.461	27.589	7.077	3.005	6.999	1.714	2.049
1935 r.	29.556	219.502	585.192	16.314	4.330	16.125	47.119	433.725	97.957	78.239	107.031	20.277	32.888
1934 r.[1])	45.499	231.860	557.367	16.944	4.048	11.102	44.883	413.373	99.029	93.574	88.982	14.917	32.596
Różnica %	−35,04	−5,33	+4,99	−3,72	+6,97	+45.24	+4,98	+4,92	−1,08	−16,39	+20,28	+35,93	+0,90

1) Liczby poprawione. — Źródło: Dane Związku Polskich Hut Żelaznych.

Zużycie i zbyt wyrobów żelaznych w hutach żelaznych woj. śląskiego w r. 1935 (w tonach).

	Zużycie własne hut			Wysyłka w kraju (łącznie z wysyłką do innych hut)			Zbyt w kraju (bez wysyłki do innych hut)			Wywóz zagranicę w obrocie zwykłym[1])		
	r. 1935	Różnica w porównaniu z r. 1934		r. 1935	Różnica w porównaniu z r. 1934		r. 1935	Różnica w porównaniu z r. 1934		r. 1935	Różnica w porównaniu z r. 1934	
	t	t	%	t	t	%	t	t	%	t	t	%
1. Żelazo surowe	258.828	+21.031	+ 8,84	98.728	+35.849	+57,01	61.903	+14.848	+31,55	8.052	— 4.423	—35,45
2. Bloki i odlewy stalowe . .	629.172	+35.994	+ 6,07	124.600	— 8.791	— 6,59	1.490	+ 1.172	+468,55	—	—	—
3. Półwytwór walc.	7.615	+ 3.500	+85,05	44.482	+ 1.128	+ 2,60	8.336	— 1.994	— 19,30	—	— 167	—
4. Wyroby gotowe walcown. . .	69.239	+11.877	+20,71	233.276	+44.700	+23,70	203.389	+44.870	+ 28,31	141.935	—27.907	— 16,43
5. Wyroby gotowe działów dalszej obróbki . .	11.468	+ 3.368	+41,58	67.295	+11.925	+21,54	66.257	+11.509	+ 21,02	29.627	+ 2.096	+ 7,61

	Razem z wysyłką do innych hut krajowych			Bez wysyłki do innych hut krajowych		
	r. 1935 [1])	Różnica w porównaniu z r. 1934		r. 1935 [1])	Różnica w porównaniu z r. 1934	
	t	t	%	t	t	%
6. Ogólny zbyt gotowych wyrobów żelaznych[2])						
a) łącznie z półwytworem	516.615	+31.775	+6.55	449.544	+28.407	+6,75
b) bez półw.	472.133	+30.814	+6,98	441.208	+30.568	+7,44

Źródło: Dane Związku Polskich Hut Żelaznych.

[1]) W obrocie uszlachetniającym wywieziono w 1935 r. 24.286 t wytworów walcownianych (wobec 19.254 t w r. 1934) i 61 t wyrobów dalszej obróbki (wobec 119 t).

[2]) Bez obrotu uszlachetniającego.

Z zestawień tych wynika, że wytwórczość szeregu artykułów hutniczych wykazała zwyżkę w porównaniu z analogiczną wytwórczością z roku poprzedniego. W szczególności wzrosła produkcja różnych odlewów żeliwnych, działów dalszej obróbki, wyrobów walcowanych i ciągnionych i rur spawanych i ciągnionych. Zmniejszyła się produkcja surówki odlewniczej w gęsiach, zato wzrosła produkcja odlewów stalowych nieobrobionych.

Zbyt większości wytworów hutnictwa żelaznego odbywał się za pośrednictwem Syndykatu Polskich Hut Żelaznych. Według danych tego Syndykatu ogólny zbyt wyrobów walcowanych na rynku wewnętrznym w roku sprawozdawczym wynosił 259.689 t. (243.149 t.), czyli zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 6,8%. Zwiększenie się zbytu żelaza nastąpiło dzięki większemu popytowi rynku prywatnego, gdyż zamówienia rządowe spadły w tymże roku o 27.450 t., czyli o 39,93%.

Udział poszczególnych kategoryj odbiorców w ogólnej ilości zleceń przydzielonych hutom (w tonach).

Kategorja odbiorców	r. 1934	r. 1935	Różnica %
Kupcy I-szej kategorji Kupcy II-giej kategorji Kupcy III-ciej kategorji	100.862	120.706	+ 19,77
Górnictwo	1.933	1.055	— 42,05
Przemysł metalowy	20.905	24.081	+ 15,19
Fabryki śrub	5.156	6.532	+ 26,69
Druciarnie	23.765	40.146	+ 68,93
Cynkownie blachy	9.970	9.078	— 8,95
Pryw. przedsięb. komunik.	340	595	+ 75,00
Przemysł budowlany	7.361	9.317	+ 26,57
Przemysł drzewny	54	58	+ 7,41
Cukrownie	200	229	+ 14,50
Pozostałe gałęzie przemysłu	1.251	1.499	+ 19,82
Różni	62	62	—
Samorządy	814	1.856	—128,01
Rząd	68.748	41.298	— 39,93
Huty	1.792	3.177	+ 77,29
Ogółem	243.149	259.689	+ 6,80

Zbyt żelaza w Polsce z uwzględnieniem przeznaczenia do poszczególnych rejonów

(w tonach):

Rejony	r. 1934	r. 1935	Różnica %
Górny Śląsk	17.669	16.956	— 4,03
Śląsk Cieszyński	6.254	7.077	+ 13,16
Rejon Dąbrowski	28.679	35.781	+ 24,76
Kraków miasto	10.353	15.055	+ 45,42
Woj. Krakowskie	8.111	10.634	+ 31,10
Lwów miasto	5.280	4.175	— 20,93
Woj. Lwowskie	3.231	4.325	+ 33,86
Woj. Stanisławowskie	1.791	2.213	+ 23,56
Woj. Tarnopolskie	1.442	1.812	+ 25 66
Poznań miasto	8.035	8.115	+ 0,96
Bydgoszcz miasto	2.338	3.577	+ 52,99
Woj. Poznańskie	1.628	1.421	— 12,71
Woj. Pomorskie	2.411	4.154	+ 72,29
Gdańsk	8.927	8.325	— 6,74
Warszawa miasto	31.374	42.651	+ 35,94
Woj. Warszawskie	6.001	9.443	+ 57,36
Łódź miasto	6.851	9.886	+ 44,30
Woj. Łódzkie	2.471	2.611	+ 5,67
Woj. Lubelskie	4.270	5.377	+ 25,92
Rejon Radomski	3.011	4.465	+ 48,29
Woj. Białostockie	2.422	4.425	+ 82,70
Woj. Wileńskie	2.321	2.484	+ 7,02
Woj. Nowogrodzkie	2.773	3.491	+ 25,89
Woj. Poleskie	1.422	1.979	+ 39,17
Woj. Wołyńskie	2.710	2.926	+ 7,97
Razem zamówienia prywatne	171.795	213.358	+ 24,19

Najsilniej wzrosły zamówienia handlu hurtowego, które zwiększyły się o 19.944 t. Z odbiorców przemysłowych wzrost zapotrzebowania wykazały druciarnie, które zorganizowały 30 marca 1935 roku „Biuro Sprzedaży Zjednoczonych Fabryk Drutu i Gwoździ", mające na celu uregulowanie rynku zbytu tych wyrobów. Umowę zawarto na pięć lat. Z innych zakładów przemysłowych zwiększyły zapotrzebowanie różne zakłady przemysłu metalowego i fabryki śrub.

Jeżeli chodzi o ruch zamówień na wyroby hutnictwa żelaznego według rejonów zbytu, to odnośne dane na podstawie materjałów Syndykatu Polskich Hut Żelaznych podajemy w osobnej tabeli, ogłoszonej powyżej (str. 53).

Z cyfr wyżej wyszczególnionych wynika, że największy wzrost tonażu zamówień przypada na Warszawę, rejon Dąbrowski i Kraków. Również procentowo poważnie wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim zbyt w województwach białostockiem i pomorskiem. Pewien spadek zamówień zanotowano na G. Śląsku, w województwie poznańskiem, we Lwowie i w W. M. Gdańsku. Spadek zamówień z rejonu śląskiego był wynikiem słabszego napływu zamówień ze strony przemysłu i górnictwa, ponieważ zlecenia handlu śląskiego w porównaniu ze zleceniami z roku poprzedniego znacznie wzrosły.

Podział zamówień pomiędzy odbiorców z terenu Górnego Śląska (w tonach):

Odbiorca	r. 1934	r. 1935	Różnica %
Handel	11.398	13.084	+ 14,79
Górnictwo	1.426	653	— 54,21
Przemysł metalowy	3.853	2.324	— 39,68
Huty cynkowe	36	—	—
Fabryki śrub	1	1	—
Druciarnie	—	—	—
Cynkownie blachy	288	—	—
Pryw. przedsięb. komunik.	32	97	+ 203,12
Przemysł budowlany	458	587	+ 28,17
Pozostałe gałęzie przem.	177	210	+ 18,64
Razem Przemysł	6.271	3.872	— 38,25
Ogółem	17.669	16.956	— 4,03

W osobnej tabeli, zamieszczonej powyżej, podajemy podziału zbytu żelaza na terenie G. Śląska (str. 54).

Trzeba powiedzieć, że pomyślny rozwój sytuacji na rynku żelaznym w Polsce w roku 1935 doznał w ostatnim kwartale tego roku przerwy z powodu licznych notatek i artykułów prasowych o mającej nastąpić zniżce cen, co zdezorjentowało kupiectwo żelazne i przyczyniło się do zahamowania zleceń na przyszły sezon, ponieważ nikt nie wiedział, od kiedy i jaka nastąpi zniżka, i nikt nie chciał ryzykować, zamawiając większe ilości towaru, którego cena w przyszłości mogła ulec nieprzewidzianym zmianom. Ceny zasadnicze żelaza oraz dopłaty zostały w rzeczywistości obniżone rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 4 grudnia 1935 r. (D. U. R. P. Nr. 89, poz. 565 z dnia 7. XII. 1935), wydanem na podstawie rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 27 października 1933 r. w sprawie regulowania stosunków w hutnictwie żelaznem i innych metali (D. U. R. P. Nr. 86, poz. 647). Obniżka ta wyniosła 10% przy równoczesnem zachowaniu w mocy poprzednich stosowanych przez Syndykat rabatów (m. in. został zachowany specjalny rabat dla Kresów Wschodnich, wynoszący 10 zł na tonie). Do tych niepokojących pogłosek dołączyły się pogłoski o zamierzonej obniżce taryf kolejowych na przewóz szeregu artykułów hutniczych, które również wobec bliżej nieokreślonego terminu wejścia w życie projektowanych zniżek taryfy i ich wysokości, przyczyniały się do dalszej wstrzemięźliwości odbiorców żelaza w udzielaniu zamówień. Osłabienie napływu zamówień w listopadzie i grudniu roku sprawozdawczego postawiło huty przed znakiem zapytania co do dalszych możliwości produkcji, gdyż wobec osłabienia finansowego większości przedsiębiorstw (Wspólnota Interesów znajdowała się nadal pod nadzorem sądowym, Huta Pokój wprawdzie już była po nadzorze, ale również nie rozporządzała płynnym kapitałem obrotowym), produkcja na skład była wielce ryzykowną przy braku informacyj ze strony przedsiębiorstw handlowych o horoskopach na przyszły sezon.

Eksport wytworów hutnictwa żelaznego w roku 1935 uległ zmianom organizacyjnym, dzięki którym można było go utrzymać na względnie wysokim poziomie mimo trudności, odczuwanych na szeregu rynków zbytu. Związek Eksportowy Polskich Hut Żelaznych uległ całkowitemu przekształceniu od kwietnia roku sprawozdawczego, przyczem jego siedziba zo-

Eksport wyrobów walcowanych

Ilość ton

L. p.	Nazwa krajów	r. 1935	r. 1934	Wskaźniki	Różnica %
1	Afryka Połudn.	299,4	33,7	888,43	+ 788,43
2	Afryka Wsch.	—	93,8	—	—
3	Anglja . . .	0,01	—	—	—
4	Abisynja . .	40,1	—	—	—
5	Argentyna . .	10.043,4	303,2	3.312,47	+3.212,47
6	Austrja . . .	0,4	0,1	400,00	+ 300
7	Azja Wschodnia	—	46,2	—	—
8	Belgja . . .	—	1.014,6	—	—
9	Boliwja . . .	97,2	—	—	—
10	Brazylja . . .	12.263,9	32.130,3	38,17	— 61,83
11	Bułgarja . . .	1.486,00	2.900,9	51,23	— 48,77
12	Cejlon . . .	25,9	—	—	—
13	Chile	0,01	53,0	0,02	— 99,8
14	Chiny . . .	10.790,6	16.649,9	64,81	— 35,19
15	Costa-Rica . .	10,3	—	—	—
16	Cypr	27,1	—	—	—
17	Czechosłowacja	14,8	0,1	148,00	+ 48
18	Danja . . .	43,5	236,3	18,41	— 81,59
19	Egipt	2.981,7	158,1	1.885,95	+1.785,95
20	Estonja . . .	65,7	53,1	123,73	+ 23,73
21	Filipiny . . .	17,2	175,9	9,78	— 90,22
22	Finlandja . .	1.329,00	21,0	6.328,5	+6.228,5
23	Francja . . .	0,01	0,1	10,	— 90,0
24	Grecja . . .	324,6	407,1	79,73	— 20,27
25	Guatemala . .	4,5	—	—	—
26	Hiszpanja . .	20,3	0,3	6.766,6	+6.666,6
27	Holandja . .	20.646,7	20.003,8	103,21	+ 3,21
28	Indje Bryt. . .	2.293,1	2.994,7	76,57	— 23,43
29	Indje Hol. . .	21,1	237,3	8,89	— 91,11
30	Irak	104,7	66,7	156,97	+ 56,97
31	Italja	387,7	1.051,8	36,86	— 63,14
32	Iran . . .	1.142,9	—	—	—
	Do przeniesienia	64.481,83	78.632,00		

i dalszej obróbki z hut górnośląskich.

Ilość ton

L. p.	Nazwa krajów	r. 1935	r. 1934	Wskaźniki	Różnica %
	Z przeniesienia .	64.981,83	78.632,00		
33	Islandja . . .	1,00	—	—	—
34	Japonja . . .	570,1	1.000,7	5,69	— 94,31
35	Jugosławja . .	2.694,3	4.097,9	65,75	— 34,25
36	Kolumbja . .	796,6	230,8	345,15	+ 245,15
37	Litwa	—	155,9	—	—
38	Łotwa . . .	6.533,7	6.732,2	97,05	— 2,95
39	Malaje . . .	657,4	—	—	—
40	Mandżurja . .	36,7	3.140,6	1,17	— 98,83
41	Marokko . .	1.434,6	418,1	343,14	+ 243,14
42	Mauritius . .	16,8	—	—	—
43	Niemcy . . .	38.186,4	20.687,9	184,58	+ 84,58
44	Norwegja . .	3.656,4	96,1	3.804,7	+3.704,7
45	Palestyna . .	6.801,6	1.333,2	510,17	+ 410,17
46	Peru	18,4	—	—	—
47	Portugalja . .	510,5	232,2	219,85	+ 119,85
48	Rumunja . .	84,5	183,9	45,95	— 54,05
49	Syjam . . .	38,0	218,3	17,41	— 82,59
50	Syrja . . .	1.218,00	—	—	—
51	Szwajcarja . .	195,3	175,9	111,03	+ 11,03
52	Szwecja . . .	465,6	—	—	—
53	Tanganika . .	61,4	51,3	119,69	+ 19,69
54	Tunis . . .	—	40,8	—	—
55	Turcja . . .	734,1	258,8	283,65	+ 183,65
56	Urugwaj . .	264,00	359,2	73,49	— 26,51
57	Wenezuela . .	60,7	144,0	42,15	— 57,85
58	Węgry . . .	5,6	121,1	4,62	— 95,38
59	Wyspy Kanaryjsk.	—	30,9	—	—
60	Wyspy Malajskie	—	15,6	—	—
61	Zw. Poł. Afryk.	—	—	—	—
62	Z. S. R. R. .	19.637,6	52.873,3	37,14	— 62,86
	Razem . . .	149.161,1	171.745,5	86,85	— 13,15

Eksport rur

Ilość ton

L. p.	Nazwa krajów	r. 1935	r. 1934	Wskaźnik	Różnica %
1	Afryka Południ. .	1.400,1	2.173,6	64,41	— 35,59
2	Afryka Północna	—	479,7	—	—
3	Anglja	723,5	99,1	730,07	+ 630,07
4	Arabja	—	0,1	—	—
5	Argentyna . . .	1.811,1	1.522,9	118,92	+ 18,92
6	Austrja	883,4	97,9	902,34	+ 802,34
7	Belgja	52,3	136,7	38,26	— 61,74
8	Brazylja	3.169,6	376,0	842,97	+ 742,97
9	Cejlon	—	26,4	—	—
10	Chile	—	15,0	—	—
11	Chiny	106,0	330,6	32,06	— 67,94
12	Cypr	—	67,7	—	—
13	Danja	312,3	279,6	111,69	+ 11,69
14	Egipt	40 8	324,3	12,58	— 87,42
15	Ekwador . . .	—	101,5	—	—
16	Estonja	31,0	46,5	66,66	— 33,34
17	Finlandja . . .	399,3	821,6	48,60	— 51,40
18	Hiszpanja . . .	4,2	13,9	30,21	— 69,79
19	Holandja . . .	296,1	319,7	92,62	— 7,38
20	Indje Bryt. . .	1.736,9	3.099,0	56,05	— 43,95
21	Indje Holend. .	248,0	104,3	237,77	+ 137,77
22	Irak	48,1	28,1	171,17	+ 71,17
23	Italja	—	10,4	—	—
24	Japonja	1.040,3	579,5	179,51	+ 79,51
25	Jugosławja . .	54,6	172,3	31,68	— 68,32
26	Kenja Uganda . .	23,1	—	—	—
	Do przeniesienia	12.380,7	11.226,4		

z hut górnośląskich.

Ilość ton

L. p.	Nazwa krajów	r. 1935	r. 1934	Wskaźnik	Różnica %
	Z przeniesienia	12.380,7	11.226,4		
27	Kolumbja . . .	—	7,4	—	—
28	Malaje	25,3	—	—	—
29	Malta	2,4	—	—	—
30	Mandżurja . . .	—	27,2	—	—
31	Marokko . . .	2,0	20,6	97,09	— 2,91
32	Mozambik . . .	62,5	—	—	—
33	Norwegja . . .	135,5	26,5	511,32	+ 411,32
34	Nowa Zelandja .	14,7	—	—	—
35	Palestyna . . .	154,6	1.016,1	15,22	— 84,78
36	Persja	—	0,5	—	—
37	Peru	—	1,5	—	—
38	Portugalja . . .	11,0	212,4	0,52	— 99,48
39	Rodezja	—	84,1	—	—
40	Rumunja . . .	1.524,3	321,7	473,82	+ 373,82
41	Sudan	—	1,6	—	—
42	Syjam	7,8	—	—	—
43	Syrja	—	207,9	—	—
44	Szwajcarja . . .	110,1	254,0	43,35	— 56,65
45	Szwecja	1.147,6	801,8	143,12	+ 43,12
46	Trypolitanja . .	—	46,2	—	—
47	Urugwaj . . .	4,7	—	—	—
48	Wenezuela . . .	75,0	24,0	312,5	+ 212,5
49	Wyspy Kanaryjsk.	—	44,6	—	—
50	Z. S. R. R. . .	6.792,1	257,7	2.635,66	+ 2.535,66
	Razem . . .	22.450,6	14.608,4	153,68	+ 53,68

stała przeniesiona do Katowic, w Warszawie zaś pozostała tylko delegatura. Wobec tego, że mimo istnienia Związku Eksportowego poszczególne huty nawiązywały bezpośrednie stosunki z odbiorcami zagranicznymi, konkurując między sobą na rynkach eksportowych z wzajemną szkodą wskutek ciągłego pogarszania warunków zbytu, ponadto przy rozstrzelonej działalności eksportowej hut polskich utrudnioną była walka z międzynarodowemi kartelami, przeto w roku 1935 postanowiono powierzyć cały eksport wyrobów walcowanych poza szynami kolejowemi i żelazem eksportowanem do Niemiec, na zasadach komisowych „Polskiemu Eksportowi Żelaza spółce z ogr. odp. w Katowicach". Odnośną umowę zawarto do końca roku 1935. Jednocześnie zostały ustalone kwoty eksportowe, przypadające na okres roczny każdej hucie.

Następnie polski przemysł hutniczy w roku sprawozdawczym przystąpił do szeregu międzynarodowych porozumień kartelowych, uzyskując takie kwoty na eksport, jakie w przybliżeniu winny były wystarczyć polskiemu przemysłowi żelaznemu. W szczególności polski przemysł hutniczo-żelazny przystąpił do następujących karteli międzynarodowych: w maju 1935 r. do Międzynarodowego Kartelu Walcówki, w lipcu do Międzynarodowego Kartelu Szynowego (Irma) oraz do Międzynarodowego Kartelu Stalowego (E. I. A.), który ma znaczenie kluczowe w systemie międzynarodowej kartelizacji hutniczej.

W marcu tegoż roku został rozwiązany Międzynarodowy Kartel Rur, co pociągnęło za sobą silną zniżkę cen tego artykułu na rynkach międzynarodowych. Zniżka ta dochodziła do 40%. Oczywiście sytuacja, jaka się wytworzyła na rynku międzynarodowym rur, nie sprzyjała rozwojowi eksportu rur z Polski, ale mimo to, dzięki reorganizacji metod pracy eksporterów, udało się przemysłowi hutniczemu nietylko utrzymać ilościowo eksport na niezmienionym poziomie, ale nawet zwiększono go o 53,68% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Eksportu wyrobów walcowanych mimo różnych wysiłków, czynionych w celu jego podtrzymania, nie dało się utrzymać na poprzednim poziomie, jak to zresztą zauważyliśmy na wstępie niniejszego rozdziału, przeważnie wskutek zmniejszonego zapotrzebowania Rosji Sowieckiej i Japonji. Toteż wywóz

wytworów walcowanych ze Śląska łącznie z wytworami dalszej obróbki wg. danych Z. E. P. H. Ż. zmniejszył się o 13,15%.

Z krajów importujących polskie wytwory hutnictwa żelaznego w porównaniu z latami ubiegłemi największy wzrost odbioru wykazują Afryka Południowa, Argentyna i Brazylja.

Oprócz wytworów walcowanych i wytworów dalszej obróbki huty śląskie, a ściślej jedna z hut, eksportowała surówkę żelazomanganową, której wywóz w roku sprawozdawczym równał się 8052,6 t. wartości 1,347.345 zł.*)

Kończąc omawianie sytuacji w hutnictwie żelaznem, podajemy zestawienie, przedstawiające stan zatrudnienia i zarobków na Śląsku.

Przeciętne zarobki i zatrudnienie w hutach żelaznych na Śląsku.

Miesiąc	Liczba zatrudnionych	Przec. zarob. dzien. w zł	Przec. zarob. mies. w zł
Styczeń	18.543	10,96	267,97
Luty	18.629	10,96	241,10
Marzec	18.687	10,88	272,09
Kwiecień	18.777	10,88	252,82
Maj	18.924	10,96	266,79
Czerwiec	18.949	10,04	243,29
Lipiec	19.269	10,88	286,28
Sierpień	19.478	10,80	275,26
Wrzesień	19.571	10,88	265,30
Październik	19.596	10,80	282,83
Listopad	19.570	11,04	265,87
Grudzień	19.372	10,96	235,85

Z powyższych cyfr widzimy, że liczba zatrudnionych na Śląsku w hutach żelaza stale wzrastała w ciągu roku, podnosząc się z 18.543 robotników w styczniu do 19.596 w październ-

*) Według Śl. W. St. eksport surówki żelaznej ze Śląska wynosił 8.100 t (12.400 t), wytworów walcowanych 142.300 t (167.600 t) i wytworów dalszej obróbki (z rurami) 31.900 t (28.700 t).

niku. W dwóch ostatnich miesiącach nastąpił coprawda spadek zatrudnienia wskutek słabszego napływu zamówień, o którym wspominaliśmy, omawiając zbyt żelaza za pośrednictwem Syndykatu, ale w każdym razie liczba zatrudnionych w roku sprawozdawczym nie spadła niżej 19.372 ludzi, gdy w roku poprzednim najwyższa liczba zatrudnionych w hutach żelaza równała się 18.932.

Porównując średnie zarobki dzienne w poszczególnych miesiącach roku sprawozdawczego z średniemi zarobkami dziennemi w roku poprzednim, stwierdzić możemy, że były one cokolwiek niższe i oscylowały około 10,90 zł (11,00 zł). Natomiast wskutek regularniejszego zatrudnienia hut średnie zarobki miesięczne w dalszym ciągu wykazywały poprawę, przyczem najwyższe wynagrodzenie miesięczne przypadało na lipiec roku sprawozdawczego i wynosiło 286,28 zł (w roku poprzednim najwyższe wynagrodzenie wynosiło 270,54 zł i przypadało na marzec), najniższe zaś wynosiło 235,85 zł, gdy w roku poprzednim równało się 227,75 zł.

PRZEMYSŁ CYNKOWY I OŁOWIANY.

Przemysł cynkowy był jednym z przemysłów, w którym Polska do niedawna odgrywała bardzo poważną rolę na rynku światowym. Stopniowe wyczerpywanie się własnych pokładów rud cynkowych i spadek cen cynku na rynkach międzynarodowych, na które eksportowaliśmy większą część naszej produkcji tego metalu, sprawiły, że rentowność produkcji hut cynku w Polsce stanęła pod znakiem zapytania, ponieważ trudno było się liczyć z szybką rozbudową i wzrostem pojemności rynku wewnętrznego, na którym, dzięki ochronie celnej, można byłoby uzyskiwać ceny, pokrywające koszta produkcji tego metalu, a zbyt zagranicą z różnych przyczyn coraz bardziej się kurczył. To też od roku 1930, który w polskim przemyśle cynkowym był rokiem największego rozkwitu, a w którym produkcja cynku równała się okrągło 175 tys. ton, obserwujemy stały spadek produkcji tego metalu. Wprawdzie w roku 1934 zdawało się, że ta tendencja zniżkowa została już przełamana, gdyż produkcja w tym roku wzrosła w porównaniu z produkcją z lat poprzednich, ale dalsze zaburzenia w sytuacji walutowej szeregu państw, a przedewszystkiem dążności autarkiczne Rze-

szy Niemieckiej, która była głównym odbiorcą wyrobów polskiego hutnictwa cynkowego, jak też polityka celna Wielkiej Brytanji i polityka dewizowa szeregu innych odbiorców polskiego cynku sprawiły, że zbyt cynku napotykał na coraz to nowe trudności i mimo starań, uwieńczonych w wielu wypadkach pomyślnemi wynikami, wyszukania nowych rynków zbytu i znacznego, jak na nasze stosunki, wzrostu konsumcji cynku na rynku krajowym, polskie huty cynku zmuszone były do ograniczenia swej produkcji. Poza tem szybka rozbudowa hutnictwa cynkowego w Niemczech, które ukończyły budowę huty elektrolitycznej w Magdeburgu i planują budowę drugiej w Oker-Unterharz, nietylko pozwala na przypuszczenie, że zbyt cynku polskiego w Niemczech będzie się dalej kurczył, lecz hutnictwo cynkowe polskie musi coraz bardziej oglądać się za możliwościami zaopatrywania się w rudy cynkowe w innych krajach, ponieważ przy ścisłej reglamentacji handlu zagranicznego w Niemczech nie jest rzeczą wykluczoną uniemożliwienie przez to państwo wywozu rud cynkowych do Polski.

W roku 1935 czynne były tylko huty cynkowe śląskie. Przerabiały one surowiec zarówno z kopalń polskich, jak też importowany z zagranicy.

Produkcja rud cynkowych na Śląsku odbywała się w roku 1935 w pięciu kopalniach, których wydobycie w ciągu całego roku równało się według danych Ministerstwa Przemysłu i Handlu 316.393 t. (369.006 t. w roku 1934), czyli spadło o 14,26%. Rud użytkowych (koncentratów) wyprodukowano w tym samym czasie 137.853 t. (161.432 t.), czyli o 14,61% mniej niż w roku poprzednim. Tlenków cynku wyprodukowano 26.118 ton (25.610 t.), czyli o 1,98% więcej niż w roku poprzednim, zaś tlenków ołowianych 6.111 t. (8.403 t.), czyli o 27,28% mniej niż w roku 1934.

Liczba zatrudnionych robotników na kopalniach rud cynkowych i ołowianych wahała się od 1141 do 1593 robotników miesięcznie, przyczem większy wzrost zatrudnienia zanotowano od czerwca.

Dla porównania dodamy, że według danych spółki akcyjnej Minerais et Métaux produkcja rud cynkowych na świecie, przeliczona na metal, wzrosła w roku 1935 do 1,423.000 ton (1,350.000 t.), czyli o 5,41%. Polska według statystyk tej firmy

jest obok Francji jedynym krajem, który wykazał w tym roku spadek wydobycia rud cynkowych.

Huty cynku na Śląsku sprowadzały w dalszym ciągu pokaźne ilości rud z zagranicy. W szczególności sprowadzono blendy cynkowej 40.628 ton (67.284 t.), przyczem głównym dostawcą tego gatunku rudy były jeszcze Niemcy, skąd nadeszło 37.380 ton, 1478 ton otrzymano przez Gdynię z Grecji i 735 ton z Włoch. W roku poprzednim sam import blendy z Niemiec wynosił 57.437 ton. Oprócz blendy cynkowej importowano także inne rudy cynkowe, których według Głównego Urzędu Statystycznego dowieziono 23.398 ton (33.564 t.). I tu jeszcze w roku sprawozdawczym jako główny dostawca tych rud figurują Niemcy z ilością 18.121 t. (27.523 t.), pozatem wchodzi w rachubę Rumunja — 3.827 t., oraz Czechosłowacja — 1450 t.

Poza rudami cynkowemi sprowadzano z zagranicy także rudy ołowiane, których dowieziono 9477 t. (602 t.), w czem 9.258 t. z Niemiec, a nieznaczną ilość z Anglji.

Produkcja cynku metalicznego w hutach śląskich równała się według danych Unji Polskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego w Katowicach 84.582 t. (92.922 t. w roku poprzednim), czyli spadła o 8,69% w porównaniu z rokiem poprzednim. Według danych, ogłoszonych w Śląskich Wiadomościach Statystycznych, huty cynku wyprodukowały 64.200 t. cynku surowego i 20.600 t. cynku elektrolitycznego, przyczem produkcja pierwszego spadła w porównaniu z rokiem poprzednim o około 10.000 t., drugiego zaś wzrosła o około 1.900 t. Ponadto wyprodukowano, przerabiając część cynku surowego, 12.800 ton (15.000 t.) cynku rafinowanego. W związku z tem, jak też w związku ze wzrostem produkcji cynku w Niemczech i Kanadzie, Polska, która zajmowała jako producent cynku drugie miejsce w Europie, po Belgji, a trzecie w świecie, po Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej i Belgji, obecnie zajęła miejsce trzecie w Europie i piąte w świecie. Z 12,4% produkcji światowej w roku 1930 spadliśmy na 5,83% w roku 1935*).

Poza cynkiem produkowano na Śląsku także pył cynkowy. Produkcja tego artykułu według danych U. P. P. G. H. wy-

*) Produkcja cynku w roku 1935 (1934) wynosiła: w Europie 653.000 t (578 tys. t), w Ameryce 555.300 t (489.900 t), w Azji 39.000 t (35.500 t), w Afryce 20.000 t (19.800 t), w Australji 64.000 t (58.000 t).

nosiła 4.920 ton (5.132 t.), czyli spadła o 4,14%. Według zaokrąglonych cyfr Śl. Wiad. St., produkcja ta równała się 5000 t. (5100 t.).

Zbyt cynku w kraju według danych Śl. Wiad. St. wynosił następujące ilości: cynku surowego 17.900 ton (13.100 t.), cynku elektrolitycznego 3.600 ton (3.300 t.) i cynku rafinowanego 800 ton (1.300 t.). Według tegoż źródła eksportowano 28.500 ton (35.800 t.) cynku surowego zagranicę, 16.300 ton (15.300 ton) cynku elektrolitycznego i 9.700 ton (12.900 t.) cynku rafinowanego. Z cyfr tych wynika, że na rynku wewnętrznym wzrósł zbyt cynku o około 4.600 t., natomiast eksport cynku spadł o 9.500 ton.

Z Rocznika Handlu Zagranicznego R. P. i W. M. Gdańska za rok 1935 widzimy, że wywóz cynku z Polski zagranicę w roku 1935 wynosił 54.638 ton wartości 21.215 tys. zł, gdy w roku poprzednim według takiegoż źródła wywieziono cynku 62.711 ton wartości 25.039 tys. zł. Spadek wywozu cynku zagranicę równał się więc pod względem wagi 12,87%, zaś pod względem wartości 15,27%.

Głównym odbiorcą cynku surowego i innego w gąskach, prętach i płytach lanych nieobrobionych były w roku 1935 w dalszym ciągu jeszcze Niemcy, ale ilość cynku przez nie odebrana z Polski wynosiła zaledwie nieco więcej niż połowę ilości odebranych w roku poprzednim, t. j. równała się 22.894 t. (40.984 t.). Zresztą obrót z Niemcami był t. zw. obrotem uszlachetniającym, a nie eksportem we właściwem znaczeniu. Drugim odbiorcą co do wielkości odbioru cynku była Czechosłowacja — 7.228 ton, trzecim Szwecja — 5.851 ton, czwartym Austrja — 5.272 ton, piątym Węgry — 2.585 ton, szóstym Japonja — 2.507 ton, siódmym Indje Bryt. — 1.751 ton, ósmym Francja — 1.405 ton, dziewiątym Argentyna — 1.390 ton, dziesiątym Stany Zjednoczone A. P. — 1007 ton, potem idą Rumunja — 877 t., Belgja — 401 t., Brazylja — 284 t., Chiny — 225 t., Bułgarja — 195 t. i Jugosławja — 143 t. Cały szereg wymienionych krajów zwiększył znacznie swoje zakupy cynku w Polsce, niektóre, jak np. Argentyna, Brazylja, Bułgarja, Chiny po raz pierwszy wogóle figurują jako odbiorcy cynku polskiego w Roczniku Handlu Zagranicznego. Natomiast zupełnie odpadli tak poważni odbiorcy jak Anglja, która w roku 1934

odebrała jeszcze 1301 t., Z. S. R. R.. dokąd w roku 1934 eksportowano jeszcze 656 t., a gdzie niedawno zbywano około 20.000 t. cynku rocznie, Holandja, dokąd w roku 1934 wysłano 176 t. Po stracie częściowej rynku niemieckiego, gdzie w dodatku zostały zamrożone poważne należności za dostarczony przez huty polskie cynk, hutnictwo cynkowe polskie zwróciło się, jak widzimy z przytoczonego spisu głównych odbiorców, na inne rynki, nieraz bardzo oddalone, gdzie musiało staczać walkę z konkurencją, której zakłady hutnicze położone są znacznie korzystniej pod względem transportowym od hut polskich. Najgroźniejszy konkurent — Belgja dociera do taniej międzynarodowej drogi morskiej już za opłatą frachtu około 5 zł od tony, gdy cynk polski trzeba przewozić na odległość około 600 km, wskutek czego koszty jego przewozu do portu sięgają 32 zł. Walka zatem o nowe rynki zbytu dla cynku polskiego jest bardzo ciężką.

Do tego dochodzi jeszcze jedno utrudnienie w postaci niskich stosunkowo cen cynku na rynku światowym. Wprawdzie z cyfr, podanych w cytowanem już przeze mnie wydawnictwie Minerais et Métaux wynika, że konsumpcja światowa cynku w roku 1935 wynosiła 1,340.000 t., gdy produkcja równała się 1,331.300 t., czyli była niższą od konsumpcji, ale mimo to ceny cynku, chociaż zwyżkowały z 12.2.0 1/5 Ł. papierowych (7.4.11 Ł. w złocie) za 1 tonę na rynku londyńskim w styczniu do 16.11.1 16/23 Ł. pap. (9.18.7 Ł. złotych w październiku, a potem spadły do 15.3.8 1/4 Ł. pap. (9.2.11 Ł. zł) w grudniu, wynosiły przeciętnie mniej niż w roku 1934.

Przeciętna cena 1 tony cynku w Londynie w roku 1935 wynosiła według cytowanego źródła francuskiego 14.4.0 Ł. pap. wzgl. 8.9.11 Ł. zł, gdy w roku poprzednim przeciętna cena na tym samym rynku równała się 13.15.4 1/4 Ł. pap. wzgl. 8.10.4 Ł. zł. Dla Polski, której waluta utrzymywana była na równi złota i której poziom płac nie uległ zmianom, cena w złocie była miarodajną przy kalkulacji rentowności zbytu.

Zbyt pyłu cynkowego w kraju według danych Śl. W. St. wynosił 300 t. (w roku poprzednim 200 t.), zaś zagranicę 4.500 t. (4.700 t.). Eksport pyłu cynkowego zagranicę według statystyki handlu zagranicznego G. U. S. równał się 4.615 t., wartości 1,720.000 zł. Głównym odbiorcą pyłu cynkowego były również

Niemcy — 1906 t., za niemi idzie Anglja — 1245 t., potem kolejno idą Czechosłowacja — 471 t., Francja — 278 t., Włochy — 223 t., Hiszpanja — 206 t., Indje Bryt. — 135 t. Odpadł eksport cynku do Z. S. R. R., który w roku poprzednim wynosił 122 ton.

Następnym produktem, wytwarzanym przez huty cynku na Śląsku, jest blacha cynkowa. Produkcja blachy cynkowej wynosiła w roku 1935 według danych Unji P. P. G. H. 13.035 t. (10.956 t.), czyli wzrosła o 18,97% w porównaniu z produkcją w roku poprzednim. Zbyt tego artykułu był skoncentrowany w wspólnem biurze sprzedaży walcowni cynku w Polsce, prowadzonem pod firmą „Blacha Cynkowa sp. z o. o.", które zajmowało się także propagandą spożycia tej blachy i jej eksportem. Trzeba przyznać, że zbyt blachy cynkowej na rynku wewnętrznym ze Śląska wykazał wzrost do 6.700 t. (6.000 t.), zaś eksport blachy cynkowej ze Śląska osięgnął 5.900 ton (5.000 t.). Eksport tego artykułu według statystyk handlu zagranicznego był wyższy, ponieważ w Polsce istnieją także inne walcownie cynku poza Śląskiem, które zresztą przerabiają surowiec śląski. Dlatego według statystyki handlu zagranicznego R. P. eksport blachy cynkowej w roku 1935 wynosił 6.417 ton (4.905 t.). I tu, podobnie jak przy eksporcie cynku, przemysł polski zmuszony był szukać coraz odleglejszych rynków zbytu, to też na pierwszem miejscu jako odbiorca polskiej blachy cynkowej stoi Japonja z ilością 3.033 t. (1.652 t.). Drugie miejsce zajmuje Danja — 648 ton, za nią idą Chiny — 532 t., Anglja — 319 t., Włochy — 301 t., Szwecja — 260 t., Argentyna — 185 t., Indo-Chiny — 123 t., Palestyna — 110 t., Francja — 98 t. Odpadły Holandja, Szwajcarja i Rumunja. Wartość eksportowanej z Polski blachy cynkowej wynosiła w roku 1935 — 2,799.000 zł (2,322.000 zł).

Jako produkt uboczny w hutach cynku wydobywa się kadm, którego produkcja w roku 1935 wynosiła według U. P. P. G. H. 120 t. (143 t.), czyli spadła o 16,09%. Kadm produkowano przeważnie na eksport, który wynosił 143,5 t. wartości 767.000 zł (126,8 t. wart. 407.000 zł). Głównym odbiorcą kadmu były Niemcy — 78,1 t., poza tem wywożono go do Czechosłowacji — 16,1 t., Austrji — 13,6 t., Belgji — 10 t., Francji — 9,5 t. i Włoch — 6,4 ton.

Ceny cynku wg notowań giełdy londyńskiej za r. 1934 i 1935.

	1934		1935	
	Za 1 tonę angielską w funtach złotych	Przeliczone na złote	Za 1 tonę angielską w funtach złotych	Przeliczone na złote
Styczeń	7 Ł 3 s 5,3144 d	311.13	7 Ł 4 s 11,8588 d	314.48
Luty	6 „ 15 „ 10,4631 „	294.71	7 „ 1 „ 9,2859 „	307.51
Marzec	6 „ 15 „ 4,2412 „	293.58	7 „ — „ 10,9175 „	305.64
Kwiecień	6 „ 19 „ 4,4714 „	302.30	7 „ 13 „ 3,7018 „	332.53
Maj	6 „ 15 „ 0,7938 „	292.96	8 „ 14 „ 1,9572 „	377.77
Czerwiec	6 „ 7 „ 0,8426 „	275.62	8 „ 6 „ 2,8718 „	360.58
Lipiec	5 „ 17 „ 4,0241 „	254.50	8 „ 10 „ 4,7831 „	369.60
Sierpień	5 „ 18 „ 1,9264 „	256.29	8 „ 19 „ 7,7409 „	389.66
Wrzesień	5 „ 3 „ 9,3757 „	225.11	9 „ 7 „ 0,4817 „	405.70
Październik	4 „ 17 „ 4,8200 „	211.27	9 „ 18 „ 7,6472 „	430.85
Listopad	4 „ 17 „ 11,1231 „	212.41	9 „ 15 „ 9,4693 „	424.67
Grudzień	4 „ 13 „ 5,2498 „	202.67	9 „ 2 „ 10,3473 „	396.63

Dane Unji P. P. G. H.

Produkcja surowego ołowiu na Śląsku odbywała się tylko w jednej hucie; wykazuje ona w porównaniu z rokiem poprzednim dość duży wzrost. Według danych U. P. P. G. H. ołowiu surowego wyprodukowano w roku 1935 18.819 t. (10.125 t.), czyli o 85,81% więcej, niż w roku poprzednim. Zbyt ołowiu na rynku wewnętrznym według Śl. Wiad. Stat. wynosił w roku 1935 5.800 t. (5.300 t.), zaś eksport zagranicę 3.600 t. (900 t.). Według statystyki handlu zagranicznego eksport ołowiu miękkiego wynosił 1912 t. wartości 823.000 zł (664 t. wartości 214.000 zł), zaś eksport ołowiu twardego równał się 1660 t. wartości 616.000 zł (186 ton wartości 62.000 zł). Głównymi odbiorcami ołowiu miękkiego były Czechosłowacja, Niemcy i Węgry, zaś ołowiu twardego Czechosłowacja i Niemcy.*)

Produkcja ołowiu rafinowanego wzrosła w roku 1935 do 12.785 t. (7.650 t.), czyli o 67,12%.

Wobec zbrojeń, jakich się podjęło szereg krajów i konfliktu zbrojnego włosko-abisyńskiego popyt na ołów był w roku 1935 większy od produkcji o jakieś 83.500 ton. To też ceny tego metalu poważnie zwyżkowały w ciągu roku.

Średnia cena ołowiu na giełdzie londyńskiej według Minerais et Métaux wynosiła w roku 1935 14.6.3 3/5 Ł. pap. wzgl. 8.11.5 Ł. zł, gdy w roku poprzednim analogiczne cyfry były: 11.0,11 1/6 Ł. pap. wzgl. 6.16.6 Ł. w złocie. Mimo tak dużej zwyżki ceny przemysł ołowiany śląski nie mógł jeszcze pracować rentownie.

Oprócz ołowiu surowego i rafinowanego produkowano na Śląsku blachę ołowianą, której produkcja wynosiła w roku 1935 341 ton (533 t.), czyli spadła o 36,03%, różne wyroby z ołowiu (śrut, drut, rury), których produkcja w przemyśle hutniczym wzrosła do 619 ton (570 t.), czyli o 8,59%, glejtę, której wytworzono 1.734 ton (1.214 t.), czyli o 42,83% więcej niż w roku poprzednim, minję, której produkcja wzrosła do 657 ton

*) Światowa produkcja ołowiu w roku 1935 według Minerais et Métaux wynosiła: 1.377.500 t (1.335.200 t) czyli wzrosła o 3,17%. Produkcja ołowiu w Europie równała się 380.000 t (397.200 t), w Azji 78.500 t (79.000 t), w Afryce 24.000 t (27.000 t), w Ameryce 680.000 t (623.000 t) i w Australji 215.000 t (209.000 t). Głównym producentem ołowiu w Europie były Niemcy z produkcją 122.000 t (121.000 t), za nimi idą Hiszpanja — 67.600 t, Belgja — 65.000 t, Włochy — 35.000 t, Anglja — 20.000 t i Francja — 13.800 t.

Ceny ołowiu wg. notowań giełdy londyńskiej.

	1934		1935	
	Za 1 tonę angielską w funtach złotych	Przeliczone na złote	Za 1 tonę angielską w funtach złotych	Przeliczone na złote
Styczeń	7 Ł 8 s 11,4805 d	323.09	6 Ł 4 s 9,8415 d	270.74
Luty	7 „ 6 „ 0,5203 „	316.77	6 „ 2 „ 9,3198 „	266.31
Marzec	7 „ 5 „ 7,4100 „	315.85	6 „ 8 „ 6,0369 „	278.73
Kwiecień	7 „ 6 „ 5,6704 „	317.70	7 „ 5 „ 5,7770 „	315.56
Maj	6 „ 19 „ 7,0560 „	302.77	8 „ 5 „ 8,6917 „	359.46
Czerwiec	6 „ 17 „ 6,9458 „	298.41	8 „ 5 „ 11,3245 „	359.94
Lipiec	6 „ 14 „ 8,0554 „	292.11	8 „ 14 „ 8,3904 „	378.93
Sierpień	6 „ 13 „ 11,0543 „	290.48	9 „ 11 „ 2,7993 „	414.79
Wrzesień	6 „ 6 „ 8,2635 „	274.79	9 „ 16 „ 4,3492 „	425.92
Październik	6 „ 5 „ 5,3810 „	272.10	10 „ 18 „ 5,2645 „	473.80
Listopad	6 „ 8 „ 1,3182 „	277.88	10 „ 15 „ 8,0459 „	467.80
Grudzień	6 „ 5 „ 8,3252 „	272.63	10 „ 2 „ 6,0894 „	439.25

Dane Unji P. P. G. H.

(408 t.), czyli o 61,02% i srebro, którego wyprodukowano 1005 kg (656 kg), czyli o 53,20% więcej niż w roku poprzednim.

Z różnych wyrobów przemysłu ołowianego w roku 1935 eksportowano poza ołowiem miękkim i twardym proszek i pył ołowiany do Czechosłowacji w ilości 10,5 t. wartości 5000 zł, rury ołowiane w ilości 3,2 t. wartości 4000 zł, różne niewymienione wyroby z ołowiu w ilości 3,3 t. wartości 12 tysięcy zł i 25,8 t. stopów ołowiu wartości 27.000 zł.

W związku ze zmniejszonym zbytem cynku, który wpłynął na ograniczenie produkcji hut cynkowych, spadła również produkcja kwasu siarkowego. Według danych U. P. P. G. H. kwasu siarkowego w przeliczeniu na kwas 50° Bé wyprodukowano 123.849 t. (150.077 t.), czyli o 17,48% mniej niż w roku poprzednim. Produkcja bezwodnego płynnego kwasu siarkawego wzrosła do 6.716 t. (4.552 t.), czyli o 47,54%.

Zbyt kwasu siarkowego w roku 1935 odbywał się przeważnie na rynku krajowym. Eksport tego artykułu z Polski spadł do minimalnych ilości, albowiem odpadł zupełnie rynek zbytu w Niemczech. Wywóz kwasu siarkowego niedymiącego wynosił w roku 1935 według statystyki handlu zagr. G. U. S. zaledwie 76,7 t. wartości 9.000 zł (w roku poprzednim 13.619 t. wartości 595.000 zł). Wywożono go do Szwecji i na Węgry, częściowo drogą morską przez Gdynię, którędy przeszło 42,5 t.

Na zakończenie przeglądu sytuacji w przemyśle cynkowym i ołowianym Śląska podajemy tabelę, w której wymieniamy liczbę zakładów hutniczych, czynnych w poszczególnych miesiącach roku 1935 i liczby miesięczne zatrudnionych w tych zakładach robotników.

Zakłady czynne i liczby zatrudnionych robotników w przemyśle cynkowym i ołowianym.

Miesiąc	Liczba czynnych zakł.		Liczba zatrudn. robotn.
Styczeń 1935	8	6	4313
Luty	8	6	4167
Marzec	8	6	4149
Kwiecień	8	6	4173
Maj	8	5	3765
Czerwiec	7	5	3862
Lipiec	9	5	3979

Miesiąc	Liczba czynnych zakł.	Liczba zatrudn. robotn.
Sierpień	9	5	4006
Wrzesień	8	5	3971
Październik	8	6	3958
Listopad	8	6	3953
Grudzień	8	6	3831

W porównaniu z liczbą zatrudnionych w hutnictwie cynku i ołowiu w roku poprzednim zatrudnienie w roku 1935 było niższe od 200 do 800 ludzi miesięcznie.

Przemysł cynkowy i ołowiany wypłacił w roku 1935 tytułem płac robotniczych i innych 11,470.281 zł (12,311.586 zł w roku 1934).

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY.

Rok 1935 przyniósł lekką poprawę w bielskim przemyśle włókienniczym, produkcja bowiem szeregu wyrobów włókienniczych wzrosła ilościowo i wartościowo, zwłaszcza wyrobów lnianych i konopnych, a to w następstwie mocniejszej tendencji na rynkach światowych dla lnu i konopi. W roku 1935 w zachodniej części bielskiego okręgu przemysłowego, t. j. na obszarze Województwa Śląskiego, zatrudnionych było w przemyśle włókienniczym w miesiącu wrześniu, t. j. w okresie sezonowego ożywienia produkcji — przeszło 8.000 robotników, zatem o 2.000 więcej niż w tymże miesiącu roku 1934. Zwiększyła się również znacznie liczba przepracowanych robotnikogodzin, przemysł bowiem pracował prawie wyłącznie przez cały tydzień, a w okresie ożywienia sezonowego w niektórych przedsiębiorstwach nawet na dwie zmiany.

Wełna.

Niski poziom cen wełny z końca grudnia 1934 r. utrzymał się do końca kwietnia 1935 r. Począwszy od maja ceny wełny miały tendencję mocną, która utrzymała się do końca roku, przynosząc zwyżkę cen wełny od 10 do 25% zależnie od jakości, przyczem krzyżówki i wełny grube wykazują stosunkowo wydatniejszą podwyżkę cen. Kształtowanie się cen wełny surowej, wełny czesanej i przędzy wełnianej ilustruje ogłaszany przez „Weekly Wool Chart" w Bradfordzie indeks cen powyższych surowców i półfabrykatów na rynku światowym:

	wełna surowa	wełna czesana	przędza wełn.
styczeń	39	42	55
luty	38	41	54
marzec	36	40	51
kwiecień	38	42	54
maj	41	45	57
czerwiec	44	47	58
lipiec	46	50	60
sierpień	47	50	60
wrzesień	46	50	60
październik	47	51	61
listopad	48	52	63
grudzień	48	52	63

Ceny wełny pranej, notowane w styczniu i grudniu 1935 roku loco Bielsko w zł, wykazują następującą zwyżkę:

	styczeń	grudzień	zwyżka
	za 1 kg		
Australijska Merino A	6.35	7.05	11%
Amerykańska Supra AA	7.90	8.90	12%
„ Prima A	6.20	6.95	12%
„ Secunda B	6.—	6.60	11%
„ Crossbr. C	4.50	5.65	25%
„ Crossbr. D	3.25	4.30	24%
„ Crossbr. E	2.85	3.35	18%

Zaopatrzenie w wełnę i odpadki wełniane w pierwszem półroczu było zadowalające, pogorszyło się jednak od czerwca 1935 z chwilą wprowadzenia ograniczeń importowych. W następstwie powyższych ograniczeń wyczerpane zostały zapasy wełny i odpadków wełnianych, jakie fabryki sukna i kapeluszy posiadały z okresów dawniejszych, a pod koniec roku zachodziły nieraz wypadki, iż z braku wełny fabryki zmuszone były ograniczyć ruch lub też używać do przerobu takich gatunków wełny, jakie stały im do dyspozycji.

W ślad za zwyżką cen wełny podążyły ceny wełnianej przędzy czesankowej i zwłaszcza w drugiem półroczu utrzymały się na stosunkowo wysokim poziomie. Krajowe przędzalnie czesankowe, zrzeszone w Konwencji Przędzalń Czesankowych, wykorzystują w pełni istniejącą wysoką ochronę celną. Ten stan rzeczy zwiększył zainteresowanie tkalni cze-

sankowych importem przędzy czesankowej zagranicznej, która bardzo często kalkulowała się taniej, ponadto odbiorcy jej otrzymać mogli od dostawcy zagranicznego dogodniejsze warunki płatności.

Ceny wełnianej przędzy czesankowej kształtowały się w roku 1935 następująco:

	styczeń	grudzień
	w zł za 1 kg	
Przędza czesank. 2/40 A I kraj.	12.30	13.65
„ „ 2/56 A I kraj.	13.50	14.45
„ „ 2/40 A I zagr.	12.80	13.60
„ „ 2/56 A I zagr.	13.85	14.50
„ „ 1/20 A I zagr.	10.25	11.80
„ „ 2/22 A I zagr.	11.45	12.40

Przędzalnie zgrzebne zajęte były w ciągu roku nierównomiernie, stosunkowo lepiej w okresie produkcji na sezon zimowy. Liczba wrzecion zgrzebnych w okręgu Izby wynosiła z końcem roku 37.153, z czego uruchomionych 17.707. Przędzalnie wełniane zgrzebne wytworzyły 1.397.6 ton przędzy wełnianej zgrzebnej, wartości 10,873.132 zł. Przędza zgrzebna wytwarzaną była prawie wyłącznie z żywej nowej wełny, zużycie wełny odnowionej jest nieznaczne.

Produkcja wełnianych tkanin oraz modnych materjałów letnich była nieco większa, niż w analogicznym okresie r. 1934, i zbyt powyższej produkcji określić można jako zadowalający. Sprzedaż postępowała szybko i na składach fabrycznych oraz detalicznych z końcem sezonu pozostały drobne zapasy niesprzedanego towaru. Napłynęło nieco zamówień dodatkowych, dzięki czemu umożliwione zostało zatrudnienie w okresie międzysezonowym. Warunki płatności były mniej korzystne, niż w poprzednim sezonie, odbiorcy bowiem coraz rzadziej płacili gotówką, transakcje dokonywane były głównie na kredyt 3- do 6-miesięczny. Kapitały obrotowe handlu detalicznego już w sezonie letnim okazały się niewystarczające i zachodziły wypadki, iż odbiorcy domagali się od dostawców prolongaty zapadłych płatności. Były to jednakowoż w sezonie letnim wypadki sporadyczne. Produkcja tkanin wełnianych i modnych materjałów zimowych była nieco niższa, niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Sprzedaż zwłaszcza modnego towaru zimowego była mniej zadowalająca. Niekorzystne

warunki atmosferyczne, słoneczna pogoda prawie do końca października oraz wysoka temperatura sprawiły, iż sezon sprzedaży modnych materjałów zimowych znacznie się opóźnił, a zbyt w handlu detalicznym towarów tych rozpoczął się pod koniec listopada, wykazując znaczniejsze ożywienie dopiero w okresie przedświątecznym. Z tej przyczyny część towaru zimowego pozostała na składach fabrycznych, zaś znaczne ilości towaru tego znajdują się jeszcze w handlu. Sytuacja doznała znacznego pogorszenia, gdyż wobec zmniejszenia się obrotów handel nie mógł punktualnie regulować zapadłych płatności, zwiększały się wypadki prolongaty płatności, a nawet notowane były w listopadzie i grudniu, po długim okresie czasu, nowe upadłości wśród kupiectwa działu włókienniczego. Z przyczyny tej obligo we fabrykach sukna i tkalniach czesankowych doznało zwiększenia.

W roku 1935 w okręgu Izby wytworzono 1,218.881 kg tkanin wełnianych, wartości 32,476.503 zł, t. j. ilościowo prawie tę samą ilość, co w r. 1934, natomiast wartość wytworzonych tkanin wzrosła o przeszło 1 miljon złotych. Wzrosła nieco produkcja tkanin półwełnianych, których w okręgu Izby wytworzono 53.440 kg, wartości 404.988 złotych. Ogółem wytwórczość tkanin wełnianych i półwełnianych wynosiła 1.272 ton, wartości 32,881.491 złotych.

Ceny tkanin wełnianych notowane były następująco:

	wrzesień	
	1935	1934
	za 1 m. b. w zł	
Twill lekki	12.80	14.40
Twill ciężki	17.20	19.40
Materjały frakowe	19.40	23.—
Wierzchy do futer	22.—	24.70
Melton Marengo	17.20	19.—
Gabardyna czysto wełniana . . .	17.—	18.—
Materjały modne letnie	18.25	19.—
Materjały modne zimowe . . .	21.20	22.—

Eksport tkanin wełnianych nie doznał wydatniejszej poprawy. W roku 1935 wywieziono z okręgu bielskiego 47.544 kg tkanin wełnianych, głównie czesankowych, przedstawiających wartość 1,297.213 zł. Wywóz powyższy wzrósł ilościowo o

około 7%, natomiast spadł co do wartości o około 11%. Mimo zwyżki cen wełny i przędzy wełnianej obniżyła się wartość wywożonych zagranicę tkanin wełnianych, co dowodzi, iż na światowych rynkach zbytu nadal trwa ostra konkurencja w tkaninach wełnianych. Przeciętna wartość 1 kg wywiezionych z okręgu bielskiego tkanin wynosi 27 zł. Po wyeliminowaniu wełnianych tkanin zgrzebnych, wartość 1 kg tkanin czesankowych wagi powyżej 250 gr w 1 m² wynosi 31—33 zł, zaś wagi poniżej 250 gr w 1 m² około 40 zł.

Eksport tkanin wełnianych w roku 1935 kierował się do następujących państw:

1. Anglja	57	kg,	wartości	1.404 zł
2. Argentyna	7.597	„	„	186.240 „
3. Austrja	3.861	„	„	102.667 „
4. Belgja	81	„	„	883 „
5. Brazylja	3	„	„	65 „
6. Bułgarja	47	„	„	1.295 „
7. Chiny	987	„	„	15.704 „
8. Czechosłowacja	137	„	„	4.802 „
9. Danja	51	„	„	1.089 „
10. Egipt	354	„	„	7.250 „
11. Estonja	41	„	„	1.206 „
12. Finlandja	138	„	„	4.236 „
13. Francja	19	„	„	536 „
14. Grecja	41	„	„	583 „
15. Holandja	55	„	„	1.360 „
16. Indje Brytyjskie	752	„	„	7.300 „
17. Irak	1.143	„	„	16.720 „
18. Japonja	191	„	„	3.971 „
19. Jugosławja	14.567	„	„	462.295 „
20. Łotwa	52	„	„	1.569 „
21. Marokko	1.084	„	„	17.032 „
22. Meksyk	33	„	„	1.004 „
23. Niemcy	23	„	„	464 „
24. Norwegja	103	„	„	3.460 „
25. Palestyna	1.969	„	„	55.688 „
26. Persja	4.179	„	„	80.472 „
27. Rosja	82	„	„	2.469 „
Do przeniesienia	37.647	kg.	wartości	981.764 zł

Z przeniesienia	37.647 kg,	wartości	981.764 zł
28. Rumunja	29 „	„	870 „
29. Syrja	1.000 „	„	18.003 „
30. Sudan	19 „	„	410 „
31. Szwajcarja	1.948 „	„	55.873 „
32. Szwecja	897 „	„	23.966 „
33. Węgry	5.976 „	„	215.713 „
34. Włochy	28 „	„	1.114 „
	47.544 kg,	wartości	1,297.713 zł.

Podobnie jak w latach ubiegłych, pierwsze miejsce zajmuje Jugosławja, drugie Argentyna, trzecie Węgry, czwarte Persja, piąte Austrja. Znaczniejsze ilości wywieziono ponadto do Palestyny, Szwajcarji, Iraku i Marokka. Wywóz tkanin wełnianych kierował się do 34 państw, co świadczy o dużych wysiłkach, podejmowanych przez bielski przemysł wełniany celem wyszukania nowych rynków zbytu. Naogół dokonywane były transakcje drobne, po kilkadziesiąt, najwyżej kilkaset kilogramów. Bielski przemysł wełniany zdołał utrzymać eksport ilościowo na poziomie z roku 1934.

W dziale wyrobu dywanów nastąpiła poprawa, wytworzono bowiem w 7 zakładach przemysłowych:

w roku 1935 27.258 kg dywanów, wartości 553.065 zł,
w roku 1934 21.500 kg dywanów, wartości 473.592 zł.

Zbyt dywanów był nieco większy, przy cenach silnie obniżonych.

Wyroby dziane wytwarzane były fabrycznie przez 4 zakłady. Produkcja w roku 1935 wyniosła 11.215 kg, wartości 337.572 zł, z czego na wyroby dziane wełniane wypada 9.315 kg, wartości 322.206 zł. Oprócz powyższych zakładów, objętych statystyką Gł. Urzędu Stat., pracowało kilkanaście mniejszych warsztatów wyrobów dzianych na potrzeby lokalne.

Ponadto wytwarzane były: przędza kilimowa i dywanowa, watolina, wyroby szmuklerskie i pasmanteryjne. W roku 1935 wytworzono:

watoliny 260.500 kg, wartości 414,195 zł,
wyrob. szmukl. i pasmanteryjnych 24.271 kg, wartości 796.089 zł.

Bawełna.

Przemysł bawełniany okręgu Izby wytworzył w roku sprawozdawczym 43.103 kg przędzy odpadkowej, wartości 86.206 zł. Produkcja jej wzrosła ilościowo o około 10%. Tkanin bawełnianych wytworzono 160.768 kg, wartości 590.981 zł. Wytwórczość tkanin bawełnianych podniosła się w porównaniu z r. 1934 ilościowo i wartościowo o przeszło 100%.

Z bawełny wytwarzaną była w okręgu Izby wata higroskopijna, wstążki, taśmy i t. p.

Len.

W ciągu całego roku ceny lnu miały tendencję mocną i zwyżkowały, osiągając z końcem grudnia poziom z przed zastoju gospodarczego. Tak korzystne ceny zapewniają ponad wszelką wątpliwość rentowność uprawy lnu i przygotowania włókna lnianego. Wysoka cena lnu ma natomiast tę ujemną stronę, iż zwiększyła się ponownie rozpiętość cen między tkaninami bawełnianemi a lnianemi, co oczywiście niekorzystnie wpłynąć musiało na zbyt wyrobów lnianych, jako droższych. Przędzalnie lniane zajęte były w ciągu całego roku dostatecznie, pracowały, z krótkiemi przerwami, — w ciągu całego roku na dwie zmiany. Również tkalnie wykazują stosunkowo dobre zatrudnienie, wykonując przeważnie dostawy tkanin lnianych dla wojska, instytucyj państwowych i samorządowych; natomiast produkcja na t. zw. rynek prywatny była mniej zadowalająca. Jak już wspomnieliśmy, wysokie ceny tkanin lnianych nie mogły wpływać korzystnie na zwiększenie ich zbytu. Przemysł lniany podejmował w roku 1935 wysiłki celem zbytu swoich wyrobów na rynkach zagranicznych, jednakowoż bez korzystnego wyniku, ceny bowiem tkanin lnianych na rynkach światowych kształtowały się o 20 do 25% poniżej kosztów fabrycznych. To też nie dochodziło do zawarcia transakcyj eksportowych. W roku 1935 wywieziono zagranicę 522.228 kg pakuł lnianych, wartości 750.801 złotych.

W roku sprawozdawczym w okręgu Izby wytworzono wyrobów lnianych:

przędzy lnianej 1,048.380 kg, wartości 3,700.358 zł,

tkanin lnianych 684.681 kg, wartości 5,251.503 zł.

Przędza lniana przetwarzana była głównie we własnych tkalniach lnianych.

Konopie.

Również ceny konopia krajowego w ciągu roku 1935 miały tendencję silną, która osłabiła się przejściowo w jesieni, t. j. w okresie pojawienia się włókna konopnego z nowych zbiorów i ponownie podniosła się pod koniec roku, na skutek wiadomości o ograniczeniu wywozu konopia z Włoch, będących głównym dostawcą średnich i lepszych gatunków włókna konopnego. Przemysł krajowy w dziale konopnym zatrudniony był zadowalająco, wytwarzał przędzę konopną, szpagat, wyroby powroźnicze, tkaniny konopne i t. p., zbywane prawie wyłącznie na rynku wewnętrznym. W roku sprawozdawczym wytworzono w okręgu Izby 930 ton wyrobów powroźniczych, wartości 3,041.770 zł.

Wprowadzenie zakazu przywozu konopia oraz cło przywozowe na włókno konopne sprawiły, iż ceny konopia krajow. oderwały się od rynku światowego i producenci uzyskiwać mogli za włókno konopne pochodzenia krajowego ceny znacznie wyższe od cen rynku światowego, notowanych za analogiczny towar. Wywarło to ujemny wpływ na transakcje eksportowe. Ceny wyrobów konopnych w ciągu całego roku kształtowały się zbyt wysoko na rynku wewnętrznym. Z uwagi na niskie ceny wyrobów konopnych na rynkach światowych, transakcje eksportowe połączone były ze stratą. Ten stan rzeczy sprawił, iż w roku 1935 z okręgu bielskiego wywieziono zagranicę zaledwie 3.150 kg szpagatu konopnego, wartości 7.245 złotych.

Juta.

W lutym roku 1935 cena juty surowej osiągnęła najniższy poziom od szeregu lat. Za jedną tonę angielską juty surowej gatunku Blitz płacono z końcem lutego Ł 15.2.6. Na poziomie tym cena juty nie utrzymała się zbyt długo, wykazując w następnych miesiącach tendencję coraz mocniejszą. Z końcem grudnia płacono za 1 tonę angielską juty surowej gatunku Blitz już Ł 19. Mimo zwyżki cen juty surowej, ceny worków jutowych, obniżone w lutym 1935 na 186.30 zł za 100 kg, na poziomie tym utrzymały się do końca roku.

Produkcja przędzy jutowej i tkanin w roku 1935 wynosiła:
przędza jutowa 3.851 ton, wartości 4,829.482 zł,
tkaniny jutowe 3.301 ton, wartości 6,368.068 zł.

Wytwórczość przędzy ilościowo utrzymana została na poziomie z roku ubiegłego, wartościowo wzrosła o około 1,000.000 złotych, wartość zaś tkanin podniosła się o 1,600.000 zł.

Fabryki juty zatrudnione były niedostatecznie, napływ bowiem zamówień krajowych nie doznał większej poprawy, zamówienia zaś zagraniczne, jakie przemysł jutowy zdobywał, niezawsze zapewniały zwrot kosztów zmiennych, a na niektórych rynkach dawały efektywną stratę. W roku 1935 przemysł jutowy okręgu bielskiego wywiózł zagranicę 963.460 kg wyrobów jutowych, wartości 867.183 złotych.

Wywóz wyrobów jutowych kierował się do Argentyny, Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i Turcji.

Konfekcja.

Przemysł konfekcyjny okręgu bielskiego wytwarza odzież i bieliznę średniej i lepszej jakości, która zbywaną jest wyłącznie w miastach i ośrodkach przemysłowych; możliwości zbytu są zatem ograniczone. Podobnie jak w przemyśle wełnianym, sezon sprzedaży wiosennej i letniej był naogół pomyślny. Przemysł odzieżowy zdołał umieścić na rynku wewnętrznym prawie całą wytwórczość. Mniej korzystnie kształtowały się ceny i warunki płatności. Ostra konkurencja pomiędzy poszczególnymi wytwórcami obniżała ceny do poziomu niejednokrotnie gospodarczo nieuzasadnionego. Ponadto odbiorcy, nie rozporządzając najczęściej dostatecznemi kapitałami obrotowemi, wymagali od dostawców znacznych kredytów towarowych. Sezon jesienny i zimowy w dziale konfekcji był mało zadowalający. Ze względów atmosferycznych obroty w artykułach jesiennych nie dopisały. Bardzo późno rozpoczęła się sprzedaż konfekcji zimowej, przyczem obroty nie osiągnęły poziomu z roku poprzedniego i z końcem sezonu znajdowały się w handlu jeszcze znaczne ilości niesprzedanego towaru zimowego.

Fabryki kapeluszy w roku 1935 zatrudnione były dobrze. Posiadały zadowalający napływ zamówień nie tylko krajowych, lecz również zagranicznych. Dzięki zamówieniom zagranicznym pracowały równomiernie w ciągu całego roku, rów-

nież w okresach zastoju międzysezonowego. Zbyt stożków i kapeluszy na rynku wewnętrznym był korzystniejszy, zwłaszcza w stożkach damskich, które rynek wewnętrzny konsumował w nieco większych ilościach.

Bardzo pomyślnie rozwijał się wywóz zagranicę stożków wełnianych. W roku 1935 z okręgu bielskiego wywieziono zagranicę 94.812 kg stożków wełnianych i kapeluszy, wartości 1,127.248 złotych. Wywóz stożków i kapeluszy kierował się do 17 państw, przyczem pierwsze miejsce zajmują Stany Zjednoczone A. P., w których umieszczono około 48% wartości ogólnego wywozu stożków. Drugie miejsce zajmuje Anglja, trzecie Holandja. Mniejsze ilości stożków wywożono do państw bałtyckich, skandynawskich, na Bliski i Daleki Wschód.

Na ożywienie wywozu wpłynęły sankcje antywłoskie, dzięki którym Włochy w wielu wypadkach odpadły jako konkurent na rynkach eksportowych zbytu.

PRZEMYSŁ PRZETWÓRCZY.

Przemysł przetwórczy na Śląsku, którego jedną z gałęzi jest przemysł włókienniczy, omówiony ze względu na specjalne jego znaczenie w osobnym rozdziale, reprezentowany jest ponadto przez szereg innych gałęzi.

Biorąc ogólną ilość zakładów we wszystkich rodzajach przemysłu przetwórczego na Śląsku, zatrudniających powyżej 20 robotników, których dotyczą statystyki zatrudnienia w przemyśle, ogłaszane w Śląskich Wiadomościach Statystycznych, możemy stwierdzić, że ilość czynnych zakładów w roku 1935 była we wszystkich miesiącach wyższą od analogicznych cyfr z roku poprzedniego. Gdy minimalna ilość czynnych zakładów w roku 1935 wynosiła 380, to w roku poprzednim równała się 366, maksymalnie zaś pracowało w roku 1935 496 zakładów (we wrześniu), gdy w roku poprzednim czynnych było najwyżej 480 zakładów.

Ilość ogólna zatrudnionych w całym przemyśle przetwórczym robotników według tegoż źródła wahała się od 29.320 do 40.082 miesięcznie, gdy w roku 1934 analogiczne cyfry są również niższe, ponieważ wynoszą od 27.146 do 36.315 robotników miesięcznie. Jeżeli weźmiemy tylko ilości robotników, zatrudnionych przy właściwej produkcji, to także stwierdzimy, że

ilości zatrudnionych w roku 1935 były wyższe, niż w roku poprzednim i wahały się od 26.752 do 37.613 robotników miesięcznie, gdy w roku poprzednim wynosiła miesięczna ilość zatrudnionych w tych przemysłach od 24.470 do 33.803. Dodać trzeba, że w żadnym z miesięcy roku sprawozdawczego ilość robotników przy pracy w zakładach przemysłu przetwórczego nie była niższą od ilości w analogicznych miesiącach roku poprzedniego.

Tak samo wzrosła regularność zatrudnienia w zakładach. Mianowicie w roku 1935 ilość przepracowanych robotniko-godzin tygodniowo wahała się od 1,173.100 do 1,668.400, gdy w roku poprzednim wynosiła od 1,051.400 do 1,488.200, ilość zaś przepracowanych robotniko-godzin tygodniowo obliczonych w stosunku do 1 robotnika, podniosła się również, choć nie w tak znacznym stopniu wobec stosowania t. zw. urlopów turnusowych w szeregu zakładów. Procent robotników, zatrudnionych poniżej 6 dni w tygodniu w przemyśle przetwórczym, wahał się od 18,1% miesięcznie do 25,0%. Jeżeli przejrzymy cyfry zatrudnionych niepełny tydzień w roku sprawozdawczym, to stwierdzimy, że zmniejszyła się ilość robotników, pracujących przez 4 i 3 dni w tygodniu, wzrosła zaś ilość pracujących przez 6 i 5 dni w tygodniu. Wzrosła również ilość robotników, pracujących przez 1 i 2 dni w tygodniu. Jednocześnie, jak to stwierdziliśmy poprzednio, zwiększyła się także ilość czynnych zakładów przemysłowych.

Przystępując do szczegółowszych uwag, dotyczących poszczególnych gałęzi przemysłu, pozwalamy sobie zwrócić uwagę, że szereg danych cyfrowych o zatrudnieniu, wypłatach, produkcji i zbycie artykułów, wytwarzanych przez przemysł śląski w roku 1935 w porównaniu z danemi za rok poprzedni, podajemy w części tabelarycznej niniejszego sprawozdania, do której odsyłamy interesujących się dokładniejszemi cyframi.

Szczegółowy przegląd sytuacji przemysłu przetwórczego rozpoczynamy od p r z e m y s ł u m e t a l o w e g o, jako przemysłu, zatrudniającego najwięcej robotników. Według danych, ogłoszonych w Śl. Wiad. Stat., w przemyśle tym zatrudnionych było ogółem od 7478 do 8826 robotników miesięcznie, gdy w roku poprzednim ilość zatrudnionych wahała się od 6300 do 8122 robotników miesięcznie. Na 110 zakładów przemysłowych,

objętych statystykami miesięcznemi zatrudnienia, czynnych było w tym przemyśle od 87 do 95 zakładów, zaś liczba robotników, pracujących faktycznie w tych zakładach od 6853 (marzec) do 8096 (październik) miesięcznie. Liczba przepracowanych tygodniowo robotniko-godzin wahała się od 296.900 do 358.100, gdy w roku poprzednim analogiczne cyfry wahały się od 240.700 do 329.700.

Dane statystyczne, dotyczące produkcji i zbytu przemysłu metalowego, pozwalają na stwierdzenie wyjścia tego przemysłu ze stanu zastoju i rozpoczęcia się w nim pewnego, choć narazie nieznacznego, ożywienia. Ma ten przemysł jeszcze wiele do przezwyciężenia, aby można było powiedzieć, że dochodzi do stanu normalnego, gdyż jest to gałąź przemysłu, która może dotkliwiej, niż inne odczuła kryzys, jednak wobec stopniowego wyczerpywania się zapasów produkowanych przezeń wytworów i dzięki rozpoczynającemu się ruchowi inwestycyjnemu jest nadzieja, że powolna ta poprawa nosić będzie cechy trwałości.

W wielu zakładach tej grupy przemysłu zauważyć się daje zwyżka produkcji i zbytu. Zanotowano uzyskanie zamówień zagranicznych na maszyny górnicze i śruby, gdy dotychczas ekspansja polskiego przemysłu przetwórczego ze Śląska prawie nie była notowana.

Wytwórczość konstrukcyj żelaznych wzrosła ilościowo o ca 25—30%, jednak jej wartość wobec zniżkowej tendencji cen wzrosła zaledwie o około 8%.

Produkcja części maszyn, aparatów i t. p. w roku sprawozdawczym prawie się nie zmieniła, produkcja wyrobów z prętów, drutu i blachy wykazuje w porównaniu z produkcją roku poprzedniego poważny wzrost, a wartość zbytu odnośnych wyrobów wzrosła o przeszło 1,300.000 zł. Również znacznie się powiększyła produkcja metalowych wyrobów galanteryjnych wobec ich zwiększonego zbytu. Duży wzrost notuje się w dziale produkcji walców drogowych, bowiem wynosił on w porównaniu z rokiem poprzednim ponad 300%.

Fabryki maszyn włókienniczych nie wykazały większych zmian w zatrudnieniu. Napływ zamówień w tej gałęzi był słaby, a ceny wysoce niekorzystne. Produkcja ich była niższą, niż w roku poprzednim, a jej wartość szacowano w przybliżeniu na

3,5 milj. zł. Za cały rok 1935 wywieziono zagranicę maszyn i aparatów włókienniczych 1069,5 t. na sumę 2,189.855 zł. Ilościowo eksport tych wyrobów spadł w porównaniu z rokiem 1934 o 45%, wartościowo zaś o 40%. Wogóle rok 1935 nie był pomyślny w tym dziale przemysłu, gdyż przemysły konkurencyjne zagranicą, korzystające z tańszych kredytów, surowców, półfabrykatów i materjałów pomocniczych pracowały naogół w warunkach korzystniejszych, niż przemysł śląski, którego odległość od portów jest duża, i mogły oferować swe wyroby po cenach, których fabryki śląskie bądź nie mogły akceptować, bądź które narażały je na straty.

Wogóle konkurencyjność przetwórczego przemysłu śląskiego, a górnośląskiego w szczególności, nawet na rynku polskim w wielu wypadkach, w których nie odgrywała roli specjalizacja wyrobu pewnych produktów i przy których produkcji wymagane było długoletnie doświadczenie i wprawa robotników wykwalifikowanych, była słabsza niż przemysłów, położonych w innych województwach, gdzie płace robotnicze i podatki są niższe i gdzie nieznane jest ustawodawstwo demobilizacyjne, uniemożliwiające przemysłowcom dowolne zmniejszanie załóg w miarę zachodzącej potrzeby. Sytuacja tego przemysłu ponadto się pogorszyła wskutek wprowadzenia w roku 1935 polskiego ustawodawstwa o urlopach w przemyśle i handlu, które wprowadziło nowe obciążenie kosztów produkcji. Wskutek tego niejednokrotnie fabryki metalowego przemysłu przetwórczego na Śląsku, specjalnie zaś odlewnie żeliwa, nie mogą konkurować swemi wyrobami nawet na Śląsku.

W związku z rządową akcją obniżek cen artykułów skartelizowanych, którą zostały dotknięte bezpośrednio tylko niektóre gałęzie metalowego przemysłu przetwórczego (śruby i nity, radjatory do ogrzewania centralnego, fabryki odlewów stalowych), cały przemysł przetwórczy przeżył w ostatnim kwartale roku 1935 ciężkie chwile, gdyż odbiorcy pod wpływem pogłosek prasowych o mających nastąpić bliżej nieokreślonych zniżkach cen surowców i półfabrykatów z jednej strony wstrzymywali się z wczesnem udzielaniem zamówień na różne wyroby, z drugiej zaś, po ogłoszeniu nowych cenników żelaza, żądali automatycznie odpowiednich opustów na cenie wyrobów

gotowych przemysłu przetwórczego, który je wykonywał przeważnie z surowca, zakupionego po dawnych cenach. Oczywiście stan ten musiał się ujemnie odbić na sytuacji finansowej przedsiębiorstw przemysłu metalowego.

W przemyśle elektrotechnicznym statystykami Gł. Urz. Stat., posiadanemi przez Izbę, objętych było 27 zakładów od I—VII kategorji, z których część stanowiły większe zakłady instalacyj elektrycznych. Zatrudnionych w zakładach przemysłu elektrotechnicznego na Śląsku było przeciętnie 1270 robotników (1170), zaś ilość przepracowanych robotniko-dniówek wynosiła w ciągu roku 352.290 (w roku poprzednim 338.359). Zatrudnienie w tej gałęzi przemysłu zwiększyło się szczególnie w fabrykach maszyn elektrotechnicznych, których ilość w roku sprawozdawczym wzrosła o 1 zakład. Wzrost ten wynosił w porównaniu z rokiem poprzednim około 30%.

W pozostałych zakładach przemysłu elektrotechnicznego również nastąpił wzrost zatrudnienia, produkcji i zbytu wytworzonych artykułów, ale zyskowność produkcji nie szła równolegle ze zwyżką ilości wytworzonych towarów.

Produkcja energji elektrycznej w roku 1935 w 64 zakładach elektrycznych na terenie Śląska wynosiła ogółem 1,094.820 KWh, przyczem zakłady elektryczne użyteczności publicznej wytworzyły 415.972 KWh.

W przemyśle mineralnym czynnych było w ciągu roku sprawozdawczego według danych Śl. W. Stat. maksymalnie 103 zakłady (we wrześniu), minimalnie zaś 42 zakłady (w styczniu), zatrudniające powyżej 20 ludzi. Ilość zatrudnionych robotników była w tych zakładach najwyższą we wrześniu, gdy wynosiła 5415 ludzi (w roku poprzednim 5099), najniższą zaś w styczniu, kiedy równała się 1634 robotników (1377). Największe zatrudnienie w tym przemyśle, którego przeważającą część tworzą cegielnie i wytwórnie materjałów budowlanych, przypada na miesiące letnie. Minimalna ilość przepracowanych robotniko-godzin w tej gałęzi przemysłu wynosiła tygodniowo 66.900 (55.400), maksymalna zaś 235.000 (224.000), czyli więcej niż w roku poprzednim. Jest również ważnem stwierdzenie, że zaledwie około 20% robotników pracowało w tym przemyśle poniżej 6 dni w tygodniu.

Dane statystyczne, dotyczące zatrudnienia w przemyśle mineralnym na Śląsku, które podajemy w części tabelarycznej niniejszego sprawozdania, odnoszą się do większej ilości zakładów przemysłowych, niż dane, które przed chwilą przytoczyliśmy, ale i one wskazują na większy stopień zatrudnienia w tym przemyśle.

O ile chodzi o ogólną charakterystykę produkcji tych zakładów, której cyfry szczegółowe podajemy również w dziale statystycznym, to możemy zaznaczyć, że ilość cegielń w roku 1935 wynosiła 86. Zatrudniano w nich 2988 robotników. Produkcja cegły wobec nieznacznych na początku roku sprawozdawczego rozmiarów robót budowlanych nie była nastawioną na wzmożone zapotrzebowanie, jakie się objawiło na jesieni roku sprawozdawczego, szczególnie w okolicy Katowic, i dlatego w drugiej połowie tego roku zanotowano po raz pierwszy od dłuższego czasu zwyżkową tendencję cen cegły, które doszły do 35.— zł za 1000 sztuk loco budowa. Zwyżka ta wywołała nawet pewne sprzeciwy wśród rozpoczynających budowle późną jesienią, gdyż właściciele cegielń nie posiadali zapasów, a większość produkcji mieli już naprzód zakontraktowaną na początku sezonu budowlanego. Mimo tej zwyżki sytuacja finansowa cegielń nie doznała specjalnej poprawy, ponieważ zwyżka ta nastąpiła zbyt późno i wogóle większość cegielń musiała pokrywać straty z okresu poprzedniego, gdy towar sprzedawano poniżej kosztów własnych, aby nie ulegał niszczeniu na placach cegielnianych.

Z 3-ch istniejących w okręgu Izby hut szklanych jedna wyrabiała baloniki do lamp (żarówek) elektrycznych i wkładki do termosów, dwie zaś butelki i tańsze szkło stołowe. W hutach tych pracowało łącznie 324 (230) robotników, liczba przepracowanych robotniko-dniówek wynosiła 75.415 (31.548). Mimo to zatrudnienie nie było w nich regularne.

W 3-ch istniejących na Śląsku fabrykach porcelany pracowało od 771 (611) do 913 (671) robotników. Liczba przepracowanych robotniko-dniówek w tych zakładach wynosiła 221.093 (171.335). W związku z tem nastąpił także wzrost produkcji porcelany na Śląsku.

W 13 wapiennikach pracowało od 75 do 199 robotników. Liczby te tylko nieznacznie się różnią od liczb z roku po-

przedniego, produkcja zaś i zbyt wapna utrzymały się mniej więcej na poziomie z roku poprzedniego.

Z innych zakładów wykazały wzrost produkcji betoniarnie, fabryki kafli, kamieniołomy i kopalnie piasku.

Cement portlandzki produkował jeden z zakładów, położonych w okręgu Izby, natomiast drugi zakład wytwarzał cement glinowy oraz cementy kwaso- i ognioodporne.

Przemysł chemiczny na Śląsku reprezentuje ogółem w statystykach zatrudnienia, ogłaszanych w Śl. Wiad. Stat., 40 zakładów, z których czynnych było w ciągu roku 35. Liczba robotników, zatrudnionych przy produkcji, wahała się od 5721 (sierpień) do 6028 (marzec). Liczba przepracowanych robotniko-godzin wynosiła tygodniowo od 229.200 (czerwiec) do 249.400 (luty), gdy w roku poprzednim maksymalna liczba zatrudnionych wynosiła 6108, zaś robotniko-godzin 255.300. Nastąpił zatem w roku sprawozdawczym pewien spadek zatrudnienia w tej gałęzi przemysłu.

Dane cyfrowe produkcji przemysłu chemicznego na podstawie spisu produkcji przemysłowej G. U. S. podajemy w części tabelarycznej sprawozdania. Nadmienić musimy, że niektóre działy produkcji omówiliśmy w osobnym rozdziale, poświęconym węglopochodnym produktom lub przy omawianiu produkcji cynkowej.

O ile chodzi o produkcję nawozów sztucznych, to chociaż ilość czynnych zakładów się nie zmieniła, produkcja ta i sprzedaż nawozów sztucznych spadły.

Zmniejszyła się także wytwórczość produktów chemicznych nieorganicznych. W szczególności spadła produkcja karbidu. Natomiast produkcja żelazokrzemu wykazała wzrost.

Zwiększyła się produkcja środków kosmetycznych i farmaceutycznych, w szczególności preparatów galenowych, kremów, pomad i szminek.

W zakładach przemysłu tłuszczowego wzrosła bardzo poważnie produkcja oleju kokosowego (blisko trzykrotnie), również produkcja innych olejów roślinnych pomimo unieruchomienia 3-ch zakładów (na ogólną ilość 6) była wyższą, niż w roku poprzednim. Pracę tych zakładów utrudniała w dużym stopniu reglamentacja przywozu surowca oraz konkurencja olejarni koncernu Schichta. Pewną przeszkodą była również

konieczność używania w fabrykach mydła oleju lnianego. Wprowadzenie podatku na margarynę sprawiło, że fabryki śląskie zaprzestały wyrobu tego artykułu.

Produkcja farb malarskich, emalji, lakierów, atramentu i t. p. przy tej samej ilości zakładów wytwórczych, co w roku poprzednim, wykazała wzrost, jedynie spadła produkcja pokostu.

Z dwóch czynnych na terenie Śląska rafineryj nafty pracowała regularnie tylko jedna. Produkcja benzyny, gazoliny, nafty, olejów smarowych i parafiny w roku 1935 nieco spadła, natomiast wzrosła produkcja olejów lekkich i asfaltu. Parafinę, niektóre gatunki olejów i przetworów ropy naftowej eksportowano także zagranicę.

W przemyśle materjałów wybuchowych sytuacja kształtowała się pod wpływem spadku wydobycia węgla nieco słabiej, niż w roku poprzednim. Przemysł ten eksportował część swych wyrobów do krajów bałtyckich, Jugosławji i do Indyj Brytyjskich.

Rozwój produkcji i zbytu sztucznych mas plastycznych był pomyślny.

Produkcja papy dachowej, mimo że statystyką objęto o jeden zakład przemysłowy mniej, niż w roku poprzednim, znacznie się zwiększyła, prawdopodobnie wskutek zwiększonego ruchu budowlanego i konieczności przeprowadzania remontów dachów zaniedbanych w ciągu kilku lat kryzysowych.

Produkcja i zbyt litoponu, którego pewne ilości eksportowano zagranicę, odbywały się w dalszym ciągu w jednym zakładzie przemysłowym.

Sytuacja w gazowniach śląskich nie doznała większych zmian, w niektórych z nich obniżono ceny gazu dla konsumentów.

W przemyśle papierniczym statystyki zatrudnienia obejmowały 15 zakładów, z których wszystkie czynne były, za wyjątkiem jednego, który był unieruchomiony w ciągu dwóch miesięcy, bez przerwy. Liczba zatrudnionych robotników w tej gałęzi przemysłu wahała się od 2085 (marzec) do 2208 robotników, gdy w roku poprzednim ilość zatrudnionych wynosiła od 1787 do 2092 robotników. Ilość zatem zatrudnionych w przemyśle papierniczym w roku sprawozdawczym dość

poważnie wzrosła, gdyż minimalna ilość zatrudnionych w roku 1935 prawie dorównywała maksymalnej ilości zatrudnionych w roku poprzednim.

Liczba przepracowanych robotniko-godzin tygodniowo wahała się w tej gałęzi przemysłu od 87.600 (luty) do 95.700 (październik), gdy w roku poprzednim odnośne cyfry wynosiły minimalnie 75.700 (styczeń), maksymalnie zaś 93.300 (grudzień).

Jeżeli porównamy cyfry produkcji i zbytu wytworów przemysłu papierniczego, które ogłosiliśmy w części tabelarycznej niniejszego sprawozdania, to stwierdzimy, że produkcja celulozy wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim, przyczem wzrost ten przypada głównie na celulozę sodową, jedyną celulozę eksportowaną ze Śląska do Ameryki Północnej.

Tak samo większą była produkcja miazgi drzewnej. Natomiast produkcja i zbyt ligniny, czyli waty celulozowej, dość silnie spadła. Spadek ten częściowo można wytłumaczyć niemożnością eksportowania ligniny, którą dawniej sprzedawano do Węgier i Danji oraz Jugosławji, a po wprowadzeniu przez te państwa ograniczeń dewizowych musiano zaprzestać tych transakcyj wskutek niemożności otrzymania należności.

Produkcja tektury prawie się podwoiła w porównaniu z rokiem poprzednim, a cena jej, sądząc ze zwiększonej wartości produkcji, nieznacznie wzrosła. Białą tekturę drzewną eksportowano ze Śląska do Anglji.

Wytwórczość papieru była wyższą niż w roku poprzednim, przyczem specjalnie silnie wzrosła produkcja papieru pakowego i drukowego. Papier pakowy eksportowano do szeregu krajów Europy i Azji. Produkcja innych gatunków papieru także wykazuje zwyżkę, ale znacznie mniejszą, niż zwyżka produkcji papieru pakowego.

Zarówno sprzedaż papieru, jak i tektury oraz celulozy odbywała się za pośrednictwem centralnych biur sprzedaży, tak, iż ceny na te artykuły w ciągu roku prawie się nie zmieniły. O ile chodzi o papier i niektóre gatunki tektury, to ceny na nie zostały obniżone m. in. podczas akcji rządowej w dziedzinie obniżania cen artykułów skartelizowanych. Zniżki te wynosiły od 7% do 12%.

Przetwórnie papieru, które po dłuższej walce konkurencyjnej utworzyły także mały kartel, pracowały w warunkach względnie pomyślnych. Jednakowoż kartel ten w końcu roku został przez Rząd rozwiązany.

Przemysł skórzany okręgu śląskiego według danych statystyki zatrudnienia reprezentowało w roku 1935 od 9 do 11 czynnych zakładów. Ilość ta jest wyższa od ilości czynnych zakładów w roku poprzednim. Również liczba zatrudnionych w przemyśle skórzanym robotników, która w roku sprawozdawczym wahała się od 480 (marzec) do 1037 (listopad), była wyższą, niż w roku poprzednim, gdy ilość zatrudnionych wynosiła od 363 do 690 robotników. Liczba przepracowanych tygodniowo robotniko-godzin wahała się od 21.300 (luty) do 44.900 (grudzień), gdy w roku 1934 odnośne cyfry wynosiły od 16.300 do 30.600 robotników.

To też nic dziwnego, że i statystyka produkcji przemysłu skórzanego za rok 1935 wykazuje większą produkcję skór podeszwowych oraz bukatów i skór cielęcych, niż w roku poprzednim. Mimo to trzeba zwrócić uwagę na ten fakt, że mimo drożenia surowca, zakupywanego przez garbarnie, co się uwydatniło szczególnie od sierpnia roku sprawozdawczego, ceny skór garbowanych, za wyjątkiem skór chromowych, nietylko utrzymały się na poprzedniej wysokości, ale nawet, np. ceny skór podeszwowych i juchtów, spadły. Wskutek tego rok gospodarczy 1935 w garbarstwie śląskiem nie może być zaliczony do zbyt pomyślnych.

W roku sprawozdawczym niektóre garbarnie śląskie zapoczątkowały eksport swych wyrobów zagranicę, m. in. do Anglji, Stanów Zjednoczonych A. P. i innych krajów.

W przemyśle drzewnym, który reprezentowały w roku 1935 42 czynne zakłady na ogólną ilość 50 objętych statystykami zatrudnienia (w roku poprzednim przeciętnie pracowało 38 zakładów), pracowało przeciętnie przy produkcji od 1232 (styczeń) do 1801 (lipiec) robotników. Odnośne cyfry za rok poprzedni wahały się od 1083 do 1694 robotników. Tem samem i w tej gałęzi przemysłu zatrudnienie było wyższe, niż w roku poprzednim.

Liczba przepracowanych tygodniowo robotniko-godzin w zakładach przemysłu drzewnego wynosiła od 46.500 (styczeń)

do 75.600, gdy w roku poprzednim analogiczne cyfry były 47.800 do 66.800 robotniko-godzin tygodniowo.

Jednakowoż, o ile chodzi o samą produkcję tartaków, a nie wszystkich zakładów przemysłu drzewnego, to według danych G. U. S. za rok 1935, produkcja była niższą, niż w roku poprzednim. Spadek jej tłumaczyć można trudnościami w eksporcie drewna, którego wywóz do Niemiec, głównego kontrahenta większości firm drzewnych śląskich, wskutek polityki handlowej tego państwa przed zawarciem traktatu kompensacyjnego z Polską, nie mógł się odbywać regularnie wobec niemożności wydostania należności za eksportowany towar. Rynek wewnętrzny zaś, mimo pewnego ożywienia w przemyśle budowlanym w końcu roku sprawozdawczego, nie był w stanie wchłonąć nadwyżek produkcji. W wyniku tego rodzaju sytuacji na rynku drzewnym przeważała tendencja zniżkowa cen.

W przemyśle przerabiającym drzewo sytuacja była nieco lepszą. W szczególności wskutek zwiększonej ilości nowych mieszkań nieco wzrosło zapotrzebowanie na meble. O ile chodzi o meble gięte, to sytuacja tego przemysłu, który w dużym stopniu jest przemysłem eksportowym, była zależną od rozwoju handlu zagranicznego. Zbyt tych wyrobów przez większość miesięcy był umiarkowany, dopiero w październiku nastąpił blisko 100% wzrost wywozu w porównaniu z wrześniem. W listopadzie wywóz ten dalej wzrastał, a w grudniu dochodził do poziomu listopadowego. Meble gięte wywożono głównie do Anglji, Niemiec, Indyj Holenderskich, Ameryki Półn. i Połudn., Kolumbji oraz na Bliski Wschód. Wadą polskiego eksportu mebli giętych był brak porozumienia między eksporterami, którzy wzajemnie sobie psuli ceny na rynkach eksportowych. Wskutek zniżki cen finansowo rok 1935 mimo zwiększonego zbytu był słabszy od roku 1934.

Niektóre zakłady wytwarzały sprzęt sportowy, jak narty, saneczki i t. p.

W przemyśle spożywczym dane zatrudnienia dotyczą 44 zakładów, z których przeważnie 3 zakłady w miesiącu były nieczynne. Przemysł ten według Śl. Wiad. Stat. zatrudniał od 2278 robotników (styczeń) do 3550 robotników miesięcznie (listopad). Liczba zatrudnionych w odnośnych zakładach w roku poprzednim wahała się od 2210 do 3234 robotni-

ków miesięcznie. Widzimy więc, że i w tej gałęzi przemysłu zatrudnienie wzrosło w porównaniu z rokiem 1934. Tak samo wyższą była ilość przepracowanych tygodniowo robotniko-godzin. Ilość robotniko-godzin, przepracowanych w tej gałęzi przemysłu, wynosiła minimalnie 76.200 (kwiecień), maksymalnie zaś 134.500 (listopad), gdy w roku poprzednim ilości te wynosiły od 65.100 do 125.700 robotniko-godzin tygodniowo.

Produkcja browarów i słodowni na Śląsku wzrosła w porównaniu z rokiem 1934, ale zbyt nie dorównywał produkcji. Wskutek wprowadzenia zarządu przymusowego nad majątkiem księcia von Pless, w skład którego wchodzi jeden z największych browarów w Polsce, przez pewien czas toczyła się walka konkurencyjna między browarami tyskiemi. Poza tem na rynku górnośląskim prowadziły walkę cennikową inne browary śląskie i z województwa kieleckiego, przyczyniając się do zniżki cen piwa.

Liczba gorzelni rolniczych na Śląsku wzrosła w roku 1935 o 4, przez co również zwiększyła się ilość robotników, zatrudnionych w tego rodzaju zakładach przemysłowych. Z gorzelni przemysłowych czynną była na terenie Śląska tylko jedna gorzelnia w Cieszyńskiem.

Ilość wytwórni konserw rybnych na Śląsku zmniejszyła się wskutek przeniesienia się największej fabryki tych konserw do Gdyni. W związku z tem produkcja konserw rybnych na Śląsku wykazuje znaczny spadek. Zato statystyką przemysłową objęto w roku sprawozdawczym o 1 więcej wędzarnię ryb na Śląsku. Produkcja ryb wędzonych na Śląsku znacznie wzrosła.

Produkcją kiszonej kapusty na Śląsku trudniły się 3 zakłady, których produkcja się zwiększyła w porównaniu z produkcją z roku poprzedniego, wartość jej wprawdzie również wzrosła, lecz w stosunku nieproporcjonalnym do wzrostu ilościowego. Również wzrosły wartość i ilość wyprodukowanych na Śląsku kiszonych ogórków, które zbywano wyłącznie na rynku lokalnym.

Wytwórczość bekonów i szynek oraz konserw mięsnych zależną była od wysokości kontyngentów przydzielanych zakładom śląskim przez odnośne organizacje eksporterów. Oprócz tych produktów bekoniarnie śląskie eksportowały do Anglji smalec wieprzowy.

Szlamiarnie kiszek przeżywały w roku 1935 dobrą konjunkturę pod względem cen. Ceny kiszek wskutek zmiany systemu handlu z Niemcami wzrosły w niektórych wypadkach blisko o 40%.

Przemiał zbóż na Śląsku w młynach od I—VII kategoryj przemysłowych wykazuje ruch niejednolity. Przemiał pszenicy i jęczmienia zmalał w porównaniu z rokiem poprzednim, natomiast przemiał żyta i innych zbóż zwiększył się.

Fabryki czekolady i wafli pracowały w dość trudnych warunkach wskutek trudności w uzyskiwaniu przydziałów ziarna kakaowego i masła kakaowego. W dodatku ludność śląska wskutek obniżenia się stopy życiowej poszukiwała coraz więcej tańszych wyrobów.

Przemysł wódek gatunkowych, który przed wprowadzeniem monopolu spirytusowego zatrudniał sporą ilość ludzi w licznych drobnych zakładach śląskich, w roku sprawozdawczym reprezentowało ogółem 27 zakładów, z których większość nie była wyzyskaną w granicach swych możliwości produkcyjnych.

W przemyśle odzieżowym liczba czynnych zakładów, objętych statystykami zatrudnienia, ogłoszonemi w Śl. Wiad. Stat., w roku 1935 wahała się od 10 do 15 miesięcznie. Liczba zatrudnionych w nich robotników wynosiła od 320 (styczeń) do 507 (wrzesień), gdy w roku poprzednim ilość zatrudnionych wahała się od 233 do 480 robotników miesięcznie. Liczba przepracowanych tygodniowo robotniko-godzin wahała się w roku 1935 od 10.300 (w styczniu) do 21.100 (w czerwcu). W roku poprzednim ilość robotniko-godzin, przepracowanych w tym przemyśle, wynosiła od 9000 do 20.600. Poza powiększeniem ilości zatrudnionych w przemyśle odzieżowym stwierdzić należy, że również regularność zatrudnienia wzrosła, jak to wynika ze stosunkowo większego odsetka pracujących przez pełnych 6 dni w tygodniu.

Produkcja obuwia mechanicznego w okręgu śląskim według danych statystyki przemysłowej, zebranej przez G. U. S. za rok 1935, przedstawiała się gorzej, niż w roku poprzednim. W szczególności odpadł jeden z zakładów, wytwarzających obuwie chromowe, tak iż statystyką objętych było tylko 3 zakłady. Produkcja obuwia mechanicznego na Śląsku zmalała,

tak samo niższą była produkcja obuwia lakierowanego. Ceny obuwia, mimo podrożenia skór chromowych, nie uległy zmianom, gdyż konkurencja między zakładami wytwarzającemi obuwie i poszukiwanie przez klientelę obuwia możliwie taniego nie dopuściły do podwyżki cen. Wskutek tego rentowność produkcji obuwia spadła.

W przemyśle budowlanym na 106 zakładów, objętych statystykami zatrudnienia, liczba zakładów czynnych wahała się od 26 (luty) do 71 (wrzesień). Tak duże różnice ilości czynnych zakładów budowlanych w ciągu roku są rzeczą zrozumiałą ze względu na zależność budownictwa od pór roku i wogóle od pogody. Tak samo liczba zatrudnionych w zakładach przemysłu budowlanego wykazuje duże stosunkowo wahania, albowiem liczba zatrudnionych w przemyśle budowlanym wynosiła od 486 (styczeń) do 3604 (wrzesień); odnośne liczby w roku 1934 wahały się od 651 do 2905 robotników. Jest rzeczą ciekawą, że na początku roku sprawozdawczego liczby zatrudnionych w przemyśle budowlanym były niższe, niż w roku poprzednim w analogicznych miesiącach, dopiero od czerwca liczby zatrudnionych zaczynają przekraczać odnośne liczby z analogicznych miesięcy roku poprzedniego i przez całe drugie półrocze są wyższe, niż w analogicznych okresach roku 1934. Liczba przepracowanych tygodniowo robotniko-godzin w roku sprawozdawczym w przemyśle budowlanym wahała się od 19.300 (luty) do 156.200 (wrzesień) tygodniowo. W roku poprzednim odnośne cyfry wynosiły od 25.300 do 119.200. Zwyżka zatrudnienia w przemyśle budowlanym w rozmiarach, jakie zanotowano w drugiem półroczu roku sprawozdawczego, nie była spodziewaną, dlatego też na rynku wyczerpały się zapasy niektórych artykułów budowlanych, m. i. cegły, która zaczęła zwyżkować w cenie, również odczuto brak pewnych gatunków żelaza budowlanego, które w wielu wypadkach zastępowano drzewem.

Przemysł poligraficzny, reprezentowany w statystykach zatrudnienia przez 19 zakładów, zatrudniających powyżej 20 ludzi, pracował w warunkach niejednolitych. Przez 3 pierwsze miesiące roku sprawozdawczego jeden z zakładów był wogóle nieczynny. O ile chodzi o liczbę zatrudnionych w przemyśle poligraficznym, to w roku 1935 ilość pracujących

wahała się od 596 (luty) do 757 (grudzień). W roku poprzednim analogiczne cyfry wahały się od 566 do 684 robotników miesięcznie. Zaznaczamy, że dane te dotyczą robotników rzeczywiście zatrudnionych przy produkcji. Liczba przepracowanych tygodniowo robotniko-godzin wahała się od 27.000 (luty) do 35.500 (grudzień) miesięcznie. W roku poprzednim odnośne cyfry wynosiły od 24.900 do 31.600. I w tej gałęzi przemysłu mamy również do zanotowania pewną poprawę sytuacji. Czy wzrost zatrudnienia w przemyśle poligraficznym szedł w parze z wzrostem rentowności zakładów, trudno powiedzieć, ponieważ poza zakładami, objętemi przytoczonemi statystykami, istniał szereg drobnych zakładów, które podbijały ceny.

SYTUACJA W HANDLU.

Jak widzieliśmy z zestawień dot. zatrudnienia w różnych gałęziach przemysłu, rok 1935 był w większości wypadków lepszym od roku 1934. Wyjątek stanowi pod tym względem przemysł węglowy, gdzie stwierdzono spadek ilości zatrudnionych i spadek przeciętnych zarobków miesięcznych.

Jeżeli jednak wziąć pod uwagę, że zarobki w przemyśle węglowym odgrywają poważną rolę na Śląsku, gdyż bądź co bądź są to zarobki znacznej części śląskiej ludności robotniczej, to jest rzeczą zrozumiałą, że w razie ich zmniejszenia się nie można oczekiwać wybitnej poprawy obrotów handlowych na Śląsku.

Biorąc ogólnie, obroty ilościowo w większości wypadków były w roku 1935 wyższe niż w roku poprzednim, ale ze względu na poszukiwanie przeważnie towarów tańszych, lub w średniej cenie, wartość obrotów często nietylko nie przekraczała wartości obrotów w roku poprzednim, lecz nawet w niektórych wypadkach była niższą. Że transakcje dokonywane były na mniejsze sumy, można wnioskować z tego, że ilość zaprotestowanych weksli na Śląsku była stosunkowo większa niż w roku poprzednim, natomiast wartość sum wekslowych była mniejsza, czyli że protestowane weksle opiewały na mniejsze sumy niż w roku poprzednim.

O ile chodzi o sytuację kupiectwa hurtowego branży węglowej, to ze względu na to, iż właściwy handel hurtowy węglem na Śląsku przeważnie trudnił się handlem na rynku we-

wnętrznym, wobec dokonywania transakcyj eksportowych przez koncerny kopalń, które w miarę możności unikały dalszego pośrednictwa, podrażającego koszta handlowe, co było niewskazane ze względu na niskie ceny eksportowe, można powiedzieć, że obroty handlu hurtowego węglem wobec zwiększonych obrotów na rynku wewnętrznym prawdopodobnie nieco się zwiększyły. Jednakowoż ujemnie na sytuację handlu hurtowego węglem, który od września zaczął odczuwać ożywienie sezonowe, wpłynęły pogłoski, pojawiające się w prasie codziennej o planowanej przez Rząd zniżce cen węgla i taryf kolejowych na przewóz tego artykułu. Wskutek tego rodzaju pogłosek składnice węgla w Polsce zaczęły się wstrzymywać z udzielaniem zamówień, obawiając się, że mogą dokonać zakupów po niekorzystnych, wyższych, niż będą w chwili sprzedaży węgla ze składu, cenach.

W handlu detalicznym węglem drobni składnicy odczuwali w niektórych miejscowościach ujemnie konkurencję okrężnych handlarzy węglem, którzy przewozili go furmankami nieraz na bardzo wielkie odległości i sprzedawali taniej niż tego wymagała kalkulacja przy sprowadzaniu węgla koleją. Poza tem do Izby dochodziły skargi na konkurencję, czynioną przez różne stowarzyszenia urzędnicze, które sprowadzając węgiel wagonowo, rozdzielały go nietylko między swoich członków. W niektórych wypadkach handlarze okrężni dowozili węgiel z „biedaszybów" i drobnych kopalń pozakonwencyjnych, którego cena była oczywiście niższą od cen żądanych za węgiel z kopalń głębokich.

W handlu żelazem i towarami żelaznemi przedsiębiorstwa pracowały w trudnych warunkach ze względu na to, że podstawowe przedmioty ich handlu, t. j. żelazo, blacha, rury i inne artykuły mogły sprowadzać wyłącznie za gotówkę wpłacaną zgóry, lub za zaliczeniem kolejowem. Tak samo zbyt szeregu innych towarów, stanowiących przedmiot handlu przedsiębiorstw branży żelaznej, odbywał się za pośrednictwem karteli (rury kanalizacyjne, gwoździe, odlewy sanitarne i t. p.). Jedynie towary żelazne drobne można było nabywać na kredyt 1-miesięczny. Tymczasem handel musiał swoim odbiorcom udzielać kredytu i tem samem, ze względu na konieczność utrzymywania odpowiednich zapasów materjału, lokować duże kapitały w towary. Zapotrzebowanie na artykuły żelazne

w roku sprawozdawczym trzymało się na poziomie z roku poprzedniego, natomiast w dziale okuć budowlanych i meblowych obrót się zwiększył. W branży żelaznej udzielano kredytów towarowych stałej klienteli i klienteli budowlanej; kredyty te udzielano na terminy przeważnie 3-miesięczne. Ceny żelaza wskutek wolnej konkurencji między hurtownikami utrzymywane były na bardzo niskim poziomie przy minimalnych zarobkach.

W związku z zadekretowaniem przez Rząd nowych cen żelaza od grudnia i obietnicy obniżenia taryfy kolejowej na przewóz żelaza, sytuacja w handlu żelazem pogorszyła się w końcu roku.

W handlu artykułami budowlanemi i kanalizacyjnemi uskarżano się na konkurencję drobnych firm handlowych i przedsiębiorstw, które nie posiadały stałej siedziby. Sezon budowlany, który początkowo nie zapowiadał się zbyt pomyślnie, od połowy roku sprawozdawczego wykazał zmianę na lepsze, wskutek czego zbyt artykułów budowlanych zwiększył się.

W handlu starem żelazem, który w myśl polskiego prawa przemysłowego jest przemysłem koncesjonowanym, zanotowano duży przyrost wniosków osób, starających się o nowe koncesje.

W handlu artykułami technicznemi obroty na początku roku były niewielkie. Z braku środków obrotowych w zakładach przemysłowych, szczególnie w hutnictwie żelaznem i stawiania przez odbiorców ciężkich warunków kredytowych, sprzedaż maszyn i obrabiarek szła dość opornie. Dość duże obroty robiono kokilami. Utrudniały sytuację w tej gałęzi handlu ograniczenia przywozu na narzędzia miernicze i rzemieślnicze, niewyrabiane w kraju.

W handlu rowerami i maszynami do szycia sezon zbytu był lepszy niż w roku poprzednim, a nawet ze względu na panującą pogodę sezon zbytu przetrwał do października, który normalnie zalicza się do miesięcy martwego sezonu. Zaznaczyć trzeba, że ceny rowerów produkcji krajowej wykazały poważną zniżkę.

W handlu naczyniami emaljowanemi rozwój sytuacji był niejednolity. Począwszy od maja obroty silnie wzrastały, od sierpnia zaś, szczególnie wskutek sytuacji na rynku gdańskim,

nastąpił spadek obrotów temi artykułami. Po żniwach, gdy nastąpiła zwyżka siły nabywczej ludności wiejskiej, wskutek zwyżkowej tendencji cen na ziemiopłody, znów zanotowano wzrost obrotów naczyniami emaljowanemi.

W branży samochodowej sytuacja w roku 1935 przedstawiała się gorzej niż w roku 1934. Ciągłe zapowiedzi początkowo dostaw samochodów angielskich, później zaś niemieckich, po rzekomo niskich cenach, jak też nadzieje na obniżenie ceł i ewent. podatków, sprawiały, że klientela wstrzymywała się z czynieniem zakupów a także i kupiectwo nie zamawiało większych ilości części samochodowych u hurtowników, aby nie tworzyć zapasów. Naogół kupiectwo uskarżało się na zbyt wygórowane podatki drogowe, poza tem zaś specjalnie na rynku katowickim skarżono się na działalność tak zw. „cmentarzy samochodowych".

W handlu oponami panowała w marcu nieco silniejsza tendencja, poza tem nastąpiło pewne ożywienie w tym dziale w okresie wakacyjnym i w październiku, podobnie jak i w branży rowerowej dzięki utrzymującej się ciepłej pogodzie. Wczesne opady śnieżne w grudniu wywołały początkowo popyt na specjalne opony przeciwślizgowe i łańcuchy, konjunktura ta następnie się załamała.

W handlu drzewnym wskutek zmniejszonych możliwości eksportowych tartaki rzucały duże ilości materjałów tartych na rynek wewnętrzny, co sprowadziło znaczną obniżkę cen drzewa. Nawet w miesiącach letnich, gdy na Śląsku rozpoczął się silniejszy ruch budowlany, obroty materjałami drzewnemi ograniczały się do minimum i zarządy tartaków skazane były jedynie na małą sprzedaż detaliczną, w miarę doraźnego zapotrzebowania.

Zapotrzebowanie na kopalniaki i inne materjały drzewne w związku z kampanją zimową na początku r. 1935 nieco się zwiększyło, ale w okresie wiosenno-letnim zapotrzebowanie to znacznie zmalało. Ceny płacone przez kopalnie począwszy od kwietnia ustaliły się na poziomie, umożliwiającym zawieranie transakcyj z małym zyskiem. W lipcu podaż kopalniaków była nadmierną, co wpłynęło ujemnie na ceny. Dopiero z końcem września zwiększyło się zapotrzebowanie kopalń na ten gatunek drzewa.

W handlu eksportowym początkowo istniało duże zapotrzebowanie rynku niemieckiego na kopalniaki i inne rodzaje drewna, przyczem handel ten uprawiano w drodze prywatnej kompensaty. Od maja zauważono ruch w zakresie wywozu materjałów wysokowartościowych, zwłaszcza stolarki sosnowej, ale w tymże czasie obroty papierówką, w związku z kończącym się sezonem, znacznie spadły. Od lipca jednakowoż możliwości zawierania transakcyj kompensacyjnych znacznie się pogorszyły i nawet po zawarciu układu gospodarczego polsko-niemieckiego eksport drzewa nie wykazywał ożywienia. Eksport do Anglji ograniczał się do sporadycznych transakcyj na specjalne specyfikacje. Pozatem rynek śląski w tym eksporcie prawie nie brał udziału.

Na rynku holenderskim ceny w ciągu całego roku 1935 miały tendencję zniżkową i eksport do tego kraju był możliwy przeważnie dzięki różnym ulgowym taryfom przewozowym, udzielanym przez Niemcy. W dużej mierze do zniżki cen przyczyniła się konkurencja małych firm, oferujących towar po cenach minimalnych.

Ogólnie biorąc, obroty materjałami drzewnemi w roku 1935 nie stały w żadnym stosunku do osiągniętych zysków.

W handlu meblami wskutek ożywienia się ruchu budowlanego i przybycia pewnej ilości nowych mieszkań obroty nieco wzrosły, ale trzeba przyznać, że naogół klientela poszukiwała towaru w niezbyt wysokich cenach, które, wskutek konkurencji fabryk z różnych miejscowości w Polsce, utrzymywały się na względnie niskim poziomie.

W handlu towarami krótkiemi ruch w ciągu całego roku sprawozdawczego był średni.

W handlu artykułami włókienniczemi rok 1935 uważany był za stosunkowo słabszy od roku poprzedniego. Wprawdzie zbyt w sezonie wiosenno-letnim wzrósł, ale nie dopisał sezon jesienno-zimowy. Utrzymywanie się przez dłuższy czas dość ciepłej temperatury powietrza sprawiło, że klientela ociągała się z czynieniem większych zakupów zawczasu. Ponadto, jak i w wielu innych gałęziach handlu notowano objawy osłabionej siły nabywczej ludności, która poszukiwała przedewszystkiem towarów tańszych i średnich gatunków.

W handlu konfekcją obroty tańszą konfekcją były żywsze, niż w roku poprzednim. Przyczyną tego zjawiska było również zubożenie ludności, przedewszystkiem urzędniczej, której dochody były obniżone kilkakrotnie w ciągu ostatnich kilku lat. Większy ruch w przedsiębiorstwach tej gałęzi handlu notowano, jak zwykle, w okresach przedświątecznych i we wrześniu — okresie powrotu dzieci z wakacyj do szkół. Naogół tendencja w tym handlu była słaba. Sytuacja jego pogorszyła się w końcu roku, po ogłoszeniu dekretu o podwyższeniu opodatkowania urzędników podatkiem specjalnym i zamiarach podwyższenia ogólnego podatku dochodowego.

W handlu dywanami i firankami z powodu przybywania nowych mieszkań ruch nieco był żywszy. Obroty zatrzymały się na poziomie obrotów z r. 1934. Ujemnem zjawiskiem było pojawianie się na rynku przedsiębiorców, uprawiających handel domokrążny dywanami, a przedewszystkiem kilimami pochodzenia kosowskiego.

W handlu kapeluszami i czapkami sytuacja była niejednolita, ceny również kształtowały się na dość niskim poziomie.

W handlu futrami wskutek słabszej zimy obroty kształtowały się niezbyt pomyślnie. Ponadto przedsiębiorstwa w tej gałęzi handlu uskarżały się na konkurencję przedsiębiorstw przysyłających swe towary na kilkudniowe lub jednodniowe wyprzedaże na terenie Katowic i innych większych miast, urządzane najczęściej w lokalach kawiarnianych pod pozorem pokazów mód. Konkurencja ta była tem nieprzyjemniejsza, że niejednokrotnie wyprzedaży tego rodzaju dokonywały przedsiębiorstwa, trudniące się sprzedażą półhurtową, a przedewszystkiem pracujące w innych warunkach podatkowych niż przedsiębiorstwa śląskie.

W handlu artykułami sportowemi obroty również cokolwiek wzrosły, ale przedsiębiorstwa handlowe niejednokrotnie spotykały się z konkurencją uprzywilejowaną instytucyj wojskowych i państwowych. Handel tej gałęzi podkreśla, że sprzęt sportowy wyrobu polskiego jakościowo znacznie się poprawił i w wielu wypadkach przewyższał jakością wyroby obce.

W handlu porcelaną, szkłem, sprzętami domowemi, zabawkami i t. p. artykułami odczuwało się jeszcze konkurencję

domów towarowych, co się oczywiście odbiło na poziomie cen tych artykułów. Najsłabszą była konjunktura w dziale szkła, poszukiwano przedewszystkiem tańszych wyrobów pierwszej potrzeby.

W handlu szczotkami i pendzlami towar krajowy wskutek utrudnień w dostawach surowca z zagranicy w wielu wypadkach nie znajdował tak wielkiego zbytu, jak towar importowany. Chodzi oczywiście o różne szczotki do zębów i toaletowe. Poza tem w branży tej nie zanotowano większych zmian.

W handlu skórami surowemi na skutek podrożenia surowców zagranicznych w związku ze zbrojeniami i wojną włosko-abisyńską zanotowano zwyżkę cen, jednakowoż, o ile chodzi o skóry garbowane, to ceny ich bądź utrzymały się na poprzednim poziomie, bądź nawet w niektórych wypadkach zniżkowały; jedynie tylko skóry chromowe notowano wyżej w II półroczu niż w pierwszem.

W handlu obuwiem rok 1935 zaznaczył się pewnem ustabilizowaniem stosunków. Mimo podrożenia niektórych gatunków skór ceny obuwia nie wykazywały zmian, gdyż klientela nie mogła płacić wyższych cen z powodu zmniejszonych dochodów. To też kupcy branży obuwianej starali się utrzymywać ceny na poprzednim poziomie, ewent. zniżając własne zyski.

W branży apteczno-drogeryjnej konjunktura w roku 1935 nie była zbyt pomyślną. Ludność ograniczała się w zakupach do rzeczy niezbędnych, najwięcej obrotów zanotowano w dziale lakierów, farb i t. p. artykułów, które począwszy od marca zakupywane były do prac renowacyjnych i budowlanych. Tak samo pewne ożywienie notowano w okresach świątecznych, chociaż okres przed Bożem Narodzeniem, ze względu na obniżenie zarobków dużej części pracowników, był słabszy niż się spodziewali tego kupcy.

W handlu zbożowym i paszą obroty były w ciągu roku 1935 nieco żywsze, szczególnie w chwilach zwyżki cen. Obroty na Giełdzie w Katowicach zarówno pod względem ilości transakcyj, jak też tonażu i wartości sprzedanych towarów w roku 1935 zwiększyły się w porównaniu z analogicznemi cyframi za rok 1934. Dane cyfrowe podajemy w części tabelarycznej niniejszego sprawozdania.

O ile chodzi o eksport ziemiopłodów górnośląskich do Niemiec, to przez pewien czas był on uniemożliwiony wskutek braku przydziałów dewiz przez władze niemieckie. Dopiero w maju roku sprawozdawczego eksport ten ożywił się i dokonywany był na warunkach kompensaty.

W handlu towarami kolonjalnemi przedsiębiorstwa uskarżają się bardzo często na spadek obrotów, spowodowany w wielu wypadkach trudnościami przywozowemi. W niektórych wypadkach przedsiębiorstwa importowe wykorzystywały konjunkturę walutową, zakupując niektóre towary w Niemczech za marki zdeprecjonowane. Konjunktura ta ustała z chwilą zawarcia Umowy Gospodarczej Polsko-Niemieckiej. Koniec roku sprawozdawczego wskutek wprowadzenia silniejszych obciążeń podatkowych sprawił zawód tej gałęzi handlu, albowiem zapasy towarów, sprowadzone na sezon gwiazdkowy, tylko częściowo zostały wyprzedane.

W branży nabiałowej sytuacja nie wykazywała specjalnych znamion charakterystycznych. Ceny mleka utrzymywały się przez cały rok prawie na niezmienionym poziomie z małemi odchyleniami wdół w okresach wzmożonej produkcji mleka. Ceny jaj i masła w drugiej połowie roku poszły dość silnie wgórę wskutek umożliwienia transakcyj eksportowych z Niemcami. Szczegółowe dane cyfrowe znajdują się również w części tabelarycznej.

W handlu owocami rok 1935 był rokiem niższych cen niż w roku poprzednim. Jest rzeczą ciekawą, że o ile w roku poprzednim specjalnym popytem cieszyły się pomarańcze, to w roku sprawozdawczym popyt ten znacznie zmalał. Poza tem ceny pomarańcz cokolwiek były wyższe. W drugiej połowie roku sprawozdawczego w związku z wprowadzeniem sankcyj antywłoskich podrożały cytryny i wskutek tego wzrósł ich przemyt z Niemiec, ponieważ cytryny hiszpańskie jakościowo i w cenie nie dorównywały towarowi włoskiemu.

W handlu jelitami początkowo odczuwało się konkurencję jelit duńskich i amerykańskich. Jednakowoż od września obroty w tym handlu wykazały poprawę, poza tem wskutek zmiany systemu rozrachunków z Niemcami zbyt kiszek stał się bardziej rentowny za wyjątkiem kiszek bydlęcych. Kiszki wieprzowe eksportowano do Anglji.

W handlu wyrobami tytoniowemi zbyt w porównaniu z rokiem poprzednim był cokolwiek słabszy, przyczem większe przedsiębiorstwa handlowe uskarżały się na konkurencję, czynioną im przez drobnych przedsiębiorców.

W handlu papierem i artykułami biurowemi zbyt był średni, ożywienie tylko notowano w sezonie szkolnym. O ile chodzi o branżę księgarską, to naogół niewiele księgarń miało na Śląsku korzystne bilanse. Księgarstwo uskarża się na zbyt małe rabaty na książkach szkolnych, których zbyt w niektórych miejscowościach stanowi niemal wyłączny przedmiot handlu odnośnych przedsiębiorstw. Poza tem uskarża się ten handel na sklepiki szkolne.

W handlu artykułami elektrotechnicznemi obroty w związku z koniecznością przeprowadzenia nowych instalacyj w nowobudowanych domach cokolwiek się ożywiły, jednakowoż z ożywienia tego skorzystały przedewszystkiem nowoutworzone przedsiębiorstwa, które pracowały z mniejszemi kosztami handlowemi i wskutek tego mogły sprzedawać towary taniej od dawnych firm handlowych. Obroty wyrobami krajowemi wykazują wzrost, przyczem podkreśla się, że obroty krajowemi szczotkami węglowemi po podwyższeniu taryfy celnej znacznie się zwiększyły.

W branży zegarmistrzowskiej obroty były bardziej żywe w niektórych okresach, niż w roku poprzednim, ale wskutek zubożenia ludności przeważnie sprzedawano towar tańszy. Hurtownie śląskie branży zegarmistrzowskiej odczuły ujemnie wprowadzenie nowego parytetu guldena gdańskiego i ograniczeń dewizowych w Wolnem Mieście. Poza tem odczuwały one również w sposób ujemny ograniczenia przywozowe.

W handlu gałęzi optyczno-fotograficznej obroty były dość ożywione, szczególnie w dziale fotograficznym, wskutek długotrwałej pogody. Ceny artykułów pochodzenia niemieckiego wskutek możności pokrywania należności marką zdeprecjonowaną, w wielu wypadkach spadły. Po zawarciu Umowy Polsko-Niemieckiej, na rynku śląskim pojawiło się dużo materjału fotograficznego z Niemiec, dotychczas figurującego na listach towarów zakazanych do przywozu. Ceny jednak tego materjału były dość wysokie wskutek konieczności zapłaty

zań przez Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego po kursie oficjalnym marki niemieckiej.

W handlu branży naftowej i olejów mineralnych sytuacja przedstawiała się niejednolicie, zależnie od tego, czy dane przedsiębiorstwo było nastawione na odbiorców przeważnie przemysłowych, czy też na klientelę samochodową. Drożyzna benzyny i podatki drogowe, jak też drożyzna części samochodowych sprawiały, że na rynku samochodowych materjałów pędnych popyt nie wzrastał w odpowiednim stopniu.

W branży spedycyjnej wobec ożywienia się przewozów kolejowych sytuacja trochę się poprawiła.

Część II.

Sprawozdanie z czynności Izby.

WYBORY DO IZBY.

Zarządzeniem p. Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 25. VII. 1934 r. (Monitor Polski Nr. 180, poz. 241 z dnia 8. VIII. 1934 r.) nadany został Izbie Przemysłowo-Handlowej w Katowicach statut część I, zawierający regulamin wyborczy.

Zarządzeniem p. Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 29. VIII. 1934 r. (Monitor Polski Nr. 199, poz. 260 z dnia 31. VIII. 1934 r.) zostały zarządzone wybory do Izby. Równocześnie mianowany został Komisarz Wyborczy w osobie Inż. Szymona Rudowskiego, naczelnika Wydziału Przemysłu i Handlu Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego.

W myśl § 9 ustęp 2 regulaminu wyborczego Komisarz Wyborczy powołał w pierwszych dniach miesiąca września 1934 r. Komisję Wyborczą w następującym składzie:

Adamecki Teofil, członek Rady Zawiadowczej Goleszowskiej Fabryki Portland Cementu w Goleszowie;

Dr. Podczaski Jakób — Dyrektor Śląskiego Zakładu Kredytowego S. A.;

Inż. Wojciechowski Marjan — Dyrektor Zakładów Hohenlohego S. A.;

Walenty Jerzykiewicz — kupiec;

Drozdowski Marjan — członek Zarządu Polskiego Banku Raiffeisena, Katowice;

Weichmann Fryc — kupiec;

Inż. Krasnodębski Stefan — Generalny Dyrektor Spółki Akcyjnej „Giesche";

Dr. Zieleniewski Jan — Członek Zarządu Sp. z o. o. „Żelazohurt".

Ponadto w skład Głównej Komisji Wyborczej wszedł p. Leopold Juzwa, radca Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego jako urzędnik państwowy, wyznaczony przez p. Ministra Przemysłu i Handlu.

Pierwsze posiedzenie Głównej Komisji Wyborczej odbyło się dnia 6 września 1934 r., na którem ustalono siedziby i obwody miejscowych komisyj wyborczych, liczbę których ustalono na 8, a mianowicie:

Miejscowa Komisja Wyborcza Nr. 1 z siedzibą w Katowicach, Plac Wolności 12 a, obejmowała terytorjum miasta Wielkich Katowic.

Miejscowa Komisja Wyborcza Nr. 2 z siedzibą w Katowicach, Plac Wolności 12 a, obejmowała obwody urzędów skarbowych Katowice III, Mysłowice, Siemianowice, z wyłączeniem dawnej gminy Chorzów oraz następujące gminy z obwodu urzędu skarbowego w Pszczynie, a mianowicie: Borowa Wieś, Brada, Dziećkowice, Gać, Hołdunów, Imielin, Jaśkowice, Kamionka, Kostuchna, Kosztowy, Krasowy, Kuźnica Stara, Łaziska Dolne, Górne i Średnie, Mikołów, Mokre, Murcki, Ochojec, Orzesze, Ornontowice, Panewnik, Paniowy, Piotrowice, Podlesie, Śmiłowice, Wilkowyje, Wesoła, Zarzecze.

Miejscowa Komisja Wyborcza Nr. 3 z siedzibą w Chorzowie, obejmowała obwody urzędów skarbowych: Chorzów (dawn. Król. Huta) I i II, Świętochłowice oraz dawna gmina Chorzów.

Miejscowa Komisja Wyborcza Nr. 4 z siedzibą w Rybniku obejmowała obwody urzędów skarbowych: Rybnik i Wodzisław.

Miejscowa Komisja Wyborcza Nr 5 z siedzibą w Pszczynie obejmowała obwód urzędu skarbowego w Pszczynie z wyłączeniem gmin, przyłączonych do obwodu miejscowej komisji wyborczej Nr. 2 z siedzibą w Katowicach.

Miejscowa Komisja Wyborcza Nr. 6 z siedzibą w Tarnowskich Górach obejmowała obwody urzędów skarbowych Tarnowskie Góry i Lubliniec.

Miejscowa Komisja Wyborcza Nr. 7 z siedzibą w Bielsku obejmowała miasto Bielsko i powiat Bielsko.

Miejscowa Komisja Wyborcza Nr. 8 z siedzibą w Cieszynie obejmowała miasto Cieszyn i powiat Cieszyn.

Z uwagi na to, że statut Izby przewiduje dla osób prawnych prawo posiadania większej liczby głosów, zależnie od ilości pracowników, zatrudnionych w danem przedsiębiorstwie, Komisja ustaliła termin miarodajny do obliczenia ilości zatrudnionych pracowników. Termin ten został oznaczony na dzień 30 czerwca 1934 r.

Na posiedzeniu tem omówiono również sprawę wpisania do list wyborczych firm, posiadających karty rejestracyjne, jak również firm, znajdujących się w stanie likwidacji i ustalono wobec braku wyraźnych postanowień co do zaliczenia do kategoryj i grup wyborczych firm, posiadających karty rejestracyjne, zwrócić się w tej sprawie o wyjaśnienie do Minister-

stwa Przemysłu i Handlu. W sprawie firm, znajdujących się w stanie likwidacji, uchwalono nie wciągać ich do list wyborczych.

Drugie posiedzenie Głównej Komisji Wyborczej odbyło się dnia 10 września 1934 r., na którem ustalono składy osobowe miejscowych komisyj wyborczych. Wybrano osoby, któreby zajęły się wyszukaniem lokalu wyborczego i zorganizowaniem miejscowych komisyj wyborczych. Uchwalono instrukcję dla miejscowych komisyj wyborczych, godziny urzędowania głównej i miejscowych komisyj wyborczych, oraz termin wyłożenia list wyborczych.

Trzecie posiedzenie Głównej Komisji Wyborczej odbyło się dnia 15 września 1934 r. Na posiedzeniu tem przeprowadzono zmiany, zaszłe w składzie osobowym lokalnych komisyj wyborczych i ustalono listę przewodniczących miejscowych komisyj wyborczych jak następuje:

Obwód Nr. 1 Katowice: Dyr. Stefan Czaplicki, Katowice.
Obwód Nr. 2 Katowice: Dyr. Inż. Józef Iwicki, Piotrowice Śląskie.
Obwód Nr. 3 Chorzów: Robert Ogorzał, Chorzów I.
Obwód Nr. 4 Rybnik: Maksymiljan Basista, Rybnik.
Obwód Nr. 5 Pszczyna: Rudolf Cyrzyk, Pszczyna.
Obwód Nr. 6 Tarn. Góry: Inż. Kazimierz Wierzbicki, Tarn. Góry.
Obwód Nr. 7 Bielsko: Inż. Norbert Krotowski, zawiadowca firmy „Benn" Sp. z o. o., Bielsko.
Obwód Nr. 8 Cieszyn: Inż. Józef Serog, właśc. firmy „Rori", Fabryka Kartonaży, Cieszyn.

Dnia 19 września 1934 r. Komisarz Wyborczy zapomocą ogłoszeń podał do publicznej wiadomości rozporządzenie o zarządzeniu wyborów, mianowaniu Głównego Komisarza Wyborczego, skład Głównej Komisji Wyborczej, jej siedzibę i godziny urzędowania, termin wyłożenia list wyborczych i wnoszenia reklamacyj, termin zgłaszania list kandydatów na radców, ważniejsze postanowienia regulaminu wyborczego, siedziby i składy lokalnych komisyj wyborczych, oraz godziny urzędowania tychże komisyj.

Dnia 25 września 1934 r. odbyło się 4-te posiedzenie Głównej Komisji Wyborczej, na którem wręczono przewodniczącym lokalnych komisyj wyborczych listy wyborcze, instrukcje oraz udzielono informacyj w sprawach dotyczących zakresu działalności lokalnych komisyj wyborczych.

W dniu 26 września 1934 r. ukazało się drugie obwieszczenie Głównej Komisji Wyborczej, w którem podano termin wyłożenia do publicznego wglądu list wyborczych (26. IX. do 10. X. 1934 r.) i termin zgłaszania kandydatów na radców Izby (do 17. X. 1934 r.).

Piąte posiedzenie Głównej Komisji Wyborczej odbyło się dnia 13 października 1934 r., na którem rozstrzygnięte zostały reklamacje wyborcze, zgłoszone w czasie wyłożenia list wyborczych.

Szóste posiedzenie Głównej Komisji Wyborczej odbyło się dnia 22. X. 1934 r., na którem zatwierdzono zgłoszone listy kandydatów na radców Izby.

Ze względu na to, iż w przewidzianym terminie zgłoszono tylko po jednej liście kandydatów na radców, głosowanie się nie odbyło i zgłoszeni kandydaci w kolejnym porządku zostali wybrani jako radcowie wzgl. zastępcy. Wybory te obejmowały 2/5 ogólnej ilości radców z wyboru i dały wynik następujący:

A) GRUPA PRZEMYSŁOWA.

I. okręg wyborczy, obejmujący powiaty: Katowice, Katowice miasto, Chorzów miasto, Lubliniec, Pszczyna, Rybnik, Świętochłowice i Tarnowskie Góry.

I. Kategorja wyborcza:

a) na radców: 1. Inż. Kwiatkowski Eugenjusz, Gen. Dyr. Zjednoczonych Fabryk Związków Azotowych w Mościcach i Chorzowie, Chorzów III; 2. Inż. Dangel Józef, Dyrektor Huty Pokój, Śląskie Zakłady Górniczo-Hutnicze S. A. w Katowicach; 3. Inż. Górkiewicz Eugenjusz, Dyrektor firmy Polskie Kopalnie Skarbowe na Górnym Śląsku, Sp. Dzierżawna, S. A., Chorzów I; 4. Kajetanowicz Otton, Dyrektor Rudzkiego Gwarectwa Węglowego, Ruda Śl.; 5. Inż. Wojciechowski Marjan, Dyrektor Generalny Zakładów Hohenlohego, S. A., Wełnowiec; 6. Gorączko Erazm, Dyrektor firmy Giesche S. A. w Katowicach; 7. Gieszyński Fryderyk, Członek Zarządu firmy „Ferrum" S. A. w Katowicach;

b) na zastępców: 1. Inż. Schaetzel de Merxhausen Włodzimierz, Dyrektor Zjednoczonych Fabryk Związków Azotowych w Chorzowie III; 2. Inż. Pietrzykowski Bronisław, Dyrektor Rudzkiego Gwarectwa Węglowego w Rudzie Śl.; 3. Dr. Tucholka Józef, Dyrektor Rybnickiego Gwarectwa Węglowego w Katowicach; 4. Zawadzki Stefan, Dyrektor Huty Pokój, Śląskie Zakłady Górniczo-Hutnicze, S. A. w Katowicach; 5. Inż. Pogorzelski Wacław, Dyrektor firmy „Giesche" S. A. w Katowicach; 6. Inż. Janiszewski Eugenjusz, Dyrektor firmy Polskie Kopalnie Skarbowe na Górnym Śląsku, Sp. Dzierżawna, S. A. Chorzów; 7. Bredschneider Alfred, Dyrektor S. A. „Lignoza", Katowice.

II. Kategorja wyborcza.

a) na radców: 1. Strzałkowski Władysław, Członek Zarządu firmy „Ebeco" Sp. z o. o., fabryka rowerów, gramofonów i wyrobów metalowych w Katowicach; 2. Kuryłowicz Bogusław, Członek Zarządu firmy „Henckel-Montan" S. A., wytwórnia brykietów, Tarnowskie Góry; 3. Weichmann Fryc, właściciel firmy Maks Weichmann, młyn dla wyrobu krup i śrutow. zboża, Katowice; 4. Pientka Józef, Członek Zarządu firmy „Pomiar" Sp. z o. o., wyrób i naprawa instrumentów mierniczych, aparatów i maszyn elektrycznych w Katowicach;

b) na zastępców: 1. Inż. Kolbe Bronisław, Dyrektor Gwarectwa „Brzozowice", kopalnia rudy cynkowej, Brzozowice-Kamień; 2. Inż. Gryger Stanisław, Członek Zarządu firmy „SAM" S. A. Münstermann, odlewnia żelaza i metali, fabryka maszyn i armatur w Katowicach; 3. Inż. Glajcar Józef, Członek Zarządu firmy Związek Koksowni, Sp. z o. o., fabryka tektur smołowcowych, w Katowicach; 4. Inż. Rytter Józef, Członek Zarządu firmy „Ołów", Tow. Przem. Jung i Lindig S. A., fabryka wyrobów ołowianych i cynkowych, Strzybnica.

II. okręg wyborczy, obejmujący powiaty: Bielsko, Bielsko miasto i Cieszyn

I. Kategorja wyborcza:

a) na radców: 1. Dr. Weinschenck Fedor, Współwłaściciel firmy G. Josephy'ego Spadkobiercy, fabryka maszyn, w Bielsku; 2. Inż. Jerzy Blay, Dyrektor Elektrowni Bielsko-Biała, S. A. w Bielsku;

b) na zastępców: 1. Deutsch Juljusz, Współwłaściciel firmy Bracia Deutsch, fabryka szpagatu i wyrobów z juty, w Bielsku; 2. Macha Jan, właściciel fabryki sukna w Bielsku.

II. Kategorja wyborcza:

a) na radców: 1. Dr. Aulich Jerzy, Dyrektor firmy S. W. Niemojowski, S. A., fabryka papieru w Bielsku; 2. Dr. Heilpern Ludwik, współwłaściciel firmy „Bracia Heilpern", fabryka koców w Bielsku; 3. Inż. Krotowski Norbert, zawiadowca firmy „Benn" Sp. z o. o. w Bielsku;

b) na zastępców: 1. Kozieł Józef, architekt i budowniczy w Bielsku; 2. Hubert Maurycy, właściciel firmy Hubert i Ska, fabryka sukna w Bielsku; 3. Drucker Paweł, współwłaściciel firmy Karol Drucker, fabryka sukna w Bielsku.

B) GRUPA HANDLOWA

(obejmująca cały obszar okręgu Izby).

I. Kategorja wyborcza:

a) na radców: 1. Jerzykiewicz Walenty, Właściciel firmy „Baron i Flieger", handel artykułami drogeryjnemi, Katowice-Ligota; 2. Dr. Szczepański Aleksander, Członek Zarządu firmy Blacha Cynkowa, Biuro Sprzedaży Walcowni Cynku, Sp. z o. o. w Katowicach; 3. Wi-

liński Feliks, Dyrektor Banku Handlowego w Warszawie, Oddz. w Katowicach; 4. Dr. Zieleniewski Jan, Członek Zarządu firmy „Żelazohurt", organizacja sprzedaży wyrobów Górnośl. Zjednocz. Hut Królewska i Laura, Sp. z o. o. w Katowicach; 5. Kułakowski Leon, właściciel Domu Towarowego w Dziedzicach;

b) na zastępców: 1. Broda Ludwik, Współwłaściciel firmy Bracia Broda, hurtownia towarów kolonjalnych w Katowicach; 2. Mendel Stanisław, właściciel drogerji w Siemianowicach; 3. Monsior Stanisław, Członek Zarządu Biura Sprzedaży Wytwórni Blachy Cynkowej, Sp. z o. o. w Katowicach; 4. Mrachacz Teofil, Członek Zarządu firmy „Mrachacz i Schutz", Sp. z o. o., sprzedaż tow. żelaznych i kuchennych w Katowicach; 5. Kopy Tomasz, właściciel składu towarów mieszanych w Cieszynie.

II. Kategorja wyborcza:

a) na radców: 1. Ceglarek Mieczysław, właściciel drogerji w Wielkich Hajdukach; 2. Basista Maksymiljan, właściciel księgarni w Rybniku; 3. Kofin Adam, właściciel restauracji w Cieszynie;

b) na zastępców: Hojnacki Juljan, właściciel składu galanterji w Nowej Wsi; 2. Jarantowski Władysław, właściciel składu towarów kolonjalnych i mieszanych w Radzionkowie; 3. Kapuściok Juljusz, właściciel składu wydawnictw w Tarnowskich Górach.

Wynik wyborów podany został do publicznej wiadomości dnia 26. X. 1934 r.

W Monitorze Polskim Nr. 260, poz. 346 ukazało się zarządzenie p. Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 8. XI. 1934 r., zawierające wykaz zrzeszeń gospodarczych, posiadających prawo wyboru 3/5 radców Izby. Wykaz ten podaje się poniżej.

I. Do Sekcji Przemysłowej Izby wybierają:

1. Unja Polskiego Przem. Górn.-Hutn. — 6 radców, 2. Związek Polskich Hut Żelaznych — 3 radców, 3. Związek Przem. Chemicznego R. P. — 2 radców, 4. Związek Papierni Polskich — 1 radcę, 5. Związek Elektrowni Polskich — 1 radcę, 6. Związek Górnośl. Przem. Przetwórczego w Katowicach — 3 radców, 7. Związek Przemysłowców Bielsko-Białej i Okolicy w Bielsku — 4 radców, 8. Związek Przemysłowców i Pracodawców dla Cieszyna i Okolicy w Cieszynie — 1 radcę, 9. Polski Związek Przemysłowców Metalowych — 2 radców, 10. Związek Samodzielnych Polskich Budowniczych na Śląsku — 1 radcę.

II. Do Sekcji Handlowej Izby wybierają:

1. Polski Związek Stow. Kupieckich Woj. Śl. — 6 radców, 2. Związek Polskich Restauratorów, Właśc. Kawiarń i Hoteli na Woj. Śląskie — 1 radcę, 3. Polski Związek Kupców Podróżujących i Agentów Handl. na Woj. Śl. — 1 radcę, 4. Stow. Kupców Górn. Śląska w Katowicach — 1 radcę, 5. Zjednoczenie Gospodarcze Polskiego Śląska — 1 radcę,

6. Związek Kupców Bielsko-Białej i Okolicy w Bielsku — 1 radcę,
7. Stow. Nieprotokułowanych Kupców w Bielsku — 1 radcę.

Wybory przez zrzeszenia gospodarcze odbywały się w terminach, ustalonych przez Komisarza Wyborczego, a mianowicie od 27. XI. do 6. XII. 1934 r.

Dnia 10. XII. 1934 r. Główna Komisja Wyborcza odbyła 7 zkolei posiedzenie i zatwierdziła wybory, dokonane przez zrzeszenia gospodarcze. W wyniku przeprowadzonych wyborów przez zrzeszenia gospodarcze w skład Rady Izby weszli:

DO SEKCJI PRZEMYSŁOWEJ PRZEZ:

1. Unję Polskiego Przem. Górn.-Hutn. w Katowicach: a) Inż. Aleksander Ciszewski, członek zarządu Zakładów Hohenlohego, S. A. Wełnowiec; b) Inż. Tadeusz Stadnikiewicz, członek zarządu Sp. Akc. Godulla, Chebzie; c) Robert Sznapka, członek zarządu Górnośl. Zjedn. Hut Król. i Laury i Katow. S. A. dla Górn. i Hutn., Katowice, Kościuszki 30; d) Inż. Tomisław Morawski, Gen. Dyr. Rybnickiego Gwarectwa Węglowego, Katowice, Powstańców 49; e) Stefan Krasnodębski, członek zarządu Sp. Akc. Giesche, Katowice, Podgórna 4; f) Dr. Juljan Zagórowski, Dyrektor Polskich Kopalń Skarbowych na G. Śl., Chorzów I.

2. Związek Polskich Hut Żelaznych w Warszawie: a) Inż. Marjan Przybylski, członek zarządu Górnośl. Zjedn. Hut Król. i Laury i Katow. S. A. dla Górn. i Hutn., Katowice; b) Dr. Bronisław Radowski, członek zarządu Gśl. Zjedn. Hut Kr. i Laury i Katow. S. A. dla Górn. i Hutn., Katowice; c) Inż. Stanisław Surzycki, członek zarządu „Huty Pokój", Śl. Zakł. Górn.-Hutn., S. A. Katowice, Zamkowa 3.

3. Związek Przemysłu Chemicznego R. P., Warszawa: a) Inż. Jerzy Wojnar, członek zarządu Związku Koksowni, Sp. z o. o., Katowice, Powstańców; b) Inż. Czesław Benedek, Dyrektor Zjedn. Fabryk Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie, Chorzów III.

4. Związek Papierni Polskich w Warszawie: a) Inż. Leopold Szefer, członek zarządu Sp. Akc. Lignoza, Katowice, Dworcowa 13.

5. Związek Elektrowni Polskich w Warszawie: a) Inż. Roman Podoski, członek zarządu Śl. Zakł. Elektrycznych, S. A., Katowice, 3 Maja.

6. Związek Górnośl. Przemysłu Przetwórczego w Katowicach: a) Jan Rzymełka, członek zarządu Fabryki Celulozy i Papieru „Natronag", S. A., Kalety, pow. Lubliniec; b) Inż. Józef Iwicki, członek zarządu Piotrow. Fabryki Maszyn, S. A., Piotrowice Śl.; c) Inż. Gustaw Różycki, wł. fy „Moj", Fabryka Maszyn Górn., Katowice III, ul. Ks. Strzybnego.

7. Związek Przemysłowców Bielska-Białej i Okolicy w Bielsku: a) Dr. Paweł Büttner, współwł. fy Büttnera Karola i Synowie, Bielsko, Piłsudskiego 8; b) Dr. Roman Postępski, członek Zarządu fy Silesia, Zakł. Górnicze w Czechowicach; c) Leopold Serog, członek zarządu firmy „Dworzec Węglowy" Sp. dla sprzedaży węgla, Sp. z o. o., Bielsko; d) Alfred Tisch, współwł. fy Emanuel Tisch, Fabryka Sukna, Kamienica.

8. Związek Pracodawców i Przemysłowców w Cieszynie: a) Juljusz Kohn, współwł. fy Zygmunt Kohn i Syn, Fabryka Skór, w Cieszynie.

9. Polski Związek Przemysłowców Metalowych w Warszawie: a) Alfred Bartelmus, współwł. fy Bartelmus i Suchy, Fabr. Śrub i Wyr. Kutych, Bielsko, Długa 3; b) Kazimierz Kieszkowski, Dyrektor fy Śląski Przemysł Cynkowy, S. A. w Kostuchnie.

10. Związek Samodzielnych Polskich Budowniczych na Śląsku: a) Inż. Jan Widuch, budowniczy, Katowice, Mickiewicza 40.

DO SEKCJI HANDLOWEJ PRZEZ:

1. Polski Związek Stow. Kupieckich Woj. Śl. w Katowicach: a) Dr. Piotr Chorąży, członek zarządu Śl. Tow. Wystaw i Propagandy Gospod. Sp. z o. o., Katowice, Plac Wolności 8; b) Stefan Czaplicki, członek zarządu Katow. Handlu Żelaza, Sp. z o. o., Katowice, Młyńska 37; c) Tomasz Kowalczyk, Dyrektor Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń „Vesta", Katowice, 3 Maja 36; d) Ludwik Moron, kupiec, Skład Tow. Kolonj., Krótkich i Bielizny, Mikołów, Krakowska 2; e) Robert Ogorzał, kupiec, Hurtownia Soli, Chorzów I, Piastowska 21; f) Ludwik Pałosz, kupiec, Handel Tow. Miesz., Cieszyn, Legjonów 8.

2. Związek Restauratorów, Właśc. Kawiarń i Hoteli na Woj. Śl. w Katowicach: a) Zygmunt Stańczyk, wł. restauracji, Chorzów I, Góra Redena.

3. Polski Związek Kupców Podróż. i Agentów Handl., Katowice: a) Ludwik Wiliński, przedstawiciel handlowy, Katowice, Wojewódzka 7.

4. Stow. Kupców Górn. Śląska w Katowicach: a) Inż. Ludwik Zmigrod, członek zarządu fy „Industria" Przeds. dla dostaw hutn. i kopaln., Katowice, Marjacka 5.

5. Zjednoczenie Gospod. Polsk. Śląska w Katowicach: a) Henryk Klein, członek zarządu fy Kopalniak, Sp. Akc. dla Przem. Drzewnego, Katowice, Stawowa 5.

6. Związek Kupców Bielska, Białej i Okolicy w Bielsku: a) Roman Weinheber, Pośr. Handlowe, Bielsko, Mickiewicza 35.

7. Stow. Nieprotokułowanych Kupców w Bielsku: a) Jakób Tiras, kupiec, sprzedaż tow. tekstylnych, Bielsko, Kolejowa 7.

Wynik tych wyborów podano do publicznej wiadomości dnia 15. XII. 1934 r.

Dnia 26. III. 1935 r. ukazało się w Monitorze Polskim Nr. 71, poz. 100 zarządzenie p. Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 22. III. 1935 r. o nominacji radców. Z nominacji w skład Izby weszli:

DO SEKCJI PRZEMYSŁOWEJ:

1. Inż. Juljan Cybulski, Generalny Dyrektor Polskiej Konwencji Węglowej, Katowice; 2. Adw. Mieczysław Chmielewski, Syndyk Wspólnoty Interesów Katowickiej S. A. dla Górnictwa i Hutnictwa i Gśl. Zjedn. Hut Królewskiej i Laury, Katowice; 3. Inż. Wiktor Przedpełski, Dyrektor Katowickiej S. A. dla Górnictwa i Hutnictwa i Gśl. Zjedn. Hut Królewskiej i Laury.

DO SEKCJI HANDLOWEJ:

1. Stanisław Beszczyński, wł. fy Liborius „Otto", Katowice. 2. Stefan Jarnutowski, Dyrektor Banku Gospodarstwa Krajowego, Oddział Katowice. 3. Inż. Karol Kania, wówczas Prok. fy „Progress", Katowice.

Dnia 29. III. 1935 r. odbyło się zgromadzenie radców z wyborów ogólnych, zrzeszeniowych oraz radców z nominacji, na którem rozstrzygnięto sprawę kooptacji radców. Zgromadzenie to postanowiło skorzystać z powyższego prawa tylko w części, kooptując 3 radców, zaś prawo kooptacji pozostałych trzech radców postanowiono wykorzystać w terminie późniejszym.

W wyniku tej uchwały kooptowani zostali na radców Izby:

DO SEKCJI PRZEMYSŁOWEJ:

pp.: b. Min. Bolesław Grodziecki, Generalny Dyrektor Syndykatu Polskich Hut Żelaznych, w Katowicach; Dr. Stanisław Wachowiak, Generalny Dyrektor fy „Robur", Związek Kopalń Górnośląskich w Katowicach.

DO SEKCJI HANDLOWEJ:

p. Dr. Jakób Podczaski, Dyrektor Śląskiego Zakładu Kredytowego w Bielsku.

UKONSTYTUOWANIE SIĘ IZBY.

Dnia 29. III. 1935 r. odbyło się konstytucyjne zebranie powstałej z wyborów Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach. Otwarcia zebrania konstytucyjnego dokonał w imieniu Rządu Wojewoda Śląski *Dr. Michał Grażyński*, wygłaszając następujące przemówienie powitalne:

Otwierając dzisiejsze zebranie, które ma na celu ukonstytuowanie się pierwszej Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach, opartej na ogólnych ustawach państwowych, a reprezentującej cały Śląsk, pragnę poruszyć kilka momentów. Czas, na który przypadnie Wasze urzędowanie, Panowie, jest niezmiernie doniosły. Panujący bowiem na całym świecie kryzys gospodarczy trwa do tej pory i nie wiadomo, kiedy się skończy. Nie ominął on oczywiście Polski, a co zatem idzie, Śląska. Całokształt stosunków gospodarczych świata oraz dynamika rozwoju wypadków wskazuje na to, że na tym odcinku musimy szukać rozwiązań własnych. Stan stałego niepokoju politycznego i wynikający stąd brak zaufania, zahamowanie swobodnego obrotu dóbr i kapitału, położenie nacisku na zasadę samowystarczalności państw oraz wyrównanie bilansów w wzajemnym obrocie na zasadzie umów kompensacyjnych, przepisy dewizowe, wszystko to razem powoduje, że państwa zamykają się w swych granicach i własnemi programami podejmują walkę z przyczynami kryzysu. Jest rzeczą jasną, że w tej sytuacji nie możemy liczyć na żadną obcą pomoc i że tak zw. dobrą konjunkturę musimy wypracować mądrym i planowym wysiłkiem społeczeństwa i Państwa. Kładę

nacisk na moment z tej przyczyny, że będzie on tworzył objektywne warunki pracy Panów, stwarzając dla Was i większe obowiązki i większą odpowiedzialność. Ale Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach ma swą wagę gatunkową także i z tej przyczyny, że tu na Śląsku mieści się największy w Polsce ośrodek życia gospodarczego, że tu tkwią kluczowe pozycje polskiego przemysłu, a mianowicie żelazo i węgiel. Tu na Śląsku mieści się podstawa gospodarczej potęgi Państwa Polskiego i dlatego dezorganizacja tego rynku lub zanik jego sił musiałby znaleźć wyraz swój w zdecydowanem osłabieniu ogólnej pozycji Polski. Jeślibyśmy z tego punktu widzenia zestawili Śląsk z innemi prowincjami Państwa Polskiego, to stwierdzilibyśmy, że jest to kraj największego nasilenia problemów socjalnych i gospodarczych i właśnie dlatego, że tak jest, zadania, jakie stoją przed konstytuującą się w dniu dzisiejszym Katowicką Izbą Przem.-Handlową, są bardzo duże.

Zadania są tem większe, że i kompetencje ustawowe Izby zostały bardzo szeroko potraktowane. W intencjach Rządu leży, by Izby kompetencje swoje w całej pełni wyzyskiwały, by były nietylko elementem, reprezentującym pewne działy życia gospodarczego, ale stały się równocześnie ośrodkiem twórczej inicjatywy i pozytywnej pracy. Wartość każdej instytucji bowiem sprawdza się nietylko formalną literą prawa i formalnym zakresem jej działania, ale rzetelną pracą i aktywnością ludzi, wchodzących w skład tej instytucji.

Konstrukcja Izb Przem.-Handlowych według nowej ustawy została w ten sposób pomyślana, że kombinuje się w niej element swobodnego wyboru z czynnikiem pochodzącym z nominacji Ministra Przemysłu i Handlu. Ma to swoje duże znaczenie. Podkreśla to bowiem nietylko konieczność harmonijnego współdziałania elementu społecznego z państwowym, ale kolaboracja tych dwóch czynników daje gwarancję dostosowania zasadniczych założeń państwowej polityki gospodarczej i bieżących z praktyki wywnioskowanych potrzeb przedstawicieli przemysłu i handlu.

Szanowni Panowie! Przed współczesnem pokoleniem w Polsce stoją wielkie zadania budowania w pracy potęgi Państwa Polskiego i to potęgi w sensie moralnym, politycznym, kulturalnym i gospodarczym.

Z przeszłości pozostały nam olbrzymie zaległości zawinione niewolą. Ogólne położenie polityczne oraz nieznane w dziejach przesilenie gospodarcze nakłada na wszystkich obywateli obowiązek rzetelnej pracy dla dobra publicznego z wiarą w zwycięstwo, które własnemi musimy wywalczyć siłami.

W myśl tych ogólnych założeń ideowych składam Izbie Przemysłowo-Handlowej w Katowicach moje najserdeczniejsze życzenia jak najowocniejszej pracy dla Narodu i Państwa Polskiego."

Następnie dokonano wyboru Prezydjum Izby w następującym składzie:

Prezes: Inż. Juljan Cybulski, Gen. Dyrektor Polskiej Konwencji Węglowej, Katowice. *Wiceprezesi Sekcji Przemysłowej:* 1. Inż. Józef Dangel, Gen. Dyrektor Huty Pokój Śl. Zakłady Górniczo-Hutnicze, Ka-

towice, 2. Dr. Fedor Weinschenck, b. prezes Izby Handlowej i Przemysłowej w Bielsku. *Wiceprezesi Sekcji Handlowej:* 1. Walenty Jerzykiewicz, Prezes Polskiego Związku Stowarzyszeń Kupieckich w Katowicach, 2. Inż. Karol Kania, Wicedyrektor firmy Progress, Zjednoczone Kopalnie Górnośląskie, Katowice.

Po dokonaniu wyboru Prezydjum, Prezes Izby wygłosił przemówienie następującej treści:

„Dziękuję za wybór na zaszczytne stanowisko Prezesa Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach. Wybór ten przyjmuję, postanawiając sobie mocno dołożyć ze swej strony wszelkich wysiłków, by nie zawieść położonego we mnie przez Szanownych Panów zaufania.

Przejmuję poważną spuściznę wysiłków i pracy dwu Izb, Katowickiej i Bielskiej, położonych w najbardziej uprzemysłowionej części Polski, mających zatem wyjątkowo ważne zadanie.

Śląsk jest w organiźmie gospodarczym Polski jego niezbędną częścią, potężnie zasilającą całą Polskę wydawaną ze siebie energją, ale również silnie odczuwającą wszelkie niedomagania całego organizmu gospodarczego. Oby energji stąd na całą Polskę płynęło jak najwięcej i oby działała ona jak najbardziej ożywczo. To też Śląsk winien być otaczany szczególną opieką. Ograniczać jego w pracy i dopuszczać do zamierania nie można, a jednocześnie pamiętać należy, iż jest on aparatem o bardzo dużych możliwościach produkujących, o bardzo dużej wydatności i jako taki aparatem bardzo skomplikowanym, który łatwiej ulega wszelkim uszkodzeniom. Hamowanie odpływu energji, niedokładne funkcjonowanie tego niezbędnego w organiźmie gospodarczym Polski organizmu, mogłoby wywołać niebezpieczne napięcie i wrzenie i przeobrazić go w źródło wysyłające energję już nie ożywczą ale niszczącą.

Nie należy zapominać, iż cały organizm gospodarczy Polski jest pod wpływem dotkliwego kryzysu silnie osłabiony i słabiej niż należy, krążą w nim soki odżywcze.

W tych ciężkich warunkach i w poczuciu ciążących na nich wyjątkowych odpowiedzialności pracować musiały nasze Izby, a nie ułatwiał im pracy brak dostatecznego zrozumienia w Polsce dla samorządu gospodarczego.

W przeważnej części Polski, w byłym zaborze rosyjskim, Izby Przemysłowo-Handlowe nie były znane i zrozumienie dla nich rodzi się dopiero stopniowo wraz z coraz bardziej komplikującą się konstrukcją naszego aparatu gospodarczego.

Izby nasze dostosować się również musiały do skomplikowanych warunków politycznych, w których trzeba było poświęcić wiele wysiłków i starań i wykazać bardzo dużo taktu i umiejętności, by z dawnego i nowopowstającego stworzyć stan przemysłowy i kupiecki, któryby miał to głębokie przeświadczenie, iż jedynie praca zgodna z interesami całej Polski może przynieść jemu samemu pożytek.

W takich warunkach trudno mówić o jakichś głośnych sukcesach Izb, wystarczy jednak spojrzeć w sprawozdania roczne Izb, by sobie zdać sprawę o rozległości pracy, stwierdzić wysiłki w kierunku podnie-

sienia godności stanu kupieckiego i wpojenia weń przeświadczenia o roli, jaką powinien odegrać w życiu gospodarczem Polski, stwierdzić wysiłek owocny tłumienia wszelkich przejawów apatji, powstających tak łatwo w okresach silnego kryzysu, by stworzyć sobie bardzo dodatni obraz dotychczasowej pracy Izb.

Jako wynik pracy Izb podkreślić muszę zainteresowanie, jakie wykazał przemysł i handel przy obecnych wyborach. Do Rady Izby weszły zarówno z pośród przemysłu, jak i handlu osobistości najwybitniejsze, co daje gwarancję owocnej pracy Izb.

O samej administracji Izby wspominać nie potrzebuję, każdy, ktokolwiek miał styczność z Izbą, potrafił dostatecznie ocenić sprawność, inicjatywę i pracę. A przy tem wszystkiem obie Izby były zorganizowane prowizorycznie w okresie przejściowym, niepewne swojej przyszłości. To też z prawdziwą satysfakcją zwracam się z podziękowaniem za dotychczasową owocną pracę do Pana Komisarza Kowalczyka, Pana Prezesa Weinschencka i Dyrekcji Izb.

O zadaniach Izby na przyszłość mówić nie potrzebuję. Zadania te określa ustawa w bardzo szerokich granicach i dziś nam wszystkim są znane. Wiadome mi jest, iż Rząd Polski, a w pierwszej linji nasza bezpośrednia władza nadzorcza, Pan Minister Przemysłu i Handlu, oczekują od Izb na przyszłość bardzo intensywnej współpracy, intensywniejszej niż dotychczas i chce stworzyć warunki, umożliwiające mu tę pracę.

Izba ma być tym filtrem, przez który przepływać będą wszelkie strumienie projektów i dezyderatów od poszczególnych komórek naszego organizmu gospodarczego, w celu połączenia ich w jeden uwzględniający wagę poszczególnych źródeł, skąd wypływają, strumień czysty, zasilający nasz organizm gospodarczy. To też będę wyrazicielem wszystkich tu obecnych, wysyłając jako odpowiedź na apel Rządu depeszę do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Pana Marszałka Piłsudskiego, Pana Premjera i naszej władzy nadzorczej, Pana Ministra Przemysłu i Handlu, których treść za chwilę przeczytam.

Pana Wojewodę Grażyńskiego tu obecnego proszę o przyjęcie zapewnienia, iż jest dla nas wielką podnietą do pracy jego zainteresowanie sprawą ukonstytuowania się Izby. Wzmaga ona wiarę naszą w owocność naszych wysiłków.

Pan Wojewoda Grażyński rządzi Województwem jedynem pod względem znaczenia jego w życiu gospodarczem Polski i zadaniami swemi w tym charakterze przejął się w największym stopniu. Dostosował również cały aparat wojewódzki do wykonania roli, jaka mu przypada. Wydział Przemysłowy Województwa działa tak, jak to nie ma miejsca w żadnem innem województwie. Załatwia sprawy najżywotniejsze przemysłu i handlu, a cieszy się przytem pełnem zaufaniem tych sfer i uznaniem.

Pan Wojewoda zna dobrze Śląsk i jego potrzeby. Bacznie się wsłuchuje w tętno tutejszego życia i potrafi odróżnić dźwięki zdrowe od szmerów chorobliwych.

Osoba Pana Wojewody daje gwarancję każdemu uczciwemu człowiekowi lub zawodowi spokojnej pracy dla własnego pożytku, gdyż praca ta będzie zawsze w zgodzie z ogólnemi interesami Polski.

Proszę nadal Pana Wojewodę o przychylność i opiekę i mam nadzieję, iż w takich warunkach potrafimy pracować z pożytkiem dla kraju."

Następnie wysłano depesze według następującego brzmienia:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Profesor Dr. Ignacy Mościcki — Warszawa, Zamek.

Przystępując do rozpoczęcia prac Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach, przesyłamy Ci, Panie Prezydencie, wyrazy najgłębszej czci i hołdu i zapewnienie ofiarnej pracy dla rozwoju gospodarczego Śląska i wzmocnienia potęgi ekonomicznej Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej.

Prezydjum Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach.

Pierwszy Marszałek Polski Józef Piłsudski — Warszawa, Belweder.

Konstytucyjne Zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach przesyła Wodzowi Narodu i Budowniczemu Niepodległej Polski wyrazy głębokiej czci, zapewniając o swej wierności i współpracy w dalszej budowie potęgi Państwa Polskiego, w szczególności przez gospodarcze umocnienie śląskiego bastjonu Zjednoczonej przez Ciebie, Panie Marszałku Polski.

Prezydjum Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach.

Prezes Rady Ministrów — Warszawa.

Konstytucyjne zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach zasyła Ci, Panie Premjerze, wyrazy czci, zapewniając, iż idea Mocarstwowej Polski będzie drogowskazem w poczynaniach i pracy naszej.

Prezydjum Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach.

Minister Przemysłu i Handlu — Warszawa.

Przystępując do otwarcia prac Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach, najmłodszej placówki samorządu przemysłowo-handlowego, utworzonej na podstawie zunifikowanego prawodawstwa polskiego, choć poprzedzonej działalnością Izb Handlowych i Przemysłowych w Katowicach i Bielsku, przesyłamy Ci, Panie Ministrze, wyrazy wdzięczności za powołanie do życia naszej instytucji i zapewnienie, że, zdając sobie sprawę z doniosłości zadań Izby na tym najdonioślejszym froncie gospodarczym, jakim jest Śląsk, nie ustaniemy w pracy nad utrwaleniem potęgi gospodarczej Polski. Dziękując za okazywaną opiekę, prosimy Cię, Panie Ministrze, o dalszą pomoc w rozwiązywaniu doniosłych potrzeb życia gospodarczego Śląska.

Prezydjum Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach.

Wobec konieczności szybkiego załatwienia szeregu spraw formalnych, związanych z opracowaniem projektu II części statutu Izby oraz preliminarza budżetowego, dokonano wyboru dwóch komisyj tymczasowych, a mianowicie:

Komisji Budżetowej w składzie pp.: z Sekcji Przemysłowej: Inż. Ciszewski Aleksander, Inż. Górkiewicz Eugenjusz, Inż. Iwicki Józef, Krasnodębski Stefan, Serog Leopold, Dr. Wachowiak Stanisław; z Sekcji Handlowej: Basista Maksymiljan, Czaplicki Stefan, Kowalczyk Tomasz, Ogorzał Robert, Dr. Podczaski Jakób, Wiliński Feliks, oraz

Komisji Statutowo-Regulaminowej w składzie pp.: z Sekcji Przemysłowej: Adw. Chmielewski Mieczysław, Dr. Postępski Roman, Dr. Radowski Bronisław, Rzymełka Jan, Inż. Stadnikiewicz Tadeusz, Dr. Aulich Jerzy i z Sekcji Handlowej: Beszczyński Stanisław, Dr. Chorąży Piotr, Kułakowski Leon, Dr. Szczepański Aleksander.

ZEBRANIA PLENARNE.

W roku sprawozdawczym, poza Zebraniem Konstytucyjnem, odbyły się 4 Zebrania Plenarne Izby.

Pierwsze zebranie, któremu przewodniczył Prezes Izby Inż. J. Cybulski, odbyło się dnia 9 maja 1935 r. w obecności 50 radców, w tem 28 z Sekcji Przemysłowej i 22 z Sekcji Handlowej.

Zebranie uchwaliło II-gą część statutu Izby, regulamin obrad plenarnych zebrań, regulamin Ekspozytury Izby, regulamin Sądu Polubownego, budżet na rok 1935 i tabelę opłat izbowych (patrz załączniki). Ponadto dokonano wyboru członków Sądu Polubownego. Liczbę Komisyj stałych ustalono w statucie Izby na dziewięć, a mianowicie: 1. Komisja ogólnej polityki gospodarczej z podkomisją włókienniczą, 2. Komisja skarbowa, 3. Komisja handlu zagranicznego, 4. Komisja polityki socjalnej, 5. Komisja szkolnictwa zawodowego, 6. Komisja komunikacyjna i turystyki, 7. Komisja prawna, 8. Komisja statutowo-regulaminowa, 9. Komisja budżetowa.

Również wybrano 2-ch członków Zarządu, a mianowicie: Radcę Inż. Tomisława Morawskiego z Sekcji Przemysłowej i Radcę Dra Jakóba Podczaskiego z Sekcji Handlowej. Komisję Rewizyjną wybrano w składzie 4-ch radców, t. j. Inż. Norberta

Krotowskiego i Inż. Leopolda Szefera z Sekcji Przemysłowej, zaś Henryka Kleina i Tomasza Kowalczyka z Sekcji Handlowej.

Drugie zebranie odbyło się dnia 15 maja 1935 r. i poświęcone było pamięci zmarłego Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. Na zebraniu tem Prezes Izby, Inż. Cybulski, wygłosił następujące przemówienie, którego zebrani Radcowie Izby oraz personel Biura Izby wysłuchali stojąc:

„Otwieram uroczyste plenarne zebranie, poświęcone pamięci zmarłego pierwszego Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego. Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach złożyła w osobach prezesa oraz dyrektora kondolencje na ręce p. Wojewody Grażyńskiego, wysłała depeszę kondolencyjną do p. Ministra Przemysłu i Handlu.

Wspólnie z prezesami innych polskich Izb Przemysłowo-Handlowych pod przewodnictwem prezesa Związku Izb, prezes Izby złożył kondolencje w imieniu Izby osobiście na ręce p. Ministra Przemysłu i Handlu w Warszawie. Ponadto odbyło się dnia 13 b. m. zebranie personelu Izby, poświęcone uczczeniu pamięci zgasłego Wodza. W czasie tego zebrania odczytano orędzie p. Prezydenta oraz zarządzono 6-tygodniową żałobę.

Zarząd Izby przeznaczył odpowiednią kwotę jako ofiarę na budowę kopca imienia Marszałka w Krakowie.

Zwołaliśmy wszystkich panów Radców na dzisiejsze żałobne posiedzenie plenarne dla oddania Hołdu pamięci Wielkiego Męża. Orędzie p. Prezydenta brzmi:

„Do obywateli Rzeczypospolitej!

Marszałek Józef Piłsudski życie zakończył. Wielkim trudem Swego życia budował siły w narodzie, genjuszem umysłu, twardym wysiłkiem woli Państwo wskrzesił. Prowadził je ku odrodzeniu mocy własnej — ku wyzwoleniu sił, na których przyszłe losy Polski się oprą. Za ogrom Jego pracy danem Mu było oglądać Państwo nasze, jako twór żywy, do życia zdolny, do życia przygotowany a armję naszą sławą zwycięskich sztandarów okrytą. Ten największy na przestrzeni całej naszej historji Człowiek z głębi dziejów minionych moc Swego ducha czerpał i nadludzkiem wytężeniem myśli drogi przyszłe odgadywał. Nie Siebie tam już widział, bo dawno odczuwał, że siły Jego fizyczne ostatnie posunięcia znaczą. Szukał i do samodzielnej pracy zaprawiał ludzi, na których ciężar odpowiedzialności zkolei miałby spocząć. Przekazał Narodowi dziedzictwo myśli o honor i potęgę Państwa dbałej. Ten Jego testament, nam żyjącym przekazany, przyjąć i udźwignąć mamy. Niech żałoba i ból pogłębi w nas zrozumienie naszej i całego narodu — odpowiedzialności przed Jego duchem i przed przyszłemi pokoleniami."

Umarł Wielki Polak, który nadewszystko Polskę umiłował i całe swoje życie tej Polsce poświęcił, umarł człowiek, którego życiorysu i wartości uświadamiać Panom nie potrzebuję, gdyż właśnie Jego historja i działalność, znana każdemu Polakowi, wyznaczyła Go na przywódcę Narodu i budowniczego Polski; to też potrafił On nietylko Polskę

zbudować, ale i chronić ją od wszelkich wstrząsów, idących od zewnątrz, jak i wewnętrznych i pomimo wyjątkowo ciężkich warunków, w jakich Polska powstawała i krzepła, zapewnić spokój każdemu obywatelowi.

Do budowy tego gmachu zostaliśmy przez rządy Marszałka Piłsudskiego i my zawezwani i tworzymy cegłę w tym gmachu, wystawioną na dość duże ciśnienie, któremu przez sumienne i uczciwe wysiłki musimy podołać.

W obliczu śmierci tego Wielkiego Człowieka postanawiamy sobie z jak największą energją realizować zamierzenia Zmarłego Męża i utrzymać dzieło przez Niego rozpoczęte. W przeświadczeniu, że społeczeństwo polskie nie zmarnuje Jego wysiłków i ofiarności na ołtarzu ojczyzny, umierał Marszałek Piłsudski. Wzywam Panów do oddania Hołdu pamięci Marszałka Piłsudskiego przez zachowanie 2-minutowego milczenia... Dwie minuty upłynęły.

Protokół dzisiejszego nadzwyczajnego plenarnego zebrania będzie przechowany w specjalnych aktach Izby, by stanowił memento naszych zobowiązań względem Zmarłego, a jednocześnie memento niebezpieczeństw, na jakie byłaby narażona Polska, gdyby ktokolwiek w swojej dziedzinie działalności odchylił się od drogi, zakreślonej mu przez Zmarłego Wodza."

Trzecie zebranie odbyło się dnia 29 lipca 1935 r. w obecności 41 radców, w tem 23 z Sekcji Przemysłowej i 18 z Sekcji Handlowej.

Na zebraniu tem, któremu przewodniczył Prezes Izby Inż. J. Cybulski, dokonano wyboru delegatów do zgromadzeń okręgowych dla poszczególnych okręgów wyborczych do Sejmu R. P. i Sejmu Śląskiego.

Dla 5-ciu okręgów wyborczych do Sejmu R. P., licząc po jednym delegacie na 500 wyborców do Izby, wybrano 41 delegatów, a mianowicie dla:

Okręgu Nr. 88 z siedzibą w Katowicach, obejmującego miasta Katowice i Chorzów — 10 delegatów.

Okręgu Nr. 89 z siedzibą w Katowicach, obejmującego powiat katowicki — 6 delegatów;

Okręgu Nr. 90 z siedzibą w Świętochłowicach, obejmującego powiaty: Świętochłowicki, Tarnogórski i Lubliniecki — 8 delegatów;

Okręgu Nr. 91 z siedzibą w Rybniku, obejmującego powiaty: Rybnicki i Pszczyński — 9 delegatów;

Okręgu Nr. 92 z siedzibą w Bielsku, obejmującego powiaty: bielski miejski, bielski, bialski i cieszyński — 8 delegatów.

Dla 12-tu okręgów wyborczych do Sejmu Śląskiego, licząc po 250 wyborców do Izby na jednego delegata, wybrano 82 delegatów, jak następuje:

Dla okręgu Nr. 1 z siedzibą w Katowicach, obejmującego miasto Katowice — 12 delegatów;

Dla okręgu Nr. 2 z siedzibą w Kochłowicach, obejmującego gminy: Bielszowice, Bykowina, Bytków, Halemba, Janów, Kłodnica, Kochłowice, Kończyce, Makoszowy, Michałkowice, Nowa Wieś, Pawłów i Wełnowiec — 5 delegatów;

Dla okręgu Nr. 3 z siedzibą w Siemianowicach Śl., obejmującego miasta: Siemianowice Śl. i Mysłowice oraz gminy pow. katowickiego: Bańgów, Brzezinka, Brzęczkowice, Dąbrówka Mała, Przełajka i Szopienice — 6 delegatów;

Dla okręgu Nr. 4 z siedzibą w Chorzowie, obejmującego miasto Chorzów — 9 delegatów;

Dla okręgu Nr. 5 z siedzibą w Tarn. Górach, obejmującego powiaty: tarnogórski i lubliniecki — 6 delegatów.

Dla okręgu Nr. 6 z siedzibą w Świętochłowicach, obejmującego gminy: Chropaczów, Godula, Hajduki Wielkie, Lipiny i Świętochłowice — 5 delegatów;

Dla okręgu Nr. 7 z siedzibą w Szarleju — Wielkich Piekarach, obejmującego gminy pow. świętochłowickiego: Brzeziny Śl., Brzozowice-Kamień, Dąbrówka Wielka, Łagiewniki, Nowy Bytom, Orzegów, Ruda i Szarlej-Wielkie Piekary — 4 delegatów;

Dla okręgu Nr. 8 z siedzibą w Rybniku, obejmującego miasta Rybnik i Żory oraz część gmin pow. rybnickiego — 6 delegatów;

Dla okręgu Nr. 9 z siedzibą w Wodzisławiu, obejmującego miasto Wodzisław oraz część gmin pow. rybnickiego — 5 delegatów;

Dla okręgu Nr. 10 z siedzibą w Pszczynie, obejmującego miasta: Pszczyna, Strumień oraz część gmin pow. pszczyńskiego i bielskiego — 5 delegatów;

Dla okręgu Nr. 11 z siedzibą w Mikołowie, obejmującego miasta: Bieruń Stary i Mikołów oraz część gmin pow. pszczyńskiego — 6 delegatów;

Dla okręgu Nr. 12 z siedzibą w Cieszynie, obejmującego pow. cieszyński, miasto Bielsko oraz część gmin pow. bielskiego — 13 delegatów.

Czwarte zebranie plenarne odbyło się pod przewodnictwem Prezesa Izby Inż. J. Cybulskiego dnia 31. X. 1935 r. w obecności 43 radców, w tem 26 z Sekcji Przemysłowej i 17 z Sekcji Handlowej.

Na posiedzeniu tem Prezes Izby złożył sprawozdanie z działalności Izby, które podaje się poniżej:

„Na pierwszem zebraniu konstytucyjnem naszej Izby wyraziłem zdanie, że prace naszej instytucji przypadają na okres ciężki pod względem gospodarczym, gdyż kryzys, który w silnym stopniu dotknął świat cały, tu na Śląsku, gdzie rytm życia gospodarczego jest specjalnie silny i od siły jego zależy w znacznej mierze również rytm życia gospodarczego całej Polski, dał się specjalnie dotkliwie odczuć, zarówno w prze-

myśle, jak i w handlu. Od Izby naszej, jako od reprezentantki życia gospodarczego Śląska, władze państwowe oczekują bardzo wiele, tem bardziej, że skład Izby daje gwarancję, że może ona spełnić całkowicie pokładane w niej nadzieje. Zgodnie z temi założeniami staraliśmy się w okresie sprawozdawczym kierować pracami Izby.

Dopiero dziś po raz pierwszy składam Panom krótkie sprawozdanie z tych prac oraz z ogólnej sytuacji gospodarczej naszego okręgu za czas istnienia Izby i jej działalności. W niespełna 6 tygodni po ukonstytuowaniu się Izby kraj nasz został dotknięty bolesnym ciosem wskutek śmierci Pierwszego Budowniczego Polski, Marszałka Józefa Piłsudskiego. W żałobie narodowej i w uroczystościach pogrzebowych Izba wzięła udział, o czem miałem możność Panów poinformować na specjalnem żałobnem posiedzeniu, jakieśmy odbyli.

Jak Panom wiadomo, w okresie letnim wydane zostały nowe ordynacje wyborcze do Sejmu i Senatu oraz do Sejmu Śląskiego, w wyniku czego Izba została m. in. zaabsorbowana pewnemi pracami w związku z wyznaczeniem delegatów do zgromadzeń okręgowych, ustalających kandydatów do Sejmów.

Po przeprowadzeniu prac organizacyjnych Izby, związanych z uchwaleniem statutu, regulaminów, budżetu oraz uruchomieniu prac większości powołanych Komisyj, skierowała Izba wszystkie swoje siły w kierunku postawienia na odpowiednim poziomie prac merytorycznych. Mam możność dziś już wyrazić pogląd, że stanowisko i głos, jaki Izba nasza zdobyła sobie czy to na terenie międzyizbowym, czy też w opinji powszechnej, odpowiada istotnemu znaczeniu nasilenia gospodarczego naszego najbardziej uprzemysłowionego okręgu.

W okresie sprawozdawczym nastąpiło ostateczne ukonstytuowanie się Związku Izb Przemysłowo-Handlowych na podstawie ustawy z dnia 10. III. 1934 r., oraz uchwalenie statutu Związku, do treści którego z inicjatywy Izby naszej wprowadzono szereg poprawek, gwarantujących pełną niezależność regjonalną Izb prowincjonalnych i swobodę reprezentowania własnego zdania, co jest przecież jedną z najbardziej zasadniczych wartości i równocześnie głównem zadaniem samorządu gospodarczego.

W związku z zasadniczą linją polskiej polityki gospodarczej, wyrażającej się w konieczności utrzymania stałości naszej waluty i aktywności bilansu handlowego, a jednocześnie utrzymania stanu zatrudnienia w górnictwie i przemyśle śląskim, prace Izby w dużym stopniu koncentrowały się koło zagadnień podtrzymania naszego eksportu wzgl. dalszego jego rozwoju oraz uszlachetnienia.

Prace biura Izby w tym zakresie stały na pierwszem miejscu, obejmując coraz to nowe funkcje, wynikające z konieczności przystosowywania się z jednej strony do coraz większych trudności reglamentacyjnych w handlu zagranicznym ze strony państw odbiorczych, z drugiej zaś strony z konieczności otaczania eksportu wydatną opieką i pomocą ze strony wszystkich do tego powołanych czynników.

Przeprowadziliśmy m. in. szereg prac przygotowawczych do rokowań handlowych z różnemi państwami, a ten zakres prac Izby uznać

muszę za jeden z najważniejszych, gdyż zapewnienie podstaw umownych dla naszej ekspansji, w wielu wypadkach, ma decydujący wpływ na wyniki usiłowań eksportowych. Przeprowadziliśmy stałe badanie szczegółowe elementów kalkulacji eksportowej, jak i kształtowanie się eksportu poszczególnych towarów, na których to badaniach opiera się akcja pomocy dla eksportu.

Bezpośredni udział brała Izba nasza w tak bardzo ważnych dla naszego okręgu pertraktacjach handlowych z Niemcami, które nie doprowadziły jeszcze, jak Panom wiadomo, do zawarcia umowy. Muszę podkreślić, że zadaniem naszem jest utrzymać eksport przemysłowy do Niemiec na dotychczasowym poziomie przy równoczesnem zapewnieniu otrzymania wzamian należności i odmrożenie sum, należnych z tytułu dawnych dostaw przemysłowych.

W zakresie organizacji eksportu okręg nasz poczynił w ostatnich czasach znaczne postępy, zdobywając sobie liczne nowe drogi swej ekspansji oraz uniezależniając się w znacznej mierze od zagranicznego pośrednictwa.

Pragnę raz jeszcze podkreślić, iż rozwój wzajemnych stosunków handlowych z innemi państwami możliwy jest tylko w warunkach uregulowanych stosunków traktatowych, tak bardzo dziś odmiennie kształtujących się od zwykłego przedwojennego schematu, natrafiających niewątpliwie na olbrzymie przeszkody i trudności na skutek zarządzeń restrykcyjnych państw kontraktujących, jednakże niezbędnych jeśli idzie o spełnienie jednego z głównych zadań, jakiem jest utrzymanie eksportu. Dlatego też stoimy na stanowisku, iż w drodze odpowiednich porozumień międzynarodowych, a więc traktatów, bądź umów kontyngentowo-towarowych i innych winny być stworzone możliwie trwałe warunki dla ekspansji przemysłowej naszego okręgu.

Rozumiemy, iż konieczności państwowe wymagają w wielu wypadkach ograniczania importu ze względu na kształtowanie się bilansu handlowego, jednakowoż jesteśmy zdania, iż zasadniczym warunkiem, umożliwiającym ekspansję, jak i też niewątpliwie słuszną i uznaną zasadą niekrępowania działalności przemysłowej, jest zapewnienie przemysłowi surowców niezbędnych dla produkcji na cele rynku wewnętrznego i na eksport. Dlatego też liberalne traktowanie przywozu surowców zagranicznych, niezbędnych naszemu przemysłowi dla wymienionych celów, uważamy za konieczne. Dla przykładu wskazuję na konieczność, naszem zdaniem, zniesienia ograniczeń importu wełny i to zarówno ilościowych, jak też i tych wszystkich proceduralnych trudności, które uniemożliwiają racjonalną politykę zakupu surowców, uzależnioną bądź od giełd zagranicznych, bądź od sezonowych warunków. Przy tej okazji wysuwamy postulat, aby również w zakresie przywozu artykułów pomocniczych, maszyn, narzędzi i półfabrykatów niewyrabianych w kraju, dla celów przemysłowych stosowane było liberalne traktowanie gwarantujące i w tym wypadku niekrępowanie inicjatywy przemysłowej.

Nasza Komisja Handlu Zagranicznego zajmowała się specjalnie zagadnieniem t. zw. cen na eksport pośredni w związku z postulatami dostosowania tych cen w zakresie artykułów surowcowych do poziomu

cen światowych. Komisja ustaliła w tej sprawie pogląd dla naszego przemysłu bardzo istotny, iż cena artykułów przemysłowych dla tak zw. eksportu pośredniego winna być równa nie cenie rynku światowego, lecz istotnemu utargowi, osiąganemu przez przemysł surowcowy z tytułu własnego eksportu.

W związku z deflacyjną polityką Rządu w ubiegłym okresie i spadkiem cen przemysłowych, Izba w szeregu wypadków przeprowadzała badania zarówno możliwości obniżki cen przemysłowych, jak i skutków tej obniżki. W szczególności dotyczyło to niektórych wyrobów przemysłu metalowego oraz chemicznego.

Stoimy na gruncie, podkreślonego przez Rząd obecny postulatu rentowności produkcji i wymiany, jako jedynej naturalnej i trwałej podstawy aktywności gospodarczej. Zdajemy sobie sprawę z rozpiętości, jaka istnieje w życiu gospodarczem Polski w zakresie cen rolniczych i tak bardzo atakowanych z wielu stron cen przemysłowych. Pozwalamy sobie wyrazić pogląd, iż ceny artykułów przemysłowych kształtowane być powinny na zasadzie słuszności, wynikającej z faktycznego stanu kalkulacji przemysłowej, nie zaś w drodze mechanicznego równania wdół w stosunku do cen artykułów rolniczych. Muszą być przytem brane pod uwagę te elementy składowe kosztów własnych, wzgl. cen, które posiadają najistotniejszy wpływ na ich wysokość, a które wielokrotnie nie stoją w żadnym stosunku procentowym do innych składników kosztów własnych i w porównaniu z normalnym układem wzajemnego stosunku tych składników. Mam tu na myśli przedewszystkiem koszta transportów kolejowych i obciążeń z tytułu świadczeń socjalnych, których właściwego ustosunkowania do innych kosztów produkcyjnych domaga się życie gospodarcze naszego okręgu, a które wciąż jeszcze utrzymują się na nieproporcjonalnie wysokim poziomie. Negatywne załatwienie wszystkich wniosków przemysłowych w sprawie obniżki taryf przewozowych, nierozstrzygnięcie postulatów przemysłowych w zakresie reformy ubezpieczeń społecznych, uniemożliwiają, zdaniem reprezentowanego przez nas przemysłu, jakąkolwiek dalszą obniżkę cen artykułów przemysłowych.

W zakresie świadczeń socjalnych Izba nasza przejawiła w okresie sprawozdawczym dużą aktywność. Niezależnie od intensywnego udziału w pracach Związku Izb na tym odcinku, zarówno w zakresie reformy systemu ubezpieczeń, jak i jego techniki, nasza komisja socjalna stworzyła swoistą koncepcję reformy, jasno i niedwuznacznie opartą na konieczności obniżenia świadczeń. Odnośny projekt wraz z uzasadnieniem cyfrowem zostanie wykończony i wniesiony do miarodajnych władz w najbliższym czasie.

W zakresie sprawozdawczym wprowadzona została na Śląsku ustawa o urlopach pracowników w przemyśle i handlu, która nałożyła na przemysł pewne ciężary dodatkowe, ujemnie odbijając się na kalkulacji kosztów produkcji. Starania Izby o odroczenie jej o 1 rok pozostały jednak bez skutku.

Wnioski, jakie Izba nasza opracowała w zakresie taryf kolejowych, domagające się dostosowania wysokości kosztów transportu do obniżki

cen, nie uzyskały realizacji. Wnioski te były przedkładane zarówno poprzez Związek Izb, jak i przy udziale naszych przedstawicieli w Państwowej Radzie Komunikacyjnej. Witamy z uznaniem zapowiedź nowego Rządu pójścia w tym zakresie na rękę postulatom życia gospodarczego.

W zakresie spraw podatkowych śledziliśmy bacznie wpływ nowych ustaw i rozporządzeń na tok życia gospodarczego. W wyniku tych badań jest w chwili obecnej w przygotowaniu wystąpienie z wnioskiem o nowelizację rozporządzenia wykonawczego do ordynacji podatkowej.

Opracowano opinje odnośnie scalenia podatku przemysłowego od obrotu szeregu artykułów, a więc mąką, artykułami kolonjalnemi i t. d. Specjalnie badana jest sprawa scalenia tego podatku w włókiennictwie.

Ponadto wystąpiliśmy z wnioskami w sprawie norm średniej zyskowności, w sprawie kwestjonarjuszy, rozesłanych przez Władze Skarbowe przedsiębiorstwom oraz szeregu innych spraw.

Komisja Ogólnej Polityki Gospodarczej ustaliła wytyczne przy opinjowaniu wniosków o urządzenie targów gminnych, zaopinjowała szereg takich wniosków i regulaminów targowych, ustaliła pojęcie „ceny fabrycznej" i omówiła wyniki ankiety w sprawie sklepów fabrycznych — jak też wniosek w sprawie nowelizacji rozporządzenia o dowodach umiejętności zawodowej w przemysłach koncesjonowanych.

Komisja Prawna zaopinjowała szereg ustaw, m. in. o żłóbkach dla niemowląt w zakładach pracy, nowelę do ustawy o Śl. Funduszu Gospodarczym, proj. rozp. o oznacz. wyrobów wytw. krajowej, rozp. o kosmetykach i t. p. — Jeśli chodzi o krótki przegląd sytuacji gospodarczej w najważniejszych gałęziach przemysłu i handlu w okresie, który obejmuje moje sprawozdanie, to przedstawia się on następująco:

Na eksporcie węgla w 1935 r. zaciążyła w znacznej mierze umowa węglowa polsko-brytyjska, wskutek niej eksport nasz zmniejszył się. Z drugiej strony jednak dzięki tej umowie zabezpieczyliśmy się przeciw systemowi traktatów Anglji, który systematycznie usuwał nas z rynków najodpowiedniejszych dla eksportu polskiego węgla. Fakt ten pociągnął za sobą stabilizację cen. Zwrócę Panom uwagę na to, że jeden z poważniejszych naszych odbiorców — Włochy — wskutek reglamentacyj dewizowych unieruchomiły wypłaty i zachodziła obawa, że eksport do tego kraju ustanie. W tym samym mniej więcej czasie nastąpiła dewaluacja waluty belgijskiej i gdańskiej — przyczem na rynku gdańskim, wskutek polityki dewizowej Banku Gdańskiego i Senatu, pojawiać się zaczął węgiel niemiecko-śląski. Tak więc na rynku, który zdawałoby się powinien być rynkiem zbytu dla węgla polskiego, musiał on walczyć z nowym konkurentem — Niemcami.

Na rynkach licencyjnych miarą poprawy jest niedawno uchwalona licencja, która przydziela dla węgla polskiego o 260 tys. t. więcej. W węglu bunkrowym można zanotować pewną poprawę co do ilości; natomiast tendencja cen jest zniżkowa.

W tej sytuacji udało się utrzymać zbyt węgla na poziomie mniej więcej roku poprzedniego, przyczem daje się zauważyć drobną poprawę na rynku wewnętrznym.

Sytuacja w przemyśle żelaznym naogół poprawiła się w porównaniu z rokiem ubiegłym, przyczem jako objaw dodatni podkreślić trzeba wzrost zbytu wyrobów walcowanych na rynku wewnętrznym, jak też wytworów dalszej obróbki. Eksport żelaza utrzyma się w roku bieżącym prawdopodobnie w ramach eksportu zeszłorocznego.

Nadmienić trzeba, że w okresie sprawozdawczym huty polskie przystąpiły do Międzynarodowego Kartelu Szyn, gdzie uzyskały kwotę 10% plus połowa eksportu do Niemiec, co daje łącznie około 12 procent udziału w kartelu, czyli około 58—60.000 ton rocznie. Poza tem hutnictwo polskie przystąpiło do Syndykatu Walcówki i zawarło porozumienie z Międzynarodowym Kartelem Żelaza. Porozumienia te w pewnym stopniu przyczyniają się do uzyskiwania lepszych cen przy eksporcie, zapewniając mu ciągłość i trwałe podstawy.

W przemyśle cynkowym notujemy zwyżkę produkcji i cen. Podkreślić trzeba, że rynek krajowy pochłonął w roku bieżącym więcej cynku, niż w roku ubiegłym. Natomiast sytuacja eksportowa nie jest dotąd zadawalająca, wobec uniemożliwienia zbytu do Niemiec, które odbierały tylko cynk w obrocie uszlachetniającym, niskich cen na rynku światowym i konkurencji belgijskiej, wzmocnionej nieco po dewaluacji franka. Natomiast zwiększył się eksport blach cynkowych, głównie na rynki zamorskie.

Produkcja ołowiu była większą, niż w roku ubiegłym, ale zbyt jego ograniczał się prawie wyłącznie do rynku wewnętrznego.

Sytuacja w przemysłach przetwórczych naogół była lepsza, niż w roku poprzednim, w każdym razie liczby zatrudnionych w przemysłach mineralnym, metalowym, włókienniczym, papierniczym, skórzanym i odzieżowym są wyższe, niż w analogicznych miesiącach roku poprzedniego. Sytuacja w przemyśle chemicznym, za wyjątkiem fabryk mydła, które wskutek braku surowca zostały w ciągu ostatnich miesięcy unieruchomione, nie wykazuje zmian na gorsze. W przemysłach drzewnym, budowlanym w ostatnich miesiącach liczba zatrudnionych wzrosła i przekroczyła analogiczne liczby z miesięcy roku poprzedniego.

Mimo to polityka deflacyjna sprawia, że ceny towaru naogół były niższe, niż w roku poprzednim, nie mówiąc o tem, że ceny eksportowe w wielu wypadkach, m. i. w przemyśle tekstylnym, nie pokrywały nawet kosztów zmiennych produkcji. Poza tem w przemyśle wełnianym i stożków kapeluszowych wskutek reglamentacji przywozu trudno było nieraz o dostanie odpowiednich ilości surowca. Ceny wełny ostatnio zwyżkowały. Reglamentacja ta, jak już wspomniałem, utrudnia w znacznym stopniu działalność fabryk, a specjalnie nieraz uniemożliwia zawarcie transakcyj eksportowych.

Pomijam w tem sprawozdaniu długi szereg spraw drobniejszych, będących przedmiotem prac Izby, chciałbym jednak zatrzymać się chwilę nad sprawą, o której z racji wymogów statutowych Panowie powinni być poinformowani.

Dotyczy ona szkolnictwa zawodowego Izby.

W szeregu zadań Izby leży m. i. zakładanie, prowadzenie i popieranie we współpracy z władzami oświatowemi szkół zawodowych i do-

kształcających. Działalność Izby Katowickiej ześrodkowała się od lat niespełna 9 na jednym odcinku całokształtu szkolnictwa zawodowego.

Na terenie Województwa Śląskiego Izba utrzymuje 6 Koedukacyjnych Jednorocznych Szkół Przysposobienia Kupieckiego (w Katowicach, Chorzowie I, Mysłowicach, Tarnowskich Górach, Rybniku i Bielsku), oraz 4-klasową Koedukacyjną Szkołę Handlową w Rybniku. Łącznie Szkoły Izby kształcą w bieżącym roku szkolnym 816 młodzieży obojga płci i zatrudniają 64 siły nauczycielskie, nie licząc personelu administracyjnego.

W początkach bież. roku szkolnego Izba zamierzała, na skutek wystąpień kupiectwa, otworzyć szkołę Przysposobienia Kupieckiego w Cieszynie. Zamiar ten nie został jednak zrealizowany wobec małej frekwencji chętnych do nauki.

Oprócz pomocy materjalnej i moralnej Izba dokłada starań w kierunku jakościowego podniesienia szkolnictwa tak przez staranniejszy dobór personelu nauczycielskiego, jak i lepsze oraz wydatniejsze jego wykorzystanie.

W związku z reorganizacją szkół zawodowych, przeprowadzaną przez Ministerstwo, zaszła konieczność stopniowego przystosowania obecnego stanu szkół do nowych wymagań i potrzeb. Zwłaszcza poważne inwestycje przeprowadziła Izba na terenach szkół w Chorzowie, Tarnowskich Górach, Mysłowicach i Bielsku.

Izba zamierza zaapelować do czynników samorządowych i oświatowych Województwa Śląskiego w sprawie trudności, na jakie napotyka w nieunormowanej dotąd sprawie lokali szkolnych; bez pomocy i życzliwości tych czynników nie da się jej rozwiązać.

Stan finansowy szkół w bież. roku szkolnym uległ nieco pogorszeniu wskutek poważnego obcięcia przez Wydział Oświecenia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego subwencyj z funduszu specjalnego (dodatku do państwowego podatku przemysłowego). Obcięcia te wynoszą prawie 50% ogólnej sumy subwencji, udzielonej szkołom Izby w roku ubiegłym. Wskutek powyższego stanu rzeczy Izba poczyniła starania u p. Wojewody Śląskiego oraz w Wojewódzkim Wydziale Oświecenia Publicznego o zwiększenie subwencyj na bież. rok szkolny i ma nadzieję pozytywnego załatwienia swoich postulatów w tej dziedzinie.

Ogólne zestawienie planów finansowo-gospodarczych zwyczajnych szkół zawodowych Izby na bież. rok szkolny zamyka się po stronie wydatków kwotą zł 180.790, w tem suma uposażeń wszystkich nauczycieli wynosi rocznie złotych 159.756. Łączne wpływy wszystkich szkół z tytułu opłat wynoszą zł 78.448. Niedobór finansowy szkół wynosi w przybliżeniu zł 89.842 i jest pokrywany dotacją Izby i subwencjami, o których wspominałem.

Działalność Izby na polu szkolnictwa zawodowego uzupełniają Roczne Kursy Handlowe dla osób obojga płci powyżej lat 18. Wykłady na tych Kursach prowadzone są wieczorami. Ilość ich zmienia się rok rocznie w zależności od frekwencji. W bież. roku mamy 3 takie kursy (w Chorzowie, Katowicach i Bielsku). Ogółem na wszystkie Kursy uczę-

szcza 125 osób. Kursy mają siedzibę w lokalach szkół Przysposobienia Kupieckiego, korzystają ze wszystkich pomocy tych szkół. Kierownikami tych Kursów są te same osoby, które kierują szkołami Przysposobienia Kupieckiego.

Pod względem finansowym Kursy są samowystarczalne. Budżety Kursów na bież. rok szkolny zamykają się sumą zł 18.340.

Cała działalność oświatowa Izby ześrodkowuje się w Komisji Szkolnictwa Zawodowego, której pierwsze inauguracyjne zebranie odbędzie się w dniu 8 listopada b. r Na zebraniu tem przedstawione zostanie szczegółowe sprawozdanie z działalności i sytuacji finansowej naszego szkolnictwa. Bezpośredni nadzór nad szkołami sprawuje Wydział Szkolny Izby.

Na porządku dziennym dzisiejszego zebrania figuruje sprawa zatwierdzenia budżetu Izby na rok 1936. Niewątpliwie przy tym punkcie obrad zechcą Panowie zabierać głos w zakresie całokształtu działalności Izby i jej poszczególnych agend.

Jeśli chodzi o naszą sytuację finansową i o gospodarkę budżetową, to muszę podkreślić, iż jest ona całkowicie zrównoważona, a uchwalony przez Panów budżet na rok bieżący okazał się realnym.

Nieznaczne odstępstwa od niego, sprowadzające się do wniosku, który dziś również Panom przedkładamy, o zatwierdzenie dodatkowych kredytów w łącznej kwocie 10.000 zł, wynikły na skutek znacznego wzrostu prac Izby. Znajdują one pokrycie w zwiększonych dochodach ogólnych Izby, z jakiemi na podstawie cyfr za okres 10 miesięcy liczyć się możemy w skali całorocznej. Szczegółowe sprawozdanie finansowe odkładam do rocznego zamknięcia.

Praca poszczególnych organów naszej Izby w okresie sprawozdawczym przedstawia się następująco:

Ogółem Izba odbyła 3 posiedzenia plenarne (oprócz konstyt.), 3 posiedzenia Sekcji Przemysłowej, 2 posiedzenia Sekcji Handlowej, 3 posiedzenia Komisji Ogólnej Polityki Gospodarczej, 3 posiedzenia Komisji Handlu Zagranicznego, 4 posiedzenia Komisji Polityki Socjalnej, 2 posiedzenia Komisji Prawnej, 2 posiedzenia Komisji Komunikacyjnej, 4 posiedzenia Komisji Skarbowej, 3 posiedzenia Komisji Statutowej i 1 posiedzenie Komisji Budżetowej. Zarząd odbył 14 posiedzeń.

Oprócz tego odbyło się w Izbie kilkanaście posiedzeń specjalnych, zwołanych w poszczególnych sprawach, wymagających osobnego omówienia.

Proszę Panów! Obradujemy w momencie, kiedy uwaga całej Polski skierowana jest na zagadnienia życia gospodarczego. Nowy Rząd, w którym kierownictwo spraw gospodarczych przypadło jednemu z radców naszej Izby, wybitnemu znawcy życia gospodarczego Polski, zwrócił się od pierwszej chwili w kierunku współpracy z czynnikami społecznemi, a w pierwszym rzędzie z samorządem gospodarczym. Na apel ten odpowiedzieliśmy niezwłocznie bezpośrednio przez wysłanie stosownych depesz do Panów Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu i Opieki Społecznej oraz poprzez Związek Izb Przemysłowo-Handlowych, który

w imieniu całego samorządu przemysłowo-handlowego złożył odpowiednią deklarację Rządowi.

Już w pierwszych dniach po objęciu urzędowania mieliśmy okazję gościć na Śląsku Pana Ministra Przemysłu i Handlu, któremu oddaliśmy do dyspozycji wszystkie nasze wysiłki w pracach, zmierzających do poprawy sytuacji gospodarczej kraju.

Za kilka dni w Izbie naszej obradować będzie wespół z nami specjalna Międzyministerjalna Komisja Współpracy z Samorządem Gospodarczym, powołana przez Pana Wicepremjera w celu zapoznania się na miejscu z aktualnemi potrzebami i postulatami sfer przemysłowo-handlowych, rolniczych i rzemieślniczych.

Do obrad z tą Komisją przywiązujemy dużą wagę i przygotowujemy dla niej bogaty materjał w zakresie aktualnych terenowych potrzeb i postulatów.

Niezależnie od tego Związek Izb Przemysłowo-Handlowych podjął inicjatywę przedstawienia Rządowi w trybie pośpiesznym enuncjacyj w sprawie wytycznych polityki gospodarczej.

Zjazd Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, odbyty we Lwowie we wrześniu b. r., uchwalił zwołanie w roku przyszłym Kongresu Radców Izb Przemysłowo-Handlowych. Obecnie powstał projekt przyśpieszenia tego Kongresu i odbycia go w pierwszym kwartale roku przyszłego. Prace przygotowawcze, jak i sam Kongres, przyczynią się niewątpliwie do skrystalizowania szczegółowego programu reprezentowanego przez nasz samorząd w sprawach gospodarczych naszego Państwa. Wszystkie te prace prowadzą ku jednemu wspólnemu celowi, ku osiągnięciu poprawy gospodarczej sytuacji Polski.

Kończąc, chcę raz jeszcze podkreślić, iż potwierdzając już złożoną na ręce Rządu deklarację i zgodnie z apelem Rządu do Społeczeństwa, Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach i reprezentowane przez nią sfery gospodarcze oddają wszystkie swe siły i możliwości do dyspozycji Rządu i pragną współdziałać w jego pracach nad zniwelowaniem skutków kryzysu, nad uaktywnieniem życia gospodarczego, nad rozwojem ogólnego naszego stanu finansowo-gospodarczego, w myśl wskazań Rządu i z wiarą w istotne wartości społeczeństwa polskiego i jego zdolności do samodzielnego wydźwignięcia się na właściwy, odpowiadający potędze i wielkości Państwa Polskiego, poziom gospodarczy."

Ponadto uchwalono dodatkowe kredyty na rok 1935 w sumie zł 10.000 oraz budżet Izby na r. 1936 (patrz załącznik).

Dla zaakcentowania wagi, jaką Izba przywiązuje do zagadnień polityki importowo-eksportowej, powzięto następujące uchwały, zgłoszone przez Sekcję Przemysłową Izby:

UCHWAŁA W SPRAWIE ZLIBERALIZOWANIA PRZYWOZU SUROWCÓW.

„Biorąc pod uwagę, iż zasadniczym warunkiem, umożliwiającym nietylko ekspansję wywozową, ale również normalną produkcję na rynek

wewnętrzny, jest zapewnienie przemysłom wytwórczym możności normalnego zaopatrywania się w surowce, zachodzi potrzeba zliberalizowania naszej polityki importowej w zakresie przywozu zagranicznych surowców i zniesienia istniejących obecnie, zarówno ilościowych, jak i proceduralnych trudności, uniemożliwiających racjonalną politykę zakupu nietylko surowców, ale i innych artykułów pomocniczych, maszyn, narzędzi, półfabrykatów, niezbędnych dla celów produkcyjnych, a nieprodukowanych w kraju."

UCHWAŁA W ZWIĄZKU Z SYTUACJĄ TRAKTATOWĄ.

„Wychodząc z założenia, że rozbudowa eksportu śląskiego na skutek wszelkiego rodzaju zarządzeń państw zagranicznych, zmierzających do ograniczenia obcego importu, możliwa jest tylko w warunkach uregulowanych stosunków traktatowych, jednem z naczelnych założeń naszej polityki handlu zagranicznego musi być stworzenie w drodze odpowiednich porozumień międzynarodowych, a więc traktatów, umów wzgl. porozumień kontyngentowo-celnych, towarowych i t. p., możliwości trwałych warunków dla ekspansji eksportowej przemysłu śląskiego.

Ze względu na specjalne znaczenie, jakie posiada dla wytwórczości górnośląskiej rynek niemiecki, dążyć należy w pierwszym rzędzie do szybkiego, a zarazem takiego uregulowania naszych stosunków handlowych z Niemcami, które pozwoliłoby nietylko utrzymać na dotychczasowym poziomie nasz eksport przemysłowy do Niemiec z jednoczesną gwarancją otrzymania za niego zapłaty, ale również stworzyły możność upłynnienia zablokowanych w Niemczech poważnych kwot z tytułu dotychczasowego naszego wywozu przemysłowego na rynek niemiecki."

Zdając sobie sprawę, że w szeregu dezyderatów, które przyczynić się mają do uzdrowienia i ożywienia naszego życia gospodarczego, na pierwszy plan wysuwa się zagadnienie przywrócenia rentowności warsztatów pracy, uchwalono następującą rezolucję, zgłoszoną przez Sekcję Przemysłową:

„Izba Przemysłowo-Handlowa stwierdza nieodzowną konieczność jak najszybszego gruntownego zreformowania ubezpieczeń społecznych, celem dostosowania ich do poziomu odpowiadającego sytuacji gospodarczej kraju z tem, że reforma ich winna iść w kierunku wydatnego obniżenia dotychczasowych kosztów tych świadczeń, które hamują dążenia do obniżenia kosztów własnych wytworów zakładów wytwórczych okręgu Izby."

W związku z badaniami nad dystrybucją i racjonalizacją handlu uchwalono na wniosek Sekcji Handlowej powołać czasową Komisję dla powyższych badań, która miałaby się zastanowić nad: 1) praktycznym sposobem przeprowadzenia badań, 2) przeprowadzeniem branżowości typowej dla G. Śląska i 3)

ustaleniem kolejności badań. W skład tej Komisji powołano nast. radców: St. Beszczyński, Dr. P. Chorąży, inż. K. Kania, T. Kowalczyk, L. Kułakowski, R. Ogorzał, Dr. A. Szczepański, J. Tiras, L. Wiliński, Dr. J. Zieleniewski i inż. L. Żmigrod.

SEKCJE IZBY.

Sekcja Przemysłowa ukonstytuowała się dnia 9-go maja 1935 roku, wybierając z pośród wiceprezesów Sekcji p. Inż. Józefa Dangla, jako przewodniczącego Sekcji, zaś Dr. Fedora Weinschencka, jako jego zastępcę.

W roku sprawozdawczym Sekcja odbyła 3 posiedzenia, a mianowicie:

Dnia 9. V. 1935 r., na którem dokonano wyboru przewodniczącego Sekcji i jego zastępcy, uchwalono regulamin Sekcji (patrz załącznik), omówiono sprawy, będące przedmiotem obrad Plenarnego Zebrania Izby oraz zgłoszono postulaty w sprawie programu prac Sekcji.

Dnia 31. V. 1935 r. odbyło się drugie posiedzenie, na którem omówiono tezy: 1. w sprawie zmian w systemie ubezpieczeń społecznych, 2. projekt postanowień o sposobie uiszczania składek na ubezpieczenia społeczne, zabezpieczenie na wypadek braku pracy i na Fundusz Pracy przy pomocy znaczków ubezpieczeniowych oraz uchwalono w związku z tem wnioski na plenarne posiedzenie Izby.

Dnia 28. X. 1935 r. odbyło się trzecie posiedzenie Sekcji, na którem omówiono sprawy, figurujące na porządku obrad Plenarnego Zebrania Izby, poza tem wysłuchano referatów: 1. Kierownika Wydziału Handlu Zagranicznego Izby w sprawie aktualnej sytuacji traktatowej Polski, automatyzacji obrotu uszlachetniającego i zliberalizowania importu surowców zagranicznych, 2. kierownika referatu podatkowo-socjalnego w sprawie prac nad generalną reformą ubezpieczeń społecznych i w związku z tem uchwalono wnioski na Plenarne Posiedzenie Izby.

Sekcja Handlowa ukonstytuowała się dnia 9 maja 1935 r., wybierając z pośród wiceprezesów Sekcji p. Walentego Jerzykiewicza, jako przewodniczącego Sekcji, zaś na jego zastępcę p. Inż. Karola Kanię.

W roku sprawozdawczym Sekcja odbyła 2 posiedzenia, a mianowicie:

Dnia 9. V. 1935 r., na którem dokonano wyboru Przewodniczącego Sekcji i jego zastępcy, uchwalono regulamin Sekcji (patrz załącznik), rozpatrzono sprawy, będące na porządku dziennym Plenarnego Zebrania Izby oraz ustalono wytyczne programu prac Sekcji.

Dnia 24. X. 1935 r. odbyło się drugie posiedzenie Sekcji. Na posiedzeniu tem omówiono sprawy, figurujące na porządku obrad Plenarnego Zebrania Izby, wysłuchano referatu p. t. „Badania struktury handlu wewnętrznego w Województwie Śląskiem" i uchwalono wystąpić na najbliższem Plenarnem Zebraniu Izby z wnioskiem o powołanie czasowej komisji dla przeprowadzenia badań nad dystrybucją i racjonalizacją handlu.

KOMISJE IZBY.

Komisja Skarbowa Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach ukonstytuowała się dnia 4 czerwca 1935 r. w składzie radcy Roberta Ogorzała, jako przewodniczącego, i radcy Alfreda Bartelmusa, jako zastępcy przewodniczącego.

W roku sprawozdawczym Komisja Skarbowa odbyła 5 posiedzeń, a mianowicie:

I. Dnia 4. VI. 1935 r. z następującym porządkiem obrad: 1. Wybór przewodniczącego Komisji Skarbowej i jego zastępcy. 2. Projekt ustawy o zmianie ustawy o państwowym podatku dochodowym. 3. Uporządkowanie i zniżenie obciążeń teatrów świetlnych. 4. Sprawa scalenia podatku przemysłowego od obrotu piwem, winem i t. p. 5. Zryczałtowanie podatku przemysłowego od obrotu dla drobnych przedsiębiorstw na rok 1935. 6. Sprawa projektu rozporządzenia o normach średniej dochodowości i normach obrotu. 7. Sprawa ustalenia wartości świadczeń w naturze. 8. Sprawa biegłych w myśl § 3 art. 76 ordynacji podatkowej.

II. Dnia 18. VI. 1935 r. w sprawie ustalenia wysokości norm średniej dochodowości dla przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych na rok 1935.

III. Dnia 9. VIII. 1935 r. rozpatrzono sprawę scalenia podatku przemysłowego od obrotów mąką i wyrobami mącznemi.

IV. Dnia 15. IX. 1935 r. porządek obrad obejmował: 1. sprawę przeklasyfikowania miasta Tarnowskich Gór pod

względem podatkowym, 2. sprawę częściowej zmiany taryfy świadectw przemysłowych.

V. Dnia 16. XII. 1935 r. obradowano nad: 1. ustaleniem pojęcia „większej ilości" śledzi, 2. ustaleniem pojęcia „większej ilości" złomu żelaza, 3. memorjałem Związku Przetwórców Ryb Morskich w Polsce.

Komisja Ogólnej Polityki Gospodarczej

ukonstytuowała się dnia 15. X. 1935 r., wybierając na przewodniczącego Radcę Inż. Aleksandra Ciszewskiego, zaś na jego zastępcę Radcę Dr. Aleksandra Szczepańskiego.

Komisja ta odbyła ogółem 3 posiedzenia, z tego 2 przed jej definitywnem ukonstytuowaniem się, a mianowicie:

Dnia 6. VI. 1935 r. na porządku obrad były nast. sprawy: 1. wybór przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego Komisji, 2. wybór Podkomisji Włókienniczej, 3. sprawa interpretacji art. 61 prawa przemysłowego (zakres obrotu targowego na targach małych), 4. regulamin targowy gminy Rybnika, 5. regulamin targowy gminy Tarnowskie Góry, 6. sprawa hurtowni spirytusowych, 7. sprawa handlu uprawianego przez kolejarzy, 8. sprawa egzaminów kandydatów na objęcie przedsiębiorstw, wymagających koncesyj przemysłowych, 9. regulamin targów wielkich w Rybniku, 10. regulamin targów bydlęcych w Nowej Wsi.

Dnia 29. VII. 1935 r. omówiono sprawy: 1. regulamin targowy gminy Radzionków, 2. regulamin targowy gminy Wodzisław, 3. regulamin targowy gminy Cieszyn, 4. sprawa wystawy „Las Polski i ochrona przyrody", 5. ustalenie pojęcia „cena fabryczna", 6. ankietę w sprawie sklepów fabrycznych.

Dnia 15. X. 1935 r. porządek obrad obejmował: 1. definitywne ukonstytuowanie się Komisji, t. j. wybór stałego przewodniczącego i jego zastępcy, 2. utworzenie Podkomisji Włókienniczej z siedzibą w Bielsku, 3. powołanie do życia podkomisyj opinjujących: a) wnioski o udzielenie koncesyj na prowadzenie przemysłu: 1. instalacyj elektrycznych, 2. instalacyj kanalizacyjnych, 3. instalacyj wodociągowych, b) inne wnioski o koncesje przemysłowe, c) wnioski o pozwolenia na wyprzedaże dokonywane w obrocie handlowym, d) wnioski w sprawie targów i jarmarków oraz regulaminów targowych, 4. ustalenie podkomisji lustracyjnej przedsiębiorstw, które znajdują się na

liście rzemiosł, a prowadzone są sposobem fabrycznym, 5. sprawę umów uczniowskich w zakładach przemysłowych (fabrycznych), 6. sprawę wystawy śląskiej w r. 1937 z okazji 15-lecia przyłączenia Śląska do Polski, 7. sprawę zaliczenia odlewnictwa metali do rzemiosła, 8. sprawę zaliczenia pudełkarstwa do introligatorstwa, a tem samem do rzemiosła, 9. zaopinjowanie wniosków o urządzenie wzgl. zwiększenie ilości dni targowych w Niedobczycach, Siemianowicach Śl., Rydułtowach i Łaziskach Górnych, 10. sprawę składnic starych części samochodowych.

Komisja Handlu Zagranicznego

ukonstytuowała się dnia 14. VI. 1935 r., wybierając na przewodniczącego radcę Dr. Bronisława Radowskiego, zaś na jego zastępcę Radcę Dr. Ludwika Heilperna.

Komisja odbyła w okresie sprawozdawczym 3 posiedzenia, a mianowicie:

Dnia 14. VI. 1935 r. z nast. porządkiem obrad: 1. wybór przewodniczącego Komisji i jego zastępcy, 2. sprawa reorganizacji Rady Polityki Kompensacyjnej, 3. sprawa ustosunkowania się Izby do zagadnień standaryzacyjnych, 4. sprawozdanie z aktualnego stanu rokowań handlowych z Austrją i Niemcami.

Dnia 17. VI. 1935 r. omówiono postulaty w sprawie aktywizacji bilansu handlowego.

Dnia 7. X. 1935 r. porządek dzienny obejmował: 1. sprawę organizacji prac samorządu przemysłowo-handlowego w zakresie spraw handlu zagranicznego, 2. sprawę cen światowych dla produkcji eksportowej przemysłów przetwórczych, 3. omówienie aktualnej sytuacji traktatowej Polski, 4. stosunki polsko-gdańskie, 5. kontyngentowanie surowców, 6. sprawy paszportowe.

Komisja Komunikacyjna i Turystyki

ukonstytuowała się dnia 5. VI. 1935 r., wybierając na przewodniczącego Radcę Inż. Leopolda Szefera, zaś na jego zastępcę Radcę Leona Kułakowskiego.

Komisja ta odbyła 2 posiedzenia:

Dnia 5. VI. 1935 r. porządek obejmował: 1. wybór przewodniczącego Komisji Komunikacyjno-Turystycznej i jego za-

stępcy, 2. sprawę opinjowania przez Izbę podań o koncesję na zarobkowy przewóz towarów samochodami ciężarowemi i osób autobusami, 3. sprawę wystąpienia Izby do Ministerstwa Komunikacji w sprawie rewizji taryfy na przewóz wełny surowej, pranej i czesanej, przędzy wełnianej i odpadków bawełnianych w relacjach do 100 km, 4. sprawę układu spisu abonentów sieci telefonicznej Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Katowicach na rok 1936, 5. sprawozdanie ze Zjazdu Turystycznego w Wiśle w dniu 9—11 b. m.

Dnia 10. X. 1935 r. porządek obejmował: 1. sprawę przyłączenia odcinków kolei na Śląsku Cieszyńskim do Dyrekcji Kolei w Katowicach, 2. wnioski o zmianę taryf kolejowych z Kresów Wschodnich na Śląsk, 3. wnioski w sprawie zimowego rozkładu jazdy pociągów osobowych, 4. zaopinjowanie projektu zmian taryfy R. 1.

Komisja Szkolnictwa Zawodowego Izby

ukonstytuowała się dnia 8. XI. 1935 r., wybierając na przewodniczącego Radcę Feliksa Wilińskiego, zaś na jego zastępcę Radcę Inż. Eugenjusza Górkiewicza.

W roku sprawozdawczym Komisja odbyła 2 posiedzenia:

Dnia 8. XI. 1935 r. z nast. porządkiem obrad: 1. wybór Przewodniczącego Komisji i jego zastępcy, 2. sprawozdanie z działalności Izby na terenie oświaty zawodowej, 3. sprawy finansowe szkół i rocznych kursów handlowych Izby, 4. rozpatrzenie ogólnego preliminarza szkół oraz kursów handlowych Izby na rok szkolny 1935-36, 5. rozpatrzenie zamknięć rachunkowych szkół i kursów za rok szkolny 1934-35, 6. sprawa lokali dla szkół Izby.

Dnia 6. XII. 1935 r. rozpatrzono: 1. program działalności szkół w bież. roku szkolnym, 2. wytyczne dla autorów programów szkół przysposobienia kupieckiego, oparte na szkole powszechnej, 3. postulaty Izby wobec szkół handlowych w związku z projektowanem zebraniem dyrektorów tychże szkół na terenie Izby, 4. sprawę powołania do życia Szkolnych Rad Opiekuńczych.

Komisja Polityki Socjalnej Izby

ukonstytuowała się dnia 3. VI. 1935 r., wybierając na przewodniczącego Komisji Radcę Inż. Tadeusza Stadnikiewicza, zaś na jego zastępcę Radcę Tomasza Kowalczyka.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 4 posiedzenia, t. j. 3. VII., 2. VIII., 9. VIII. i 7. X., na których omówiono następujące sprawy: 1. tezy w sprawie zmian w systemie ubezpieczeń społecznych, 2. projekt postanowień o sposobie uiszczania składek na ubezpieczenia społeczne, na zabezpieczenie na wypadek braku pracy i na Fundusz Pracy przy pomocy znaczków ubezpieczeniowych.

Komisja Prawna

ukonstytuowała się dnia 23. X. 1935 r., wybierając na przewodniczącego Radcę Dra Juljana Zagórowskiego, a na zastępcę jego Mecenasa Mieczysława Chmielewskiego. Komisja ta odbyła ogółem 3 posiedzenia, w tem jedno przed jej definitywnem ukonstytuowaniem się, a mianowicie:

Dnia 28. V. 1935 r. z nast. porządkiem obrad: 1. projekt ustawy o żłóbkach dla niemowląt w zakładach pracy, 2. sprawa utworzenia oddziału Sądu Rejestrowego w Rybniku i Tarnowskich Górach, 3. sprawa nowelizacji rozporządzenia wykonawczego do ustawy o Śląskim Funduszu Gospodarczym, 4. sprawa koncesjonowania wyrobu tłuszczów, 5. sprawa rozporządzenia o oznaczaniu wyrobów wytwórczości polskiej, 6. statuty różnych zrzeszeń gospodarczych.

Dnia 23. X. 1935 r., obradowano w nast. sprawach: 1. regulamin Sądu Polubownego Izby, 2. regulamin stypendjalny Izby, 3. sprawy zrzeszeniowe, 4. oddłużeniowa akcja urzędników, 5. nowelizacja Funduszu Pracy, 6. wprowadzenie Sądów Pracy w górnośląskiej części Woj. Śląskiego, 7. koncesjonowanie wyrobu cztero-etylku ołowiu.

Dnia 28. XI. 1935 r. porządek obrad obejmował: 1. sprawę przymusowego zrzeszenia przedsiębiorstw budowlanych, 2. projekt wojewódzki ustawy o obniżeniu komornego oraz zmianie ustawy o ochronie lokatorów, 3. projekt ustawy o środkach trujących, 4. oddłużeniowa akcja urzędników.

Komisja budżetowa Izby

ukonstytuowała się dnia 16. X. 1935 r., wybierając na przewodniczącego Radcę Dr. Stanisława Wachowiaka, zaś na jego zastępcę Radcę Maksymiljana Basistę.

Komisja odbyła ogółem 2 posiedzenia, z tego jedno w charakterze tymczasowej Komisji Budżetowej, wyłonionej na Kon-

stytucyjnem Zebraniu Izby w dniu 29. III. 1935 r. dla opracowania budżetu na rok 1935 r.

Posiedzenia Komisji odbyły się:

dnia 15. IV. 1935 r., na którem rozpatrzono preliminarz Izby na rok 1935, oraz dnia 16. X. 1935 r., na którem uchwalono dodatkowe kredyty na rok 1935 i budżet Izby na rok 1936.

Komisja Statutowo-Regulaminowa.

Komisja ta nie została jeszcze definitywnie ukonstytuowana i działała w roku sprawozdawczym jako tymczasowa, wyłoniona na Konstytucyjnem Zebraniu Izby w dniu 29. III. 1935 r. dla opracowania II części statutu Izby i różnych regulaminów.

Tymczasowa Komisja Statutowo-Regulaminowa wybrała na swego przewodniczącego Radcę Mecenasa Mieczysława Chmielewskiego, a na zastępcę Radcę Leona Kułakowskiego i odbyła ogółem 3 posiedzenia, a mianowicie: dnia 4. IV. 1935 r., 12. IV. i 24. IV. 1935 r., na których ustalono projekt statutu Izby część II, regulamin dla zaprzysiężonych biegłych Izby, regulamin obrad zebrań plenarnych, regulamin Ekspozytury, Sekcyj Izby, Komisyj Izby i Sądu Polubownego Izby.

PODKOMISJE IZBY.

1. Podkomisja dla opinjowania podań o koncesje na przewóz osób i towarów.

Wybrana przez Komisję Komunikacyjną i Turystyki Podkomisja dla spraw opinjowania podań o koncesje na przewóz towarów i osób pojazdami mechanicznemi, której przewodniczył Radca Inż. Leopold Szefer, odbyła ogółem 3 posiedzenia, a mianowicie: 29. VIII., 10. X. i 19. XI. 1935 r., na których zaopinjowano 41 podań o koncesję.

2. Podkomisja socjalna.

Wyłoniona przez Komisję Polityki Socjalnej Izby Podkomisja Socjalna odbyła 4 posiedzenia, a mianowicie: 5. VIII., 7. VIII., 9. VIII. i 12. XI. 1935 r., na których przedyskutowano i ustalono projekt stanowiska Izby odnośnie tez w sprawie zmian w systemie ubezpieczeń społecznych.

3. Podkomisja Targowa.

Wybrana przez Komisję Ogólnej Polityki Gospodarczej Izby Podkomisja Targowa odbyła jedno posiedzenie, t. j.

6. XII. 1935 r., na którem rozpatrzono regulaminy targowe kilku gmin Województwa Śląskiego.

4. Podkomisja różnych koncesyj.

Wyłoniona przez Komisję Ogólnej Polityki Gospodarczej Podkomisja dla opinjowania różnych koncesyj, odbyła jedno posiedzenie, a mianowicie: dnia 6. XII. 1935 r., na którem zaopinjowano wnioski o koncesje na wykonywanie przemysłu budowniczego, na handel starzyzną, na sale licytacyjne i t. p.

5. Podkomisja dla opinjowania wniosków o koncesje przemysłów instalacyjnych.

Wybrana przez Komisję Ogólnej Polityki Gospodarczej Podkomisja dla opinjowania wniosków o koncesje przemysłów instalacyjnych, przyczem do czasu jej utworzenia fungowała analogiczna komisja, powołana do życia przez byłą Izbę Handlową, odbyła razem 15 posiedzeń, a mianowicie: 15. i 21. IX., 14. II., 7. i 29. III., 15. IV., 27. V., 17. VI., 22. VII., 30. i 31. VIII., 23. IX., 20. X., 21. XI. i 30. XII., na których opinjowano wnioski o koncesje elektro-instalacyjne oraz koncesje na instalacje wodociągowe i kanalizacyjne.

6. Podkomisja lustracyjna

odbyła jedno posiedzenie.

ZARZĄD IZBY.

W roku sprawozdawczym Zarząd Izby odbył 15 posiedzeń. Pierwsze posiedzenie Zarządu odbyło się dnia 29. III. 1935 r. w sprawach organizacyjnych i personalnych Izby. W szczególności Prezydjum postanowiło wysunąć kandydaturę dotychczasowego dyrektora Izby Handlowej, p. Marjana Drozdowskiego, na dyrektora Izby Przemysłowo-Handlowej. Odnośny wniosek, wysłany 16 kwietnia 1935 r., został uwzględniony przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, które pismem z dnia 7 lutego 1936 r. Nr. B. I. 13/2 mianowało p. Marjana Drozdowskiego dyrektorem Izby.

Dnia 24. IV. obradował Zarząd, rozpatrując następujące sprawy: 1. projekt II części statutu Izby, 2. budżet Izby na rok 1935, 3. regulamin dla biegłych, 4. instrukcję w sprawie podpisywania listów, 5. sposób podpisywania czeków, 6. sprawę Funduszu Emerytalnego, 7. sprawę diet i kosztów przejazdu,

8. uchwała w sprawie tabeli opłat pobieranych przez Izbę, 9. zatwierdzenie mandatów z ramienia Izby, 10. projekt porządku obrad Zjazdu Związku Izb Przem.-Handlowych w Poznaniu, 11. obniżkę cen artykułów przemysłowych, 12. sprawę obozów pracy i praktyk wakacyjnych, 13. sprawę polityki zbożowej na rok 1935-36, 14. sprawę Pożyczki Inwestycyjnej, 15. sprawę przyjazdu Prezesa Międzynarodowej Izby Handlowej, 16. sprawa terminu zebrania Sekcyj i plenarnego zebrania.

Następne posiedzenia zarządu miały nast. porządki obrad:

Dnia 30. IV. 1935 r. Regulaminy Ekspozytury Izby w Bielsku, Sekcyj, Plenarnego Zebrania i Sądu Polubownego.

Dnia 4. V. 1935 r. Zmiany w projekcie II części statutu Izby, ustalenie składu członków Sądu Polubownego Izby, ustalenie składu osobowego Komisyj Izby, ustalenie składu członków Komisji Rewizyjnej Izby.

Dnia 28. V. 1935 r. 1. Zmiany w budżecie Izby, 2. przebudowa lokalu na szkołę w Bielsku, 3. sprawy związane z kongresem Międzynarodowej Izby Handlowej w Paryżu, 4. przyznanie dyplomów dla wystawców Tanich Targów w Rybniku, 5. sprawy socjalne, 6. statut Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, 7. rokowania handlowe z Niemcami.

Dnia 4. VI. 1935 r. Sprawa rokowań handlowych z Niemcami, zatwierdzenie regulaminów Sekcyj i Komisyj Izby.

Dnia 26. VII. 1935 r. Sprawa ustalania kandydatów na delegatów do Zgromadzeń Okręgowych do Sejmu R. P. i Sejmu Śląskiego.

Dnia 14. VIII. 1935 r. Wybór Podkomisji Włókienniczej, sprawa wzięcia udziału w targach w Libercu, sprawozdanie z pobytu Międzyministerjalnej Komisji pod przewodnictwem Dyr. Turskiego.

Dnia 28. VIII. 1935 r. 1. Omówienie spraw, znajdujących się na porządku obrad posiedzenia Związku Izb we Lwowie w dniu 31 sierpnia 1935, 2. sprawa scalenia podatku obrotowego w przemyśle włókienniczym i przyjazd Komisji Min. Skarbu do Bielska, 3. sprawa reformy ustawy o ubezpieczeniu społecznem, 4. sprawa bonifikacji eksporterom podatku obrotowego za poprzednie fazy produkcji, 5. sprawa przyjazdu do Katowic VIII. Kongresu Federacji Międzynarodowej Prasy Technicznej i Zawodowej.

Dnia 3. IX. 1936 r. Sprawa wyboru delegatów Izby do Zgromadzeń Okręgowych do ciał ustawodawczych.

Dnia 13. IX. 1935 r. 1. Sprawa reform ubezpieczeń społecznych, 2. sprawozdanie z interwencji Izby w Ministerstwie Skarbu w sprawie kwestjonarjusza dla osób prawnych, rozesłanego przez miejscowe władze skarbowe, 3. sprawy zmiany systemu świadectw przemysłowych, 4. sprawa norm średniej zyskowności, 5. ustalenie terminu zaprzysiężenia biegłych, 6. sprawozdanie z bieżącej sytuacji budżetowej Izby, 7. sprawa zwołania plenarnego zebrania, 8. sprawa Kongresu Izb.

Dnia 4. X. 1935 r. 1. Dodatkowy budżet na rok 1935, 2. budżet na rok 1936, 3. ustalenie terminu i porządku obrad Plenarnego Zebrania i Sekcyj, 4. sprawa mianowania korespondentów, 5. sprawa organizacji handlu zagranicznego, 6. sprawa tygodnia propagandy wytwórczości krajowych, 7. sprawa Śląskich Wiadomości Gospodarczych.

Dnia 21. X. 1935 r. 1. Kongres Izb Przemysłowo-Handlowych, 2. sprawa Plenarnego Zebrania oraz Sekcyj Izby, 3. sprawozdanie dyrektora z bieżących spraw.

Dnia 28. X. 1935 r. 1. Przygotowanie konferencji z Międzyministerjalną Komisją dla współpracy z samorządem gospodarczym, 2. projekt enuncjacyj Izb Przem.-Handlowych w sprawie wytycznych polityki gospodarczej, 3. kongres Izb Przem.-Handlowych.

Dnia 12. XI. 1935 r. 1. Ustalenie delegacji Zarządu na posiedzenie Związku Izb w Warszawie, 2. sprawy personalne i bieżące.

Inne posiedzenia.

Poza tem w okresie sprawozdawczym odbyło się 38 różnych innych posiedzeń, m. in. w sprawie ustalenia przeciętnych norm obrotu dla przemysłu i handlu, ustalenia wartości świadczeń w naturze, w sprawie zmian w rozkładzie jazdy pociągów, w sprawach pocztowych, telefonicznych, szkolnych, przepisów standaryzacyjnych dla ryb wędzonych, importu pomarańcz, kawy, ziarna kakaowego, w sprawie materjałów dla Międzyministerjalnej Komisji Współpracy z Rządem, „Pociągu Wystawa", w sprawie ograniczeń importowych surowców włókienniczych, zwiększenie eksportu wyrobów włókienniczych, w sprawie pomocy wywozowej w związku z eksportem wyrobów włókienni-

czych, w sprawie scalenia podatku przemysłowego w włókiennictwie.

Niezależnie od wymienionych posiedzeń, odbywały się w roku sprawozdawczym posiedzenia innych Komisyj, a mianowicie: co tydzień posiedzenia Komisji Notowań Cen Nabiału oraz co miesiąc posiedzenia Komisji dla Ustalenia Cen Materjałów Budowlanych.

Poza posiedzeniami, odbywającemi się na terenie Izby, przedstawiciele Izby uczestniczyli w następujących posiedzeniach: 1. W zebraniach Związku Izb — 5 razy, 2. w zebraniach Międzyizbowej Komisji Socjalnej — 10 razy, 3. w zebraniach Komisji Prawniczej — 3 razy, 4. w zebraniach Komisji Skarbowej — 8 razy, 5. w zebraniach Komisji Obrotu Towarowego — 14 razy, 6. w zebraniach Komisji Rady Pol. Kompensacyjnej — 13 razy, 7. w zebraniach Komisji Rady Traktatowej — 9 razy, 8. w zebraniach Centralnej Komisji Przyw. — 7 razy, 9. w zebraniach Międzynarodowej Izby Handl. — 2 razy (oprócz tego Dyrektor Izby był delegatem na Kongres M. I. H. w Paryżu), 10. w zebraniach Min. O. P. i ZUPU w sprawach socjalnych — 4 razy, 11. w zebraniach Ministerstwa Komunikacji i Przem. i Handlu w sprawach taryfowych — 4 razy, 12. w zebraniach Komisji Opinj. przy Min. Przem. i Handlu dla Spraw Morskich — 3 razy, 13. w zebraniach Min. W. R. i O. P. oraz Przemysłu i Handlu w sprawach szkolnych — 3 razy, 14. w Ministerstwie Skarbu w sprawach podatkowych — 4 razy, 15. w zjazdach turystycznych — 2 razy, 16. w Ministerstwie Przemysłu i Handlu w sprawach budżetowych, statutu i organizacyjnych Izby — 8 razy, 17. w Min. Przemysłu i Handlu w sprawach eksportu wyrobów przemysłowych — 13 razy, 18. w sprawach traktatu handlowego z Niemcami — 4 razy, 19. w różnych innych dot. aukcyj owocowych w Gdyni, obozów przysposobienia gospodarczego, eksportu pierza i puchu, Kongresu Izb i t. p. — 5 razy. Ogółem przedstawiciele Izby wzięli udział w 121 posiedzeniach.

Dyrektor Izby brał udział z ramienia Rady Traktatowej samorządów gospodarczych w rokowaniach o zawarcie traktatu handlowego z Niemcami. Poza tem przedstawiciele Izby brali żywy udział w odbywających się na jej terenie zjazdach organizacyj gospodarczych, zawodowych i innych.

DNI URZĘDOWANIA IZBY W OŚRODKACH PROWINCJONALNYCH.

W dążeniu do nawiązania możliwie bezpośrednich kontaktów ze sferami przemysłowo-handlowemi swego obwodu, zwłaszcza w ośrodkach prowincjonalnych, Izba weszła na drogę delegowania do tych ośrodków kierowników wydziałów lub referatów celem odbywania na miejscu t. zw. dnia urzędowania.

Pierwszy z cyklu zamierzonych kolejnych dni urzędowania w ośrodkach prowincjonalnych odbył się w początkach października w Cieszynie. Ze względu na nadgraniczne położenie tego miasta, posiadającego dość rozwinięty przemysł metalowy, szklany, czekoladowy i specjalne warunki pracy w handlu ze względu na bliskość granicy, delegat Izby odbył na miejscu cały szereg konferencyj i rozmów w aktualnych sprawach, wymagających wydania doraźnych zarządzeń, wzgl. interwencji Izby. W szczególności delegat Izby odbył konferencje ze Związkiem Kupców Śląska Cieszyńskiego, Związkiem Pracodawców i Przemysłowców w Cieszynie oraz ze Stowarzyszeniem Kupców Polskich, Oddział w Cieszynie. W rozmowach z organizacjami i poszczególnymi przedstawicielami firm handlowych i przemysłowych w Cieszynie poruszone zostały liczne, wymagające opracowania bądź uregulowania, kwestje z zakresu przywozu towarów z zagranicy, spraw podatkowych, zatrudnienia obcokrajowców i t. p. Najgłówniejsza uwaga poświęcona została sprawie unormowania służby celnej w Cieszynie, w której to sprawie odbyła się specjalna konferencja w tamt. Urzędzie Celnym z udziałem naczelnika Urzędu, jak również bawiącego w tym czasie w Cieszynie Inspektora Ceł Ministerstwa Skarbu p. Sawickiego.

Drugi z kolejnych dni urzędowania odbył się w Tarnowskich Górach. Delegat Izby odbył konferencje z przedstawicielami lokalnych organizacyj gospodarczych, a mianowicie: Polskiego Związku Stowarzyszeń Kupieckich Woj. Śl., Związku Restauratorów, Właścicieli Kawiarń i Hoteli, Stowarzyszenia Kupców i Związku Samodzielnych Kupców, na których zgłoszone zostały postulaty z dziedziny spraw podatkowych, przywozowych, celnych, prawa przemysłowego i inne.

Zakres i różnorodność omówionych spraw potwierdziły tylko, że inicjatywa Izby co do urządzania w ośrodkach prowincjonalnych dni urzędowania jest słuszna i celowa oraz spotyka się z pełnem uznaniem sfer przemysłowych i handlowych. Akcja ta kontynuowana będzie również w roku 1936.

KOMISJA MIĘDZYMINISTERJALNA DLA WSPÓŁPRACY Z SAMORZĄDEM GOSPODARCZYM.

Dnia 5 listopada 1935 r. odwiedziła Izbę Międzyministerjalna Komisja Współpracy z Samorządem Gospodarczym, w skład której wchodzili: dyrektor gabinetu Ministra Skarbu p. Wiktor Martin, jako przewodniczący, dyr. departamentu urządzeń rolniczych Ministerstwa Rolnictwa p. L. Krawulski, inspektor departamentu podatkowego Ministerstwa Skarbu p. Kolanowski, nacz. wydz. taryfowego Ministerstwa Komunikacji p. B. Kaczmarkiewicz, wicedyr. Państw. Instytutu Eksportowego p. W. Jastrzębowski, dyrektor Biura Aprowizacyjnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych p. dr. P. Igielski i nacz. Wydz. Ministerstwa Opieki Społecznej p. G. Zieliński. Komisji towarzyszyli z ramienia Warszawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej pp. Rutkowski, Ehrenberg i Iwaszkiewicz.

W plenarnem zebraniu tej Komisji, które odbyło się w gmachu Izby Przemysłowo-Handlowej, wzięli udział przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego: Nacz. Wydz. Przemysłu i Handlu p. inż. Rudowski, Nacz. Wydz. Skarbowego p. Kankofer, Nacz. Młodzianowski, p. dyr. Kohutek i p. Urbanowicz.

Izbę Przemysłowo-Handlową reprezentowali prezes p. inż. Cybulski, wiceprezesi: p. inż. Dangel, p. inż. Kania i p. Jerzykiewicz, radcowie p. inż. Ciszewski i p. dyr. Radowski, dyrektor Izby Drozdowski, wicedyrektor Izby dr. Adamecki i referenci biura Izby.

Śląska Izba Rolnicza była reprezentowana przez prezesa Sztwiertnię, dyr. Zarzyckiego i referentów.

Izba Rzemieślnicza była reprezentowana przez prezesa Łyszczaka, dyrektora Szmigielskiego i referentów.

Tematem konferencji były aktualne zagadnienia gospodarcze, a więc: sprawy handlu wewnętrznego i zagranicznego, komunikacyjne, podatkowe, socjalne, zagadnienie oddłużenio-

we, sprawy administracyjno-samorządowe, przemysłowo-handlowe, rolnicze i rzemieślnicze. Omawiane też były najpilniejsze gospodarcze potrzeby regjonalne oraz sprawy inwestycyjne o charakterze regjonalnym.

W związku z tem biuro Izby zebrało szereg wniosków dot. różnych dziedzin życia gospodarczego w drodze zaktualizowania posiadanych już materjałów, jak też w drodze ad hoc zwołanych konferencyj z przedstawicielami poszczególnych gałęzi przemysłu i handlu.

Większość wniosków umieszczona jest w odpowiednich działach niniejszego sprawozdania. W tem miejscu zwrócimy tylko uwagę na wnioski w sprawie zaopatrzenia przemysłu przetwórczego w żelazo i narzędzia pracy oraz konkurencję spółdzielni kolejowych i instytucyj publicznych oraz stowarzyszeń. Wysunięto również szereg postulatów dot. zmian polityki handlowej monopolów państwowych, jak też poruszano szereg bolączek w związku z przetargami i dostawami na rzecz Skarbu Państwa i instytucyj prawa publicznego. Poruszono też kwestję kredytów dla drobnego kupiectwa i drobnego przemysłu, jak też sprawę hipotek kupiectwa śląskiego na nieruchomościach, położonych w Niemczech, od których wskutek ograniczeń dewizowych kupiectwo nie może otrzymać odsetek. Tak samo Izba poruszyła sprawy dot. handlu domokrążnego wogóle, a w szczególności handlu domokrążnego mlekiem i nabiałem, oraz sprawy konkurencyjnej działalności handlowej kolejarzy i sprawę ustawodawstwa demobilizacyjnego.

Wreszcie Izba przedłożyła Komisji tej szereg wniosków co do poparcia przez Fundusz Pracy różnych robót inwestycyjnych na Śląsku, nadmieniając, że ze względu na to, iż Śląsk posiada 1/3 całej ilości bezrobotnych w Polsce, a kredyty na potrzeby śląskie wynosiły około 15% sumy przeznaczonej przez Fundusz Pracy na kredyty inwestycyjne, należałoby odpowiednio zwiększyć kredyty dla Śląska, aby móc zatrudnić odpowiednią ilość bezrobotnych. Wśród robót inwestycyjnych wymieniła Izba szereg budów wodociągów, m. in. rozbudowę sieci wodociągowej z Maczek, budowę kilku dróg kołowych oraz rozbudowę rzeźni miejskich i sprawę uspławnienia Przemszy.

Ponadto odbyły się posiedzenia podkomisyj:

1. Podkomisji Przemysłowo-Handlowej pod przewodnictwem pp. prezesa W. Martina i nacz. Jastrzębowskiego, w której wzięli udział:

Z przemysłu włókienniczego:

Teofil Adamecki, wicedyrektor Izby Przem.-Handlowej w Katowicach i Kierownik Ekspozytury Izby w Bielsku; Gustaw Molenda, współwł. firmy Gustaw Molenda i Syn, farbiarnia i pralnia wełny w Bielsku; Herman Piesch, współwł. firmy Zjedn. Fabryki Sukna i Wyrobów Wełnianych Hess, Piesch i Strzygowski w Bielsku.

Z przemysłu metalowo-przetwórczego:

Z ramienia Związku Przemysłowców Bielska, Białej i okolicy: Alfred Bartelmus, współwł. fy Bartelmus i Suchy, fabryka śrub i wyrobów kutych w Bielsku; inż. Franciszek Gross, właśc. fabryki wyrob. żel., Bielsko. — Z ramienia Związku Gśl. Przemysłu Przetwórczego w Katowicach: inż. Józef Iwicki, radca Izby, dyrektor Piotrowickiej Fabr. Maszyn S. A., Piotrowice Śl.; Alfons Ślosarczyk, dyrektor Związku Gśl. Przem. Przetwórczego.

Z przemysłu węglowego:

inż. Juljan Cybulski, prezes Izby Przem.-Handlowej i gen. dyr. Polskiej Konwencji Węglowej w Katowicach; inż. Aleksander Ciszewski, prezes Unji Polskiego Przem. Górn.-Hutn., przewodn. Komisji Ogólnej Polityki Gospodarczej Izby, dyr. gen. Zakładów Hohenlohego S. A. w Wełnowcu; inż. Karol Kania, wiceprezes Izby, dyr. fy Zjednoczone Kopalnie Gśl. „Progress" Sp. z o. o. w Katowicach; dr. Bronisław Radowski, przewodn. Komisji Handlu Zagr. Izby i dyr. gen. Wspólnoty Interesów w Katowicach; inż. Michał Bajer, dyr. gen. Unji Polskiego Przemysłu Górn.-Hutn. w Katowicach; Jerzy Haase, b. dyr. Wspólnoty Interesów, zaproszony przez Przew. Komisji p. Martina.

Z przemysłu cynkowego:

inż. Aleksander Ciszewski, Prezes Unji Polskiego Przem. Górn.-Hutn., przewodn. Komisji Ogólnej Polityki Gosp. Izby i gen. dyr. Zakładów Hohenlohego w Wełnowcu; Alfons Kozieł Poklewski, dyr. fy Śląskie Kopalnie i Cynkownie S. A. w Katowicach; inż. Michał Alberg, dyr. S. A. Giesche w Katowicach; inż. Michał Bajer, dyr. gen. Unji Polskiego Przem. Górn.-Hutn. w Katowicach.

Z przemysłu żelaznego:

inż. Dangel Józef, wiceprezes Izby, prezes Związku Eksportowego Polskich Hut Żel., dyr. gen. Huty „Pokój" w Katowicach; inż. Stanisław Surzycki, wiceprezes Zw. Polskich Hut Żel., radca Izby, gen. dyr. Huty „Pokój" w Katowicach; Bolesław Grodziecki, radca Izby, dyr. gen. Syndykatu Polskich Hut Żelaznych w Katowicach; dr. Bronisław Radowski, przewodn. Komisji Handlu Zagr. Izby i dyr. gen. Wspól-

noty Interesów w Katowicach; inż. Marjan Przybylski, radca Izby, gen. dyr. Wspólnoty Interesów w Katowicach; inż. Antoni Krahelski, członek nadzoru sądowego Wspólnoty Interesów w Katowicach; Łucjan Horowitz, dyr. Polskiego Eksportu Żelaza w Katowicach; dr. Wacław Olszewicz, dyr. Delegatury Związku Hut Żelaznych w Katowicach; Ludwik Dembiński, dyr. Związku Eksportowego Polskich Hut Żelaznych w Katowicach.

2. Podkomisji Podatkowej pod przewodn. insp. Kolanowskiego,

w której uczestniczyli: Antoni Kankofer, Nacz. Wydziału Skarbowego Urzędu Woj. Śląskiego w Katowicach; Dr. Piotr Chorąży, radca Izby P. H. i dyr. Polskiego Związku Stow. Kupieckich Woj. Śl. w Katowicach; Henryk Krygiel, referent Izby Rolniczej w Katowicach; Ludomir Krywińczyk, referent Izby Rzemieślniczej w Katowicach; Stanisław Kulawik, radca Izby Rzemieśln., mistrz rzeźnicki w Katowicach; Karol Wiecha, radca Izby Rzem., mistrz rzeźnicki z Chorzowa; Antoni Sadłowski, st. cechmistrz piekarski, Katowice; mgr. Jerzy Godlewski, kierownik referatu podatkowego Izby Przem.-Handlowej w Katowicach.

3. Podkomisji Komunikacyjnej pod przewodn. nacz. Kaczmarkiewicza,

w której wzięli udział: radca Kmita z Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego; Paweł Grinke, referent Izby Rzemieślniczej; Stanisław Kulawik, radca Izby, mistrz rzeźnicki; Karol Wiecha, radca Izby, mistrz rzeźnicki; Antoni Sadłowski, st. cechmistrz piekarski; inż. Stefan Sznura, referent Śl. Izby Rolniczej Katowice; mgr. Zbigniew Miłobędzki, referent Izby Przem.-Handl. Katowice.

PRACE IZBY W DZIEDZINIE USTAWODAWSTWA.

W okresie sprawozdawczym, jako pierwszym roku istnienia Izby Przemysłowo-Handlowej, działającej na podstawie ogólno-polskiego prawa o Izbach Przemysłowo-Handlowych, — prace jej w zakresie prawnym polegały przedewszystkiem na rozbudowie jej ustroju wewnętrznego.

Poza tem zakres prac prawnych Izby odbywał się w ramach art. 4 pkt. 2, 9 i 10 rozporządzenia Prezydenta R. P. o Izbach Przemysłowo-Handlowych.

Prace te polegały na następujących czynnościach:

I. W dziedzinie ustroju Izby i Związku Izb Przemysłowo-Handlowych:

a) na opracowaniu II części statutu własnego, b) na opracowaniu następujących regulaminów własnych: 1. regulaminu obrad zebrań plenarnych, 2. regulaminu sekcyj, 3. regulaminu Bielskiej Ekspozytury, 4. regulaminu Sądu Polub., 5. regulaminu stypendjalnego, 6. regulaminu biegłych Izby, 7. instrukcji

w sprawie podpisywania korespondencji, c) na opinjowaniu projektu statutu Związku Izb.

II. W dziedzinie ustawodawczej:

a) na opinjowaniu nast. projektów ustaw i rozporządzeń: 1) rozporządzenia w sprawie targowisk i hal mięsnych, 2) rozporządzenia o ważeniu bydła, 3) rozporządzenia o opłatach za badania urządzeń acetylenowych, 4) okólnika do rozporządzenia o środkach kosmetycznych, 5) rozporządzenia o składaniu kaucji przez biura podróży, 6) sprawy wejścia w życie rozporządzenia o dozorze nad mięsem, 7) rozporządzenia o koncesjonowaniu wyrobu tlenku, 8) rozporządzenia o żłóbkach dla niemowląt w zakładach pracy, 9) rozporządzenia, zawierającego regulamin sądów giełdowych, 10) rozporządzenia o oznaczeniu wytwórczości polskiej, 11) rozporządzenia o koncesjonowaniu wyrobów syntetycznych barwników, 12) ustawy o obniżaniu komornego oraz o zmianie ustawy o ochronie lokatorów, 13) projektu o środkach leczniczych, 14) projektu ustawy mleczarskiej; b) na wystąpieniu z własną inicjatywą ustawodawczą w sprawach: 1) Śląskiego Funduszu Gospodarczego, 2) śląskiej ustawy o ochronie lokatorów, 3) akcji oddłużeniowej urzędników, 4) akcji oddłużeniowej rolnictwa, 5) akcji oddłużeniowej samorządu, 6) oznaczania przedsiębiorstw o większym rozmiarze, 7) rozszerzenia rozporządzenia o pochodzeniu towarów krajowych; c) na ustalaniu norm interpretacyjnych z zakresu: 1) prawa o Izbach Przemysłowo-Handlowych, 2) rejestru handlowego, 3) prawa przemysłowego, 4) rozporządzenia o wysprzedażach, 5) ustawy o dostawach na rzecz instytucyj publicznych.

III. W dziedzinie prawa zrzeszeniowego:

na opinjowaniu statutów następujących zrzeszeń: 1) Stowarzyszenia importerów i eksporterów przetwórców owoców R. P. w Warszawie, 2) Zjednoczenia zrzeszeń wojażerów R. P. w Warszawie, 3) Związku handlu morskiego w Gdyni, 4) Centralnego związku handlujących żydów w halach i na targowicach R. P., 5) Związku prywatnych hurtowni wyrobów Państwowego Monopolu Spirytusowego w Polsce, 6) Naczelnej organizacji przemysłu hotelowego, 7) Federacji zrzeszeń przedstawicieli handlowych R. P., 8) Związku eksporterów masła w Polsce w Gdyni, 9) Zrzeszenia przemysłu terpentynowego,

10) Wspólnoty spółdzielczych związków mleczarskich, 11) Związku kupców wiejskich, 12) Zrzeszenia kupców gałęzi fotograficznej i kinematograficznej R. P. w Warszawie, 13) Centralnego związku zrzeszeń spedytorskich w Polsce w Warszawie, 14) Związku hurtowników soli w Polsce w Warszawie, 15) Zrzeszenia polskich mleczarzy i kupców branży nabiałowej Woj. Śląskiego, 16) Zrzeszenia kupców polskich, handlujących trzodą i bydłem R. P., 17) Rady zrzeszeń chrześcijańskich kupców podróżujących i przedstawicieli handlowych R. P., 18) Zrzeszenia eksporterów wikliny i wyrobów koszykarskich, 19) Ogólno-Polskiego zrzeszenia eksporterów przetwórców ziemniaczanych, 20) Związku eksporterów beretów w Polsce, 21) Warszawskiego związku hurtowych sprzedawców węgla, 22) Polskiego Związku drogerzystów hurtowych, 23) Ogólnokrajowego zrzeszenia przetwórców i kupców branży jelit, 24) Związku hoteli, pensjonatów i restauracyj w Zakopanem, 25) Organizacji przedstawicieli handlowych, 26) Zrzeszenia kupców branży żelaza i towarów żelaznych na Woj. Śląskie, 27) Związku restauratorów, właścicieli kawiarń i hoteli na Woj. Śląskie, 28) Zrzeszenia przedsiębiorców budowlanych, 29) Związku pracodawców przemysłu przetwórczego w Wojew. Śl., 30) Stowarzyszenia kupców żydowskich w Chorzowie, 31) Związku mleczarzy śląskich i kupców branży nabiałowej w Katowicach, 32) Polskiego zjednoczonego związku wszelkich handlarzy Woj. Śl.

IV. W dziedzinie zwyczajów handlowych:
na ustalaniu ich istnienia w 10 wypadkach.

V. W dziedzinie sądownictwa handlowego
na zaproponowaniu kandydatów na sędziów handlowych dla Wydziału Handlowego Sądu Okręgowego w Cieszynie.

W poszczególnych ogół interesujących sprawach Izba zajęła następujące stanowisko:

Okólnik do rozporządzenia o środkach kosmetycznych.

Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 25. VI. 1934 r. o dozorze nad wyrobem i obiegiem środków kosmetycznych (Dz. U. R. P. Nr. 62/34, poz. 523), wydane bez zasięgnięcia uprzedniej opinji samorządu gospodarczego, spotkało się z jednomyślną ostrą krytyką ze strony tak producentów, jak kupców. Izby Przemysłowo-Handlowe wystąpiły z żądaniem

gruntownej nowelizacji omawianego rozporządzenia w kierunku przystosowania go do wymogów życia.

Na skutek akcji Izb Przemysłowo-Handlowych, Ministerstwo Opieki Społecznej opracowało projekt okólnika interpretującego to rozporządzenie. Izby Przemysłowo-Handlowe, otrzymawszy projekt okólnika do zaopinjowania, zbadały, czy do czasu przeprowadzenia koniecznej, ich zdaniem, nowelizacji rozporządzenia, okólnik projektowany wstrzyma wzgl. złagodzi te wszystkie przepisy rozporządzenia, których rygorystyczne wprowadzenie w życie naraziłoby zainteresowany przemysł i handel na niepowetowane szkody.

Izby doszły do przekonania, że okólnik zasadniczo zawiera przepisy nietylko nie liberalizujące, ale przeciwnie, zaostrzające i zwężające i tak już niekorzystne postanowienia rozporządzenia i dlatego, obstając przy swojem żądaniu gruntownego znowelizowania rozporządzenia, projekt okólnika zaopinjowały negatywnie.

Rozporządzenie o dozorze nad mięsem.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30. VI. 1932 r. o dozorze nad mięsem i przetworami mięsnemi (Dz. U. R. P. Nr. 64/32, poz. 603) postanawia w § 46, że istniejące w chwili wejścia w życie rozporządzenia miejsca sprzedaży mięsa oraz wytwórnie i miejsca sprzedaży przetworów mięsnych zarówno jak szlamiarnie i wędzarnie przemysłowe, powinny być doprowadzone do stanu wymaganego rozporządzeniem do dnia 30. VI. 1935 r., w przeciwnym zaś razie ulegną zamknięciu.

Izby wystąpiły z żądaniem o przesunięcie terminu z § 46 rozporządzenia o 1 rok, t. j. do dnia 30. VI. 1936 r. Motywem tego stanowiska Izb było, że przewidziany wymienionem rozporządzeniem 3-letni termin przejściowy dla dostosowania się przedsiębiorstw przemysłu i handlu mięsnego do przepisów rozporządzenia okazał się za krótki. Pomimo stosowanego niejednokrotnie nacisku administracyjnego na przedsiębiorstwa, wiele z nich nie było w materjalnej możności podjęcia odpowiednich wydatków inwestycyjnych. Przypuszczać można, że nawet przedsiębiorstwa, posiadające pewne zasoby, powstrzymywały się od lokowania ich w inwestycjach, gdyż byłoby to

niezgodne z zasadami elementarnej kalkulacji kupieckiej w okresie malejących obrotów. W tych warunkach wejście w życie z dniem 30. VI. 1935 r. przepisów rozporządzenia musiałoby spowodować zamknięcia poważnej większości przedsiębiorstw handlu i przemysłu mięsnego, szczególnie na Zachodzie Polski.

Izby Przemysłowo-Handlowe sądziły, że przesunięcie omawianego terminu na dzień 30. VI. 1936 r. winno nietylko ułatwić przedsiębiorstwom dostosowanie się do ogólnych przepisów, lecz również pozwoliłoby na przeprowadzenie pożądanej rewizji niektórych z tych przepisów nie dość uzasadnionych gospodarczo, czego domagają się organizacje przemysłowo-handlowe, jak i samorząd gospodarczy, reprezentowany przez Izby.

Projekt rozporządzenia o żłóbkach dla niemowląt w zakładach pracy.

Projektowane rozporządzenie Min. Op. Społ. oparte jest o ustawę z dnia 2. VII. 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet w brzmieniu ustawy z dnia 7. XI. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 101/31, poz. 773).

Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach wypowiedziała się w nast. sposób: 1) ustawa o pracy młodocianych i kobiet nie obowiązuje dotychczas w górnośląskiej części Woj. Śląskiego, 2) sprawa uregulowania w drodze rozporządzenia żłóbków dla niemowląt w zakładach pracy na terenie górnośląskim Woj. Śląskiego nie jest w tej chwili aktualną, gdyż tak poszczególne gminy, jak i poszczególne zakłady pracy w dostateczny sposób uregulowały już we własnym zakresie opiekę nad matką i dzieckiem.

W związku z powyższem negatywnem stanowiskiem Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach, Związek Izb Przemysłowo-Handlowych również opowiedział się przeciwko projektowanemu rozporządzeniu, uważając je za sprzeczne z duchem i literą ustawy o pracy młodocianych i kobiet.

Niezależnie od tego wprowadzenie w życie projektowanego rozporządzenia przyniosłoby niewątpliwie ujemne skutki gospodarcze, nie dające równocześnie ekwiwalentów w postaci natury socjalnej.

Ustawa o obniżaniu komornego oraz o zmianie ustawy o ochronie lokatorów.

Urząd Wojewódzki Śląski po ogłoszeniu dekretu Prezydenta R. P. z dnia 14. XI. 1935 r. o obniżaniu komornego oraz o zmianie ustawy o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 82/35, poz. 504) wniósł do Sejmu Śląskiego projekt ustawy, przystosowującej komorne oraz ochronę lokatorów na Śląsku do przepisów dekretu.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach, otrzymawszy projekt ustawy śląskiej, zaopinjowała go w sposób następujący:

I. W sprawie obniżenia komornego.

Zastosowanie na Śląsku obniżenia komornego z ogólnopaństwowego dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. XI. 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 504) bez uwzględnienia specyficznych różnic, zachodzących w dziedzinie komornego między Śląskiem a resztą Polski, nie wydaje się ani konieczne ani uzasadnione.

Komorne na Śląsku dwoma momentami różni się od komornego w reszcie Polski na niekorzyść śląskich właścicieli nieruchomości, a mianowicie: 1. obecną jego wysokością, ustaloną na podstawie dotychczasowych przepisów śląskiej ustawy o ochronie lokatorów, 2. obciążeniem jego na rzecz Śląskiego Funduszu Gospodarczego z ustawowym zakazem przerzucania tego ciężaru w całości lub części na lokatorów.

Czynsze mieszkaniowe, ustanowione na podstawie śląskiej ustawy o ochronie lokatorów, są absolutnie o przeszło 50% niższe od czynszów np. w Zagłębiu Dąbrowskiem i Krakowskiem, choć odnoszą się do mieszkań, które mieszczą się z reguły w domach, włączonych do sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, elektrycznej i gazowej, podczas gdy mieszkania w Zagłębiu Dąbrowskiem i Krakowskiem zasadniczo jeszcze nie są wyposażone w te dobrodziejstwa użytkowe.

I tak czynsze mieszkaniowe w Katowicach i Chorzowie w domach podpadających pod ochronę lokatorów wynoszą obecnie:

za 1 pokój 8—12 zł, za 1 pokój z kuchnią 15—20 zł, za 2 pokoje z kuchnią 25—30 zł, za 3 pokoje z kuchnią 50—65 zł.

W innych miejscowościach śląskich czynsze te są jeszcze o 20—30% niższe.

W Sosnowcu, Będzinie i Oświęcimiu wynoszą one tymczasem obecnie: za 1 pokój 20—25 zł, za 1 pokój z kuchnią 30 do 40 zł, za 2 pokoje z kuchnią 60—70 zł, za 3 pokoje z kuchnią 100—120 zł. Komorne mieszkań śląskich, podpadających pod ochronę lokatorów, jest absolutnie i relatywnie najniższem komornem w Polsce.

Ponadto ciążą na niem jeszcze nieproporcjonalnie wysokie opłaty Śląskiego Funduszu Gospodarczego, które wyłącznie obciążają właścicieli domów i które są ściągane rygorystycznie na podstawie rozporządzeń wykonawczych, nieraz sprzecznych z samą ustawą o Śląskim Funduszu Gospodarczym z dnia 8. II. 1928 r. (Dz. U. Śl. Nr. 4, poz. 7).

Omawiany wojewódzki projekt w swym art. 1 przyjmuje mimo to dosłowny tekst przepisu o obniżeniu komornego z dekretu Prezydenta z dnia 14. XI. 1935 r., a w swym art. 5 stanowi, że obniżenie komornego nie powoduje zmiany podstawy wymiaru opłat na rzecz Śląskiego Funduszu Gospodarczego na rok 1935.

Art. 5 projektu jest wzorowany na art. 6 dekretu, mimo, że podatek od lokali z art. 6 dekretu ciąży na lokatorach, podczas gdy opłaty na rzecz Śląskiego Funduszu Gospodarczego ciążą wyłącznie na właścicielach domów po myśli ust. 2 art. 4 ustawy o Śl. Funduszu Gospodarczym.

Izba w imię słuszności i sprawiedliwości uważa, że należałoby w wojewódzkim projekcie uwzględnić powyższe istotne różnice, zachodzące w położeniu właścicieli domów śląskich w stosunku do właścicieli domów pozaśląskich na niekorzyść pierwszych, przez wprowadzenie następujących poprawek:

1) albo wogóle nie obniżać obecnego komornego na Śląsku albo, przejmując zasadę obniżenia z dekretu, obniżyć jej stopę procentową na 7½% i 5% miast 15% i 10% i wyłączyć z pod obniżenia komorne, którego wysokość została ustalona nietylko w umowie, zawartej w myśl art. 3 ustawy w sprawie ochrony lokatorów, lecz również pozaumownie w myśl art. 6 tejże ustawy;

2) a równocześnie w odniesieniu do Śląskiego Funduszu Gospodarczego w art. 5 projektu: a) uzależnić obowiązek opłat na rzecz tego Funduszu od faktu zapłaty czynszu przez lokatora, b) zwolnić od opłat na rzecz tego Funduszu wszystkie bu-

dynki i ich części nowowybudowane po 1. I. 1919 bez względu na ich przeznaczenie, c) podwyższyć minimum czynszu, wolnego od opłat na rzecz tego Funduszu z 15 zł na 30 zł miesięcznie i zmienić stawki w ten sposób, żeby opłata ta wynosiła przy czynszach: ponad 30 do 100 zł — 5%, ponad 100—200 zł 7,5%, ponad 200—500 zł 10%, ponad 500—1000 zł 15%, ponad 1000 zł 20%; d) postanowić, że do ustalenia wartości czynszowej wolnej od opłaty na rzecz tego Funduszu, t. j. do 125 zł, nie dolicza się wartości mieszkania i lokalu, zajmowanych przez samego właściciela wzgl. współwłaściciela domu.

II. W sprawie zmiany śląskiej ustawy o ochronie lokatorów.

Dekret Prezydenta z dnia 14. XI. 1935 r. w przedmiocie zmiany ogólno-polskiej ustawy o ochronie lokatorów idzie po linji rozluźnienia przepisów ochrony lokatorów zgodnie z zapowiedziami Pana Wicepremjera Kwiatkowskiego.

Również odnośny projekt noweli śląskiej ustawy o ochronie lokatorów winien uwzględnić w pełni tę zupełnie jasną tendencję rządową, znajdującą zresztą pełne uzasadnienie w obecnie panujących stosunkach na rynku mieszkaniowym.

Wyraźne odchylenie od tej tendencji zawiera projekt wojewódzki w swych zmianach do art. 26 śląskiej ustawy o ochronie lokatorów.

Zmiany te nietylko zatrzymują zasadę dystrybucji przez urzędy gminne opróżnionych mieszkań, lecz ponadto obostrzają tę zasadę tem, że stanowią, iż w odwołaniu od decyzji urzędu gminnego orzeka ostatecznie nie Sąd Okręgowy, jak było dotychczas, a właściwa władza nadzorcza urzędu gminnego.

Izba, zdając sobie sprawę z ważkości momentów, które przemawiają za utrzymaniem tej dystrybucji, zastrzec się musi przeciwko powierzaniu ostatecznej decyzji w tych sprawach czynnikom niesądowym.

Izba proponowałaby tutaj taki tok postępowania: Od odmownej decyzji zarządu gminnego służy osobom zainteresowanym sprzeciw w ciągu dni 3 do właściwej władzy nadzorczej, a od orzeczenia nieprzychylnego władzy nadzorczej służy im odwołanie w ciągu dni 14 do Sądu Okręgowego, który orzeka ostatecznie.

Projekt ustawy o środkach leczniczych.

Ministerstwo Opieki Społecznej wystąpiło z projektem ustawy o upoważnieniu Ministra Opieki Społecznej do wydawania przepisów o środkach leczniczych i truciznach.

Projekt ten Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach zaopinjowała jak następuje:

Projektowana ustawa ma upoważnić Ministra Opieki Społecznej do wydania przepisów, normujących: I. wyrób, II. obrót, III. badanie następujących środków leczniczych i trucizn: a) surowic, szczepionek i produktów bakteryjnych, używanych w praktyce lekarskiej, b) preparatów organoterapeutycznych, c) środków homoopatycznych, d) specyfików farmaceutycznych, e) pochodnych arsenobenzolu, f) środków promieniotwórczych, g) naturalnych i sztucznych wód mineralnych, n) środków opatrunkowych, i) trucizn.

Zdać sobie trzeba sprawę, że obecnie istnieje cały szereg przepisów, które bądź w drodze przejętych i jeszcze nieuchylonych rozporządzeń pozaborczych, bądź w drodze ustawodawstwa polskiego regulują powyższe sprawy w węższym czy w szerszym zakresie dla całości wzgl. części Rzeczypospolitej.

W sprawie surowic i t. p. obowiązują: 1. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27. I. 1926 o obowiązku utrzymywania przez apteki niektórych surowic (Dz. U. R. P. Nr. 18/26 r., poz. 103); 2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 13. VI. 1928 r. o kontroli surowic i szczepionek dla celów weterynaryjnych oraz preparatów do zapoznawania zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr. 75/28, poz. 674); 3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30. VI. 1932 r. o wyrobie, kontroli i sprzedaży surowic i szczepionek leczniczych, zapobiegawczych i diagnostycznych (Dz. U. R. P. Nr. 64/32 r., poz. 602); 4. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 7. II. 1934 r. w sprawie przywozu z zagranicy bez cła surowic używanych w lecznictwie (Dz. U. R. P. Nr. 15/34 r., poz. 122).

W sprawie preparatów organoterapeutycznych obowiązuje: 5. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 10. III. 1933 r. o wyrobie i obrocie preparatów organoterapeutycznych (Dz. U. R. P. Nr. 44/33 r., poz. 344).

W sprawie specyfików farmaceutycznych obowiązuje: 6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30. VI. 1926 r. o wyrobie i obrocie specyfików farmaceutycznych (Dz. U. R. P. Nr. 70/26, poz. 406).

W sprawie pochodnych arsenobenzolu obowiązuje: 7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z d. 20. VIII. 1920 r. w przedmiocie wyrobu i sprzedaży pochodnych arsenobenzolu, używanych w praktyce lekarskiej (Dz. U. R. P. Nr. 84/20 r., poz. 560).

W sprawie trucizn obowiązuje: 8. Ustawa z dnia 22. VI. 1923 r. w przedmiocie substancji i przetworów odurzających (Dz. U. R. P. Nr. 72/23 r., poz. 559). 9. Rozporządzenie wykonawcze do powyższej ustawy, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Spraw Wojskowych z dnia 1. III. 1928 r. o substancjach i przetworach odurzających (Dz. U. R. P. Nr. 52/28, poz. 499). 10. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 20. I. 1925 r. o trybie postępowania przy przewozie i wywozie substancji i przetworów odurzających (Dz. U. R. P. Nr. 15/25 r., poz. 98). 11. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Sprawiedliwości z dnia 15. XII. 1931 r. o rozciągnięciu na kodeinę systemu certifikatów przywozu lub wywozu (Dz. U. R. P. Nr. 12/31 r., poz. 72). 12. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20. V. 1929 r. o detalicznej sprzedaży substancji i przetworów odurzających (Dz. U. R. P. Nr. 48/29 r., poz. 402). 13. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z dnia 15. III. 1930 r. o uznaniu niektórych substancji i przetworów odurzających za wywołujące szkodliwe skutki dla zdrowia (Dz. U. R. P. Nr. 36/30 r., poz. 304). 14. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z dnia 22. II. 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 15. III. 1930 r. o uznaniu niektórych substancyj i przetworów odurzających za wywołujące szkodliwe skutki dla zdrowia (Dz. U. R. P. Nr. 28/32 r., poz. 276). 15. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 22. II. 1928 r. o uznaniu eteru etylowego i jego mieszanin za szczególnie niebezpieczne dla zdrowia (Dz. U. R. P. Nr.

45/28 r., poz. 443). 16. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu i Ministrem Skarbu z dnia 22. II. 1928 r. o wyrobie, obrocie i przechowywaniu eteru etylowego (Dz. U. R. P. Nr. 30/28 r., poz. 281). 17. Rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego i Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 19. V. 1923 r. w przedmiocie sprzedaży węglanu borowego oraz wszelkich przetworów, zawierających ten związek, a przeznaczonych do tępienia gryzoniów (Dz. U. R. P. Nr. 57/23 r., poz. 410), które obowiązuje tylko w zaborze rosyjskim i austrjackim. 18. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 16. XI. 1924 r. o wyrobie i sprzedaży środków przeznaczonych do trucia szczurów, myszy, owadów, pasorzytów zwierzęcych i t. p. (Dz. U. R. P. Nr. 105/24 r.).

Poza tem mają jeszcze zastosowanie w przedmiocie projektowanej ustawy bądź w całości, bądź częściowo: 19. Dekret o nadzorze nad wyrobem i sprzedażą artykułów zastępczych surogatów produktów spożywczych i przedmiotów użytku publicznego z dnia 7. VII. 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 14/19 r., poz. 161). 20. Rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 15. I. 1920 r. w przedmiocie handlu hurtownego środkami leczniczemi (Dz. U. R. P. Nr. 5/20 r., poz. 36). 21. Rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 20. I. 1921 r. w przedmiocie kontroli nad produkcją i sprzedażą środków leczniczych i opatrunkowych, wód mineralnych i trucizn oraz nad produkcją kosmetyków (Dz. U. R. P. Nr. 10/21 r., poz. 63), które obowiązuje tylko w zaborze rosyjskim i austrjackim i powierza tę kontrolę inspektorom farmaceutycznym przy urzędach wojewódzkich. 22. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5. VII. 1926 r. o rewizji aptek (Dz. U. R. P. Nr. 70/26 r., poz. 405). 23. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. VI. 1927 r. o Państwowym Zakładzie Higjeny (Dz. U. R. P. Nr. 54/27 r., poz. 477), znowelizowane rozp. Prez. R. P. z dnia 28. XII. 1934 r. o złączeniu Państwowych Zakładów Badania Żywności i Przedmiotów Użytku z Państwowym Zakładem Higjeny (Dz. U. R. P. Nr. 110/34 r., poz. 977). 24. Rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 7. X. 1927 r. o sztucznych środkach słodzących (Dz. U. R. P. Nr. 89/27 r., poz. 797), znowelizo-

wane ustawą z dnia 25. II. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29/32 r., poz. 286) oraz art. 3 rozp. Prez. R. P. z dnia 23. VIII. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72/32 r., poz. 657) i art. 43 rozp. Prez. R. P. z dnia 28. XII. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110/34 r., poz. 976). 25. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21. XII. 1927 r. o oznaczaniu pochodzenia niektórych towarów krajowych w wewnętrznym handlu detalicznym (Dz. U. R. P. Nr. 7/28 r., poz. 43), znowelizowane rozp. Rady Ministrów z dnia 24. VI. 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50/29 r., poz. 409) z uwagi na § 2, mówiący o preparatach leczniczych, wodach mineralnych i środkach kosmetycznych. 26. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1. VI. 1929 r. o organizacji dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. R. P. Nr. 64/29 r., poz. 495) z uwagi na § 10, który mówi o oddziałach toksylogicznych. 27. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12. XI. 1929 r. o opłatach za badanie artykułów żywności i przedmiotów użytku w Państwowych Zakładach Badania Żywności i Przedmiotów Użytku (Dz. U. R. P. Nr. 78/29 r., poz. 584) z uwagi na pozycję D 1 a. taryfy, która mówi o lekach. 28. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28. VIII. 1930 r. o wydawaniu z aptek środków lekarskich (Dz. U. R. P. Nr. 6/31 r., poz. 30), znowelizowane rozp. z dnia 19. V. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 60/31 r., poz. 486). 29. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 28. XII. 1933 r. o sposobie wydawania leków przez ubezpieczalnie społeczne poza aptekami (Dz. U. R. P. Nr. 103/33 r., poz. 814). 30. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 29. III. 1934 r. o określeniu cen aptecznych (Dz. U. R. P. Nr. 62/34 r., poz. 522).

Niezależnie od powyższych aktów ustawodawstwa polskiego obowiązują częściowo zamiast nich, a częściowo obok nich przepisy pozaborcze.

W Woj. Śląskiem obowiązuje w części górnośląskiej: 31. pruska ordynacja przemysłowa z dnia 22. VI. 1861 w przedmiocie handlu truciznami poza aptekami, 32. ministerjalne rozp. z dnia 22. VI. 1896 r. w sprawie obrotu silnie działających środków leczniczych, 33. rozporządzenie cesarskie z dnia 22. X. 1901 r. w sprawie obrotu środków leczniczych, 34. ministerjalne rozporządzenie z dnia 18. II. 1902 r., zawierające ordynację aptekarską, 35. ministerjalne rozporządzenie poli-

cyjne z dnia 22. II. 1906 r. o handlu truciznami, 36. ministerjalne rozporządzenie z dnia 17. X. 1912 r. o obrocie środkami leczniczemi poza aptekami,

a w części cieszyńskiej Wojew. Śląskiego obowiązują: 37. austrjackie rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21. IV. 1876 r. o obrocie truciznami, 38. austrjacka ustawa aptekarska z dnia 18. XII. 1906 r., 39. austrjackie rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27. V. 1911 r. o prowadzeniu aptek publicznych i zakładowych.

W tym stanie ustawodawczym Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach nie widzi uzasadnionej potrzeby wydania projektowanej ustawy ramowej, upoważniającej Ministra Opieki Społecznej do wydawania przepisów o środkach leczniczych i truciznach.

Uznając potrzebę uregulowania wyrobu, obrotu i badania środków leczniczych i trucizn, Izba uważa, że uregulowanie to winno iść przedewszystkiem w kierunku uporządkowania i ujednolicenia na obszarze całego Państwa istniejących już obecnie przepisów prawnych, które stanowią gąszcz, utrudniający życie tak przemysłowi i handlowi, jak kontrolującym władzom państwowym.

Należałoby zatem, zdaniem Izby, wydać w drodze dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej akt ustawodawczy, któryby:

I. skomasował wszystkie dotychczas wydane przepisy polskie i pozaborcze, przystosowując je do wymogów chwili obecnej,

II. uregulował sprawy przepisami dotychczasowemi nieobjęte, np. sprzedaż środków promieniotwórczych,

III. uchylił wszystkie dotychczas istniejące przepisy polskie i pozaborcze.

Wydanie ustawy ramowej w rodzaju projektowanej, która ma upoważnić Ministra Opieki Społecznej do wydania nowych przepisów, przyczyni się tylko do dalszego spotęgowania obecnego nieprzejrzystego stanu prawnego.

Wypowiadając się zasadniczo przeciwko wydaniu projektowanej ustawy, Izba co do treści poszczególnych przepisów projektu ma poza tem wątpliwości następujące:

a) Izba kwestjonuje zrównanie z art. 1 projektu naturalnych i sztucznych wód mineralnych oraz środków opatrunkowych z środkami leczniczemi i truciznami,

b) Izba kwestjonuje nakładanie sankcyj karnych z art. 2 i 3 bez dokładnego sprecyzowania przestępstw, wywołujących te sankcje,

c) Izba kwestjonuje danie w art. 4 powiatowym władzom administracji ogólnej uprawnień orzekania o karach z art. 2 i 3,

d) Izba kwestjonuje celowość uchylenia w art. 4 „dotychczasowych przepisów w sprawach, unormowanych rozporządzeniami" (wydanemi na podstawie art. 1) — bez dokładnego sprecyzowania tych uchylonych przepisów.

Śląski Fundusz Gospodarczy.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach w okresie sprawozdawczym wystąpiła z własnej inicjatywy z żądaniem znowelizowania Śląskiego Funduszu Gospodarczego.

Uważając Śląski Fundusz Gospodarczy w dotychczasowej jego formie za specjalnie uciążliwy, Izba Przem.-Handlowa w Katowicach wysunęła w okresie sprawozdawczym następujące postulaty:

W drodze nowelizacji rozporządzenia Śląskiej Rady Wojewódzkiej i Wojewody Śląskiego z dnia 2. X. 1933 r. (Dz. U. Śl. Nr. 27) należy zwolnić od opłat na Śląski Fundusz Gospodarczy właścicieli nieruchomości, wybudowanych po 1 stycznia 1919 r. bez względu na to, na jaki cel wynajęli lokale w tych nieruchomościach. Ponadto opłaty winny być ściągane od zobowiązanych do ich uiszczenia właścicieli tylko w ramach płaconego przez lokatorów czynszu.

Następnie należałoby obniżyć ustawowo odsetki przy długach Śląsk. Funduszu Gospodarczego do 1% w stosunku rocznym, skonwertować i doliczyć do kapitałów zaległych odsetek po ich obniżeniu do wymienionej wysokości. Śląski Fundusz Gospodarczy winienby przejąć skonwertowane prywatne długi budowlane.

Ustawa o zwolnieniu budynków nowowzniesionych od podatku dochodowego winnaby być rozciągnięta także na gminy wiejskie.

Akcja oddłużeniowa rolnictwa oraz samorządu.

Ani rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 24. X. 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. U.

R. P. Nr. 92/34 r., poz. 841) ani rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 24. X. 1934 r. o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych (Dz. U. R. P. 94/34, poz. 846) nie były przed ich wydaniem opinjowane przez Izby Przemysłowo-Handlowe.

Celem złagodzenia zbyt drastycznych dla przemysłu i handlu poszczególnych postanowień cytowanych wyżej rozporządzeń oddłużeniowych, Izba Przem.-Handlowa w Katowicach wobec Międzyministerjalnej Komisji dla Współpracy z Samorządem Gospodarczym dnia 5. XI. 1935 r. wysunęła następujące postulaty:

1) Należy wierzycielom z pośród sfer handlowych i przemysłowych, spłacanym w myśl art. 13 i nast. dekretu o oddłużeniu rolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 841) umożliwić lombard tych walorów po jak najniższym procencie.

2) Należy dopuścić handel i przemysł w szerszym zakresie do korzystania z banku akceptacyjnego odnośnie do wierzytelności rolniczych, rozterminowanych w myśl art. 41 dekretu.

3) Należy wpłynąć drogą nadzoru i instrukcyj na urzędy rozjemcze, by jak najszybciej załatwiały sprawy i by jak najściślej przestrzegały zasady bezstronności.

4) Należy znowelizować art. 1 ust. 2 dekretu w kierunku odwrócenia ciężaru dowodu przy wykazywaniu rolniczego charakteru długu w ten sposób, aby ciężar tego dowodu nałożony został na dłużnika, a nie spoczywał na wierzycielu. Niezależnie od tego należy pouczyć komorników, że komornik nie jest uprawniony do badania, czy egzekwowany dług jest rolniczy, czy też nie, i że komornik może zawiesić postępowanie egzekucyjne tylko na podstawie orzeczenia Urzędu Rozjemczego wzgl. sądu.

5) Należy ustawowo zinterpretować art. 47 dekretu w związku z nowelą z dnia 30. IX. 1935 r. (sprawa wyjaśnienia wątpliwości, czy przepis art. 47 ma zastosowanie także w razie zalegania z zapłatą odsetek).

6) Należy znowelizować bądź dekret o oddłużeniu rolnictwa, bądź ustawę o podatku dochodowym przez zamieszczenie postanowienia, że straty powstałe dla wierzycieli długów rolniczych przez skorzystanie przez dłużników rolników z ulg, wypływających z dekretu, i straty powstałe przez zawieranie ugód z dłużnikami rolnikami — są potrącalne od dochodu osób tak prawnych, jak fizycznych.

Odnośnie dekretu o oddłużeniu samorządu (Dz. U. R. P. Nr. 94/34, poz. 846) wysunięto następujące postulaty:

1) Należy wpłynąć drogą nadzoru i instrukcji wzgl. drogą noweli art. 8 rozporządzenia Prezydenta R. P. z 27. X. 1932 o dochodzeniu roszczeń pieniężnych, opartych na tytułach prywatno-prawnych, przypadających od związków komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 809), na władzę nadzorczą zobowiązanego samorządu, by władza ta stosowała bezstronnie — a w każdym razie nietylko w interesie zobowiązanego samorządu — uprawnienie swoje wstawiania do budżetu samorządu zobowiązanego należności, którą wierzyciel rozpoczął egzekwować po terminie ustalonym dla uchwalenia i przedłożenia władzy nadzorczej do zatwierdzenia preliminarza budżetu.

2) Należy wpłynąć drogą nadzoru i instrukcji na władze nadzorcze zobowiązanego samorządu, by załatwiały wnioski wierzycieli, oparte na rozporządzeniu z dnia 27. X. 1932 r. o dochodzeniu prywatno-prawnych roszczeń pieniężnych bez zwłok, nieuzasadnionych koniecznością postępowania.

Akcja oddłużeniowa urzędników.

W okresie sprawozdawczym zawodowe organizacje urzędników państwowych, samorządowych i prywatnych poczyniły kroki, zmierzające do wszczęcia akcji oddłużenia świata urzędniczego. Z enuncjacyj rządowych wynikało, że sprawa oddłużenia urzędników była brana pod uwagę Rządu w sensie pozytywnym. Izby Przemysłowo-Handlowe wystąpiły w związku z tą sprawą z żądaniem, by akcja oddłużeniowa urzędników w żadnej formie nie wprowadzała zniesienia czy moratorjum zobowiązań urzędniczych, wynikłych z udzielonego kredytu towarowego.

Wysiłki Izb Przemysłowo-Handlowych uwieńczone zostały o tyle korzystnym wynikiem, że oddłużenie urzędników odbywa się drogą stworzenia specjalnego funduszu państwowego, mającego urzędnikom ułatwić spłatę ich zobowiązań.

Nowelizacja rozporządzenia o przedsiębiorstwach o większym rozmiarze.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 2. VII. 1934 r. w sprawie określenia przedsiębiorstw, prowadzo-

nych w większym rozmiarze (Dz. U. R. P. Nr. 60/34 r., poz. 515), zawiera szereg istotnych luk.

Mianowicie rozporządzenie to nie reguluje wogóle, w jaki sposób określone być mają rozmiary tak przedsiębiorstw nowopowstałych, jak przedsiębiorstw, co do których orzeczenie władzy skarbowej o podatku obrotowym nie jest prawomocne.

Celem usunięcia powyższych istotnych luk rozporządzenia Związek Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. wystąpił z żądaniem odpowiedniej nowelizacji rozporządzeń.

Nowelizacja rozporządzenia o pochodzeniu towarów krajowych.

Izba Przem.-Handlowa w Poznaniu wystąpiła z żądaniem podciągnięcia pod postanowienie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21. VII. 1927 r. o oznaczaniu pochodzenia niektórych towarów krajowych w wewnętrznym handlu detalicznym (Dz. U. R. P. Nr. 7/28, poz. 43) następujących wyrobów i materjałów pirotechnicznych:

1) ogni sztucznych: a) rakiet, b) bomb, c) pocisków, d) kół ognistych, e) słońc ognistych, f) wiatraków ognistych, g) kaskad ognistych, h) fontanien ognistych, i) rzymskich świec, j) obrazów pirotechnicznych;

2) zabawek pirotechnicznych: a) naboi do pistoletów dziecięcych, b) świeczek iskrowych, c) papierków, kulek, paseczek i t. p. przedmiotów strzelających, d) zabawek pirotechnicznych, e) bąków pirotechnicznych i innych;

3) materjałów wybuchowych: a) petard, b) przedmiotów o ładunku, mającym silną detonację i innych;

4) materjałów łatwo palnych: a) lontów, b) zapalników, c) pochodni magnezjowych, d) ogni bengalskich pod wszelkiemi postaciami, e) świec rzymskich i innych.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach opowiedziała się za tym projektem z następujących powodów:

Podciągnięcie wyżej wymienionych wyrobów i materjałów pirotechnicznych pod cytowane rozporządzenie jest uzasadnione potrzebą ukrócenia ich anonimowego wyrobu ze względu na bezpieczeństwo powszechne. Mnożące się w ostatnim czasie eksplodowania tych wyrobów i materjałów w sklepach detalicznych wskazują, że anonimowy przemysł zalewa rynek wyrobami, nie odpowiadającemi wymogom bezpieczeń-

stwa. Ustawowy obowiązek ujawnienia na towarze nazwy i siedziby producenta uniemożliwi anonimowość i zapewni bezpieczeństwo publiczne.

Charakter publiczno-prawny Izb Przem.-Handlowych.

Na zapytanie Sądu Okręgowego w Poznaniu, skierowane do Izby Przem.-Handlowej w Poznaniu, Komisja Prawna Związku Izb zajmowała się zagadnieniem, czy Izby Przemysłowo-Handlowe są władzą samorządową.

Komisja Prawna doszła do wniosku, że Izby Przemysłowo-Handlowe są władzą samorządową.

Charakter Izb Przemysłowo-Handlowych jako władzy samorządowej wynika przedewszystkiem z zakresu ich działania. Zakres ten jest określony w art. 4 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 15. VII. 1927 r. o Izbach Przemysłowo-Handlowych (Dz. U. R. P. Nr. 67/27, poz. 591).

Określony w art. 4 tego rozporządzenia zakres działania obejmuje:

1) zagadnienia, co do których Izby Przemysłowo-Handlowe współpracują z władzami państwowemi w zakresie projektów ustawodawczych,

2) czynności, mające na celu ułatwianie warunków rozwoju życia gospodarczego (własny zakres działania),

3) czynności, poruczane do załatwienia Izbom Przemysłowo-Handlowym w samej ustawie,

4) czynności, które zostaną Izbom Przemysłowo-Handlowym przekazane do załatwienia na podstawie osobnych ustaw i rozporządzeń.

Jeżeli chodzi o podstawę prawną dla ostatniego rodzaju funkcyj, to należy przytoczyć ustęp ostatni art. 4 cytowanej ustawy, który mówi:

„Izby spełniają również inne przekazane statutami i rozporządzeniami czynności, w szczególności w zakresie działania odpowiednich władz państwowych, bądź w zupełności, bądź w zastępstwie, bądź ku pomocy wymienionych władz."

Ustawa przelewa więc na Izby Przemysłowo-Handlowe prawo wykonywania tych czynności, które należą do czynności władz państwowych.

Izby wykonując funkcje te, które dzielą z władzą państwową, tem samem nabywają charakteru władzy. Są więc

władzami samorządowemi. Charakter bowiem danego organu, jako władzy, wynika z jego funkcyj. Nie bez znaczenia jest fakt, że cytowany ustęp ostatni art. 4 kładzie nacisk na to, że Izby Przemysłowo-Handlowe w szczególności mają spełniać czynności z zakresu działania władz państwowych, przyczem wyraźnie jest powiedziane, że spełniać je mają bądź w zupełności, bądź w zastępstwie, a wreszcie ku pomocy.

Wyraźne rozgraniczenie tych trzech uprawnień pozwala na wysunięcie wniosku, że ustawodawcy chodziło o nadanie Izbom Przemysłowo-Handlowym zupełnie tych samych uprawnień, które mają władze państwowe.

Niezależnie od tego zwrócić należy uwagę na to, że Izbom Przemysłowo-Handlowym przyznano w art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15. VII. 1927 r. prawo realizacji nakazów zapomocą sankcyj karnych. Art. 6 bowiem mówi:

„Wszystkie stowarzyszenia, korporacje, instytucje, działające w dziedzinie gospodarczej przez Izbę reprezentowanej, obowiązane są udzielać informacyj, wykazów i posiadanych statystycznych danych na żądanie każdej z Izb, w której okręgu mają siedzibę (oddział lub ekspozyturę), albo na której okręg rozciągają swoją działalność. Ten sam obowiązek ciąży na osobach i przedsiębiorstwach, trudniących się przemysłem i handlem w okręgu Izby.

Winni naruszenia postanowień ustępu 1 ulegną karze porządkowej w wysokości do 300 zł. Do nakładania kar porządkowych powołany jest prezes."

Na podstawie tego przepisu przyznano więc Izbom Przemysłowo-Handlowym prawo narzucania woli podmiotom prawnym, których interesy oni reprezentują i jednocześnie udzielono prawa karania tych, którzy do nakazów Izby się nie zastosują.

Prawo żądania informacyj przez Izby nie jest co do zakresu swego ograniczone — granicą jedynie jest zakres działania Izb — i wnika głęboko w zasadę wolności podmiotów prawnych. W tak szerokim zakresie nie mają nawet władze państwowe prawa żądania danych, gdyż z reguły prawo to opiera się na osobnych prawach i rozporządzeniach.

Rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 15. VII. 1927 wyraźnie nazywa Izby instytucjami samorządowemi prawa publicznego.

Wpisy do rejestru handlowego i ich ogłaszanie w Monitorze Polskim.

Ministerstwo Sprawiedliwości na skutek wniosku Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach, dotyczącego jednolitej interpretacji postanowień o wpisach do rejestru handlowego, wydało okólnik Nr. 1778/I C/35, ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 15. XI. 1935 r.

Do Sądów Rejestrowych.

1. Doszło do mej wiadomości, że niektóre sądy rejestrowe prowadzą wadliwie rejestr handlowy, wpisując doń dane, prawem nieprzewidziane. Tak np. jeden z sądów dokonał w rejestrze handlowym następujących wpisów: „Prokury udzielono J. W., który w ten sposób będzie podpisywał firmę, że pod wypisanem, wydrukowanem lub stampilją wyciśniętem brzmieniem firmy umieści swój podpis, wskazujący na prokurę" oraz „Wyłącznym właścicielem jest J. T., który reprezentować i podpisywać firmę, nabywać dla niej prawa, jako też zobowiązywać ją będzie osobiście w ten sposób, iż umieści pod wyciśniętem, wypisanem lub wydrukowanem brzmieniem firmy swój podpis". Oba te wpisy są sprzeczne z art. 13 par. 1, 65 par. 1 i 70 par. 1 kodeksu handlowego o rejestrze handlowym (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 59, poz. 511). Zawierają one treść przez prawo nieprzewidzianą i w dodatku, dla osób trzecich obojętną. Nie ma bowiem żadnego znaczenia prawnego, czy kupiec lub prokurent, podpisując zobowiązanie, oznaczy firmę stemplem lub ołówkiem, a podpis swój umieści pod firmą, nad nią lub obok. Ponadto prawidłowo zredagowany wpis („prokury udzielono J. W." i „właścicielem jest J. T.") jest, ze względu na opłaty ogłoszeniowe, dla strony o wiele tańszy, niż przytoczone powyżej wpisy, które w całości zostały zamieszczone w Monitorze Polskim.

2. Przy redagowaniu ogłoszeń, zamieszczonych w Monitorze Polskim, sądy rejestrowe wbrew przepisom par. 37 rozporządzenia o rejestrze handlowym zamieszczają w ogłoszeniu dane zupełnie zbędne (np. wskazanie daty podania, dotyczącego wpisu) lub nawet całą treść postanowienia sądowego, zarządzającego wpis do rejestru. Praktyka taka jest niewłaściwa i obciąża kupców nadmiernemi kosztami. Zgodnie z par. 37 rozporządzenia o rejestrze handlowym ogłoszenia należy redagować zwięźle, a więc treść wpisu, o ile jest to możliwe, nie powinna być ogłaszana dosłownie. Bezwzględnie niedopuszczalne jest ogłaszanie in extenso całego postanowienia, zarządzającego wpis do rejestru.

Podając powyższe do wiadomości, proszę Panów Sędziów, prowadzących rejestr handlowy, aby zechcieli ściślej przestrzegać przepisów, dotyczących rejestru handlowego.

Warszawa, dnia 12 listopada 1935 r.

Minister Sprawiedliwości
Czesław Michałowski.

Zgłaszanie przemysłu.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu na skutek zapytania jednego z urzędów wojewódzkich zwróciło się do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych o wypowiedzenie się w nast. kwestjach:

1) czy zgłaszający przemysł wolny po myśli art. 7 prawa przemysłowego może prowadzić osobiście w kilku miejscowościach równocześnie kilka przedsiębiorstw tego samego rodzaju, czy też winien on wykonywać tylko jedno zastępstwo jako zakład główny, a resztę przedsiębiorstwa jako filje,

2) kto decyduje o tem, czy zakład jest przedsiębiorstwem samoistnem, czy filją, władza odbierająca zgłoszenie, czy też zgłaszający.

W razie bowiem uznania przedsiębiorstwa za filję innego przedsiębiorstwa, może władza przemysłowa domagać się ustanowienia zastępcy.

Związek Izb Przemysłowo-Handlowych w powyższych kwestjach wypowiedział się jak następuje:

Ad 1) Na mocy art. 3 prawa przemysłowego prawo prowadzenia przemysłu jest wolne i dozwolone każdemu, o ile prawo przemysłowe nie przewiduje inaczej. Pomiędzy ograniczeniami, zawartemi w szeregu artykułów wspomnianej ustawy, niema zakazu samoistnego prowadzenia przez jedną osobę kilku przedsiębiorstw, czy to w jednej miejscowości, czy nawet w różnych miejscowościach, wobec czego wszelka interpretacja, ograniczająca wolność prowadzenia przemysłu, zwłaszcza wolnego (z art. 7 prawa przemysłowego), byłaby wyraźnie niezgodna z duchem i literą tego prawa.

Ad 2) Wobec wyjaśnień, podanych do p. 1), jasna jest opinja Związku, że decyzja, czy dany zakład jest przedsiębiorstwem samoistnem, czy filją, należy do zgłaszającego przemysł. Niesłusznem natomiast jest zapatrywanie jednego z urzędów wojewódzkich, że w razie uznania przedsiębiorstwa za

filję innego przedsiębiorstwa, może władza przemysłowa domagać się ustanowienia zastępcy. Ustanowienie zastępcy na podstawie art. 7 i 38 prawa przemysłowego jest przywilejem przemysłowca; domagać się ustanowienia zastępcy może władza przemysłowa — zdaniem Związku Izb — jedynie w wypadkach, przewidzianych w art. 5 prawa przemysłowego, gdy chodzi o przedsiębiorstwa przemysłowe, należące do osób, niezdolnych do działań prawnych, i do osób małoletnich, a także do osób prawnych.

Charakter zawodowych robót żelbetonowych.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu na skutek zapytania Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego zwróciło się do Związku Izb o opinję, czy roboty żelbetonowe, wykonywane na budowlach, podpadają pod pojęcie murarstwa, czy też stanowią odrębny zawód.

Związek Izb w sprawie tej wypowiedział opinję następującą:

Roboty żelbetonowe nie mogą być podciągnięte pod pojęcie rzemiosła murarskiego, zarówno ze względu na inne metody pracy, jak i odrębny materjał, stosowany przy robotach żelbetowych.

Wykonywanie robót żelbetowych i betonowych na budowach jest raczej zbliżone do betoniarstwa, t. j. do wyrobu dachówek, pustaków i t. p., co do którego Izby wyraziły już w swoim czasie opinję, wypowiadając się przeciwko zaliczeniu betoniarstwa do rzemiosła.

Jednocześnie Związek Izb zauważa, iż roboty żelbetowe wykonywane są bądź przez majstrów murarskich, bądź też, zwłaszcza, o ile są bardziej skomplikowane, przez przemysłowców budowlanych, posiadających odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia prac w zakresie budownictwa i według planów sporządzonych przez inżynierów, wyspecjalizowanych w tych robotach. Same czynności wykonawcze przy robotach żelbetowych są jednak proste i nie wymagają bynajmniej zatrudniania przy nich sił, przygotowanych w sposób, praktykowany w rzemiośle.

Reasumując powyższe wywody, Związek Izb stoi na stanowisku, iż wykonywanie robót żelbetowych winno być traktowa-

ne jako gałąź przemysłu budowlanego, a w żadnym razie nie może być zaliczane do murarstwa.

Rozporządzenie o wyprzedażach.

Związek Izb w okresie sprawozdawczym wystąpił z żądaniem znowelizowania rozporządzenia o wyprzedażach.

Sprawa znowelizowania tego rozporządzenia została przez czynniki rządowe zaniechana. Ministerstwo Przemysłu i Handlu natomiast skierowało do wszystkich wojewodów specjalny okólnik z dnia 28. III. 1935 r. Nr. HW/III/-3/5 w sprawie wyprzedaży, dokonywanych w obrocie handlowym o treści następującej:

Powołując się na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 marca 1928 r. o wyprzedażach, dokonywanych w obrocie handlowym (Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 395), Ministerstwo prosi Pana o wydanie zarządzeń podwładnym organom, aby przy wykonywaniu wymienionego rozporządzenia stosowane były następujące zasady:

1) za sprzedaż należy uważać podaż określonej ilości towarów po cenach obniżonych i publicznie ujawnionych;

2) wyprzedażą może być objęta wyłącznie ilość towarów, zgłoszona wobec władzy przemysłowej, zezwalającej na wyprzedaż;

3) wyprzedaże posezonowe i inwentarzowe powinny ściśle odpowiadać swemu charakterowi, t. j. powinny być sprzedażą towarów, nagromadzonych wskutek krótkotrwałości lub niewyzyskania sezonu, których zbyt w okresie późniejszym drogą normalnej sprzedaży byłby bądź utrudniony, bądź też uniemożliwiony.

Za wyprzedaże tego rodzaju należy uznawać wyprzedaże, odbywające się jedynie w okresach posezonowych, bądź poinwentarzowych. Sezony należy ustalać po wysłuchaniu opinji zainteresowanego samorządu gospodarczego względnie zrzeszeń i organizacyj, wyszczególnionych w par. 3 rozporządzenia wyżej wymienionego.

Dyrektor Departamentu:
(—) Sokołowski.

Definicja „przemysłu fabrycznego".

Ministerstwo Przemysłu i Handlu przeprowadziło z Związkiem Izb Przemysłowo-Handlowych korespondencję w sprawie zasad decydujących o pojęciu „przemysłu fabrycznego". Izba Katowicka przeprowadziła w tej sprawie ankietę i wzięła udział w opracowaniu opinji, wydanej przez Związek Izb Przem.-Handlowych.

SPRAWY PODATKOWE.

Na odcinku zagadnień podatkowych zaszły w ciągu roku 1935 istotne zmiany. Zmiany te są wynikiem przedewszystkiem zastosowania po raz pierwszy w pełni Ordynacji Podatkowej oraz wydatnego wzrostu obciążenia podatkowego zwłaszcza z końcem roku sprawozdawczego.

Izba, świadoma zadań Państwa, nie remonstrowała ani w jednym wypadku przeciw globalnemu obciążeniu z tytułu podatkowego, jeśli zwyżka podatków miała objąć powszechnie i równomiernie ogół płatników, wypowiadała się natomiast stanowczo przeciw nadmiernemu obciążeniu poszczególnych branż.

Prace Izby w roku sprawozdawczym skierowane były w kierunku realizacji najgłówniejszej zasady Ordynacji Podatkowej, t. j. oparcia wymiaru na materjale faktycznym i zmiany nastawienia poszczególnych organów władz skarbowych.

W poczynaniach Izby znakomicie ułatwiało jej prace nader przychylne i pełne zrozumienia sytuacji gospodarczej przedsiębiorstw ustosunkowanie się Ministerstwa Skarbu. Przy tej sposobności nadmienić należy, że, ogólnie rzecz biorąc, nastawienie najniższych organów władz skarbowych, a więc Urzędów Skarbowych w stosunku do podatnika uległo pewnej zmianie i to zmianie na lepsze, przez co jednak, co z całym naciskiem podkreślić należy, wpływy Skarbu Państwa nie zmalały.

Komisja Odwoławcza z wielkim nakładem dobrej woli i pracy starała się usunąć zaległości lat poprzednich, a w decyzjach swych wzgl. orzeczeniach kierowała się w pełnem tego słowa znaczeniu sprawiedliwością. Jeśli tu i ówdzie zaszły pewne niedociągnięcia, to przypuszczać należy, były one wynikiem zbyt wielkiej ilości odwołań, a nie złej woli, czy zbyt fiskalnego nastawienia.

Normy średniej dochodowości, ustalone przez Komisję Odwoławczą na rok 1935 dla przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, biorąc ogólnie, odpowiadają stanowi faktycznemu, pomijając, rzecz prosta, kilka pozycyj, które ustalone zostały zbyt wysoko.

Ukonstytuowanie się Komisji Odwoławczej przy Wydziale Skarbowym Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego.

Zgodnie z art. 24 § 5 Ordynacji Podatkowej Izba, po uprzedniem porozumieniu się z Naczelnikiem Wydziału Skarbowego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, przedstawiła Wydziałowi listę kandydatów na członków i zastępców członków Komisji Odwoławczej. Z listy tej mianowani zostali członkami Komisji Odwoławczej: 1. Beszczyński Stanisław, 2. Feige Franciszek, 3. Kościelniak Aleksy, 4. Wacław Eugenjusz, 5. Weichman Fryderyk, 6. Wiliński Ludwik, 7. Dr. Heilpern Ludwik, 8. Dr. Podczaski Jakób, 9. Dr. Fedor Weinschenck. Zastępcami członków Komisji Odwoławczej mianowani zostali: 1. Mędlewski Dyonizy, 2. Labisz Jan, 3. Cieśliński Karol, 4. Stańczyk Zygmunt, 5. Broda Ludwik, 6. Pyrlik Paweł, 7. Fellner Leon, 8. Kułakowski Leon, 9. Pałosz Ludwik.

Nowelizacja ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Na podstawie opinji sfer gospodarczych okręgu Izba wypowiedziała się przeciw zamierzonej nowelizacji art. 21 o państwowym podatku dochodowym, ponieważ nowelizacja w duchu projektowanym osłabiłaby możliwość korzystania ze strony osób prawnych z kredytów zagranicznych, a ponadto, przyznając urzędnikowi skarbowemu zupełnie swobodną rękę w ocenie, mogłaby doprowadzić w wielu wypadkach do nieobliczalnych szkód dla przedsiębiorstwa zainteresowanego.

§ 13 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Sprawa odpisań w ogólności nabrała specjalnego znaczenia w związku ze stanowiskiem, jakie w sprawie odpisań zajął Najwyższy Trybunał Administracyjny w wyroku z dnia 25 listopada 1933 r. L. rej. 2346. Biorąc tezę tego wyroku za punkt wyjścia, władze podatkowe stosują już obecnie w sporadycznych wypadkach praktykę nieuznawania odpisań za prawidło-

we, o ile nie ustalono ich w łańcuchu następujących po sobie okresów gospodarczych w sztywnym ilorazie, wynikającym z początkowej wartości przedmiotu amortyzacyjnego i z okresu jego używalności.

Władze wychodzą, zgodnie zresztą z tezą wyroku N. T. A., z założenia, że podstawa do potrącania odpisań na zużycie ustaje z chwilą, kiedy zużywanie się objektu doszło do kresu, według apriorystycznie założonego planu amortyzacyjnego. Założenie to jest fikcją, opierającą się na domniemaniu, że zakreślony plan amortyzacyjny i procentowa wysokość określonych w nim niezmiennych stawek amortyzacyjnych pokrywa i schodzi się z rzeczywistym stopniem zużycia w poszczególnych okresach gospodarczych.

W rzeczy samej plan amortyzacyjny, określający zgóry okres trwania objektów, podlegających zużyciu, może w pewnych warunkach odpowiadać rzeczywistości, może się sprawdzić w okresie produkcyjnym. W bardzo wielu jednak wypadkach jest przez życie i rzeczywistość przekreślony. To też jedynie w płaszczyźnie tych pierwszych wypadków i stanów nie można zaprzeczyć zasadności motywacji N. T. A., mianowicie, że metoda obliczania wysokości odpisań w sztywnych i niezmiennych stawkach na zużycie nie wykracza w niczem przeciw przepisom ustawy o państwowym podatku dochodowym, ani przeciw prawidłom księgowości.

Uogólnienie tej zasady do wszystkich wypadków stanowi nieprzewidziane ustawą ścieśnienie ram odpisań, dyktowanych wymogami życia i zwyczajami kupieckiemi, a nawet sprzeczne jest z obowiązującem prawem, a mianowicie z par. 2 art. 423 kodeksu handlowego i par. 13 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o państwowym podatku dochodowym, stanowiącemi, że odpisania powinny odpowiadać rzeczywistemu zmniejszeniu się wartości, jakiemu uległy przedmioty inwestycyjne według ich przeznaczenia w normalnym trybie, przyczem miarą dopuszczalności odpisań jest wyłącznie faktyczne zużycie.

W przeciwieństwie do zasady wyroku N. T. A. tak kodeks handlowy, jak i przepisy wymienionego rozporządzenia wykonawczego podkreślają konieczność i obowiązek uwzględnienia rzeczywistego, a więc większego lub mniejszego zmniejszania się wartości inwestycyj w danym okresie gospodarczym w za-

leżności od warunków miejsca i czasu oraz przebiegu procesu produkcyjnego. W tym stanie rzeczy jest zawsze rzeczywisty okres życia danego przedmiotu tym czynnikiem, który określa całkowity okres czasu odpisań, a nie czas wyznaczony w apriorystycznym planie amortyzacyjnym. Wedle pkt. 7 § 13 rozporządzenia wykonawczego w tabeli amortyzacyjnej, której mogą żądać władze skarbowe, winna być uwidoczniona wartość poszczególnych przedmiotów oraz coroczne odpisy z tytułu zużycia, a zatem rzeczywiste odpisy. Wyłącznym i jedynym celem tabel jest umożliwienie kontroli władzy, czy odpisy dokonywane w kolejności okresów gospodarczych doszły już do kresu odpisań w wysokości 100% ich wartości, kontroli, czy rachunkozdawca nie przekracza odpisań poza ramy ich wartości książkowej. Ponieważ ani ustawa, ani rozporządzenie wykonawcze nie ograniczają swobody w dyspozycji wysokością odpisań poza przepisem, że odpowiadać mają rzeczywistemu zużyciu, przeto za miarodajne muszą być uznane odpisy podyktowane potrzebami zakładu, prawidłami księgowości i zwyczajami kupieckiemi. Do takich prawideł księgowości należy ustalenie odpisań również w zmiennych corocznie stopach procentowych, zależnie od nasilenia procesu produkcyjnego.

Tego rodzaju zmienne odpisy odgrywają decydującą rolę wszędzie tam, gdzie przedmioty wedle ich przeznaczenia tracą na wartości użytkowej i przy których stopień używania określa stopień zużycia. Tylko tam, gdzie kwota odpisań nie może być cyfrowo określona wedle stopnia nasilenia zużycia w procesie produkcyjnym, wstępują w swoje prawa odpisania wedle zużycia w czasie. Nie znaczy to jednak, aby odpisy takie miały być uskuteczniane w niezmiennych równych kwotach przewidywanego okresu trwania przedmiotu.

Często zdarza się, że okres trwania przedmiotu można z większą pewnością określić wedle czasu niż wedle kryterjum nasilenia zużywania w procesie produkcyjnym, a mimo to wartość użytkowa poszczególnych przedmiotów zakładowych w poszczególnych okresach jest nierówną i że istnieje pewna łatwość oceny tej nierówności. Jeżeli ta łatwość zachodzi, wtedy odpisy muszą i winny dostosować się do tej nierówności. Nie trzeba zapominać, że okres trwania w naszym wypadku jest równoznaczny z okresem używania. Kto uważa za sto-

sowne zakończyć odpisy równocześnie z ukończeniem okresu użytkowego, ten nie popełnia błędu, jeżeli stopień odpisań określa przez stopień użyteczności; tej zasadzie hołduje wyraźnie § 2 art. 423 kodeksu handlowego.

W tym stanie rzeczy wydaje się teza wyroku N. T. A., pojęta jako norma ogólna, błędną.

Zachodzi tedy wielkie niebezpieczeństwo i obawa, że praktyka skarbowa pójdzie po linji nie uznawania tabel amortyzacyjnych, uwidaczniających odpisy odpowiadające rzeczywistemu, w różnych latach zmiennemu zużyciu, a co zatem idzie, że w związku z omawianym wyrokiem władze będą upatrywały w przepisie § 13 l. 7 rozporządzenia wykonawczego normę o charakterze prawa materjalnego, której nieprzestrzeganie będzie powodem niesłusznego kwestjonowania prawidłowości ksiąg.

W tym stanie rzeczy słuszną jest inicjatywa Łódzkiej Izby, zmierzająca do wystąpienia i spowodowania, aby Ministerstwo Skarbu w sposób interpretacyjny sprecyzowało swoje stanowisko do przepisu § 13 rozporządzenia wykonawczego.

Jak już wspomnieliśmy, ani kodeks handlowy, ani zwyczaj kupiecki (art. 1 kodeksu handlowego) nie stoi na przeszkodzie ustalaniu odpisań w zmiennych corocznie stawkach procentowych, o ile zmienne stawki odpowiadają rzeczywistemu zużyciu, przeciwnie, kodeks handlowy wskazuje proceder wprost przeciwny tezie omawianego wyroku N. T. A. W konsekwencji tego tabela amortyzacyjna winna służyć jedynie celom przeglądu, ewidencji i kontroli dokonywanych odpisów, w szczególności ewidencji, czy rachunkozdawca nie przerwał łańcucha perjodycznych odpisań w okresach, w których — jak to w przeszłości nieraz praktykowano — wykazana strata bilansowa nie pozwalała na amortyzację kapitału zakładowego. Ewidencja takich wypadków ma zapobiec usiłowaniom podatnika powetowania sobie tego rodzaju nieuskutecznionych odpisań w późniejszych okresach podatkowych z nieusprawiedliwioną dla siebie korzyścią podatkową.

Należałoby ponadto wysunąć postulat wyjaśnienia interpretacyjnego przepisów prawnych, odnoszących się do stanów stworzonych przez rozporządzenie o przerachowaniu bilansów otwarcia w złotych z 25 czerwca 1924 r. Rozporządzenie

powyższe przekreśla na pewien moment rachunkozdawczy zasadę ciągłości bilansowej. Od chwili ułożenia bilansu złotowego rozpoczyna przedsiębiorstwo niejako nowe życie, a zrywając na zawsze związek z przeszłością z poprzednim bilansem zamknięcia, patrzy tylko w przyszłość. Ten stan rzeczy jest logiczną konsekwencją zasad nowego oszacowania przedmiotów bilansowych, zasad określonych w § 1 i nast. rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 18. II. 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 151. Normie tego rozporządzenia przyświeca jeden jedyny cel, a mianowicie stworzenie podstaw do układania możliwie dokładnego rachunku wynikowego na przyszłość, przyczem momenty i okoliczności, mające swe źródło w przeszłości, nie mają i nie mogą mieć żadnego prawnego znaczenia na przyszłość. W pierwszych bilansach złotowych przeszacowano majątek własny przedsiębiorstw w rzeczywistej wartości, t. j. przy uwzględnieniu stanu używalności poszczególnych przedmiotów na dzień bilansowy (§ 1 przytoczonego rozporządzenia z dnia 13. II. 1925 r.). Tem samem nabrały rzeczone przedmioty charakteru wartości początkowych, nieobciążonych żadnemi odpisami wartości, a stanowiących przeto punkt wyjścia dla nowych odpisów. Fundusz amortyzacyjny, stanowiący pasywum w złotowym bilansie otwarcia, uzyskał z wyraźnej woli ustawodawcy charakter właściwej rezerwy, a zatem stracił cechę funduszu amortyzacyjnego. Uważamy przeto, że stosowana często praktyka władz podatkowych doszukiwania w planach amortyzacyjnych przedmiotów, na których uskuteczniano odpisy w okresach przed sporządzeniem złotowego bilansu otwarcia, jest sprzeczne z domniemaną wolą ustawodawcy, wynikającą z przepisów o sporządzaniu bilansów.

Należałoby zatem wysunąć postulat, aby władze podatkowe honorowały ten stan rzeczy i zaniechały procederu dociekania stosowności odpisań i badania tabel amortyzacyjnych za lata sięgające poprzed termin otwarcia złotowych bilansów.

Inna rzecz z komplikacjami, o których wspomina Łódzka Izba w związku z okolicznością, że przedsiębiorstwa w przeszłości nie specyfikowały w swych księgach odpisów od poszczególnych przedmiotów majątkowych, a ograniczały się w tym razie do dokonywania odpisów kolektywnych, zbiorowych od łącznej wartości przedmiotów inwestycyjnych. Ten

sposób odpisań był niejednokrotnie praktykowany, ponieważ zwyczaj kupiecki uświęcał taką praktykę, uznawaną sporadycznie przez władze podatkowe. W samej bowiem rzeczy zarówno metoda indywidualnych odpisań, jako też odpisów generalnych — o ile proces tych ostatnich był należycie wykalkulowany — prowadzi do tych samych wyników, do odpisań, odpowiadających rzeczywistemu zużyciu kapitału inwestycyjnego. Nie należy jednak zapominać, że generalne odpisy uniemożliwiają wręcz badanie i kontrolę prawidłowości odpisań, badanie obowiązkowe i nakazane przez ustawodawstwo podatkowe. Nieuniknionem następstwem tego jest potrzeba, aby przedsiębiorstwa, które tego jeszcze nie uczyniły, dostosowały się do tego stanu rzeczy. Muszą zatem choćby ex post rozbić globalną sumę zbiorowych odpisań na poszczególne przedmioty majątkowe, uzupełniając w ten sposób dodatkowo kartotekę tych przedmiotów i planów amortyzacyjnych. Jest to praca nader mozolna, ale wykonalna. Tak postąpiły już niektóre przedsiębiorstwa na G. Śląsku, które pragnęły uniknąć ujemnych w dziedzinie podatkowej konsekwencji ze stanu ksiąg, nie wykazujących w planach amortyzacyjnych indywidualnych odpisań.

Uważamy przeto, że celowem będzie zrezygnować z postulatu uznawania generalnych odpisań tam, gdzie one w przeszłości były stosowane.

Powyższą opinję przesłała Izba Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych R. P.

Zwolnienie transakcyj eksportowych od podatku obrotowego.

Państwowy Instytut Eksportowy zwrócił się do Izby Przemysłowo-Handlowej z prośbą o wypowiedzenie swej opinji w sprawie popierania eksportu przez zwolnienie transakcyj eksportowych od podatku obrotowego.

Izba wypowiedziała się jak następuje:

Większość przedsiębiorstw eksportujących jej okręgu nie napotyka na trudności przy korzystaniu z ulg podatkowych, przewidzianych dla transakcyj eksportowych.

Od tego naogół lojalnego nastawienia urzędów skarbowych wobec stosowania przepisu art. 3 l. 15 ustawy o p. p. p. i należytego pojmowania jego intencji, mającej realizować myśl popierania wytwórczości krajowej przez stworzenie pomyśl-

nych warunków dla eksportu, mamy do zanotowania pewne wyjątki, w których niektóre urzędy skarbowe kierują się względami fiskalnemi, odmawiając ułatwień podatkowych, przez ustawę zamierzonych, z obrazą obowiązującego prawa.

Wyżej wspomniany przepis art. 3 l. 15 zwalnia od podatku obroty z eksportu, dokonanego również za pośrednictwem wspólnych biur sprzedaży. Przez wnioskowanie argumento a majori ad minus uwolnienie od podatku przysługuje również wtedy, gdy eksport dokonywany jest przez własne biuro sprzedaży przedsiębiorstwa eksportującego. W pewnym konkretnym wypadku władza odmówiła ulg od obrotu za rok pod. 1931 i 1932, dokonanego przez własne biuro znajdujące się w Gdańsku. Fakturowany przez biuro sprzedaży węgiel nie był jednak wysyłany do tegoż biura, lecz do portów w Gdyni lub Gdańsku, gdzie załadowany był do wywozu. Kopalnia posiada też wszelkie dowody, stwierdzające wywóz spornych transakcyj. Mimo to transakcje eksportowe nie zostały uwolnione od podatku. Starania o uchylenie niesprawiedliwego wymiaru nie odniosły skutku, mimo, iż dotycząca firma powoływała się na tezę wyroku N. T. A. L. Rej. 1344/27, która opiewa:

„Zwolnienia z art. 15 nie wyklucza fakt, że towar wyprodukowany w kraju został przekazany z zakładu przemysłowego do zakładów handlowych tej samej firmy poza granicami Państwa i nieopłacających w Państwie podatku przemysłowego."

Za zwolnieniem w konkretnym wypadku transakcyj eksportowych przemawia również teza wyroku N. T. A. z 13. IX. 1933 L. Rej. 9349/31.

„Pod przepis art. 3 pkt. 15 podpadają obroty, osiągnięte przez przedsiębiorstwo przemysłowe lub handlowe z transakcyj, skierowanych na wywóz towarów zagranicę pod warunkiem, iż wywóz zagranicę został faktycznie uskuteczniony, przyczem nie ma istotnego znaczenia okoliczność, w jaki sposób i przez kogo dokonane zostały ostateczne transakcje handlowe eksportowanym towarem. Obowiązek wykazania charakteru transakcyj jako eksportowych jak również faktu eksportu ciąży na płatniku, ubiegającym się o zwolnienie od podatku."

Teza ta stwierdza zatem niezbicie, że wystarczającym i obowiązkowym jest dowód z ksiąg eksportera.

W tym stanie rzeczy wydaje się sprzecznym z ustawą przepis § 16 ustęp 5 rozporządzenia wykonawczego, rozszerzający obowiązek udowodnienia eksportu nietylko przez księgi handlowe przedsiębiorstwa eksportującego towar, ale również przez księgi biura sprzedaży (N. B. w konkretnym wypadku biura położonego w Gdańsku).

Analogiczny wypadek opodatkowania po stawce 2%-ej eksportu węgla i koksu, dokonanego przez Gdańsk, zaszedł w dwóch innych firmach. Urząd uzasadnił swoje stanowisko tem, że odnośne obroty były fakturowane na firmy gdańskie i jako takie nie korzystają ze zwolnienia z podatku, a nie uwzględnił racji przytoczonych z wyroków N. T. A. z 28. II. 1934 r. L. Rej. 3232/33 i 3233/33, stwierdzających, że wszelki należycie udowodniony eksport węgla przez Gdańsk jest wolny od podatku.

Pewna firma napotkała na trudności przy transakcjach węglem bunkrowym, przeznaczonym dla okrętów polskich, opuszczających porty polskie, które to transakcje zostały doliczone do obrotu firmy mimo przedłożenia deklaracyj celnych. Taka polityka skarbowa nie sprzyja rozwojowi polskiej floty handlowej, a tem samem nie jest zgodna z programem państwowej polityki morskiej. stawiając okręty niepolskie, bunkrujące polski węgiel, w lepszem położeniu od okrętów polskich.

Wysuwa się tu kategoryczny postulat, aby odnośne transakcje węglem bunkrowym były traktowane jako eksport, bez względu na to, czy węgiel ten przeznaczony jest dla okrętów polskich, czy zagranicznych, o ile oczywiście okręty te opuszczają porty polskie.

Pewna firma stwierdza, że przy rewizji urzędowej eksportu tylko deklaracje celne zostają uznane za dowód stwierdzający eksport. Inne dokumenty, jak np. listy przewozowe, nie są uznawane mimo dopuszczenia w przepisie § 16 Rozp. Wyk. tego środka dowodowego. Przepisu powyższego paragrafu, dającego władzy wymiarowej prawo oceny tych dowodów, nie należy tak tłumaczyć, by władze mogły odrzucać dowody bez podania powodów. Takie postępowanie byłoby nadużyciem władzy, nie dającem się pogodzić z prawnem pojęciem swobodnej oceny tych środków dowodowych.

W jednym wypadku zaś, gdzie towar był magazynowany w Gdańsku (Westerplatte) i już pod urzędowem zamknięciem czekał tylko na załadowanie na okręt, deklaracje celne, dotyczące tego towaru, nie zostały uznane za dowód stwierdzający eksport, z tem uzasadnieniem, że towar nie został wywieziony i że istnieje możliwość zwrotu towaru do kraju.

W ostatnim czasie zauważyliśmy, iż władze z powodu najmniejszych błędów formalnych w księgowości (np. z powodu opóźnionego, przez firmę niezawinionego, a tylko przez niedbałość urzędnika spowodowanego zaksięgowania jednej pozycji, co nie wpływa absolutnie na osłabienie dowodności ksiąg, a w szczególności na udowodnienie eksportu) — odrzucają księgi jako nieprawidłowe, wskutek czego i eksport nie zostaje uznany.

Zwolnienie od podatku przemysłowego transakcyj t. zw. „eksportu pośredniego".

Izba wypowiedziała się za uchyleniem przepisu art. 3 p. 15 ustawy o państw. podatku przemysłowym w tem jego postanowieniu, które wyłącza od zwolnienia podatkowego transakcje eksportowe, dokonywane za pośrednictwem krajowych firm handlowych. Nowela z dnia 19. XII. 1931 r. do wspomnianej ustawy pogorszyła bowiem bez wszelkich racyj gospodarczych dotychczasowy stan prawny, który do końca roku 1931 pozwalał na korzystanie z wolności podatkowej obrotów z eksportu pośredniego. Wprawdzie zakłady przemysłowe, licząc się z nowym stanem rzeczy i nie chcąc się pozbawić przywileju podatkowego, ustanowionego dla obrotu z transakcyj eksportowych, musiały z natury rzeczy przestawić swoją organizację sprzedaży i w praktyce tak ją dostosować, aby sprzedaż była dokonywaną bezpośrednio lub zapomocą wspólnych biur sprzedaży. Nie dało się tego osiągnąć bez reszty. I tak specyficzne warunki, zachodzące przy sprzedaży węgla bunkrowego, są tego rodzaju, że producent węgla lub jego biuro sprzedaży nie może się obejść przytem bez pomocy miejscowego pośrednika w Gdyni lub Gdańsku. Producent nie może zrezygnować z usług takiego pośrednika, zważywszy, że kupiec miejscowy, znając warunki miejsca i czasu i dysponując sprawnym aparatem sprzedaży, stanowi dlań cenne i nie dające się zastąpić ogniwo

w zbycie węgla. Ponieważ litera prawa wyklucza tego rodzaju transakcje od zwolnienia podatkowego, przeto władze skarbowe nakładają na obroty, wynikające ze sprzedaży węgla bunkrowego w zbycie za pośrednictwem kupców gdyńskich i gdańskich podatek wedle normalnej stopy.

Zryczałtowanie podatku przemysłowego od obrotu dla drobnych przedsiębiorstw.

a) Rozporządzenie Ministra Skarbu w sprawie zryczałtowania podatku od obrotu dla drobnych przedsiębiorstw na rok 1936 i 1937.

Izba od szeregu lat wypowiadała się za wprowadzeniem stałego systemu zryczałtowania podatku przemysłowego dla przedsiębiorstw drobnych, w szczególności wnioskowała wprowadzenie systemu francuskiego, polegającego na zawieraniu ugody między podatnikiem a władzą skarbową. Projekt rządowy w tej sprawie Izba przyjęła w całej rozciągłości z wyjątkiem drobnych uwag.

b) Ponadto wystąpiła Izba z następującym wnioskiem do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P.:

W myśl ust. 1 § 3 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 6 marca 1935 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie zryczałtowania podatku przemysłowego od obrotu dla drobnych przedsiębiorstw (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Skarbu Nr. 8 z dnia 20 marca 1935 r., poz. 150), zryczałtowany podatek przemysłowy od obrotu za rok podatkowy 1935 dla przedsiębiorstw, wymienionych w ustępie 1 § 1, ustala się na rzecz Skarbu Państwa w tej samej wysokości, jaka była przyjęta przy wymiarze zryczałtowanego podatku za rok 1934 w myśl § 3 i § 5 ustęp trzeci rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 30 stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 111), t. j. wzięto za podstawę przeciętny roczny prawomocny obrót, ustalony za lata podatkowe 1930 i 1931.

Już w roku ubiegłym wykazała praktyka, że obroty w roku 1934 i stosunku do lat 1930 i 1931 znacznie spadły i dzięki temu Minister Skarbu wydał okólnik z dnia 29 maja 1934 r. L. dz. V. 16536/4/34 — w sprawie ulg w zryczałtowanym podatku przemysłowym.

Ponieważ obroty w roku 1935 w stosunku do lat 1930 i 1931 podobnie jak z 1934 r. nie wzrosły, a w każdym razie jeśli nastąpił wzrost, to w bardzo nieznacznym stopniu i tylko w niektórych branżach, przeto zdaniem Izby Przemysłowo-Handlowej przedłużenie mocy obowiązywania wspomnianego wyżej okólnika na rok 1935 jest uzasadnione i gospodarczo wysoce wskazane.

Scalenie podatku przemysłowego od obrotu.

Izba Przemysłowo-Handlowa reprezentowała stanowisko, że scalenie podatku przemysłowego od obrotu jest wysoce korzystne dla sfer handlowych, ale tylko wtedy, jeżeli ono jest totalne, t. zn. obejmuje wszystkie artykuły, a nie, jak to się dzieje w Polsce, tylko niektóre, dzięki czemu, np. w handlu artykułami spożywczemi, zwłaszcza w drobnym handlu, następuje podwójne opodatkowanie. Jeżeli chodzi o scalenie z punktu widzenia przemysłu, Izba zajęła z gruntu negatywne stanowisko, wyszła bowiem z założenia, że w obecnej sytuacji gospodarczej przedsiębiorstwa przemysłowe nie mogą wyłożyć podatku przemysłowego od obrotu za następne fazy obrotu z uwagi na zupełny brak, albo też w bardzo niewielkim stopniu posiadany kapitał obrotowy. Stanowisko swe motywowała Izba w szeregu swych wystąpień w sprawie scalenia podatku, z uwagi jednak na brak miejsca w niniejszem sprawozdaniu zamieszcza jedynie opinję swą w odniesieniu do projektu scalenia podatku przemysłowego od obrotów mąką i wyrobami mącznemi.

Izba Przemysłowo-Handlowa wypowiada się przeciw wprowadzeniu poboru scalonego podatku przemysłowego od obrotów mąką i wyrobami mącznemi. Stanowisko swoje opiera Izba przedewszystkiem na doświadczeniu, osiągniętem ostatnio przy wprowadzeniu poboru scalonego podatku przemysłowego od obrotów piwem i t. p., w opracowaniu którego Ministerstwo Skarbu nie wzięło zupełnie pod uwagę sytuacji faktycznej i ustaliło stawkę anormalnie wysoką, przekreślając tą drogą wszelkie korzyści, jakie mogą wynikać z scalenia.

Sfery handlowe wypowiadają się w tut. okręgu za wprowadzeniem poboru scalonego podatku przemysłowego od obrotów mąką i wyrobami mącznemi w momencie przemiału zboża na mąkę, sfery zaś przemysłowe zajmują zdeklarowanie ne-

gatywne stanowisko, wychodząc z założenia, że zastosowanie scalenia podatku przemysłowego może być pożądane w odniesieniu do towarów, których produkcja skoncentrowana jest w kilku poważniejszych przedsiębiorstwach przemysłowych. Na odcinku produkcji młynarskiej, która obejmuje około 16.000 młynów, sytuacja jest wręcz przeciwna. Na powyższą bowiem liczbę zaledwie 300 młynów można uważać za większe. Scalenie więc na tym odcinku wydaje się niecelowe, a nawet niemożliwe i przypuszczać należy, że przyniosłoby tak Skarbowi Państwa, jak i przemysłowi młynarskiemu oraz rolnictwu poważne szkody. Z wymienionych 16.000 młynów znikoma część prowadzi księgowość, przeważna zaś część ksiąg handlowych wogóle nie prowadzi. Objęcie więc w tych warunkach wszystkich obrotów będzie niezmiernie trudne, albo wręcz niemożliwe, zwłaszcza, że władze skarbowe nie dysponują odpowiednim aparatem kontrolnym. Niezależnie od powyższego stwierdzić należy, że większość młynów materjalnie jest bardzo źle sytuowana, wskutek czego Skarb Państwa nie będzie miał żadnej gwarancji, że spełnią one swój obowiązek podatkowy, zwłaszcza gdyby musiały przejąć odpowiedzialność podatkową za dalsze fazy obrotu, t. j. miejsce dotychczasowych płatników: hurtowników, detalistów, piekarzy.

Prócz powyższego struktura handlu i przemysłu branży mącznej, zdaniem Izby, nie pozwala na przeprowadzenie scalenia.

Młyny przemielają zboże na rachunek własny i na rachunek obcy. W ramach tego ostatniego przemiału, tak zwanego przemiału zarobkowego, przemielają zboże dla rolników na ich własne spożycie i oprócz tego dla kupiectwa na cele handlowe. Przeprowadzenie kontroli, czy produkty z tego przemiału przeznaczone są na spożycie własne rolnika, czy na cele obrotu handlowego, wydaje się w praktyce niemożliwe. W konsekwencji zaistniałaby konieczność opodatkowania całego przemiału, czyli rolnik, chcąc spożyć swoje produkty w formie przez młyn przerobionej, musiałby opłacać od nich podatek obrotowy. Uwzględniając dzisiejsze warunki gospodarcze, tego rodzaju obciążenie wydaje się nie do pomyślenia, zwłaszcza, że w najkrótszym czasie spowodowałoby powrót do starego sposobu przemielania zboża na żarnach, a w ślad zatem pociągnęłoby ruinę i tak słabej branży młynarskiej.

Jak z powyższego wynika, opodatkowanie całego przemiału nie jest możliwe, teoretycznie więc możnaby rozgraniczyć przemiał zarobkowy na chłopski i handlowy, przyczem przemiał chłopski należałoby z obowiązku opodatkowania wyeliminować. Praktycznie ta rzecz nie jest do przeprowadzenia i tego rodzaju rozwiązanie kwestji sprzyjałoby jedynie kupiectwu nieuczciwemu, któreby pod pozorem przemiału chłopskiego przemielało zboże na cele handlowe, a zatem poparłoby się handel anonimowy.

Wzgląd na kształtowanie się cen na rynku zbożowo-mącznym narzuca poważne zastrzeżenia przeciwko scaleniu. Ceny mąki ulegają częstym wahaniom i to w granicach, dochodzących do 50% i więcej. Handel mąką przy niskim poziomie cen dokonuje, rzecz prosta, zakupów spekulacyjnych. W razie scalenia podatku w momencie przemiału zboża na mąkę obroty, wynikające z podwyżki cen za produkt gotowy, pozostaną bez opodatkowania.

Zastanawiając się w dalszym ciągu nad celowością scalenia, nie można przejść do porządku dziennego nad terytorjalnemi różnicami w cenach zboża. I tak np. żyto w Województwie Śląskiem w chwili obecnej jest o 25% droższe, aniżeli w Wojew. Poznańskiem. W tych warunkach w razie wprowadzenia scalenia podatku przemysłowego w momencie przemiału zboża mąka w młynach śląskich obciążoną byłaby podatkiem o 25% wyższym, aniżeli mąka wyprodukowana w młynach poznańskich. Nie ulega więc wątpliwości, że młyny śląskie, nie mogąc przerzucić zwiększony podatek na konsumenta ze względów konkurencyjnych, starałyby się zniżyć cenę zboża, czyli straciłby na tego rodzaju reformie najsłabszy dziś element finansowy, t. j. rolnik.

Objęcie scaleniem zboża, zdaniem Izby, jest również niewskazane. Napotykałoby ono na bardzo poważne trudności i byłoby dla rolnictwa nowem poważnem obciążeniem.

Artykuły mączne i piekarniane przechodzą dwie fazy obrotów:

a) młyn hurtownikowi,

b) hurtownik piekarzowi, względnie detaliście.

Przeciętna zwyżka cen w obrocie mąką w poszczególnych fazach jest bardzo trudna do stwierdzenia. Wedle nie-

sprawdzonych informacyj wynosi w młynie 6%, w handlu hurtowym 6%, w handlu detalicznym 10%, przy wypieku 20%.

Procentowy stosunek gotowych artykułów w stosunku do surowca przedstawia się również wedle ogólnych informacyj w ten sposób, że ze 100 kg mąki żytniej uzyskuje się 130 kg chleba, ze 100 kg mąki pszennej — 150 kg chleba.

Reasumując powyższe, Izba Przemysłowo-Handlowa wypowiada się stanowczo przeciw wprowadzeniu scalenia odnośnie poboru podatku przemysłowego od obrotów mąką i wyrobami mącznemi i to w jakiejkolwiek formie.

Przy tej sposobności wydaje się rzeczą wskazaną podkreślić ponownie stanowisko Związku Izb Przemysłowo-Handlowych odnośnie do dalszej akcji scalenia podatku przemysłowego od obrotu.

Opodatkowanie kwasu węglowego.

Projekt opodatkowania kwasu węglowego spotkał się z ujemną oceną sfer gospodarczych, reprezentowanych przez Izbę, ponieważ, zdaniem tych sfer, stawka opodatkowania ustalona została zbyt wysoko, a następnie ze względu na niechybną w konsekwencji ucieczkę od używania kwasu węglowego przy tłoczeniu piwa i przejście na tłoczenie piwa powietrzem.

Projekt ustawy o pobieraniu odsetek od zaległości podatkowych.

Wydanie jednolitej ustawy o pobieraniu odsetek od zaległości w podatkach państwowych i innych daninach publicznych może, zdaniem Izby, odbić się w sposób wielce niekorzystny na życiu gospodarczem. Z tego punktu widzenia Izba wypowiedziała się za projektem, zgłaszając szereg poprawek niżej wyszczególnionych:

1) Do art. 1, pkt. f. Statut organiczny Województwa Śląskiego przekazał ustawodawstwo w zakresie danin komunalnych Sejmowi Śląskiemu. W myśl art. 45 śląskiej ustawy o finansach komunalnych Związki komunalne mogą, ale nie muszą, pobierać odsetki karne za zwłokę. W rzeczywistości gminy od samoistnych danin odsetek takich nie pobierają. Projekt wyżej wspomniany pogorszyłby dotychczasowy stan prawny.

Należy zatem skreślić z projektu pkt. f art. 1 wzgl. ograniczyć prawo pobierania odsetek do samoistnych danin, po-

bieranych na zasadzie państwowej ustawy o finansach komunalnych.

2) Do art. 2. Zasada pobierania odsetek od dnia następnego po upływie terminu płatności uderzyłaby swojem ostrzem w te grupy płatników, które, mając obowiązek uiszczania podatku bez wymiaru, na podstawie własnej deklaracji, nie mają fizycznej możliwości zebrania dotyczących danych w czasie do ustawowego terminu płatności podatku. Ma to miejsce przy zbieraniu danych, dotyczących miesięcznych przedpłat w podatku przemysłowym od obrotu oraz danych, dotyczących podatku od kopalin. Dotychczasowa praktyka wykazuje, że rozliczenia i dane dotyczące przemysłu węglowego wpływają od organizacyj sprzedażnych, od komisantów i subkomisantów w najlepszym razie w terminie 7 dni po terminie płatności wymienionych wyżej podatków. Należy zatem dla tej grupy płatników przywrócić przynajmniej 7-dniowy termin ulgowy, ponieważ techniczne względy uniemożliwiają zamknięcie rachunków przed tym terminem.

3) Do art. 3. Cofnięcie dawnego systemu pobierania odsetek od 15 dnia po upływie terminu płatności, t. zn. 14-dniowego terminu ulgowego przez wprowadzenie poboru odsetek od dnia następnego po upływie terminu płatności, wydaje się niebezpieczne, ponieważ płatnicy przyzwyczaili się do płacenia podatków po upływie terminu ulgowego, a zmiana dotychczas istniejącego zwyczaju może spowodować pewne trudności w systemie uiszczania danin publicznych. Znany jest wprawdzie fakt, że niektóre Urzędy Skarbowe nie uwzględniały terminu ulgowego, ale były to wypadki rzadkie.

Uzasadnienie projektowanego przepisu tem, że ordynacja podatkowa zmieniła wogóle terminy płatności wszystkich prawie podatków, nie może być uważane za wystarczające. Tu zaznaczyć należy, że ulga, przyznana płatnikom ustawą z dnia 31. VII. 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 721), obowiązywała bez jakiejkolwiek zmiany aż do obecnej chwili, a jednak Izba nie zdołała stwierdzić, by system ten wywoływał szkodliwe nastroje i narzekania. Wprowadzenie projektowanej zmiany nie przyniesie Skarbowi Państwa tyle korzyści, ile trudności i szkód płatnikom.

Prócz powyższego Izba Handlowa podziela w zupełności zdanie Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, jeśli chodzi o to zagadnienie.

Następnie odnośnie art. 3 budzi bardzo poważne zastrzeżenia sprawa wysokości odsetek. Izba Handlowa uważa, że 1% w stosunku miesięcznym jest stanowczo za wysoki ze względu na silny kurs deflacyjny, dalej, że wysokie odsetki zwłoki są również szkodliwe ze względu na przeciążenie społeczeństwa podatkami.

W naszych warunkach można swobodnie przyjąć, wobec bardzo silnego nacisku egzekucyjnego, że ten tylko nie płaci podatków, kto rzeczywiście ze względu na swoje ciężkie położenie finansowe płacić nie może. W tych więc warunkach nakładanie dodatkowych wysokich ciężarów z tytułu odsetek za zwłokę jest nieekonomiczne i nieżyciowe.

W myśl art. 131 § 4 ordynacji podatkowej podlegające zwrotowi lub zaliczeniu nadpłaty oprocentowuje się w stosunku 4 od sta rocznie, licząc od dnia wpłaty sumy, uznanej przez władzę skarbową lub w wyniku odwołania za niesłusznie pobraną. Stopa dyskontowa Banku Polskiego wynosi 5%, t. zw. prawne odsetki wynoszą 10%, przyczem powszechny głos tak ze sfer gospodarczych, jak i prawniczych, domaga się wydatnego ich obniżenia, zdaniem Izby więc odsetki zwłoki przy daninach publicznych, ustalane w chwili obecnej i mające obowiązywać w przyszłości przez dłuższy czas, winny być wydatnie obniżone.

W myśl motywów projektowana ustawa ma pozbawić odsetki ich charakteru kary za zwłokę. Projektowana wysokość odsetek w kwocie 1% miesięcznie nie czyni zadość temu zamierzeniu, a ściąganie ich w tak wygórowanej stopie utrzymałoby nadal ich cechę karną, a wyeliminowanoby jedynie tylko nazwę — kara za zwłokę.

Wysokość odsetek należy ustalić na maksimum 8% rocznie, t. j. na poziomie odsetek, obliczanych przez przeciętnie solidne banki w stosunkach kredytowych. Proponowana wysokość odsetek byłaby dostosowana do poziomu odsetek w obrotach gospodarczych i przekreśliłaby tendencje fiskalne choćby na tym odcinku.

4) Do art. 4 pkt. 1. Ulgowe odsetki winny wynosić dla wszystkich danin połowę odsetek normalnych, t. j. 4% rocznie.

Izba nie widzi racyj gospodarczych dla ustanowienia niższych odsetek dla pewnej kategorji płatników, dla uprzywilejowania stanowiska rolnictwa i płatników podatku spadkowego i od darowizn, a co zatem idzie, dla gorszego traktowania płatników, zalegających z płatnościami innych podatków.

Pkt. 2. Do końcowych słów ostatniego zdania należy wprowadzić poprawkę: „płatnik w razie uiszczenia raty po wyznaczonym terminie traci prawo do ulgowych odsetek, przypadających od tej raty".

5) Do art. 5. Izba jest przeciwna liczeniu miesiąca zaczętego za cały i projektuje system obliczania 15-dniowego, który to system stosuje np. P. K. O. w obrocie oszczędnościowym. W praktyce zatem, jeżeli podatek płatny był 15-go, a został zapłacony dopiero 30-go, to odsetki byłyby policzone za pół miesiąca. Jeżeli natomiast zostałby zapłacony 5-go następnego miesiąca, to odsetki były policzone zatem za 1 miesiąc.

6) Do art. 8 p. 2 lit. c. Należy skreślić słowa: „na prośbę płatników". Sumy nadmiernie lub nienależnie wpłacone, o ile nie podlegają zaliczeniu na poczet innych płatnych należności, winny podlegać zwrotowi „z urzędu".

7) Do art. 12 pkt. 1. Generalna klauzula derogacyjna tego przepisu powinna być uzupełniona przez przepis, znoszący verbis expressis ustawę o ulgach w spłatach zaległości podatkowych z 25. XI. 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 731) wzgl. przez wyraźne wymienienie tych przepisów, które na czas przejściowy mają być utrzymywane w mocy. Klauzula generalna spowodowałaby stan niepewności, mogący wywoływać nieporozumienia między władzami a płatnikami.

Sprawa obciążeń teatrów świetlnych.

Izba przyłączyła się do akcji Izby P.-H. w Kraokwie, mającej na celu uporządkowanie i zniżenie obciążeń teatrów świetlnych, wskazując, że główny nacisk winien być położony na zróżniczkowanie w opłatach na Polski Czerw. Krzyż i na Fundusz Pracy, podobnie, jak to ma miejsce w podatku widowiskowym, a więc zróżniczkowanie pod względem miejscowości, w której teatr świetlny się znajduje, a następnie pod względem jakości i wartości filmu. Zróżniczkowanie pod względem jakości ma, zdaniem Izby, znaczenie przedewszystkiem jeśli chodzi

o poparcie produkcji krajowej filmów, która w chwili obecnej znajduje się zaledwie w stadjum tworzenia. Ponadto Izba wskazała, że byłoby wysoce wskazane scalenie wyżej wspomnianych opłat i pobieranie ich w wysokości najwyżej 25% od kwoty podatku widowiskowego.

Postępowanie przygotowawcze do wymiaru podatku dochodowego na rok 1935.

Władze skarbowe rozesłały osobom prawnym w okręgu Izby wezwania do uzupełnienia zeznań o dochodzie na rok 1935 i sprawozdań rachunkowych za rok operacyjny 1934 przez nadesłanie szeregu danych i wyjaśnień.

Wezwania te ujęte były w formę kwestjonarjusza, zawierającego kilkadziesiąt pytań, skonstruowanych w ten sposób, że odpowiedź na nie połączona była z koniecznością olbrzymiego nakładu pracy i czasu.

Izba, wychodząc z założenia, że wszystkie przedsiębiorstwa, do których skierowano wezwania, zobowiązane są do prowadzenia ksiąg handlowych, a w odpowiedzi na większość pytań, zawartych w kwestjonarjuszu, należałoby odpowiedzieć odpisem ksiąg handlowych, a zatem, że kwestjonarjusz nie jest dla przygotowania wymiaru rzeczą niezbędną, a przynajmniej nie w rozciągłości przekraczającej zakres dlań przewidziany Instrukcją Podatkową, wystąpiła z bardzo obszernym memorjałem do właściwej władzy skarbowej, którego w tem sprawozdaniu ze względu na brak miejsca nie może umieścić w całości.

Zasadniczym postulatem, postawionym przez Izbę, było ograniczenie kwestjonarjusza do rozmiarów przewidzianych Instrukcją Podatkową.

W wyniku interwencji Izby, kwestjonarjusz został przez właściwą władzę skarbową zmieniony zgodnie z postanowieniami Instrukcji Podatkowej.

Zasady księgowości i zwyczaje kupieckie obowiązujące pośrednika handlowego.

Na żądanie władz skarbowych udzieliła Izba następującej opinji:

Zdaniem Izby Przemysłowo-Handlowej przedmiotem wpisów do ksiąg handlowych są te zdarzenia, które rodzą zobowiązania, bądź takie, przez które nabywa się pewne prawa.

Pośrednikiem handlowym w rozumieniu Kodeksu Handlowego jest ta osoba, która zawodowo trudni się pośrednictwem przy zawieraniu umów handlowych, bądź umowy te zawiera sama, o ile ją do tego upoważniono. Pośrednika handlowego należy zatem uważać za osobę, która z tego zawodowego pośrednictwa ciągnie dla siebie zyski w formie wynagrodzenia prowizyjnego. Niezależnie od tego, czy pośrednik handlowy w umowie sprzedaży pośredniczył, czy też na podstawie udzielonego mu pełnomocnictwa przewidzianego Kodeksem Handlowym umowę tę zawarł, należy stwierdzić, że czynność ta wykonaną została w cudzem imieniu i na cudzy rachunek, czyli, że działanie pośrednika tak w jednym jak i w drugim wypadku jest natury czysto faktycznej.

Pośrednik handlowy w ścisłem tego słowa znaczeniu nie kupuje ani nie sprzedaje, wobec czego zgodnie z zasadami księgowości, o ile prowadzi księgi handlowe (pomimo że do prowadzenia tychże nie jest zobowiązany), to w księgach tych winien ujawniać tylko takie zdarzenia, które mają faktyczny wpływ na istotę jego przedsiębiorstwa, a do zdarzeń takich zdaniem Izby należą: prowizje od mocodawców, koszty itp.

Ujawnienie obrotów w księgach pośrednika handlowego, zdziałanych przez niego tak dla firm krajowych jak i zagranicznych, jest — zdaniem Izby — zupełnie zbyteczne, tem bardziej, że pośrednik handlowy, pomijając już poprzednio poruszone motywy, że działa w cudzem imieniu i na cudzy rachunek, nie utrzymuje ponadto składu i nie wystawia rachunków. Twierdzenie to popiera Izba ponadto tem, że wskutek zapośredniczenia umowy, pośrednik ani nie zaciąga zobowiązań wobec osoby, która umowę podpisała, ani i ta osoba wobec pośrednika zasadniczo również żadnego zobowiązania nie zaciąga, a jedyne prawo, jakie pośrednik nabywa, to jest prawo do wynagrodzenia i to powinno być przedmiotem wpisu do ksiąg handlowych pośrednika.

Izba nie chcąc, aby poprzednio wypowiedziane zdanie mogło wzbudzić pewne wątpliwości, naznacza, że fakt zaistnienia prawa pośrednika do wynagrodzenia następuje z chwilą, gdy umowa dojdzie do skutku, to znaczy, gdy z jednej strony następuje dostawa, a z drugiej zapłata. W praktyce kupieckiej zdarzają się jednak wypadki, że pewne firmy w odniesie-

niu do pośredników, których darzą zaufaniem, postępują w ten sposób, że nie uzależniają wypłaty prowizyj należnych pośrednikom od zapłaty odbiorców, czyli, że przyznają a w ślad za tem i wypłacają po zapośredniczeniu, czy po zawarciu przez niego umowy. Ale tak w pierwszym jak i w drugim wypadku podstawą wpisu do ksiąg pośrednika jest uznanie przez mocodawcę zgodnie z zawartą umową o pośrednictwo należnej pośrednikowi prowizji (uznaniem tem może być zawiadomienie pośrednika przez mocodawcę o wykonaniu umowy).

Dokumentami wpisów należnej prowizji pośrednikowi, pomijając już samo rozliczenie mocodawcy z pośrednikiem, które zgodnie z Kodeksem Handlowym powinno mieć miejsce przynajmniej raz na kwartał, mogą być kopje rachunków, czy też zawiadomienia o wykonanych zleceniach, w których dany pośrednik pośredniczył.

Zdaniem Izby pośrednik winien zasadniczo prowadzić kwotowo rejestr czy spis umów, w których pośredniczył, czy też które imieniem swego mocodawcy zawarł, ale w żadnym wypadku tak ten rejestr, jak i ten spis nie jest, ani nie powinien być integralną częścią księgowości pośrednika handlowego, albowiem umowy te nie są jego obrotem, a prowadzony ewent. rejestr, czy spis, służyć może pośrednikowi do kontroli przy rozrachunku między nim a jego mocodawcą. Aczkolwiek rejestr, o którym w poprzedniem zdaniu Izba wspomina, winien być prowadzony, to jednak nie należy traktować tegoż w sposób obligatoryjny tem bardziej, że pośrednikowi handlowemu zgodnie z przepisami Kodeksu Handlowego przysługuje prawo wglądu do ksiąg mocodawcy na okoliczność stwierdzenia zgodności rozrachunku. Poza tem jeszcze dlatego, że prowizja w myśl Kodeksu Handlowego należy się pośrednikowi także i od takich umów, które bez jego wiedzy i pomocy bezpośrednio między mocodawcą a klientem, zamieszkałym w rejonie należącym do wyłącznego okręgu danego pośrednika, zawarte zostały.

Z uwagi na powyższe prowadzony przez pośrednika rejestr nie może być miarodajny co do wysokości wynagrodzenia, a uzupełnienie nastąpi dopiero po rozliczeniu się z mocodawcą.

Zupełnie odmienne stanowisko zajmuje Izba wobec tych pośredników (komisantów), którzy utrzymują składy i fakturują, działając we własnem imieniu, ale na cudzy rachunek i którzy

zdaniem Izby, winni w księgach swych ujawniać wszelkie obroty, zdziałane we własnem imieniu, a na rachunek swych mocodawców (komitentów).

Międzyministerjalna Komisja Dyr. Wiktora Martina.

Na konferencji Międzyministerjalnej Dyr. Martina Izba wystąpiła w sprawach podatkowych z bardzo obszernym materjałem, który zawierał się w 38 postulatach. Szczegółowe omówienie poszczególnych postulatów ze względu na ich rozmiar nie jest możliwe i dlatego w sprawozdaniu niniejszem ogranicza się Izba do podania jedynie tytułów, które jednak pozwalają na odtworzenie sobie całości poruszonych problemów.

Przy tej sposobności zaznaczyć wypada powtórnie, że postulaty zgłoszone przez Izbę, podobnie jak i całość jej prac w roku sprawozdawczym, zmierzały jedynie do racjonalizacji akcji wymiarowej, nie dotykając zagadnienia obciążenia.

Poruszone zostały następujące problemy:

1. Osoby obeznane ze stosunkami gospodarczemi płatników (§ 168 do 174 Instrukcji Podatkowej).
2. Sposób przesłuchiwania biegłych.
3. Zasada współudziału płatnika w postępowaniu wymiarowem.
4. Terminy płatności zaliczek na poczet podatku przemysłowego.
5. Świadectwa przemysłowe.
6. Wyznaczanie terminów (art. 80 § 3, pkt. e) Ordynacji Podatkowej).
7. Lustracje przedsiębiorstw.
8. Zagadnienie ksiąg handlowych, poparte szeregiem przykładów.
9. § 54 rozporządzenia wykonawczego do Ordynacji Podatkowej.
10. Udzielanie płatnikom podstaw wymiaru.
11. Terminy ukończenia wymiaru.
12. Komisja Odwoławcza (tok jej prac).
13. Normy średniej dochodowości.
14. Kwestjonarjusze.
15. Sprawa respektowania zasad prawnych, ogłaszanych przez N. T. A.

16. Decyzje władz skarbowych po wyroku N. T. A.
17. Sprawa respektowania okólników Ministerstwa Skarbu.
18. Formularze urzędowe.
19. Koszty podróży.
20. Nakładanie kar.
21. Samoistne biura sprzedaży przy sprzedaży węgla.
22. Usterki.
23. Sprawa odpisów.
24. Przepisy o amortyzacji przedmiotów inwestycyjnych.
25. Ciężary nakładane na przemysł.
26. Sprawy egzekucyjne w wypadkach złożenia prośby o rozłożenie na raty.
27. Nieuzasadnione egzekucje.
28. Zajęcia wierzytelności pieniężnych.
29. Terminy do uiszczania zaległości.
30. Interpretacja przepisów prawa podatkowego.
31. Sposób zajmowania ruchomości.
32. Odroczenia i rozkładanie na raty należności podatkowej.
33. Sprawa podań i próśb.
34. Sprawa art. 7 ustawy o państwowym podatku przemysłowym (czynność przygotowawcza handlowa, przerób).
35. Udowadnianie transakcyj eksportowych.
36. Pobór podatku przemysłowego od obrotu w formie ryczałtu.
37. Scalenie podatku przemysłowego od obrotu.
38. Interwencje w sprawach podatkowych związków i organizacyj gospodarczych.

Pojęcie większej ilości, czyli partji.

Izba Przemysłowo-Handlowa ustaliła w r. 1935 w swoim okręgu jako większą ilość, czyli partję, odnośnie do poszczególnych poniżej wymienionych artykułów następujące ilości:

1. ekstraktu kasztanowego 10.000 kg;
2. śledzi — 15 ton.

Zagadnienia z art. 7 ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

W sprawie ustalania zwyczajów handlowych dla celów podatku przemysłowego wydała Izba Przemysłowo-Handlowa w szeregu wypadków swoją opinję.

1. Uzupełnianie mebli, sprowadzonych od wytwórców przez wstawianie luster, szyb oraz nabijanie okuć w przedsiębiorstwie handlowem, należy uważać za przygotowawczą czynność handlową. Jeżeli jednak chodzi o prace takie, jak wyścielanie mebli, które na składzie znajdują się w stanie właściwie do pewnego stopnia surowym (szkielety drewniane), to czynności te uważać należy za przerób.

2. Łamanie makuchów stanowi przygotowawczą czynność handlową, natomiast śrutowanie kukurydzy, żyta i jęczmienia jest przerobem.

3. Krajanie lub falsowanie papieru, bibuły, tektury itp., dokonywane przez przedsiębiorstwo handlowe, jak skład papieru lub sklep sprzedaży artykułów piśmiennych, jest przygotowawczą czynnością handlową.

4. Oczyszczanie, pranie i sortowanie szmat, jest czynnością przygotowawczą handlową.

5. Przerabianie materjałów firankowych na firanki można uważać za czynność przygotowawczą handlową tylko w wypadku, gdy czynność ta polega wyłącznie na odpowiedniem skrajaniu tej materji oraz jej obrębieniu. Jeżeli natomiast dokonuje się jeszcze całego szeregu dodatkowych czynności, zmierzających do upiększenia tej materji, jak np. wszelkiego rodzaju haftów, aplikacyj i t. p., czego dokonuje się zwykle na żądanie klienta, po wybraniu przez niego materjału firankowego, traktowanego w tym wypadku jedynie jako tło firanki, to czynności omówione, podwyższające w sposób bardzo znaczny cenę firanki w stosunku do ceny samego materjału firankowego, należy uznać za przerób.

6. Wyrób kwiatów sztucznych w przedsiębiorstwie handlu kwiatami żywemi stanowi przerób, ponieważ produkcja ta polega na przerabianiu surowca na fabrykat, co pociąga za sobą zmianę istoty przedmiotu i całkowitą jego zmianę zewnętrzną. Natomiast sporządzanie w tego rodzaju przedsiębiorstwie wieńców i kwiatów sztucznych, nabywanych przez przedsiębiorstwo w stanie gotowym, należy uważać za przygotowawczą czynność handlową.

7. Montaż wiecznych piór przez przedsiębiorstwo handlowe w sprzedaży wiecznych piór stanowi przygotowawczą czynność handlową.

Inne sprawy.

Wyżej przedstawione zagadnienia podatkowe są jedynie częścią zagadnień, które były przedmiotem prac Izby w roku sprawozdawczym.

Na żądanie poszczególnych Urzędów Skarbowych oraz przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych wydała Izba szereg zaświadczeń w sprawach istniejących zwyczajów handlowych, zasad prawidłowej księgowości.

SPRAWY SOCJALNE.

Rok sprawozdawczy rozpoczęła Izba realizacją postulatów w zakresie ubezpieczenia od wypadków, przedstawionych w sprawozdaniu Izby Handlowej za rok 1934. Szereg konferencyj przeprowadzonych z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i Ministerstwem Opieki Społecznej, dał w rezultacie poważne uproszczenia formalistyki zgłoszeniowej wypadków, co w konsekwencji przyniosło poważne odciążenie warsztatów pracy w tej dziedzinie.

Termin płatności składek na ubezpieczenia społeczne.

Zachodziły niejednokrotnie wypadki liczenia pracodawcom odsetek zwłoki w wypadku wpłaty składek w dniu 10 miesiąca na konto P. K. O. Celem zapobieżenia tego rodzaju wypadkom zwróciła się Izba do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Chorzowie pismem tej treści:

„W myśl § 36 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 28 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 818) składki płatne są łącznie za wszystkie rodzaje ubezpieczeń, którym podlegają pracownicy zatrudnieni u pracodawcy, co miesiąc zdołu, najpóźniej do dnia 10 następnego miesiąca.

Poszczególne przedsiębiorstwa wpłacają bardzo często należne kwoty w dniu 10 miesiąca na rachunek Zakładu na PKO., czyli, zdaniem Izby Handlowej, czynią zadość wymogom ustawowym, gdyż faktyczny termin wpłaty upływa dnia 10 miesiąca o godz. 24-tej, a zatem pracodawca, wpłacając w ciągu dnia 10 miesiąca, wywiązuje się ze swego zobowiązania. Mimo powyższego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Woj. Śląsk., wychodząc z założenia, że termin został przekroczony, ponieważ zawiadomienie z P. K. O. otrzymuje w dniu 11, liczy praco-

dawcy odsetki zwłoki na podstawie § 38 wyżej wspomnianego rozporządzenia.

System tego rodzaju przynosi życiu gospodarczemu poważne szkody i dlatego Izba Handlowa jest zmuszona zwrócić się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o wprowadzenie zmiany w dotychczasowym stanie rzeczy w kierunku uznawania w przyszłości wpłat dokonanych przez pracodawcę w dniu 10 miesiąca na rachunek Zakładu w PKO za uskutecznione w terminie".

Na pismo powyższe udzielił Zakład Ubezpieczeń Społecznych następującego wyjaśnienia:

„W sprawie wpłat dokonanych w dniu 10 odnośnego miesiąca, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chorzowie zawiadamia, że uznaje za dokonane w terminie ustawowym, t. j. w terminie określonym w art. 106 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. XI. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) wpłaty uskutecznione tytułem składek, należnych za dany miesiąc, do dnia 10 następnego miesiąc włącznie, mimo, że wpłaty takie są częstokroć awizowane przez P. K. O. w terminie późniejszym. Od wpłat dokonanych w dniu 10 następnego miesiąca, nie oblicza się odsetek zwłoki, gdyż miarodajną dla ustalenia terminu wpłaty jest data stempla pocztowego na odcinku przekazu wzgl. czeku, a nie data awiza P. K. O."

Ustawa o urlopach dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu.

Wprowadzenie ustawy o urlopach dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu, zdaniem sfer gospodarczych tut. okręgu nie było celowe i z tego powodu Izba wystąpiła w tej sprawie z następującym wnioskiem:

Ustawą z dnia 26 marca 1935 r., ogłoszoną w Dzienniku Ustaw Śląskich z dnia 31 marca 1935 r. (Dz. U. Śl. Nr. 6, poz. 9), Sejm Śląski wyraził zgodę na wejście w życie na obszarze Województwa Śląskiego ustawy z dnia 16 maja 1922 r. o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu w brzmieniu ustawy z dnia 22 marca 1935 r., której tekst jednolity został ogłoszony w Nr. 94 Dz. U. R. P. z 1933 r., poz. 735.

Stosownie do postanowień art. 3 Rozporządzenia z dnia 17 czerwca 1922 r. w przedmiocie wydawania Dziennika Ustaw Śląskich (Dz. U. Śl. Nr. 1, poz. 1 z roku 1922), cytowana ustawa śląska weszła w życie 15 kwietnia b. r., a tem samem od tejże daty winna obowiązywać na Śląsku ustawa o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu.

Termin wejścia w życie tej ustawy na Śląsku nie został trafnie obrany. Szereg przemysłów, w tej liczbie górnictwo węglowe, przemysł hutniczy żelazny i cynkowy oraz ołowiany, bielskie zakłady włókiennicze oraz szereg zakładów przemysłu metalowo-przetwórczego, chemicznego i innych, mimo pewnej poprawy ogólnej konjunktury, zmuszony jest do stosowania t. zw. turnusowego zatrudnienia załóg. Ponieważ przerwy w pracy poszczególnych robotników zazwyczaj nie przekraczają 3-ch miesięcy, przeto przedsiębiorstwa, w których stosowane są turnusowe zwolnienia robotników, muszą mimo wszystko udzielać tego rodzaju robotnikom płatnych urlopów, a płace za czas urlopu obciążą dodatkowo koszta produkcji, których zmniejszenie w okresie polityki deflacyjnej jest rzeczą nieodzowną. To dodatkowe obciążenie tylko w przemyśle górniczo-hutniczym szacuje się na około 3 milj. złotych rocznie.

Wprowadzenie w życie postanowień tej ustawy w handlu także wpłynie na wzrost kosztów handlowych, które wobec zmniejszenia się ogólnego rentowności przedsiębiorstw handlowych, pracujących z coraz to mniejszym zyskiem, nie powinny ulegać zwyżce.

Poza tem tak szybkie wejście w życie przepisów cytowanej ustawy wywoła szereg sporów między pracodawcami i pracownikami, którzy już z urlopów korzystali na podstawie umów taryfowych i szereg trudności w obliczaniu czasu urlopowego w tych wszystkich wypadkach, gdzie ma się do czynienia z niestałem zatrudnieniem pracowników.

Ze względu na powyższe prosi Izba Przemysłowo-Handlowa Pana Ministra o wydanie na podstawie art. 6 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu rozporządzenia, zawieszającego wykonanie jej przepisów w województwie śląskiem na okres jednego roku, t. j. do dnia 15 kwietnia 1936 r.

Zmiana systemu poboru składek na ubezpieczenia społeczne.

System poboru składek na ubezpieczenia społeczne, wprowadzony ustawą o ubezpieczeniu społecznem, okazał się w praktyce bardzo kosztownym i niedogodnym. Należało przeto szukać uproszczenia tego systemu. Izba przeprowadziła głębokie studja w tej dziedzinie, które wykazały, że można przeprowadzić uproszczenia systemu poboru składek, reforma tego rodzaju jednak, jeżeli ma być celowa, nie może być uskuteczniona bez dokonania reformy ubezpieczeń społecznych.

Wobec tego rodzaju wyników przystąpiła Izba do opracowania projektu zasadniczej reformy ubezpieczeń społecznych i opracowała nast. tezy:

Tezy podstawowe w sprawie ubezpieczeń społecznych.

W związku z opracowaniem zagadnienia poboru składek ubezpieczeniowych w formie znaczków, Izba Przemysłowo-Handlowa stwierdziła, że wspomniana zmiana techniki poboru składek może w dużym stopniu przyczynić się do potanienia administracji ubezpieczeń, wymaga jednak zmiany wielu merytorycznych zasad, obecnie w zakresie ubezpieczeń społecznych obowiązujących. Nasunęło to konieczność ponownego przedstawienia zasadniczego punktu widzenia życia gospodarczego na całokształt zagadnienia ubezpieczeń społecznych w przemyśle i handlu. Poglądy sfer gospodarczych dadzą się ująć w następujących tezach:

Teza 1) Świadczenia i związane z niemi ciężary gospodarcze wszystkich rodzajów ubezpieczeń społecznych w warunkach, w jakich rozwija się i przez najbliższe dziesiątki lat rozwijać się będzie nasze życie gospodarcze, muszą być ustalone na poziomie odpowiadającym zaspokojeniu w sposób najbardziej oszczędny minimalnych potrzeb życiowych pracowników, a zatem w stosunku do stanu obecnego radykalnie obniżone.

Uzasadnienie:

Dochód społeczny Polski stoi, jak to notorycznie wiadomo, na jednem z najniższych miejsc w Europie. Warunkiem podwyższenia tego dochodu może być tylko akumulacja kapitałów, która zkolei jest możliwą tylko pod warunkiem zmniejszenia części dochodów, przeznaczonej na konsumpcję. Wskazuje to

na konieczność ograniczenia zaspakajania potrzeb społecznych do poziomu możliwie najniższego. Różnica między poziomem zaspakajania potrzeb u nas i w krajach zamożnych musi zatem nietylko odpowiadać różnicy aktualnego dochodu społecznego, ale przewyższać ją o całą tę część dochodu społecznego, którą zmuszeni jesteśmy przeznaczyć na doganianie społeczeństw zachodnich na drodze do zamożności.

Niezależnie od tego stwierdzić należy, że obecny poziom ciężarów ubezpieczeniowych obciąża życie gospodarcze w sposób poważnie hamujący możliwości samorzutnego polepszania się konjunktury gospodarczej. Suma zł 474 miljonów w r. 1933 bez Górnego Śląska, jak i dalej rok rocznie w tej wysokości ciążąca nad życiem gospodarczem z tytułu składek ubezpieczeniowych, musi być znacznie obniżona, jeżeli nasze życie gospodarcze ma mieć możność wykorzystania ewent. zmiany konjunktury światowej na lepsze. Skoro zaś nawet przy obecnym stanie składek ubezpieczeniowych ubezpieczenia wykazują deficyty, przeto jedynem wyjściem jest obniżenie świadczeń ubezpieczeniowych i to w szczególności świadczeń długoterminowych.

Do powyższych argumentów, mających charakter zasadniczy, dodać należy argument aktualny, związany z przyjętą przez władze Państwa Polskiego i konsekwentnie realizowaną politykę deflacji. Polityka ta tylko wtedy może być skuteczna, kiedy obejmuje całokształt życia gospodarczego. Zagadnienie tak ważne, jak zagadnienie ubezpieczeń społecznych w żadnym wypadku z ogólnej tendencji deflacyjnej nie może być wyłączone. W stosunku do ubezpieczeń społecznych tendencja deflacji wyrażać się musi w jednoczesnem obniżeniu świadczeń ubezpieczeniowych i związanych z niemi ciężarów gospodarczych.

T e z a 2) Zgodnie z tezą pierwszą świadczenia i składki ubezpieczeniowe zarówno krótkoterminowe (chorobowe), jak i długoterminowe (wypadkowe i emerytalne), winny być uniezależnione od wysokości dochodów ubezpieczonego. Świadczenia ubezpieczeniowe długoterminowe mają być jednak odmienne w województwach zachodnich o wysokiej stopie życia, w województwach środkowych i południowych o charakterze pośrednim i w województwach wschodnich o niskiej stopie życia i dużej sile kupna pieniądza. Świadczenia ustala się według

stawek okręgu ostatniego miejsca pracy. Ponadto na każdym z tych terenów świadczenia długoterminowe winny być wyższe dla pracowników umysłowych, a niższe dla pracowników fizycznych.

Uzasadnienie:

Równość świadczeń ubezpieczeniowych krótkoterminowych ze względu na to, że są one w zasadzie świadczeniami w naturze i rozróżnienie wysokości świadczeń długoterminowych tylko w zależności od ogólnej stopy życia danego terenu i siły kupna pieniądza oraz uzależnienie ich od tego, czy dotyczą pracowników fizycznych, czy umysłowych — wynika logicznie z postulatu ustalenia ich na poziomie zaspokojenia minimalnych potrzeb życiowych.

Teza 3) Do pokrywania ciężarów ubezpieczeniowych długoterminowych przyczynić się winno Państwo w formie dopłaty do poszczególnych rent.

Uzasadnienie:

Z zasady ustalenia świadczeń ubezpieczeniowych na poziomie pokrywania minimalnych potrzeb życiowych wynika, że nabierają one charakteru akcji, zapewniającej równowagę społeczną, a zatem ciążących na społeczeństwie jako na całości. W tych warunkach pozostawienie całości ciężarów tej akcji wyłącznie na barkach pracowników i pracodawców przem. i handlu byłoby niesłuszne, tem więcej, że jak już wspomniano w uzasadnieniu ad 1), ciężar ten nie rozłożony równomiernie na wszystkie warstwy społeczne wpływać musi hamująco na rozwój życia gospodarczego, jest zatem dla całego społeczeństwa szkodliwym. Z drugiej strony jednak przerzucenie całego ciężaru ubezpieczeń na budżet państwowy byłoby niebezpieczne, ponieważ narażałoby Państwo na nadmierny nacisk polityczny sfer korzystających z ubezpieczeń, a nie odczuwających bezpośrednio oczywistego ekonomicznie faktu, że z konieczności same biorą udział w pokrywaniu kosztów ubezpieczeń.

Stąd postulat rozłożenia ciężarów ubezpieczeniowych pomiędzy zainteresowanych bezpośrednio, t. j. pracowników oraz zainteresowanych pośrednio, t. j. pracodawców i ogół społeczeństwa (włącznie z poprzednimi), t. j. budżet Państwa.

Teza 4) Składki na ubezpieczenia krótkoterminowe i długoterminowe winny być scalone. Składki mogą być

pobierane przy pomocy znaczków ubezpieczeniowych. Niemniej fundusze, otrzymywane tą drogą, powinny być rozdzielane według zgóry ustalonego klucza pomiędzy ubezpieczenia krótkoterminowe z jednej i długoterminowe z drugiej strony i administrowane oddzielnie.

Uzasadnienie:

Ze wskazanego w uzasadnieniu do tezy 1) i 2) charakteru ubezpieczeń wynika oderwanie ich od zasad handlowych, wedle których dążyćby należało do utrzymania proporcjonalności świadczeń do składek. W tych warunkach nic nie stoi na przeszkodzie, aby wszyscy pracownicy, podlegający ubezpieczeniu, opłacali składki jednolite niezależnie od tego, z jakich świadczeń ubezpieczeniowych będą korzystali.

Uzupełniając argumentację w sprawie jednolitej składki, należy podnieść w stosunku do ubezpieczenia wypadkowego, że rozróżnianie klas niebezpieczeństwa, czego skutkiem jest wyższe obciążanie ceny produktów podstawowych, jak żelaza i węgla — w rezultacie nie osiąga zamierzonego celu, ponieważ inne przemysły tak czy owak płacą swój udział w zabezpieczeniu od wypadków pracowników przemysłów podstawowych w formie zwiększonej ceny tych produktów. Przy ustaleniu jednolitej składki musiałby oczywiście być ustalony również jednolity stosunek udziału pracownika i pracodawcy oraz Skarbu Państwa we wszystkich ubezpieczeniach. Dla pracowników oznaczałoby to rozciągnięcie ich udziału na ubezpieczenia od wypadku.

Teza czwarta nie włącza do scalonej składki ubezpieczenia na wypadek bezrobocia i Funduszu Pracy. Wychodzono przytem z założenia, że scalenie Funduszu Pracy z funduszem bezrobocia jest celowe, a nawet powinno być jeszcze dalej posunięte, a mianowicie powinna być ujednostajniona metoda pobierania składek na obydwa te cele. Po scaleniu odnośne obciążenie przestaje mieć wogóle charakter ubezpieczenia społecznego, a uzyskuje charakter podatku celowego, a zatem, zdaniem Izby, wykracza poza ramy objęte temi uwagami.

Teza 5) Zakłady zastępcze, w szczególności w ubezpieczeniu krótkoterminowem (zakładowe kasy chorych), powinny być dopuszczone na terenie całego Państwa.

Uzasadnienie:

Postulat ten przedstawiany był w szeregu elaboratów Związku Izb i tutaj powtarza się go tylko dla zachowania całokształtu zagadnienia.

W ten sposób przeprowadzona reforma ubezpieczeń społecznych pozwoliłaby na uproszczenia ich strony formalnej, a mianowicie w drodze wprowadzenia systemu znaczkowego, którego projekt opracowała Izba jako uzupełnienie tez w sprawie ubezpieczeń społecznych.

Projekt pobierania składek ubezpieczeniowych w formie znaczków.

Na wypadek zrealizowania tezy, dotyczącej scalenia i ujednostajnienia składek ubezpieczeniowych, składki te należałoby opłacać zapomocą nalepiania na kartkach ubezpieczeniowych specjalnych znaczków, wydawanych przez instytucje ubezpieczeń społecznych dla każdej grupy zarobkowej według następujących zasad:

1. Każdy pracownik przy objęciu pracy otrzymuje kartę ubezpieczeniową, zawierającą przegródki do nalepiania znaczków w okresach płatniczych, przyjętych na danym terenie i przewidzianą na określony dłuższy czasokres.
2. Karty te w czasie zatrudnienia pozostają u pracodawcy, a w razie zwolnienia pracownika zostają mu wręczone z zaznaczeniem terminu zwolnienia. W wypadku, kiedy pracownik zwraca się do zakładu ubezpieczeń o świadczenie krótkoterminowe, winien on przedłożyć swoją kartę, która służy za dowód opłacania składek. Pracownikowi służy prawo kontrolowania w każdej chwili u pracodawcy, czy znaczki są bieżąco wlepiane.
3. Pracodawca zakupuje w instytucji rozdzielczej (prócz organów ubezpieczalni mogłyby być instytucjami takiemi urzędy pocztowe, kasy skarbowe i t. p.) znaczki ubezpieczeniowe i wkleja je w ustalonych terminach płatniczych do odpowiednich przegródek.
4. Instytucja rozdzielcza natychmiast po otrzymaniu odpowiedniej sumy pieniężnej przekazuje część jej według ustalonego klucza na rzecz ubezpieczeń krótkoterminowych, resztę zaś na rzecz ubezpieczeń długoterminowych.

5. Pracodawca potrąca pracownikowi przy wypłacie udział jego w składce ubezpieczeniowej w stosunku do znaczków nalepionych w danym okresie płatniczym.
6. Po upływie okresu ważności karty ubezpieczeniowej wydaje się pracownikowi nową, a starą, bez względu na stopień zapełnienia jej znaczkami, przesyła się zakładowi ubezpieczeń, gdzie karty mają być magazynowane jako ewidencja uprawnień ubezpieczeniowych.
7. Jednocześnie z wydaniem nowej karty pracownik otrzymuje legitymację ubezpieczeniową, w której mają być wpisywane końcowe zliczenia wypełnionych kart ubezpieczeniowych, których termin ważności upłynął.
8. Poza kontrolą, wynikającą z przedkładania kart ubezpieczeniowych przy żądaniu świadczeń, wynikających z ubezpieczeń krótkoterminowych i poza dorywczą kontrolą ze strony zainteresowanych pracowników — karty ubezpieczeniowe, przechowywane u pracodawców, mają być co pewien czas kontrolowane przez kontrolerów ubezpieczalni przy pomocy porównania ich ze spisami zatrudnionych robotników. (Uzasadnienie na str. 4 i 5 odpowiedzi Izby na pismo Związku Izb.)

W czasie konferencji z Międzyministerjalną Komisją dla Współpracy z Samorządem Gospodarczym podkreśliła Izba, że:

W dziedzinie spraw socjalnych na pierwszy plan wysuwa się konieczność zasadniczej reformy ubezpieczeń społecznych, któraby — zadość czyniąc koniecznym potrzebom społecznym — przyniosła wydatne odciążenie życia gospodarczego kraju. Potrzeba ta stwierdzona została tak przez poprzednie Rządy, jak i przez Rząd obecny. Pozostaje zatem wyrazić jedynie życzenie, ażeby reforma ta przyszła jak najprędzej, gdyż opóźnienie pogłębi niepotrzebnie istniejące trudności przemysłu i handlu w walce z kryzysem.

Reforma winna objąć tak składki, jak i świadczenia, obniżyć je do poziomu, dostosowanego do możliwości naszego życia gospodarczego.

Przeprowadzając reformę ubezpieczeń społecznych, winno się zwrócić specjalnie baczną uwagę na stronę formalną ubezpieczeń społecznych, t. j. w wydatny sposób uprościć nader skomplikowany system formalności ubezpieczeniowych, obcią-

żający zbędnemi kosztami zarówno przedsiębiorstwa, jak i instytucje ubezpieczeniowe.

Szybkiej obniżce winna ulec wysokość odsetek zwłoki od należności ubezpieczeniowej. Utrzymanie ich na obecnym poziomie (1% w stosunku miesięcznym), przekraczającym wysokość odsetek w dziedzinie podatkowej, nie przyczyni się bynajmniej w obecnej sytuacji gospodarczej kraju do zahamowania wzrostu zaległości, lecz tylko pogłębi istniejące już trudności. Zapowiedź tej obniżki znalazła się w przemówieniu programowem p. Wicepremjera Kwiatkowskiego i chodzi tylko o możliwie jak najrychlejszą jej realizację.

W zakresie zagadnień socjalnych na terenie Górnego Śląska podkreślić należy przedewszystkiem konieczność rewizji wysokości obciążeń przemysłu górniczo-hutniczego na rzecz Spółki Brackiej. Na najbliższy czas zagadnienie to polega na wprowadzeniu racjonalnego podziału kosztów utrzymania tej instytucji pomiędzy robotników, przemysł i Skarb Państwa.

Ponadto omówione zostały sprawy załatwienia sporów, związanych z wymiarem opłat ubezpieczeniowych, usprawnienia poboru opłat ubezpieczeniowych za pośrednictwem inkasentów ubezpieczalni, inspekcji pracy, stosunków robotniczych i t. p.

OBRÓT HANDLOWY Z ZAGRANICĄ.

A) EKSPORT.

I. Zagadnienia natury ogólnej.

Rok sprawozdawczy w handlu zagranicznym charakteryzuje poważny spadek naszego wywozu, który z kwoty 976 milj. zł w r. 1934 zmniejszył się do kwoty 925 milj. zł w r. 1935, czyli o ca 51 milj. zł.

To tak poważne skurczenie się eksportu, zwłaszcza w warunkach równoczesnego wydatnego powiększenia się importu z kwoty 797 milj. zł w r. 1934 do kwoty 860 milj. zł w r. 1935, z natury rzeczy musiało znaleźć wyraz w silnym spadku salda dodatniego w naszych obrotach z zagranicą, które obniżyło się ze 179 milj. zł w r. 1934 do 65 milj. zł w roku sprawozdawczym, wykazując zatem spadek o ca 65%.

Aczkolwiek tego rodzaju rezultat nie może być zjawiskiem pocieszającem, zwłaszcza na tle zasadniczych założeń

naszej polityki handlowej, punktem wyjścia której było zawsze zapewnienie jak najdalej idącej aktywności w naszych obrotach z zagranicą celem utrzymania równowagi bilansu płatniczego i stałości waluty, niemniej, rozpatrując handel zagraniczny Polski od strony eksportu, stwierdzić wypada, że w strukturze naszego wywozu zaszedł również szereg objawów dodatnich, do których odnieść przedewszystkiem należy tego rodzaju efekty, jak dalsze przestawianie się na handel bezpośredni przez własne porty oraz rozbudowę wywozu do krajów zamorskich, tak pod względem nomenklatury eksportu, jako też wachlarza geograficznego krajów odbiorczych i inne.

Przechodząc do warunków handlowo-politycznych, w jakich rozwijał się nasz wywóz w roku sprawozdawczym, podnieść należy, że warunki te nietylko że nie uległy żadnej zmianie na lepsze, ale przeciwnie, pogarszały się i to w dość szybkiem tempie pod wpływem rygorystycznego stosowania przez olbrzymią większość krajów importujących zakazów przywozu, ograniczeń dewizowych, clearingu i różnych innych posunięć restrykcyjnych, mających na celu jak najdalej idące zahamowanie obcego importu.

Ze względu na poważny udział okręgu Izby w eksporcie ogólnopolskim, który w poszczególnych gałęziach przemysłu stanowi bardzo duży odsetek, np. w żelazie ca 60%, w węglu ca 75—80%, cynku pełne 100%, Izba zawsze przywiązywała jak największą wagę do tego, aby na odcinku spraw eksportowych wykazać się jak największym realnym efektem swej działalności i to zarówno w zakresie prac badawczych i opinjodawczych, jak i prac ściśle technicznych, związanych z administracją handlu eksportowego.

Ze spraw natury ogólnej, wchodzących w zakres zagadnień eksportowych, jakiemi Izba w r. 1935 zajmowała się bądź to samodzielnie, bądź w ramach Związku Izb, wymienić należy następujące:

1) w s p r a w i e s t a n d a r y z a c j i w y w o z u p r o d u k c j i r o l n i c z e j; Izba wypowiedziała się za wprowadzeniem ramowej ustawy standaryzacyjnej;

2) s p r a w a a k t y w i z a c j i e k s p o r t u; prace Izby w tym względzie obejmowały problemy finansowe w eksporcie,

problemy organizacji eksportu i importu, ceny pośrednie, zagadnienia transportowe, jak również sprawy dotyczące rozbudowy eksportu przemysłu przetwórczego, jako tego przemysłu, w wyrobach którego jak największy procent przypada na krajowe materjały i robociznę.

3) Sprawa koordynacji prac instytucyj, działających w zakresie handlu zagranicznego.

Izba brała szczególnie czynny udział w pracach, związanych z uporządkowaniem i koordynacją działalności Izb Przemysłowo-Handlowych w kwestjach eksportowo-importowych, z których najdonioślejszą była sprawa utworzenia Rady Handlu Zagranicznego wraz z odpowiedniemi organami pomocniczemi. Bez udziału i wpływu Izby nie zapadła żadna decyzja w tych tak doniosłych dla naszego eksportu posunięciach, jakie miały miejsce w roku sprawozdawczym.

Wobec wielkiej doniosłości dla obwodu Izby licznych nieuregulowanych zagadnień z dziedziny spraw eksportowych, Izba z okazji pobytu na Śląsku Międzyministerjalnej Komisji dla Współpracy z Samorządem Gospodarczym w dniu 5 listopada 1935 r. przedstawiła w wyczerpującym memorjale kompleks tych zagadnień, jakie w pierwszym rzędzie wymagałyby uregulowania. Do kategorji tych zagadnień Izba przedewszystkiem podniosła sprawę znormalizowania i zacieśnienia współpracy czynników urzędowych z samorządem gospodarczym na tle polityki traktatowej. Izba była zdania, że zapewnienie trwałych podstaw dla naszej ekspansji eksportowej w obecnych warunkach gospodarczych możliwem będzie jedynie poprzez rewizję dotychczasowych wzgl. zawarcie nowych odpowiednich układów ewent. porozumień kompensacyjnych, clearingowych, kontyngentowo-celnych i t. p. Izba podniosła, że bardzo dużą wagę przywiązuje również do należytego rozwiązania sprawy kredytów eksportowych, jak również do skoncentrowania agend, dotyczących polityki eksportowej i importowej w jednej instytucji wzgl. resorcie, tak, aby poszczególne zarządzenia i posunięcia w zakresie administracji handlu zagranicznego uzupełniały się nawzajem i wzmacniały, a nie tworzyły luki lub też ze sobą wzajemnie kolidowały. Cały szereg postulatów Izba wysunęła również w zakresie ułatwień transportowych na kolei i w porcie gdyńskim, jak również

w dziedzinie podatkowej i zwrotu ceł, wypowiadając się za dalszą jeszcze rozbudową tej formy pomocy i rozciągnięciem jej na nowe artykuły.

Mając możność obserwowania zbliska, jak naogół mało znane są i wykorzystywane kontyngenty, zniżki celne i inne ułatwienia, zawarte w traktatach handlowych, Izba podniosła konieczność nietylko usprawnienia w tym względzie aparatu informacyjnego, ale także zerwania z dotychczasową praktyką traktowania przyznawanych w traktatach i porozumieniach handlowych kontyngentów jako ściśle poufnych i tajnych. Zdaniem Izby nie zachodziła potrzeba robienia tajemnicy ani ze zniżek, ani z kontyngentów, o wysokości których można było przecież dowiadywać się z czasopism zagranicznych, podczas gdy w Polsce nie były naogół one publikowane, chyba, że w taryfie celnej lub prasie zawodowej, dostępnej naogół szczupłemu tylko gronu osób i przedsiębiorstw.

II. Działalność Izby w zakresie popierania wywozu.

W zakresie spraw eksportowych na czoło prac Izby w roku sprawozdawczym, tak samo, jak w roku poprzednim, wysunęły się sprawy, dotyczące popierania i rozbudowy wywozu, które stanowiły gros prac Izby na tym odcinku jej działalności. Jeżeli chodzi o wytwory hutnicze żelazne, to w r. 1935 na pierwszy plan wysunęła się sprawa skumulowania wszystkich dotychczasowych indywidualnych zarządzeń w zakresie eksportu hutniczego i generalnego uregulowania tego zagadnienia zgodnie z opracowanym przez Związek Eksportowy Polskich Hut Żelaznych planem wywozu hutniczego w roku sprawozdawczym, który przewidywał w r. 1935 wywóz ca 190 tys. ton wyrobów hutniczych. Nadmienić wypada, że odnośny plan wywozu został w okresie przewidzianym całkowicie prawie wykonany. Poza wspomnianym planem hutniczym Izba występowała z całym szeregiem dalszych indywidualnych wniosków w sprawach różnej natury, dotyczących wywozu hutniczego.

Osobno podnieść należy zabiegi Izby w sprawie wywozu rur handlowych i kwalifikowanych, któremu groziło zupełne załamanie się wskutek rozbicia (w marcu 1935 r.) międzynarodowego kartelu rurowego. Na skutek rozwiązania się bowiem tego kartelu między uczestnikami jego wytworzyła się bezwzględna walka konkurencyjna o rynki zbytu, która doprowa-

dziła do raptownego bezprzykładnego wprost załamania się ceny rur, utargi za które spadły do ca 40—50% poprzednio uzyskiwanych cen.

Z uwagi, iż 70% całej produkcji rur było dotychczas lokowane na rynkach zagranicznych, jak również aby utrzymać eksport w okresie bezumownym, jako miarodajnym do ewent. ustalenia udziału grupy polskiej w nowozorganizowanym kartelu na poziomie możliwie jak najwyższym, — Izba, po szczegółowem zorjentowaniu się w całokształcie położenia przemysłu rurowego w Polsce i jego rentowności wogóle, poparła całkowicie, po odpowiedniem skorygowaniu, wysunięte przez przemysł rurowy postulaty.

Pragnąc nie dopuścić do załamania się ciągłości eksportu hutniczego, jako też jego akwizycji w r. 1936, Izba, zdając sobie sprawę z tego, że ostateczne uregulowanie przez czynniki miarodajne spraw, związanych z eksportem hutniczym może się odwlec, poczyniła jeszcze w końcu roku sprawozdawczego odpowiednie kroki w tym celu, aby nie dopuścić do wytworzenia się jakiejkolwiek luki w eksporcie hutniczym.

Ustosunkowując się w całej rozciągłości przychylnie do sprawy eksportu hutniczego, naturalnie z zachowaniem zupełnej swobody decyzji pod kątem krytycznej oceny przedkładanych przez przemysł wniosków, Izba miała na uwadze zwłaszcza konieczność wykorzystania przez hutnictwo polskie posiadanych w międzynarodowych kartelach kwot w całej pełni, bez reszty, gdyż wszelkie w tym wypadku niedociągnięcia mogłyby grozić nam obniżeniem przy pierwszej okazji tych kwot, któreśmy już uzyskali, co byłoby stratą nie do odrobienia, zwłaszcza bez ponownej długotrwałej walki konkurencyjnej.

Co się tyczy przemysłu cynkowego, to biorąc pod uwagę konieczność szukania zastępczych rynków zbytu dla wywozu cynku w następstwie załamania się wywozu tego artykułu na rynek niemiecki, dokąd wywoziliśmy około 40.000 ton cynku, czyli prawie połowę całego naszego wywozu zagranicznego, Izba ustosunkowała się również bardzo przychylnie do postulatów i dezyderatów, mających na celu umożliwienie wywozu cynku zarówno na rynki europejskie, jak i zamorskie. Działalność Izby w tym względzie obracała się głównie około sprawy kosztów przewozu cynku, znacznie wyższych w Polsce niż

zagranicą, które wynikały z niekorzystnego położenia geograficznego naszych cynkowni w porównaniu z cynkowniami zachodnio-europejskiemi, zwłaszcza zaś belgijskiemi.

Przedmiotem również bardzo intensywnych zabiegów Izby były sprawy, dotyczące eksportu blachy cynkowej, zwłaszcza do krajów pozaeuropejskich.

Ze względu na postępujący spadek eksportu wełnianych tkanin czesankowych, jak również innych artykułów włókienniczych produkcji okręgu bielskiego, przedmiotem niemniej usilnych zabiegów i trosk Izby było umożliwienie dalszego eksportu wyrobów przemysłu włókienniczego, pomimo trudności natury dewizowo-reglamentacyjnej, jako też konkurencji wyrobów angielskich i włoskich. Wnioski Izby szły tu głównie w dwóch kierunkach. Z jednej strony chodziło Izbie o stworzenie warunków, umożliwiających wogóle eksport wyrobów włókienniczych, z drugiej zaś o stworzenie opłacalności i umożliwienie wywozu tych wyrobów nietylko drogą morską, ale również i lądową. W tym ostatnim wypadku chodziło przeważnie o tkaniny męskie i damskie, wysyłane przez firmy okręgu bielskiego w przesyłkach pocztowych do krajów Bliskiego Wschodu w związku z zamówieniami sezonowemi.

Innym artykułem, stojącym w ścisłej łączności z produkcją włókienniczą, dookoła eksportu którego Izba czyniła również cały szereg zabiegów, były maszyny włókiennicze, wywóz których na wszystkich prawie rynkach natrafiał na bardzo silną konkurencję zagraniczną.

Poza tem Izba zajmowała się sprawą eksportu naczyń emaljowanych, lontów, siarczanu miedzi, litoponu, celulozy sodowej, żelazokrzemu, żelazochromu oraz zamknięć błyskawicznych.

Ze względu na żywe zainteresowanie okręgu Izby w zakresie spraw eksportowych, Izba uczestniczyła we wszystkich prawie 18 posiedzeniach Rady Polityki Kompensacyjnej.

Izba opracowała około 70 wniosków w sprawach eksportowych, dotyczących różnych artykułów wytwórczości śląskiej.

Dające się odczuwać stałe narzekania przemysłów przetwórczych na płacone zbyt wysokie ceny za surowce, półfabrykaty i materjały pomocnicze, niezbędne do produkcji eksportowej, w konsekwencji których na czoło wysunął się pro-

blem t. zw. cen światowych wzgl. eksportowych, po jakich winny byłyby być odstępowane surowce dla przetwórczej produkcji eksportowej, spowodowały Izbę, jako posiadającą w obwodzie swoim największe przemysły surowcowe, do szczegółowego zajęcia się tem zagadnieniem oraz dokładnego sprecyzowania niezdefinjowanego pojęcia „cen światowych" wzgl. „eksportowych".

Po szczegółowej dyskusji, jaka odbyła się nad tem zagadnieniem na jednem z posiedzeń Komisji Handlu Zagranicznego Izby, ustalone zostało, że za dolną granicę cen surowców półfabrykatów i materjałów pomocniczych na t. zw. eksport pośredni nie należy przyjmować ceny światowej, gdyż nie można od producentów surowców wymagać, aby odstępowali oni przemysłowi przetwórczemu surowce po cenie światowej, jeśli ta cena jest niższą od kosztów własnych produkcji. Zgodzono się natomiast, że za miarodajną przyjąć należy nie cenę światową, lecz uznany koszt własny, gdyż w ten sposób producent surowców otrzymywałby za swe artykuły cenę godziwą, choć bez zysku, a przetwórca w wypadku poniesienia straty na eksporcie otrzymywałby wyrównanie deficytu w innej drodze. W ten sposób każda z zainteresowanych stron otrzymałaby to, co jej się słusznie należy.

W związku z zaobserwowanem zwalczaniem się poszczególnych przedsiębiorstw, produkujących blachę ocynkowaną na rynkach zagranicznych w sensie przelicytowywania się in minus w cenie oferowanej blachy ocynkowanej, Izba wzięła udział w zwołanej dla uregulowania tej sprawy z inicjatywy Izby Sosnowieckiej konferencji, na której pomiędzy wchodzącemi w grę przedsiębiorstwami, a mianowicie firmą Polski Eksport Żelaza Sp. z o. o. oraz firmą Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego S. A. w Będzinie, doszło do porozumienia w sprawie wywozu blachy ocynkowanej. Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego zobowiązały się zaniechać bezpośredniego wywozu blachy ocynkowanej wzamian za przydział pewnego określonego kontyngentu blachy czarnej do ocynkowania, eksportem której w stanie ocynkowanym trudnić miałby się wyłącznie Polski Eksport Żelaza.

Na skutek objęcia clearingem całego przywozu oraz wywozu do Niemiec i w konsekwencji tego wprowadzenia syste-

mu t. zw. świadectw rozrachunkowych oraz powierzenia sprawowania kontroli nad obrotem towarowym polsko-niemieckim Polskiemu Towarzystwu Handlu Kompensacyjnego w Warszawie, przy Izbie utworzona została Delegatura tego Towarzystwa, w zakres obowiązków której wchodziła kontrola importu i eksportu polsko-niemieckiego, przyczem głównym instrumentem tej kontroli były wspomniane świadectwa rozrachunkowe, bez których nie była możliwa zarówno odprawa wywozowa, jak i przywozowa towarów w obrocie z Niemcami.

Niezależnie od ścisłej współpracy Delegatury z Izbą, zgodnie z decyzją powołanej do życia Komisji Rządowej Kontroli Obrotu Towarowego Polsko-Niemieckiego, Izbie powierzony został tenże podział kontyngentów wywozowych do Niemiec, przyznanych dla eksportu śląskiego.

Izba bierze udział w odbywających się co miesiąc, począwszy od grudnia roku sprawozdawczego, posiedzeniach obu Komisyj Rządowych, polskiej i niemieckiej, powołanych jak to już zaznaczyliśmy do kontroli obrotu towarowego pomiędzy obu krajami, celem bezpośredniej współpracy w całym szeregu wyłaniających się na tle wykonywania Umowy Gospodarczej z Niemcami spraw, dla których Umowa ta zakreśliła jedynie normy, w ramach których miałyby się rozwikływać poszczególne indywidualne interesy.

III. Akcja propagandowa i interwencyjna.

Izba poinformowała zainteresowane związki i firmy o sprawie używania znaków towarowych i patentowych w Palestynie, oraz określeń, związanych z rejestracją znaków i patentów.

Izba wyjaśniła z Attaché Handlowym Ambasady R. P. w Paryżu sprawę eksportu blachy cynkowej do Francji, o czem powiadomiła zainteresowaną firmę.

Wszystkie zainteresowane firmy eksportowe okręgu Izby zawiadomiono o warunkach płatności na rynku greckim, oraz poinformowano je, iż zamrożone należności, pochodzące z dostawy towarów do Grecji, winny być do dnia 26 kwietnia 1935 r. spłacone w wysokości 60% globalnej sumy wierzytelności. Firmy, które nie uzyskały spłaty 60% wierzytelności, mogą dochodzić swych pretensyj na drodze sądowej.

Poinformowano Izbę Handlową Brazylijsko-Polską w Rio de Janeiro o organizacji handlowej firm tut. okręgu, eksportujących rury do Brazylji.

Jedną z firm wiedeńskich, zamierzającą eksportować do Turcji towary polskiego pochodzenia, Izba poinformowała ogólnie o stosunkach handlowych, łączących Polskę z Turcją.

Podano do wiadomości jednej z fabryk pieców kaflowych list Poselstwa R. P. w Buenos Aires, dotyczący możliwości eksportowych kafli do Argentyny.

Izbom Lwowskiej, Lubelskiej i Wileńskiej, jako zainteresowanym, Izba przesłała pismo Ambasady R. P. w Rzymie, traktujące o możliwościach eksportu z Polski do Włoch konopi i przędzy konopnej.

Eksporterów do Danji Izba zawiadomiła o przedłużeniu układu kontyngentowego z Danją na dalsze 4 miesiące i poinformowała ich o wysokości przydziału dewiz importerom duńskim na poszczególne artykuły.

Izba powiadomiła zainteresowane firmy o nowych zarządzeniach dewizowych rządu brazylijskiego.

Do wiadomości firm eksportujących do Francji podawała Izba listę kwartalnych kontyngentów importowych na towary polskie, dopuszczone do importu do Francji.

Polską Agencję Morską Sp. z o. o. Izba zawiadomiła, że spowodu japońskiej konkurencji możliwość eksportu naczyń emaljowanych na Daleki Wschód jest bardzo ograniczona.

W związku z zawartem porozumieniem kontyngentowem polsko-greckiem Izba podała do wiadomości zainteresowanych firm szczegółową listę artykułów, dopuszczonych do przywozu do Grecji.

Na prośbę jednej z hut Izba interwenjowała w Państwowym Instytucie Eksportowym w kierunku poczynienia starań, ażeby Unja Południowo-Afrykańska nie stosowała do towarów polskiego pochodzenia, w szczególności do naczyń emaljowanych, cła według taryfy maksymalnej.

Celem umożliwienia jednej z fabryk eksportu ligniny do Bułgarji, udzieliła jej Izba potrzebnych informacyj odnośnie zarządzeń dewizowych w tem państwie.

Firmy zainteresowane w eksporcie do Włoch Izba poinformowała o całokształcie sytuacji eksportu polskiego do tego kraju.

Jednej z fabryk żyrandoli, zamierzającej eksportować swe wyroby do Związku Południowo-Afrykańskiego, Francji, Anglji i Włoch, udzieliła Izba objaśnień co do przepisów dewizowych, obowiązujących w tych państwach.

Na prośbę jednej z firm, pragnącej nawiązać stosunki eksportowe z Syrją, Izba, po przeprowadzeniu korespondencji z Konsulatem R. P. w Marsylji i Agentem Konsularnym R. P. w Beyrucie, udzieliła wyczerpujących informacyj o możliwościach eksportu słodu z podaniem firm komisowych w Beyrucie, którym należy złożyć oferty.

Izba powiadomiła eksporterów o dodatkowym kontyngencie na tkaniny wełniane do Szwajcarji.

Zainteresowanym firmom podała Izba do wiadomości przyznanie Polsce przez Danję kontyngentu na przywóz do Danji podkładów kolejowych, drzewa surowego, desek i belek, informując je równocześnie o odnośnych kontyngentach dewizowych.

W związku z wystąpieniem Niemiec z Ligi Narodów cła syryjskie na towary niemieckie podwyższono dwukrotnie i więcej, skutkiem czego możliwości eksportowe polskie do Syrji znacznie się wzmogły, o czem Izba zawiadomiła wszystkie związki przemysłowe swego okręgu.

Izba zawiadomiła zainteresowane firmy, że mimo istniejących w Kolumbji surowych ograniczeń dewizowych, na pokrycie importu towarów polskich będą przydzielane dewizy bez trudności, o ile import dokonywany będzie bezpośrednio przez firmy polskie.

Zamierzającą eksportować do Japonji mangan i piryt jedną z firm w Rzeszowie Izba poinformowała, że eksport ten jest nierealny wobec tego, że w Polsce nie posiadamy złóż rud manganowych, a wydobycie pirytu jest nieznaczne. Natomiast Izba wskazała na możność eksportu produktu gotowego w postaci żelazomanganu, przyczem skierowano tę firmę do odnośnych hut śląskich.

Naskutek wprowadzenia w Finlandji w życie sankcyj gospodarczych wobec Włoch, zawiadomiono firmy zaintereso-

wane o zwiększonych możliwościach eksportu polskich towarów, jak: soli warzonej, opon samochodowych i rowerowych, guzików, stożków do kapeluszy, tkanin bawełnianych bielonych, farbowanych i drukowanych, przędzy jedwabnej sztucznej, sosu pomidorowego i otrąb pszennych.

Izba zwróciła uwagę eksporterów na rynek jugosłowiański, gdzie skutkiem sankcyj gospodarczych wobec Włoch otwarły się nowe możliwości eksportowe dla Polski, oraz zorjentowała firmy eksportowe o sytuacji eksportowej do Włoch w związku z zastosowaniem przez Polskę sankcyj.

Listę artykułów, które skutkiem zarządzenia Wys. Komisarza Palestyny zostały zwolnione od cła wwozowego, podała Izba do wiadomości zainteresowanych przedsiębiorstw.

W związku z ogłoszeniem we Włoszech zakazu wywozu konopi z wyjątkiem tylko najwyższych gatunków, Izba wystąpiła z wnioskiem wprowadzenia zkolei zakazu wywozu konopi z Polski. Mianowicie Włochy były dotychczas głównym dostawcą tego surowca nietylko dla Polski, ale dla całej niemal Europy. Wobec wyeliminowania włoskiego źródła zakupu, Polska, nie mogąc pokryć krajową produkcją konopi zapotrzebowania swego przemysłu, będzie zmuszona poszukiwać innego źródła importu tego surowca, a nadto wystawiona będzie na usiłowania w kierunku pokrycia swego zapotrzebowania w Polsce tych państw, które, jako dotychczasowi importerzy włoskich konopi, znalazły się w analogicznem położeniu. Powyższy zatem wniosek Izby znajdował swe uzasadnienie w obawie, że przedstawiona sytuacja może doprowadzić do ogołocenia Polski z tego surowca.

IV. Eksport artykułów standaryzowanych.

Jaja.

Eksport jaj z Górnego Śląska, który miał miejsce w latach poprzednich, nie był nigdy eksportem we właściwem tego słowa znaczeniu, ponieważ nie był on kierowany na rynki dalsze, a tylko do Niemiec i polegał na zaopatrywaniu w jaja Śląska Niemieckiego w razie sprzyjającej rozpiętości cen. Był więc typowym eksportem w ruchu przygranicznym.

Eksport ten, który załamał się już w roku 1933, w roku sprawozdawczym wogóle nie miał miejsca.

Pierze i puch, włosie, szczecina, sierść.

Dnia 9 lipca 1935 r. odbyła się w Bielsku konferencja przedstawicieli Izb P. H. w Bielsku, Katowicach i Krakowie, na której powzięto uchwały w sprawie unormowania wykonywania kontroli przesyłek pierza i puchu oraz szczeciny, włosia i sierści, badanych dotychczas przez prowadzony na wspólny rachunek b. Izby Bielskiej i Izby Krakowskiej, punkt kontroli w Dziedzicach, w myśl których z dn. 1 września r. ub. zostały utworzone punkty kontroli w Krakowie, Chorzowie i w Dziedzicach.

Rozwój eksportu pierza i puchu z 2 oczyszczalń położonych w okręgu Izby w Chorzowie w ostatnich pięciu latach charakteryzuje poniższe zestawienie:

1931 przerobiono i wyeksportowano pierza i puchu 276.325 kg
1932 przerobiono i wyeksportowano pierza i puchu 224.521 kg
1933 przerobiono i wyeksportowano pierza i puchu 385.849 kg
1934 przerobiono i wyeksportowano pierza i puchu 239.624 kg
1935 przerobiono i wyeksportowano pierza i puchu 69.516 kg

Bezpośrednią przyczyną tak ogromnego spadku eksportu było wprowadzenie przez szereg państw przepisów, utrudniających eksport puchu i pierza w stanie oczyszczonym, w postaci zakazów przywozu lub stosowania prohibicyjnych ceł, a w końcu popierania przez te kraje przywozu pierza nieoczyszczonego.

Kształtowanie się ilościowe eksportu oraz kierunki wywozu za rok sprawozdawczy obrazuje poniższa tabela statystyczna:

Kraj	Pierze kg	Puch kg	Razem kg
Palestyna	150.0	13.5	163.5
Niemcy	47.916.0	3.996.5	51.912.5
Austrja	4.660.0	266.0	4.926.0
U. S. A.	456.0	327.0	783.0
Czechosłowacja	280.0	420.0	700.0
Anglja	1.488.0	217.0	1.705.0
Francja	3.352.0	—	3.352.0
Holandja	550.0	—	550.0
Szwecja	4.784.0	—	4.784.0
Finlandja	640.0	—	640.0
Ogółem	64.276.0	5.240.0	69.516.0

Wykaz zaświadczeń, wystawionych w roku sprawozdawczym dla przesyłek pierza i puchu, przechodzących przez podlegający Izbie punkt Kontroli w Dziedzicach, przedstawia się jak następuje:

Ilość wystawionych zaświadczeń		pierze kg	puch kg
I. kwartał	98	33.292.40	7.651.60
II. „	78	35.878.60	7.598.40
III „	96	37.081.40	12.977.30
IV. „	159	47.433.40	10.382.30
razem	431	153.685.80	38.609.60

pierza ozdobnego w IV kwart. 5.714.50 kg.

Pod względem kierunkowości eksport ten szedł do 12 krajów, a mianowicie:

do Czechosłowacji	13.535.20	7.032.10
„ Austrji	64.244.—	10.186.50
„ Niemiec	70.594.30	9.060.40
„ Francji	3.521.10	353.80
„ Belgji	478.30	278.—
„ Anglji	67.70	172.90
„ Stanów Zjedn. A. P.	1.223.50	9.904.60
„ Palestyny	—	140.—
„ Szwajcarji	7.30	1.448.—
„ Kanady	5.70	—
„ Italji	8.70	—
„ Luksemburga	—	33.30

Oprócz pierza i puchu przeprowadzał Punkt kontroli w Dziedzicach nadzór nad wywozem włosia, szczeciny i sierści i wystawił w roku sprawozdawczym 357 zaświadczeń.

W związku z wejściem w życie z d. 20. XI. 1935 r. umowy gospodarczej polsko-niemieckiej i powierzeniem Związkowi ogólno-polskiemu przetwórców i eksporterów puchu i pierza, projektowania rozdziału kontyngentów na wywóz tych artykułów do Niemiec, Izba opinjowała nadsyłane jej w tym względzie projekty, aprobując je zasadniczo bez większych zmian.

B) IMPORT.

I. Zagadnienia ogólnej natury.

Jak to już zaznaczyliśmy wyżej w dziale p. t. Eksport, w roku sprawozdawczym miało miejsce w porównaniu z rokiem poprzednim bardzo wydatne, o ca 63 milj. zł, zwiększenie się importu, który z kwoty 797 milj. zł w r. 1934 wzrósł do kwoty 860 milj. zł w r. 1935. Jeżeli chodzi o naszą politykę importową, to w roku sprawozdawczym podobnie jak w r. 1934 dominowała w niej tendencja raczej do mechanicznego, a nie celowego i racjonalnego przystosowywania przywozu do malejącego wywozu.

W memorjale, przedłożonym Międzyministerjalnej Komisji dla Współpracy z Samorządem Gospodarczym pod przewodn. p. Dyr. Martina, Izba jak najbardziej kategorycznie wypowiedziała się przeciwko stosowanym w roku sprawozdawczym i to na dużą skalę utrudnieniom w dowozie dla krajowego przemysłu surowców przy równoległem tolerowaniu nadmiernego importu artykułów zbędnych, zwłaszcza gotowych, których przywóz przekraczał, na oko nawet sądząc, tę granicę, jaką zakreślała konieczność otrzymania odpowiedniego ekwiwalentu dla zapewnienia zbytu dla naszego eksportu. Dotyczyło to zarówno kontyngentów konwencyjnych, ustanawianych w drodze umów, jak i autonomicznych, wyznaczanych w drodze swobodnego uznania, np. liberalizm w przywozie pomarańcz oraz utrudnienia w przywozie oleistych nasion egzotycznych. Powyższe miało, zdaniem Izby, szczególne znaczenie w odniesieniu do przemysłów eksportowych, które napotykały na trudności nietylko z tytułu reglamentacji zagranicą, ale także i w Polsce przy imporcie niezbędnych surowców do produkcji eksportowej. Izba wypowiedziała się za bardziej elastycznem i nie w kwotach niedających się absolutnie przekroczyć ustalaniem kontyngentów przy jednoczesnem uwzględnianiu zapotrzebowań sezonowych wzgl. różnic konjunkturalnych.

Z innych postulatów w dziedzinie ustalania kontyngentów i wydawania pozwoleń przywozu, wysuniętych przez Izbę, wymienić należy następujące:

1) Konieczność wejścia na drogę jak najszybszego zliberalizowania naszej polityki w zakresie przywozu zagranicznych surowców i zniesienia istniejących zarówno ilościowych, jak i

proceduralnych trudności, uniemożliwiających racjonalną politykę zakupu nietylko surowców, ale także i innych artykułów pomocniczych, jak maszyn, narzędzi i t. p., przytem nieprodukowanych w kraju, a niezbędnych zarówno dla normalnej produkcji na rynek wewnętrzny, jako też na eksport.

W pierwszym rzędzie, zdaniem Izby, liberalizm taki powinien byłby być zastosowany do importu wełny surowej i pranej, jako też odpadków wełnianych i wełny czesanej oraz juty surowej. Następnie niemniej ważną dziedziną była sprawa importu egzotycznych nasion oleistych oraz garbników egzotycznych i skór surowych, w zakresie przywozu których Izba wystąpiła również z postulatem celowej i racjonalnej polityki w miejsce dotychczasowej, noszącej wszelkie cechy przypadkowości.

2) Konieczność zbliżenia polityki kontyngentowej do praktyki importowej przez przyciągnięcie do współpracy i zapewnienie organizacjom samorządu gospodarczego, a w szczególności Izbom Przemysłowo-Handlowym, większego wpływu na politykę importową w kierunku bardziej celowego i racjonalnego, a nie mechanicznego ustalania i podziału okresowego kontyngentu.

W szczególności pożądanem byłoby, zdaniem Izby, zmniejszenie, o ile możności, różnorodności czasokresów kontyngentowych, dokładne specyfikowanie kontyngentów według pozycyj taryfy celnej, uruchamianie kontyngentów możliwie na początku czasokresu kontyngentowego, nie zaś w środku, a nawet w końcu danego czasokresu, szersze uwzględnianie technicznych możliwości wykonania kontyngentów i nie wyznaczanie zbyt małych, niemożliwych wprost do podziału kontyngentów.

Izba wypowiedziała się poza tem za zaniechaniem stosowanej na szeroką skalę praktyki nieoczekiwanego nieudzielania pozwoleń przywozu. Rozumiejąc potrzebę stosowania nieraz raptownych środków retorsyjnych w stosunku do państw, czyniących trudności naszemu wywozowi, Izba jak najbardziej stanowczo wypowiedziała się przeciwko odmowie wydawania pozwoleń przywozu bez uprzedniego o tem informowania zainteresowanych sfer, nawet w tych wypadkach, gdy strona przedkładała wiarygodne dokumenty o dokonaniu danej transakcji jeszcze przed zapadłą decyzją co do niewydawania pozwoleń wogóle na import z danego kraju.

Uważając, że skład Centralnej Komisji Przywozowej nie odpowiada obecnym warunkom gospodarczym, Izba wystąpiła z inicjatywą zasadniczej reorganizacji Centralnej Komisji Przywozowej, tak pod względem składu osobowego, jako też techniki pracy, przedkładając w tym względzie szczegółowy projekt, który stał się później podstawą i punktem wyjścia do dyskusji nad tem zagadnieniem na kilku posiedzeniach, zwołanych już przez Związek Izb w skali nietylko międzyizbowej, ale także z udziałem zainteresowanych w reorganizacji C. K. P. naczelnych organizacyj gospodarczych. Projekt Izby szedł po linji wyeliminowania z C. K. P. zasiadających w niej t. zw. wolnych organizacyj i przejęcia C. K. P. przez Izby, jako te organizacje, które reprezentują największy udział w imporcie.

II. Działalność w zakresie polityki reglamentacyjnej i kontyngentowej.

Na wniosek jednej z poważniejszych fabryk chemicznych Izba wystąpiła do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o podwyższenie udzielonego jej kontyngentu importowego na żywicę (kalafonję) z Portugalji z 4 000 kg na 15.000 kg, ponieważ koszta związane z przywozem mniejszej ilości żywicy niż wagon nie wytrzymują kalkulacji.

Izba ustosunkowała się przychylnie do wniosku jednego z producentów antychloru o zatamowanie importu do Polski antychloru pochodzenia zagranicznego w drodze nieudzielania nań kontyngentów przywozowych, a to z uwagi na tę okoliczność, że przemysł krajowy może pokryć całkowicie zapotrzebowanie rynku wewnętrznego pod tym względem.

Na rzecz jednej z poważnych fabryk mydła wystąpiła Izba do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o przyznanie jej kontyngentu importowego z Anglji na 50.000 kg oleju z rdzenia palmowego celem fabrykacji specjalnego rodzaju mydła, dotychczas w znacznej mierze sprowadzanego z zagranicy.

Podanie jednej z firm o pozwolenie przywozu taśmy stalowej zimno walcowanej zaopinjowała Izba negatywnie wobec stwierdzenia, że jedna z tutejszych hut wyrabia taką taśmę identycznej jakości.

Do prośby jednej z firm, skierowanej do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, o zwolnienie importowanego z Niemiec

koksiku od opłaty manipulacyjnej celnej, Izba odniosła się przychylnie, motywując swoje stanowisko tem, że opłaty te, uniemożliwiając przywóz tego artykułu, godzą w eksport cynku i innych produktów, których przywóz jest kompensowany zakupem koksiku.

W kwestji ustalenia na jednolitym poziomie opłat manipulacyjnych, pobieranych przez Izby za opinjowanie podań o zezwolenie przywozu, Izba nie podniosła żadnych zastrzeżeń i przedłożyła Związkowi Izb tabelę opłat, pobieranych przez Izbę z zaznaczeniem, że większość tych opłat uzależniona jest od wartości sprowadzanego towaru, obliczonej według wykazu cen stosowanych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu przy obliczaniu opłat manipulacyjnych.

Podobnie wystąpiła Izba z wnioskiem o wprowadzenie zakazu przywozu żywicy sztucznej z poz. 488 p. 1 b taryfy celnej z jednoczesnem obłożeniem tego artykułu wykupem na rzecz eksportu w kwocie 50 zł od 100 kg, czyli w wysokości ca 11% wartości. Do wystąpienia z powyższym wnioskiem skłoniła Izbę chęć przyjścia z pomocą jedynej w Polsce wytwórni żywicy sztucznej, firmie „Prymalit" w Cieszynie, która, nie mogąc sprostać zagranicznej konkurencji, musiała zaprzestać produkcji tego artykułu.

Wystąpienie Związku Kupców Śląska Cieszyńskiego do Ministerstwa Przemysłu i Handlu w sprawie liberalnego traktowania podań firm cieszyńskich o pozwolenia przywozu towarów z Czechosłowacji Izba poparła z uwagi na specjalne warunki, w jakich znajduje się kupiectwo Cieszyna wobec bezpośredniej bliskości Czeskiego Cieszyna. Mianowicie zaopatrzenie kupców cieszyńskich w konieczny towar czeski uchroniłby ich od utraty klienteli na rzecz Cieszyna Czeskiego.

Celem przyjścia z pomocą jednej z firm, toczącej zaciętą walkę konkurencyjną z zagranicznym syndykatem o rynek polski dla importu siarczanu magnezu, Izba wystąpiła z wnioskiem o wprowadzenie zakazu przywozu tego artykułu z równoczesnem obciążeniem przywozu siarczanu magnezu opłatą na rzecz Rachunku Organizacji Zbytu kwotą 4 zł od 100 kg.

Do wniosku jednego ze związków o wprowadzenie zakazu przywozu na strącony węglan wapnia Izba ustosunkowała się negatywnie, ponieważ artykuł ten produkcji krajowej odbiega znacznie jakościowo od tego rodzaju produktów zagranicznych.

Izba poparła wniosek Polskiego Związku Przemysłu Zabawkarskiego w Warszawie o objęcie zakazem przywozu celuloidowych główek do lalek, ponieważ są one głównym artykułem zabawkarskim w krajowym przemyśle celuloidowym.

Izba wystąpiła do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z wnioskiem o ograniczenie przywozu ligniny z zagranicy, który z miesiąca na miesiąc staje się coraz bardziej niebezpieczny dla krajowej produkcji tego artykułu. Całkowite zapotrzebowanie Polski na ligninę celulozową wynosi około 40—50.000 kg miesięcznie, którą to ilość fabryka śląska w zupełności może pokryć. Lignina krajowa jakościowo nie ustępuje zagranicznej, a cena jej jest nawet nieco niższa od cen ligniny niemieckiej i czeskiej po uwzględnieniu cła. Celem zahamowania importu ligniny, której sprowadzania nie był w stanie zmniejszyć wprowadzony zakaz przywozu, Izba zaproponowała obciążenie importu tego artykułu wykupem na rzecz eksportu w wysokości 15 zł, czyli 15% ceny sprzedażnej franco granica, oraz w przewidywaniu, że konkurencja zagraniczna nie zechce łatwo zrezygnować z rynku polskiego i pójdzie na dalszą obniżkę ceny ligniny, Izba zawnioskowała maksymalny import w wysokości 50.000 kg rocznie.

Izba wypowiedziała się za zliberalizowaniem importu juty surowej. Juta surowa nie jest wprawdzie objęta zakazem przywozu, ale wprowadzone zostało cło przywozowe w wysokości 5 zł od 1 kg, od którego jednak juta surowa może być zwolniona Ministerstwo Przemysłu i Handlu ograniczało coraz więcej kwotę importową na jutę surową zwolnioną od cła, a to w związku z t. zw. akcją preferencji krajowych surowców włókienniczych, a mianowicie w tym wypadku celem zwiększenia przerobu w kraju pakuł lnianych, zwłaszcza na tkaniny do opakowania i worki. Tymczasem nie ulega wątpliwości, że z ogólno-gospodarczego punktu widzenia jest daleko korzystniej wywozić zagranicę pakuły lniane, gdyż cena ich wynosi 25 Ł ang. za tonę, podczas gdy 1 tona juty surowej przedstawia wartość 16—17 Ł ang. Zatem przetwarzając na worki i tkaniny do opakowania jutę, a wywożąc zagranicę pakuły lniane, osiągamy dla bilansu handlowego daleko korzystniejszy wynik, — przyczem nadmienić wypada, że do wyrobu worków juta jest surowcem bardziej właściwym.

Do wprowadzenia zakazu przywozu wojłoków z sierści lub wełny oraz wyrobów z nich Izba ustosunkowała się przychylnie, wychodząc z założenia, że skoro surowiec, jak wełna, sierść,

puch zwierzęcy i wszelkie włosie są zakazane do przywozu, istnieje konieczność, by również wyroby gotowe, t. j. wojłoki z sierści lub wełny znalazły się na wykazie towarów zakazanych do przywozu, — w przeciwnym bowiem razie zakaz przywozu na surowiec, przy braku takiegoż zakazu na produkt gotowy z tego surowca, musiałby się odbić ujemnie na produkcji. Poza tem fabryki krajowe, wytwarzające filc, są w możności pokryć w całości zapotrzebowanie wewnętrzne, przyczem jakość filców krajowych odpowiada potrzebom naszego rynku. Co się zaś tyczy filców tkanych, używanych dla celów technicznych, to nie są one objęte zakazem przywozu.

Ze względu na zbyt mały przydział kontyngentu na przywóz wełny pranej, Izba interwenjowała na terenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu na rzecz podwyższenia kontyngentu, względnie przyznania dodatkowego kontyngentu na ten surowiec dla okręgu Izby, motywując swoje wystąpienie tem, że skutkiem braku wełny pranej niektóre firmy bielskie musiały ograniczyć rozmiar produkcji i zachodzi obawa, że przemysł ten będzie zmuszony wstrzymać ruch w przędzalniach zgrzebnych i ograniczyć wytwórczość wełnianych tkanin zgrzebnych oraz stożków i kapeluszy wełnianych, co znów może w dalszej konsekwencji pociągnąć za sobą szkodliwy dla gospodarstwa krajowego zwiększony import wełnianych tkanin zgrzebnych z zagranicy.

Następnie w związku z ścisłem skontyngentowaniem importu wełny surowej pranej i odpadków wełnianych Izba przyłączyła się do wniosku Izby Łódzkiej o zliberalizowanie przywozu powyższych surowców, ograniczenie importu których groziło poważnemi komplikacjami w zakresie normalnego zaopatrzenia rynku wewnętrznego, zwłaszcza w zakresie dostaw na tegoroczny sezon zimowy.

W związku z gwałtownym popytem na pomarańcze, których ceny poczęły się kształtować, po dokonanej obniżce cła, na poziomie bardzo niskim, dostępnym dla szerokiego ogółu ludności i powstałej na tem tle spekulacji na zwyżkę cen, Izba współdziałała ze Związkiem Izb, któremu powierzone zostało przez Minist. Przem. i Handlu dokładne zbadanie całokształtu zagadnienia i przedstawienia odpowiednich wniosków w kierunku wykonania tego zlecenia. W tym celu w Izbie odbyło się

kilka konferencyj z udziałem zarówno hurtowników, jak i detalistów, przyczem Izba zebrała szczegółowe dane, dotyczące kalkulacji ceny hurtowej i detalicznej pomarańcz.

Zgodnie z poleceniem Ministerstwa, Izba przeprowadzała ścisłą kontrolę nad przestrzeganiem przez hurtowników i detalistów wytycznych, opracowanych przez Związek Izb, a dotyczących górnego poziomu cen pomarańcz w hurcie i detalu.

Izba wzięła udział w zwołanej przez Ministerstwo konferencji w sprawie importu celuloidu, zadaniem której było wyjaśnienie, w jakim stopniu niezbędny jest import zagranicznego celuloidu oraz w jakiej mierze przemysł krajowy może zaspokoić zapotrzebowanie zużywających ten produkt przemysłów. Z uwagi na znaczne postępy tak pod względem jakości, jak i rodzajów oraz terminu dostaw i cen in minus, jakie stwierdzone zostały w zakresie krajowej wytwórczości celuloidu, na konferencji wyrażono pogląd, że wnioski o pozwolenia przywozu zagranicznego celuloidu winny być nadal traktowane indywidualnie i przychylnie załatwiane tylko w tych wypadkach, gdy stwierdzony będzie brak krajowej produkcji.

III. Podział Kontyngentów Przywozowych.

Zakres działalności Izby w okresie sprawozdawczym zwiększył się znacznie wobec wprowadzenia nowych zakazów przywozu na towary kolonjalne, cytryny, grapefruit'y i żelazocjanki (Dz. U. R. P. Nr. 17/35, poz. 94), rury żelazne i stalowe (Dz. U. R. P. Nr. 26/35, poz. 195), oraz celuloid (Dz. U. R. P. Nr. 57/35, poz. 369). Te dodatkowe zakazy przywozu zwiększyły bardzo i tak wielką listę artykułów reglamentowanych, wynoszących ca 50% naszego importu.

Na tle stosowanego obrotu kompensacyjnego w stosunkach międzynarodowych, a także w stosunkach z najbliższym naszym sąsiadem Niemcami (umowa październikowa z 1934 r.), szereg firm miało niejednokrotnie duże trudności w uzyskiwaniu zezwoleń przywozu w związku z wypełnianiem zawiłej procedury importu. — Płynność stosunków gospodarczych z krajami zagranicznemi, która pociągała za sobą niepewność w uzyskiwaniu zezwoleń na przywóz całego szeregu towarów, powodowała, że wielu importerów zwracało się do Izby po bieżące informacje i rady odnośnie postępowania w sprawach przywozowych.

Wraz ze wzrostem w r. 1935 reglamentacji przywozu następuje proporcjonalny wzrost ilości składanych podań: i tak podczas gdy w roku 1933 złożono o przywóz ca 3.300, a w 1934 r. ca 3743 podań, to w roku sprawozdawczym cyfra ta wzrosła do wysokości 4.207. W związku z tą zwiększoną ilością wniesionych o przywóz podań podniosła się i liczba ogólna spraw związanych z importem towarów do wysokości 5.597 wobec 4.837 z roku ub., a zatem ilość załatwionych spraw wzrosła o 760.

W sprawach, załatwianych przez Izbę Przemysłowo-Handlową, mieści się również dodatkowa korespondencja, związana z opinjowaniem i załatwianiem podań, jak informowanie importerów o krajowych źródłach nabycia towaru, o wygaśnięciu pewnych kontyngentów, wskazywanie możliwości nabycia towarów zagranicznych na nowych rynkach, przychylnie nastawionych do naszego eksportu i t. p.

Izba powiadamiała importerów o kontyngentach, przyznawanych poszczególnym krajom, oraz interwenjowała w Ministerstwie Przemysłu i Handlu niejednokrotnie o uruchomienie tychże, co szczególnie miało miejsce przy przywozie surowców. Większość zapotrzebowania firm importerskich tut. okręgu mieściła się w ramach kontyngentów, wyjątek stanowiły tylko pewne maszyny, narzędzia i niektóre środki chemiczne, które to artykuły natrafiały nieraz na duże trudności w przywozie, m. innemi z Niemiec w związku z wprowadzeniem obrotu kompensacyjnego z tym krajem.

Do najliczniejszej grupy towarów sprowadzanych w obwodzie naszej Izby należy zaliczyć: surowce jak skóry bydl. surowe, ekstrakty garbnikowe, kalafonja, oleje, tłuszcze roślinne i zwierzęce, masło kakaowe, wełna, bawełna, maszyny elektryczne, do szycia, pisania i liczenia, maszyny graficzne, kartonażowe, do domowego użytku itp., art. techniczne, zkolei art. konsumcyjne jak towary kolonjalne i owoce suszone oraz świeże, których wyjątkowo duży import tłumaczy się skupieniem na terenie Śląska kilku poważnych importerów owoców południowych, wreszcie wyroby tekstylne, galanteryjne, papiernicze i inne.

W roku sprawozdawczym Izba załatwiła ca 123 sprawy związane z obsługą podań dot. przyśpieszenia rozpatrzenia ich

i załatwienia w drodze wyjątku lub awansu na poczet przyszłego kontyngentu, oraz ca 40 spraw, odnoszących się do wniosków, wymagających zaopinjowania przez Izbę. W 241 wypadkach Izba informowała firmy importerskie swego okręgu o różnych zmianach w procedurze postępowania przy składaniu podań, udzielając równocześnie wyjaśnień co do taryfikacji sprowadzanych towarów, jak również interwenjując na rzecz załatwienia poszczególnych wniosków w myśl życzenia importerów. W związku z trudnościami, jakie miały niektóre firmy spowodu nieznajomości ustalonej przy ubieganiu się o zezwolenie na import towarów procedury postępowania — Izba w 108 wypadkach zwracała się do nich po właściwe uzupełnienia, np. nadesłanie faktur wizowanych z Austrji, odpisów świadectw przemysłowych, znaczków stempl. i t. p. Oprócz podań, wysyłanych normalnym trybem co tydzień na każdorazowe posiedzenia Centralnej Komisji Przywozowej, Izba przesłała 338 wniosków indywidualnie bądź to na życzenie importerów, bądź też ze względu na specjalny lub pilny charakter sprawy.

Ekspozytura Izby w Bielsku przyjęła i załatwiła we własnym zakresie ca 3121 podań. Razem zatem załatwiła Izba 7328 podań o przywóz towarów.

IV. Działalność informacyjna w zakresie importu.

Jak w latach poprzednich, tak i w roku sprawozdawczym Izba starała się informować importerów bądź to piśmiennie, bądź telefonicznie lub ustnie o różnych zmianach, zachodzących w dziedzinie przywozu towarów reglamentowanych z zagranicy, ułatwiając tem samem orjentowanie się zainteresowanym firmom w labiryncie przepisów i zarządzeń odnośnie całego przywozu względnie też przepisów, tyczących się pewnej grupy artykułów lub krajów.

Z pośród najważniejszych tego rodzaju informacyj, wymienić należy następujące udzielone przez Izbę:

1. o decyzji Min. P. i H. o dopuszczaniu firm III-ej kat. handl. do importu pomarańcz z Hiszpanji;
2. o uruchomieniu kontyngentów na nasiona siewne (końskiego zębu, traw, fasoli itp.) na okres wiosenny z U. S. A., Afr. Połud., Jugosławji, Rumunji i Węgier;

3. o stosowaniu ulgi celnej na jabłka świeże z U. S. A. i z Kanady wzamian za wywóz artykułów przemysłowych do tychże krajów;
4. o zmianach wartości różnych towarów branych za podstawę do obliczania opłat manipulacyjnych od pozwoleń przywozu;
5. o warunkach, na jakich udzielane będą pozwolenia przywozu jabłek świeżych za cłem ulgowem (35 zł od 100 kg) w okresie od 1. I. 1935 do 31. III. 1935 r.;
6. o preferencjach w przydziale skór surowych futrzarskich, udzielanych uczestnikom Międzynarodowych Targów Futrzarskich w Wilnie;
7. o zniesieniu dla Anglji klauzuli o bezpośrednim transporcie i o obowiązywaniu nadal tejże w transporcie drogą morską;
8. o cofnięciu normalnych kontyngentów z U. S. A. i wprowadzeniu z dniem 13. III. 1935 r. kompensaty przy imporcie wszystkich towarów z U. S. A.;
9. o wydawaniu na wszystkie towary włoskie zakazane do przywozu z listy kryzysowej pozwoleń przywozu, o ile towar nadszedł do polskich urzędów celnych najpóźniej do dnia 10. IV. 1935 r. włącznie;
10. o uruchomieniu kontyngentów ulgi celnej na śledzie solone z Danji i Islandji do dnia 1. V. 1935 r.;
11. o konieczności przy składaniu podań na kontyngenty mieszane z Niemiec zaznaczania na wniosku, z jakiego kontyngentu (umownego, czy kompensacyjnego) pragnie firma otrzymać przydział;
12. o wprowadzeniu z dniem 1. V. 1935 r. nowych formularzy podaniowych, uzupełnionych talonem, i w związku z tem przejście na system wysyłania podań z reguły za zaliczeniem pocztowem za wyjątkiem wniosków, załatwianych w obrocie kompensacyjnym lub w clearingu;
13. o uruchomieniu specjalnego kontyngentu pomarańcz z Włoch na pokrycie zalegających transportów w magazynach urzędów celnych;
14. o załączaniu dodatkowych wyjaśnień przy składaniu podań na kraje nie posiadające kontyngentów, ujętych pod kątem:

a) czy dany artykuł wyrabiany jest w kraju, b) czy nie można go sprowadzić z kraju posiadającego kontyngent i c) czy jest potrzebny do dalszej przeróbki;

15. o konieczności wskazywania — przy składaniu podań na narzędzia z Niemiec — rodzaju narzędzi i dołączania faktur;
16. o umieszczaniu na pozwoleniach przywozu na jelita klauzuli zobowiązującej do przedkładania świadectw pochodzenia jelit przy odprawie celnej;
17. o wypisywaniu przez Min. Przem. i Handlu na pozwoleniach przywozu oprócz urzędu celnego, w którym ma być uskuteczniona odprawa celna, również i urzędu celnego granicznego, przez który wejdzie towar z zagranicy;
18. o zwolnieniu importerów od obowiązku przedkładania zaświadczeń Związku Hut Żelaznych przy imporcie wyrobów hutniczych z Austrji, Czechosłowacji i Węgier, że import tych wyrobów nie sprzeciwia się umowie hutniczej Polski z powyższemi krajami;
19. o wprowadzeniu z dniem 1. X. 1935 r. na pozwoleniach przywozu towarów brazylijskich następującej klauzuli: „ważne tylko po przedłożeniu świadectwa pochodzenia, wystawionego w kraju pochodzenia towaru";
20. o zaznaczeniu na pozwoleniach przywozu w wypadku sezonowości towaru terminu, do którego zapotrzebowanie danego artykułu jest aktualne;
21. o wprowadzeniu na pozwoleniach przywozu z Kolumbji, Guatemali, Salwadoru, Chili, Paragwaju, Haiti, Meksyku i Costa Rici klauzuli: „ważne tylko po przedłożeniu świadectwa pochodzenia, wystawionego w kraju pochodzenia towaru";
22. o wydawaniu pozwoleń przywozu z Turcji za pośrednictwem Związku Izb P.-H. za złożeniem należności za towar na konto zbiorowe eksporterów polskich w Turcji;
23. o stosowaniu pozwoleń przywozu od dnia 1. X. 1935 r. włącznie do jednej odprawy celnej i o zmianie tegoż zarządzenia, idącej w tym kierunku, że jedno pozwolenie przywozu może służyć do 5-krotnej odprawy celnej;
24. o konieczności udokumentowania nadeszłych przed 1. XI. 1935 r. do Urzędu Celnego w Gdyni i w Gdańsku transportów jelit z U. S. A. i z Argentyny;

25. o wydawaniu pozwoleń przywozu z Włoch pod warunkiem, że towar nadany został do przywozu do polskiego obszaru celnego przed wejściem w życie sankcyj, t. j. przed 18 listopada 1935 r. i z zastrzeżeniem, że równowartość jego zostanie wpłacona do Polskiego Tow. Handlu Kompensacyjnego w Warszawie.

C) HANDEL KOMPENSACYJNY.

Mając na względzie podnoszone w odniesieniu do Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego ze strony niektórych państw zagranicznych (Niemcy, Włochy, Turcja) objekcje ze względu zarówno na prywatny charakter tego Towarzystwa, jak również i na tę olbrzymią dysproporcję, jaka istnieje pomiędzy finansowemi podstawami Zahanu (kapitał zakładowy 20.000 zł), a ponoszoną przezeń z tytułu wykonywanych funkcyj powierniczych odpowiedzialnością finansową, idącą, jak wiadomo, w miljony złotych, Izba była zdecydowaną zwolenniczką przeprowadzenia gruntownych zmian reorganizacyjnych w zakresie podstaw, na jakich opierało się istnienie tak Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego, jak i innych instytucyj, np. Małopolskiego Towarzystwa Kompensacyjnego, trudniących się kompensacją.

Zdaniem Izby wszystkie istniejące obecnie Towarzystwa Kompensacyjne winny byłyby być zlikwidowane, a na to miejsce utworzone przy Związku Izb i jako organ tego Związku specjalne Biuro Kompensacyjne z oddziałami w ważniejszych ośrodkach gospodarczych tam, gdzie tego zaszłaby potrzeba.

Jeżeli chodzi o inne uwagi w zakresie handlu kompensacyjnego, Izba uważała za najpilniejsze uregulowanie spraw kredytowych po stronie importu i eksportu, łącznie lub oddzielnie transakcyj kompensacyjnych. Chodziło tu o umożliwienie eksporterom przez ew. przyciągnięcie bankowych kredytów, otrzymywania należności za wywiezione towary w czasie jak najkrótszym, a nie dopiero po bardzo długich, dochodzących do pół roku, wyczekiwaniach.

Izba poparła sprawę umieszczenia ołowiu na kwotę 350.000 zł w planie towarów, mających być wyeksportowanemi przez jedną z tutejszych firm do Węgier w obrocie kompensacyjnym,

albowiem jedna z firm, główny producent i eksporter ołowiu, w razie braku eksportu musiałaby unieruchamiać co pewien czas produkcję ołowiu, ponieważ z jednej strony firmie tej ze względu na opłacalność nie kalkuluje się utrzymywać produkcji na poziomie niższym od 1000 ton miesięcznie, z drugiej zaś strony wspomniane przedsiębiorstwo nie może znaleźć zbytu na rynku wewnętrznym na całość swej produkcji, z której ca 300 ton co miesiąc pozostaje nierozsprzedanych, gdyż rynek wewnętrzny nie pochłania więcej jak około 700 ton miesięcznie. Ponieważ zaś cena ołowiu w Czechosłowacji i Austrji jest tak niska, że wywóz do tych krajów się nie opłaca, firma ta z konieczności musiała skierować swą ekspansję na rynek węgierski, gdzie cena ołowiu kształtuje się stosunkowo znośnie i czyni tem samem eksport tego artykułu jako tako opłacalnym.

Wskutek braku nadmanganianu potasu, potrzebnego do odżelezienia wody, groziło unieruchomienie jednego z zakładów wodociągowych. Sprawa ta przedstawiała się poważnie ze względów higjeniczno-sanitarnych, Izba zatem wystąpiła o zezwolenie na import z Niemiec 5.000 kg tego artykułu w kompensacie za zboże.

Wniosek jednej z olejarni o pozwolenie na przywóz z Niemiec chemikalji wzamian za wywieziony śrut rzepakowy Izba poparła z uwagi na ciężką sytuację ogólną, w jakiej znalazło się wspomniane wyżej przedsiębiorstwo, oraz ze względu na to, że ta transakcja kompensacyjna zmierzała do zdobycia środków na spłatę zaciągniętej w Banku Gospodarstwa Krajowego i ciążącej na śrucie rzepakowym pożyczki.

Izbo poinformowała szereg firm zainteresowanych obrotem kompensacyjnym z Niemcami, w ramach t. zw. prywatnej kompensaty o zasadach przeprowadzenia tych transakcyj i podała do wiadomości importerów towarów niemieckich listę eksporterów polskich do Niemiec, z którymi mogliby się importerzy skomunikować dla zrealizowania tego rodzaju transakcyj kompensacyjnych.

W sprawie kompensaty 101.600 kg cynku elektrolitycznego, eksportowanego do Japonji wzamian za japońskie produkty, importowane do Polski, Izba wystąpiła do Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego o zaliczenie wartości tego eksportu do obrotu kompensacyjnego z Japonją.

Izba pośredniczyła między pewnym importerem lwowskim a jedną z najpoważniejszych firm węglowych w transakcji importu kalafonji z Francji za eksport węgla i koksu do tegoż kraju.

Obrót kompensacyjny polsko-węgierski nie uwzględniał eksportu polskiego pyłu cynkowego do Węgier. Zapotrzebowanie węgierskiego przemysłu chemicznego na pył cynkowy wynosi rocznie około 600 ton i Węgry stanowią dla polskiego przemysłu cynkowego naturalny rynek zbytu. Ze względu na to, że obecnie eksport do Węgier możliwy jest jedynie w drodze kompensacyjnej, Izba poparła sprawę jednej z poważnych tutejszych firm o umieszczenie pyłu cynkowego na liście artykułów polskich, dozwolonych do eksportu do Węgier i o zarezerwowanie w planie kompensacyjnym Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego kwoty ca 250.000 zł jako równowartości za 500 ton pyłu cynkowego, które wspomniana firma zamierzała wyeksportować do Węgier.

W roku sprawozdawczym Izbie poruczony został nadzór nad wykonaniem transakcji kompensacyjnej importu śledzi z Niemiec wzamian za eksport zboża na zasadzie Konwencji Genewskiej.

D) POŚREDNICTWO HANDLOWE.

Jak zwykle, Biuro Izby otrzymywało z zagranicy liczne zapytania bądź o importerów, bądź o eksporterów towarów do i z Polski. Na 74 sprawy tego rodzaju, załatwione w drodze korespondencji, 27 dotyczyło adresów eksporterów towarów z Polski, pozostałe zaś importerów polskich towarów z zagranicy.

O ile chodzi o adresy eksporterów, to zanotowaliśmy zapytania o producentów trzciny i mat trzcinowych, wytwórnię narzędzi, naczyń emaljowanych i artykułów wybuchowych, odlewnie żelaza, fabryki rur ocynkowanych, dostawców węgla, dostawców rur różnych formatów do wyrobu łóżek, eksporterów siemienia lnianego, adresy młynów, eksporterów żelaza, blach czarnych, ocynkowanych i białych, towarów wełnianych, hut ołowiu, wyrobów z blachy białej (pudełek do herbaty, puszek do konserw itp.), pakuł lnianych, rur manesmanowskich, śrub i nitów, jaj, gliceryny, bibułek do opakowania poma-

rańcz, odpadków przemysłu chemicznego, ziemniaków i siarczanu miedzi.

Z adresów importerów wymienimy zapytania o firmy sprzedające rewolwery, gumy do żucia, szminki i kosmetyki, biel ołowianą, owoce, gazety cudzoziemskie, maszyny do pisania, nasiona słonecznikowe, bitumy do budowy dróg i artykuły używane w przemyśle szklanym i porcelanowym, importerów mchu finlandzkiego do wyrobu wianków, herbaty, konserw rybnych, win, starego metalu, papryki, skór surowych, śledzi, gumy arabskiej, trakagantu, szelaku, osełek do ostrzenia, sprzedawców przyborów rzeźnickich itp.

Niektóre zapytania dotyczyły wogóle adresów importerów różnych artykułów z Niemiec w związku z próbami kompensacyj dobrowolnych przed wejściem w życie traktatu polsko-niemieckiego. W jednym wypadku zapytywano o wytwórnię wentylatorów w Polsce, które miały wejść w skład urządzeń maszynowych, dostarczanych częściowo z zagranicy. W jednym wypadku poszukiwano nabywcy na licencję na wyrób kwargli ołomunieckich.

We wszystkich wymienionych wypadkach Izba podawała żądane adresy, względnie porozumiewała się z innemi terytorjalnie właściwemi Izbami lub organizacjami branżowemi o podanie przez nie odpowiednich firm. W niektórych wypadkach korespondencja w sprawach nawiązania stosunków z zagranicą była dość obfita, albowiem, jak np. w wypadku bibułek do opakowań pomarańcz, Izba próbowała skłonić niektóre fabryki do pozytywnego załatwienia sprawy.

Według krajów otrzymano następujące ilości zapytań: z Niemiec 15, z Austrji 8, z Rumunji 7, z Anglji 6, z Gdańska 2, z Południ. Afryki 2, z Brazylji 1, z Holandji 4, z Grecji 2, z Węgier 4, z Cypru 1, z Malty 1, z Syrji 2, ze Szwecji 3, z Francji 2, z Norwegji 2, z Czechosłowacji 1, z Włoch 2, z Bagdadu 1, z Palestyny 3, z Hiszpanji 2, z Finlandji 1, z Jugosławji 1.

E) WIZYTY KONSULARNE.

Biorąc pod uwagę doniosłą rolę, jaką odgrywa osobisty kontakt w nawiązywaniu stosunków, Izba służyła jak najdalej idącą pomocą wysłannikom dyplomatyczno-konsularnym, agentom firm zagranicznych oraz wycieczkom i to zarówno w prze-

prowadzaniu konferencyj z reprezentantami tut. przemysłu, jak i w zwiedzaniu śląskich kopalń, hut i innych zakładów przemysłowych. Izba starała się zawsze w ten sposób ułożyć program pobytu poszczególnych jednostek czy też wycieczek, by z wizyt tych mogły wyniknąć jak największe realne korzyści dla naszego handlu zagranicznego.

W roku sprawozdawczym odwiedzili Izbę:

1. p. A. Dallwood, prezes Australijsko-Polskiej Izby Handl. w Sydney i p. Noskowski, konsul generalny honorowy R. P. w Sydney;
2. p. J. Grosskopf, sekretarz generalny Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowej i Przemysłowej w Tel-Aviv;
3. p. Malige, konsul Stanów Zjednoczonych A. P. w Warszawie;
4. p. W. Obrębski, konsul generalny RP. w Marsylji;
5. p. J. Gorczyński, referent handl. Poselstwa RP. w Kairze;
6. p. J. Kühn, współwłaściciel firmy Kühn & Pshouti w Tel-Aviv;
7. p. W. Nowolecki, przewidziany na stanowisko referenta handlowego przy Konsulacie RP. w Singapore;
8. p. S. C. F. Ramsden, Dyrektor Oddziału Handlu Zagranicznego Federacji Przemysłu Brytyjskiego;
9. p. S. Głuski, udający się do Moskwy w charakterze sekretarza Ambasady;
10. p. Przedpełski, udający się do Kopenhagi w charakterze referenta handlowego przy tamt. Poselstwie RP.;
11. p. Kozłowski E., udający się do Curaçao w charakterze urzędnika tamtejszego Konsulatu Honorowego RP.;
12. p. Hornung, konsul honorowy RP. w Bazylei;
13. p. J. Sawicki, udający się do Guatemali w charakterze urzędnika tamt. Konsulatu Honorowego RP.

Poza tem awizowane były przejazdy delegacji perskiej oraz p. G. Gérarda z Belgji, które jednak nie doszły do skutku.

W odniesieniu do tych wszystkich wizyt należy podkreślić, iż Izba przywiązywała znacznie większą wagę do konferencyj indywidualnych, wychodząc z założenia, iż przedewszystkiem szczegółowe i dokładne omówienie spraw z przedstawicielami przemysłu może wydać pozytywne rezultaty, — niż do konferencyj masowych.

F) SPRAWY TRAKTATOWE.

W dziedzinie prac traktatowych, zarówno defensywnych jak i ofensywnych rozwijała Izba w roku sprawozdawczym bardzo ożywioną działalność. Dzięki obecnemu nastawieniu polskiej polityki zagranicznej zostały stworzone właściwe warunki dla uniezależnienia polityki traktatowej od powiązań politycznych, które dotąd tak często odgrywały istotny, a nie zawsze z punktu widzenia gospodarczego korzystny wpływ na jej kształtowanie się.

Naczelną zasadą Izby w dziedzinie traktatowej była teza, iż wyniki, jakie osiągnąć może polityka traktatowa państwa, zależne są od wzajemnego porozumienia z kontrahentem i od takiego wzajemnego ułożenia żądań i ustępstw, które dla obu stron stwarzają możliwości postawienia wzajemnych obrotów na płaszczyźnie jak największego rozwoju z korzyściami dla obu zainteresowanych państw.

Podobnie jak w latach poprzednich, tak i w roku sprawozdawczym, Izba komunikowała postulaty przemysłu śląskiego Radzie Traktatowej Samorządów i Organizacyj Gospodarczych w Warszawie, współpracującej z Rządem w dziedzinie zawierania układów handlowych, względnie popierała już zgłoszone Radzie postulaty.

W odniesieniu do Australji Izba zakomunikowała Radzie dezyderaty ofensywne co do eksportu rur, blachy cynkowej oraz śrub, zaznaczając, iż zwłaszcza rury mogłyby znaleźć zbyt na tamtejszym rynku wobec istniejących w Australji szczególnie dogodnych warunków, umożliwiających budowę stacyj wodno-elektrycznych, do czego potrzebne są, jak wiadomo, rurociągi turbinowe.

Postulaty ofensywne Izby do traktatu z Austrją obejmowały ołów, artykuły chemiczne, rury oraz pierze i puch. Jeśli chodzi o postulaty defensywne, to Izba sprzeciwiła się udzieleniu Austrji zniżek celnych względnie kontyngentów na produkty węglopochodne, farby, żelazo taśmowe i taśmę stalową, pasy napędne ze skóry, dłuta, siekiery, lampy, latarnie, maszyny i przyrządy do przenoszenia ciężarów, lemiesze, odkładnice, płozy, pilniki oraz stal szlachetną — gdyż przyznanie Austrji powyższych ulg mogłoby przynieść szkodę przemysłowi krajowemu.

Także i w stosunku do Unji Gospodarczej Belgijsko-Luksemburskiej Izba opracowała zarówno ofensywne, jak i defensywne postulaty. Żądania ofensywne szły w kierunku uzyskania kontyngentów na wywóz do Belgji salmiaku, węglanu, amonu, żelazomanganu, maszyn włókienniczych, węgla i ligniny; nasze dezyderaty defensywne obejmowały sprzeciw na udzielenie Belgji zniżek celnych oraz kontyngentów na przywóz do Polski prochu, lontów, bakelitu, maszyn do spawania elektrycznego, elektrycznych urządzeń kolejowych, drutu do spawania, walczaków do kotłów wodnorurkowych, przewodników elektrycznych i sadz.

W związku z układem kontyngentowym z Danją Izba zgłosiła żądanie przydziału dewiz na eksportowane ze Śląska do Danji wyroby hutnicze, węgiel, artykuły chemiczne, blachę cynkową, watę z celulozy, zasady pirydynowe, żywicę kumaronową, tlenek ołowiu, maszyny włókiennicze, tkaniny wełniane, ceraty, dywany, stożki i kapelusze wełniane, zgrzebła oraz taśmy zgrzeblne.

Udział Izby w pracach nad układem kontyngentowym z Estonją wyraził się w zgłoszeniu żądań ofensywnych, idących w kierunku nieczynienia tutejszemu przemysłowi trudności dewizowych oraz zapewnienia mu kontyngentów na wywóz do Estonji węgla, maszyn włókienniczych, rzemyków rozdzielczych i cholew, tkanin wełnianych, litoponów, sadz i farb ziemnych, wyrobów hutniczych, artykułów wybuchowych i blachy cynkowej.

W stosunku do żądań Holandji — niejednokrotnie silnie agresywnych, szczególnie jeśli chodzi o t. zw. listę żądań Philipsa — zgłosiła Izba szereg postulatów defensywnych, zwłaszcza w tych wypadkach, kiedy ewentualne uwzględnienie żądań Holandji groziło poważnem niebezpieczeństwem przemysłowi krajowemu. W szczególności sprzeciwiono się żądaniom Holandji co do udzielenia jej kontyngentów względnie zniżek celnych na przywóz do Polski imitacyj linoleum, laków pigmentowych, surówki, papieru, blach satynowanych, maszyn elektrycznych wirujących, transformatorów, aparatów do elektrycznego spawania, włączania i przełączania, kabli nieobłożonych ołowiem i aparatów radjowych. W ogólności dodać należy, iż Izba bardziej sprzeciwiała się przyznaniu zniżek stawek celnych przywozowych, niż kontyngentów ze względu

na obowiązującą w traktatach handlowych z innemi państwami klauzulę największego uprzywilejowania.

Żądania ofensywne Izby w odniesieniu do Holandji szły w kierunku uzyskania kontyngentów na przywóz z Polski do Holandji tkanin wełnianych, węgla, wyrobów hutniczych, oraz w kierunku utrzymania dotychczasowego stanu rzeczy w dziedzinie maszyn włókienniczych, zgrzebeł, taśm zgrzeblnych, artykułów technicznych ze skóry dla przemysłu włókienniczego, stożków i kapeluszy wełnianych. Poza tem Izba czyniła starania, zmierzające do zaniechania przez Holandję kontyngentowania przywozu papieru pakowego sodowego.

Bardzo obszernie opracowała Izba materjały do traktatu handlowego z Rumunją. Jeśli chodzi o eksport, to Izba domagała się przyznania kontyngentów na przywóz do Rumunji spłonek wybuchowych, zapalników elektrycznych, artykułów chemicznych, rur, żelaza taśmowego, cynku, blachy cynkowej, produktów węglopochodnych, węgla, maszyn włókienniczych, zgrzebeł, tasiem zgrzeblnych, cholew, rzemyków rozdzielczych, ceraty, tkanin jutowych i wełnianych. W dziale importu na uwagę zasługiwał jedynie przywóz z Rumunji do Polski owoców i rud manganowych.

Odnośnie do całości traktatu z Rumunją Izba zaznaczyła, iż wobec niemożności uzyskania przydziału dewiz ze strony Rumunji, wszystkie obroty należy ująć w ramy clearingu, którego gestja — zarówno jak i gestja dopłat walutowych, pobieranych przy przydziale dewiz przez Bank Narodowy Rumuński, a przeznaczonych na premjowanie eksportu rumuńskiego — winna pozostać w rękach Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego. Dalej, wobec ścisłej zależności importu od eksportu przy clearingu towarowym, Izba podkreśliła, iż należy poczynić Rumunji jak najdalej idące ułatwienia przywozowe — a to w celu popierania naszego wywozu do tego kraju.

Izba czyniła też energiczne kroki w kierunku odmrożenia należności polskich w Rumunji. Najodpowiedniejszym wydawał się tu sposób odmrożenia w drodze dodatkowego importu do Polski, to jest takiego importu, który może być użyty na cele odmrożenia, a nie jest możliwy przy kompensacie eksportem.

W trakcie opracowywania układu kontyngentowego ze Szwajcarją, Izba zgłosiła postulaty, zmierzające do przyznania tutejszemu przemysłowi kontyngentów na wywóz do Szwajcarji blachy cynkowej i węgla.

Poza tem w pismach do Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz do Ambasady R. P. w Ankarze, Izba domagała się przyśpieszenia uregulowania naszych stosunków handlowych z Turcją, a w szczególności zawarcia umowy kontyngentowej, wykazując dobitnie szkodliwość bezumownego stanu rzeczy dla przemysłu śląskiego, specjalnie w dziedzinie wytwórczości blachy cynkowej i papieru.

Osobno podnieść należy działalność Izby w związku z pertraktacjami o umowę handlową z Rzeszą Niemiecką z uwagi na specjalnie doniosłe znaczenie rynku niemieckiego dla zbytu artykułów hutniczych żelaznych, jako też produkcji cynkowej. W okresie poprzedzającym rozpoczęcie rokowań Izba przeprowadziła olbrzymie prace, dotyczące zebrania niezbędnych materjałów statystycznych, jak również ustalenia postulatów przemysłu śląskiego i taktyki postępowania w mających się rozpocząć rokowaniach. W tym celu niezależnie od indywidualnych porozumień z poszczególnemi przedsiębiorstwami odbył się w Izbie cały szereg konferencyj i posiedzeń w większem gronie zainteresowanych. Zdaniem Izby w rokowaniach z Niemcami dążyć należało w pierwszym rzędzie do szybkiego a zarazem takiego uregulowania stosunków handlowych, które pozwoliłoby nietylko utrzymać na dotychczasowym poziomie nasz eksport przemysłowy do Niemiec, ale jednocześnie dawałoby gwarancję otrzymania za niego zapłaty.

Specjalną uwagę należałoby poświęcić poza tem kwestji upłynnienia zablokowanych w Niemczech poważnych kwot z tytułu dotychczasowego naszego wywozu przemysłowego na rynek niemiecki.

Doceniając całkowicie wagę rozpoczynających się pertraktacyj, Izba zapewniła sobie bezpośredni udział w rokowaniach przez mianowanie dyrektora Izby p. M. Drozdowskiego delegatem do tych rokowań z ramienia Rady Traktatowej. Zgodnie z jednomyślną opinją tutejszych sfer li tylko dzięki obecności delegata Izby przy pertraktacjach udało się stwo-

rzyć dla eksportu zarówno cynku, jak i żelaza do Niemiec ramy najwłaściwsze, umożliwiające zasadniczo utrzymanie tego eksportu w granicach naogół nie mniejszych, niż w roku ubiegłym.

Jeżeli chodzi o wytyczne, na jakich oparta została wymiana towarowa przedsiębiorstw śląskich z Niemcami, to zaznaczyć wypada, że w zasadzie eksport śląski odbywa się całkowicie na warunkach ustalonych wogóle w umowie gospodarczej polsko-niemieckiej z tem tylko, że za pewną część eksportu żelaza i cynku należność nie wpływa w clearingu, a regulowana jest przez t. zw. Aski (Ausländische Sonder-Konto für Inlandszahlungen) i rozliczana z płatnościami przedsiębiorstw śląskich za wszelkiego rodzaju import towarowy z Niemiec, przeznaczony na własne potrzeby.

Tego rodzaju stan rzeczy stanowi duże ułatwienie w obrotach z Niemcami, gwarantując zarazem stałość eksportu w kwotach odpowiadających własnemu zapotrzebowaniu importowemu przedsiębiorstw śląskich.

Podnieść należy, że w pracach swoich w zakresie polityki traktatowej Izba kładła specjalny nacisk na to, aby na tle i w okresie powszechnych niemal wysiłków do odgraniczania się wszelkiemi sposobami od obcego importu w miarę możności zapewniać przemysłom eksportowym obwodu Izby możliwości wywozu artykułów przemysłowych w drodze umownej już w samych zawieranych wzgl. rewidowanych traktatach handlowych lub umowach kontyngentowo-celnych wzgl. clearingowych.

W odniesieniu do wszystkich prac traktatowych Izby podkreślić wypada, że w wielu wypadkach były one zasadniczą podstawą materjałów Rady Traktatowej i niewątpliwie przyczyniły się do ochrony polskiego przemysłu przed szkodliwą konkurencją zagranicy, jeśli chodzi o prace defensywne, wzgl. dążyły do umocnienia naszej pozycji w eksporcie i zdobywania Polsce nowych rynków zbytu, jeśli chodzi o prace ofensywne.

Sprawy zamrożonych należności.

Biorąc pod uwagę straty, ponoszone przez eksporterów wskutek stosowania przez niektóre państwa reglamentacji obrotu dewizowego, Izba roztaczała w roku sprawozdawczym

żywą działalność w kierunku informowania zainteresowanych i zbierania danych, dotyczących zamrożeń, celem przygotowania materjałów do podjęcia akcji odmrożeniowej.

Jeśli chodzi o zamrożenia w Turcji, to odnośne informacje zostały udzielone zainteresowanym firmom, poczem Izba sporządziła wykaz zamrożonych w Turcji należności przemysłu jutowego.

W sprawie zamrożeń gdańskich rozesłała Izba odpowiednie komunikaty oraz sporządziła odnośny wykaz. W ten sposób również ujęto sprawę zamrożeń w Brazylji, Hiszpanji i Niemczech.

Odpowiednio opracowane wykazy zamrożonych należności przesyłała Izba do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych w Warszawie.

Podkreślić należy, iż zamrożenia eksporterów śląskich stanowiły w roku sprawozdawczym bardzo poważną część zamrożeń ogólnopolskich.

G) SPRAWY CELNE.

W dziedzinie spraw celnych w roku sprawozdawczym na czoło wysunęła się jako zasadnicze zagadnienie sprawa automatyzacji obrotu uszlachetniającego czynnego, która była przedmiotem szczegółowych badań biura Izby przy współudziale zainteresowanych gałęzi przemysłu.

Zaznaczyć wypada, że zagadnienie automatyzacji czynnego obrotu uszlachetniającego wyłoniło się w toku prac nad usprawnieniem i wzmożeniem naszego eksportu, przyczem myślą przewodnią miało być tu generalne dopuszczenie pewnych towarów do obrotu czynnego uszlachetniającego na zasadzie ogólnych i zgóry opracowanych ramowych przepisów kontrolnych.

Jeżeli chodzi o przemysł śląski, to większość przedsiębiorstw zajęła wobec projektu automatyzacji czynnego obrotu uszlachetniającego stanowisko dość krytyczne, uważając automatyzację wobec dobrze rozbudowanych przepisów w zakresie obrotu uszlachetniającego za niekonieczną, a nawet i niecelową, tem więcej, iż praktyka celna wykazała, że poszczególne wnioski o obrót uszlachetniający nie mogą być trakto-

wane generalnie, a wymagają raczej indywidualnego i bardzo szczegółowego badania z ustalaniem prawie w każdym pojedyńczym wypadku osobnych przepisów kontrolnych.

Odmiennego jednak zdania w tym względzie były przemysły przetwórcze, które, jak np. przemysł bieli cynkowej oraz przemysł metalowo-przetwórczy, wystąpiły z bardzo licznemi wnioskami, zmierzającemi do umieszczenia całego szeregu nawet wytwarzanych w kraju wyrobów na liście towarów, dopuszczonych do przywozu z zagranicy w drodze zautomatyzowanego obrotu uszlachetniającego.

Wymienić tu należy tego rodzaju artykuły, zresztą, jak już zaznaczyliśmy, wyrabiane w kraju, jak blachę białą na wyrób puszek do konserw, blachę zwykłą na kotły i aparaty, blachy dynamowe i transformatorowe dla przemysłu elektrotechnicznego, drut do siatek i lin, odlewy stalowe dla maszyn, stal szlachetna na narzędzia i wyroby ostre, żelazo walcowane na świece i różne wyroby metalowe, cynk w gąskach do przerobu na mosiądz, ołów do wyrobu czcionek, glejtę ołowianą oraz tlenki ołowiu do wyrobu obuwia gumowego itp.

Biorąc pod uwagę, że tak szeroko pomyślany, a przytem zautomatyzowany obrót uszlachetniający godziłby przedewszystkiem w przemysł śląski ze względu na jego surowcowy charakter, Izba wypowiedziała się przeciwko wciągnięciu powyżej wspomnianych artykułów na listę towarów, podlegających automatyzacji czynnego obrotu uszlachetniającego, uważając, że automatyzacją mogłyby być objęte li tylko artykuły niewytwarzane w kraju, natomiast artykuły w kraju produkowane winny być traktowane z daleko posuniętą ostrożnością i rezerwą. Nie można było bowiem, zdaniem Izby, dopuszczać do utraty przez przemysły cynkowy i żelazny licznego grona krajowych odbiorców, zwłaszcza wobec coraz bardziej kurczących się możliwości eksportu, dla podtrzymania którego czyni się z drugiej strony tyle kosztownych ofiar i wysiłków.

W szczególności Izba podniosła wyjątkowe trudne położenie, w jakiem na wypadek wprowadzenia, w miejsce dotychczasowego, indywidualnego, zautomatyzowanego systemu udzielania pozwoleń przywozu towarów w czynnym obrocie uszlachetniającym znalazłoby się hutnictwo żelazne, dla którego tego rodzaju zmiana systemu równoznaczną byłaby z przekre-

śleniem korzyści, wynikających z umów dotychczasowych rozgraniczenia rynków zbytu, zawartych specjalnie w celu obrony rynku wewnętrznego przed zagraniczną ekspansją.

Izba Przemysłowo-Handlowa wzięła udział w konferencji w Cieszynie w sprawie unormowania w mieście tem służby celnej. W konferencji tej oprócz przedstawiciela Izby wzięli udział: delegat Ministerstwa Skarbu, delegaci Dyrekcji Ceł w Mysłowicach oraz reprezentanci miejscowych sfer przemysłowo-handlowych.

W myśl wniosków Izby, nieznacznie tylko zmienionych na konferencji tej, zadecydowane zostało, że w interesie usprawnienia i udogodnienia dla sfer gospodarczych Cieszyna służby celnej należy znieść zarządzenie, ograniczające uprawnienie Ekspozytury na Moście Głównym do clenia tylko takich towarów, które sprowadzane są na własny użytek, bądź też dla handlu drobnego, a natomiast upoważnić Ekspozyturę w ramach posiadanych przez nią obecnie kompetencyj do clenia wszystkich towarów bez względu na cel, do jakiego są sprowadzane. Poza tem postanowiono również wydać zarządzenie, upoważniające Ekspozyturę do clenia towarów do wysokości cła nie 100 zł, jak dotąd, a do wysokości cła 200 zł z jednoczesnem przyznaniem Ekspozyturze prawa clenia nietylko towarów wolnych od zakazów przywozu jak obecnie, ale także i towarów zakazanych, za wyjątkiem towarów nastręczających przy odprawie celnej trudności, które to towary będą przekazywane, bez obowiązku składania o to podań,do clenia do Urzędu Celnego na Bobrku. W odniesieniu do towarów nadchodzących w ładunkach całowagonowych ustalono, że odprawa celna towarów dokonywana będzie nie przez Ekspozyturę na Moście Głównym, a przez macierzysty Urząd Celny na Bobrku, z tem jednak, że clenie towarów wolnych od zakazów przywozu odbywać miałoby się na podstawie zgłoszeń ustnych, podczas gdy clenie towarów zakazanych do przywozu na podstawie zgłoszeń na piśmie. Uchwały powyższe zostały zakomunikowane Ministerstwu Skarbu przez Izbę pismem z dnia 12. VI. 1935 r. L. 7739/35/Rj. z prośbą o wydanie odpowiednich zarządzeń, które ukazały się w okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 5. VII. 1935 r. L. D. IV. 19483/1/35.

Dnia 23. I. 1935 wystąpiła Izba z wnioskiem do Ministerstwa Skarbu o to, aby Urzędy Celne upoważnione zostały

do wystawiania zamiast jednego 2-ch dokumentów, stwierdzających wywiezienie towaru zagranicę, a mianowicie zgłoszenia wywozu oraz zaświadczenia eksportowego. Wniosek powyższy został rozpatrzony pomyślnie pismem Ministerstwa Skarbu z dnia 19 lutego 1935 r. Nr. D. IV. 2799/3/35, w myśl którego Min. Skarbu poleciło na podstawie § 44 ust. 2 instrukcji manipulacyjnej dla władz i urzędów celnych w sprawie odprawy celnej wydawać stronom dodatkowe zaświadczenie o wywozie towarów.

Wobec trudności, na jakie napotykała odprawa celna owoców w niedziele i dni świąteczne, Izba wystąpiła do Dyrekcji Ceł z wnioskiem o wydanie Urzędowi Celnemu w Katowicach pozwolenia, analogicznego jak w roku 1934, na odprawę stałą owoców w dni świąteczne. Pismem z dnia 7 sierpnia 1935 r. Nr. W. II. 765/1/40/35 Dyrekcja Ceł wniosek powyższy rozpatrzyła przychylnie, oświadczając, że pozwoleń na odprawę owoców świeżych poza godzinami urzędowemi oraz w dnie świąteczne będą udzielały Urzędy Celne indywidualnie po wniesieniu podania przez daną firmę dla poszczególnych odpraw i tylko w wypadkach uzasadnionych.

W związku z rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 16 lutego 1935 r. Dz. U. Nr. 14, poz. 79, na podstawie którego ustalony został zwrot cła przy wywozie lnu i pakuł lnianych, Izba wystąpiła z wnioskiem do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o upoważnienie jej do wydawania zaświadczeń eksportowych, na zasadzie których dokonywany jest powyższy zwrot cła. Ministerstwo Przemysłu i Handlu przesłało pewną ilość zaświadczeń eksportowych do czasu definitywnego załatwienia sprawy.

Poza tem Izba wystąpiła z wnioskiem do Min. Przem. i Handlu w sprawie podniesienia cła na kwaśny siarczan sodu, w sprawie przedłużenia obowiązywania o dalsze 2 lata uwagi do poz. Tar. Celn. 753, dotyczącej odprawiania bez cła nieobrobionych łat bukowych do wyrobu mebli giętych oraz w sprawie wprowadzenia podwyżki cła dla przywozu aluminium hutniczego.

Na żądanie Min. Skarbu Izba wydała również opinję w sprawie projektu regulaminu dla składów celnych oraz ta-

ryfy opłat dla agentów celnych z szczególnem uwzględnieniem miejscowych stosunków.

Poza tem Izba udzieliła w okresie sprawozdawczym licznych informacyj z zakresu taryfikacji towarów, wysokości stawek celnych oraz możliwości warunków uzyskania ulg celnych.

Izba zaopinjowała w roku sprawozdawczym około 32 podań w sprawach ulg celnych.

W myśl okólnika Min. Skarbu z dnia 8 sierpnia 1929 r. D. IV. 7070/4/28, Izba wystawiła około 92 zaświadczeń dla urzędów celnych w sprawie przywozu modeli i wzorów, mających służyć do rozpoczęcia wyrobu tego rodzaju artykułów w kraju.

Na podstawie pisma Min. Skarbu z dnia 26. X. 1934 r. Nr. B. IV 34046/1/34, Izba wydała około 18 zaświadczeń dla urzędów celnych w sprawie dopuszczenia do wolnego obrotu etykiet, nadsyłanych przez zagraniczne firmy przedsiębiorstwom gśl. celem nalepiania tychże na towarach krajowych, wywożonych zagranicę na zamówienia odbiorców zagranicznych.

Izba poparła również 49 wniosków firm swego obwodu w sprawie uzyskania zezwolenia na obrót uszlachetniający i reparacyjny, z czego 41 wniosków przypada na obrót bierny, a 8 na obrót czynny.

SPRAWOZDANIE Z PRAC REFERATU KOMUNIKACYJNEGO.

Sprawy samochodowe.

Prace Izby, ujęte w powyższym dziale, obejmują sprawy, związane z koncesjonowaniem zarobkowego przewozu samochodami towarów i osób, kwestjami związanemi z ruchem samochodowym w Woj. Śląskiem i motoryzacją kraju.

Odnośnie spraw koncesjonowania prace Izby były bardzo ożywione. Komisja Komunikacyjno-Turystyczna Izby wyłoniła ze swego grona Podkomisję dla spraw koncesjonowania w osobach pp. radców: inż. Blaya, T. Kowalczyka, L. Kułakowskiego i inż. Szefera, pod przewodnictwem ostatniego. Podkomisja ta opinjowała wnioski,

nadchodzące z Urzędu Woj. Śląskiego, innych urzędów wojewódzkich oraz izb przemysłowo-handlowych. Podkomisja odbyła w czasie od 1 kwietnia 1935 r. 5 posiedzeń. O ile wnioski nie mogły być rozważane ze względów technicznych przez Plenum Podkomisji, biuro Izby porozumiewało się każdorazowo z jej przewodniczącym.

Podkomisja ustaliła wytyczne, któremi Izba ma się kierować przy udzielaniu swych opinij. Jeśli chodzi o koncesje na przewóz towarów, to osoba petenta była rozpatrywana pod kątem widzenia jego opinji, fachowości, odpowiednich danych finansowych dla prowadzenia przedsiębiorstwa oraz stosunków handlowych, które zezwoliłyby mu na rentowne prowadzenie przedsiębiorstwa. Odnośnie linji względnie obszaru po uwzględnieniu osoby petenta, Podkomisja wypowiedziała się za udzielaniem koncesyj w obrębie Województwa Śląskiego bez zastrzeżeń, jak również koncesyj na powiaty innych województw, graniczące z Woj. Śląskiem; biorąc pod uwagę obrót towarowy na poszczególnych linjach, Podkomisja wyraziła zapatrywanie, że ilość linij nie powinna być nadmierna i że następującą ilość koncesyj należy uznać za wystarczającą: Katowice-Łódź — 5 koncesyj, Katowice-Warszawa — 5 koncesyj, Katowice-Poznań — 3 koncesje, Katowice-Kraków — 3 koncesje. Odnośnie linij, które wychodziłyby poza granice Śląska i Państwa Polskiego, Podkomisja wyraziła zapatrywanie, że czas tych koncesyj nie powinien być dłuższy od czasu trwania Konwencji Genewskiej.

W sprawie koncesyj osobowych ustalono, że po zbadaniu osoby petenta należy opinjować je liberalnie, wychodząc z założenia, że są one doskonałem uzupełnieniem niedostatecznie rozwiniętego przewozu osób kolejami.

Kierując się powyższemi wytycznemi, Izba w roku sprawozdawczym rozważyła 81 wniosków o koncesje osobowe lub towarowe. Z powyższej liczby zaopinjowano:

1) wniosków o konc. towar. linjowe — 26; pozyt. 14, negatywnie 12;

2) wniosków o konc. towar. obszarowe — 44; pozyt. 34, negat. 10;

3) wniosków o konc. osobowe — 8; pozyt. 8, negat. —; razem było 78 wniosków.

W dwóch wypadkach Izba wstrzymała się od wyrażenia swej opinji wobec niemożności zebrania o petencie należycie ugruntowanych danych. W jednym wypadku Izba zaopinjowała podanie linjowe przychylnie pod warunkiem, że dotychczasowy koncesjonarjusz przeprowadzi zamierzone zwinięcie przedsiębiorstwa.

Natężenie podań na odpowiednie linje wzgl. obszary, jak również ustosunkowanie się Izby do wniosków przedstawiało się następująco:

Koncesje osobowe:

1. linja Katowice-Wieluń — podanie 1, zaopinjowane pozyt.;
2. „ Cieszyn-Ustroń — podanie 1, zaopinjowane pozyt.;
3. „ Skoczów-Brenna — podanie 1, zaopinjowane pozyt.;
4. „ Woźniki-Tarnowskie Góry — podanie 1, zaop. pozyt.;
5. „ Woźniki-Lubliniec — podanie 1, zaopinj. pozytywnie;
6. „ Tarn. Góry-Bytom — podanie 1, zaopinj. pozytywnie;
7. „ Katowice-Łagiewniki — podanie 1, zaopinj. pozyt.;
8. „ Chrzanów-Sosnowiec przez teren Woj. Śl. — podanie 1, zaopinjowane pozytywnie;
9. linja Rybnik-Raciborz — podanie 1, zaopinjowano z warunkiem, że dotychczasowy koncesjonarjusz zwinie przedsiębiorstwo.

Koncesje towarowe, linjowe:

1. linja Katowice-Warszawa — podań 4, pozyt. 3, negat. 1;
2. „ Katowice-Łódź — podań 7, pozyt. —, negat. 7;
3. „ Katowice-Poznań — podanie 1, pozyt. 1, negat. —;
4. „ Katowice-Kraków — podań 3, pozyt. 3, negat. —;
5. „ Katowice-Tychy — podanie 1, pozyt. 1, negat. —;
6. „ Katowice-Chmielnik — podanie 1, pozyt. 1, negat. —;
7. „ Katowice-Tarnów — podanie 1, pozyt. —, negat. 1;
8. „ Katowice-Sulejów — podanie 1, pozyt. —, negat. 1;
9. „ Bielsko-Łódź — podania 2, pozyt. 1, negat. 1;
10. „ Cieszyn-Łódź — podanie 1 pozyt. 1, negat. —;
11. „ Bielsko-Sosnowiec — podanie 1, pozyt. —, negat. 1;
12. „ Szarlej-Będzin — podania 2, pozyt. 2, negat. —;
13. „ z Warszawy do Krakowa biegnąca przez teryt. Woj. Śląskiego — podanie 1, pozyt. 1, negat. —.

Koncesje towarowe obszarowe:

Podania o koncesje towarowe obszarowe były rozmaite. Przeważnie dotyczyły całości Woj. Śląskiego, lub też w kombinacjach niektórych powiatów Województwa z powiatami graniczącemi z innych województw, przeważnie krakowskiego i kieleckiego. Podań wpłynęło 43, z czego pozytywnie zaopinjowano 33, negatywnie 10.

Stan koncesyj, udzielonych przez Urząd Woj. Śląski, według zestawienia przesłanego Izbie, przedstawiał się na 1 stycznia 1936 r. następująco:

A) Koncesje osobowe:

Ogółem wydano koncesyj na 27 linij 6-ciu firmom. Większe ośrodki miały komunikację osobową z następującemi miejscowościami:

1) Bielsko z Szczyrkiem, Straconką, Kalwarją, Katowicami, Jaworzem, Wapienicą, Olszówką, Leśniczówką, Dziedzicami, Oświęcimem i Cieszynem.

2) Katowice z Wełnowcem-Dębem, Mysłowicami, Wielkiemi Piekarami, Rudą Śląską, Łagiewnikami, Chorzowem, Małą Dąbrówką i Siemianowicami.

3) Chorzów-Siemianowice.

4) Mysłowice-Bieruń Stary.

5) Cieszyn z Bielskiem i Ustroniem.

6) Skoczów-Istebna.

7) Szarlej z Katowicami i Tarn. Górami.

B) Koncesje towarowe:

Ogółem wydano 27 koncesyj, z czego linjowych 9 i obszarowych 18. Jeżeli chodzi o koncesje linjowe, to na linję Katowice-Warszawa wydano 5 koncesyj, na linję Katowice-Łódź 4 koncesje. Koncesje towarowe obszarowe wydawane były na rozmaite kombinacje powiatów, bądź to w ramach Woj. Śląskiego, bądź też w kombinacji z powiatami przyległemi sąsiadujących województw. Ilość koncesyj, przypadających na poszczególne powiaty, przedstawia się następująco: 1) powiat lubliniecki — 5 koncesyj, 2) pow. Tarn.-Górski — 9 koncesyj, 3) pow. świętochłowicki — 11 koncesyj, 4) katowicki — 15 koncesyj, 5) pszczyński — 12 koncesyj, 6) rybnicki — 12 koncesyj, 7) bielski — 10 koncesyj, 8) cieszyński — 7 koncesyj. Na powiaty z poza Woj. Śląskiego wydano następujące konce-

sje: a) z Woj. Kieleckiego powiaty: częstochowski — 1 koncesja, będziński — 3 koncesje, zawierciański — 2 koncesje, olkuski — 1 koncesja, i miechowski — 1 koncesja; b) z Woj. Krakowskiego powiaty: krakowski — 5 koncesyj, chrzanowski — 5 koncesyj, bialski — 2 koncesje i wadowicki — 1 koncesja.

Oprócz powyższych koncesyj, kursowały na Śląsku samochody, zajmujące się przewozem towarów na podstawie t. z. „tymczasowych zaświadczeń".

Ogółem w Woj. Śląskiem czynnych było 54 koncesjonarjuszy. Z powodu braku danych odnośnie udzielonych koncesyj przez inne urzędy wojewódzkie, Izba nie ma kompletnych danych co do całkowitego ruchu koncesjonowanego na obszarze swego okręgu.

Z dniem 1 listopada 1935 r. miał się skończyć czas przejściowy w związku z wprowadzeniem na obszar Województwa Śląskiego rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 6. VII. 1932 r. „o koncesjonowaniu zarobkowego przewozu osób i towarów samochodami ciężarowemi" i w związku z powyższem koncesje miały być udzielane na dłuższy przeciąg czasu — zgodnie z wyżej wymienionem rozp. — zamiast okresowego przedłużania już udzielonych. Stabilizacja w tym dziale jednak nie nastąpiła, a to w związku z pracami Ministerstwa Komunikacji, które zdążają do całkowitego sprecyzowania zapatrywań odnośnie koncesyj. Wyrazem wstępnych zapatrywań czynników miarodajnych były „wytyczne" z maja 1935 r., do których Izba ustosunkowała się negatywnie. Również temu zagadnieniu poświęcona była konferencja w Urzędzie Woj. Śląskim w listopadzie 1935 r., która miała na celu uzgodnienie postępowania przy udzielaniu koncesyj i zaznajomienie z zamiarami Ministerstwa Komunikacji odnośnie skoordynowania przewozów kolejami i samochodami. Na powyższem posiedzeniu Izba miała okazję wypowiedzieć swoje zapatrywania odnośnie komunikacji koncesjonowanej.

W innych działach komunikacji samochodowej Izba opinjowała taryfy dla dorożek samochodowych.

Kwestja motoryzacji była śledzona przez Izbę z wielką uwagą. W roku sprawozdawczym Izba przeprowadzała badania nad możliwościami produkcyjnemi przemysłu polskiego odnośnie części samochodowych. Badania te wykazały, że oprócz niektórych części, jak wał rozrządczy i łożyska kulkowe, wszystkie pozostałe części mogą być wyrabiane w Polsce. W razie stworzenia montowni, opartej na kapitale polskim i w miarę udoskonalenia produkcji krajowych warsztatów, możnaby produkować samochody prawie w całości w Polsce.

Produkcja części samochodowych w Polsce.

A) Podwozie:

1. Rama na podwozie: 1. Fa „Rapid", Józefowiec, 2. „Huta Piłsudski", Chorzów.

2. Urządzenie do przyłączenia przyczepek dla wozów ciężarowych: Fa „Rapid", Józefowiec.

3. Wał kardanowy, rura wału, rozwidlenie, krzyżaki do przegubów oraz wszystkie części do połączenia wzgl. przymocowania, z wyjątkiem łożysk kulkowych i gumowych tarcz przegubowych: Fa „Rapid" Józefowiec.

4. Tarcze gumowe do przegubów: 1. Fa Orawski, Warszawa, 2. Fa „Wolbrom", Wolbrom.

5. Łożyska kulkowe: w Polsce nie wyrabia się.

6. Sprzęgło: bęben do sprzęgła, nakrywka, wszystkie inne części, jak wał, tarcze, tulejki, hamulec sprzęgłowy: 1. Fa „Sam", Katowice, 2. Fa „Rapid", Józefowiec.

Sprężyny: 1. Fa Dittrich, Katowice, 2. Fa Kühnholz, Katowice, 3. Fa Zakłady sprężyn i resorów, Katowice.

7. Skrzynka biegów: skrzynka z nakrywką: Fa „Rapid", Józefowiec.

Ośki, tryby (koła zębate): 1. Fa „Rapid", Józefowiec, 2. Fa „Martin", Świętochłowice, 3. Huta „Baildon". Katowice.

8. Przednia oś: oś, zwrotnice, wąsy, sworznie, tulejki: 1. Fa „Rapid", Józefowiec, 2. Fa „Elewator", Katowice.

9. Tylna oś: tylny pomost (skrzynia dyferencjału, tuleje), półoski, bęben dyferencjału, krzyżaki: 1. Huta „Ferrum", Katowice, 2. Zieleniewski, Dąbrowa Górn., 3. „Rapid", Józefowiec.

Tryb talerzowy, oraz tryb atakujący z zębami łukowemi: Fa Szybowicz, Kraków.

10. Resory: 1. Fa Dittrich, Katowice, 2. Fa Kühnholz, Katowice, 3. Zakłady sprężyn i resorów, Katowice.

Części do połączenia resorów z osią wzgl. podwoziem: Fa „Rapid" Józefowiec.

11. Koła: piasty do kół: 1. Fa „Rapid", Józefowiec, 2. Fa Breviller i Syn, Ustroń.

Tarcze kołowe: Huta „Batory", Wielkie Hajduki.

12. Ściana czołowa: 1. Huta „Batory", W. Hajduki, 2. Fa Kutzia, Katowice, 3. Fa Pierzyna, Siemianowice.

13. Urządzenie kierownicze: wszystkie części: Fa „Rapid", Józefowiec, skrzynka kierownicy także Fa „Sam", Katowice.

14. Hamulce: wszystkie części z wyjątkiem okładek hamulcowych: Fa „Rapid", Józefowiec.

Hamulce automatyczne: Fa „Rapid", Józefowiec, Fa „Sam", Katowice.

15. Zbiornik do benzyny: 1. Fa Kutzia, Katowice, 2. Fa Pierzyna, Siemianowice.

16. Mamki: 1. Fa „Sam", Katowice, 2. Fa „Rapid", Józefowiec.

17. Tłumik: tłumik, rury wydechowe: 1. Kutzia, Katowice, 2. Pierzyna, Siemianowice.

18. Chłodnice: Fa Kutzia, Katowice.

19. Błotniki: Fa Kutzia, Katowice.

20. Maska nad silnikiem: Fa Kutzia, Katowice.

21. Urządzenie elektryczne i oświetlenie: akumulatory: 1. „Tudor", Warszawa, 2. „Warta", Warszawa.

Drobne części oraz instalacja: kilka firm w Katowicach i Warszawie.

B) Silnik:

1. Karter, blok cylindrów, głowica, uszczelki miedziano-azbestowe: 1. Fa „Rapid", Józefowiec, 2. Fa Wróbel, Siemianowice, 3. Fa Czysz, Warszawa.

2. Wał korkowy, koło rozpędowe, korbowody: Fa „Rapid", Józefowiec.

3. Tłoki: Fa „Sam", Katowice.

4. Wał rozrządczy: w Polsce nie wyrabia się.

5. Tryby rozrządcze: 1. Martin, Świętochłowice, 2. „Rapid", Józefowiec.

6. Zawory, popychacze: Fa „Rapid", Józefowiec.

7. Pompka do oliwy: 1. „Sam", Katowice, 2. „Rapid", Józefowiec.

8. Pompka wodna: 1. „Sam", Katowice, 2. „Rapid", Józefowiec.

9. Urządzenie elektryczne do zapłonu: Fa „Union" — Manjura, Katowice.

C) Karoserja:

Karoserje wyrabia kilka fabryk w Warszawie, Łodzi, Poznaniu, Katowicach itd.

Sprawy pocztowe.

W roku sprawozdawczym Izba zainaugurowała okresowe konferencje przy udziale przedstawicieli D. O. P. i T. i sfer gospodarczych Śląska. Konferencje te na celu miały nawiąza-

nie bliższego kontaktu D. O. P. i T. ze sferami przemysłowemi okręgu Izby i dążyły na drodze bezpośredniego kontaktu do usunięcia istniejących niedomagań, względnie do wprowadzenia pożądanych inowacyj w zakresie służby pocztowej i tele-komunikacyjnej. Konferencje te miały charakter ogólny, dotyczący całokształtu zagadnień, — wzgl. specjalny, dotyczący określonych spraw, jak np. sprawa urządzeń telefonicznych w zakładach górniczych lub sprawa układu listy abonentów górnośląskiej sieci telefonicznej. Konferencje cieszyły się dużą frekwencją.

Na zapytanie D. O. P. i T. w Katowicach Izba zaopinjowała sprawę obrotu pocztowego w niedziele i święta, wypowiadając się za wprowadzeniem służby w tych dniach w godzinach 9—11, za wprowadzeniem służby niedzielnej w drugiej dni świąt uroczystych i za codziennem doręczaniem przekazów pocztowych.

W związku z utworzeniem przy Ministerstwie Poczt i Telegrafów specjalnej Komisji, mającej za zadanie przeprowadzenie komercjalizacji w przedsiębiorstwach „Polska Poczta Telegraf i Telefon" i z zaproszeniem Izb do tej pracy, Izba ze-Ministerstwu Poczt i Telegrafów. Przesyłając materjały, Izba zwróciła uwagę na konieczność rozciągnięcia taryfy miejscowej na okręg przemysłowy Górnego Śląska, na niepożądaną kontrolę skarbowe nad ruchem paczek, na wygórowane opłaty za używanie i zakładanie koncesjonowanych aparatów telefonicznych, na zbyt małą ilość rozmów kontyngentowych w automatycznej sieci górnośląskiej i wygórowane opłaty za rozmowy nadkontyngentowe. Ze swej strony Izba proponowała następującą taryfę sztaflową:

Zasadnicza opłata	zł	15.—
wolna ilość rozmów przy opłaceniu zasadniczej opłaty:		120.
za rozmowy od 121—200	zł	0.10
od 200—300 po	„	0.08
od 300—400 po	„	0.06
od 400—500 po	„	0.04
od 500—600 po	„	0.02

powyżej 600-nej rozmowy bez liczenia.

Dokonana w marcu 1935 r. zmiana w systemie opłat od druków z upomnieniami płatniczemi, które miały być opłacane jako korespondencja, odbiła się żywem echem wśród kupiectwa na Śląsku, sprzedającego liczne towary systemem ratalnym. Izba niejednokrotnie wyjaśniała zainteresowanym stronom, że nowy sytem opłat dotyczy tylko korespondencji pozamiejscowej, natomiast pocztówki miejscowe korzystają z dotychczasowych ulg.

Dotychczasowy układ spisu abonentów sieci telefonicznych w obrębie D. O. P. i T. w Katowicach, po zautomatyzowaniu części stacyj, był powodem licznych utyskiwań, głównie z powodu podciągnięcia niektórych miejscowości pod stacje automatyczne, leżące gdzie indziej, względnie podzielenia pewnej miejscowości między dwie stacje, co powodowało trudność w wyszukiwaniu abonenta. Również skomplikowany układ gospodarczy ciężkiego przemysłu z okręgu Izby nie pozwalał na prędkie znalezienie w spisie żądanych zakładów. Zapoznawszy się z żądaniami kół gospodarczych w tej mierze, Izba wystąpiła do Ministerstwa P. i T., prosząc o przeprowadzenie następujących zmian:

1. o zniesienie podziału na centrale w górnośląskiej sieci automatycznej i umieszczenie ogólnego alfabetycznego spisu abonentów;
2. o umieszczenie spisów branżowych następujących zawodów: adwokaci, akuszerki, apteki, dentyści, hotele, lekarze, notarjusze i szpitale;
3. o ułożenie dwóch działów produkcji, a mianowicie kopalń i hut;
4. o umieszczenie tłustym drukiem w spisie alfabetycznym komisarjatów policyjnych, pogotowia ratunkowego i innych ważniejszych instytucyj użyteczności publicznej;
5. o dołączenie do spisu abonentów sieci D. O. P. i T. w Katowicach spisu abonentów przyszłej zautomatyzowanej sieci Zagłębia Dąbr.;
6. o włączenie do spisu abonentów na rok 1936 spisu abonentów Cieszyna Czeskiego na wzór włączonych już spisów Bytomia i Gliwic;

7. o zwrócenie uwagi na konieczność ujednostajnienia nomenklatury w spisie abonentów.

Izba poparła wniosek Izby P.-H. w Wilnie odnośnie dodatkowych zleceń o częściowem zainkasowaniu należności.

Sprawa telefonów na kopalniach interesowała żywo cały przemysł górniczy. Sprawa ta przedstawiała się następująco:

W myśl art. 75 ust. 1 pkt. 4 Prawa Górniczego (obowiązującego w całej Polsce), właściciel pola górniczego ma już ex lege prawo zarówno w granicach swego pola górniczego, jak i poza niemi, na powierzchni i pod ziemią zakładać urządzenia telegraficzne i telefoniczne, służące wyłącznie do potrzeb zakładu górniczego. Nie potrzebuje on więc na takie urządzenia w powyższym zakresie koncesji, gdyż prawo do ich zakładania jest jednem z uprawnień, które Prawo Górnicze łączy z uzyskaniem nadania własności górniczej, a więc które z nadania automatycznie wypływa. Należy zauważyć poza tem, że właścicielom zakładów przemysłowych wolno bez koncesji zakładać i utrzymywać w ruchu urządzenia telefoniczne w obrębie realności z mocy art. 10 lit. b ustawy z dnia 3. VI. 1934 w brzmieniu obwieszczenia Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 21. I. 1931 (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 57).

Powodem pierwszych nieporozumień między Dyrekcją O. P. i T. a zakładami górniczemi była sprawa koncesji telefonicznej, a po czteroletnim procesie zakłady górnicze, dzięki orzeczenia Najwyższego Trybunału Administracyjnego, wywalczyły sobie prawo eksploatacji sieci w swoim zakresie. Niemniej Dyrekcja O. P. i T. zażądała, aby wszelkie zmiany w urządzeniach były jej meldowane. Gdy wreszcie zakłady górnicze, opierając się na wyżej wymienionym artykule Prawa Górniczego, poczęły zaprowadzać zmiany, Dyrekcja O. P. i T. zaczęła wysuwać żądania, utrudniające należyte połączenie i polegające głównie na tem, że Dyrekcja nie pozwalała dołączyć nowych aparatów do centralek, żądając natomiast włączania ich do ogólnej sieci. W tych swoich żądaniach Dyrekcja powoływała się na bliżej Izbie nieznane rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów. Izbie nie udało się uzyskać oryginalnego tekstu rozporządzenia. Zakłady górnicze wyrażały zdziwienie, że takie rozporządzenie wogóle się ukazało, a gdyby nawet tak było, to musiało się ukazać później niż prawo górni-

cze. Ponieważ zaś nie zostało ono podane do wiadomości publicznej, jak również nie ukazała się nowela do prawa górniczego, nie może ono obowiązywać.

W sprawie tej odbyło się specjalne posiedzenie w Izbie z udziałem delegata Min. Poczt i Telegrafów, p. Naczelnika Dębickiego i licznych przedstawicieli kopalń i zakładów hutniczych. Na posiedzeniu tem sprawa była roztrząsana z całą dokładnością, przyczem, wobec oczywistych sprzeczności między nabytemi prawami zakładów górniczych a żądaniem Min. Poczt i Telegrafów sprawa ta miała być rozpatrzona przychylnie dla zakładów górniczych po uzgodnieniu z Min. Przemysłu i Handlu.

W związku z działalnością Międzyministerjalnej Komisji Współpracy z Samorządem Gospodarczym Dyr. Martina, Izba przedstawiła w swym generalnym memorjale cały szereg spraw z dziedziny pocztowej i telekomunikacyjnej. Były to sprawy bądź omówione już powyżej, bądź, które wpłynęły wskutek specjalnych konferencyj, zwoływanych w Izbie z okazji zapowiedzianego przybycia Komisji Dyr. Martina do Izby. Wśród nich wymienić należy:

a) wniosek o podwyższenie wagi próbek bez wartości dla niektórych towarów z 500 gr do 1000 gr,

b) prośba o usprawnienie komunikacji pocztowej (zarówno lotniczej jak i normalnej) z Japonją i Palestyną,

c) wniosek o wprowadzenie specjalnych telegramów z upomnieniami płatniczemi,

d) szereg wniosków o znaczeniu lokalnem odnośnie usprawnień połączeń telefonicznych, opłat itd.

Wzorem lat ubiegłych Izba umieszczała w swym organie i podawała do wiadomości organizacjom gospodarczym komunikaty, nadsyłane jej przez D. O. P. i T. w Katowicach.

Bliski kontakt Izby z firmami handlowemi i przemysłowemi i powiadamianie Izby przez te firmy odnośnie drobnych usterek w dziedzinie komunikacji (ambulanse pocztowe, porta karne i t. d.) powodował Izbę do kilkunastu wystąpień w drobnych sprawach.

Izba pragnie podkreślić stałą rzeczową współpracę Dyrekcji Okręgu Poczt i Tele-

grafów z Izbą, dającą bardzo dodatnie wyniki, jak również szybkie załatwianie spraw, wzgl. udzielanie informacyj, leżących w kompetencji Dyrekcji.

Sprawy żeglugowe i portowe.

Prace Izby w powyższych sprawach obejmowały dział informacyjny w sprawie połączeń morskich, sprawy żeglugi śródlądowej i badanie kwestyj, związanych z portami polskimi.

Odnośnie działu informacyjnego Izba udzielała informacyj odnośnie połączeń morskich, stawek frachtowych i t. p., które Izba miała w stałej ewidencji, opierając się na planach rejsów okrętowych, przesyłanych jej regularnie przez linje okrętowe, i na pracy z przedstawicielami linij okrętowych w Katowicach. W roku sprawozdawczym należy podkreślić otwarcie kilku linij bezpośrednich z Gdyni do państw zamorskich, co w dalszym ciągu pozwoliło na uniezależnienie się polskiego eksportera od pośrednictwa portów obcych.

Odnośnie żeglugi śródlądowej Izba wystąpiła wobec Komisji Dyr. Martina z następującemi dezyderatami: 1) z pośród dezyderatów w zakresie żeglugi śródlądowej na pierwszy plan wysuwa się konieczność przyśpieszenia budowy portu na Czarnej Przemszy w Mysłowicach. Czarna Przemsza, a dalej Wisła są doskonałemi drogami, rozprowadzającemi produkty Górnego Śląska, a w szczególności węgiel. W chwili obecnej budowa portu leży w rękach Woj. Krakowskiego. Izba wnosiła o przyśpieszenie budowy portu. 2) Izba wniosła o usunięcie progów wodnych na Czarnej Przemszy pod Dziećkowicami, które są przeszkodą dla normalnej komunikacji wodnej na tej rzece. 3) W sprawach ogólnej żeglugi Izba zauważyła, że sprawnością żeglugi zajmują się poszczególne województwa na swych terytorjach, co powoduje brak jednolitej polityki w sprawach wodnych. Izba wyrażała zapatrywanie, że należy dążyć do skoordynowania całej polityki wodnej i ożywić prace Komitetu Dróg Wodnych Państwowej Rady Komunikacyjnej. 4)

Jako pracę na daleką przyszłość Izba wysuwała zagadnienie kanału Górny Śląsk-Gdynia. Kanał ten, z punktu widzenia życia gospodarczego Śląska, przedstawia dlatego pierwszorzędną wagę, gdyż kwestja kosztu transportów przy eksporcie produktów przemysłowych jest tem zagadnieniem, które stanowi dla przemysłu górnośląskiego największą trudność do pokonania. Koszt przewozu wodą (kanałem) pozwoliłby na znaczne obniżenie kosztu przewozu, a tem samem przyczyniłby się bardzo do wzmożenia konkurencyjności wytworów przemysłu śląskiego na rynkach zagranicznych.

Powołana do życia pod koniec 1934 r. Komisja Opinjodawcza do Spraw Ekonomicznych z Zakresu Polityki Morskiej przy Departamencie Morskim Min. Przemysłu i Handlu odbywała w roku sprawozdawczym regularne posiedzenia. Jako delegat Związku Izb uczestniczył w nich Dyrektor Izby Przem.-Handlowej w Katowicach. Powyższa Komisja badała sprawy, związane z portami polskiemi i ich zapleczem z punktu widzenia polityki morskiej i zagadnień ekonomicznych. Zarówno posiedzenia, jak i omawiane sprawy były traktowane poufnie, stwierdzić jednak należy, że udział wybitnych rzeczoznawców w powyższej Komisji przyczynił się niejednokrotnie do należytego wyświetlenia poruszanych zagadnień.

Dewaluacja guldena gdańskiego i związane z tem tańsze koszta prac w Porcie gdańskim dla zaplecza zwróciły uwagę Izby na moment konkurencyjności między portami polskiemi. Rozmowy, przeprowadzone z eksporterami przez Izbę, wykazały, że olbrzymia większość eksporterów i importerów okręgu Izby dokonywa przeładunku w Gdyni. Momenty kredytowe i pośrednictwo handlowe w portach nie wchodziły w grę dla Śląska. Natomiast strona techniczna przeładunków w Gdańsku sprawiała, że szereg towarów był skierowany przez ten port; należy tu wymienić przedewszystkiem rudy żelazne, rudy cynkowe i rury. Poza tem eksporterzy zwracali uwagę na sprawniejsze funkcjonowanie firm spedytorskich w Gdańsku i na fakt wykorzystywania Gdańska w wypadkach, gdy Gdynia nie ma pewnych połączeń okrętowych.

Ponieważ eksporterzy śląscy skarżyli się niejednokrotnie na wysokie opłaty, jakie muszą ponosić w porcie gdyńskim

w związku z manipulacją wagonami koło statków, Izba w ramach memorjału dla Międzyministerjalnej Komisji Dyr. Martina zwróciła uwagę na następujące sprawy:

1) Zainteresowane sfery gospodarcze skarżą się na zaliczanie przez kolej opłaty w wysokości zł 3,20 za podstawienie w porcie wagonów wzdłuż ładującego statku.

2) Ponieważ zdarzało się często, że statki nie ładowały w miejscu początkowo wyznaczonem, wagony nadchodziły do niewłaściwych stacyj portowych, uprzednio podanych jako stacje docelowe. Za przedyrygowanie wagonów z jednej stacji portowej do drugiej kolej liczyła około zł 17 od wagonu, łącznie z wszelkiemi opłatami frachtowemi. Zdaniem Izby koszt za przedyrygowanie wagonu z jednej stacji portowej do drugiej nie powinien był wynosić więcej, niż opłata za podstawienie wagonu na bocznicę.

Ponieważ usiłowania poprzedniej Izby o zniesienie dodatkowych opłat do stawek konferencyjnych (range additional) przy przesyłkach do Indyj Brytyskich i Afryki Zachodniej nie odniosły pożądanego skutku, Izba powtórnie przedstawiła tę sprawę wyżej wymienionej Komisji, zwracając uwagę, że dopłaty te są w wielu wypadkach powodem niedochodzenia do skutku transakcyj eksportowych.

Sprawy taryf kolejowych.

Jak i w latach ubiegłych, tak i w roku sprawozdawczym w dziale komunikacyjnych zagadnień kolejowych sprawy taryfowe zajmowały najwięcej miejsca w pracach Izby. Coraz to bardziej trudne warunki sprzedaży zarówno na rynku krajowym, jak i zagranicznym zmuszały przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe do przeprowadzania coraz ściślejszych kalkulacyj. W kalkulacjach tych bardzo poważny procent zajmowały koszta przewozu. Zaznaczyć bowiem należy, że zasadnicza taryfa kolejowa na przewóz towarów nie została zmieniona od r. 1930, za wyjątkiem kilkudziesięciu artykułów, którym przyznano bądź ulgi, bądź też taryfy wyjątkowe. To też Izba w roku sprawozdawczym dostawała bardzo dużo wniosków ze strony przemysłu w sprawie zniżek taryfowych.

W roku sprawozdawczym odbywały się zapoczątkowane pod koniec roku 1934 narady nad reformą taryfy kolejowej, zarówno odnośnie części I, jak i II-giej. Zagadnienia te obejmowały czasami całokształt bardzo rozległych i poważnych prac. Z głównych prac Izby w sprawach taryfowych należy wymienić w 1935 r.:

1) sprawę badania taryf kolejowych dla transportu poprzez porty,

2) badania taryf dla eksportu pośredniego,

3) taryfę dla Kresów Wschodnich,

4) pełne dezyderaty okręgu Izby w dziedzinie taryf kolejowych, złożone przez Izbę Międzyministerjalnej Komisji dla Współpracy z Samorządem Gospodarczym pod przewodnictwem Dyr. Martina.

Trzy pierwsze zagadnienia były opracowywane w czasie przed objęciem Rządu przez Gabinet Min. Zyndram-Kościałkowskiego. Przedkładane przez Izbę wnioski w trzech pierwszych zagadnieniach nie spotkały się z należytem zrozumieniem, to też pełne wnioski Izby w sprawach taryfowych, złożone Komisji Dyr. Martina, obejmowały — za wyjątkiem taryf dla eksportu pośredniego — przeważnie poprzednie dezyderaty Izby, uzupełnione postulatami odnośnie taryf wewnętrzno-krajowych oraz postulatów, które okręg Izby zgłosił w międzyczasie.

1. Taryfy kolejowe dla transportów poprzez port.

W połowie roku sprawozd. stało się szczególnie aktualnem zagadnienie aktywizacji bilansu handlowego. Prace, związane z aktywizacją eksportu, były opracowywane przez Związek Izb Przemysłowo-Handlowych. W zakres planu prac wchodziło również obniżenie eksportowych taryf kolejowych dla transportów poprzez porty, aż do poziomu zbliżonego do kosztu własnego Polskich Kolei

Państwowych, traktując koszt transportu i kalkulacji P. K. P. jako koszta własne przemysłów eksportowych, korzystających z pomocy wywozowej.

Rozpisana przez Izbę ankieta, skierowana do wszystkich przedsiębiorstw zainteresowanych w eksporcie, znalazła bardzo duży oddźwięk w formie nadsyłania bardzo źródłowych materjałów z podaniem stopnia pożądanej zniżki, opartej zresztą na ścisłej kalkulacji, której Izba zażądała. Ponieważ zebrane dezyderaty Izby w wyniku ankiety zostały następnie prawie w całości zamieszczone w memorjale dla Komisji Dyr. Martina, Izba podaje poniżej jedynie krótkie wyliczenie przedstawionych postulatów przez przemysł.

Przemysł cynkowy żądał obniżenia taryfy PH. 6 i H 8 na wywóz cynku, pyłu cynk. i blachy cynkowej zarówno przez Gdynię-Gdańsk, jak i przez lądowe punkty graniczne. Przemysł ten zgłosił również żądania obniżenia taryf importowych na rudę cynkową.

Przemysł kwasu siarkowego zgłosił postulat obniżenia taryf na przewóz kwasu siarkow. i oleum do Gdyni-Gdańska i rozszerzenia taryf na lądowe punkty graniczne oraz o uzupełnienie tych taryf paru stacjami.

Przemysł produktów węglopochodnych zgłosił żądania rewizji taryfy odnośnie olejów, naftaliny, paku i benzoli.

Przemysł papierniczy zgłosił dezyderat o rewizję taryfy PL 3 w kierunku jej obniżenia oraz zmiany klasyfikacji.

Wreszcie przemysł materjałów wybuchowych zgłaszał postulat pewnych zmian w taryfie wyj. J 24 i PJ 10.

2. Taryfy dla eksportu pośredniego.

W związku z wyżej wymienionem zagadnieniem aktywizacji bilansu handlowego Izba przeprowadziła badania nad zniżką taryf dla t. zw. eksportu pośredniego, zwracając się z ankietą do tych zakładów, co do których miała absolutną pewność, że sprowadzają surowce wzgl. półfabrykaty do dal-

szej przeróbki. Należy zaznaczyć, że ankieta ta nie zainteresowała przemysłu w tej mierze, w jakiejby się tego należało spodziewać.

Zebrane materjały wykazały, że byłaby pożądana zniżka taryfy na przewóz następujących materjałów:

1. cynku dla przeróbki na blachę cynkową, biel cynkową oraz dla celów galwanizacyjnych,
2. kamienia wapiennego i kwarcytu, służącego dla celów przemysłu chemicznego,
3. rudy chromowej, służącej do wytwarzania żelazochromu,
4. gliny łupkowej, służącej dla przemysłu chemicznego,
5. drzewa celulozowego, wapna palonego, soli glauberskiej i miału węglowego, potrzebnych do fabrykacji celulozy i papieru,
6. pirytu, potrzebnego do wytwarzania dwutlenku siarki,
7. słomy, potrzebnej dla fabrykacji izolacyjnych płyt budowlanych,
8. juty surowej,
9. żelaza dla zakładów przetwórczych.

Wszystkie wyżej wymienione przemysły eksportowały w roku sprawozdawczym. Izba, badając powyższe zagadnienia, podchodziła doń ze specjalną ostrożnością, zdając sobie sprawę z trudności, jakie mogą zachodzić w razie przyznania ulg kolejowych w rozdziale ilości przeznaczonych na eksport i na rynek krajowy.

3. Taryfa kresowa.

Badanie nad zagadnieniami transportowemi w stosunkach handlowych z Kresami Wschodniemi było dalszą częścią prac, zapoczątkowanych przez Izbę Handlową w roku 1934 (patrz sprawozdanie Izby Handlowej w Katowicach, część I. str. 181). Izba badała powyższe zagadnienie pod kątem widzenia obrotów handlowych (dwustronnych) między Śląskiem a Kresami Wschodniemi, przyczem jako granica dla Kresów Wschodnich został przyjęty obszar, położony na wschód od linji kolejowej Grajewo-Białystok-Brześć-Kowel-Włodzimierz-Sapieżanka-Lwów-Stryj-Ławoczne. Izba badała szczegółowo ruch poszczególnych towarów, procent udziału kosztów trans-

portu w cenie towaru loco miejsce sprzedaży, rozpatrywała, w jakiej mierze obniżka taryfy mogłaby wpłynąć na wzrost obrotów i zajmowała się zagadnieniem skompletowania ładunków w nadaniach ze Śląska i z Kresów. Wyniki prac Izby, ujęte definitywnie, zostały umieszczone w memorjale złożonym Komisji Dyr. Martina.

4. Postulaty Izby w dziedzinach taryfowych, złożone Międzyministerjalnej Komisji dla Współpracy z Samorządem Gospod.

W związku z nową polityką gospodarczą, zainicjowaną przez Gabinet Płk. Zyndram-Kościałkowskiego, dążącą do ożywienia życia gospodarczego wewnątrz kraju, jako jeden z najpilniejszych postulatów została uznana rewizja taryf kolejowych. Komisja Dyr. Martina, w której jako delegat Ministerstwa Komunikacji brał udział Naczelnik B. Kaczmarkiewicz, przykładała do tego zagadnienia specjalną wagę To też Izba, przeprowadziwszy cały szereg konferencyj ze sferami gospodarczemi swego okręgu i uzupełniwszy posiadane już przez siebie dane nowemi postulatami, mogła powyższej Komisji przedłożyć pełny materjał odnośnie żądań sfer przemysłowych swego okręgu. Materjał złożony Komisji został podzielony na cztery działy: a) taryfy eksportowe, b) taryfy wewnętrzno-krajowe, c) taryfa kresowa, d) przeklasyfikowanie taryf i poprawki techniczne. Izba wymienia poniżej jedynie tytuły poszczególnych dezyderatów, gdyż brak miejsca nie pozwala na podanie ich całkowitego uzasadnienia.

a) taryfy eksportowe:

Izba wniosła o:

1. obniżenie taryfy PH 6 na wywóz cynku, pyłu cynkowego, blachy cynkowej, ołowiu itp. przez Gdynię-Gdańsk do wysokości taryfy PH 5 na eksport żelaza surowego i blachy ocynkowanej, t. j. o 40%.
2. Obniżenie taryfy H 8 przy przewozie cynku, pyłu cynkowego, blachy cynkowej itp. przez lądowe punkty graniczne do wysokości taryfy PH 6 na eksport tych produktów przez Gdynię-Gdańsk i przeniesienie do klasy 10-tej.
3. Obniżenie taryfy j 2a na kwas siarkowy i oleum do kwoty zł 1.— za 100 kg przy eksporcie od stacyj górnośląskich do Gdyni-Gdańska.
4. Rozszerzenie zniżonej taryfy j 2a na lądowe punkty graniczne ze stawkami przewozowemi proporcjonalnemi do odległości.

5. Zaszeregowanie do taryfy aneksowej j 2a oleum oraz włączenie do tej taryfy jako stacyj nadawczych, stacyj Toruń i Trzebinia.
6. Rozszerzenie taryfy specjalnej F-6 punkt B na przewóz olejów impregnacyjnych i kreozotowych na eksport na wszystkie oleje smołowcowe z poz. 261 K. t., a więc także na oleje opałowe (pędne do motorów), oleje tłuszczowe, karbolineum, oleje płuczkowe, świeże i regenerowane.
7. Obniżenie stawek tej taryfy z obecnej klasy 14-tej do projektowanej nowej klasy 15-ej (dawniej 16-ej).
8. Ustanowienie dla eksportu paku taryfy specjalnej z przyznaniem stawek projektowanej nowej klasy 16-ej.
9. Przyznanie dla eksportu benzoli oczyszczonych taryfy specjalnej ze stawkami co najmniej projektowanej nowej klasy 11-ej.
10. Obniżenie taryfy PL 3 na eksport papierów pakowych szrencowych z poz. 1011/a taryfy tow. o 45%.
11. Zmianę klasyfikacji w taryfie wyjątkowej PL 3 w tym kierunku, aby towar eksportowy nie był klasyfikowany według rodzajów opakowania, lecz według gatunku eksportowanego papieru.
12. Zmianę kontyngentów eksportowych firmy „Natronag".
13. Obniżenie taryfy wyjątkowej na kwas solny J 8 z klasy 14-ej do 16-ej.
14. Stosowanie w taryfie wyjątkowej J 24 na materjały wybuchowe, zapalające i amunicję stawki klasy 8a i 6a przy przesyłkach najmniej 500 kg brutto, a stawki klasy 8b i 6b przy przesyłkach najmniej 5000 kg brutto.
15. Obniżenie taryfy wyjątkowej PJ 10 na przewóz materjałów wybuchowych i zapalających o 10% z odpowiedniemi zastrzeżeniami co do stawek, jak przy punkcie 14-ym.
16. Obniżenie taryf dla tkanin i worków jutowych w formie refakcji na przestrzeni Bielsko-Gdynia-Gdańsk.
17. Obniżenie stawek przewozowych na maszyny włókiennicze w relacjach Bielsko-Gdynia-Gdańsk, Bielsko-Śniatyń i Bielsko-Załucze o 20%.
18. Zaliczenie wyrobów śrubowych i nitów, dostarczanych dla stoczni gdańskich pod względem taryfowym na równi z taryfami eksportowemi.

b) Taryfy wewnętrzne:

1. Obniżenie taryfy h 3 na import wszystkich materjałów, zawierających cynk, nadający się do przeróbki hutniczej przez Gdynię-Gdańsk o 20%.
2. Obniżenie taryfy H 4 na import wszystkich materjałów, zawierających cynk, nadający się do przeróbki hutniczej przez lądowe punkty graniczne do wysokości taryfy h 3.
3. Stworzenie taryfy wyjątkowej dla przewozu pyłu cynkowego ze stacji Chebzie, Katowice-Bogucice i Karolina do stacji Zgierz oraz tlen-

ku cynkowego ze stacji Zgierz do stacyj wyżej wymienionych z opłatami klasy 9-ej.

4. Stworzenie specjalnej taryfy wyjątkowej na przewóz cynku od stacyj Chebzie, Karolina, Katowice-Bogucice, Roździeń i Szopienice do stacyj Warszawa i Włocławek z opłatami klasy 9-ej.
5. Obniżenie w taryfie wyjątkowej H 4 ilości jednoczesnego nadania 300 ton do 150 ton.
6. Zniesienie 10%-ej dopłaty za przewóz tlenków cynku wagonami krytemi.
7. Stworzenie specjalnej taryfy wyjątkowej na przewóz siarczanu cynku od stacyj Katowice-Ligota i Chebzie do stacyj Łódź, Warszawa, Wyszogród i Tomaszów Mazowiecki z opłatami klasy 10-ej.
8. Obniżenie opłaty przewozowej na siarczyn sodu kwaśny z poz. 554 K. t. i tiosiarczan sodu (antichlor) z poz. 564 K. t. oraz ustalenie specjalnej taryfy wyjątkowej na powyższe produkty od stacyj Katowice-Ligota i Chebzie do stacyj Białystok, Bydgoszcz, Gniezno, Kraków, Lwów, Łódź, Poznań, Radom, Stanisławów, Warszawa i Wilno z opłatami klasy 9-ej.
9. Stworzenie specjalnej taryfy wyjątkowej na sól glauberską z poz. 562 K. t. od stacji Katowice-Ligota do stacyj Łódź i Pabjanice z opłatami klasy 13-ej.
10. Przywrócenie rozpiętości pomiędzy dawną stawką pozataryfową do W. M. Gdańska loco a zasadniczą taryfą wewnątrz kraju na węgiel.
11. Przywrócenie rozpiętości pomiędzy dawną stawką pozataryfową dla przesyłek koksu do W. M. Gdańska loco, a zasadniczą taryfą wewnątrz kraju.
12. Rozszerzenie ulgi taryfy wyjątkowej K 3 na łupek ogniotrwały palony w kawałkach lub mielony z poz. 219 K. t.
13. Rozciągnięcie taryfy wyjątkowej J 7 dla kwasu siarkowego i oleum, poz. 532 i 533 K. t. na 34 stacje, przy których mieszczą się fabryki konsumujące ten produkt.
14. Obniżenie taryfy ogólnej na przewóz kwasu siarkowego oraz oleum o 20%.
15. Przyznanie specjalnej taryfy wyjątkowej na przewóz kwasu siarkowego z poz. 525 b K. t. ze stacji Chebzie z opłatami klasy 16-ej.
16. Obniżenie stawek taryfy specjalnej E-5 punkt A na przewóz smoły węglowej surowej do destylarń smoły z klasy 15-ej do projektowanej nowej klasy 16-ej (dawniej 17-ej).
17. Obniżenie stawek taryfy specjalnej E-5 punkt B na przewóz paku do brykietowni z obecnej klasy 15-ej do projektowanej nowej klasy 16-ej (dawniej 17-ej).
18. Obniżenie stawek taryfy specjalnej E-6 punkt A na przewóz oleju impregnacyjnego i kreozotowego do zakładów impregnacyjnych z klasy 13-ej do projektowanej nowej 14-ej (dawniej 15-ej).

19. Obniżenie stawek na smołę destylowaną i preparowaną, smołę drogową z poz. 258a oraz paku z poz. 259 K. t. z klasy 14-ej do 16-ej, względnie
przyznanie dla tych produktów taryfy specjalnej na odległości większe niż 300 km (lub do krajowych fabryk tektur smołowcowych) z przyznaniem stawek klasy 15-ej.
20. Obniżenie taryfy specjalnej e-10 na przewóz benzoli (benzolu, toluolu i solwentnafty) nieoczyszczonych do krajowych rafineryj benzolu z klasy 9-ej do klasy 12-ej.
21. Przywrócenie ważności taryfy aneksowej m-7 na przewóz nawozów sztucznych (siarczanu amonu).
22. Włączenie do poz. 270 tar. tow. naftaliny surowej odkroplonej i o przyznanie taryfy specjalnej na przewóz tego produktu ze stawkami conajmniej projektowanej nowej klasy 16-ej.
23. Obniżenie stawek na benzol, toluol, solwentnaftę z poz. 262 K. t. oraz mieszanki benzyny, benzolu i spirytusu z solwentnaftą, toluolem i tetraliną z poz. 263a K. t. z klasy 7-ej do klasy 10-ej.
24. Obniżenie w taryfie zasadniczej stawek na naftalinę surową prasowaną z klasy 9-ej co najmniej do projektowanej nowej klasy 10-ej.
25. Przyznanie taryfy wyjątkowej na siarczan sodu od stacji Katowice-Ligota do stacji Pabianice oraz Łódź Fabryczna.
26. Przeniesienie kwasu solnego poz. 535 K. t. z klasy 12-ej do klasy 14-ej i ustalenie specjalnej taryfy wyjątkowej na przewóz tego produktu ze stacyj nadawczych Chebzie i Katowice-Ligota do Łodzi, Warszawy i Białegostoku z opłatami klasy 15-ej.
27. Ustalenie taryfy specjalnej na przewóz piasku, poz. 202 K. t., od stacji Bukowno, Olkusz i Szczakowa do wszystkich stacyj węglowych zagłębia śląskiego.
28. Obniżenie taryfy h 1 na przewóz rud żelaznych pochodzenia krajowego.
29. Obniżenie taryfy h 2 na przewóz rud żelaznych pochodzenia zagranicznego z Gdyni-Gdańska.
30. Rozszerzenie taryf aneksowych e-3, e-4 i e-6 na przewóz koksu do hut w Woj. Kieleckiem i na przewóz do zakładów przetwórczych i metalurgicznych położonych w temże Województwie.
31. Obniżenie stawek na przewóz węgla koksującego z Kopalni Dębieńsko do Huty Piłsudski w Chorzowie.
32. Zmianę w taryfie wyjątkowej J 22 na materjały wybuchowe.
33. Obniżenie taryfy zasadniczej na blachę ocynkowaną.
34. Zaliczenie armatur i odlewów żelaznych do klasy 3-ej zamiast do klasy 1-ej.
35. Wprowadzenie ulgowej taryfy drobnicowej dla ryb świeżych w lodzie i mrożonych.
36. Włączenie miast Mysłowic, Katowic i Chorzowa, jako korzystających z ulgi aneks e-1-a na przewóz bydła żywego do rzeźni.
37. Zniżenie taryfy aneksowej B 1, zeszyt I-b na hreczkę o 20%.

38. Rozszerzenie taryfy H 4 na stację Tarnowskie Góry.
39. Obniżenie taryfy na przewóz solomitu z poz. 1155 K. t., klasa 12 do wysokości taryfy aneksowej na słomę d-20.
40. Stworzenie taryfy wyjątkowej dla przewozu jęczmienia do stacyj Szopienice, Rozdzień i Rybnik ze stacyj położonych o przeszło 100 km.
41. Umieszczenie w taryfie wyjątkowej J 7 na przewóz kwasu azotowego z poz. 528 K. t. jako nowej stacji odbiorczej stacji Warszawa Główna.
42. Obniżenie taryfy na len trzepany, kierowany do krajowych czesalń i przędzalń, poz. 702 K. t., taryfa wyjątkowa O-1, o 20—30% i przesunięcie z klasy 10-ej do klasy 15-ej.
43. Obniżenie taryfy na konopie surowe, kierowane do krajowych fabryk wyrobów przędzalniczych i powroźniczych o 30% i przesunięcie z klasy 10-ej do klasy 15-ej.
44. Obniżenie w formie refakcji stawek na jutę surową w relacji Gdynia-Gdańsk-Bielsko.
45. Stosowanie jednolitych stawek 15-tonowych przy transportach juty i wyrobów jutowych, przeznaczonych na eksport.
46. Stosowanie dla wszelkich przesyłek, zawierających wyroby śrubowe, skierowywane do stacyj, położonych w obrębie D. O. K. P. Toruń, stawek obowiązujących dla przewozu do stacyj węzłowych Bydgoszcz i Toruń, jak to ma miejsce przy przesyłkach żelaza i stali. Stacjami nadawczemi byłyby: Bielsko, Biała, Dąbrowa Górnicza, Katowice-Bogucice, Łódź, Radomsko, Siemianowice Śl., Sławków, Sporysz i Ustroń.

c) Taryfa kresowa.

W poniższym wykazie, przedstawionym Komisji Dyr. Martina, Izba przedstawiała towary, będące przedmiotem obrotu między Śląskiem a Kresami Wschodniemi z podaniem pożądanej zniżki oraz ilości dotychczas przywożonych.

1) Towary nadane z Woj. Śląskiego na Kresy Wschodnie.

1. maszyny włókiennicze — zniżka 50%;
2. przemysł chemiczny:
   a) kwas solny (zniżka 50%) — 200 t.;
   b) sól glauberska (zniżka 50%) — 45 t.;
   c) dwusiarczan sodu (zniżka 50%) — 31 t.;
   d) antychlor (zniżka 50%) — 2 t.;
   e) ekstrakty garbarskie (zniżka 50%) — 120 t. (?)
   f) siarczan miedzi (zniżka 50%) — 600 t.
3. Blacha ocynkowana*) — zniżka 42% od tar. H9 — 4.500 t.
4. Przemysł żelazny*):
   a) rury stalowe — przywrócenie taryfy z 1926 r. — 102 t.;
   b) wytwory walcowniane — przywrócenie tar. z 1926 r. — 20.793 t.
5. Przemysł mydlarski — zniżka 50% — 500 t.
6. Przemysł metalowo-przetwórczy:

*) Razem z Zagłębiem Dąbrowskiem.

a) śruby, nity, podkładki — zniżka 33% — 250 t.;
b) lemiesze, odkładnie, blachy, płużne, płozy i korpusy do głowic — zniżka 50% — 600 t.;
c) osie do wozów roln. — zniżka 50% — 700 t.

7. Blacha cynkowa — zaniechanie zróżniczkowania stawki i stosowanie jej przy 2 t. (najniższej stawki).
8. Cementy specjalne — zniżka 15—20% — 8.000 t.
9. Węgiel i koks — zniżka 50% — 150.000 t.

Łączny obrót w nadaniach z Woj. Śląskiego na Kresy Wschodnie wynosił 186.684 t., co jeśli uzupełnimy innemi towarami w powyższem zestawieniu nie ujętemi, da zapewne sumę 190.000 ton, czyli około 12.700 wagonów 15-tonowych. W razie wydatnych obniżek Izba przewidywała, że obrót ten może się podwyższyć o 30—40%.

2. Towary nadane z Kresów Wschodnich do Woj. Śląskiego.

1. Szlaka — zniżka 20% — 10.000 t.
2. Trzoda chlewna — zniżka 20% — 4.500 wagonów.
3. Słoma — przesunięcia taryfowe — 1.200 t.**)
4. Kopalniaki — zniżka 30% — 54.000 t.

Szlaka, słoma i kopalniaki dają kontyngent 65.000 t., czyli około 4.426 wagonów 15-tonowych. Jeśli dodamy do tego 4.500 wagonów, użytych do przewozu trzody chlewnej, otrzymamy 8.926 wagonów, a uwzględniwszy ruch towarów nieobjętych powyższem zestawieniem, cyfra wagonów dojdzie prawdopodobnie do 9.000 wagonów 15-tonowych.

Ponieważ przy udzielaniu zniżek Ministerstwo Komunikacji bierze pod uwagę ilość nadanych wagonów w obydwuch kierunkach, przyczem jest rzeczą pożądaną, aby ilość ta się kompensowała, Izba z powodu brakującego kontyngentu w nadaniu towarów z Kresów Wschodnich (9.000 wobec 12.700 wagonów), badała, jakie towary mogłyby być jeszcze nadane z Kresów Wschodnich. W badaniach tych Izba napotkała na kwestję impregnacji podkładów kolejowych i słupów telegraficznych. W okręgu Izby istnieją zakłady impregnacyjne w Dziedzicach i Wielkim Chełmie, które są wobec impregnowania przez P. K. P. w swoim zakresie podkładów kolejowych i słupów telegraficznych w Rawie Ruskiej i Mołodecznie, od dłuższego czasu niedostatecznie zatrudnione. Zdolność przetwórcza zakładów śląskich wynosi do 5.000 wagonów rocznie; gdyby P. K. P. zgodziły się na oddawanie do impregnacji podkładów kolejowych tym zakładom, chociaż w połowie ich możności produkcyjnej, dałoby to rocznie 2.300 wagonów. Jeśli uwzględnimy do tego jeszcze ewent. impregnację słupów telegraficznych — około 300 wagonów — otrzymamy dodatkowy obrót wagonowy w wysokości 2.600 wagonów. Łączny zatem ewent. obrót towarowy z nadania Kresów Wschodnich do Woj. Śląskiego wyniósłby 11.600 wagonów, co prawie równoważyłoby nadania w odwrotnym kierunku. Opierając się na powyższych obliczeniach, Izba wyrażała zapatrywanie, że koniecznem jest stworzenie globalnej taryfy

**) Obliczenie szacunkowe.

na obrót towarów między Kresami Wschodniemi a D. O. K. P. w Katowicach z kilkunastoma stacjami, położonemi w Zagłębiu Dąbrowskiem.

d) Przeklasyfikowanie taryf i poprawki techniczne.

Izba zgłosiła dezyderat, aby następujące taryfy aneksowe były zaliczone do taryf stałych:

1. taryfa b 19 na siano,
2. „ b 20 na słomę,
3. „ c 7 na mleko,
4. „ d 4 na drzewo,
5. „ d 9 na kopalniaki,
6. „ e 10 na przewóz benzolu, toluolu, solwentnafty nieoczyszczonej do krajowych rafineryj benzoli,
7. „ e 11 na naftalinę surową,
8. „ h 1 na rudę nisko-procentową,
9. „ h 2 na rudy wysoko-procentowe, siarkowe, manganowe i wypałki pirytowe,
10. „ h 2 na piasek, żwir i glinę,
11. „ h 3 na rudy cynkowe,
12. „ h 4 na wypałki pirytowe,
13. „ H 4 na materjały zawierające cynk,
14. „ h 5 na żużle etc.,
15. „ h 6 na surówkę żelazną, ferromangan,
16. „ h 7 na surówkę żelazną, ferromangan,
17. „ h 8 na bloki podwalcowane itd.,
18. „ h 9 na żelazo i stal sztabową itd.,
19. „ h 10 na blachy żelazne,
20. „ h 10a na blachę ocynowaną,
21. „ h 12 na szyny itd.,
22. „ h 14a na rury żelazne i stalowe,
23. „ h 16 na złom żelazny,
24. „ j 2a na kwas siarkowy,
25. „ j 22 na materjały wybuchowe,
26. „ J 24 na materjały wybuchowe, zapalające i amunicję,
27. „ k 5 na cegły budowlane,
28. „ m 7 na nawozy azotowe,
29. „ PJ 10 na materjały wybuchowe, zapalające i amunicję.

W poprawkach technicznych Izba prosiła o zmianę warunków stosowania w taryfie towarowej część II zeszyt 2 ustęp 4 punkt 28 w sprawie udowodnienia przewozu według taryf wyjątkowych i w taryfie towarowej część II zeszyt 1 b przepisy par. 1 D. 4.

W dziale nomenklatury towarowej Izba wniosła o następujące poprawki:

1) aby nomenklaturę towarów wymienionych w taryfie PH 6 uzupełnić przez „kadm w prętach, płytach i blokach",

2) w pozycji 665 ustalić następującą redakcję: „Materjały plastyczne, sztuczne na podstawie kazeiny, żelatyny, krochmalu, fenoli, mocznika, formaliny itp., jak silesit, galalit, bakelit, trolit itp.";

3) w pozycji 666 ustalić następującą redakcję: „Odpadki materjałów plastycznych, sztucznych, na podstawie kazeiny, żelatyny, krochmalu, fenoli, mocznika, formaliny itp., jak silesitu, galalitu, bakelitu, trolitu i t. p.";

4) w dziale J nomenklatury towarowej P. K. P. o włączenie dwóch pozycyj: 819 — żywica sztuczna — I 7 P2, 820 — lakiery żywicy sztucznej — I 5 P2.

Izba zajmowała się ponadto następującemi zagadnieniami taryfowemi:

Izba interwenjowała w Ministerstwie Komunikacji w sprawie przewoźnego na koniczynę i siano prasowane z taryfy ulgowej Aneks B 19 poz. 60 i 61 w kierunku zrównania taryfowego siana i koniczyny.

Na zapytanie Ministerstwa Przemysłu i Handlu Izba wypowiedziała się, że rozciągnięcie bezpośredniej taryfy polsko-węgierskiej wraz z przesyłkami eksportowemi na koleje jugosłowiańskie jest gospodarczo pożądane.

W związku z wydaniem nowej taryfy towarowej Czesko-Słowackiego Związku Kolejowego część II zeszyt 6 na przewóz mięsa, zwierząt oraz drobiu, Izba po przeprowadzeniu ankiety zakomunikowała D. O. K. P. w Katowicach, że zainteresowane sfery gospodarcze nie zgłaszają nowych wniosków.

W związku z możliwościami eksportu cegieł do Anglji Izba zapytywała Min. Komunikacji, czy możliwem jest wprowadzenie taryfy kontenerowej w obrocie wewnętrzno-krajowym.

Izba brała udział w posiedzeniu, zwołanem przez Magistrat m. Chorzowa w sprawie konieczności obniżki taryfy na przewóz zwierząt rzeźnych do miast okręgu przemysłowego, posiadających rzeźnie publiczne. Wnioski, uchwalone na powyższem zebraniu, Izba przedłożyła Komisji Dyr. Martina.

W związku z opracowywaniem międzynarodowej taryfy kolejowo-wodnej na przewóz towarów pomiędzy stacjami P. K. P. a stacjami portowemi na Dunaju, w Niemczech, Austrji, Węgrzech, Jugosławji, Bułgarji i Rumunji z przeładunkiem w czeskosłowackich portach Bratislawa i Komarno,

Izba zbadała, czy przemysł z jej okręgu korzysta z powyższej taryfy. Badania wykazały, że przemysł odnosi się naogół negatywnie do powyższej taryfy z powodu długiego czasu trwania transportu i dość wygórowanych stawek.

W związku z zamierzeniem wprowadzenia komunikacji ekspresowej pomiędzy Polską a Anglją i Holandją, Izba podała stacje w Holandji i Anglji, które powinny być włączone do komunikacji ekspresowej.

W związku z opracowywaniem taryfy Polsko-Francuskiego Związku Kolejowego Izba drogą ankiety zebrała wykaz towarów, będących przedmiotem obrotów między Polską a Francją, z uwzględnieniem swego okręgu. Komunikując D. O. K. P. w Katowicach stacje nadawcze i odbiorcze, które powinny być włączone do taryfy oraz odnośnie poszczególnych towarów dotychczasowe obroty, koszta ich transportu, udziału kosztów transportu w cenie towaru i proponowane zmiany taryfowe, Izba wymieniła następujące towary:

1) przy eksporcie: maszyny włókiennicze, krosna żelazne tkackie, meble gięte, węgiel kamienny, brykiety i koks, oraz cynk;

2) przy importcie: tkaniny do wyrobu zgrzebeł, wełna i wełniana przędza czesankowa oraz części zamienne maszyn.

W związku z opracowywaniem taryfy Polsko-Szwajcarskiego Związku Kolejowego, Izba zakomunikowała D. O. K. P. w Katowicach towary, które są przedmiotem obrotu ze Szwajcarją, podając stacje, które powinny być włączone do taryfy i dotychczasowe obroty. Izba wymieniła następujące towary: cynk, kadm, blachę cynkową, pył cynkowy, rury kutożelazne, wiertnicze, kotłowe, stal szlachetna, stal srebrzysta, wiertła, pierścienie antymagnetyczne, maszyny włókiennicze, drzewo tarte, zgrzebła i meble gięte.

Izba poparła podanie firmy Zakłady Braci Porębskich w Szopienicach o wydanie specjalnej taryfy ulgowej na dowóz jęczmienia do słodowni w Szopienicach i Rybniku ze stacyj województw Poznańskiego i Kieleckiego.

Ciężki stan hutnictwa, jaki się wytworzył po zapowiedzianych obniżkach cen i stawek frachtowych przed ich wprowadzenie w życie, skłonił Izbę do interwen-

cji o jak najszybsze wprowadzenie obniżonych stawek na przewóz produktów hutniczych.

Rewizje taryf w ramach nowej polityki gospodarczej Rządu objęły jedynie taryfę wewnętrzno-krajową. Ponieważ przemysł w okręgu Izby jest szczególnie zainteresowany taryfami eksportowemi, Izba interwenjowała w Min. Przem. i Handlu z prośbą, aby Ministerstwo to, z uwagi na konieczność podtrzymywania przemysłu hutniczego, poparło wnioski Izby odnośnie taryf eksportowych w Ministerstwie Komunikacji.

W związku z pracami nad rewizją taryfy towarowej Ministerstwo Komunikacji przystąpiło w połowie roku sprawozdawczego do reformowania taryfy wyj. R 1, która miała na celu walkę konkurencyjną z samochodami ciężarowemi. Projekt reformy tej taryfy zbiegł się z „wytycznemi" Ministerstwa Komunikacji odnośnie koncesjonowania zarobkowego przewozu towarów samochodami ciężarowemi. Izba rozpatrywała obydwie powyższe sprawy łącznie, dochodząc do wniosku, że taryfa R 1, jeśli chodzi o G. Śląsk, zapewnie nie spełni zamierzonego celu. Poza tem taryfa ta nie wzbudzała żadnych zastrzeżeń.

Umowa gospodarcza polsko-niemiecka, która weszła w życie pod koniec roku sprawozdawczego, wprowadziła pewne trudności w opłacaniu frachtów kolejowych w ramach górnośląskiej taryfy sąsiedzkiej. Dotyczyło to szczególnie frachtowania przy eksporcie żelaza. W związku z powyższem zagadnieniem odbyły się kilkakrotne konferencje w D. O. K. P. w Katowicach z udziałem przedstawicieli Dyrekcji Kolejowej Rzeszy w Opolu, przedstawicieli przemysłu hutniczego i Izby. W wyniku konferencji ustalono nowy sposób opłacania frachtów, który był jednocześnie zgodny z duchem umowy gospodarczej i który pozwolił na kontynuowanie eksportu przy dotychczasowych stawkach taryfowych.

Sprawy rozkładów jazdy P. K. P.

Wzorem lat ubiegłych Izba brała czynny udział w zakresie opinjowania i składania wniosków w sprawie rozkładów jazdy P. K. P.

Oprócz stałego udziału w konferencjach, zwoływanych przez odpowiednią D. O. K. P. w sprawach rozkładów jazdy w Dziedzicach, w Sosnowcu i w Katowicach, w roku sprawozdawczym Izba wystąpiła z dwoma memorjałami w sprawie ulepszenia komunikacji wewnętrzno-krajowej.

Odnośnie zimowego rozkładu jazdy 1935 Izba wniosła o ulepszenie rozkładów na następujących linjach:

1. linja Cieszyn-Skoczów-Bielsko,
2. „ Strumień-Bielsko,
3. „ Cieszyn-Zebrzydowice,
4. „ Katowice-Oświęcim,
5. „ Katowice-Rybnik,
6. „ Obszary-Rybnik,
7. „ Szarlej-Tarnowskie Góry,
8. „ Warszawa-Tunel-Katowice,
9. „ Katowice-Dziedzice,
10. „ Bielsko-Żywiec-Sucha-Chabówka-Nowy Sącz,
11. „ Bielsko-Kraków,
12. o usprawnienie komunikacji między Wisłą, Zwardoniem i Katowicami,
13. o usprawnienie komunikacji między Pszczyną a Krakowem oraz cały szereg wniosków w dziedzinie komunikacji turystycznej ze stacjami beskidzkiemi.

Odnośnie rozkładu jazdy na wiosnę 1936 Izba wniosła o usprawnienie komunikacji na nast. linjach:

1. Katowice-Warszawa. (Wniosek Izby szedł w kierunku przedłużenia biegu Lux-Torpedy do Bielska.)
2. Katowice-Ruda.
3. Katowice-Rybnik.
4. Katowice-Głębce,
5. Szarlej-Tarnowskie Góry.

W dziedzinie rozkładów międzynarodowych Izba wniosła o usprawnienie komunikacji między Boguminem a Brzecławem i między Cieszynem a Cieszynem Czeskim.

Wszystkie powyższe wnioski Izby opierały się na ankiecie, przeprowadzonej przez Izbę wśród sfer gospodarczych z okręgu Izby.

Poza tem Izba wniosła o przywrócenie starego systemu i układu urzędowych rozkładów jazdy, t. zn. o przywrócenie dwóch zmian rocznie, zamiast stosowanych obecnie czterech.

Państwowa Rada Komunikacyjna.

W roku sprawozdawczym, w związku z objęciem przez Izbę okręgu Śląska Cieszyńskiego, Izba reprezentowana była w Państwowej Radzie Komunikacyjnej przez dwóch delegatów: radcę Izby Inż. Leopolda Szefera, przewodniczącego Komisji Komunikacyjno-Turystycznej Izby (zastępca Dyr. Marjan Drozdowski) i Inż. Franciszka Grossa z Bielska (zast. Inż. Leopold Muthsam). Inż. Szefer zgłosił akces do Komitetu eksploatacji Kolei Żel. i do Komitetu Publ. Dróg Kołowych. Inż. Gross — do Komitetu Taryfowego i Spraw Koordynacji Przewozów P. R. K. W ten sposób Izba miała zapewniony udział w czterech najbardziej ją interesujących Komitetach.

Działalność P. R. K. w roku sprawozdawczym nie była ożywiona. Odbyły się następujące posiedzenia komitetów, w których Izba jest reprezentowana:

1) 19. VI. 1935 — Komitet Koordynacji Przewozu (obecny zastępca delegata Inż. Muthsam),

2) 18. VI. 1935 — Komitet Eksploatacji Kolei Żelaznych (obecny delegat Inż. Szefer),

3) 9. XII. 1935 r. — posiedzenie Plenum P. R. K.

Na powyższych posiedzeniach omawiane były sprawy o znaczeniu ogólnopolskiem, jak sprawy bocznicowe, wagonów-chłodni, rozkładów jazdy, koordynacji przewozów kolejami i samochodami i t. d. Komitet Koordynacji uchwalił wnioski na Plenum P. R. K. We wszystkich powyższych sprawach Izba poprzez swoich delegatów brała żywy udział.

Specjalnych wniosków nagłych do P. R. K. w roku sprawozdawczym Izba nie składała.

Komitet Eksploatacyjny P. R. K. wyłonił specjalną Podkomisję dla Spraw Związanych z Rozkładami Jazdy. Opracowując sprawy rozkładowe, Izba każdorazowo komunikowała Podkomisji swe dezyderaty.

Biuro Kolejowe Izby.

W roku sprawozdawczym Izba prowadziła wzorem lat ubiegłych biuro kolejowe we własnym zakresie. Klienci biura kolejowego rekrutowali się z pośród przemysłu i handlu.

W 1935 roku biuro przeprowadziło 16 reklamacyj. Z powyższej ilości udowodniono i wyreklamowano zł 107.60 kc 70, 3 reklamacje zostały odrzucone (jedna z nich jest w drodze rekursu w Ministerstwie Komunikacji), 2 zaś są w toku załatwienia. Ponadto Biuro zbadało 8744 listów przewozowych.

Różne sprawy kolejowe i komunikacyjne.

W tym dziale Izba wymienia prace, które nie dały podciągnąć się pod żaden z poprzednio wymienionych działów, a któremi zajmował się Referat Komunikacyjny Izby.

Izba interwenjowała w sprawie usprawnienia pracy w ekspedycjach towarowych na stacjach w Katowicach i w Dziedzicach.

W roku sprawozdawczym został ukończony plan studjów i projektów Biura Planu Regjonalnego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego. Urząd Wojewódzki zwołał konferencję celem zaznajomienia z temi planami i wysłuchania ewent. dezyderatów. Izba zgłosiła postulat wzięcia pod uwagę ośrodków gospodarczych Śląska w projektowanej komunikacji lokalnej i niezbyt odległego omijania ośrodków przy komunikacji dośrodkowej.

Sfery przemysłowe w okręgu Izby niejednokrotnie komunikowały Izbie, że na stacjach kolejowych są przetrzymywane zaliczenia kolejowe. Izba interwenjowała w powyższej sprawie w Ministerstwie Komunikacji, prosząc, aby termin przekazania zaliczek, który wynosi 21 dni, nie był wykorzystywany do ostatniego dnia ze względu na ciężkie warunki, w jakich pracuje przemysł i handel i o wydanie zarządzenia, aby termin 21-dniowy nie był w żadnym wypadku przekraczany.

Izba zaopinjowała pozytywnie taksę za zwózkę i odwózkę przesyłek w obrębie D. O. K. P. w Katowicach.

W roku sprawozdawczym Izba zainicjowała konferencję w sprawach kolejowych, które miały na celu bliższe skontaktowanie sfer gospodarczych z okręgu Izby z miarodajnemi czynnikami kolejowemi, na wzór istniejących konferencyj w sprawach

pocztowych. Pierwsza konferencja odbyła się dnia 9. IV. 1935 r. Konferencje te, w przeciwieństwie do pocztowych, nie znalazły szerszego oddźwięku.

Izba P.-H. w Wilnie wystąpiła do Związku Izb z memorjałem w sprawie przewozu przez kolejarzy, którzy korzystają z rządowych taryf, produktów handlowych ze szkodą dla kupiectwa. Badania przeprowadzone przez Izbę w jej okręgu wykazały, że zjawisko to nie występuje w Woj. Śląskiem; Izba skarg z tego powodu nie otrzymała.

Izba interwenjowała w D. O. K. P. w Katowicach w sprawie przeładowywania jarzyn w dnie upalne w godzinach pozasłużbowych na wolnych torach.

W związku z budową nowych linij kolejowych w Woj. Śląskiem i koniecznością wywłaszczania gruntów itd. Izba bywała stale zapraszana do dochodzeń komisyjnych w powyższych sprawach i była stale reprezentowana na konferencjach z tem związanych.

W roku sprawozdawczym Izba zajmowała się bliżej kwestją włączenia kolei Śląska Cieszyńskiego do Dyrekcji O. K. P. w Katowicach. Sprawa powyższa była już niejednokrotnie wysuwana przez sfery gospodarcze i Państwową Radę Komunikacyjną. Izba powyższą sprawę wysunęła na Komisję Dyr. Martina, wychodząc z założenia, że jest rzeczą wysoce niepożądaną, aby koleje w obrębie jednego Województwa były administrowane przez dwie Dyrekcje kolejowe i wysuwając nast. argumenty za objęciem przez D. O. K. P. w Katowicach kolei Śląska Cieszyńskiego:

a) Charakter Śląska Cieszyńskiego jest przemysłowy, podczas gdy D. O. K. P. w Krakowie musi brać pod uwagę charakter rolniczy swego okręgu.
b) Włączenie do D. O. K. P. w Katowicach pozwoli na racjonalne zestawienie pociągów z węglem eksportowym i na racjonalny rozdział węglarek.
c) Dotychczasowe przebiegi pociągów w D. O. K. P. Kraków noszą kierunek zachód-wschód, z pomijaniem kierunku po-

łudnie-północ, który jest właściwym dla wymiany towarowej w Woj. Śl.

d) Obecny stan odbija się ujemnie na obrocie towarowym, gdyż niema bezpośrednich przebiegów pociągów towarowych między Śląskiem Górnym a Cieszyńskim.

e) Wszystkie władze administracyjne dla Śląska Cieszyńskiego skoncentrowane są w Katowicach, a zatem gros codziennych przejazdów odbywa się w kierunku południe-północ. D. O. K. P. w Krakowie nie uwzględnia konieczności tego ruchu i rozkłady jazdy pozostawiają stale wiele do życzenia.

f) Również połączenia kolejowe G. Śląska z Beskidami, jako ujściem ruchu wycieczkowego i turystycznego, są fatalne i uniemożliwiają zwiększenie turystyki. Objęcie kolei przez D. O. K. P. w Katowicach pozwoliłoby na lepsze rozwiązanie tego zagadnienia.

Na prośbę D. O. K. P. w Katowicach Izba zbadała, czy obecny rozkład godzin urzędowania na stacjach odpowiada wymaganiom zainteresowanych sfer gospodarczych. Ankieta, przeprowadzona przez Izbę, wykazała naogół zadowolenie z istniejącego stanu rzeczy, poza paroma drobnemi niedociągnięciami na ekspedycjach niektórych stacyj i kopalni węgla.

Izba poparła podanie Stowarzyszenia Miłośników Uzdrowiska Wisła o zaliczenie stacji kolejowej Głębce do tych stacyj kolejowych letniskowo-uzdrowiskowo-turystycznych, które mają uprawnienie do wydawania zniżek kolejowych powrotnych.

W związku z rozporządzeniem Ministerstwa Komunikacji o wyszkoleniu pracowników w służbie prywatnej, które to rozporządzenie nakładało duże obciążenia finansowe na rzecz przedsiębiorstw prywatnych, jak i wysoki cenzus dla personelu, Izba zwróciła się do Ministerstwa, wskazując na trudności, jakie wprowadzenie tego rozporządzenia sprawiłoby przedsiębiorstwom przemysłowym jej okręgu i prosząc o złagodzenie względnie uchylenie całego szeregu przepisów.

W związku z naleganiem Ministerstwa Komunikacji, aby przemysł górniczo-hutniczy zaopatrzył swój prywatny tabor

wagonowy w hamulce zespolone systemu Westinghouse'a, Izba zwróciła się do Ministerstwa Komunikacji z prośbą o zezwolenie na wbudowanie do taborów przewodów, a nie kompletnych hamulców zespolonych, wskazując na wysoki koszt tych ostatnich.

Izba zwróciła uwagę na fakt, że przy kredytowaniu frachtów przedsiębiorstwa przemysłowe są zmuszone składać kaucje w formie papierów wartościowych, co jest ze względu na pewność finansową wielu przedsiębiorstw nieuzasadnione i naraża je na niepotrzebne wydatki. Izba prosiła, aby Ministerstwo Komunikacji zleciło poszczególnym D. O. K. P. przedstawiania listy stałych i pewnych przedsiębiorstw i o umożliwienie wymienionym przedsiębiorstwom składania własnego dokumentu gwarancyjnego zamiast kaucji. Lista takich przedsiębiorstw mogłaby być ustalana z terytorjalnie właściwymi Izbami P.-H.

Na prośbę D. O. K. P. w Katowicach Izba sporządza co miesiąc wykaz cen najważniejszych artykułów, produkowanych w okręgu Izby. Są niemi: węgiel kamienny, koks, produkty węglopochodne, kwas siarkowy, nawozy sztuczne, drzewo kopalniane, papier, tektura i celuloza, cegły, żelazo wszelkiego rodzaju, rury, naczynia emaljowane, cynk, blacha cynkowa i blacha ocynkowana.

W dziale komunikacji lotniczej Izba opinjowała nadsyłane jej projekty rozkładów przelotu i wniosła o uruchomienie linji Katowice-Gdynia przez Poznań, proponując połączenie obecnych dwóch linij, a mianowicie Warszawa-Katowice i Warszawa-Kraków w jedną linję i przerzucenie wolnego aparatu na linję przez siebie projektowaną.

Nadsyłane Izbie przez D. O. K. P. w Katowicach lub przez Ministerstwo Komunikacji komunikaty Izba ogłaszała w swym organie i zawiadamiała o nich zrzeszenia lub związki gospodarcze w swym okręgu.

W ramach złożonego memorjału Międzyministerjalnej Komisji Dyr. Martina Izba zwróciła uwagę Ministerstwa Komunikacji na następujące sprawy:

1. Izba prosiła, aby Ministerstwo Komunikacji przywróciło dawniejszą zasadę udzielania jednorazowych poważniejszych zamówień na złącza szynowe niewalcowane, które to zamówienia obejmowały przybliżone zapotrzebowania półroczne. Obecne przejście na doraźne zamówienia dezorganizuje w znacznej mierze produkcję.

2. Izba wniosła o uchylenie zarządzenia Ministerstwa Komunikacji z dnia 25. IV. 1935 Nr. FR 11-18/35, którem to zarządzeniem zostały wprowadzone, niezależnie od weksli in blanco — generalnie zabezpieczających wszelkie wadia i umowy, zawarte z Ministerstwem Komunikacji i poszczególnemi D. O. K. P., sola weksle firmowe, jako kaucje każdej poszczególnej transakcji.

3. Izba zwróciła uwagę na fakt, że coraz częściej zdarzają się wypadki, iż poszczególne D. O. K. P. oddają zamówienia firmom handlowym, zamiast przemysłowym. Izba zaznaczyła, że znane są jej wypadki, że przy przetargu odpadała firma przemysłowa, a zamówienie otrzymała firma handlowa, która to firma oddawała otrzymane zamówienie do wykonania tejże firmie przemysłowej.

4. Izba prosiła o prędsze załatwianie spraw w Ministerstwie Komunikacji i w D. O. K. P. w wypadkach wniosków o doraźne ulgi kolejowe dla spraw eksportowych i reklamacji w sprawach eksportowych.

5. Izba wniosła o przywrócenie dawniejszych terminów wolnych od postojowego dla ładunków węgla, przeznaczonego na eksport przez porty Gdynia i Gdańsk, t. zn. 128 na 168 godzin.

6. Izba wniosła o obniżenie zasadniczych opłat, pobieranych przez kolej za przetrzymanie węglarek na osiowem za dobę i wagon bez względu na jego ładowność, proponując stawkę zł 2.— za dobę i wagon.

7. Izba wniosła o przywrócenie możliwości składowania węgla do wagonów specjalnych za opłatą tenuty dzierżawnej.

8. Na wniosek przemysłu żelaznego Izba prosiła, aby dopłata dla przesyłek eksportowych od wagonów niepełno ładowanych pobierana była tylko za rzeczywistą wagę przesyłki, a nie za ładowność wagonu.

9. Izba uważała za pożądane wprowadzenie regularnego czasu biegu pociągów eksportowych, gdyż nieregularny przebieg wagonów nie pozwalał hutom na odpowiedni wybór terminu wysyłki.

10. Izba podkreśliła, że zainteresowane sfery gospodarcze zwracają uwagę na duże obciążenie, jakie pociąga dodatkowa opłata od każdego listu przewozowego w wysokości zł 1,50 na bezrobocie.

RÓŻNE WYSTĄPIENIA IZBY W SPRAWACH PRZEMYSŁU I HANDLU.

Związkowi Izb Przem.-Handl. przesłano informacje dla Australijskiego Biura Badań Nowoczesnego Handlu w sprawie rozpowszechnienia sklepów łańcuchowych na Śląsku.

Również na życzenie Związku Izb zbadano, czy i jakie stowarzyszenia kupieckie posiadają kasy emerytalne i zapomogowe. Jak się okazało, tego rodzaju instytucyj żadne ze zrzeszeń nie posiada.

W Magistracie m. Katowic interwenjowano w sprawie obniżki cen wody na potrzeby przedsiębiorstw przemysłowych. Jednemu ze zrzeszeń wydano informacje w sprawie obowiązków szarwarkowych na terenie gminy Wisła.

W związku z obniżeniem cen cukru w końcu roku sprawozdawczego i ustaleniem detalicznej ceny tego artykułu na poziomie 1 zł za 1 kg, Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach wystąpiła za pośrednictwem Związku Izb P.-H. z memorjałem, w którym przedstawiła nierealność kalkulacji ceny detalicznej przy zadekretowanej cenie hurtowej, albowiem nie pozwalała ona detalistom nietylko na sprzedaż towaru z zyskiem, lecz w wypadkach zakupu cukru nie w składnicach Banku Cukrownictwa, lecz za pośrednictwem hurtowników i dalszej odległości dostawy, cena ta była wprost deficytową. W wyniku tej akcji został wydany okólnik do władz zezwalający na pobieranie ceny zł 1,05 za kg cukru w detalu w tych wszystkich wypadkach, gdy rzeczywiste koszta dowozu usprawiedliwiają pobieranie ceny wyższej niż 1 zł.

W związku ze sporem na temat konieczności legalizacji wag, używanych na użytek wewnętrzny przedsiębiorstw przemysłowych, Izba Przemysłowo-Handlowa uzyskała następujące wyjaśnienie Naczelnika Okręgu Administracji Miar w Katowicach:

„Stosownie do postanowień art. 14-go Dekretu o miarach z dnia 8. II. 1919 r. (Dz. U. R. P. 1928 r., poz. 661) zakłady i przedsiębiorstwa przemysłowe, jako opierające swe istnienie na obrocie publicznym, obowiązane są do legalizowania wszelkich znajdujących się w tych zakładach i przedsiębiorstwach wag i odważników i okoliczność, że niektóre z tych narzędzi mierniczych przeznaczone są do użytku wewnętrznego nie zwalnia ich sama przez się od tego obowiązku.

Z dosłownego brzmienia powołanego artykułu 14-go, a w szczególności z zawartego w nim zdania... *o ile przez to będzie lub być może ustanawiana wartość rzeczy lub świadczeń...*" uzależnia on (jak zresztą i przepisy prawa o miarach innych państw europejskich) zakaz stosowania względnie przechowywania narzędzi mierniczych, nie odpowiadających jego postanowieniom, nietylko od tego, czy narzędzia te są stosowane do ustanawiania wartości rzeczy lub świadczeń w obrocie publicznym, lecz również od tego, czy mogą one być użyte do tego celu.

Ustalenie, że w danem przedsiębiorstwie odważniki i wagi stosowane są wyłącznie do potrzeb wewnętrznych, nie może być uznane za równoznaczne ze stwierdzeniem niemożności używania ich dla celów obrotu publicznego w danym zakładzie lub przedsiębiorstwie.

Rzecz oczywista, w tych wypadkach, gdy ze względu na warunki faktyczne, zachodzące w danem przedsiębiorstwie, wykluczona jest możliwość użycia pewnych narzędzi mierniczych, znajdujących się w tem przedsiębiorstwie, do ustalania wartości rzeczy lub świadczeń w obrocie publicznym, — te narzędzia miernicze obowiązkowi legalizacji nie podlegają.

Orzekanie o tem, czy dane narzędzie miernicze podlega ze względu na warunki faktyczne, w jakich się znajduje, obowiązkowi legalizacji, należy do kompetencji władz administracji miar, a w szczególności do Kierownika terytorjalnie właściwego Miejscowego Urzędu Miar, od decyzji którego można się odwołać do właściwego Naczelnika Okręgu Administracji Miar.

Informuję zarazem, że dla powiatu cieszyńskiego terytorjalnie właściwym jest Miejscowy Urząd Miar w Cieszynie, a dla powiatu bielskiego — Miejscowy Urząd Miar w Bielsku i że obydwa te urzędy należą do Katowickiego Okręgu Administracji Miar."

Zebrano próbki dla muzeum towaroznawczego Dyrekcji Ceł w Mysłowicach oraz katalogi i próbki dla Szkoły w Fokszanach.

Izba wydała opinję w sprawie projektu p. Laskowskiego zorganizowania instytutu mody. Opinja ta wypadła negatywnie ze względu na brak zainteresowania odnośnych przemysłów.

Radcy Handlowemu przy Ambasadzie R. P. w Paryżu przesłano wspólną opracowaną w imieniu Izb P.-H. w Polsce opinję w sprawie możliwości otwarcia domów jednolitych cen w Polsce przez konsorcjum francuskie. W opinji tej Izba zajęła stanowisko, że aczkolwiek przepisy prawne nie stoją na przeszkodzie otwieraniu tego rodzaju przedsiębiorstw w Polsce, to jednak warunki ekonomiczne kraju nie pozwalają na to, aby tego rodzaju przedsiębiorstwa mogły się utrzymać.

Zagadnienia dystrybucyjne.

VIII Kongres Międzynarodowej Izby Handlowej, który odbył się w czerwcu 1935 r. w Paryżu, wysunął na czoło zagadnień kwestje rozprowadzania i organizacji sprzedaży dóbr spożycia. W myśl powziętych uchwał, Związek Izb P.-H. R. P. przystąpił do badań dystrybucyjnych na terenie Polski, powierzając poszczególnym Izbom badania w ich okręgach. Sprawa powyższa była przedmiotem rozważań na posiedzeniu Sekcji Handlowej Izby dnia 24. X. 1935 r., a Plenum Izby na posiedzeniu dnia 31. X. 1935 wybrało Komisję Badań Dystrybucyjnych Izby. W skład powyższej Komisji weszli: Wiceprezes Kania jako przewodniczący oraz pp. Radcowie: Beszczyński, Dr. Chorąży, T. Kowalczyk, Kułakowski, Ogorzał, Dr. Szczepański, Tiras i Dr. Zieleniewski. Powstanie Komisji zbiegło się ze zmianą gospodarczej polityki rządowej, która m. in. przeprowadzała akcję zniżki cen. Akcja ta musiała skolei zaważyć na procesach dystrybucyjnych, wprowadzając duże zmiany na rynku produkcji i zbytu. Ponieważ pociągało to skolei pewne perturbacje na rynku produkcji i zbytu, Komisja, wychodząc z założenia, że badania dystrybucyjne można jedynie przeprowadzać z korzyścią podczas stabilizacji na rynku, wstrzymała się w roku sprawozdawczym od rozpoczęcia badań. Uchwały odnośnie rozpoczęcia badań, określenie towarów, które mają być zbadane i t. d., zostały dopiero powzięte na początku 1936 r.

Kwestja pracy chałupniczej, przemysłu ludowego i przemysłu domowego.

Urząd Wojewódzki Śląski zwrócił się do Izby o dane odnośnie pracy chałupniczej, przemysłu ludowego i domowego w Województwie Śląskiem i o uwagi odnośnie rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie istotnych cen tych przemysłów; uwagi Izby miały się przyczynić do unormowania stosunków prawnych w tych dziedzinach.

W odpowiedzi Izba wypowiedziała się, że problem pracy chałupniczej nie występował dotychczas na Śląsku jako poważne zagadnienie, gdyż struktura przemysłu i po części i handlu śląskiego nie sprzyjała rozwojowi tego rodzaju pracy.

W związku z bezrobociem na Śląsku powstało parę ośrodków pracy chałupniczej (np. w Pszczynie), lecz nie mogą one zaszkodzić istniejącemu przemysłowi. Z tych względów Izba wypowiedziała się za niewprowadzeniem ograniczeń bądź to prawnych, bądź to administracyjnych w pracy chałupniczej i powyższych przemysłów.

Ankieta rozpisana przez Izbę do gmin, starostw i magistratów wykazała, że w Woj. Śląskiem zajmuje się pracą chałupniczą, przemysłem ludowym i przemysłem domowym około 500 osób. Jeśli chodzi o pracę chałupniczą, występuje ona w większem nasileniu w Bielsku i Cieszynie. Przemysł ludowy koncentruje się prawie wyłącznie w gminach górskich powiatu cieszyńskiego, jak Koniakowie, Brennej i Wiśle.

Ankieta stwierdziła, że chałupnicy zajmują się nast. pracami: wyrób skarpetek i trykotaży, wyrób pantofli drewnianych, wyrób zabawek drewnianych i żyrandoli, wyrób kilimów i szalików, falsowanie kalendarzy, naszywanie guzików, zlepianie torebek, wyplatanie krzeseł, obrabianie i politura mebli, wyrób fezli do chustek, wyszywanie na zwojach sukna, wyskubywanie węzełków, nopowanie i wyszywanie sukna, haftowanie, wciąganie i frendzlowanie chustek włościańskich. W zakres przemysłu ludowego wchodzi przędzalnictwo lniane, tkactwo sukiennicze, wyrób skarpetek, pończoch, rękawic i kierpców góralskich, rzeźba drzewna, koronkarstwo i walkarstwo.

Poza tem ankieta Izby zajmowała się kwestją zapłat przy pracy chałupniczej.

Polityka zbożowa.

W roku sprawozdawczym Związek Izb P.-H. R. P. zajmował się polityką zbożową i działalnością P. Z. P. Z-tów z punktu widzenia interesów sfer gospodarczych, reprezentowanych przez samorząd gospodarczy. Izba brała udział w powyższych pracach, poświęcając specjalną uwagę sprawie obrotów zbożem na zasadach Konwencji Genewskiej.

Sprawa zniżki cen.

W roku sprawozdawczym Izba dwukrotnie zajmowała się sprawą zniżek cen. Pierwszy raz w marcu i kwietniu 1935 r.

podczas obniżki cen na produkty węglopochodne, karbid, kwas siarkowy i oleum, łopaty i piły; drugi raz w końcu 1935 r. Izba badała stopień zniżki cen, jaki nastąpił w następstwie rządowej akcji obniżania cen i akcji w sprawie kartelowej.

Wykaz grup skartelizowanych towarów przemysłu przetwórczego, których ceny zostały obniżone.

1. Rury żeliwne wodociągowe i gazowe oraz kształtki wszelkich typów i rozmiarów	17%
2. Naczynia domowe kuchenne z emaljowanej blachy żelaznej oraz inne wyroby z emaljowanej blachy żelaznej	15%
3. Kotły do ogrzewań centr. żeliwne lub z innego materjału wszystkich typów i wymiarów oraz wszelkie części wymienne do tych kotłów tudzież dodatki i sprzęt do nich	15%
4. Tuby metalowe i korki natryskowe:	
a) cynowe	10%
b) inne	15%
5. Wszelkiego rodzaju śruby bez względu na rodzaj i gatunek metalu, z którego zostały wykonane	15%
6. Żeliwne radjatory do centralnego ogrzewania oraz inne artykuły, wchodzące w zakres ogrzewnictwa	15%
7. Odlewy stalowe	20%
8. Blachy białe (cynowane)	13%
9. Części kute dla potrzeb P. K. P.	10%
10. Wanny żeliwne emaljowane oraz inne wyroby żeliwne porcelanowo-emaljowane:	
a) wanny	10%
b) wyroby żeliwne porcelanowo-emaljowane	15%
11. Liny stalowe i żelazne płaskie i okrągłe	10%
12. Wszelkiego rodzaju opakowania z blachy grubości do 3/4 mm	12%
13. Gwoździe i drut	10%
14. Kwas siarkowy	15%
15. Klej kostny	10%
16. Tlen:	
a) dla odbiorców kat. 1—3	15%
b) dla kat. 4	6%
17. Salmiak krystaliczny i sublimowany	10%
18. Boraks	15%
19. Soda kaustyczna	8%
20. Kwas borny	25%
21. Soda amonjakalna	8%
22. Eter siarkowy	15%
23. Kwas azotowy o koncentracji 40° Bé	8%
24. Karbid	8%
25. Kwas azotowy o stężeniu 36° Bé	8%

26. Kable ziemne:	
a) słabo prądowe (dalekosiężne)	7%
b) silno prądowe	18%
27. Przewodniki do energji elektrycznej	8%
28. Lampy radjowe	12%
29. Tektura surowa	7%
30. Tektura falista i wyroby z tej tektury:	
a) tektura falista	15%
b) wyroby z tektury	10%
31. Wyroby kamionkowe, jak rury, fasony kanalizacyjne, kominy, wentylatory, żłoby i t. p.	10%
32. Szkło szybowe i prasowane	25%
33. Fajansowe wyroby sanitarne:	
a) umywalki i t. p.	10%
b) dla P. K. P.	15%
c) galanterja	20%
34. Zwykłe naczynia kamienne kuchenne	20%
35. Przędza, tkaniny, worki i sienniki jutowe	7%
36. Cennik stawek za farbowanie i wykańczanie tkanin	5%
37. Cukier	20%
38. Siatki żarowe oraz inne wyroby żarowe:	
a) dla P. K. P.	20%
b) inne	10%
39. Papier przeciętnie	12%

Sklepy fabryczne.

W roku sprawozdawczym zwrócił uwagę Izby fakt zakładania coraz to większej ilości sklepów przez przedsiębiorstwa fabryczne, co stało się powodem niepokoju sfer kupieckich. Izba zbadała to zagadnienie drogą ankiety zarówno w przedsiębiorstwach fabrycznych, jak i wśród sfer kupieckich. Wyniki ankiety można streścić następująco: zubożenie stanu kupieckiego i jego trudności finansowe skłoniły fabryki do otwierania własnych sklepów w większych ośrodkach. Niemniej sklepom tym trudno jest konkurować z kupcami, gdyż ci ostatni lepiej znają rynek i jego wymogi; poza tem fabryki niezawsze są nastawione gatunkowo na zapotrzebowania rynku. Natomiast rozdział towarów na rynku za pośrednictwem sklepów fabrycznych powoduje potanienie kosztów wymiany. Izba nie podejmuje się określić, czy powstawanie sklepów należałoby uznać jako objaw trwały, gdyż z jednej strony określano, że jest to stan przejściowy, spowodowany kryzysem, jednocześnie zaś z drugiej, że zjawisko powstawania sklepów

jest nowym przejawem ewolucji wymiany i nowej polityki sprzedaży.

Nowa taryfa opłat w obrocie czekowym P. K. O.

Zapoczątkowana przez Izbę w roku 1934 praca nad zbadaniem zmian w opłatach manipulacyjnych w obrocie czekowym P. K. O., przeprowadzona drogą ankiety wśród wszystkich organizacyj gospodarczych, Izb Przemysłowo-Handlowych itd., rozwijała się w dalszym ciągu w roku sprawozdawczym.

Z polecenia Związku Izb P.-H. R. P. Izba opracowała projekt memorjału do Pocztowej Kasy Oszczędności, który zawierał zebrane uwagi odnośnie zapatrywań sfer gospodarczych w związku ze zmianą sposobu uiszczania opłat manipulacyjnych. W memorjale tym Izba zwracała uwagę, że wskutek wprowadzonych zmian ucierpiały nietylko sfery gospodarcze, ale i w wielu wypadkach P. K. O. Izba wskazywała, że zdaniem sfer gospodarczych zwyżka w pobieranych opłatach uchodzi za chęć zwiększenia swych dochodów przez P. K. O. Sfery gospodarcze uważały nowy system opłat za nader niekorzystny; ujemne jego skutki objawiły się w podrożeniu kosztów, związanych z obrotem gotówkowym i pociągnęły szereg innych niepożądanych zmian. Izba zwracała uwagę, że przy wprowadzonych opłatach koszty przekazów gotówkowych, uskutecznianych przez banki prywatne, są niższe od stawek P. K. O. Banki, które posiadały swe oddziały w innych miastach Polski, przyjmowały do swych kas wpłaty na przekazy na te miejscowości, gdzie miały oddziały, podejmując się tych transakcyj bezpłatnie.

Specjalne zastrzeżenie powodowało wprowadzenie opłat od kasowych czeków P. K. O., które to wprowadzenie ograniczyło bardzo ich stosowanie. Pobieranie wysokich opłat przez P. K. O. było, zdaniem Izby, tem mniej uzasadnione, że P. K. O. nie płaci od rachunków czekowych prawie żadnych procentów.

Izba, zwracając uwagę, że zaprowadzone zmiany przyczyniły się w znacznej mierze do skierowania części, wykonywanych przez P. K. O. czynności na inne drogi, była zdania, że wskutek wprowadzonych zmian ucierpi popularność P. K. O., jaką się cieszyła wśród przedsiębiorstw handlowych i prze-

mysłowych, dzięki taniości i nieskomplikowanej manipulacji przy wpłatach, wypłatach i przekazach.

Izba była zdania, że byłoby bardzo pożądanem powrócenie do dawnej wysokości opłat.

Zamrożone należności producentów polskich w W. M. Gdańsku.

Dewaluacja guldena gdańskiego sprawiła, że wiele firm gdańskich chciało uiszczać zapłatę za dostarczone towary przez firmy polskie w zdeprecjonowanej walucie. Chcąc się zorjentować, jak bilansują się należytości z okręgu Izby w Gdańsku, Izba drogą ankiety, skierowanej do przeszło 200 przedsiębiorstw w swym okręgu, starała się wyświetlić powyższe zagadnienie. Opracowawszy bardzo obficie nadchodzący materjał, Izba stwierdziła, że należności firm okręgu Izby z tytułu dokonanych dostaw do Gdańska w najbliższym okresie po dewaluacji guldena wynosiły (w okrągłych cyfrach):

323.000 guldenów gdańskich,
300.000 złotych i
18.000 franków szwajcarskich.

II-gi Kongres Izb Przemysłowo-Handlowych R. P.

Pod koniec roku sprawozdawczego rozpoczęły się prace w Związku Izb i na terenie Izb prowincjonalnych nad organizacją II-go Kongresu Izb P.-H. R. P., którego odbycie było przewidziane na luty 1936 r. Wybrany specjalny Komitet Przygotowawczy Kongresu, w którym była reprezentowana i nasza Izba, opracował program Kongresu, jego podział na sekcje i referaty. W projektowanym Kongresie mieli wziąć udział jako przewodniczący względnie referenci następujący pp. radcowie: przewodnictwo podsekcji handlu zagranicznego — p. Prezes Izby inż. Cybulski, oraz pp. radcowie v. prezes Dangel, dr. Chorąży, dr. Radowski i dr. Zieleniewski jako referenci.

Prace nad organizacją Kongresu oraz dyskusje nad tezami kongresowemi odbywały się systematycznie w łonie Komitetu Przygotowawczego co tydzień. W związku ze zwołaniem przez Rząd w końcu lutego 1936 r. wielkiej Narady Gospodarczej, Związek Izb uznał odbycie Kongresu w tym samym czasie za nieaktualne, odkładając go na czas późniejszy.

ZWYCZAJE HANDLOWE.

Zawartość wody w koksie.

Izba nie stwierdziła, by na jej terenie istniał zwyczaj co do dopuszczalności zawartości wody w koksie.

Zawartość wody w koksie ulega ogromnym wahaniom z powodu wielkiej zdolności hygroskopijnej koksu, uzależnionej z jednej strony od sortymentu koksu, a z drugiej strony od pory roku, t. j. od wpływów atmosferycznych. Przy uwzględnieniu obu tych czynników zawartość wody w koksie waha się od 2 do 18 procent.

Sposób składania ofert na roboty budowlane.

Izba nie stwierdziła jednolitego zwyczaju co do sposobu składania ofert na roboty budowlane.

W znacznej ilości wypadków przedsiębiorstwa budowlane kalkulują ogólną sumę robót, podawaną w umowach, dotyczących robót budowlanych (budowa dróg, budynków przemysłowych i mieszkalnych), opierając się na cenach jednostkowych, ustalonych dla poszczególnych rodzajów robót, objętych umową. Obliczanie robót następuje w tym wypadku na podstawie oddanych cen jednostkowych.

Zawiera się jednak też umowy na wykonanie robót budowlanych po cenach ryczałtowych, które obejmują całość mających się wykonać robót. Integralną częścią umowy w tym wypadku jest kosztorys, zawierający dokładny opis robót, wymiary i ceny jednostkowe. Ilość umów drugiego rodzaju jest stosunkowo mniejsza.

Zdarzały się jednak także wypadki, że przedsiębiorstwa budowlane podawały ceny ryczałtowe, obejmujące całość robót bez wymienienia części składowych tej ceny.

Znaczenie wtórnika listu przewozowego w obrocie handlowym.

W użyciu są dwa rodzaje listów przewozowych: zwykły imienny i koloru żółtego na okaziciela.

Przy użyciu zwykłego listu przewozowego (imiennego) P. K. P. wydaje towar tylko osobie, wymienionej w liście przewozowym lub osobie, upoważnionej do odbioru przez wymie-

nionego w liście przewozowym. Wydając towar osobie, legitymującej się wtórnikiem zwykłego imiennego listu przewozowego, P. K. P. winny stwierdzić bądź jej identyczność z osobą wymienioną w liście, bądź jej upoważnienie do odbioru, udzielone jej przez osobę wymienioną w liście.

Przy użyciu żółtego listu przewozowego (na okaziciela) P. K. P. towar wydaje temu, kto legitymuje się przedłożeniem wtórnika listu przewozowego.

Nadawca towaru, nadsyłający bankowej instytucji wtórnik do inkasa, winien pisemnie bankowej instytucji ściśle określić, że życzy sobie, aby bankowa instytucja natychmiast wezwała wskazaną osobę do wykupienia wtórnika, a w razie niezapłaty natychmiast zawiadomiła nadawcę przy załączeniu niewykupionego wtórnika. Tylko wyraźne takie zlecenie nadawcy skutkuje wobec bankowej instytucji jej prawne zobowiązanie do wezwania wskazanej osoby do wykupienia u niej wtórnika, a w razie niezapłaty do natychmiastowego zawiadomienia nadawcy przy załączeniu niewykupionego wtórnika. W razie braku takiej wyraźnej umowy instytucja bankowa nie ma tego obowiązku, choć stosownie do utartego zwyczaju handlowego powinna nadawcy przesłać odnośne zawiadomienie.

Instytucja bankowa legitymuje osobę zgłaszającą się po przesyłkę w ramach zlecenia wyżej wymienionego. W razie braku tego w tem zleceniu instytucja bankowa stosownie do zwyczaju handlowego legitymuje osobę zgłaszającą się po przesyłkę w ten sposób, że osoba ta przedkłada albo upoważnienie do odbioru, wystawione jej przez nadawcę, albo odpis awiza przesyłki.

Sprawa bezpłatnego wymieniania przez producenta pasty w razie jej nierozsprzedania i zeschnięcia się u klienta na świeży towar.

Izba nie stwierdziła, by w miejscowych śląskich stosunkach kupieckich i obrocie handlowym istniał zwyczaj bezpłatnej zamiany pasty, dostarczonej klientom w wypadku nierozsprzedania i zeschnięcia się u klientów przez firmy, które pastę tę wyrabiają i jej dostarczyły.

Większość zrzeszeń udzieliła odpowiedzi negatywnej. Zrzeszenia, udzielające odpowiedzi pozytywnej, będące

w mniejszości — zaznaczały, że obowiązek spornej wymiany istnieje jedynie wtedy, jeżeli wyschnięcie pasty spowodowane zostało błędnem opakowaniem lub błędną fabrykacją pasty, a więc okolicznościami, zawinionemi przez producenta-dostawcę, co zdaniem Izby reguluje nie zwyczaj handlowy, a pozytywny przepis ustawy.

Sprawa odstąpienia od umowy po nadesłaniu kontrwzorów.

Izba nie stwierdziła na jej terenie zwyczaju, by w wypadku wymówionej sobie możliwości ewent. anulowania po otrzymaniu kontrwzorów zamówienia na materjały sukienne na ubranie można było zamówienie to skutecznie anulować pismem z końca lutego 1928 r., jeżeli kontrwzory otrzymano z początkiem grudnia 1927 r., tem bardziej, że towar dostarczony zamawiającemu z końcem lutego 1928 r., został przez niego dostarczającemu stawiony do dyspozycji dopiero z końcem kwietnia 1928 r.

Przeciwnie, według opinji terenowych firm branżowych, zamawiający był winien skorzystać z umownego uprawnienia do anulowania zamówienia niezwłocznie po otrzymaniu kontrwzorów. Zwlekając z tem przez blisko 3 miesiące, utracił to umówione uprawnienie.

Skonto kasowe na rachunkach kupieckich.

Izba stwierdziła, 1) że przyznanie skonta kasowego, jego wysokość oraz termin zapłaty rachunku, od którego ma być potrącone skonto, muszą być umówione między stronami, 2) że zasadniczym warunkiem przyznania skonta jest zapłata kwoty rachunkowej w gotowiźnie bądź w terminie 14, 20, 30, 45, a nawet 60-dniowym po fakturze, wzgl. od przyjęcia towaru, przyczem jednak ten termin musi każdorazowo wynikać albo z umowy indywidualnej, albo z umowy ogólnej (konwencyjnej), miarodajnej dla stron, 3) że w razie braku takiej czy innej umowy między stronami kupujący nie może domagać się skonta wogóle.

Cena fabryczna.

Izba ustaliła, że pod pojęciem „cena fabryczna" należy rozumieć cenę netto, płaconą przez odbiorcę fabryce po potrąceniu wszelkich rabatów, prowizyj, skont itp. loko fabryka.

Sprzedaż oleju samochodowego na stacjach samochodowych.

Izba ustaliła, że olej samochodowy sprzedaje się na stacjach samochodowych, jak zresztą wogóle w detalu, na miarę, a nie na wagę, czyli sprzedaje się go na litry.

Ciężar gatunkowy olejów samochodowych waha się w granicach 0,900 do 0,960, przyczem w porze zimowej ciężar tego samego oleju jest wyższy niż w lecie, wskutek czego waga litra oleju niewiele odbiega od wagi 1 kilograma, w związku z czem sprzedawcy i kupujący drobne ilości oleju nie odróżniają litra od kilograma. Normalnie liczy się, że olej samochodowy przy 15° C posiada ciężar gatunkowy 0,950.

Skonto dla komisanta.

Izba nie stwierdziła, by w branży towarów krótkich istniał zwyczaj, że komisanci otrzymują 20 procent skonta od obrotu rocznego.

Skonto w wysokości 20% ustalone być może tylko wyraźną umową między stronami.

W braku umowy komisantowi przysługuje zwyczajowo skonto w wysokości od 1 do najwyżej 10% w zależności od towaru, jego pokupu, obrotu oraz połączonych ze sprzedażą wydatków komisanta.

Opakowanie blachy żelaznej.

Izba stwierdziła, że na jej terenie istnieje powszechny zwyczaj handlowy wysyłania blach w następujących opakowaniach:

1. b l a c h y c z a r n e, zwykłe handlowe, w wiązkach po 50 do 100 kg, wiązane dwoma taśmami z bednarki, bez jakiegokolwiek innego opakowania;
2. b l a c h y o c y n k o w a n e, płaskie i faliste, w wiązkach po 50 do 100 kg, wiązane dwoma taśmami z bednarki, bez jakiegokolwiek innego opakowania;
3. b l a c h y s p e c j a l n e — w wypadku nie żądania opakowania: w wiązkach; w wypadku żądania opakowania: w skrzyniach drewnianych wzgl. żelaznych lub w kratach drewnianych, przyczem zamawiający zobowiązany jest do specjalnej dopłaty;

4. b l a c h y b i a ł e, a więc cynowane i polerowane, w skrzyniach drewnianych, sporządzonych z dykty.

Jak z powyższego wynika, blacha czarna wysyłana jest zwyczajowo zawsze — naturalnie, o ile zamawiający nie umówi się wyraźnie inaczej z dostarczającym, — w wiązkach bez jakiegokolwiek opakowania.

SPRAWY WYSTAW I TARGÓW KRAJOWYCH I MIĘDZYNARODOWYCH.

W roku sprawozdawczym Izba prowadziła w dalszym ciągu akcję propagandową na rzecz krajowych wystaw i targów. Przedewszystkiem Izba zajmowała się sprawą poparcia Międzynarodowych Targów w Poznaniu, zachęcając firmy jej okręgu do wzięcia udziału w charakterze wystawców na tych targach. Poza tem Izba brała udział przy organizowaniu wycieczek, jak również wydawała karty uczestnictwa w Targach Poznańskich, na podstawie których zwiedzający otrzymywali zniżki indywidualne na przejazd kolejami żelaznemi.

W sprawie Targów w Katowicach Izba zwróciła się do wszystkich Izb Przemysłowo-Handlowych w Polsce, Izb Rzemieślniczych oraz wydziałów przemysłowych Urzędów Wojewódzkich z prośbą o poparcie i propagandę tej imprezy, zaznaczając jednocześnie, że wzięcie udziału w tych targach, które stały się niejako przeglądem towarów rodzimej wytwórczości, może oddać znaczne korzyści wystawcom. Niezależnie od tego Izba prowadziła na swoim terenie za pośrednictwem organizacyj gospodarczych i prasy żywą akcję propagandową na rzecz tych targów, jak również udzielała bliższych informacyj o warunkach wystawiania na tych targach poszczególnym firmom, które się do niej zwracały.

W sprawie objazdu po Śląsku Pociągu-Wystawy, zorganizowanego przez Centralne Towarzystwo Popierania Wytwórczości Krajowej w Warszawie, Izba odbyła przy udziale przedstawiciela Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, Centralnego Tow. Popierania Wytwórczości i lokalnych organizacyj gospodarczych specjalną konferencję, poświęconą omówieniu sprawy ułożenia objazdu po Śląsku tego pociągu, jak też szczegółowego programu akcji propagandowej przemysłu polskiego w związku z poby-

tem tego Pociągu. Niezależnie od tego Izba prowadziła ożywioną akcję propagandową za pośrednictwem organizacyj społecznych, zawodowych i kulturalno-oświatowych na rzecz zwiedzania Pociągu-Wystawy, która dzięki temu cieszyła się dużą popularnością i frekwencją.

Odnośnie Wystawy Prób i Wzorów w krajach Dalekiego Wschodu, organizowanej przez Państwowy Instytut Eksportowy w Warszawie, Izba urządziła specjalną konferencję przedstawicieli zainteresowanych przedsiębiorstw jej okręgu przy udziale delegata P. I. E., zachęcając do wzięcia udziału w tej imprezie, która niewątpliwie stwarza dogodną okazję do zaprezentowania wyrobów produkcji polskiej na rynkach dotychczas stosunkowo słabo przez nas opracowanych.

Poza wyżej wymienionemi wystawami, Izba zajmowała się również Wystawą Drogową w Warszawie, Wystawą Budowlano-Mieszkaniową w Warszawie, Targami Futrzarskiemi w Wilnie, Targami Wschodniemi we Lwowie, Targami Wołyńskiemi w Równem, Targami Chmielowemi w Lublinie i innemi targami i wystawami o charakterze lokalnym, rozsyłając do poszczególnych organizacyj gospodarczych materjały propagandowe oraz prowadziła za pośrednictwem swego urzędowego organu i prasy lokalnej akcję propagandową na rzecz tychże wystaw.

W związku z ankietą Ministerstwa Przemysłu i Handlu w sprawie specjalizacji Targów Lwowskich i Poznańskich, Izba przesłała Związkowi Izb P.-H. swoje uwagi w tej sprawie, nadmieniając, że:

Projekt dyr. Roppa zajmuje się tylko podziałem funkcyj między dwa targi międzynarodowe w Polsce, pomija zaś zupełnie sprawę targów regjonalnych.

Targi Lwowskie p. dyr. Ropp chce pozbawić tradycyjnej nazwy Wschodnich, ponieważ miałyby objąć swą akcją całą Polskę. Zdaniem naszem jest to argument nieistotny. Poza tem p. dyr. Ropp uważa, iż winny one poświęcić się wyłącznie artykułom pochodzenia rolniczego i poszukiwanym przez rolników. Sądzimy jednak, że program szczegółowy p. Roppa zawiera rzeczy, które właśnie na targach, mających przedewszystkiem cele handlowe na widoku, mają drugorzędne znaczenie, są to bowiem eksponaty o charakterze wybitnie dydaktycznym,

zupełnie nie interesujące kupców. Cały dział ogólny, za wyjątkiem może jedynie pkt. 8, nie może zawierać eksponatów o charakterze handlowym, jest więc dla Targów, jako pośrednika w transakcjach handlowych, nieistotny.

Zamiast grupy „C" trzebaby stworzyć dwie grupy: 1) przemysłu, przerabiającego płody i surowce pochodzenia rolniczego, hodowlanego i leśnego, oraz 2) przemysłów, dostarczających rolnictwu maszyn, narzędzi i środków produkcji oraz środków konserwacji artykułów rolnych i hodowlanych.

O ile chodzi o Targi Poznańskie, to sprawa kompensaty, o której mówi p. Ropp, nie wygląda w ten sposób, jak to jest przedstawione na stronie 4-ej jego memorjału. Niema tam równowagi godzin pracy robotnika cudzoziemskiego i robotnika polskiego i o uszczerbku dla polskiego świata pracy nie można a priori decydować na podstawie teoretycznych założeń. Kompensata ma zazwyczaj inne cele na względzie, a nie ochronę krajowego rynku pracy, która bywa raczej motywem wtórnym w polskiej rzeczywistości, ponieważ Polska nie ogranicza wywozu dewiz, ani nie stosuje żadnej polityki utrudniającej eksport swych wyrobów, a wszelkie ograniczenia importowe są w większości wypadków środkiem do ochrony równowagi bilansu handlowego i płatniczego.

W związku z tem nie należy przeceniać działu „A", który ma być działem przemysłów eksportowych. Każdy przemysł wystawiający na targach w jakiejkolwiek branży winien uwzględniać, w miarę swych zdolności i właściwości, sprzedaż swych wyrobów zagranicę i znów nie wolno akcentować, że przemysłami eksportowemi są te lub inne przemysły. Targi tylko są środkiem ułatwiającym sprzedaż, ale sprzedaży dokonuje tylko kupiec na podstawie własnej kalkulacji, a nie wskazówek zarządu targów.

Grupa „C" o charakterze dydaktyczno-targowym w większości wypadków nie nadaje się do umieszczenia w ramach targów w ścisłem tego słowa znaczeniu, a jeżeli ma występować, to niema, logicznie biorąc, powodów, aby turystyka była reprezentowaną tylko w Poznaniu, a nie była we Lwowie. To samo dotyczy np. przemysłu ludowego i chałupnictwa, które często występuje jako zajęcie uboczne rolników.

O ile chodzi o Rady Interesentów obu targów międzynarodowych i ich delegaturę, to raczej byłoby wskazanem utworzenie związku instytucyj targowych w Polsce.

W sprawie statutu Rady Interesentów Targów Poznańskich Izba zakomunikowała Związkowi Izb Przem.-Handlowych swą opinję, zaznaczając, że zdaniem jej statut tej Rady, przewidujący w § 4 członkostwo instytucyj samorządowych i osób, powołanych przez Komisję Ścisłą, a zatem członkostwo nietylko osób, prowadzących samoistne przedsiębiorstwa przemysłowe, jak o tem mówi art. 69 prawa przemysłowego — jest statutem, który nie mógłby być zarejestrowany przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, stosownie do postanowień działu V prawa przemysłowego. Z tego powodu Radę Interesentów należy traktować jako stowarzyszenie, podlegające normalnym przepisom o stowarzyszeniach.

W związku z wnioskiem Polskiego Związku Reklamowego w sprawie zezwolenia na urządzenie Ogólnopolskiej Wystawy Reklamy w Warszawie, Izba zakomunikowała Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych uwagi w tej sprawie, dotyczące zarówno kwot preliminowanych w budżecie tej wystawy jak i postanowień regulaminu.

Oprócz wystaw i targów krajowych Izba zajmowała się również wystawami i targami zagranicznemi, z których wymieniamy: Targi Brytyjskie w Londynie, Targi Praskie, Światową Wystawę w Brukseli, Targi w Lubljanie, Targi Medjolańskie, w Utrechcie, Wystawę Południowo-Wschodnią z zakresu rolnictwa i dziedzin pokrewnych oraz maszyn i narzędzi rolniczych w Wrocławiu, Targi w Budapeszcie, Targi Międzynarodowe w Barcelonie i Ismirze, Wystawę w Królewcu, Międzynarodowe Targi Wiedeńskie, Wystawę Narodową w Toronto (Kanada) i Targi w Zagrzebiu.

O powyższych targach Izba powiadomiła organizacje gospodarcze, rozsyłając im materjały propagandowe, umieszczała komunikaty prasowe w swym organie i prasie lokalnej, jak również współdziałała w urządzaniu wycieczek na poszczególne targi, m. in. Brytyjskie. Ogółem zajmowano się 15 targami i wystawami, urządzanemi w Polsce i 14 poza granicami Polski.

WSPÓŁPRACA Z WŁADZAMI PRZEMYSŁOWEMI.

Sprawy targów gminnych.

W związku ze staraniami szeregu gmin o udzielenie im uprawnień na urządzanie targów tygodniowych wzgl. powiększenie ilości dotychczasowych dni targowych, Izba wzywaną była do wydawania opinji w tych sprawach. W szczególności Izba wezwaną została do wydania opinji, czy powiększenie ilości targów na bydło i konie w Mikołowie jest pożądane. W tej sprawie Izba wypowiedziała się przychylnie, wychodząc z założenia, że zwiększenie ilości targów do 2-ch na miesiąc, winno wpłynąć ożywiająco na transakcje temi zwierzętami i przyczynić się do wyrównania cen płaconych producentom. Poza tem targi te mogą przyczynić się do ożywienia obrotów handlu osiadłego wskutek zjazdu na te targi okolicznych włościan.

W sprawie targów małych w gminie Koszęcin, Izba wypowiedziała się przeciw urządzaniu targów małych w Koszęcinie, uważając, iż ze względu na nieznaczną liczbę ludności oraz stosunkowo dużą liczbę przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych w tej gminie wszystkie potrzeby lokalne mieszkańców tej gminy mogą być zaspokojone przez przedsiębiorstwa handlu osiadłego i rzemieślników tej gminy.

W sprawie wniosku o powiększenie ilości dni targowych na targach tygodniowych w Lublińcu o 1 dzień, wypowiedziano się przychylnie, zwracając równocześnie uwagę na konieczność dostosowania postanowień regulaminu targowego, opartego na nieobowiązującem już prawie Rzeszy Niemieckiej do obowiązującego obecnie prawa przemysłowego polskiego.

Odnośnie wniosku gminy Wisła w powiecie cieszyńskim o zwiększenie ilości dni targowych na bydło rogate do 12 dni rocznie, Izba oświadczyła, że zdaniem jej najwyżej możnaby zezwolić na zwiększenie ilości dni targowych do 6 dni w roku, oczywiście układając kalendarz targowy w ten sposób, aby z jednej strony dni targowe nie kolidowały z dniami targowemi sąsiednich gmin, t. j. Istebnej i Ustronia, z drugiej zaś, by przypadały one na okresy, w których ruch kuracjuszów jest słabszy.

W sprawie wniosku gminy Rydułtowy o udzielenie jej uprawnienia na targi na bydło i konie, mające odbywać się raz

w miesiącu, Izba ustosunkowała się przychylnie, uważając, iż urządzanie tych targów w okolicy rolniczej, w jakiej znajduje się ta gmina, jest wskazane. Poza tem zwrócono uwagę na potrzebę dostosowania regulaminu targowego do postanowień polskiego prawa przemysłowego.

W sprawie wniosku gmin Łaziska Górne i Niedobczyce o udzielenie im uprawnień na targi małe, Izba wysłała dłuższą opinję, w której uzasadniła swoje negatywne stanowisko w tej sprawie.

Odnośnie wniosku miasta Siemianowic o rozszerzenie obrotu targowego na targach wielkich także na bydło i nierogaciznę, Izba zasadniczo ustosunkowała się przychylnie, zaznaczając, że możnaby udzielić zezwolenia na odbywanie tych targów, jednak nie częściej niż 1 raz w tygodniu, aby nie wpływały one ujemnie na obroty Centralnej Targowicy w Mysłowicach, która znajduje się w bliskiem sąsiedztwie Siemianowic.

Również Izba wydała przychylną opinję w sprawie urządzenia w okresie przed świętami Bożego Narodzenia w Katowicach targu gwiazdkowego, który to targ odbywa się tradycyjnie co roku.

O ile chodzi o regulaminy targowe, to Izba zaopinjowała: regulamin targów małych w Rybniku, regulamin targów małych w Tarnowskich Górach, regulamin targów wielkich na konie i bydło w Rybniku, regulamin targów wielkich w Nowej Wsi, regulamin targowy miasta Pszczyny, regulamin targowy gminy Radzionków, miasta Wodzisławia i regulamin targów małych w Pszczynie. We wszystkich tych wypadkach Izba zakomunikowała swoje uwagi, w szczególności zaś co do artykułów dopuszczonych do obrotu na targach, przyczem kierowała się zasadami ustalonemi przez Komisję Ogólnej Polityki Gospodarczej Izby, które znajdują wyraz w nast. uchwale:

„Zważywszy, że zadaniem targów małych (tygodniowych) jest aprowizacja miejscowej i okolicznej ludności, a nie lepsze wykorzystywanie urządzeń lub miejsc targowych, przeważnie w celu stworzenia źródła dochodu dla gminy z opłat targowych, Komisja Polityki Gospodarczej stwierdza, że ze względu na silnie rozwinięty i zróżniczkowany handel osiadły, jak też ze względu na rozwiniętą sieć dróg bitych i kolei żelaznych

oraz liczne linje autobusowe i tramwajowe na Śląsku, obroty na targach małych mogą i powinny ograniczać się do obrotów temi płodami naturalnemi (surowemi) przyrody, które znajdują się jeszcze w stanie naturalnym wzgl. zostały tylko oczyszczone lub odpowiednio przyrządzone. Interpretacja pojęcia tego (surowe płody przyrody), jak zresztą i innych spotykanych w postanowieniach art. 61 prawa przemysłowego, winno być raczej ścieśniającą, w szczególności zaś zdaniem Komisji należałoby wykluczyć z obrotu targowego na targach małych tak zw. owoce południowe, jak wogóle owoce pochodzenia zagranicznego, które przychodzą do Polski nietylko w stanie oczyszczonym, lecz także odpowiednio posegregowane, opakowane itd. i które są raczej artykułem pół- lub luksuswym. Komisja sądzi, iż targi małe winny ułatwiać zbyt wytworów lokalnych i płodów z najbliższej okolicy, z tego więc powodu sprzedaż na targach owoców zagranicznych nie jest pożądana.

Pojęcie „małych zwierząt domowych" wobec wyraźnego wykluczenia w ustawie koni, krów i wołów jest jasne i nie wymaga specjalnej interpretacji.

Interpretacja pojęcia „artykułów żywnościowych wszelkiego rodzaju" mimo nieszczęśliwej redakcji winna być, zdaniem Komisji, także ścieśniająca. W szczególności z obrotu targowego należałoby wykluczyć wszystkie te artykuły żywnościowe, które są wytwarzane fabrycznym sposobem, a których sprzedaż regulują specjalne przepisy, przestrzeganie zaś tych przepisów na targach jest jeżeli nie niemożliwe, to utrudnione. W szczególności zdaniem Komisji z obrotów tych należałoby wykluczyć margarynę, conajmniej lepsze gatunki cukierków, konserwy, tak zw. artykuły kolonjalne oraz przyprawy wyrabiane systemem fabrycznym. O ile chodzi o sery mleczarskie, to i te ściśle biorąc są raczej wyrobem przemysłowym, prowadzonym i zbywanym przez sklepy, na targach więc należałoby dopuścić do obrotu oprócz sera białego (twarogu) tylko te gatunki sera, które nie wymagają większych umiejętności przy ich produkcji i pielęgnacji, a zatem mogą być wyrobem ludności okolicznej. Z ryb poza rybami słodkowodnemi we wszelkich postaciach, które mogą być produkowane na Śląsku, możnaby dopuścić tanie gatunki morskich ryb w stanie świeżym i mrożonym oraz szprotki, śledzie solone i tańsze gatunki innych ryb morskich wędzone i solone.

Pojęcie „naczynia gospodarcze i rolnicze" winnoby obejmować przedewszystkiem sprzęt kuchenny, głównie wyroby garncarskie, w żadnym jednak wypadku nie należałoby zaliczać doń wyrobów porcelanowych i tak zw. stołowizny (kompletów sztućców lepszych wyrobów tak zw. szkła stołowego). Z „narzędzi rolniczych" nie powinny być przedmiotem obrotu targów małych większe narzędzia rolnicze, wykonywane dziś przeważnie w fabrykach, jak pługi, brony, walce, kultywatory i tak zw. maszyny rolnicze (np. żmijki, wialnie, młynki, tryjery itp.).

O ile chodzi o rozszerzenie obrotu na inne artykuły, oprócz wymienionych w art. 61 ust. 1 prawa przemysłowego stosownie do zwyczajów i potrzeb miejscowych (art. 61 ust. 2) Komisja uważa, że ze względu na warunki handlowe na Śląsku najwyżej możnaby dopuścić do obrotów na targach wyroby lokalnych rzemieślników i rzemieślników z najbliższej okolicy.

Komisja wyraża zdanie, iż zasadami wyżej wymienionemi Izba winna kierować się przy wydawaniu opinji o poszczególnych regulaminach targowych."

Opinje w sprawach koncesyj przemysłowych oraz w sprawach związanych z wykonywaniem prawa przemysłowego.

W myśl postanowień prawa przemysłowego Izba otrzymywała do zaopinjowania wnioski poszczególnych petentów o udzielenie koncesyj na rozpoczęcie przemysłów, wymienionych w art. 8 tego prawa. Przy opinjowaniu tych spraw biuro Izby posługiwało się podkomisjami, wyłonionemi przez Komisję Ogólnej Polityki Gospodarczej Izby. Utworzone zostały podkomisje: dla koncesyj przemysłów instalacyjnych oraz dla innych koncesyj.

Ogółem od władz przemysłowych, załatwiających te sprawy, otrzymała Izba do zaopinjowania 69 wniosków, a mianowicie: o koncesje elektroinstalacyjne — 37, z których przychylnie załatwiono 15; o koncesje wodociągowe, kanalizacyjne wzgl. gazowe 15, z których przychylnie załatwiono 11; o koncesje na sale licytacyjne 6; o koncesje na wykonywanie zawodu budowniczego 3; na biuro wynajmu i sprzedaży filmów 1; o koncesje na wywiadownię handl. 1; o koncesje na prowadzenie agencji biura podróży 1; licencyj na skup okrężny starzyzny 1; li-

cencyj na handel okrężny starzyzną 1; licencyj na handel okrężny mlekiem 2; licencyj na przemysł okrężny (reperację maszyn do szycia) 1.

Urzędowi Wojewódzkiemu Śląskiemu po myśli art. 143 prawa przemysłowego wydano w 4-ch wypadkach opinję co do zaliczenia przedsiębiorstw, znajdujących się na liście rzemiosł, przyczem we wszystkich wypadkach, na podstawie zebranych materjałów dot. urządzeń i sposobu pracy przedsiębiorstwa, wypowiedziano się za zaliczeniem tych przedsiębiorstw do przemysłu fabrycznego.

Poza tem wydano opinję w 5-ciu wypadkach w sprawie udzielenia zezwolenia na wysprzedaże, w 9-ciu wypadkach w przedmiocie zezwolenia na prowadzenie przemysłu przez obcokrajowców, w 8-u wypadkach w sprawie przydziału soli dla celów przemysłowych, jak również udzielono w 20-tu wypadkach informacyj co do formalności związanych z uzyskiwaniem koncesyj, licencyj na handel domokrążny i w innych kwestjach, związanych ze zgłoszeniem przemysłu.

W związku z wykonywaniem prawa przemysłowego Izba była wzywaną przez poszczególne urzędy do wydawania opinij, czy dany rodzaj przemysłu należy według prawa przemysłowego uważać za przemysł wolny, czy też ma być zaliczony do przemysłów koncesjonowanych. W szczególności Izba otrzymała zapytanie, jak należy traktować prace instalacyjno-sanitarne. Na skutek przeprowadzonej wśród izb p.-h. ankiety, Izba zaznaczyła, że zazwyczaj pod pojęciem „instalacje sanitarne" w potocznym języku uważa się instalacje kanalizacyjne, aczkolwiek nieraz podciąga się pod to pojęcie i instalacje wodociągowe.

W sprawie prasowania bielizny, ubrań i t. p. Izba wyraziła pogląd, że, zdaniem jej, o ile prasowanie bielizny, ubrań itp. jest wykonywane samoistnie i zawodowo jako zajęcie zarobkowe, to w myśl art. 1 prawa przemysłowego jest przemysłem i winno być zgłoszone po myśli art. 7 prawa przemysłowego. O ile trudniący się tego rodzaju zajęciem zawodowo nie wykonuje tych prac u siebie, lecz wynajmuje swe usługi, chodząc od domu do domu, wzywany przez właścicieli danych przedmiotów do ich odprasowania, za wynagrodzeniem dniówkowem, jak to czynią np. praczki, to wówczas nie ma się do czynienia z pracą samoistną, wykonywaną na własny rachunek

i we własnem imieniu, a mamy wtedy do czynienia ze zwykłą umową najmu usług, i nie zachodzi potrzeba zgłoszenia przemysłu. Ponieważ Izbie dotąd nie są znane urzędowe lub sądowe wyjaśnienia w tej sprawie, wskazanem byłoby porozumienie się w tej sprawie z Urzędem Wojewódzkim Śląskim.

Na zapytanie, czy przedsiębiorstwa spedycyjne (przewóz towarów i przeprowadzki) podpadają pod art. 8 p. 8 prawa przemysłowego, t. j. czy właściciele tych przedsiębiorstw winni przy zgłoszeniu wykazać się posiadaniem koncesji, Izba wyraziła zapatrywanie, że art. 8 p. 8 prawa przemysłowego ma na widoku t. zw. biura reklamacyjne, a nie przedsiębiorstwa spedycyjne, które normalnie reklamacjami się nie trudnią. Oczywiście, gdyby biura spedycyjne obok przewożenia towarów i dokonywania przeprowadzek trudniły się także dochodzeniem roszczeń z umowy o przewóz towarów na kolejach, i to na podstawie listów przewozowych, nie przez nie opłaconych i nie na nie wystawionych, to musiałyby starać się o koncesję na biura reklamacyjne na podstawie art. 8 p. 8, sam zaś przemysł spedycyjny traktować należałoby jako przedsiębiorstwo odrębne, podlegające jedynie obowiązkowi zgłoszenia po myśli art. 7 prawa przemysłowego.

W sprawie zgłoszenia przemysłu wyrobu wentylatorów, motorków, łączników i t. d. Izba zakomunikowała, że tego rodzaju przemysł nie jest przemysłem instalacyjnym i zgłoszenie to należy traktować stosownie do przepisów art. 7 prawa przemysłowego.

Na zapytanie, czy laboratorja dentystyczne (wykonywanie sztucznych zębów i szczęk itp. bez wprawienia) podpadają pod art. 7 prawa przemysłowego, Izba podała, że ze względu na brzmienie art. 16 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 10. VI. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 32 z roku 1934) o wykonywaniu praktyki dentystycznej, technicy, którzyby nie wprawiali zębów i szczęk w jamie ustnej, a jedynie wykonywali je na podstawie dostarczonych im wycisków, mogliby zdaniem Izby, wykonywać te roboty na podstawie zwykłego zgłoszenia przemysłu w myśl art. 7 prawa przemysłowego. W zgłoszeniu takiem winnoby być, zdaniem Izby, wyraźnie zaznaczone: „wyrób sztucznych zębów, szczęk i t. d. na podstawie dostarczonych przez lekarzy dentystów i upr. techników

dentystycznych wycisków". W tej sprawie należałoby jednak zasięgnąć opinji Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego.

Na skutek zapytania, skierowanego do Min. P. i H., w którem Izba prosiła o wyjaśnienie, czy sprzedaż kilimów, wytwarzanych w Kossowie przez chałupników, wzgl. będących wytworami przemysłu ludowego, podpada pod postanowienia prawa przemysłowego, gdyż w myśl art. 2 p. 17 rozporządzenia Prez. R. P. z dnia 7. VI. 1927 r., w brzmieniu ostatnio obowiązującem, przemysł ludowy, przemysł domowy oraz praca chałupnicza nie podlegają przepisom rozporządzenia o prawie przemysłowem, zaś brak jest specjalnego rozporządzenia, regulującego sprawy cytowanych przemysłów, Ministerstwo podało pismem z dnia 26. I. 1935 r. następujące wyjaśnienie:

„Opracowany przez Ministerstwo Przem. i Handlu projekt rozporządzenia, o którym mowa w art. 2 ust. końcowy prawa przemysłowego, jest obecnie w trakcie uzgadniania z Ministerstwem Opieki Społecznej.

Niezależnie od tego stwierdza się, że wykonywana samoistnie, zawodowo i osobiście, bez stałej siedziby przemysłowej sprzedaż „towarów", a zatem r ó w n i e ż i d y w a n ó w, k i l i m ó w itp. jest przemysłem okrężnym stosownie do art. 45 prawa przemysłowego."

Wobec tego, że niektóre władze przemysłowe I instancji, załatwiające sprawy koncesyjne z art. 8 prawa przemysłowego, przesyłały opinję Izby, wyrażoną na zasadzie art. 9 i 10 prawa przemysłowego, do oświadczenia się poszczególnym organizacjom zawodowym, Izba zwróciła się do Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego z prośbą o wydanie władzom przemysłowym I instancji odpowiedniej instrukcji, aby praktyka ta nie była na przyszłość stosowaną.

Na skutek tego Urząd Wojewódzki Śląski wydał do władz przemysłowych I inst. okólnik, w którym zaznaczył, iż praktyka taka, jak wyżej podana, winna być bezwarunkowo zaniechana, gdyż nie znajduje żadnego uzasadnienia w odnośnych przepisach prawa przemysłowego, a powtóre podważa powagę Izby, wyłącznie powołanej z mocy ustawy przemysłowej do wyrażania opinij.

W związku z nadchodzącym okresem odnawiania licencyj na przemysł okrężny na rok 1936 Izba zwróciła się do Wydziału Przemysłu i Handlu Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego

z prośbą o wydanie zarządzeń przedłużających ważność ograniczeń w wydawaniu licencyj na tego rodzaju przemysł na podstawie art. 55 prawa przemysłowego również na rok 1936. Prośbę swą Izba motywowała tem, że w dalszym ciągu ilość domokrążców na Śląsku jest bardzo duża, a handel i przemysł okrężny nietylko czynią poważną konkurencję elementowi osiadłemu na Śląsku, lecz nie ponoszą zazwyczaj, w odpowiednim stosunku do swoich obrotów, ciężarów podatkowych i socjalnych.

W sprawie wniosku o zaliczenie przemysłu wyrobu samochodów i podwozi samochodowych do przemysłów koncesjonowanych przez odnośne uzupełnienie listy przemysłów, zawartej w par. 8 prawa przemysłowego, Izba przesłała Związkowi Izb P.-H. opinję, w której podkreśliła brak motywów do projektu odnośnego rozporządzenia, co uniemożliwia wyjaśnienie powodów gospodarczych jego wydania i zaznaczyła, że rozporządzenie winnoby ustalić warunki, jakim winni odpowiadać koncesjonarjusze. Zdaniem Izby jednak, wprowadzenie tego rodzaju przepisów nie wyda gospodarczo pozytywnych skutków.

Izba Przemysłowo-Handlowa wypowiedziała się za zaliczeniem wykuwania liter na nagrobkach, o ile nie jest ono wykonywane przez artystów, do rzemiosła kamieniarskiego.

Izba wypowiedziała się przeciwko zaliczeniu wyrobu pudełek do introligatorstwa. Również wypowiedziano się przeciwko zaliczeniu odlewnictwa metali do rzemiosła. Na żądanie Związku Izb Przem.-Handl. wydano opinję w sprawie interpretacji pojęcia „wyrąb mięsa".

Rejestr umów o naukę w przemyśle i handlu.

W roku sprawozdawczym, na skutek prowadzonej przez Izbę za pośrednictwem organizacyj gosp., prasy i szkół dokształcających perjodycznej akcji propagandowej w sprawie obowiązku zawierania z uczniami umów o naukę i rejestracji ich w Izbie, ogólna ilość umów nadesłanych do rejestracji poważnie wzrosła. Ogółem, tak za pośrednictwem organizacyj gospodarczych (m. in. Polski Związek Stowarzyszeń Kupieckich Woj. Śl. Katowice, Związek Drogerzystów oddział Gśl., Związek Kupców Żelaza i towarów żelaznych w Katowicach, Związek Gśl. Przemysłu Przetwórczego w Katowicach,

Stowarzyszenie Nieprotokułowanych Kupców Bielsko, Związek Restauratorów, właśc. kawiarń i hoteli Woj. Śl. w Katowicach, Zjednoczenie Gospodarcze Katowice i inne), jak również przez poszczególne przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowe nadesłano 1.077 umów.

Poniższa tabela ilustruje udział poszczególnych branż w globalnej ilości zarejestrowanych umów:

Branża:	Ilość zarej. umów:
1. Huty żelaza	177
2. Odlewnie metali i Fabr. maszyn	218
3. Fabr. kompres. i siln.	56
4. Fabr. celulozy i pap.	16
5. Fabryki mydła	9
6. Fabryki mebli	11
7. Fabryki chemiczne	8
8. Fabr. art. elektrotech. i warsztaty elektr.	115
9. Warsztaty inst. wodoc. i centr. ogrzew.	12
10. Fabryki kafli	6
11. Fabryki narzędzi	6
12. Drukarnie	18
13. Młyny	12
14. Banki	18
15. Drogerje	60
16. Restauracje i kawiarnie	19
17. Składy spoż. kolonj.	112
18. Handel żelazem i tow. żel.	42
19. Handel konfekcją	15
20. Handel tow. bław. tekst. i krótkiemi	36
21. Handel obuwiem	14
22. Handel rowerami, gramof. i maszyn	12
23. Handel art. galanter.	19
24. Księg. i hand. pap.	8
25. Handel art. sport.	6
26. Handel prod. olej. min.	6
27. Handel węglem	8
28. Handel drzewem	6
29. Różne	32
	1.077

W związku z wątpliwościami, jakie nasunęły się w praktyce przy rejestracji umów uczniowskich, w szczególności zaś sprawą rejestracji umów o naukę rzemiosła odbywaną w przedsiębiorstwach fabrycznych — Związek Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. z inicjatywy Izby Katowickiej zwrócił się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z prośbą o wydanie szczegółowych wyjaśnień w sprawie interpretacji odnośnych postanowień art. 116 prawa przemysłowego. Na skutek tego pisma Min. Przem. i Handlu wyjaśniło, że umowy o naukę rzemiosła, odbywaną również w przedsiębiorstwach fabrycznych, rejestrują terytorjalnie kompetentne Izby Rzemieślnicze. Ministerstwo wyraziło pogląd, iż zasadniczem kryterjum nie jest charakter pracodawcy lub miejsce odbywania nauki, lecz charakter zatrudnienia wzgl. kategorja zawodu (rzemiosła).

Na życzenie Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego Izba wypowiedziała się za wydaniem rozporządzenia o ograniczeniu ilości uczniów w przemyśle instalacyj elektrycznych wobec konieczności uporządkowania sprawy uczniów, których niektóre przedsiębiorstwa trzymają więcej, niż ze względu na stan swego zatrudnienia mogłyby wyszkolić.

Pozatem Izba, na skutek otrzymywanych zażaleń o niezawarciu umów zwracała uwagę poszczególnym przedsiębiorstwom na ustawowy obowiązek spisania umowy o naukę i rejestracji jej w Izbie.

ZGŁOSZENIA PROCEDERU.

Władze przemysłowe I instancji, prowadzące rejestry uprawnień przemysłowych, które w myśl art. 136 prawa przemysłowego mają obowiązek zawiadamiania Izby o wszelkich wpisach i zmianach, dokonanych w tychże rejestrach, nadesłały w roku sprawozdawczym 7.379 zawiadomień, z tego zgłoszenia firm nowych 5.176, zmiany 359 i odmeldowania 1844.

Dla ilustracji podajemy poniżej tabelę, przedstawiającą dane, dotyczące zgłoszeń w poszczególnych władzach przemysłowych:

Miejscowość	Zgłoszenia firm now.	W tem obnośny handel	W tem komiwojażerowie	Zmiany	Odgłosz. przem.	Razem
Katowice miasto	1.264	169	244	—	425	1.689
Katowice pow.	334	79	—	2	107	443
Chorzów	618	102	8	172	391	1.181
Świętochłowice	876	—	—	5	302	1.183
Rybnik	646	101	—	28	212	886
Tarnowskie Góry	147	23	4	7	38	192
Lubliniec	60	16	—	—	12	72
Mysłowice	49	—	—	2	30	81
Mikołów	79	—	—	4	26	109
Siemianowice	150	—	—	—	56	206
Pszczyna	188	80	2	—	8	196
Bielsko miasto	357	—	—	118	152	627
Bielsko powiat	195	—	—	18	69	282
Cieszyn	213	—	—	3	16	232
	5.176	570	258	359	1.844	7.379

REJESTR HANDLOWY.

W związku z wejściem w życie na terenie Wojew. Śląskiego polskiego kodeksu handlowego, który przewiduje, że rejestry handlowe prowadzą Sądy Okręgowe, Sąd Okręgowy, Wydział Handlowy w Katowicach przejął z dniem 1. IV. 1935 r. wszystkie rejestry handlowe, prowadzone dotychczas w myśl niem. kodeksu handlowego przez poszczególne Sądy Grodzkie.

W roku sprawozdawczym dział rejestrowy Izby otrzymał ogółem 1.504 zmian rejestrowych, z czego wpisano firm nowych 215, przeprowadzono zmiany w 711 wypadkach, zanotowano otwarcie likwidacji 137 firm, ukończono likwidację 24 firm i stwierdzono wygaśnięcie firm w 422 wypadkach. Z urzędu wykreślono 54 firmy. Pozatem zanotowano 2 zmiany w gwarectwach górniczych oraz 4 zmiany przy przedsiębiorstwach państwowych.

O ile chodzi o poszczególne rodzaje firm, to firm jednoosobowych zanotowano 125. Zmian w rejestrze firm pojedyńczych przeprowadzono 188, wygaśnięcie firm 353, wykreślono z urzędu 87 firm.

W dziale spółek jawnych i komandytowych zarejestrowano nowych firm 14, przeprowadzono zmiany rejestrowe

w 30 wypadkach, zgłoszono rozpoczęcie likwidacji 5 firm, ukończono likwidację 2 firm, wykreślono z urzędu 7 firm, zanotowano wygaśnięcie 36 firm.

W dziale spółek z ogr. odp. wpisano nowych 48 firm, zmian rejestrowych przeprowadzono 192. Zgłoszono likwidację 43 firm, ukończono likwidację 13 firm, zanotowano wygaśnięcie 16 firm, wykreślono z urzędu 15 firm.

W dziale spółek akcyjnych i komandytowo-akcyjnych zarejestrowano 18 firm, przeprowadzono zmian 109, zgłoszono likwidację 9 firm, ukończono likwidację 1 firmy, wykreślono na wniosek firm 9, zaś z urzędu 1.

W dziale rejestru spółdzielń zanotowano 6 nowych wpisów, 186 zmian, 21 zgłoszeń likwidacji, 8 ukończeń likwidacji i 23 wykreśleń z rejestru wskutek wygaśnięcia firmy.

W dziale „C" rejestru oddziałów zagranicznych spółek zanotowano 3 nowe wpisy, które przeniesiono z dawnego rejestru działu „B".

W myśl postanowień art. LXIV przepisów, wprowadzających kodeks handlowy, który przewiduje, że Izby P.-H. winny czuwać, aby nakazane przez prawo wpisy były dokonane i aby rejestr odpowiadał rzeczywistemu stanowi rzeczy i w tym celu mogą one zgłaszać wnioski w sądzie rejestrowym i odwoływać się od jego postanowień, Izba występowała do sądów o przeprowadzenie zmian w rejestrze, jak również o wezwanie firm, prowadzonych w większym rozmiarze do dopełnienia obowiązków rejestracji.

W szczególności Izba wysłała do poszczególnych Sądów Grodzkich, a następnie po objęciu rejestru handlowego przez Sąd Okręgowy, do Sądu Okręgowego w Katowicach, 126 wniosków o wykreślenie firm z rejestru handlowego wskutek zaprzestania ich działalności, z czego uwzględniono 93 wnioski, 31 wniosków o przeprowadzenie zmian rejestrowych, z czego załatwiły Sądy 19 wniosków i 95 wniosków o wezwanie firm, prowadzonych w większym rozmiarze do dopełnienia obowiązku rejestracji, z których załatwiono 38 wniosków.

O ile chodzi o podział na poszczególne Sądy Grodzkie, to cyfry te przedstawiają się następująco:

Miejscowość	Wykreśl. firm	Uwzględniono	Zmiany rej.	Uwzględniono	Rej. nowych firm	Uwzględniono	Razem wysłano	Razem uwzględn.
Katowice	74	52	20	11	80	30	174	93
Chorzów	16	13	7	6	3	1	26	20
Lubliniec	5	5	—	—	1	1	6	6
Mikołów	1	1	2	1	2	2	5	4
Mysłowice	6	5	—	—	1	—	7	5
Pszczyna	3	3	—	—	2	1	5	4
Ruda	6	5	—	—	—	—	6	5
Rybnik	6	5	—	—	3	3	9	8
Tarnowskie Góry	7	3	1	—	2	—	10	3
Wodzisław	2	1	1	1	1	—	4	2
	126	93	31	19	95	38	252	150

Wobec stwierdzenia przez Izbę, że kupcy zarejestrowani posługują się przy oznaczaniu swych przedsiębiorstw jedynie dodatkami firmowemi, co niezgodne jest z postanowieniem art. 26 par. 1 kodeksu handlowego, Izba zwracała się do Sądu Okręgowego w Katowicach z wnioskami o spowodowanie na podstawie art. 38 kodeksu handlowego odnośnych kupców do oznaczenia swych przedsiębiorstw zgodnie z obowiązującemi przepisami. Ogółem wniosków takich wysłano 40.

Izba za pośrednictwem organizacyj gospodarczych i prasy wysłała komunikaty, przypominające kupcom rejestrowym o obowiązku przedkładania sądowi rejestrowemu, w myśl par. 65 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, inwentarzy i bilansów, sporządzonych na koniec roku obrotowego. Pozatem Izba udzielała bądź piśmiennych, bądź też ustnych informacyj w sprawach, związanych z procedurą zgłoszenia wzgl. wykreślenia firmy z rejestru handlowego i innych sprawach, dot. rejestru handlowego.

W celu uzupełnienia katastru Izby w związku z nowemi wpisami do rejestru handlowego, jak też na podstawie wykazów wykupionych świadectw przemysłowych, Izba wysłała 900 kwestjonarjuszów, z których 701 firmy zwróciły wypełnione, 163 nie nadesłały wogóle, 9 zwróciło z dopiskiem urzędu pocztowego, że adresat jest nieznany, zaś 27 z dopiskiem, że adresat już nie prowadzi przedsiębiorstwa.

OPINJE W SPRAWACH OTWARCIA POSTĘPOWANIA UKŁADOWEGO.

W myśl art. 21 par. 2 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24. X. 1934 r. o prawie o postępowaniu układowem, przewodniczący Wydziału Handlowego Sądu Okręgowego zwracał się do Izby o opinję, czy otwarcie postępowania układowego jest wskazane, jak również co do użyteczności państwowej, gospodarczej lub społecznej przedsiębiorstwa, ubiegającego się o otwarcie postępowania układowego. Ogółem Izba w podobnych wypadkach zapytywana była 4 razy, przyczem w jednym wypadku chodziło o kopalnię węgla, w jednym o instytucję kredytową i kolekturę loterji państwowej, w jednym o pracownię i detaliczny handel futer oraz w jednym wypadku o firmę z branży galanteryjnej.

Przy wydawaniu swej opinji sądowi, Izba przeprowadzała skrupulatne badania, jaką opinją cieszą się dane przedsiębiorstwa pod względem wywiązywania się ze swych zobowiązań i prowadzenia interesów w ogólności, jakie były powody, które skłoniły firmy do zgłoszenia wniosku o otwarcie postępowania układowego, jak również o ile było to jej dostępnem, badanie bilansów tych firm.

INTERWENCJE O POLUBOWNE ZAŁATWIENIE SPRAW.

W roku sprawozdawczym Izba interwenjowała czterokrotnie w sprawie polubownego załatwienia zatargów między kupcami. W szczególności interwenjowano w sprawie zbyt wysokich stawek spedycyjnych dwukrotnie, jak też w sprawie bonifikaty ceny węgla, dostarczonego w gatunku nie odpowiadającym zamówionemu. Interwencja Izby w większości wypadków odniosła pozytywny skutek.

REFERAT INFORMACYJNY.

Poza informacjami piśmiennemi o firmach i produkcji okręgu Izby, które omówione zostały w dziale dot. stosunków z zagranicą, Biuro Izby udzielało także ustnych, telefonicznych i piśmiennych informacyj firmom swego obwodu i innym firmom polskim. Zapytań z kraju otrzymano 845, co, razem z zapytaniami zagranicznemi o możliwościach zbytu i sprzedaży, wynosi 1150 zapytań.

O ile chodzi o zapytania z kraju. to zapytywano o źródła nabycia m. i. następujących artykułów: tłuszczu kostnego, termometrów, masy okrzemkowej, minji ołowianej, papieru izolacyjnego, farby rdzochronnej, aparatów do opryskiwania drzewek owocowych, maszyn do wyrobu siatek drucianych, maszyn do zamykania puszek, maszyn rzeźnickich, włókienniczych oraz różnych artykułów przemysłu metalowo-przetwórczego, elektrotechnicznego, garbarskiego, spożywczego, chemicznego, ceramicznego i innych.

Poza tem referat informacyjny udzielał różnych informacyj władzom i urzędom, między innemi Ministerstwu Przemysłu i Handlu, Państwowemu Instytutowi Eksportowemu, urzędom skarbowym, urzędom celnym, urzędom opłat stemplowych, D. O. K. P., Dyrekcji Poczt i Telegrafów, Urzędowi Morskiemu, władzom wojskowym, konsulatom państw obcych, izbom P.-H. w kraju i zagranicą, bankom i innym instytucjom. Ogółem tego rodzaju informacyj udzielono 176.

W sumie ogólnej ilość udzielonych listownie informacyj wynosi 1326.

REFERAT STATYSTYCZNY.

Poza zbieraniem materjałów cyfrowych, dotyczących produkcji i zbytu, zatrudnienia, cen itp. w przemysłach i handlu na Śląsku, które Izba zużytkowała przy sporządzaniu swych sprawozdań eksportowych i gospodarczych, wysyłanych co miesiąc i częściowo ogłaszanych w wyciągu w Śląskich Wiadomościach Gospodarczych, Referat Statystyczny przygotował niektóre dane dla użytku innych referatów Biura Izby, jak też udzielał informacyj zarówno Sądom, jak też władzom administracyjnym i poszczególnym osobom i firmom, które w tych sprawach do Izby się zwracały. W szczególności referat ten przeprowadził ankietę w sprawie zużycia kwasu octowego, względnie octanu węgla w przemysłach śląskich, jak też i jego cen, której wyniki podał do wiadomości Izbie Przemysłowo-Handlowej w Krakowie. Dla jednego ze zrzeszeń handlowych zebrano informacje o taryfach prądu elektrycznego na Śląsku. Dla jednego z Sądów opracowano zesta-

wienie cen artykułów spożywczych w jednej z gmin nadgranicznych, jak też podano zmiany wskaźnika kosztów utrzymania. Dla Wydziału Pracy i Opieki Społecznej Urzędu Wojew. Śląsk. opracowano zestawienie cen żyta, pszenicy, jęczmienia i ziemniaków za okres kwiecień 1931 r. — marzec 1935 r. Dla Biura Prawnego Dyr. Okr. Kol. Państw. w Toruniu podano ceny eksportowe węgla polskiego do Francji na wiosnę r. 1933. Urzędowi Woj. Śląskiemu podano zestawienie cen bydła za czerwiec. Dla jednego z Sądów opracowano zestawienie cen piasku budowlanego za lata 1923, 1925 i 1929, podając jednocześnie informacje o cenie, płaconej za prawo wydobywania piasku. Dyrekcji Okr. Kolei Państw. w Katowicach podano ceny makuchów za lata 1934 i 1935. Jednej z Izb Przemysłowo-Handlowych przesłano zestawienie cen miału węglowego w latach 1929—1935. Dla jednego z Sądów opracowano ceny starego ołowiu na Śląsku za lata 1931—1932. Dla jednego z przedsiębiorstw sporządzono zestawienie cen żyta na Śląsku w okresie 1926—1931. Sądowi Okręgowemu w Katowicach podano ceny materjałów budowlanych w latach 1925 i 1934 oraz płace robotnicze w tychże latach. Dla jednej z firm przemysłowych opracowano zestawienie danych o imporcie sadzy, czerni kostnej, bejcy orzechowej i grafitu w r. 1934 i 9 miesiącach r. 1935 do Polski. Dla jednego z Sądów opracowano zestawienie cen siana łąkowego na Śląsku w II półroczu r. 1934. Szefostwu Sztabu 23 Dyw. Piechoty udzielono informacyj o cenach mięsa i słoniny. Związkowi Izb Przem.-Handl. i miejscowemu Oddziałowi Sprzedaży Państwowego Monopolu Spirytusowego udzielano co miesiąc informacyj o cenach benzyny na stacjach benzynowych w Katowicach. Przy pomocy specjalnych Komisyj Cennikowych Referat Statystyczny Izby opracował 12 cenników miesięczn. artykułów budowlanych na Śląsku oraz 50 cenników masła i mleka na Śląsku. Cenniki te były rozsyłane licznym urzędom i zrzeszeniom, a jak tego dowodzi szereg zapytań o cenniki masła i mleka od przedsiębiorstw dostarczających te artykuły z innych województw na Śląsk, cieszyły się one dużem zainteresowaniem i były przedrukowywane zarówno w codziennej Gazecie Handlowej, Biuletynie PATa i prasie fachowej. Wszystkie te cenniki ogłaszane były również w Śląskich Wiadomościach Gospodarczych.

Ogółem Referat Statystyczny poza cennikami, załatwił 45 spraw na piśmie. Pozatem codziennie udzielano poszczególnym interesentom informacyj ustnych w Biurze Izby, jak też przy pomocy telefonu.

Biuro Ekspozytury wysyłało co miesiąc zestawienia cen hurtowych ważniejszych artykułów Instytutowi Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen oraz Ministerstwu Przemysłu i Handlu.

Dwukrotnie Izba udzieliła Sądom informacyj o wysokości odsetek pobieranych w handlu, przyczem w pierwszym wypadku chodziło o odsetki pobierane przed 1 sierpnia 1924 r., w drugim zaś o odsetki pobierane od pożyczek prywatnych w r. 1930. W obu wypadkach Izba musiała przeprowadzić specjalne ankiety, ponieważ odnośnych danych nie notowały żadne zestawienia statystyczne.

Również zebrano w drodze ankiety informacje o cenach skórek króliczych i zajęczych dla Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego w Warszawie, które zamierzało poprzeć hodowlę królików.

Przeprowadzono także ankietę w sprawie wysokości przeciętnych diet prokurentów i dyrektorów spółek z ogr. odp.

Dla Urzędu Statystycznego w Warszawie opracowano zestawienie cen surowca drzewnego i materjałów tartych za r. 1934 do użytku przy opracowaniu statystyki produkcji za ten rok.

Ponadto na podstawie art. 8 ustawy o opłatach stemplowych Izba Przemysłowo-Handlowa udzieliła po przeprowadzeniu specjalnej ankiety informacyj o bieżącej wartości akcyj 2 fabryk niemieckich i obligacyj zakładu obligacyjnego niemieckiego. W drugim wypadku podano Urzędowi Opłat Stemplowych na podstawie przeprowadzonej wśród banków ankiety kurs Effektenspermarki w Katowicach w dniu 14 listopada 1934 r., który wynosił wówczas 73—78 zł za 100 RM.

ZAWIADOMIENIA O DOSTAWACH I PRZETARGACH.

Izba otrzymywała w okresie sprawozdawczym stale zawiadomienia o przetargach na roboty i dostawy dla różnych władz i instytucyj państwowych i samorządowych. Ogółem

Izba otrzymała 31 zawiadomień o różnych przetargach, a mianowicie 15 zawiadomień z Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Katowicach, 13 z Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Poznaniu, oraz po jednem zawiadomieniu z Min. Komunikacji, Dyrekcji Okr. Kolei Państwowych we Lwowie i od Prezesa Sądu Okręgowego w Tarnowie. Przetargi te dotyczyły m. in. dostaw na wyroby druciane, żelazne, narzędzia, rury, plompy ołowiane, materjały budowlane, śruby, gwoździe itp. oraz na budowę mostów, kanałów, przebrukowanie ulic, roboty malarskie itp.

Po stwierdzeniu, jakie artykuły wzgl. roboty mogą zainteresować firmy okręgu Izby, przesyłano zainteresowanym odpisy wzgl. wyciągi z list przetargowych, podając im równocześnie termin składania ofert i inne posiadane informacje.

Na podstawie nadesłanej korespondencji Izba może stwierdzić, że w licznych wypadkach przedsiębiorstwa jej okręgu skorzystały z tych zawiadomień i wzięły udział w przetargach.

ZAŚWIADCZENIA.

Biuro Izby wystawiło ogółem 393 różnych zaświadczeń. Między innemi wystawiono: 94 zaświadczeń dla urzędów pocztowo-celnych na otrzymane przez firmy wzory wyrobów, których produkcja miałaby być podjęta przez przedsiębiorstwa krajowe, 3 zaświadczenia o wypadkach siły wyższej, 5 zaświadczeń w sprawach importu pomarańcz, 2 zaświadczenia w sprawie przydziału spirytusu i soli dla celów przemysłowych, 13 zaświadczeń w związku z przetargami na dostawy krajowe i zagraniczne, 7 zaświadczeń w związku z innemi transakcjami eksportowemi, 2 zaświadczenia dla uczniów przemysłowych w sprawie odroczenia służby wojskowej, 25 zaświadczeń zawierających tłumaczenia zagranicznych świadectw pochodzenia, 12 zaświadczeń dot. firm wpisanych w rejestrach handlowych, 10 zaświadczeń dla uczniów przemysłowych na uzyskanie okresowych biletów wolnej jazdy, 4 zaświadczenia w sprawie wydania wiz konsularnych, 20 zaświadczeń w sprawach podatkowych, 12 zaświadczeń dla ajentów ubezpieczeniowych, 3 zaświadczenia co do własnoręczności podpisów dla Monitora Polskiego, 13 zaświadczeń o notowaniach walut i akcyj,

9 zaświadczeń o firmach w związku z przetargami państwowemi, 2 zaświadczenia co do znaków towarowych. Większość zaświadczeń wydaną została podróżującym i kupcom w celach legitymacyjnych.

Poza tem w myśl par. 2 p. b) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 26. IV. 1935 r. wydano 46 zaświadczeń na zniżki celne, m. in. na kwarc mielony, siarczan baru, nadmanganian potasu, dekalkomanję, wosk bielony, lecytynę, braunsztyn w proszku, złom żeliwny, żelazo taśmowe w rolach na zimno walcowane i inne, oraz 30 innych zaświadczeń.

Niezależnie od wymienionych zaświadczeń Izba wystawiała zaświadczenia pochodzenia towarów, wywożonych zagranicę, statystykę których podaje się w osobnej tablicy, jak również wystawiała zaświadczenia podpisów na fakturach towarów eksportowanych do niektórych państw.

SPRAWY PATENTOWE.

W związku z zapytaniami Urzędu Patentowego R. P. w Warszawie w sprawie stwierdzenia, czy dany znak towarowy znany jest w obrocie handlowym, od jakiego czasu i jako znak której firmy — Izba w okresie sprawozdawczym wydała opinję w 20 wypadkach.

W szczególności chodziło o znak słowny: „Derby" dla oznaczania czekolady, „Kidfinish" dla olejów apreturowych, „The Ge Be Shoe" na obuwiu, Nr. 3022 na puszkach do pudrowania, „Chlorodont" na pastach do zębów i wyrobach kosmetycznych, znak „Hollanda" wzgl. „Hollandia" na oznaczanie kakao, znak z napisem „Rotkäppchen-Wolle" dla przędzy wełnianej, znak przedstawiający rysunek dzwonu z napisem „Kovenio" dla oznaczania surogatów kawy, znak „Chlorodont" dla oznaczania pasty, proszków, wody i szczoteczek do zębów, znak słowny „Cédib" na oznaczanie wszelkich wyrobów perfumeryjnych, mydła, grzebieni, gąbek i innych akcesoryj toaletowych, oznaczenie „O" na mydło, określenie „Mieszanka Luksowa" na oznaczenie mieszanek kawy, wszelkiego rodzaju domieszek do kawy, przetworów i wszelkich surogatów kawy, znak „Tatry" dla oznaczania wyrobów cukierniczych, a w szczególności cukierków i karmelków, znaki „Vasenol" i „Vaselan" na opakowaniach pudru dla dzieci, znak „Cwikła" z rysunkiem dwóch pegazów opartych na kole

do oznaczania mydła, znak „Ravis" dla oznaczania artykułów kosmetycznych, znak towarowy obrazowy, przedstawiający rysunek krowy, dla oznaczania cukierków śmietankowych, znak „H. P." dla oznaczania części i aparatów hamulcowych do taboru kolejowego i tramwajowego, znak „Argus" na oznaczanie obręczy drewnianych do rowerów.

Również na zapytanie Urzędu Patentowego wydano opinję w przedmiocie, czy szyny, żelazne materjały do budowy nawierzchni kolejowych, żelazo kątowe, teowe i korytkowe, obręcze żelazne i podkładki są uznawane w handlu za towary tego samego rodzaju, co części i aparaty hamulcowe do taboru kolejowego i tramwajowego.

SPRAWOZDANIE IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W KATOWICACH Z DZIAŁALNOŚCI NA POLU OŚWIATY ZAWODOWEJ.

W szeregu zadań, jakie na izby przemysłowo-handlowe nałożyło Państwo, jednem z najważniejszych jest zakładanie, prowadzenie i popieranie we współpracy z władzami oświatowemi szkół zawodowych i dokształcających.

W roku sprawozdawczym, obejmującym dane lat szkolnych 1934-35 i 1935-36 (pierwsza połowa tego roku), Izba utrzymywała 6 koedukacyjnych jednorocznych szkół przysposobienia kupieckiego (w Katowicach, Chorzowie, Mysłowicach, Tarnowskich Górach, Rybniku i Bielsku), oraz 3-klasową koedukacyjną szkołę handlową w Rybniku ze specjalną klasą czwartą o kierunku ekonomiczno-handlowym.

W ubiegłym roku szkolnym (1934-35) wszystkie szkoły przysposobienia kupieckiego Izby liczyły 6 klas o 9-ciu oddziałach. Zapisanych do szkół było 411 młodzieży obojga płci. Świadectw ukończenia wydano 305. Do szkoły handlowej w Rybniku (o 4-ch klasach i 5-ciu oddziałach) uczęszczało 147 młodzieży. Świadectw rocznych wydano 103, zaś świadectw ukończenia 31. Łącznie szkoły Izby liczyły w roku 1934-35 11 klas o 14-tu oddziałach, 558 młodzieży obojga płci (na początku roku szkolnego) i 67 nauczycieli, nie licząc personelu administracyjnego i woźnych. Świadectw ukończenia wydano ogółem 336 i 103 świadectw rocznych.

Dane statystyczne szkół przedstawiały się w roku szkolnym 1934-35 jak następuje:

Szkoły przysposobienia kupieckiego (rok szkolny 1934-35):

Miejscowość (siedziba szk.)	Ilość klas	Ilość oddziałów	Ilość uczn. na pocz. roku	Ilość uczn. w końcu rokn	Ilość wyd. świad. uk.
Katowice	1	3	132	119	110
Chorzów I	1	2	96	89	67
Rybnik	1	1	41	38	28
Mysłowice	1	1	54	49	35
Tarn. Góry	1	1	44	43	37
Bielsko	1	1	44	30	28
Razem	6	9	411	368	305

3-kl. Szkoła Handlowa w Rybniku ze specjalną klasą czwartą o kierunku ekonomiczno-handlowym (rok 1934-35):

Klasy	Liczba uczniów na pocz. r.	Liczba uczniów w końcu r.	Wydano świadectw rocznych	Wydano świadectw ukończenia
I a	36	31	31	—
I b	53	51	51	—
II	23	21	21	—
III	19	16	—	15
IV	16	16	—	16
Razem	147	135	103	31

We wszystkich szkołach przysposobienia kupieckiego w bieżącym roku szkolnym (pierwsza połowa 1935-36) pobiera ogółem naukę 558 młodzieży obojga płci. Liczba zatrudnionych nauczycieli w tych szkołach wynosi 55 osób. Do 3-kl. szkoły handlowej w Rybniku uczęszcza 258 młodzieży, a liczba zatrudnionych nauczycieli w tej szkole wynosi 17 osób. Łącznie szkoły Izby kształcą w bieżącym roku szkolnym 816 młodzieży obojga płci i zatrudniają 64 siły nauczycielskie, nie licząc personelu administracyjnego.

Liczby uczniów w szkołach przysposobienia kupieckiego przedstawiają się na początku roku szkolnego 1935-6 jak następuje:

Szkoły przysposobienia kupieckiego (rok szk. 1935-36):

Miejscowość (siedziba szk.)	Ilość klas	Ilość oddziałów	Zapisanych na pocz. r. szk. chłopców	dziewczynek	ogółem
Katowice	1	3	104	94	198
Chorzów I	1	2	57	51	108
Rybnik	1	1	22	22	44
Mysłowice	1	1	30	28	58
Tarn. Góry	1	2	63	35	98
Bielsko	1	1	26	26	52
Razem	6	10	302	256	558

Dane statystyczne Szkoły Handlowej w Rybniku przedstawiają się na początku bieżącego roku szkolnego (1935-36) jak następuje:

1) Liczba uczniów pod względem wieku

w każdej klasie z osobna:		Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	III	IV	Sa
urodz. w r.:	1914	—	—	—	—	2	1	2	5
	1915	—	—	—	—	1	1	2	4
	1916	—	—	—	—	1	2	1	4
	1917	—	1	—	—	4	2	—	7
	1918	4	4	1	2	1	5	6	23
	1919	6	7	2	2	10	8	1	36
	1920	21	14	10	22	17	—	—	84
	1921	16	37	34	7	1	—	—	95
	Razem	47	63	47	33	37	19	12	258

2) Liczba uczniów pod względem zatrudnienia rodziców:

	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	III	IV	Sa
a) dzieci obywateli ziem.	—	—	—	—	—	—	—	—
b) dzieci włościan i rolnik.	4	2	6	1	1	2	1	17
c) dzieci robotn. rolnych	—	—	—	—	3	—	—	3
d) dzieci rzemieślników	2	4	3	6	3	1	1	20
e) dzieci przemysłowców	6	2	1	—	—	1	—	10
f) dz. urzęd. fabr. i przem.	—	1	—	—	1	1	1	4
g) dzieci robotników	11	11	16	10	9	1	2	60
h) kupców i przeds. hand.	3	4	1	1	2	1	1	13
i) dzieci robotn. i służby	—	—	—	—	—	—	—	—
j) dzieci urzędn. państw.	7	19	9	4	6	3	1	49
k) dzieci urzęd. pryw. i kom.	2	1	6	2	2	—	—	13
Do przeniesienia	35	44	42	24	27	10	7	189

	Ia	Ia	Ic	IIa	IIb	II	III	Sa
Z przeniesienia	35	44	42	24	27	10	7	189
l) dzieci wojsk. oficerów	—	—	—	—	—	—	—	—
m) dzieci wojsk. podoficer.	—	—	—	—	—	—	—	—
n) dzieci inteligencji zawod.	—	—	—	—	—	—	—	—
o) dzieci nauczycieli	—	—	—	—	—	—	—	—
p) dzieci kapitalistów	—	—	—	—	—	—	—	—
r) dzieci właśc. nieruchom.	—	—	—	—	—	—	—	—
s) dzieci wyrobników	—	—	—	—	—	—	—	—
t) dzieci innych zawodów	12	19	5	9	10	9	5	69
Razem	47	63	47	33	37	19	12	258

3) Liczba dzieci pod względem wyznania:

a) rzymsko-katolickiego	44	63	47	32	37	19	12	254
b) ewangelickiego	2	—	—	1	—	—	—	3
c) grecko-katol.	—	—	—	—	—	—	—	—
d) prawosławnego	—	—	—	—	—	—	—	—
e) mojżeszowego	1	—	—	—	—	—	—	1
f) innych wyznań	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	47	63	47	33	37	19	12	258

4) Liczba klas zasadniczych 4. Szkoła Kupiecka 1 klasa. Liczba oddziałów równoległych 3. Szkoła Kupiecka —.

5) Liczba uczniów w każdej z osobna:

a) dziewcząt	47	—	—	13	—	4	3	67
b) chłopców	—	63	47	20	37	15	9	191
Razem	47	63	47	33	37	19	12	258

W początkach bieżącego roku szkolnego Izba zamierzała, wskutek wystąpień kupiectwa, otworzyć szkołę przysposobienia kupieckiego w Cieszynie. Zamiar ten nie został jednak zrealizowany wobec małej frekwencji chętnych do nauki. Projektowane jest ponowienie wysiłków w kierunku otwarcia tej szkoły w początkach roku szkolnego 1936-37.

Izba dokłada również dużo starań w kierunku jakościowego podniesienia szkół tak przez staranniejszy dobór personelu nauczycielskiego, co pociągnęło za sobą liczne zmiany w roku sprawozdawczym na stanowiskach kierowniczych (w Katowicach, Bielsku) i nauczycielskich, jak i lepsze oraz wydatniejsze jego wykorzystanie.

W związku z organizacją szkół zawodowych, przeprowadzaną przez Ministerstwo, zaszła konieczność stopniowego przystosowania obecnego stanu szkół do nowych wymagań

i potrzeb. Pociągnęło to za sobą konieczność poważniejszych zmian lokalowych, ich adaptacji, uporządkowania prawie wszystkich dotychczasowych lokali, uzupełnienia sprzętu szkolnego i pomocy szkolnych. Zwłaszcza poważne inwestycje przeprowadziła Izba na terenach szkół w Chorzowie, Tarn. Górach, Mysłowicach i Bielsku. Dało to możność przystąpić już obecnie do realizacji nowego programu szkolnego w Mysłowicach, Chorzowie i Rybniku. W bieżącym roku szkolnym zamierzenia Izby idą w kierunku dalszej rozbudowy i uporządkowania szkół celem całkowitego przystosowania ich do nowych wymagań i potrzeb. Niestety, pracy tej przeszkadza poważnie nieuregulowana dotychczas sprawa lokalów szkolnych.

Szkoły Izby, poza Bielskiem i Rybnikiem, mieszczą się od lat „kątem" w lokalach innych szkół. Stan ten jest wysoce niewygodny, gdyż nie pozwala na należyte zagospodarowanie i uporządkowanie szkół, powoduje częste zmiany lokalów szkolnych, nie pozwala na poważniejsze inwestycje szkolne w kierunku rozbudowy pomocy naukowych, organizowania pracowni towaroznawczych, handlowych i świetlic, hamuje rozwój szkół oraz ich prowadzenie na należytym poziomie.

Uregulowanie spraw lokali szkolnych, stabilizację tych stosunków oraz przydziału odpowiedniej ilości ubikacyj szkolnych dla szkół — Izba uważa za jedną z najdonioślejszych i najwięcej palących kwestyj w dziedzinie swych posunięć w bież. roku szkolnym na terenie szkolnictwa.

Należyte i szybkie rozwiązanie tych spraw zadecyduje wogóle o dalszem istnieniu tak szkół przysposobienia kupieckiego, jak również 4-kl. szkoły handlowej w Rybniku.

Stan lokali szkolnych poszczególnych szkół Izby przedstawia się w danej chwili jak następuje:

K a t o w i c e. — Szkoła Przysposobienia Kupieckiego mieści się w lokalu mniejszościowej szkoły powszechnej przy ul. Stawowej Nr. 6. Szkoła zajmuje 5 ubikacyj; w 3-ch mieszczą się klasy (3 oddziały o 198 uczniach), w 4-ej — maszyny do pisania i pomoce towaroznawcze, 5-a, mała ubikacja — to pokój nauczycielski, kierownika i kancelarja. Poza tem w suterynie szkoła posiada mały pokoik na szatnię. Szkoła korzysta również z sali gimnastycznej, należącej do wymienionej szkoły powszechnej. Dotychczasowe prace w szkole zmierzają do

uporządkowania niedociągnięć z lat ubiegłych w kierunku należytej adaptacji lokalu oraz jego podziału i racjonalnego wyzyskania. W klasie, zajętej dotychczas przez maszyny i pomoce towaroznawcze, należałoby urządzić w bieżącym roku szkolnym pracownię towaroznawczą, gdyż szkoła w przyszłym roku szkolnym zacznie realizować nowy program szkół przysposobienia kupieckiego. Zachodzi potrzeba uzyskania ubikacji dla maszyn, w której można byłoby urządzić niewielką pracownię handlową. Świetlica, sklep uczniowski i samorząd szkolny wymagają również dodatkowej ubikacji. Celem zaspokojenia chociażby w ramach skromnych potrzeb szkoły należy ilość dotychczasowych sal zwiększyć o 2, co łącznie dałoby szkole 6 ubikacyj. W przeciwnym razie zajdzie konieczność zmniejszenia ilości oddziałów do 1 lub 2, co odbije się ujemnie na młodzieży, która nie będzie się mogła dostać do szkoły, najliczniejszej pod względem frekwencji. Już w bież. roku szkolnym około 100 młodzieży obojga płci zmuszeni byliśmy pozostawić poza szkołą wobec braku dla niej miejsca w szkole.

Szkoła jest rok rocznie niepokojoną groźbą czy to zmniejszenia ilości ubikacyj, czy też nawet całkowitego usunięcia szkoły z dotychczasowego lokalu.

Chorzów. — Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Chorzowie zajmuje 3 ubikacje, w których mieszczą się 2 równoległe oddziały oraz pokój nauczycielski, kierownika i kancelarja. Do pokoju nauczycielskiego przylega mała salka, w której mieszczą się organizacje szkolne. Poza tem szkoła korzysta wspólnie z Instytutem Kształcenia Handlowego z ogólnej sali maszyn, z pracowni towaroznawczej, świetlicy, szatni oraz z sali gimnastycznej. Prawdopodobnie szkoła będzie miała możność korzystania i z pracowni handlowej, która w danej chwili znajduje się w budowie.

Ze wszystkich szkół Izby wyżej wymieniona posiada najlepsze warunki lokalowe i naukowe. Wobec jednak dalszego rozrastania się Instytutu Kształcenia Handlowego, który prowadzi szereg szkół zawodowych, Szkole Przysposobienia Kupieckiego w Chorzowie zagraża usunięcie z dotychczasowego lokalu od przyszłego roku szkolnego. Jeżeli fakt ten miałby w rzeczywistości miejsce, byt szkoły byłby poważnie zagrożony.

Mysłowice. — Szkoła Przysposobienia Kupieckiego zajmuje 4 ubikacje w gmachu szkoły powszechnej przy Placu Wolności. Szkoła już dwa razy zmieniała lokal. Z wymienionych 4 ubikacyj jedna zajęta jest przez klasę, druga przez maszyny i pomoce towaroznawcze, trzecia — przez organizacje szkolne, sklepik i świetlice, w czwartej mieści się pokój kierownika, nauczycieli i kancelarja. W bieżącym roku szkolnym groziła ponowna przeprowadzka, co czasowo dało się usunąć, jednak warunki lokalowe wymienionej szkoły nie są jeszcze ustabilizowane. W ubiegłym roku szkolnym Izba poczyniła szereg poważnych wydatków, związanych z adaptacją całego lokalu, z urządzeniem świetlicy, w początkach zaś bież. roku szkolnego Izba organizuje pracownię towaroznawczą oraz w skromnych rozmiarach handlową. Z uwagi na powyższe zmiany i inwestycje koniecznem jest zwiększenie lokalu o 2 ubikacje. Narazie szkoła radzi sobie w swoich posunięciach w ramach dotychczasowych możliwości, nieodzownym jednak warunkiem normalnego rozwoju szkoły jest pozostawienie jej w dotychczasowym gmachu i ustabilizowanie płynnych, jak dotąd, stosunków.

Tarnowskie Góry. — Warunki lokalowe Szkoły Przysposobienia Kupieckiego w Tarn. Górach są również bardzo niepomyślne i szczupłe, bowiem szkoła posiada obecnie 96 uczniów, a tylko 2 klasy do nauki, pokoiczek dla kierownika, personelu nauczycielskiego i kancelarji szkoły. Maszyny do pisania i pomoce towaroznawcze znajdują się w innym lokalu, odległym o 10 minut drogi. Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Tarn. Górach posiada najszczuplejszy lokal ze wszystkich szkół, znajdujących się na tym terenie, bowiem np. szkoła zawodowa żeńska, która ma podobną ilość uczenic, posiada 9 ubikacyj szkolnych. Biorąc pod uwagę wymagania, potrzebne do realizowania nowego programu, niezbędne są dwie sale wykładowe, sala towaroznawcza, sala dla pracowni handlowej, sala na świetlice oraz organizacje szkolne. Wolne lokale, które nadawałyby się dla Szkoły Przysp. Kupieckiego w Tarn. Górach, są następujące: a) stary budynek Państw. Gimnazjum Żeńskiego przy ul. Opolskiej, w którym obecnie mieszczą się organizacje młodzieży tegoż gimnazjum, a które w zupełności mogłyby się pomieścić w nowym gmachu Gimna-

zjum Żeńskiego; b) gmach Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego przy ul. Opolskiej, które obecnie się likwiduje. Seminarjum posiada w danej chwili tylko jedną klasę czynną, olbrzymi zaś gmach z licznemi klasami stoi pustką; c) gmach dawnego szpitala Spółki Brackiej przy ul. Opolskiej, który zupełnie stoi pusty. A jest to gmach duży i obszerny.

Bielsko. — Wobec likwidacji Izby Handlowej w Bielsku Szkoła Przysposobienia Kupieckiego znalazła pomieszczenie w gmachu Izby, w którym zajmuje 4 ubikacje, odpowiednio przerobione i dostosowane do potrzeb szkoły. W miarę rozwoju szkoła prawdopodobnie będzie mogła rozszerzyć swój stan posiadania kosztem sal, znajdujących się na I piętrze gmachu. Ujemną stroną lokalu wymienionej szkoły jest to, że na miejscu nie ma odpowiedniej sali, nadającej się na prowadzenie ćwiczeń gimnastycznych.

Rybnik. — W Rybniku Izba Przemysłowo-Handlowa prowadzi Jednoroczną Szkołę Przysposobienia Kupieckiego i 4-klasową Koedukacyjną Szkołę Handlową. Wszystkie wyżej wymienione szkoły znajdują się w niewielkim piętrowym budyneczku, całkowicie nie nadającym się do potrzeb szkolnych. Wobec niemożliwości znalezienia na terenie Rybnika innego lokalu na ten cel, budowa własnego gmachu dla szkół handlowych w Rybniku jest kwestją palącą i pilną.

Już od samego początku swego istnienia szkoły te walczą z trudnościami, spowodowanemi brakiem własnego gmachu szkolnego. Z każdym rokiem sytuacja się pogarsza, gdyż w miarę przyrostu młodzieży brak pomieszczenia dotkliwie się odczuwa. W bież. roku szkolnym szkoły liczą 302 młodzieży obojga płci. Lokal, jakim obecnie szkoły dysponują, jest szczupły i nie odpowiada warunkom normalnym szkolnym, klasy są niskie, małe, ciasne. Brak boiska i sal gimnastycznych. Brak pracowni towaroznawczej, fizycznej, chemicznej, odpowiedniej sali do prowadzenia kantoru praktycznego, pomieszczenia na bibljotekę uczniowską, świetlicy, izby harcerskiej, auli, gdzieby młodzież w okresie zimowym i w dnie deszczowe mogła spędzać czas podczas przerw, szatni dla chłopców i dziewcząt, pokoju nauczycielskiego itp. Powyższe braki powodują potrzebę i konieczność budowy własnego gmachu.

W grudniu roku ubiegłego powstał przy Izbie Przem.-Handlowej w Katowicach Komitet Budowy Szkoły Handlowej w Rybniku. Byłoby pożądane, aby wyżej wspomniany komitet rozpoczął swą akcję, wzgl. przekazał ją na rzecz Magistratu m. Rybnika, który byłby skłonny akcję budowy ująć w swe ręce. Są już nawet zatwierdzone plany ministerjalne mającego powstać gmachu. Plac szkoła posiada przyznany uchwałą Magistratu. Nadto Magistrat uchwalił 150.000 zł na budowę szkoły, o ile dostanie na ten cel pożyczkę niskooprocentowaną. Nadto Wydział Powiatowy zadeklarował zł 20.000. Również i Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświec. Publ. przyrzekło poprzeć finansowo sprawę budowy szkoły w Rybniku.

Reasumując, postulaty Izby w dziedzinie spraw lokalowych są następujące:

1. stabilizacja stosunków lokalowych na przeciąg przynajmniej kilku lat w tych szkołach, które mają pomieszczenie w gmachach szkolnych wspólnie z innemi szkołami; dotyczy to zwłaszcza Chorzowa, Mysłowic i Katowic;
2. konieczność przydziału Szkole Przysp. Kupieckiego w Tarn. Górach innego i odpowiedniejszego lokalu, zwłaszcza, że możliwości takiego załatwienia sprawy istnieją;
3. konieczność rozszerzenia dotychczasowych lokali szkół: w Katowicach co najmniej o 2 ubikacje, w Mysłowicach conajmniej o 1 ubikację, w Tarn. Górach conajmniej o 2 ubikacje (o ile szkoła pozostałaby w dotychczasowym lokalu);
4. konieczność jak najszybszego przystąpienia do budowy gmachu szkolnego dla szkół handlowych w Rybniku.

W sprawach lokali szkolnych Izba apelowała kilkakrotnie do czynników samorządowych i oświatowych Woj. Śląskiego, bez pomocy i życzliwości których nie da się tych zagadnień pomyślnie rozwiązać.

W dziedzinie nauki i wychowania nadzór Izby przejawiał się w następujących czynnościach:

1. w stałej współpracy i współdziałaniu z Wydziałem Oświecenia Publ. Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego,
2. w realizowaniu tymczasowej instrukcji dla szkół handlowych,

3. w pomocy nad uzupełnianiem bibljotek szkolnych (Chorzów, Rybnik, Mysłowice, Tarn. Góry, Katowice, Bielsko),
4. w pomocy nad organizacją czytelnictwa szkolnego, pism zawodowych i gospodarczych,
5. w uaktywnieniu samorządów szkolnych,
6. w organizowaniu świetlic na terenie tych szkół, które świetlic nie miały; uruchomiono świetlice w Chorzowie, Mysłowicach i Bielsku,
7. w uaktywnieniu działalności kół absolwentów; opracowano wzorowy statut dla tych kół;
8. w pomocy, udzielanej nauczycielom i uczniom w ich staraniach o praktyki w przedsiębiorstwach przemysłowych i kupieckich;
9. w perjodycznych zebraniach kierowników szkół Izby, na których omawiano metody nauczania poszczególnych przedmiotów, sprawy wychowawcze, administracyjne szkół i bieżące zagadnienia oraz bolączki;
10. w uaktywnieniu wycieczek szkolnych towaroznawczych do przedsiębiorstw handlowych, sklepów i krajoznawczych. Izba subwencjonowała fundusze wycieczkowe szkół.

Powyższe należy uzupełnić udziałem Izby w rejonowej konferencji nauczycieli przedmiotów zawodowych szkół handlowych, która odbyła się w dniu 11 kwietnia b. r. w Miejskim Instytucie Kształcenia Handlowego w Chorzowie z udziałem p. Kuratora i prawie całego nauczycielstwa szkół handlowych Śląska. Tematem konferencji były m. i. takie sprawy jak „Prace ogniska metodycznego", „Organizacja Rad Opiekuńczych", „Konferencja rejonowa nauczycieli szkół handlowych, odbyta w Tarnowie" itp.

Szkoła rybnicka wzięła w ubiegłym roku szkolnym czynny udział w organizowaniu Tanich Targów Rybnickich, a ponadto uczniowie 3 i 4 klasy odbyli siedmiodniową praktykę przy stoiskach poszczególnych firm, co dało im bardzo wiele praktycznych korzyści.

W zakresie stanu zdrowotnego szkół Izba współdziałała: 1. w akcji dożywiania, dając na ten cel znaczne subwencje szkołom, 2. w zorganizowaniu pomocy lekarskiej bądź to stałej (Rybnik), bądź też dorywczej (szkoły przysposobienia kupieckiego), 3. w utrzymywaniu w stanie higjenicznym szkół przez udzielanie im poważnych dotacyj na konieczny remont

i odnawianie lokali szkolnych. Pomimo to nie wszystkie szkoły odpowiadają warunkom higjenicznym, stawianym szkołom, jednak należy tutaj podkreślić, że sedno niedomagań leży w nieodpowiednich, ciasnych i wadliwych lokalach szkolnych.

W zakresie działalności kierowników i rad pedagogicznych szkół należy podkreślić, że praca na tym odcinku z małemi wyjątkami, jak to wykazują sprawozdania szkolne i wizytacje, jest bardzo intensywną, ożywioną i owocną. Wyniki realizacji programu nauczania i poziomu nauki — dostateczne. Istniejące niedociągnięcia spowodowane są głównie brakiem odpowiednich pracowni prawie we wszystkich szkołach Izby, a przedewszystkiem w Rybniku, gdzie z przyczyn lokalowych brak jest pracowni towaroznawczej, gabinetu fizycznego i chemicznego.

Należy również podkreślić żywy udział kierowników szkół i gron nauczycielskich w lokalnem życiu społecznem przez należenie do różnych organizacyj społecznych i zawodowych oraz intensywną pracę w tych organizacjach.

Koło Opieki Rodzicielskiej istnieje tylko przy szkole handlowej w Rybniku. Koło to powstało w dniu 2 grudnia 1934 r. i objęło swą działalnością 109 członków. Zarząd Koła odbył 4 zebrania, na których wygłaszano referaty o treści związanej z wychowaniem młodzieży oraz omawiano, prócz spraw organizacyjnych, sprawy imprez na dochód koła.

Uzupełniając powyższe sprawozdanie należy podkreślić udział w pracach nad organizacją obozów przysposobienia gospodarczego oraz propagandy szkolnictwa zawodowego. W związku z realizacją nowego ustroju szkolnictwa Izba bezpośrednio, jak również za pośrednictwem Związku Izb P.-H. wzięła udział w propagandzie tego szkolnictwa wśród społeczeństwa. Środkami propagandy były artykuły w prasie stołecznej i miejscowej oraz w radjo. W dużej mierze współdziałały z Izbą dyrekcje szkół i personel nauczycielski.

Akcja odczytowa Izby obejmowała również tematy z zagadnień szkolnych. Między innemi wygłoszony był odczyt dla kupców na temat „Szkolnictwo zawodowe na tle nowej ustawy o ustroju szkolnictwa w Polsce". W bieżącym roku szkolnym Izba delegowała swego przedstawiciela na Międzynarodowy Zjazd Szkolnictwa Handlowego w Pradze Czeskiej.

Do zakresu działalności Izby na terenie oświaty zawodowej w bież. roku należy jeszcze zaliczyć opinjowanie w zakresie wielu zagadnień mniejszej i większej wagi, dot. spraw szkolnych.

Do liczby spraw ważniejszych, w sprawie których Izba opinjowała, należą:

1. wytyczne dla autorów programów szkół przysposobienia kupieckiego, opartych na szkole powszechnej;
2. powołanie do życia szkolnych rad opiekuńczych;
3. wytyczne dla autorów programów szkół przysposobienia kupieckiego wyższego stopnia.

W sprawie wytycznych dla szkół przysposobienia kupieckiego, opartych na szkole powszechnej, Izba, po zapoznaniu się z wytycznemi programowemi i po uwzględnieniu niektórych zebranych opinij, wyraziła swój pogląd jak następuje:

1. W głównych zarysach wytyczne odpowiadają tym postulatom, jakie sfery zainteresowane stawiają szkołom przysposobienia kupieckiego. Izba z satysfakcją podkreśla fakt, iż program nadesłany przez Ministerstwo uwzględnił w znacznej mierze wnioski i sugestje, wysuwane przez samorząd gospodarczy w toku dyskusji nad ustrojem szkół kupieckich, wobec czego Izba nie sądzi, aby w pracy szkół przysposobienia kupieckiego zaszła rozbieżność między jej wynikami, a potrzebami kupiectwa.
2. Wytyczne programowe — są to ramy, które wypełni żywa treść. Przez takie ujęcie sprawy władze oświatowe pozostawiają wykładowcom dość znaczną swobodę interpretacji wykonania swych wskazań. Program zawiera jedynie zestawienie tytułów zagadnień, jakie wykładowca omówić powinien, nie zawiera jednak treści wykładów, a to dlatego, że życie biegnie szybko naprzód, zmieniają się metody i warunki pracy, normy prawne, zwyczajowe, a do tych zmian stale dostosować się musi praca dydaktyczna w szkole.
3. Całość wydawnictwa, opracowana rzeczowo i sumiennie, obejmuje program nauki, który, w porównaniu z dotychczasowym, ujęty jest dobrze i zmierza do praktycznego przygotowania młodzieży do pracy w handlu detalicznym.
4. Mając na uwadze lokalne warunki pracy i wymagania, stawiane absolwentom szkół przysposobienia kupieckiego

przez miejscowe kupiectwo, należałoby, zdaniem Izby, zaliczyć do przedmiotów nadobowiązkowych naukę języka niemieckiego w ilości 3 godzin tygodniowo.

5. Należałoby również powiększyć o 1 godzinę naukę księgowości kosztem innego, a mniej ważnego przedmiotu.
6. Pisanie na maszynach, ze względów lokalnych, należałoby zaliczyć do przedmiotów obowiązkowych. Znajomość pisania na maszynach jest wymagana na Śląsku od każdego absolwenta szkoły przysposobienia kupieckiego.
7. Ze względu na brak wykwalifikowanych nauczycieli techniki reklamy nauczanie tego przedmiotu należałoby podzielić na dwa okresy: okres I — obejmowałby naukę pisania ozdobnego, zasadnicze wiadomości z dziedziny estetyki i rysunku; okres II — praktyczne zastosowanie umiejętności, zdobytych w I okresie w urządzaniu wystaw, wnętrz i reklamy w sklepach. Tak ujęty przedmiot techniki reklamy dałby możność przeprowadzania ćwiczeń w II okresie doświadczonemu i inteligentnemu kupcowi.

W sprawie powołania do życia szkolnych rad opiekuńczych, to zagadnienie to, zdaniem Izby, wiąże się z powołaniem do życia Okręgowej Komisji Szkolnictwa Zawodowego przy Wydziale Oświecenia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego. Właściwsza nazwa tej organizacji winna brzmieć „Lokalna Komisja Szkolnictwa Zawodowego", gdyż działalność jej związana będzie ściśle z danym terenem. Izba opracowała ramowy statut takiej lokalnej komisji szkolnictwa zawodowego. Posiadany statut został opracowany i dostosowany do potrzeb jednej tylko szkoły (z siedzibą w Katowicach), należało przeto ułożyć statut ramowy, który obejmowałby każdą organizację lokalnych komisyj szkolnictwa zawodowego (rad opiekuńczych) ogółu szkół handlowych. Wychodząc z tego założenia, należało gruntownie zmienić projektowany skład rady opiekuńczej.

Druga sprawa zasadnicza, — to kwestja uprawnień rady opiekuńczej. Liczne zastrzeżenia nasuwają się co do przewidzianego przez autora statutu prawa wizytowania przez członków rady opiekuńczej wykładów i ćwiczeń oraz do wyciągania stąd wynikających wniosków.

Kierując się powyższemi głównemi motywami oraz uwzględniając potrzebę wprowadzenia jeszcze innych zmian

o drugorzędnem znaczeniu, Izba uważała za celowe zmienić statut i nadać mu formę ramową.

Najważniejsze zmiany dotyczą następujących ustępów statutu:

Nagłówek. Skreślić wyraz „handlowej", gdyż może być np. szkoła przysposobienia kupieckiego.

§ 1. Wyrazy „i biurowości" zastąpić wyrazami „przemysłu i bankowości".

§ 2. Zamiast „biurowości i handlu" wymienić „handlu, przemysłu i bankowości".

Punkt e) — skreślić wyrazy „zwiększanie zasobów i" (środki pieniężne są zasobami).

§ 3 punkt 4) nadać formę: Delegowanie swych członków do szkoły celem zapoznawania się z biegiem życia szkolnego i nauczania za poprzedniem zawiadomieniem dyrektora szkoły;

Delegaci rady opiekuńczej mają w obecności dyrektora wglądać w treść nauczanych przedmiotów i w tym celu mogą badać urządzenia szkolne oraz przysłuchiwać się nauczaniu i ćwiczeniom.

§ 4. nadać formę: Spostrzeżenia swoje mogą delegaci rady opiekuńczej przedstawić dyrektorowi w obecności danego nauczyciela oraz zakomunikować je na najbliższem posiedzeniu rady opiekuńczej, które, o ile uzna to za potrzebne, podaje je do wiadomości Wydziałowi Oświecenia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego przez dyrekcję szkoły.

§ 6. W skład rady opiekuńczej wchodzą: a) delegaci związków kupieckich, b) delegaci związków przemysłu, c) delegaci banków, d) delegaci związków pracowniczych, e) delegaci Izby Przemysłowo-Handlowej, f) delegat Rady Miejskiej, g) dyrektor szkoły, h) delegat Rady Pedagogicznej szkoły.

§ 11. skreślić wogóle.

§ 14. skreślić zdanie: „Wybór przewodniczącego zatwierdza naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego".

§ 16. Wyraz „listopadzie" zastąpić wyrazem „październiku".

§ 17. Skreślić punkt „2) delegata W. O. P." oraz zamiast „3 członków" wymienić „połowy członków".

Wytyczne dla szkół przysposobienia kupieckiego wyższego stopnia nie wywołały w sferach gospodarczych znacznych zastrzeżeń. Zdaniem Izby, łączenie nauki księgowości z arytmetyką kupiecką, jak to przewiduje program, należy uznać za niewskazane, a to tak ze względów dydaktycznych, jak i na brak przygotowania do przyswojenia sobie równoczesnego systemu buchalterji i problemów matematyki kupieckiej przez absolwentów szkół średnich. Księgowość mogłaby być wykładaną w rozmiarach 4 godzin tygodniowo, arytmetyka handlowa — 2 godzin, przyczem ta ostatnia powinna też w miarę możności objąć naukę liczenia na maszynach.

W zakresie szkolnictwa zawodowego Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach, dając wyraz opinji sfer życia gospodarczego oraz instytucyj i organizacyj oświatowych Śląska, podkreśla konieczność prowadzenia wszelkiego rodzaju szkół zawodowych i kursów dokształcających w Woj. Śląskiem przy udziale Towarzystwa Oświaty Zawodowej, jako niezbędnej instytucji przygotowania nowych kadr gospodarczych Państwa.

Tego rodzaju rozwiązanie powyższego zagadnienia leży w interesie nie tylko skoordynowania rozproszonych obecnie wysiłków społeczeństwa w zakresie przygotowania młodego pokolenia do pracy zawodowej, ale również w interesie sfer przemysłowych i handlowych, kładących zawsze bardzo duży nacisk na odpowiednie wykształcenie i przygotowanie zawodowe młodzieży do wykonywania swych obowiązków.

Cała działalność oświatowa Izby ześrodkowuje się obecnie w Komisji Szkolnictwa Zawodowego. Zakres działania tej Komisji Izby jest bardzo rozległy, bowiem do zadań, któremi Komisja ma się zajmować, należą następujące sprawy: 1. opinjowanie w sprawach ogólnej polityki szkolnej Państwa, 2. praca i współdziałanie z władzami szkolnemi nad rozwojem oświaty zawodowej, zgodnie z potrzebami życia gospodarczego Państwa, 3. opinjowanie w sprawach szkolnictwa zawodowego, ze szczegółowem uwzględnieniem potrzeb i interesów Śląska, 4. organizowanie akcji oświatowej na Śląsku, 5. współdziałanie i pomaganie instytucjom, które zgodnie z istotnemi potrzebami terenu prowadzą celową akcję oświatową, 6. inicjowanie i zakładanie szkół zawodowych i placówek oświaty zawodowej, 7. inicjowanie i wspomaganie lub prowadzenie akcji wydawniczej w zakresie szkolnym, 8. inicjowanie, prowadzenie i pomoc w akcji nad zatrudnieniem absolwentów szkół zawodowych wyższych i średnich oraz ułatwienie im zdobywania praktyk zawodowych, 9. uzyskiwanie środków materjalnych na cele szkolne i oświatowe, 10. przygotowanie wniosków dla centralnych i lokalnych władz szkolnych w sprawach realizacji zamierzeń oświatowych Izby.

W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa zebrania Komisji. Zebranie z dnia 8 listopada 1935 r. było poświęcone zagadnieniom konstytucyjnym Komisji. Poza tem porządkiem obrad były objęte sprawy: 1. sprawozdanie z działalności Izby

na terenie oświaty zawodowej, 2. sprawy finansowe szkół i rocznych kursów handlowych Izby, 3. rozpatrzenie ogólnego preliminarza szkół oraz kursów handlowych Izby na rok szkolny 1935-36, 4. rozpatrzenie zamknięć rachunkowych szkół i kursów za rok szkolny 1934-35, 5. sprawa lokali szkolnych Izby.

Drugie zebranie odbyło się w dniu 6 grudnia 1935 r. z następującym porządkiem obrad: 1. program działalności szkół w bież. roku szkolnym, 2. wytyczne dla autorów programów szkół przysposobienia kupieckiego oparte na szkole powszechnej, 3. postulaty Izby wobec szkół handlowych w związku z projektowanem zebraniem dyrektorów tychże szkół na terenie Izby, 4. sprawa powołania do życia szkolnych rad opiekuńczych.

Na pierwsze miejsce programu działalności Izby w bież. roku szkolnym wysuwają się sprawy, dot. pracy i współdziałania z władzami szkolnemi nad rozwojem oświaty zawodowej, zgodnie z potrzebami życia gospodarczego oraz te zagadnienia, które dotyczą żywego kontaktu szkoły zawodowej ze sferami gospodarczemi.

Do rozbudowania życia gospodarczego szkoła ma za zadanie dostarczyć wykwalifikowanych pracowników i z tego tytułu nie może pozostawać poza sferą jego oddziaływania. Zapewnia to ścisłą współpracę szkoły zawodowej ze światem gospodarczym bezpośrednio lub poprzez samorządy gospodarcze.

Z dotychczasowych form współpracy szkół zawodowych z izbami przemysłowo-handlowemi zasługuje na szczególną uwagę sprawa organizacji praktyk dla nauczycieli w przedsiębiorstwach. Akcja ta ma kolosalne znaczenie ze względu na konieczność dokładnego i praktycznego zaznajamiania się nauczycieli z tokiem i warunkami prac w przedsiębiorstwach, gdyż jedynie na tej drodze można zapewnić wykładom ten czynnik ogromnej wartości, jakim jest aktualność zagadnień zawodowych, poruszanych na odpowiednich lekcjach. Sedno zagadnienia praktyk w przedsiębiorstwach dla nauczycieli szkół zawodowych leży w tem, by odpowiadały one ich specjalnościom z jednej strony, oraz by odbywały się w przedsiębiorstwach wzorowo prowadzonych i stosujących nowoczesne metody pracy.

W ub. roku szkolnym, w porozumieniu z władzami oświatowemi, Izba P.-H. w Katowicach w dużym stopniu przyczyniła się do uzyskania przez nauczycielstwo praktyk w odpowiednich zakładach przemysłowych i handlowych. Jest rzeczą oczywistą, że w ciągu jednego okresu wakacyjnego nie da się uzyskać praktyk dla wszystkich nauczycieli, to też akcję tę należy rozłożyć na czas dłuższy.

Drugą nie mniej ważną formą współpracy Izby Przem.-Handlowej w Katowicach ze szkołami i nauczycielstwem jest dobrze przemyślana organizacja praktyk dla uczniów niektórych typów szkół zawodowych. W tym zakresie istnieje już pozytywne doświadczenie z lat ubiegłych. Izbie P.-H. w Katowicach przy współudziale organizacyj kupieckich udało się ulokować w ub. roku szkolnym 56 uczniów z Instytutu Kształcenia Handlowego w Chorzowie na praktyki wakacyjne w przedsiębiorstwach handlowych, poza tem ulokowani zostali również prawie wszyscy uczniowie Szkoły Handlowej w Rybniku oraz znaczna część absolwentów ze szkół przysposobienia kupieckiego. W bież. roku szkolnym akcję tę należy jeszcze więcej rozszerzyć.

Przy realizacji zagadnienia rozdziału pracy pomiędzy uczniów szkół zawodowych na terenie naszej Izby należy się postarać, by czas trwania praktyki był do maximum wykorzystany. W związku z tem powstaje konieczność jak najrychlejszego opracowania specjalnej instrukcji dla uczniów, odbywających praktykę zawodową. Jednocześnie wskazanem byłoby rozpoczęcie akcji informacyjnej dla szefów tych przedsiębiorstw, których opiece zostaje oddana praktykująca młodzież szkół zawodowych.

Czynny udział młodzieży szkół zawodowych w życiu handlowem przedsiębiorstw może być wyzyskany również w urządzaniu przez uczniów szkół handlowych wystaw sklepowych, zwłaszcza mniejszych przedsiębiorstw, które taką inicjatywę szkół niewątpliwie potraktowałyby bardzo życzliwie. Kontakt nauczycielstwa z Izbą Przemysłowo-Handlową dałby się również ściślej nawiązać na drodze prelekcyj, wygłaszanych przez wybitniejszych kupców i przemysłowców miejscowych. Dałoby to niewątpliwie pożądane rezultaty. Niniejsze uwagi nie wyczerpują bynajmniej całokształtu form i metod współdziałania szkoły zawodowej ze sferami gospodarczemi poprzez

Izbę Przem.-Handlową. Dyskusja na ten temat przeprowadzana była na zebraniu dyrektorów szkół handlowych, które odbyło się w Izbie pod koniec grudnia ub. r.

Na zakończenie należałoby zwrócić uwagę na zorganizowanie systematycznej akcji wizytowania szkół zawodowych przez przedstawicieli życia gospodarczego, delegowanych przez Izbę Przem.-Handlową z pośród wybitniejszych przemysłowców i kupców. Taka forma współpracy świata gospodarczego ze szkołą zawodową może zapewnić nauczaniu oraz wychowaniu zawodowemu kierunek, odpowiadający wymaganiom przemysłu i handlu odnośnie szkoły zawodowej.

Izba zamierza również współdziałać w bieżącym roku szkolnym z władzami oświatowemi i sferami gospodarczemi nad dokształcaniem nauczycieli. Projektowane są krótkie kursy handlowo-towaroznawcze. Notoryczna jest nieznajomość zwyczajów handlowych, obowiązujących w różnych dziedzinach handlu towarowego, którą przy braku źródeł pisanych, możnaby usunąć tylko przez zetknięcie się z praktykującymi kupcami. Organizacja takich kursów jest już opracowana i omawiana z władzami szkolnemi. Pożądanem byłoby również, zdaniem Izby, uruchomienie na terenie Katowic kursu dekoracji, wystaw i reklamy. Dalej należałoby współdziałać i pomagać w tworzeniu międzyszkolnych konkursów: a) dekoracji okna wystawowego, b) konkursów w zakresie reklamy stosowanej, c) konkursów stenograficzno-maszynowych. Uzupełnieniem powyższego byłoby zapraszanie nauczycieli w charakterze gości na odczyty i zebrania dyskusyjne do Izby na tematy gospodarcze, socjalne, podatkowe itd. oraz wyjazdy na krótkie praktyki zagranicę. Na ten cel Izba wstawiła do budżetu na rok 1936 kwotę zł 1.500.

W zakresie organizowania akcji oświatowej na Śląsku zamierza Izba w dalszym ciągu współpracować w zakładaniu i rozwoju świetlic dla ekspedjentów sklepowych. Dotychczas powstały świetlice w Katowicach i Mysłowicach. W organizacji jest świetlica w Chorzowie.

Inicjatywa w zakładaniu nowych szkół i placówek oświatowych pójdzie w kierunku ewent. powołania do życia szkół przysposobienia kupieckiego w Cieszynie i Pszczynie oraz towarzystwa oświaty zawodowej. Również temu bardzo ważne-

mu zagadnieniu chce Izba poświęcić 1 posiedzenie Komisji Szkolnictwa Zawodowego.

Projektuje się również założenie w Tarnowskich Górach gimnazjum kupieckiego.

Wspomaganie akcji w zakresie wydawnictw szkolnych, podręczników znajduje również oparcie w budżecie Izby.

Następnym etapem prac Izby będzie, o ile czas i możliwości na to pozwolą, większe zbliżenie się za pośrednictwem władz szkolnych do szkół przemysłowych i dokształcających. Zwłaszcza żadnego kontaktu Izba nie posiada ze szkołami dokształcającemi.

W zakresie potrzeb lokalnych szkół Izba zamierza:

w Katowicach — zorganizować pracownię towaroznawczą, uzupełnić zbiory towaroznawcze, zorganizować świetlicę i ewent. skromną pracownię handlową, o ile na to pozwolą warunki lokalowe i finansowe;

w Bielsku — zorganizować pracownię towaroznawczą i uzupełnić zbiory towaroznawcze;

w Tarn. Górach — uzupełnić zbiory towaroznawcze;

w Mysłowicach — uzupełnić zbiory towaroznawcze;

w Rybniku — uzupełnić bibljotekę i zbiory towaroznawcze.

Do najważniejszych jednak zagadnień należy sprawa uporządkowania lokali, jako podstawy działalności szkół, oraz zainicjowanie budowy gmachu w Rybniku.

Tak szkoły jak i kursy Izby podporządkowane są państwowym władzom szkolnym. Nadzór nad niemi z ramienia Izby sprawuje Wydział Szkolny Izby.

Szkoły były wizytowane przez wizytatora ministerjalnego, wojewódzkiego (kuratoryjnego) oraz przez kierownika Wydziału Szkolnego Izby.

Celem skoordynowania działalności kierowników szkół Izby tak w dziedzinie nauczania, jak i w zakresie innych nie mniej ważnych prac szkolnych, w roku sprawozdawczym miały miejsce dwa zebrania, poświęcone zagadnieniom organizacyjnym, administracyjnym i gospodarczym szkół. Na zebraniu w dniu 8 marca 1935 r. porządek obrad obejmował punkty: 1. odczytanie protokołu z ostatniego zebrania kierowników, 2. ustalenie przepisów egzaminacyjnych dla szkół przysposo-

bienia kupieckiego i kursów handlowych, 3. zmiana programu szkół przysposobienia kupieckiego, 4. ustalenie i przyjęcie jednolitego statutu dla absolwentów oraz sposobu prowadzenia dokładnego rejestru absolwentów dla szkolnej polityki władz oświatowych, 5. sprawa podwyższenia opłat szkolnych w szkołach przysposobienia kupieckiego, 6. ustalenie jednolitego dziennika klasowego dla szkół Izby, 7. sprawa budżetów szkolnych na rok 1935-36, 8. bibljoteki szkolne uczniowskie i nauczycielskie, 9. ustalenie typu świadectwa ukończenia dla absolwentów kursów. Na posiedzeniu w dniu 27 sierpnia 1935 r. porządek obrad obejmował: 1. odczytanie protokołu z dnia 8 marca 1935 r., 2. sprawozdania z przebiegu zapisów i potrzeby lokalne szkół, 3. referat p. T. Lepszego na temat: „Organizacja pracowni towaroznawczej dla szkół przysposobienia kupieckiego", 4. sprawy bieżące, związane z organizacją roku szkolnego.

Na posiedzeniu Komisji Prawnej Izby w dniu 23 października 1935 r. uchwalono zmiany regulaminu stypendjalnego dla absolwentów wyższych krajowych uczelni ekonomiczno-handlowych.

Celem ustalenia właściwych dróg współdziałania szkoły zawodowej ze sferami gospodarczemi i metod postępowania odbyła się z inicjatywy Wydziału Oświecenia Publicznego Urzędu Wojew. Śląskiego w sali Izby Przem.-Handlowej w Katowicach konferencja dyrektorów i kierowników szkół handlowych oraz kupieckich Woj. Śląskiego. W konferencji wzięli również udział przedstawiciele samorządów terytorjalnych, członkowie Komisji Szkolnictwa Zawodowego Izby P.-H. oraz liczni przedstawiciele życia gospodarczego Śląska. Przewodniczył konferencji p. Kurator Okręgu Szkolnego Śląskiego. Zadaniem konferencji było nawiązanie ściślejszego kontaktu życia gospodarczego ze szkołą, pogłębienie i ustalenie realnych dróg i sposobów współdziałania szkoły z życiem gospodarczem. Porządek obrad obejmował: 1. stan szkolnictwa handlowego na Śląsku, 2. drogi właściwego współdziałania szkoły ze sferami gospodarczemi, 3. dyskusja i ustalenie wytycznych postępowania na rok szkolny 1935-36, 4. rady opiekuńcze przy szkołach, komitety rodzicielskie, organizacje młodzieży i inne sprawy wychowawcze, 5. dyskusja i ustalenie wytycznych postępowania na rok szkolny 1935-36, 6. program prac szkół

handlowych i kupieckich na rok szkolny 1935-36, 7. zamknięcie konferencji.

W czasie dyskusji nad punktem 2-gim obrad ze strony samorządu gospodarczego zostały wysunięte postulaty wobec szkolnictwa handlowego na Śląsku, które ujęte zostały jak następuje:

W zakresie lokalnym:

1. Konieczność uporządkowania spraw lokali szkolnych dla szkół przysposobienia kupieckiego.
2. Konieczność skoncentrowania wszelkiego typu szkół handlowych w większych ośrodkach Woj. Śląskiego we wspólnych gmachach szkolnych, co pociąga za sobą konieczność zbudowania gmachu szkolnego w Rybniku i takiegoż gmachu w Katowicach.
3. Konieczność wydatniejszego subwencjonowania szkół handlowych na terenie Śląska z funduszów skarbu śląskiego, jak i z funduszu specjalnego.
4. Konieczność bliższego kontaktu wszystkich szkół handlowych Śląska z organizacjami kupieckiemi i samorządem gospodarczym przez: a) czynny udział kupców w życiu tych szkół, b) powoływanie czynnych kupców na wykładowców, doradców i instruktorów szkół, c) wykłady urządzane dla nauczycieli przez kupców specjalistów, d) kontakt samych nauczycieli z kupiectwem, e) lekturę czasopism i książek zawodowych, wypożyczanych bądź z bibljotek organizacyj kupieckich, bądź z bibljoteki samorządu gospodarczego, f) praktyki nauczycielskie, g) kontakt z samorządem gospodarczym bądź z organizacjami kupieckiemi dotyczący specyficznych warunków niektórych gałęzi handlu, zwłaszcza takich zagadnień, jak ceny, warunki zapłaty, dostawy itd., h) zwiedzanie przez nauczycieli przedsiębiorstw i sklepów handlowych, i) udział kupców w Radach Komisji Kształcenia Handlowego, j) wizytowanie szkół, wykładów i udział w ostatecznych egzaminach nietylko w formie biernych widzów, ale i czynnych egzaminatorów.

Ze swej strony kupiectwo i samorząd gospodarczy będzie współdziałać:

1. w pomocy przy wynajdywaniu pracy dla absolwentów szkół handlowych,
2. w udzielaniu praktyk wakacyjnych dla uczniów i nauczycieli,
3. w powoływaniu uczniów i nauczycieli do urządzania wystaw sklepowych i targów,
4. przy dokształcaniu nauczycieli w kierunku organizacji handlu, techniki reklamy, towaroznawstwa itp.,
5. w udzielaniu subwencyj (stypendjów) na wyjazdy zagranicę celem dokształcania nauczycieli zawodowców,
6. w organizacji i opiece świetlic dla ekspedjentów sklepowych,
7. w akcji w zakresie wydawnictw szkolnych,
8. w organizacji wycieczek szkolnych,
9. w akcji dożywiania niezamożnej młodzieży,
10. w zaopatrywaniu szkół w niezbędne pomoce szkolne i zbiory towaroznawcze.

W związku z postulatami sfer gospodarczych Śląska zachodzi potrzeba:

1. zorganizowania kursów dla dokształcania nauczycieli w kierunku: a) towaroznawczym, b) dekoracyj sklepowych i techniki reklamy, c) sztuki sprzedawania towarów i właściwego traktowania klienta;
2. opracowania specjalnej instrukcji dla uczniów odbywających praktyki handlowe,
3. rozpoczęcia akcji informacyjnej dla szefów tych przedsiębiorstw, których opiece zostanie oddana praktykująca młodzież.

Postulaty sfer gospodarczych w zakresie ogólnym:

1. Konieczność poważnej rozbudowy, reorganizacji i uporządkowania dokształcającego szkolnictwa handlowego oraz wszelkiego rodzaju i typów specjalnych kursów handlowych.

2. Konieczność uruchomienia przy Wydziale Oświecenia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego Okręgowej Komisji Kształcenia Zawodowego jako odpowiednika Państwowej Komisji Kształcenia Zawodowego przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

3. Konieczność jak najszybszego powołania do życia w większych ośrodkach Województwa lokalnych Rad Kształcenia Handlowego.

4. Konieczność dopuszczenia samorządu gospodarczego do opinjowania w sprawach rozdziału funduszów, pochodzących z opodatkowania produkcji i wymiany na cele szkolnictwa zawodowego, ze szczególnem uwzględnieniem potrzeb szkolnictwa handlowego.

5. Konieczność uregulowania sprawy, związanej z prowadzeniem przez szkoły sklepików szkolnych, wytwarzających poważną konkurencję handlowi księgarskiemu i galanterji papierniczej.

6. Konieczność uregulowania sprawy zakładania kursów handlowych i uporządkowania tej dziedziny na terenie Woj. Śląskiego.

7. Konieczność uruchomienia Towarzystwa Oświaty Zawodowej, jako niezbędnej instytucji przygotowania nowych kadr gospodarczych Państwa.

Roczne Koedukacyjne Kursy Handlowe.

Sprawozdanie z działalności Rocznych Koedukacyjnych Kursów Handlowych Izby obejmuje rok szkolny 1934-35 oraz początek pierwszego półrocza roku szkolnego 1935-36.

W roku szkolnym 1934-35 Izba prowadziła Roczne Koedukacyjne Kursy Handlowe w Katowicach, Chorzowie, Bielsku i Rybniku. Kursy mieściły się w lokalach szkół przysposobienia kupieckiego. Wykłady na Kursach odbywały się w godzinach wieczorowych. Działalność swą Kursy rozpoczęły w dniu 15 września 1934 r. Zakończenie wykładów nastąpiło w dniu 15 czerwca 1935 r. Wykłady odbywały się ściśle według obowiązujących programów. Egzaminy przeprowadzane były według ustalonych przez Izbę i zatwierdzonych przez Wydział Oświecenia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego regulaminów. Wszystkie Kursy korzystały z udogodnień oraz z pomocy naukowych szkół przysposobienia kupieckiego.

W K a t o w i c a c h Kursy zajmowały dwie sale wykładowe oraz salę pisania na maszynach. Kursy posiadały dwa oddziały, z których jeden prowadzony był na poziomie niż-

szym (normalnym) i przeznaczony był dla początkujących, natomiast drugi oddział — dla zaawansowanych słuchaczów, gdzie wykładano przedmioty: kantor praktyczny, krytykę i analizę bilansów, ekonomję społeczną, arytmetykę polityczną, prawo administracyjne i administrację, taryfy kolejowe i celne oraz wiadomości z poczty, telegrafu i telefonu. Łącznie 12 godzin wykładowych tygodniowo. Stenografja i pisanie na maszynach — przedmioty nadobowiązkowe.

Program nauki na kursie normalnym obejmował przedmioty: księgowość, arytmetykę handlową, korespondencję handlową, naukę o handlu, reklamę i sztukę sprzedawania, organizację przedsiębiorstw handlowych, naukę obywatelstwa. Łącznie 11 godzin wykładowych tygodniowo. Stenografja i pisanie na maszynach — przedmioty nadobowiązkowe. Zespół nauczycielski składał się z 8 osób.

Na początku roku szkolnego oddział dla początkujących liczył 27 słuchaczów, zaś dla zaawansowanych 24. W końcu roku szkolnego kurs normalny liczył 23 słuchaczów, kurs wyższy — 19. Świadectw ukończenia wydano 40 (na kursie normalnym 21, na wyższym — 19).

Opłata szkolna wynosiła zł 18 miesięcznie, honorarjum nauczycieli zł 6 za każdą efektywnie odbytą lekcję (za lekcje stenografji zł 3.50, za lekcje pisania na maszynach zł 2.50). Wpływy szkolne zużyte zostały na wypłatę poborów nauczycieli, na koszta administracyjne i kancelaryjne. Kursy dały nadwyżkę budżetową w wysokości zł 702.53.

W Chorzowie kursy zajmowały jedną salę wykładową i jeden pokój, jako kancelarję. Prócz tego słuchacze korzystali z sali maszyn do pisania.

Program nauki obejmował następujące przedmioty: księgowość, arytmetykę handlową, korespondencję handlową, naukę o handlu, organizację przedsiębiorstw handlowych, naukę sprzedaży i reklamy, naukę obywatelstwa, pisanie na maszynach i stenografję. Dwa ostatnio wymienione przedmioty były nadobowiązkowe. W drugiem półroczu dodano jeszcze naukę języka polskiego jako uzupełnienie wiadomości, potrzebnych do opanowania korespondencji handlowej. Zespół nauczycielski składał się z 6 nauczycieli.

Wynagrodzenie nauczycieli wynosiło 6 zł za każdą odbytą godzinę lekcyjną; za nauczanie pisania na maszynach —

zł 3. Opłaty słuchaczów wynosiły zł 3 wpisowe i po zł 18 miesięcznie tytułem opłaty za naukę. Dopłata za przedmioty nadobowiązkowe wynosiła zł 6 miesięcznie. Taksa egzaminacyjna wynosiła zł 10. W okresie sprawozdawczym wpływy pieniężne wynosiły: z wpisowego zł 132, z opłat za naukę 4.747, z taksy egzaminacyjnej 250 zł, razem 5.129 zł.

W końcu roku szkolnego była nadwyżka budżetowa w wysokości zł 427.01.

Na początku działalności kursów było 36 słuchaczów oraz 8 słuchaczów zapisanych wyłącznie na przedmioty nadobowiązkowe.

W końcu roku szkolnego było ogółem 26 słuchaczów.

Na podstawie przeprowadzonego egzaminu końcowego wydano 15 osobom świadectwa ukończenia kursów handlowych, 5 osobom świadectwa ukończenia kursów stenografji i pisania na maszynach. Sześciu osobom wyznaczono powtórny egzamin po wakacjach.

W Bielsku lekcje odbywały się według ustalonego programu. Program nauki obejmował przedmioty: księgowość, arytmetykę handlową, korespondencję handlową, naukę o handlu, reklamę i sztukę sprzedawania, organizację przedsiębiorstw handlowych, naukę obywatelstwa. Stenografja i pisanie na maszynach — przedmioty nadobowiązkowe.

Na początku roku zapisało się 29 słuchaczów. W końcu roku uczęszczało 20 słuchaczów. Świadectw ukończenia wydano 16 słuchaczom. Personel nauczycielski składał się z 4 osób. Ogólna suma wpływów według księgi kasowej wynosiła zł 8.483.52, wydatki zł 8.402.80. Kursy dały nadwyżkę w kwocie zł 80.72. Zwolniono częściowo z opłat 13 słuchaczów.

Obok kursów handlowych prowadzony był w Bielsku kurs stenotypistów, obejmujący naukę pisania na maszynach i stenografję. Frekwencja na tym kursie wynosiła na początku roku 26 słuchaczów, w końcu roku — 15 słuchaczów. Świadectwa ukończenia wydano 11 słuchaczom.

W Rybniku w roku sprawozdawczym zapisało się na kursy 20 słuchaczów. W końcu roku szkolnego uczęszczało tylko 6 osób. Do egzaminu zgłosiło się 5 osób, którym wydano świadectwa ukończenia.

Statystyka słuchaczów wszystkich czterech kursów handlowych Izby w roku szkolnym 1934-35 przedstawia się jak następuje:

Miejscowość	Ilość oddziałów	Ilość słuch. na pocz. r. szkolnego	Ilość słuch. w końcu r. szkolnego	Wydano świad. ukończ.
Katowice (norm.)	1	27	23	21
Katowice (dla zaawans.)	1	24	19	19
Chorzów (norm.)	1	36	26	15
Chorzów (sten.)	1	8	7	5
Bielsko (norm.)	1	29	20	16
Bielsko (sten.)	1	26	15	11
Rybnik (norm.)	1	20	6	5
Ogółem:	7	170	116	92

Z dniem 1 października 1935 r. zostały uruchomione kursy handlowe w następujących miejscowościach: Katowice — typ normalny — 50 słuchaczów. Nauczycieli 9. Budżet kursów po stronie wpływów wynosi na rok szkolny 1935-36 zł 10.310, wydatków — zł 9.770. Przewidziana nadwyżka zł 540. Chorzów I — typ normalny — 25 słuchaczów. Nauczycieli 7. Budżet kursów po stronie wpływów wynosi zł 4.645, wydatków dtto. Bielsko — typ normalny — 25 słuchaczów. Nauczycieli 4. Budżet kursów po stronie wpływów wynosi zł 3.675, wydatków — zł 3.385. Przewidziana nadwyżka zł 290.

Załączone w końcu zamknięcie rachunkowe Rocznych Koedukacyjnych Kursów Handlowych Izby za rok szkolny 1934-35 uzupełnia obraz gospodarki finansowej kursów.

Sprawy finansowe szkół i kursów handlowych Izby.

Stan finansowy szkół Izby w roku szkolnym 1934-35 przedstawiał się naogół korzystnie, wskutek czego rok szkolny został zamknięty nadwyżką w wysokości zł 13.853.88. Ogólna suma wpływów wszystkich szkół Izby w roku szkolnym 1934-35 (od 1. IX. 1934 r. do 31. VIII. 1935 r.) wyniosła zł 182.356,54, z czego na subwencje z funduszu specjalnego przypada zł 87.484,92, subwencja Skarbu Śląskiego wynosiła 5.501,65, Izby zł 5.480 (suma ta stanowi tylko część kwoty subwencji, jaką udzieliła Izba, ponieważ zamknięcie rachunkowe nie obejmuje całego roku kalendarzowego). Inne zasiłki (Magistraty) wynio-

sły zł 5.230. Pozostałe wpływy stanowią opłaty za naukę, taksy egzaminacyjne i za druki szkolne.

Ogólna suma wydatków wyniosła zł 168.502,66, z czego na poszczególne szkoły przypada: na Rybnik (wszystkie szkoły) zł 74.174,94, na Katowice — zł 32.727,03, na Chorzów — zł 21.773,72, na Tarnowskie Góry — zł 12.575,70, na Bielsko — zł 12.574,10 i na Mysłowice — zł 11.947,89.

Stan finansowy szkół w bieżącym roku szkolnym w porównaniu z rokiem ubiegłym uległ nieco pogorszeniu wskutek poważnego obcięcia przez Wydział Oświecenia Publicznego Urzędu Wojew. Śląskiego subwencyj z funduszu specjalnego. Obcięcia te wynoszą prawie 50% ogólnej sumy subwencji, udzielonej szkołom Izby w roku ubiegłym, pomimo, że ilość klas i oddziałów nie zmniejszyła się, a odwrotnie, Izba zmuszona była otworzyć równoległy dodatkowy oddział w Tarnowskich Górach i dwa dodatkowe równoległe oddziały klasy I w szkole handlowej w Rybniku.

Ogólne zestawienie planów finansowo-gospodarczych zwyczajnych wszystkich szkół zawodowych Izby na bieżący rok szkolny zamyka się po stronie wydatków kwotą zł 180.790, z czego na Rybnik przypada zł 73.185, na Katowice zł 32.822, na Chorzów zł 21.446. Na pozostałe szkoły przypada średnio na każdą klasę zł 13.000 rocznie. Suma uposażeń wszystkich nauczycieli łącznie z dopłatami na ubezpieczenia wynosi rocznie według preliminarza zł 155.762. Łączne wpływy wszystkich szkół z tytułu opłat wynoszą według preliminarza zł 78.448, z czego na Rybnik przypada złotych 32.248, na Katowice złotych 16.590, na Chorzów złotych 9.650. Na pozostałe szkoły przypada średnio zł 4.500 na każdą klasę rocznie. Ogólny niedobór finansowy szkół wynosi według preliminarza zł 89.842, z czego Izba będzie starała się pokryć zł 15.000, przyznana subwencja z funduszu Skarbu Śląskiego pokryje zł 5.500, zaś fundusz specjalny zł 37.354. Pozostaje jeszcze do pokrycia zł 42.706 zwyczajnych budżetowych wydatków szkół. Suma ta prawdopodobnie ulegnie częściowemu zmniejszeniu wobec przewidywanych (w związku z poważnym wzrostem frekwencji) nadwyżek budżetowych, wynikłych z zwiększonych wpływów z opłat za naukę w porównaniu z prelimino-

wanemi sumami (preliminarz był zestawiany w kwietniu 1935 roku).

W związku z uruchomieniem dodatkowych 2-ch oddziałów w Rybniku oraz jednego oddziału w Tarnowskich Górach, nieprzewidzianych preliminarzem, zachodzi potrzeba uzupełnienia określonego niedoboru szkół dodatkową kwotą ca zł 14.580, z czego na Tarn. Góry przypada ca zł 3.900, a na Rybnik ca zł 10.680.

W porównaniu z preliminarzem ub. roku szkolnego osiągnięto w bież. roku znaczną redukcję ogólnego niedoboru szkół (do pokrycia z funduszu specjalnego). Niedobór na rok szkolny 1934-35 wyniósł w budżetach zwyczajnych zł 89.521, przy uwzględnieniu w planach finansowych 11 oddziałów szkolnych, gdy natomiast niedobór na rok szkolny 1935-36 wynosił zł 89.842 przy uwzględnieniu 16 oddziałów szkolnych. Koszt przeto utrzymania jednego oddziału obniżył się ze zł 8.140 do zł 5.650 rocznie.

W związku z koniecznością poniesienia szeregu wydatków, powstałych ze wzmożonej frekwencji i związanej z tem konieczności zakupu ruchomości dla Rybnika, Katowic i Tarn. Gór, z koniecznością wprowadzenia w przyszłym roku szkolnym nowego programu do szkół przysposobienia kupieckiego w Katowicach, Tarn. Górach i Bielsku, zaszła potrzeba poczynienia zmian lokalowych, uzupełnienia wymienionym szkołom pomocy naukowych, zaopatrzenia szkół w pracownie towaroznawcze i przynajmniej okna wystawowe do nauki techniki reklamy. Pociągnęło to za sobą konieczność zestawienia dodatkowego budżetu inwestycyjnego jeszcze na bież. rok szkolny. Ogółem suma nadzwyczajnych wydatków wyniesie prawdopodobnie ca zł 26.000. Budżet inwestycyjny nie będzie mógł być w całości zealizowany, o ile władze szkolne nie zwiększą subwencji z funduszu specjalnego.

Poza normalną dotacją na rzecz swoich szkół zawodowych Izba wydała w roku sprawozdawczym na działalność, związaną z oświatą zawodową następujące kwoty, rozrzucone w poszczególnych pozycjach ogólnego budżetu Izby:

na utrzymanie Decernatu Oświatowego Izby . .	zł	15.547
na dożywianie, wycieczki i wynagrodzenia praktykantów	„	6.000
na fundusz stypendjalny dla absolwentów wyższych szkół handlowych	„	5.000
na świetlice dla ekspedjentów handlowych . .	„	3.500
na fundusz wydawniczy, dzieł i książek o treści pedagogicznej	„	3.500
na zakup książek pedagogicznych dla bibljoteki pedagogicznej w Izbie	„	500
Razem . .	zł	34.047

Sumę powyższą należy uzupełnić nast. wydatkami, uskutecznionemi w ub. roku szkolnym z funduszów Izby: na uruchomienie szkoły w Cieszynie zł 500, na adaptację lokalu szkolnego w Bielsku zł 4.000. Ogółem w roku szkolnym 1934-35 Izba wydała poza normalną dotacją dla szkół zł 38.547 na działalność, związaną z prowadzeniem tych szkół i oświatową.

Na rok kalendarzowy 1936 ogólna suma wydatków na wymienione cele została określoną w budżecie Izby kwotą zł 37.800.

Gospodarka finansowa szkół Izby od 1. II. 1934 r. została poddana rewizji, budżety zrównoważono, wskutek czego Izba nie dokłada obecnie do swych szkół. Stan taki może być utrzymany nadal tylko pod warunkiem ustabilizowania i unormowania polityki dotacyjnej władz szkolnych na rzecz szkolnictwa zawodowego. Dotyczy to zwłaszcza funduszu specjalnego. Wiąże się to z ingerencją samorządów gospodarczych w sprawę podziału tego funduszu.

W swojej gospodarce finansowej Izba dąży nietylko do normalizacji stosunków i gospodarki bezdeficytowej, ale uważa za konieczne, wobec nieustalonych i niepewnych posunięć finansowych ze strony władz oświatowych, tworzenia pewnych rezerw.

Kontrola finansowa szkół Izby jest przeprowadzaną rok rocznie przez zaprzysiężonego rzeczoznawcę księgowego oraz przez komisję rewizyjną Wydziału Budżetowo-Rachunkowego Urzędu Wojew. Śląskiego. Poza tem Izba deleguje do poszczególnych szkół swego rewidenta, którym zazwyczaj jest kiero-

wnik rachuby Izby, dla przeprowadzania lokalnej rewizji ksiąg i rachunkowości szkoły. Cała rachunkowość szkół skoncentrowana jest w Izbie, co znacznie ułatwia kontrolę.

Prowadzone przez Izbę roczne koedukacyjne kursy handlowe pod względem finansowym są całkowicie samowystarczalne. Budżety kursów na bież. rok szkolny zamykają się po stronie wydatków sumą zł 18.340, z czego na personalja przypada zł 14.502, po stronie zaś wpływów sumą zł 18.640, osiągalnych wyłącznie z opłat, gdyż kursy nie korzystają z żadnych subwencyj. Przewidziana nadwyżka na bież. rok szkolny wynosi ca zł 300. W ubiegłym roku szkolnym kursy dały nadwyżkę w wysokości zł 1.159.77.

Załączone zestawienia budżetowe i rachunkowe uzupełniają obraz gospodarki finansowej szkół Izby za rok szkolny 1934-35.

Zestawienie subwencyj z dodatku do podatku przemysłowego oraz z funduszów Skarbu Śląskiego daje obraz otrzymanych na rzecz szkół przez Izbę zasiłków począwszy od 1927 roku.

Zestawienie subwencyj otrzymanych z funduszu specjalnego (dodatku do podatku przemysłowego) oraz z funduszów Skarbu Śląskiego.

Rok kalend.	Fundusze z dod. do pod. przemysłow. zł	Skarb Śląski zł	Razem	U w a g i
1927	65.000.—		65.000.—	jednorazowo na otwarcie szkół
1928	136.500.—		136.500.—	
1929	120.000.—	38.000.—	158.000.—	
1930	108.000.—		108.000.—	
1931	173.000.—	8.000.—	181.000.—	
1932	76.260.—	5.600.—	81.860.—	
1933	85.440.—	2.268.—	87.708.—	
1934	89.447.26	14.006.—	103.453.26	z fund. specjaln. 10.000
1935	65.613.69	4.585.65	70.199.34	do 31 VIII 1935
1935/36 rok szk. od 1 IX do 31 VIII 1936	37.354.—	5.500.—	42.854.—	

ZAMKNIĘCIE

4-kl. Koedukacyjnej Szkoły Handlowej w Rybniku i Jedno Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach za

DOCHODY	zł
I. Subwencja	
Ministerstwo W. R. i O. P.	87.484.92
Urząd Wojewódzki Śląski	5.501.65
Izba Przemysłowo-Handlowa*)	5.480.—
Magistrat w Rybniku	4.800.—
Magistrat w Mysłowicach	430.—
Odsetki i t. p. (ogólne koszty admin.)	272.25
II. Czesne i wpł. za druki szkolne i t. p.	
Czesne. Szkoła w Katowicach	17.230.—
Szkoła w Chorzowie	12.782.50
Szkoła w Tarnowskich Górach	5.905.—
Szkoła w Bielsku	4.908.—
Szkoła w Mysłowicach	7.409.45
Szkoła w Rybniku	29.798.—
Druki. Szkoła w Katowicach	18.—
Szkoła w Chorzowie	115.60
Szkoła w Tarnowskich Górach	76.64
Szkoła w Bielsku	40.41
Szkoła w Mysłowicach	37.—
Szkoła w Rybniku	67.12
	182.356.54

*) Suma zł 5.480 stanowi tylko część kwoty subwencji, jaką udzieliła Izba, ponieważ zamknięcie niniejsze nie obejmuje całego roku kalendarzowego.

RACHUNKOWE

rocznych Koedukacyjnych Szkół Przysposobienia Kupieckiego czas od 1 września 1934 r. do 31 sierpnia 1935 r.

WYDATKI	zł
Ogólne koszty administracyjne	395.99
Szkoła w Katowicach	32.727.03
Szkoła w Chorzowie	21.773.72
Szkoła w Tarnowskich Górach	12.575.70
Szkoła w Bielsku	12.574.10
Szkoła w Mysłowicach	11.947.89
Szkoła w Rybniku (4 kl. Koed. Szk. Handl. i Jedn. Przysposobienia Kupieckiego	74.174.94
Wyrównanie niedoboru za mies. sierpień 1934 wg. zamknięć**)	2.334.29
Pozostałość	13.853.88
	182.356.54

**) Pozostałość na wyrównanie należytości z tytułu ubezpieczeń socjalnych, zapłaconych w październiku 1935 r.

ZAMKNIĘCIE

Rocznych Kursów Handlowych Izby Przemysłowo-Handlowej oraz Rybniku za

WPŁYWY.

	zł
Czesne:	
1. Roczne Kursy Handlowe w Katowicach . .	7.999.—
2. Roczne Kursy Handlowe w Chorzowie . .	5.150.59
3. Roczne Kursy Handlowe w Bielsku . . .	4.285.—
4. Roczne Kursy Handlowe w Rybniku . . .	1.253.—
Razem	18.687.59
Różne:	
Sumy przechodnie:	
Roczne Kursy w Katowicach	12.41
Roczne Kursy w Chorzowie	1.75
Roczne Kursy w Rybniku	6.40
	18.708.15

RACHUNKOWE

w Katowicach z siedzibą w Katowicach, Chorzowie, Bielsku rok szkolny 1934-35.

WYDATKI.

	zł
1. Roczne Kursy Handlowe w Katowicach . .	7.308.88
2. Roczne Kursy Handlowe w Chorzowie . .	4.725.33
3. Roczne Kursy Handlowe w Bielsku . . .	4.234.28
4. Roczne Kursy Handlowe w Rybniku . . .	1.259.40
	17.527.89
Saldo:	
Izba Przem.-Handl. Decernat saldo Kursów w Katowicach	702.53
Roczne Kursy Handlowe w Bielsku	50.72
Roczne Kursy Handlowe w Chorzowie . . .	427.01
	18.708.15

Zestawienie Planów Finansowo-Gospodarczych Zwyczajnych

cach na roczny okres obrachunkowy od

WPŁYWY

L. p.	Szkoły	zł	zł
	I. Opłaty szkolne i inne dochody.		
1	Czteroletnia Szkoła Handlowa i Przysp. Kupieckiego w Rybn.	32.248.—	
2	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Katowicach .	16.590.—	
3	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Chorzowie I	9.650.—	
4	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Tarn. Górach	4.150.—	
5	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Bielsku . .	4.150.—	
6	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Mysłowicach	5.125.—	
7	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Cieszynie . .	6.535.—	78.448.—
	II. Zapomogi.		
8	Izba Przem.-Handl. w Katowicach	10.000.—	
9	Urząd Woj. Śląski (z kredytów budżetu śląskiego) . . .	2.500.—	12.500.—
10	Z funduszu specjalnego (dodatku do państw. podatku przem.)		89.842.—
			180.790.—

Szkół Zawodowych Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowi-

dnia 1 sierpnia 1935 r. do 31 lipca 1936 r.

WYDATKI

L. p.	Szkoły	zł	zł
1	4-letnia Szkoła Handlowa i Przysposobienia Kupieckiego w Rybniku	73.185.—	
2	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Katowicach .	32.822.—	
3	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Chorzowie I	21.446.—	
4	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Tarn. Górach	13.332.—	
5	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Bielsku . .	14.019.—	
6	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Mysłowicach .	12.669.—	
7	1-roczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego w Cieszynie . .	13.317.—	180.790.—
			180.790.—

Plan finansowo-gospodarczy Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach na roczny okres obrachunkowy od dnia 1 sierpnia 1935 r. do 31 lipca 1936 r., dotyczący zakupu urządzeń szkolnych dla szkół zawodowych Izby.

L. p.	Treść	zł	zł	L. p.	Treść	zł	zł
1	Ogólna suma potrzebna na pokrycie wydatków nadzwyczajnych .		10.180.—	1	Druga rata roczna na zakup maszyn do pisania		10.180.—
			10.180.—				10.180.—

OBJAŚNIENIA:

Izba Przemysłowo-Handlowa nabyła dla swych szkół zawodowych
15 maszyn do pisania a zł 835 za maszynę, na sumę ogólną zł . 13.005.—
projektuje się nabycie 5 maszyn a zł 835 na sumę ogólną zł . . . 4.275,—
Ogółem potrzebna suma na zakup zł . . . . . 17.280,—
Pokrycie w budżecie roku szkolnego 1934-35 wynosi zł . . . . 7.100,—
Do pokrycia w budżecie roku szkolnego 1935-36 zł . . . . . 10.180,—

RZECZOZNAWCY, BIEGLI REWIDENCI I T. P.

W związku z ukonstytuowaniem się Izby na nowych zasadach prawnych z jednej strony oraz wobec konieczności przedłożenia władzom skarbowym listy biegłych w rozumieniu par. 3 art. 76 ordynacji podatkowej z drugiej strony, Izba przystąpiła do unormowania sprawy ustanawiania biegłych. Opracowano nowy regulamin dot. biegłych, ustanowionych przez Izbę, który oparty został w zupełności na przepisach K. P. C. i rozporządzeniu Min. Sprawiedliwości z dnia 24. XII. 1928 r. o biegłych sądowych z tą jedynie różnicą, że dla biegłych z zakresu księgowości i rewizorów ksiąg handlowych przewidziano jako warunek konieczny do ustanowienia biegłym w tej dziedzinie poddanie się egzaminowi przed specjalną Komisją Egzaminacyjną w Izbie.

Przy ustanawianiu biegłych stosowana była nast. procedura: Izba zwracała się do organizacyj gospodarczych w swym okręgu o przedstawienie listy kandydatów na biegłych. Celem zebrania bliższych informacyj o kandydatach na biegłych, zgłoszonych przez organizacje gospodarcze, Izba wysyłała do poszczególnych kandydatów wezwania o przedłożenie jej:

1. własnoręcznie napisanego życiorysu w języku polskim,
2. dowodu obywatelstwa polskiego lub jego odpisu (poświadczonego przez właściwą władzę),
3. własnoręcznie podpisanego oświadczenia o posiadaniu pełni praw obywatelskich,
4. dokumentów (lub odpisów), stwierdzających posiadane wykształcenie i praktyki zawodowe.

Na podstawie zebranych materjałów Komisja Skarbowa Izby dokonywała selekcyj kandydatów na biegłych, którzy po zatwierdzeniu przez Prezesa Izby zostali następnie zaprzysiężeni i wciągnięci na listę biegłych Izby po uprzedniem odwołaniu dawniejszych biegłych. Ogółem zaprzysiężono 210 biegłych według poniższego zestawienia:

Lista biegłych zaprzysiężonych przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Katowicach.

Adler Maks, Katowice, Żwirki i Wigury 12 — w sprawach handlu towarami spożywczemi; nr. dekr. nom. 9013.

Skudrzyk Jan, Rybnik, Piłsudskiego 5 — w sprawach handlu towarami spożywczemi i kolonjaln.; nr. dekr. nom. 9012.

Mańka Wincenty, Kochłowice, Nowowiejska 17 — w sprawach handlu towarami spożywczemi, wyrobami tytoniowemi oraz winami i wódkami w zamkn. butelkach; nr. dekr. nom. 9003.

Dr. Pastor Edward, Katowice, Piłsudskiego 19 — w sprawach badania środków żywności, produktów spożywczych, rolnych, ich przetworów i nawozów sztucznych; nr. dekr. nom. 7157.

Kowol Adolf, Siemianowice, Florjańska 20 — w sprawach handlu towarami kolonjalnemi, krótkiemi i emaljowanemi; nr. dekr. nom. 7101.

Skowron Józef, W. Hajduki, 16-go lipca 15 — w sprawach handlu towarami kolonjalnemi; nr. dekr. nom. 7102.

Kwaśnica Augustyn, Wodzisław, Korfantego 19 — w sprawach handlu towarami kolonjalnemi; nr. dekr. nom. 7103.

Boratyński Henryk, Katowice, 3-go Maja 24 — w sprawach handlu towarami kolonjalnemi; nr. dekr. nom. 7104.

Lissy Józef, Katowice, Marsz. Piłsudskiego 21 — w sprawach handlu towarami kolonjalnemi; nr. dekr. nom. 7105.

Steinitz Eryk, Katowice, Mickiewicza 4 — w sprawach handlu tow. kolonjalnemi; nr. dekr. nom. 7106.

Niewolik Marcin, W. Hajduki, Krakowska 101 — w sprawach handlu masłem, serami i jajami; nr. dekr. nom. 7134.

Panic Wiktor, Nowa Wieś, Mikołowska 1 — w sprawach handlu art. cukierniczo-czekoladowemi; nr. dekr. nom. 7135.

Cichocki Feliks, Katowice, Gliwicka 9 — w sprawach handlu ziemiopłodami, przetworami młynarskiemi, paszą, owocami, jajami, pierzem, puchem i szczeciną; nr. dekr. nom. 7136.

Mazurkiewicz Władysław, Wodzisław Śl. — w sprawach handlu ziemiopłodami, paszą i przetworami młynarskiemi; nr. dekr. nom. 7137.

Wróblewski Władysław, Żory, Drzewna 28 — w sprawach handlu mąką i ziemiopłodami; nr. dekr. nom. 7138.

Pieprz Szulim, Katowice, Teatralna 14 — w sprawach przemysłu garbarskiego oraz handlu skórami; nr. dekr. nom. 9015.

Świętochowski Kazimierz, Katowice, św. Jana 14 — w sprawach handlu obuwiem; nr. dekr. nom. 7111.

Sitko Alojzy, Wodzisław, Korfantego 8 — w sprawach handlu obuwiem; nr. dekr. nom. 7112.

Michalik Józef, Lubliniec, Rynek — w sprawach handlu obuwiem; nr. dekr. nom. 7113.

Binder Karol, Katowice, Słowackiego 17 — w sprawach handlu obuwiem; nr. dekr. nom. 7114.

Feller Izydor, Katowice, Moniuszki 8 — w sprawach handlu obuwiem; nr. dekr. nom. 7115.

Kluczka Maksymiljan, Katowice, Pocztowa 14 — w sprawach handlu skórami i przybor. szewskiemi; nr. dekr. nom. 7116.

Basista Maksymiljan, Rybnik, Kościelna 1 — w sprawach handlu artykułami papierniczemi i księgarskiemi; nr. dekr. nom. 7117.

Liberski Stanisław, Lubliniec, Rynek 9 — w sprawach handlu artykułami księgarskiemi, biurowemi i szkolnemi; nr. dekr. nom. 7118.

Sgonina Franciszek, Nowa Wieś, 3-go Maja 84 — w sprawach handlu towarami żelaznemi i naczyniami kuchennemi; nr. dekr. nom. 7119.

Klockiewicz Hugon Jerzy, Wodzisław, Wolności 1 — w sprawach handlu artykułami żelaznemi i materjałami budowlanemi; nr. dekr. nom. 7120.

Kobzda Antoni, Mysłowice, Pszczyńska 16 — w sprawach handlu artykułami żelaznemi; nr. dekr. nom. 7121.

Kowalski Henryk, Katowice, Stawowa 3 — w sprawach handlu drzewem; nr. dekr. nom. 9007.

Stadnikiewicz Jan, Katowice, Juljusza Ligonia 22 — w sprawach handlu drzewem; nr. dekr. nom. 9006.

Wojtynek Józef, Mikołów, Miarki 18 — w sprawach handlu drzewem; nr. dekr. nom. 7122.

Koźmiński Tomasz, Katowice II, Rybnicka 10 — w sprawach handlu węglem; nr. dekr. nom. 9001.

Lazar Paweł, Katowice, 3-go Maja 23 — w sprawach handlu węglem i koksem; nr. dekr. nom. 7123.

Wacławek Maksymiljan, Katowice, Powstańców 26 — w sprawach handlu węglem; nr. dekr. nom. 7124.

Godowski Jan, Wodzisław, Rynek 16 — w sprawach handlu towarami krótkiemi, bielizną, artykułami męskiemi, konfekcją i kapeluszami damskiemi; nr. dekr. nom. 7126.

Rakowski Wincenty, Katowice, Drzymały 1 — w sprawach handlu artykułami tekstylnemi i jedwabiem; nr. dekr. nom. 7127.

Knast Romuald, Katowice, Andrzeja 11 — w sprawach handlu artykułami tekstylnemi, galanteryjnemi, dekoracyjnemi i konfekcją; nr. dekr. nom. 7128.

Grünpeter Jerzy, Katowice, św. Jana 11 — w sprawach handlu bielizną, artykułami męskiemi i konfekcją męską; nr. dekr. nom. 7129.

Felix Dawid, Katowice, Opolska 5 — w sprawach handlu szkłem, marmurem, szlifierstwa marmuru, szkła i fabrykacji luster; nr. dekr. nom. 7131.

Noga Jan, Rybnik, Rynek 4 — w sprawach handlu artykułami galanteryjnemi, porcelaną, szkłem i wózkami dziecięcemi; nr. dekr. nom. 7130.

Bubała Alojzy, Siemianowice, Bytomska 11 — w sprawach handlu rowerami; nr. dekr. nom. 7132.

Strzałkowski Władysław, Katowice, 3-go Maja 34 — w sprawach handlu rowerami, maszynami do szycia, instrumentami muzyczn. i wózkami dziecięcemi; nr. dekr. nom. 9010.

Kmieciak Paweł, Nowa Wieś, Sienkiewicza 1 — w sprawach handlu rowerami, instrumentami muzycznemi i zegarkami; nr. dekr. nom. 9009.

Prus Alojzy, Rybnik, Sobieskiego 30 — w sprawach handlu wózkami, rowerami, gramofonami i maszynami do szycia; nr. dekr. nom. 7133.

Smoczyk Jan, Katowice, Młyńska 4 — w sprawach handlu art. jubilersko-zegarmistrzowskiemi; nr. dekr. nom. 7139.

Felis Józef, Chorzów I, Wolności 19/21 — w sprawach teatrów świetlnych; nr. dekr. nom. 7140.

Klyta Jan, Chorzów I, Wolności 28 — w sprawach teatrów świetlnych; nr. dekr. nom. 7142.

Szmidt Gustaw, Katowice, 3-go Maja 25 — w sprawach teatrów świetlnych; nr. dekr. nom. 7141.

Zaremba Wiktor, Katowice, Kochanowskiego 10 — w sprawach przedstawicielstw handlowych; nr. dekr. nom. 7143.

Borzym Bolesław, Chorzów I, Wolności 15 — w sprawach przedstawicielstw handlowych oraz handlu artykułami cukierniczo-czekoladowemi; nr. dekr. nom. 7144.

Piotrowski Zbigniew, Katowice, Plebiscytowa 11 — w sprawach przedstawicielstw handlowych; nr. dekr. nom. 7145.

Inż. Kozłowski Tadeusz, Bieruń Stary — w sprawach przemysłu materjałów wybuchowych i środków zapalczych; nr. dekr. nom. 7146.

Dutkowiak Franciszek, Katowice, Żwirki i Wigury 17 — w sprawach przemysłu materjałów wybuchowych; nr. dekr. nom. 7184.

Romer Edmund, Katowice, Żwirki i Wigury 17 — w sprawach przemysłu materjałów wybuchowych; nr. dekr. nom. 7185.

Fuchs Oskar, Katowice, Mikołowska 5 — w sprawach przemysłu mydlarskiego; nr. dekr. nom. 7147.

Dr. Marek Józef, Wełnowiec — w sprawach przemysłu chemicznego; nr. dekr. nom. 7148.

Dr. Stateczny Walenty, W. Hajduki — w sprawach przemysłu chemicznego; nr. dekr. nom. 7149.

Zabystrzan Paweł, Katowice, Plebiscytowa 28 — w sprawach przemysłu chemicznego; nr. dekr. nom. 7150.

Dr. Mroziński Wacław, Katowice, Raciborska — w sprawach przemysłu chemicznego; nr. dekr. nom. 7151.

Dr. Wulfson Artur, Katowice, Kochanowskiego 2 — w sprawach przemysłu chemicznego; nr. dekr. nom. 7152.

Inż. Nowicki Romuald, Katowice, Kopernika 9 — w sprawach przemysłu chemicznego, w szczególności smołowcowania i asfaltowania dróg, aparatów ratowniczych i lamp górniczych; nr. dekr. nom. 7153.

Grossmann Artur, Katowice, Kopernika 9 — w sprawach przemysłu chemicznego, w szczególności mydlarskiego i tłuszczowego; nr. dekr. nom. 9004.

Inż. Dr. Kaufman Marek, Katowice III, Ks. Pośpiecha — w sprawach przemysłu chemicznego, tłuszcz., olej., mydlarstwa i kosmetyków; nr. dekr. nom. 7154.

Inż. Wences Edmund, Katowice, Żwirki i Wigury 7 — w sprawach przemysłu chemicznego i towaroznawstwa; nr. dekr. nom. 7155.

Jerzykiewicz Walenty, Katowice IV, Kłodnicka 16 — w sprawach przemysłu chemicznego, farb ziemnych, artykułów farmaceutyczno-drogeryjnych, handlu artykułami drogeryjnemi i farmaceutycznemi; nr. dekr. nom. 7423.

Ceglarek Mieczysław, Katowice, Jagiellońska 5 — w sprawach przemysłu chemicznego, w szczególności dla wyrobów farmaceutycznych i drogeryjnych oraz handlu artykułami drogeryjnemi i aptecznemi; nr. dekr. nom. 7121.

Dr. Pochwalski Jerzy, Szczygłowice, pow. Rybnik — w sprawach przemysłu chemicznego, w szczególności dla środków zapalczych, materjałów wybuchowych i plastycznych; nr. dekr. nom. 9017.

Rybicki Otmar, Mikołów, Rynek — w sprawach handlu artykułami drogeryjnemi i fotograficznemi; nr. dekr. nom. 7107.

Mielcarski Stefan, Katowice III, Wojciechowskiego 58 — w sprawach handlu artykułami drogeryjn. i fotograficznemi; nr. dekr. nom. 7108.

Laudowicz Roman, Nowa Wieś, 3-go Maja 59 — w sprawach handlu artykułami drogeryjnemi i fotograficznemi; nr. dekr. nom. 7109.

Lach Edmund, Katowice, Wojewódzka 21 — w sprawach handlu artykułami drogeryjnemi i farmaceutycznemi; nr. dekr. nom. 7110.

Szymański Franciszek, Wełnowiec, Peowiaków 79 — w sprawach handlu artykułami drogeryjnemi i aptecznemi; nr. dekr. nom. 7422.

Inż. Mieses Maksymiljan, Katowice, Powstańców 3 — w sprawach przemysłu naftowego i handlu produktami mineralnemi; nr. dekr. nom. 7199.

Inż. Bachleda Zbigniew, Mała Dąbrówka, dom. kop. Jerzy — w sprawach przemysłu cynkowego i kwasu siarkowego; nr. dekr. nom. 7429.

Inż. Kolbe Bronisław, Wełnowiec, Kościuszki 19 — w sprawach przemysłu cynkowego; nr. dekr. nom. 7428.

Marzec Stanisław, Katowice, Lompy 1 — w sprawach przemysłu cynkowego i ołowianego; nr. dekr. nom. 7424.

Inż. Dalbor Bolesław, Chorzów I, Katowicka 14 — w sprawach instalacyj gazowych, wodociągowych, centralnych ogrzewań, budowy i prowizacji zakładów gazowych, konstrukcji kotłów parowych i samoch.; nr. dekr. nom. 7156.

Inż. Długoborski Stanisław, Wełnowiec, Kościuszki 10 — w sprawach górniczych; nr. dekr. nom. 7164.

Inż. Krajewski Bolesław, Michałkowice — w sprawach górniczych; nr. dekr. nom. 7158.

Inż. Sikora Paweł, Chorzów II, Lompy 19 — w sprawach górniczych; nr. dekr. nom. 7160.

Inż. Śniegoń Karol, Świętochłowice, Nowowiejska 4 — w sprawach górniczych; nr. dekr. nom. 7161.

Inż. Kmietowicz Józef, Mysłowice, Mikołowska 6 — w sprawach górniczych i brykietowni; nr. dekr. nom. 7162.

Inż. Wójcik Witold, Chorzów II, 3-go Maja 13 — w sprawach górniczych; nr. dekr. nom. 7163.

Inż. Suszyński Kazimierz, Katowice, Mikołowska 132 — w sprawach górniczych; nr. dekr. nom. 7426.

Inż. Lubowicki Marjan, Katowice, Rybnicka 7 — w sprawach górniczych i brykietowni; nr. dekr. nom. 7427.

Inż. Zaleski Stanisław, Chorzów I, Szopena 11 — w sprawach górniczych; nr. dekr. nom. 9008.

Inż. Ziemba Kazimierz, Katowice, Różana 2 — w sprawach górniczych, hutnictwa żelaznego i maszynoznawstwa; nr. dekr. nom. 7159.

Inż. Zmłocki Grzegorz, Katowice, 3-go Maja 34 — w sprawach budowy maszyn, oszacowania dla różnych celów objektów wytwórczych i maszynowych oraz w sprawach automobilowych; nr. dekr. nom. 7165.

Inż. Grygier Stanisław, Katowice, Marsz. Piłsudskiego 44 — w sprawach budowy maszyn, handlu maszynami, kotłami parowemi i artykułami technicznemi; nr. dekr. nom. 7166.

Ratajczak Franciszek, Rybnik, Rybnicka Fabryka Maszyn — w sprawach handlu maszynami; nr. dekr. nom. 7167.

Seidler Markus, Katowice, Słowackiego 10 — w sprawach handlu maszynami i przyborami do powielania; nr. dekr. nom. 9005.

Inż. Nieświatowski Stefan, Chorzów I, Mościckiego 9 — w sprawach mechaniki; nr. dekr. nom. 7173.

Burakowski Gustaw, Katowice, Marsz. Piłsudskiego 28a — w sprawach handlu artykułami technicznemi i wyrobami żelazno-metalowemi oraz dla prac ołowiarskich, jak pooławianie homogeniczne i zwykłe kotłów, zbiorników itp. dla celów chemicznych; nr. dekr. nom. 9011.

Inż. Wiorogórski Jan, Katowice, Wita Stwosza — w sprawach przemysłu elektrotechnicznego; nr. dekr. nom. 7180.

Inż. Janiszewski Eugenjusz, Knurów — w sprawach przemysłu elektrotechnicznego; nr. dekr. nom. 7179.

Inż. Bereza Jerzy, Katowice II, Krakowska 11 — w sprawach handlu materjałami i maszynami elektrycznemi oraz przemysłu maszyno-elektrotechnicznego; nr. dekr. nom. 7181.

Dudzik Emanuel, Katowice, 3-go Maja 17 — w sprawach handlu materjałami instalacyjnemi do oświetlenia i ogrzewania elektrycznego oraz artykułami radjowemi; nr. dekr. nom. 7406.

Brożek Wiktor, Katowice, Juljusza Ligonia 34 — w sprawach handlu artykułami technicznemi i kolejowemi; nr. dekr. nom. 7182.

Inż. Tułacz Piotr, Katowice, Astrów — w sprawach urządzeń do spawania i robót spawalnych; nr. dekr. nom. 7183.

Bross Józef, Katowice, Astrów 1 — w sprawach handlu samochodami; nr. dekr. nom. 7168.

Janczewski Franciszek, Katowice, Marsz. Piłsudskiego 50 — w sprawach handlu samochodami; nr. dekr. nom. 7169.

Inż. Bukowski Jan, Katowice, Br. Pierackiego 6 — w sprawach handlu samochodami i motocykl.; nr. dekr. nom. 7170.

Buchner Seweryn, Katowice, św. Jana 6 — w sprawach handlu samochodami i przyborami samochodowemi; nr. dekr. nom. 7172.

Inż. Olszak Feliks, Katowice, Chorzowska 79 — w sprawach hutnictwa żelaznego; nr. dekr. nom. 7178.

Inż. Zachwieja Stefan, Łagiewniki Śl., Bytomska 3 — w sprawach wytworów hutniczych, żelaznych i stalowych w stanie surowym, walcowanym, kutym jak i termicznie ulepszonym oraz maszynoznawstwa jak i urządzeń hutniczych; nr. dekr. nom. 7171.

Inż. Holewiński Stanisław, Nowy Bytom, Niedurnego 27 — w sprawach handlu rudami żelaznemi; nr. dekr. nom. 7176.

Czub Roman, Siemianowice, Miarki 4 — w sprawach handlu rudami żelaznemi; nr. dekr. nom. 7407.

Nalepa Wilhelm, Katowice, Zamkowa 22 — w sprawach handlu starem żelastwem; nr. dekr. nom. 7404.

Stattler Jakób, Żory, Huta Pawła — w sprawach odlewni żelaza; nr. dekr. nom. 7174.

Inż. Pillnik Jerzy, Katowice, Raciborska 8 — w sprawach odlewów żelaza i metali; nr. dekr. nom. 7175.

Inż. Krygowski Jan, Katowice, Kościuszki 65 — w sprawach budownictwa; nr. dekr. nom. 7193.

Grzonka Franciszek, Katowice, Sobieskiego 13a — w sprawach budownictwa nad- i podziemnego i robót żelbetonowych; nr. dekr. nom. 7405.

Kołodziej Donat, Katowice, Jagiellońska 8 — w sprawach budownictwa; nr. dekr. nom. 7190.

Inż. Glücksmann Salomon, Chorzów I, Sobieskiego 21 — w sprawach budownictwa; nr. dekr. nom. 7192.

Inż. Wolniewicz Konstanty, Katowice, Żwirki i Wigury 16 — w sprawach budownictwa nad- i podziemnego, konstrukcyj żelaznych i żelbetonowych; nr. dekr. nom. 7194.

Inż. Frontczak Józef, Katowice, Pl. Wolności 9 — w sprawach budownictwa nad- i podziemnego; nr. dekr. nom. 7195.

Inż. Michejda Tadeusz, Katowice, Poniatowskiego 19 — w sprawach budowlanych i architektonicznych; nr. dekr. nom. 7196.

Inż. Hojarczyk Adam, Katowice, 3-go Maja 22 — w sprawach budownictwa miejskiego i wiejskiego oraz gruntów miejskich i wiejskich, tudzież przedsiębiorstw fabrycznych; nr. dekr. nom. 7197.

Sebel Piotr, Tarnowskie Góry, Piastowska 19 — w sprawach handlu materjałami budowlanemi, węglem, drzewem i koksem; nr. dekr. nom. 7181.

Schwyrc Maksymiljan, Kalety, Fa „Natronag" — w sprawach przemysłu papierniczego; nr. dekr. nom. 7200.

Borgiel Karol, Tychy — w sprawach przemysłu papierniczego; nr. dekr. nom. 7401.

Hoffmann Jan, Katowice II, Fabryka Porcelany — w sprawach przemysłu porcelanowego; nr. dekr. nom. 7425.

Zwierzyński Edmund, Katowice II, Katowicka 2 — w sprawach przemysłu meblarskiego i stolarstwa; nr. dekr. nom. 7403.

Turski Władysław, Katowice, Mickiewicza 14 — w sprawach spedytorskich; nr. dekr. nom. 7198.

Szczęsny Piotr Paweł, Chorzów I, Wolności 87 — w sprawach spedycyjnych i transportowych; nr. dekr. nom. 9014.

Nowakowski Wojciech, Katowice, Św. Jana 7 — w sprawach przemysłu restauracyjnego; nr. dekr. nom. 7186.

Grabietz Jan, Łagiewniki Śl., Kościelna 29 — w sprawach przemysłu restauracyjnego; nr. dekr. nom. 9016.

Guzy Antoni, Chorzów I, Stawowa 3 — w sprawach handlu napojami alkoholowemi; nr. dekr. nom. 7409.

Poniecki Władysław, Chorzów II, 3-go Maja 15 — w sprawach handlu napojami alkoholowemi; nr. dekr. nom. 7410.

Osman Karol, Tychy, Browar Książęcy — w sprawach piwowarstwa; nr. dekr. nom. 7411.

Ogórek Serafin, Rybnik, Hotel Świerklaniec — w sprawach hotelarstwa; nr. dekr. nom. 7187.

Myśliwiec Wincenty, Rybnik, Hotel Polski — w sprawach hotelarstwa; nr. dekr. nom. 7188.

Braus Józef, Katowice, Pierackiego 3 — w sprawach handlu futrzarskiego; nr. dekr. nom. 7189.

Fiołka Jan, Katowice, Plebiscytowa 28 — w sprawach księgowości i rewizora ksiąg; nr. dekr. nom. 7414.

Frąckowiak Eustachy, Katowice, Drzymały 2 — w sprawach księgowości i rewizora ksiąg; nr. dekr. nom. 7413.

Jankowski Kurt, Bielsko, plac Dunajewskiego 5 — w sprawach przemysłu włókienniczego; liczba dekr. nom. 9540/35.

Inż. Cimoszko Mieczysław, Wisła 535 — w sprawach urządzeń techn. w górnictwie i hutnictwie, urządzeń transportowych i przeładunkowych oraz urządzeń browarów, cukrowni i fabryk chemicznych; liczba dekr. nom. 9514/35.

Kisling Rajmund, Cieszyn, Śrutarska 21 — w sprawach przemysłu maszynowego oraz odlewni żelaza i metali; liczba dekr. nom. 9508/35.

Wilke Wiktor, Bielsko, 3-go Maja 5 — w sprawach przemysłu mydlarskiego i fabrykacji pokostu; liczba dekretu nomin. 9506/35.

Raszka Józef, Cieszyn, plac Teatralny 2 — w sprawach budownictwa; liczba dekr. nom. 9521/35.

Kozieł Józef, Bielsko, Matejki 8 — w sprawach budownictwa; liczba dekr. nom. 9502/35.

Inż. Klusak Bogusław, Bielsko, Pierackiego 25 — w sprawach budownictwa; liczba dekr. nom. 9505/35.

Jamróz Alfons, Ustroń l. d. 61 — w sprawach przemysłu restauracyjnego i hotelarskiego; liczba dekr. nom. 9530/35.

Bardoń Ludwik, Cieszyn, plac Sobieskiego 14 — w sprawach przemysłu restauracyjnego; liczba dekr. nom. 9522/35.

Pawleta Karol, Bielsko, Blichowa 84 — w sprawach przemysłu restauracyjnego; liczba dekr. nom. 9531/35.

Barth Alfred, Cieszyn, Legjonów 13 — w sprawach przemysłu cukierniczego i kawiarnianego; liczba dekr. nom. 9518/35.

Schreibersdorf Artur, Bielsko, Żwirki i Wigury 13 — w sprawach handlu farbami i lakierami; liczba dekr. nom. 9526/35.

Wurbs Henryk, Bielsko, Hallera 4 — w sprawach handlu towarami żelaznemi; liczba dekr. nom. 9541/35.

Konczakowski Brunon, Cieszyn — w sprawach handlu artykułami żelaznemi i narzędziami; liczba dekr. nom. 9503/35.

Krumholz Izydor, Bielsko, Republikańska 3 — w sprawach handlu drzewem; liczba dekr. nom. 9536/35.

Decker Oskar, Bielsko, Blichowa 10 — w sprawach handlu papierem i wyrobami papiern.; liczba dekr. nom. 9532/35.

Rosner Karol, Bielsko, 3-go Maja 9a — w sprawach handlu papierem i wyrobami papierniczemi; liczba dekr. nom. 9535/35.

Bittman Rudolf, Bielsko, 3-go Maja 4 — w sprawach handlu suknem; liczba dekr. nom. 9515/35.

Tiras Jakób, Bielsko, Kolejowa 7 — w sprawach handlu suknem i towarami włókienniczemi; liczba dekr. nom. 9513/35.

Mayer Franciszek, Bielsko, Jagiellońska 4 — w sprawach handlu artykułami tekstylnemi, galanteryjnemi, sportowemi i konfekcją; liczba dekr. nom. 9543/35.

Skutecki Józef, Cieszyn, Górny Rynek 13 — w sprawach handlu towarami włókienniczemi; liczba dekr. nom. 9511/35.

Werbel Ignacy, Bielsko, Jagiellońska 8 — w sprawach handlu towarami tekstylnemi; liczba dekr. nom. 9510/35.

Rojczyk Franciszek, Stare Bielsko — w sprawach handlu towarami kolonjalnemi i korzennemi; liczba dekr. nom. 9528/35.

Weinheber Roman, Bielsko, Mickiewicza 35 — w sprawach handlu towarami spożywczemi i kolonjalnemi; liczba dekr. nom. 9527/35.

Kohut Jan, Istebna 455 — w sprawach handlu towarami mieszanemi; liczba dekr. nom. 9539/35.

Sassik Alojzy, Strumień l. d. 19 — w sprawach handlu towarami mieszanemi; liczba dekr. nom. 9538/35.

Stonawski Jan, Mikuszowice Śl. k. Bielska nr. 190 — w sprawach handlu towarami mieszanemi, liczba dekr. nom. 9533/35.

Felix Karol, Bielsko, Wzgórze 20 — w sprawach handlu ziemiopłodami i nasionami; liczba dekr. nom. 9534/35.

Kapko Izydor, Bielsko, Piastowska 5 — w sprawach bankowości; liczba dekr. nom. 9504/35.

Dr. Weinstein Kazimierz, Bielsko, Mickiewicza 28 — w sprawach bankowości; liczba dekr. nom. 9501/35.

Jendral Władysław, Chorzów I, Sobieskiego 15 — w sprawach księgowości i rewizora ksiąg; nr. dekr. nom. 7419.

Klus Leopold, Chorzów I, Wolności 49 — w sprawach księgowości i rewizora ksiąg; nr. dekr. nom. 7417.

Matysik Wiktor, Chorzów I, Piastowska 11 — w sprawach księgowości i rewizora ksiąg; nr. dekr. nom. 7418.

Nowakowski Jan, Katowice, Młyńska 3 — w sprawach księgowości i rewizora ksiąg; nr. dekr. nom. 7412.

Skarżyński Witold, Katowice, Kościuszki 31 — w sprawach księgowości i rewizora ksiąg; nr. dekr. nom. 7416.

Inż. Balcer Antoni, Katowice, Mickiewicza 3 — w sprawach górniczych; liczba dekr. nom. 14.103/35/Go.

Inż. Niziński Stanisław, Tarn. Góry (Urząd Górniczy) — w sprawach górniczych; liczba dekr. nom. 14.102/35/Go.

Inż. Hanasiewicz Włodzimierz, Tarn. Góry (Urząd Górniczy) — w sprawach górniczych; liczba dekr. nom. 14.101/35/Go.

Inż. Bednarczyk Emil, Dziedzice, Kościuszki 300 — w sprawach przemysłu walcowania metali, a mianowicie: cynku, cyny, aluminjum, miedzi, mosiądzu i bronzu; liczba dekr. nom. 13.760/35/Go.

Inż. Binder Leon, Katowice-Ligota, Zgoda 18 — w sprawach hutnictwa żelaznego; liczba dekr. nom. 8810/35/Go.

Inż. Stonawski Fedor, Bielsko, Dąbrowskiego 14 — w sprawach urządzeń maszynowych przemysłu tekstylnego, cementowego i papierniczego; liczba dekr. nom. 9507/35/Go.

Inż. Küttner Artur, Mikołów, Żwirki i Wigury 28 — w sprawach przemysłu chemicznego, w szczególności dla stopów żelaza wszelkiego rodzaju, karbidu, cementów glinianych oraz surowców potrzebnych dla produkcji tychże artykułów; liczba dekr. nom. 14.117/35/Go.

Semler Wiktor, Czechowice (Vacuum Oil Comp.) — w sprawach przemysłu rafinowania olejów mineralnych oraz urządzeń dla rafinerji olejów mineralnych; liczba dekr. nom. 13.756/35/Gg.

Mgr. Gutwiński Artur, Bielsko, Rynek 15 — w sprawach handlu artykułami drogeryjnemi i aptecznemi; liczba dekr. nom. 9529/35/Go.

Tisch Alfred, Bielsko, Republikańska 5 — w sprawach przemysłu włókienniczego; liczba dekr. nom. 13.758/35/Go.

Dr. Heilpern Ludwik, Bielsko, 3-go Maja 31 — w sprawach przemysłu włókienniczego; liczba dekr. nom. 9516/35/Go.

Dr. Kerth Edward, Bielsko, Rzeźnicza 2 — w sprawach przemysłu włókienniczego i jutowego; liczba dekr. nom. 9517/35/Go.

Inż. Niwiński Edward, Katowice, Francuska 19 — w sprawach przemysłu elektrotechnicznego, w szczególności w dziedzinie oświetlenia elektrycznego oraz przyrządów i urządzeń elektrycznych; liczba dekr. nom. 9002/35/Go.

Inż. Bizoń Mieczysław, Katowice, Młyńska 22 — w sprawach przemysłu elektrotechnicznego, w szczególności ogólna elektrotechn. prądów silnych i słabych, elektr. górnicza, przyrządy pomiarowe i pomiary, urządzenia siłowni i elektr. okręgowych, przyrządy rozdzielcze wysokiego i niskiego napięcia, napędy elektryczne wszelkiego rodzaju, prądnice prądu stałego i zmiennego wraz z odnośną częścią mechaniczną; liczba dekr. nom. 14.119/35/Go.

Inż. Mielke Gustaw, Katowice, Kopernika 11 — w sprawach przemysłu elektrotechnicznego, w szczególności w dziedzinie elektro-medycznej, miernictwa elektr. i cieplno-technicznego; liczba dekr. nom. 14.108/35/Go.

Inż. Podoski Roman, Katowice, 3-go Maja 9 — w sprawach przemysłu elektrotechn. w szczeg. w dziedzinie trakcji elektrycznej; liczba dekr. nom. 14.109/35/Go.

Inż. Groza Aleksander, Mikołów, Żwirki i Wigury 17 — w sprawach przemysłu elektrotechn., w szczeg. dla spraw gospodarki elektroenergetycznej, elektrotechn. górniczej i hutniczej, taryf, przyrządów i urządzeń elektr. oraz maszyn, sieci, napędów i pieców elektrycznych; liczba dekr. nom. 14.111/35/Go.

Inż. Rychlik Zdzisław, Katowice, Opolska 11 — w sprawach przemysłu elektrotechn., w szczeg. dla spraw elektrotechn. górniczo-hutn., oświetlenia elektr., przyrządów i urządzeń elektr., oraz sieci, maszyn i napędów elektr.; liczba dekr. nom. 14.110/35/Go.

Inż. Przybyłowski Wł. Jerzy, Katowice, Marjacka 8 — w sprawach przemysłu elektrotechn., w szczeg. w dziedzinie elektryczności w gospodarstwie; liczba dekr. nom. 14.107/35/Go.

Inż. Hawling Franciszek, Siemianowice Śl., Katowicka 16 — w sprawach przemysłu elektrotechn., w szczeg. w dziedzinie elektrotechniki górniczej; liczba dekr. nom. 14.106/35/Go.

Inż. Herbst Witold, Siemianowice Śl., Pierackiego 7 — w sprawach przemysłu elektrotechn., w szczeg. w dziedzinie prądów słabych, jak budowa urządzeń telegraficznych, telefonicznych i sygnalizacyjnych; liczba dekr. nom. 14.111/35/Go.

Dr. Jacobowitz Jan, Mikołów — w sprawach przemysłu ceglarskiego, ceramicznego i wyrobów szamotowych; liczba dekr. nom. 14.115/35/Go .

Daab Adolf, Kochłowice — w sprawach przemysłu ceglarskiego; liczba dekr. nom. 14.114/35/Go.

Badura Jan, Katowice, Parkowa 3 — w sprawach przemysłu ceglarskiego; liczba dekr. nom. 14.113/35/Go.

Kniażycki Józef, Chorzów I, Moniuszki 3 — w sprawach budownictwa; liczba dekr. nom. 14.116/35/Go.

Inż. Neuhoff Jan, Aleksandrowice, Nr. 210 — w sprawach szacowania realności miejskich i wiejskich oraz budownictwa lądowego; liczba dekr. nom. 13.753/35/Go.

Inż. Fuchs Paweł, Strumień, Nr. 191 — w sprawach przemysłu tartacznego, młynarskiego i ceglarskiego; liczba dekr. nom. 9542/35/Go.

Gembala Józef, Cieszyn, Kählera 14 — w sprawach przemysłu wyrobów drzewnych; liczba dekr. nom. 13.759/35/Go.

Zenker Rudolf, Katowice, Słowackiego 37 — w sprawach budowy i naprawy fortepianów, fisharmonij i organów; liczba dekr. nom. 14.112/35/Go.

Ehrlich Izak, Katowice, Wojewódzka 32/34 — w sprawach handlu dyktami, fornierami i materjałami drzewnemi; liczba dekr. nom. 14.118/35/Go.

Ernst Leon, Katowice, Szopena 18 — w sprawach handlu drzewem; liczba dekr. nom. 14.117/35/Go.

Amster Gerson, Bielsko, Sixta 13 — w sprawach handlu węglem i drzewem; liczba dekr. nom. 13.752/35/Go.

Wietrzny Edward, Dziedzice, 3-go Maja 32 — w sprawach handlu tow. żelaznemi; liczba dekr. nom. 9525/35/Go.

Bochenek Roman, Katowice, 3-go Maja 25 — w sprawach handlu art. sportowemi; liczba dekr. nom. 14.105/35/Go.

Heuhorn Henryk, Bielsko, Podcienie 1 — w sprawach handlu tow. spożywczemi; liczba dekr. nom. 9537/35/Go.

Cholewik Paweł, Jaworze Dolne Nr. 9 — w sprawach handlu tow. mieszanemi oraz przemysłu gospodnio-szynkarskiego; liczba dekr. nom. 13.761/35/Go.

Kułakowski Stefan, Bielsko, Cieszyńska 47 — w sprawach handlu wyrobami cukierniczemi i pieczywem; liczba dekr. nom. 9524/35/Go.

Kożdoń Jan, Bielsko, 3-go Maja 25 — w sprawach handlu ziemiopłodami, nasionami, nawozami sztucznemi i spraw spółdzielczych; liczba dekr. nom. 13.754/35/Go.

Dr. Dymnicki Jan, Chorzów I, Katowicka — w sprawach bankowości i spraw związanych z działalnością Komunalnych Kas Oszczędności; liczba dekr. nom. 7402/35/Go.

Stefko Karol, Bielsko, 3-go Maja 31 — w sprawach księgowości i jako rewizor ksiąg handlowych; liczba dekr. nom. 13.751/35/Go.

Chojecki Stefan, Bielsko, Krasińskiego 11 — w sprawach ubezpieczeniowych; liczba dekr. nom. 9509/35/Go.

Stosownie do par. 2 art. 313 kodeksu handlowego, który przewiduje, że sprawozdanie założycieli powstających spółek akcyjnych należy poddać badaniu biegłych rewidentów co do prawdziwości i dokładności, tudzież celem wydania opinji, czy wysokość przyznanej zapłaty i wynagrodzenia jest uzasadniona, Izba, na żądanie prezesa Sądu Okręgowego w Katowicach, przedstawiła mu wspomnianą listę biegłych rewidentów.

W związku ze sprawą wydawania zaświadczeń przy wywozie strączkowych i innych artykułów Izba na wniosek Związku Eksporterów Zboża w Poznaniu zaprzysięgła na próbobiorców strączkowych, eksportowanych przez stacje graniczne Cieszyn i Zebrzydowice, pp.: 1. Pawła Haltofa, Cieszyn, ul. Szeroka 1, 2. Zdzisława Sojdę, Kończyce Małe Nr. 288 p-ta Zebrzydowice. Na wniosek Izby Gdyńskiej w tym samym

celu zaprzysiężony został p. Norbert Kleinberger w Zebrzydowicach.

W związku z wystawianiem przez Izbę zaświadczeń na wolny od cła wywóz pierza, puchu, włosia oraz sierści oraz konieczności posiadania w tym względzie zaprzysiężonych kontrolerów, Izba zaprzysięgła, na podstawie par. 15 regulaminu czynności kontrolnych przy wywozie pierza i puchu, wydanego na podstawie punktu VI obwieszczenia Min. P. i H. z dnia 7. XI. 1935 r. (Monitor Polski Nr. 257, poz. 307), p. Ludwika Giżę, zamieszkałego w Dziedzicach, w charakterze kontrolera pierza, puchu, szczeciny, włosia oraz sierści dla punktu kontroli w Dziedzicach. Dla punktu kontroli w Chorzowie funkcję kontrolera dla tych artykułów pełni p. Feliks Cichocki, Katowice, Gliwicka 9, który został zaprzysiężony również jako biegły w sprawach handlu ziemiopłodami, przetworami młynarskiemi, paszą, owocami, jajami, pierzem, puchem i szczeciną.

W związku z wejściem w życie rozporządzenia Prez. R. P. z dnia 24. X. 1934 r. o połączeniu Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 849) oraz par. 17 statutu Funduszu Pracy, Izba przedstawiła na wezwanie Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, Wydział Pracy i Opieki, 2-ch kandydatów na przedstawicieli do Wojewódzkiej Rady Funduszu Pracy, a mianowicie: 1. Dr. Juljana Zagórowskiego, radcę Izby, Dyr. Polskich Kopalń Skarb. na G. Śląsku, Chorzów I; 2. Inż. Tadeusza Stadnikiewicza, radcę Izby, Dyr. Gener. S. A. „Godulla" i „Wirek" w Chebziu.

Izba podawała w indywidualnych wypadkach poszczególnym urzędom i firmom nazwiska znawców dla poszczególnych branż, m. i.:

1. Wydziałowi Skarbowemu Urz. Woj. Śl. i urzędom skarbowym w 14 wypadkach, a mianowicie znawców w sprawach handlu artykułami spożywczemi, kolonjalnemi, drogeryjnemi, rudy żelaznej, w sprawach ubezpieczeniowych, napojami alkoholowemi, przemysłu elektrotechnicznego, budownictwa, budowy pieców koksowych, zużywalności torów i sieci przewodów tramwajowych, przemysłu maszynowego, przemysłu tekstylnego, materjałów wybuchowych, budowy pieców koksowych, handlu mięsem i sprawach bankowych.

2. Sądom Okręgowym i Grodzkim w 12-u wypadkach, t. j. dla instrumentów muzycznych, kuśnierstwa, aparatów kinowych, maszyn do szycia, budowy pieców cegielnianych, spraw celnych, przemysłu piwowarskiego, mydlano-perfumeryjnego, w sprawach górniczych fabrykacji szutru ze szlaki wielkopiecowej, handlu artykułami kolonjalnemi, nićmi, jedwabiem, maszyn do pisania i innych.
3. Izbom Przem.-Handlowym w 2-ch wypadkach, a mianowicie w dziedzinie urządzeń targowisk i rzeźni oraz w sprawach komunikacji (tramwaje elektryczne).
4. Firmom przemysłowo-handlowym w 12 wypadkach, a mianowicie w sprawach górniczych, księgowości, parkieciarstwa, handlu obuwiem, przemysłu garbarskiego, ceglarskiego, spożywczego, branży gorseciarskiej i handlu drzewem.
5. Również zaopinjowała Izba 6 wniosków kandydatów na sądowych znawców w sprawach górniczych, handlu skórami, przemysłu chemicznego i w sprawach księgowości. Ponadto podano kandydatów na nadzorców sądowych i sekwestratorów w 2-ch wypadkach, kandydatów na rewidentów dla spółek akcyjnych po myśli art. 313 par. 2 kodeksu handlowego w 1 wypadku, wydano opinję w 4 wypadkach w sprawie wysokości wynagrodzenia biegłych oraz poddano egzaminowi 9 kandydatów na biegłych księgowości i rewizorów ksiąg handlowych.

Ponadto Izba udzielała bądź to ustnie, bądź też telefonicznie informacyj o warunkach ustanawiania znawców, jak również podawała zainteresowanym telefonicznie i ustnie adresy znawców dla poszczególnych branż.

ULGOWE PASZPORTY HANDLOWE.

Izba Przemysłowo-Handlowa otrzymała w roku sprawozdawczym do zaopinjowania 505 próśb o ulgowe paszporty handlowe. (W roku 1934 liczba ta też wynosiła około 500.)

Izba poparła 170 wniosków o jednorazowy paszport i 79 o paszport wielokrotny. W 10-ciu wypadkach odmówiła Izba poparcia ze względu na to, że nie stwierdzono konieczności wyjazdu, prócz tego zaopinjowała Izba przychylnie na żądanie władz 1 wniosek o normalny paszport.

W sprawie przyjazdu obywateli obcych do Polski wydała Izba opinję w 74 wypadkach (w roku 1934 około 80), popierając 72 prośby.

Przy opinjowaniu próśb o ulgowe paszporty handlowe brano pod uwagę, czy petenci wykazali konieczność wyjazdu w sprawach handlowych, przyczem decydującą była okoliczność, czy wyjazd jest pożyteczny ze stanowiska ogólnogospodarczego, lub czy wchodzi w grę poważny interes firmy względnie czy sprawy nie można załatwić w drodze korespondencji.

Jak w poprzednim roku przestrzegano zasady, że osoby, wyjeżdżające zagranicę w sprawach handlowych zobowiązane są zgłaszać się w Poselstwie lub w Konsulacie R. P. danego kraju. Zgłaszanie to potwierdza odnośny polski urząd zagraniczny na specjalnej ulotce, wręczonej petentowi w Izbie Przemysłowo-Handlowej, przy załatwianiu starań o ulgowy paszport handlowy. Pozostaje to w związku z potrzebą informowania placówek zagranicznych o rozwoju stosunków gospodarczych między obu państwami, oraz z ochroną obywateli polskich zagranicą w razie potrzeby. Następnie starania o ulgowy paszport handlowy nie mogłyby być poparte, o ile firma nie wykazałaby się potwierdzeniem wizyty o polskim urzędzie zagranicznym.

SPRAWY TURYSTYCZNE.

Podstawą rozwoju ruchu turystycznego jest dobra jego organizacja i dogodne warunki komunikacyjne.

Organizacja ruchu turystycznego na Śląsku domagała się usprawnienia i z tego powodu Izba w porozumieniu z Urzędem Wojewódzkim Śląskim przystąpiła w roku sprawozdawczym do utworzenia Związku Propagandy Turystycznej Województwa Śląskiego.

Zadaniem tego Związku jest:

a) opracowywanie i udzielanie, bądź to z własnej inicjatywy, bądź też na żądanie władz, urzędów, instytucyj i organizacyj opinij o potrzebach śląskiego ruchu turystycznego, zarówno w odniesieniu do jego całokształtu, jak i do poszczególnych jego dziedzin, opracowywanie odpowiednich wniosków, memorjałów etc.;

b) zakładanie i prowadzenie w Województwie Śląskiem biur informacyjnych dla turystów;

c) przeprowadzanie jak najszerszej propagandy na rzecz zwiedzania Województwa Śląskiego przez turystów krajowych i zagranicznych ze specjalnem uwzględnieniem wymogów przemysłu;

d) oddziaływanie na podnoszenie się poziomu kultury turystycznej mieszkańców Śląska, zwłaszcza w kierunku poszanowania dla jego pomników i zabytków przeszłości oraz osobliwości natury żywej i martwej, w szczególności zaś w kierunku otaczania turystów życzliwością i opieką;

e) ułatwianie turystom przybywającym na Śląsk zwiedzania i pobytu drogą współpracy z stowarzyszeniami turystyczn., biurami podróży, hotelami, pensjonatami, schroniskami, restauracjami, jak również drogą inicjatywy w kierunku rozbudowy i prowadzenia urządzeń hotelowych i schroniskowych, jak hotele beznoclegowe, specjalne domy wycieczkowe itp.;

f) podejmowanie starań w kierunku uprzyjemnienia turystom przybywającym na Śląsk pobytu na nim.

Związek natychmiast po zatwierdzeniu przedstawionego władzom właściwym statutu rozpocznie swoją działalność.

O celowości organizacji tego rodzaju Związku świadczy bardzo poważna ilość zgłoszeń na członków ze strony gmin, biur podróży itp.

Warunki komunikacyjne omawia szczegółowo sprawozdanie w dziale komunikacji. Dodać tu tylko należy, że Izba zgłaszała szereg postulatów, mających na celu usprawnienie połączeń kolejowych, tak w czasie zjazdu III w Wiśle, jak w czasie konferencji komunikacyjnej w Dziedzicach i na posiedzeniach Wojewódzkiej Komisji Turystycznej ze specjalnem uwzględnieniem potrzeb ruchu turystycznego.

W dziale przemysłu turystycznego szereg wystąpień Izby w sprawie ulg podatkowych dla pensjonatów, restauracyj itp. charakteryzuje jej działalność.

ZJAZDY, WYCIECZKI, GOŚCIE I RÓŻNE.

W roku sprawozdawczym odbyły się w Izbie posiedzenia: Międzyizbowej Komisji Polityki Socjalnej (15. III. 35), połączonych Międzyizbowych Komisyj Prawniczej i Skarbo-

wej (13. V. 1935 r.) i Rady Polityki Kompensacyjnej (22. XI. 1935), delegatów których Izba podejmowała obiadem.

W dniach 7 i 8 kwietnia bawiła na terenie Izby wycieczka uczestników kursu naukowego dla urzędników Ministerstwa Spraw Zagran. Uczestnicy wycieczki zwiedzili kilka ważniejszych objektów przemysłu gśl. i wysłuchali referatu p. t. „O Województwie Śląskiem", który zawierał ważniejsze wiadomości o Śląsku z dziedziny gospodarczej, jak również polityczno-administracyjnej.

Dnia 3 maja bawił w Izbie Prezydent Międzynarodowej Izby Handlowej p. F. Fentener van Vlissingen w towarzystwie gen. sekr. tej Izby p. Pierre Vasseur'a. Goście po zwiedzeniu kilku objektów przemysłowych podejmowani byli przez Izbę śniadaniem, podczas którego zetknęli się z czołowymi przedstawicielami śląskich sfer gospodarczych.

W dniu 3 lipca bawiła w Katowicach wycieczka kupców polskich z Ameryki, która podejmowana była przez Izbę śniadaniem.

Dnia 23 lipca przybyła do Katowic w składzie dyr. Państwowego Instytutu Eksportowego p. M. Turskiego, nacz. Wydziału M. S. Z. p. Wszelakiego, zast. nacz. Wydziału Min. Komunikacji p. Deptuły, nacz. P. I. E. p. Jastrzębowskiego, przedstawiciela Min. Rolnictwa oraz p. nacz. Taubenfelda ze Związku Izb Komisja Międzyministerjalna, powołana przez p. Ministra Przemysłu i Handlu celem ustalenia sposobów wzmożenia eksportu. Komisja ta, pozostająca pod przewodnictwem dyr. P. I. E. p. M. Turskiego, przesłuchała w Katowicach dwadzieścia parę firm produkcyjnych i handlowych ze Śląska i okręgów krakowskiego i sosnowieckiego.

Izba wzięła udział w przyjęciu, wydanem z okazji odbytego w Katowicach we wrześniu VIII-go Kongresu Federacji Międzynarodowej Prasy technicznej i zawodowej.

Z okazji objęcia urzędowania przez nowomianowanych ministrów resortów gospodarczych, Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach przesłała depesze gratulacyjne Panom Ministrom: Inż. Eug. Kwiatkowskiemu — Skarbu, Gen. dr. Romanowi Góreckiemu — Przemysłu i Handlu i Władysławowi Jaszczołtowi — Opieki Społecznej.

W czasie pobytu w Katowicach Ministra Przemysłu i Handlu Dr. R. Góreckiego Izba przedstawiła Mu najbardziej

w danej chwili aktualne postulaty sfer gospodarczych przez nią reprezentowanych i wzięła udział w przyjęciu wydanem z tej okazji.

W dniu 12 listopada bawił w Izbie Przewodniczący Misji Gospodarczej Brytyjskiej p. J. Ramsden, dyrektor Oddziału Handlu Zagranicznego Federacji Przemysłu Brytyjskiego. Wymieniony odbył na terenie Izby konferencję z przedstawicielami przemysłu Gśl. i podejmowany był przez Izbę śniadaniem.

W związku z dekretową obniżką cen węgla Izba przesłała następujący telegram do Wicepremjera i Ministra Skarbu, do Ministra Spraw Wojskowych, do Ministra Przemysłu i Handlu, do Ministra Opieki Społecznej, do Ministra Komunikacji i do Dyrektora Departamentu Górniczo-Hutniczego Ministerstwa Przemysłu i Handlu:

„W związku z wystąpieniami życia gospodarczego innych zagłębi węglowych Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach widzi się zmuszoną zwrócić uwagę na warunki, w jakich pracuje przemysł węglowy górnośląski, w szczególności na wysokość sztywnych i uniezależnionych od przemysłu obciążeń kosztów własnych, to jest płac i świadczeń oraz na przepisy o demobilizacji przemysłowej, krępujące możność przystosowania kosztów do nowej ceny. Ponadto Izba czuje się w obowiązku zwrócić uwagę na ogólne położenie gospodarcze Śląska i jego refleksy na zagadnienia polityczne i społeczne. Z powyższych względów Izba prosi o niedopuszczenie do jakiegokolwiek uprzywilejowania w cenach i kosztach przewozu lub warunkach dostawy zwłaszcza kolejowych i wojskowych węgla innych zagłębi w stosunku do węgla górnośląskiego."

W okresie sprawozdawczym Izba wysłała depesze kondolencyjne do Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu z powodu śmierci ś. p. Prezesa Izby Seweryna Samulskiego, do Związku Polskich Hut Żelaznych z powodu zgonu Prezesa Rady Nadzorczej ś. p. inż. Macieja Rogowskiego i do Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie oraz Centrali Związku Kupców w Warszawie z powodu zgonu b. p. posła Wacława Wiślickiego.

DZIAŁALNOŚĆ ODCZYTOWA IZBY.

W roku sprawozdawczym Izba kontynuowała działalność odczytową z dziedziny aktualnych zagadnień prawa handlowe-

go, przemysłowego i polityki gospodarczej wzgl. kwestyj z nią związanych.

Odczyty te, których wygłoszono ogółem 10, cieszyły się dużą popularnością.

Pierwszy odczyt odbył się dnia 5. II. 1935 r. i wygłoszony został przez Mgr. J. Ziemięckiego na temat: „Umowy o naukę w przemyśle i handlu a prawo przemysłowe".

Drugi odczyt wygłoszony został dnia 12. II. 1935 r. przez Mgr. J. Godlewskiego na temat ordynacji podatkowej.

Trzeci odczyt wygłoszony został dnia 19. II. przez Mec. Ign. Grabskiego na temat „Prawo o postępowaniu układowem".

Czwarty odczyt wygłoszony został 26. II. 1935 przez Inż. A. Rojewskiego p. t. „Polska polityka traktatowa".

Piąty odczyt wygłoszony został dnia 5. III. 1935 r. przez Mec. Ign. Grabskiego p. t. „Polskie prawo upadłościowe".

Szósty odczyt wygłoszony został dnia 12. III. przez Mgr. J. Ziemięckiego na temat „Przemysł okrężny".

Siódmy odczyt wygłoszony został dnia 20. III. przez Kierownika Wydziału Szkolnego Izby Handl. J. Gąseckiego na temat „Szkolnictwo zawodowe na Śląsku".

Ósmy odczyt wygłoszony został dnia 26. III. przez Inż. A. Rojewskiego na temat „Polityka importowa Polski".

Dziewiąty odczyt wygłoszony został dnia 2. IV. 1935 r. przez Mgr. J. Ziemięckiego p. t. „Jarmarki i targi a prawo przemysłowe".

Dziesiąty odczyt wygłoszony został dnia 30. IV. 1935 r. przez zaprzysiężonego znawcę księgowości i rewizora ksiąg handlowych W. Skarżyńskiego na temat: „Księgi handlowe a ordynacja podatkowa".

OPINJE DLA ZBYWCÓW POŻYCZKI NARODOWEJ.

W myśl zarządzenia Komisarza Rządowego Pożyczki Narodowej kupcy i przemysłowcy, którzy chcieliby zbyć swe obligacje w przepisany sposób, winni byli wnioski swe przedkładać z opinjami właściwej Izby Przemysłowo-Handlowej. W związku z tem Izba Katowicka w roku ubiegłym wydała 9 opinij w tego rodzaju sprawach. Z tych opinij 8 dotyczyło całkowitego zbycia obligacyj Pożyczki Narodowej, 1 zaś prośby

przedsiębiorstwa, znajdującego się pod nadzorem sądowym, o zlombardowanie, względnie pozwolenie złożenia jako kaucji gwarancyjnej posiadanego przez nie pakietu obligacyj Pożyczki Narodowej. We wszystkich wypadkach Izba, zbadawszy dokładnie stan finansowy petenta, wydała opinje, przyczem w jednym wypadku po stwierdzeniu, że kupiec wykupił zaledwie 1 obligację na 100 zł, gdy przedsiębiorstwa tego rodzaju wykupywały znacznie większe ilości, jak też, że dochody jego nie są zbyt małe i po zaznajomieniu się z opinją zrzeszenia branżowego, Izba odmówiła poparcia jego prośby.

Większość wniosków o pozwolenie zbycia obligacyj złożyli byli przemysłowcy kominiarscy, pozbawieni przez władze okręgów, przyczem wszystkie prawie obligacje zakupiła od nich Korporacja Koncesjonowanych Przemysłowców Kominiarskich.

Poza temi wnioskami były wnioski jednego przedsiębiorstwa metalowo-przetwórczego, wspólnika jednego z przedsiębiorstw naftowych i jednej drogerji.

POŻYCZKA INWESTYCYJNA.

Izba rozesłała do wszystkich firm przemysłowych i handlowych swego okręgu odezwę z gorącym apelem o wzięcie udziału we wspólnym wysiłku całego społeczeństwa przez subskrypcję Pożyczki Inwestycyjnej według norm, ustalonych bądź przez organizacje centralne, bądź też lokalne organizacje gospodarcze.

W tej sprawie Izba porozumiewała się również z izbami Rzemieślniczą i Rolniczą odnośnie przeprowadzenia analogicznej akcji na terenie rzemiosła i rolnictwa.

Niezależnie od powyższego Izba za pośrednictwem lokalnych organizacyj gospodarczych i swego organu urzędowego „Śląskie Wiadomości Gospodarcze" i prasy miejscowej prowadziła ożywioną akcję propagandową na rzecz Pożyczki Inwestycyjnej.

W akcji subskrybcyjnej wzięli również udział wszyscy pracownicy Izby oraz nauczyciele szkół Izby, deklarując w gotówce przynajmniej 50% miesięcznych zarobków netto.

AKCJA NA RZECZ POMOCY ZIMOWEJ DLA BEZROBOTNYCH.

Zgodnie z uchwałą Wojewódzkiej Rady Funduszu Pracy Izba zwróciła się do organizacyj gospodarczych jej okręgu o zorganizowanie wśród ich członków odpowiedniej akcji pomocy zimowej dla bezrobotnych Woj. Śląskiego. Akcja ta, którą objęto nietylko poszczególne przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowe, ale również urzędników i robotników tych zakładów, była prowadzona przez okres 5 miesięcy.

W związku z powyższem wysłana została do sfer gospodarczych specjalna odezwa.

Sfery gospodarcze, mimo ciężkiej sytuacji gospodarczej, nie uchyliły się od spełnienia tego obowiązku obywatelskiego i w miarę swoich możności finansowych przyszły z pomocą materjalną tym najbardziej dotkniętym skutkami kryzysu gospodarczego.

KAPITALIZACJA RENT INWALIDZKICH.

Urząd Opieki Społecznej miasta Katowic nadesłał w ciągu roku sprawozdawczego do zaopinjowania dwa wnioski o skapitalizowanie renty inwalidzkiej. Celem kapitalizacji był zamiar uruchomienia przez petentów drobnego przedsiębiorstwa (np. kiosk, sklepik i t. p.).

Po zbadaniu wniosków i zasięgnięciu opinji o petentach dla stwierdzenia, czy osoby ich dają gwarancję celowego zużycia kwoty, uzyskanej z ewent. kapitalizacji renty inwalidzkiej, przesłano opinję Izby Urzędowi Opieki Społecznej.

ŚLĄSKIE WIADOMOŚCI GOSPODARCZE

Wychodzące od roku 1924 dwa razy w miesiącu pismo „Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze", urzędowy organ b. Izby Handlowej, zmieniło z dniem 1 stycznia 1935 r. w związku z przyłączeniem do okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach cieszyńskiej części Województwa Śląskiego nazwą na „Śląskie Wiadomości Gospodarcze", organ Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach.

Z tą zmianą wiąże się otwarcie w piśmie nowego działu p. t. „kronika włókiennicza", uwzględniającego w możliwie

dużym stopniu interesy przemysłu włókienniczego na Śląsku Cieszyńskim.

Prócz tego rozszerzono dział omawiający przemysł metalowy. W szczególności zamieszczają „Śląskie Wiadomości Gospodarcze" w rubryce „Cynk, cyna, ołów, miedź" szereg informacyj dotyczących tych metali, a w rubryce „Ruch cen" podaje się notowania cen metali na rynkach światowych.

Wprowadzono również notowania cen bydła i trzody na Centralnej Targowicy w Mysłowicach, co poza podawanemi już poprzednio notowaniami cen Katowickiej Giełdy Zbożowej i Towarowej, cennikami materjałów budowlanych, jako też cennikami nabiałowemi i ogólnemi informacjami o ruchu cen, daje przybliżony obraz kształtowania się cen w ważniejszych działach produkcji.

W roku sprawozdawczym współpracowali z „Śląskiemi Wiadomościami Gospodarczemi" m. i. pp. Dr. Teofil Adamecki, Dr. Michał Alberg, Dr. Tadeusz Borkowski, Dr. Piotr Chorąży, Dyr. Marjan Drozdowski, Dr. Aleksander Dubieński, Mgr. Jerzy Godlewski, Lucjan Horowitz, Janusz Ignaszewski, Andrzej Jałowiecki, Dr. Bolesław Kasprowicz, Jan Kołoch, Jan J. Kowalczyk, Dr. Leon Lampel, Dr. Andrzej Marchwiński, Ewald Mazurek, Mgr. Zbigniew Miłobędzki, Dr. Wacław Olszewicz, K. Proksz, Alfons Slosarczyk, Fryc Weichmann, Dyr. Feliks Wiliński, Mgr. Zdzisław Wyźnikiewicz, Mgr. Jerzy Ziemięcki i inni.

Na łamach pisma omawiane były jak dotąd aktualne problemy życia gospodarczego i zamieszczone były miesięczne sprawozdania o sytuacji gospodarczej okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach; informacje z dziedziny ustawodawstwa gospodarczego, polityki gospodarczej, podatkowej, komunikacyjnej (kolejowej, pocztowej, telegraficznej i telefonicznej), celnej, importowej i eksportowej. Utrzymano też dział Najwyższego Trybunału Administracyjnego, omawiający ważniejsze wyroki spraw podatkowych i celnych, dotyczące specjalnie terenu Śląska.

Z okazji Targów Katowickich, Poznańskich i Lwowskich wydano specjalne numery, omawiające znaczenie tych Targów na tle ogólnej sytuacji gospodarczej Polski.

Z prasą utrzymywały „Śląskie Wiadomości Gospodarcze" żywy kontakt, wysyłając egzemplarze pisma w drodze zamiany innym wydawnictwom. Pisma, omawiające obszerniej sprawy gospodarcze, cytowały niejednokrotnie informacje ze „Śląskich Wiadomości Gospodarczych". Między innemi podnieść należy, iż szereg pism zagranicznych (np. londyński „Colliery Guardian", paryski „Bulletin du Comité Central des Houilleries", „Danziger Neueste Nachrichten" i pisma niemieckie) powtórzyły drukowany w „Śląskich Wiadomościach Gospod." artykuł dra Borkowskiego o węglu.

Poszczególne numery „Śląskich Wiadomości Gospodarczych" otrzymywały, poza abonentami indywidualnymi, Ministerstwa, Izby Przemysłowo-Handlowe, izby handlowe polsko-zagraniczne, polskie placówki konsularne, bibljoteki publiczne w kraju i ważniejsze zagranicą, jako też w drodze wymiany poważniejsze pisma gospodarcze zagranicą.

WŁASNOŚĆ NIERUCHOMA IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ.

Izba Przemysłowo-Handlowa jest właścicielką dwóch nieruchomości, położonych w Katowicach przy placu Wolności pod nr. 8 i 12a i jednej w Bielsku, przy ul. Marsz. Piłsudskiego 4.

Nieruchomość przy placu Wolności 8 w Katowicach należy do Izby od roku 1927 i mieściła do 15 kwietnia 1934 r. biura ówczesnej Izby Handlowej. Wartość bilansowa tej nieruchomości wynosiła w roku sprawozdawczym zł 236.764.40.

W roku 1934 nabyła Izba nieruchomość w Katowicach przy placu Wolności 12a, do której przeniesiono w dniu 15-go kwietnia 1934 roku biura Izby. Poprzednie pomieszczenie tych biur okazało się naskutek znacznego rozszerzenia agend Izby niewystarczającem.

Wartość bilansowa tej nieruchomości wynosiła w roku sprawozdawczym zł 279.403.80.

Po przyłączeniu do okręgu Katowickiej Izby Przemysłowo-Handlowej terytorjum dawnej Izby Handlowej i Przemysłowej w Bielsku, przejęła Izba Katowicka majątek Izby biel-

skiej, obejmujący nieruchomość, położoną w Bielsku przy ul. Piłsudskiego 4, a będącą siedzibą Ekspozytury Izby.

Wartość bilansowa tej nieruchomości wynosiła w roku sprawozdawczym zł 150.342.

W roku sprawozdawczym przerobiono parter domu, mieszczącego Ekspozyturę Izby w Bielsku, na potrzeby utrzymywanej przez Izbę jednorocznej szkoły przysposobienia kupieckiego kosztem zł 6.000, której część w kwocie zł 4.000 wypłacono w roku sprawozdawczym.

Koszta remontu budynków, będących własnością Izby, wyniosły łączną kwotę zł 8.936.22 (w czem mieści się wspomniana wyżej suma zł 4.000 z tytułu przeróbki lokalu na szkołę przysposobienia kupieckiego w Bielsku).

Łączny dochód z czynszów za wynajęte mieszkania i lokale biurowe w trzech powyższych nieruchomościach osiągnął w roku sprawozdawczym sumę zł 20.465.53.

KANCELARJA IZBY.

W roku sprawozdawczym wpłynęło do Izby ogółem 45.741 pism, z czego do dnia 28 marca 1935 r. w czasie działalności Izby Handlowej wpłynęło 8.003 pism. Otrzymane pisma zostały wciągnięte do dziennika głównego w ilości 23.990, do dziennika spraw przywozowych 9.138, pozostałą ilość pism wciągnięto na arkusze zbiorcze, które obejmowały:

1. arkusze zbiorcze dla zgłoszeń procederu . . . 6.236
2. zaświadczeń pochodzenia towarów 2.153
3. rejestru handlowego 1.501
4. kwestjonarjuszy firm dla katastru 701
5. rejestru przemysłowego 7.377

Kancelarja wyekspedjowała ogółem 47.789 pism oraz 122 paczki. Wyekspedjowane pisma jako na przesyłki wolne od opłaty według poruczonego zakresu działania obejmowały:

1. przesyłki zwyczajne w ilości 11.162
2. przesyłki polecone w ilości 2.686

Za opłatą kancelarja Izby wyekspedjowała nast. ilość pism:

1. zwykłych 21.518
2. poleconych 273
3. doręczono przez gońców 21.674

Oprócz podanych, uwierzytelniono około 646 odpisów świadectw przemysłowych dla firm importujących towary reglamentowane z zagranicy. Wydano w 30 wypadkach potwierdzone rachunki, iż podane ceny odpowiadały rzeczywiście cenom tut. rynku, oraz poświadczono 200 pełnomocnictw pocztowych w związku ze staraniem się o skrytki i odbiór poczty przez pełnomocników.

WYKAZ ZAŚWIADCZEŃ POCHODZENIA TOWA PRZEM.-HANDLOWĄ

Kraje, do których wystawiono zaświadczenia pochodzenia	w miesiącach												Razem
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Ameryka St. Zj. A. P.	1	—	—	—	2	—	4	1	—	—	—	—	8
Anglja	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Argentyna	11	6	11	6	7	8	8	12	23	30	35	6	163
Austrja	2	—	—	3	—	1	3	2	1	—	—	—	12
Belgja	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4
Boliwja	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Brazylja	6	10	11	1	5	2	1	8	8	11	18	2	83
Bułgarja	1	—	—	1	—	—	—	—	1	3	—	1	7
Chile	2	2	7	3	1	—	2	3	3	2	2	—	27
Chiny	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Czechosłowacja	12	4	14	12	6	7	9	7	5	5	4	4	89
Danja	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	2
Ekwador	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Estonja	1	2	1	—	2	1	3	2	—	—	—	2	14
Finlandja	2	1	6	1	1	2	1	4	2	1	1	1	23
Francja	3	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	4	14
Grecja	5	13	12	18	2	8	10	10	11	30	4	4	127
Holandja	3	14	14	6	7	6	10	11	11	36	18	31	167
Hiszpanja	2	2	1	6	—	2	—	—	—	—	—	—	13
Indje Holenderskie	—	—	—	—	6	2	5	—	—	3	—	—	16
Indje Zachodnie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
Indochiny	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	4
Irlandja	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Jugosławja	12	6	2	8	6	12	9	3	2	7	8	3	78
Kolumbja	4	12	—	—	—	—	1	1	—	—	2	2	22
Kanada	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Kolonje Franc.	5	2	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	11
Do przeniesienia	73	82	82	70	48	53	67	66	67	130	104	60	902

RÓW W R. 1935, WYSTAWIONYCH PRZEZ IZBĘ W KATOWICACH.

Kraje, do których wystawiono zaświadczenia pochodzenia	w miesiącach												Razem
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Z przeniesienia	73	82	82	70	48	53	67	66	67	130	104	60	902
Litwa	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	3
Łotwa	2	—	—	1	5	—	—	—	—	1	—	4	13
Madagaskar . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Marokko Hiszp. .	—	2	—	4	1	2	5	—	2	1	12	3	32
Marokko Franc. .	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Niemcy	—	—	8	62	104	—	2	1	1	—	6	—	184
Norwegja	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Palestyna	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Persja	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	4
Portorico	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Portugalja	—	2	1	1	—	2	1	2	—	4	—	2	15
Rumunja	108	93	34	36	108	36	104	78	90	73	117	52	929
Syrja	10	4	4	2	1	3	—	8	9	1	3	5	50
Szwajcarja	—	—	1	—	—	1	—	1	3	1	—	—	7
Szwecja	—	—	62	—	—	1	—	—	—	—	—	—	63
Tunis	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Turcja	2	8	3	2	1	4	—	1	1	—	1	7	30
Urugwaj	4	—	1	—	—	—	2	—	—	2	—	—	9
Węgry	5	14	4	9	4	7	17	16	4	18	13	3	114
Włochy	3	7	10	3	—	4	98	146	5	3	4	2	285
Wyspy Azory . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Wyspy Kanar. . .	1	1	—	—	2	—	3	2	9	4	8	8	38
Zagłębie Saary . .	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Razem . .	217	220	210	192	276	115	300	323	192	239	269	146	2 699
Z tego Ekspozytura													680

Część III

Tabele statystyczne

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Żelazo: płynne, w gąskach, blokach, odlewach, wyrobach walcowanych, kutych i ciągnionych (krytych i surowych)									
Surówka									
Ogółem	1934		t	305.830	35.971.217	71.351	10.061.058	32.205	41.308
	1935		„	299.631	39.005.954	100.010	13.943.307	41.262	14.336
w tem: surówka odlewnicza	1934	4	„	45.742	5.580.524	34.336	4.203.563	6.012	14.387
	1935	3	„	29.556	3.960.800	34.490	4.622.470	14.478	5.219
surówka martinowska	1934	3	„	231.860	24.999.145	14.611	1.575.304	22.210	23.243
	1935	3	„	219.502	23.862.062	43.864	4.768.466	22.639	5.517
Stal, żeliwo									
Ogółem	1934		t	597.198	2.918.206	16.210	6.941.337	7.857	8.552
	1935		„	628.019	—	22.836	8.715.271	8.471	10.340
Stal razem	1934		„	578.264	—	4.592	2.318.231	7.649	8.279
	1935		„	605.455	—	7.362	2.672.371	8.263	10.049
w tem: bloki martinowskie zw.	1934	5	„	557.172	85.247.316	2.750	421.830	5.872	5.896
	1935	5	„	583.490	92.348.962	5.133	812.410	5.896	7.394
bloki z pieców elektr.	1934	2	„	16.944	—	—	—	1.553	2.043
	1935	2	„	16.314	—	—	—	2.025	2.129
odlewy ze stali zwykłej	1934	4	„	3.706	3.853.758	1.799	1.860.326	—	217
	1935	3	„	3.760	3.044.660	2.141	1.733.862	238	113

Żeliwo razem	1934		t	18.934	7.422.300	11.618	4.623.106	208	273
	1935		„	22.564	10.665.142	15.474	6.042.900	208	291
w tem: odlewy budowlane kanalizacyjne	1935	7	„	258	105.040	243	98.935	10	14
odlewy piecowe (kuchenne)	1934	8	„	1.318	495.462	1.176	442.087	60	106
	1935	10	„	1.360	513.446	1.354	514.969	106	72
odlewy piecowe (kuchenne) montowane	1935	2	„	341	146.708	301	129.500	11	49
odlewy maszynowe	1934	23	„	4.856	3.461.441	1.482	848.553	—	41
	1935	22	„	5.373	4.413.382	1.621	1.331.504	47	111
klocki hamulcowe	1934	5	„	1.360	224.260	1.360	224.260	—	—
	1935	6	„	3.653	541.986	3.653	541.986	—	—
inne odlewy dla kolejnictwa	1934	2	„	3,3	2.184	3,3	2.184	—	—
	1935	3	„	50	18.555	50	18.555	—	—
rury i kształtki do nich wodociąg.	1935	3	„	993	501.171	993	501.171	—	—
wlewnice	1934	2	„	6.580	2.307.211	5.300	1.858.410	53	28
	1935	2	„	7.446	2.849.063	6.205	2.374.257	28	43
Półwytwór walcowniany na sprzedaż									
Ogółem	1934	5	t	56.647	10.236.679	40.220	7.268.513	5.684	8.374
	1935	5	„	57.108	14.800.680	29.049	7.528.815	8.374	6.230
Wyroby gotowe gorąco obrabiane									
Ogółem	1934		t	458.986	166.067.995	389.613	129.988.557	—	56.978
	1935		„	483.928	181.678.662	411.181	148.680.299	36.800	32.204
Wyroby walcowane razem	1934		„	416.507	124.727.582	355.601	104.301.722	—	53.981
	1935		„	439.181	143.492.268	374.128	120.311.109	33.623	28.468
w tem: stal specjalna walcowana	1934	2	„	17.548	12.301.499	13.797	9.672.249	—	1.683
	1935	2	„	14.948	11.678.424	12.792	9.994.055	2.023	1.643
blacha o grubości 1 mm i więcej	1934	4	„	49.134	14.912.169	44.767	13.586.780	3.769	2.554
	1935	3	„	55.812	23.017.427	41.950	17.301.055	2.577	3.124

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
blacha o grubości poniżej 1 mm . . .	1934	3	t	53.962	27.287.504	42.480	20.481.464	2.405	2.207
	1935	2	„	46.021	23.357.002	36.937	17.205.267	4.620	3.416
bednarka	1934	2	„	26.383	6.681.282	12.614	2.907.565	1.096	803
	1935	3	„	31.462	8.835.159	8.631	2.423.843	1.011	2.225
szyny kolejowe normalnotorowe . . .	1934	2	„	81.624	17.896.062	76.005	16.664.241	9.158	9.677
	1935	2	„	65.955	17.875.124	64.334	17.436.188	9.688	5.134
szyny kolejowe wąskotorowe	1934	3	„	1.297	271.123	1.003	209.357	235	206
	1935	3	„	1.002	238.215	611	145.265	206	401
podkłady kolej., złącza, podkładki do szyn i t. p. . .	1934	4	„	11.240	4.713.606	10.414	4.367.317	1.267	1.690
	1935	4	„	12.168	5.094.863	12.991	5.439.520	1.719	696
Rury bez szwu i spawane razem	1934		„	32.604	22.066.191	31.782	21.334.256	2.221	2.543
	1935		„	32.887	22.509.134	31.462	21.375.186	2.689	3.174
w tem: bez szwu o osi prostej	1934	3	„	26.327	18.848.072	25.673	18.477.299	—	2.007
	1935	3	„	27.077	19.316.461	26.086	18.609.723	2.153	2.447
spawane o osi prostej	1934	2	„	5.986	2.787.476	6.097	2.839.284	636	404
	1935	2	„	5.597	2.860.570	5.359	2.738.957	404	597
Wyroby kute, prasowane (również walcowane koła i obręcze wagonowe) z wlewków lub półwytworu walcowanego razem . . .	1935	5	„	11.860	15.677.260	5.291	6.994.004	488	562
	1934	4	„	9.875	19.274.222	2.230	4.352.579	1.114	454

Wytwory dalszej obróbki niepokryte metalami

Ogółem	1934		t	18.025	9.691.931	16.634	8.941.996	—	483
	1935		„	21.608	12.287.127	19.911	11.361.606	568	367
Rury razem	1934		„	2.494	1.646.013	2.379	1.569.140	89	204
	1935		„	4.433	2.572.509	4.536	2.638.738	201	101
Spawane z blachy	1934	3	„	2.406	1.544.652	2.299	1.475.027	86	193
	1935	4	„	4.325	2.431.861	4.417	2.483.619	190	191
Wyroby ciągnione i walcowane na zimno razem	1934		„	15.400	7.994.906	14.131	7.324.568	—	279
	1935		„	17.139	9.603.770	15.341	8.613.181	307	364
w tem: drut	1934	2	„	712	250.218	743	261.114	—	16
	1935	2	„	729	269.106	568	209.674	27	30

Wyroby walcowane i ciągnione kryte metalami

Ogółem	1934		t	15.812	10.108.919	7.230	5.745.182	—	521
	1935		„	17.789	11.657.725	11.303	8.169.277	588	671
Blacha razem	1934		„	10.500	8.351.710	6.796	5.600.953	336	478
	1935		„	15.100	10.385.048	11.176	8.109.168	570	658
w tem: o grubości poniżej 1 mm cynkowana	1934	2	„	7.172	5.358.774	3.346	2.500.077	—	262
	1935	3	„	11.018	6.416.773	7.070	4.117.551	354	466

Inne metale w blokach, płytach, odlewach, wyrobach walcowanych i ciągnionych surowych

Metale hutnicze w blokach, płytach i t. p.

Ogółem	1934		t	107.451	43.871.121	60.235	25.262.961	5.622	8.362
	1935		„	101.727	37.989.131	60.593	25.030.132	8.583	6.617
w tem: cynk razem	1934	6	„	99.513	39.709.220	53.566	21.731.362	4.128	7.736
	1935	6	„	88.681	30.986.466	50.831	19.468.392	7.957	5.312
cynk surowy	1934	5	„	73.708	28.955.451	29.671	11.658.117	2.721	5.094
	1935	5	„	64.252	21.356.400	26.619	9.956.870	5.094	2.733
cynk elektrolityczny	1934	1	„	18.806	8.223.300	18.958	8.289.815	592	243
	1935	1	„	20.079	8.111.916	19.434	7.842.305	243	740

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
pył cynkowy	1934	4	t	6.999	2.530.469	4.937	1.783.430	815	2.399
	1935	4	„	4.350	1.518.150	4.778	1.669.217	2.620	1.839
ołów łącznie z ołowiem cynkowym	1934	5	„	7.794	3.721.245	6.522	3.091.974	1.451	587
	1935	3	„	12.924	6.216.444	9.616	4.616.000	585	1.289
Metale rafinowane w blokach, płytach i t. p.									
Ogółem	1934		t	14.606	6.129.387	14.222	5.747.044	405	1.047
	1935		„	12.104	4.994.856	10.893	4.219.887	1.050	1.219
w tem: cynk	1934	4	„	14.593	6.063.093	14.210	5.731.404	404	1.045
	1935	6	„	11.592	4.370.184	10.663	4.020.038	1.044	1.192
miedź	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	2	„	295	337.185	33	37.714	—	2
Stopy metali w blokach, płytach i t. p.									
Ogółem	1934		t	362	—	306	628.996	9,9	11
	1935		„	3.328	2.669.076	315	687.160	156	5
w tem: mosiądz	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	2	„	2.879	1.799.375	31	19.384	2	—
bronz	1934	2	„	70	92.262	70	92.262	—	—
	1935	2	„	89	146.227	88	144.615	—	1
stopy o osnowie ołowianej	1935	4	„	192	226.176	32	37.683	150	3
stopy łożyskowe o osnowie cynowej	1934	3	„	25	86.079	24	85.691	1,7	1,1
	1935	2	„	43	162.798	42	159.015	1	1

Odlewy z metali

Ogółem	1934		t	904	1.376.213	457	588.585	30	46,6
	1935		„	1.078	1.634.230	531	616.530	258	357
w tem: z mosiądzu	1934	9	„	59	93.420	24,8	42.408	—	2,6
	1935	9	„	96	155.904	53	86.063	2	2
z miedzi i jej stopów	1934	9	„	349	622.816	97	206.783	10	92
	1935	12	„	422	900.970	95	202.837	9	14
z glinu (aluminjum) i jego stopów	1934	2	„	3,6	21.600	0,2	1.200	—	—
	1935	3	„	3	9.760	1	3.050	—	—
plomby ołowiane	1934	2	„	23	19.407	22	18.159	6,5	8
	1935	3	„	46	38.778	48	40.468	8	6
z innych metali i stopów	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	3	„	101	215.433	21	44.802	2	2

Wyroby walcowane, prasowane, ciągnione (tłoczone) z metali

Ogółem	1934		t	12.515	8.087.458	12.137	7.614.112	545	423
	1935		„	17.646	16.384.344	16.302	15.332.042	592	1.246
Z miedzi razem	1934		„	—	—	—	—	—	—
	1935		„	254	533.731	247	518.905	5	12
Z mosiądzu razem	1934		„	—	—	—	—	—	—
	1935		„	2.828	4.806.348	2.738	4.663.004	142	232
Z cynku razem	1934		„	10.964	6.723.413	11.051	6.776.818	439	281
	1935		„	13.035	7.626.268	12.389	7.247.387	281	875
Pręty	1934	2	„	11	6.376	11	6.376	1,0	1,0
	1935	2	„	3	2.548	3	2.548	—	—
Blacha	1934	3	„	10.953	6.717.037	11.040	6.770.442	438	280
	1935	3	„	13.032	7.623.720	12.386	7.244.839	281	875
Z glinu (aluminjum) razem	1934		„	—	—	—	—	—	—
	1935		„	312	2.045.459	312	2.307.195	17	49
Z ołowiu razem	1934		„	1.263	942.019	1.083	814.268	106	142
	1935		„	1.105	1.009.986	611	558.569	142	78

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
drut	1934	2	t	14	14.253	14	14.855	3,6	3,1
	1935	2	„	19	25.232	9	11.948	3	4
blacha	1934	2	„	749	550.096	565	417.962	17	65
	1935	2	„	566	497.514	285	250.569	65	8
rury	1934	2	„	500	377.670	505	381.451	85	74
	1935	2	„	520	487.240	317	296.052	74	66
Z cyny razem	1935		„	4,4	34.880	4,3	33.948	—	0,1
rury	1935	2	„	4,4	34.880	4,3	33.948	—	0,1
Z innych metali razem	1935		„	108	327.672	1,0	3.034	—	—
blacha	1935	2	„	108	327.672	1,0	3.034	—	—
Wytwory dalszej obróbki									
Ogółem	1934		t	6,2	14.285	7,7	17.601	6,0	4,5
	1935		„	8,2	7.271	12	10.615	4,5	0,7
Wełna ołowiana	1934	2	„	6,2	14.285	7,7	17.601	6,0	4,5
	1935	2	„	8,2	7.271	12	10.615	4,5	0,7
Części maszyn, aparatów i t. p. Odlewy obrobione									
Ogółem	1934		t	4.546	5.596.519	4.395	5.168.576	15	86
	1935		„	4.361	5.360.444	4.244	5.136 253	159	220
Części maszyn razem	1934		„	3.542	4.345.862	3.439	4.051.266	5,4	69
	1935		„	3.261	3.953.477	3.110	3.732.547	78	168
w tem: łożyska kulkowe i rolkowe	1934	5	„	47	82.060	36	61.739	—	12
	1935	5	„	60	110.192	53	98.298	12	19

części pędni żeliwne .	1934	11	t	246	519.681	318	626.273	—	57,2
	1935	4	,	355	455.916	318	408.398	53	135
części pędni z innych metali	1934	2	„	1,0	5.360	1,0	5.360	—	—
	1935	3	„	10	40.978	10	40.687	0,4	0,5
pierścienie tłokowe .	1934	3	,	2,2	12.104	2,2	12.104	—	—
	1935	5	„	3,5	17.450	3,5	17.450	—	—
części silników . .	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	3	„	41	93.154	41	93.154	—	—
części pomp . . .	1934	3	„	5,8	29.966	5,8	29.966	—	—
	1935	3	„	8,0	31.903	8,0	31.903	—	—
części obrabiarek . .	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	2	„	3,4	10.982	1,5	4.845	—	—
części wagonów, parowozów	1934	3	„	489	600.968	351	430.311	—	—
	1935	3	„	335	487.341	232	337.504	4,0	3,0
hamulce automatyczne i ich części . . .	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	2	„	1.552	1.119.128	1.552	1.119.128	—	—
Armatura razem	1934		„	617	1.202.525	569	869.180	9,7	17,3
	1935		„	639	1.149.341	633	1.128.930	11	22
armatura pożarnicza . .	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	3	„	4,7	26.767	4,8	27.290	0,2	0,1
parowa, wodna, gazowa, żelazna	1934	8	„	498	703.392	500	706.911	—	9,9
	1935	4	„	498	741.348	492	735.387	1,0	12
parowa, wodna, gazowa z innych metali . . .	1934	10	„	351	489.557	68	152.693	1,7	7,4
	1935	11	„	136	381.226	131	366.253	10	10
Inne odlewy razem . . .	1934		„	387	248.132	387	248.132	—	0,1
	1935		„	461	257.626	501	274.776	70	30
w tem: żelazka do prasowania	1934	3	„	9,1	25.785	9,1	25.785	—	0,1
	1935	3	„	14	50.474	14	50.556	0,1	0

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Wyroby kute, prasowane, walcowane, obrobione									
Ogółem	1934		t	11.051	11.134.314	9.800	8.438 228	428	1.004
	1935		„	14.098	13.295.450	10.346	9.794.430	809	1.005
Części wagonów, parowozów razem	1934		„	8.167	8.703.639	6.982	6.052.055	1.281	438
	1935		„	11.999	11.327.056	8.414	7.938.811	364	435
Części maszyn roln. razem	1934		„	—	—	—	—	—	—
	1935		„	760	555.031	678	498.828	120	204
w tem: lemiesze, odkładacze, płozy	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	2	„	731	511.700	648	453.328	120	204
Części innych maszyn razem	1934	2	„	62	111.960	63	114.161	—	1,0
	1935		„	67	175.723	67	175.723	—	—
w tem: samochodów, samolotów	1934	2	„	62	111.960	63	114.161	—	1,0
	1935	3	„	46	130.723	46	130.723	—	—
Inne wyroby razem (prócz narzędzi)	1934		„	1.237	1.089.588	1.165	1.032.063	147	176
	1935		„	1.272	1.237.640	1.187	1.181.068	325	366
w tem: wały wszelkie	1934	4	„	60	128.414	60	129.414	—	—
	1935	5	„	60	78.236	60	78.236	—	—
osie wozów konnych	1934	5	„	632	489.089	658	513.113	40	390
	1935	4	„	636	481.452	532	402.588	174	234
Inne wyroby obrobione									
Ogółem	1934		t	98	341.586	92	336.571	—	9,1
	1935		„	125	205.698	131	216.331	7,0	0
w tem: części samochodów	1935	2	„	3,7	7.468	3,8	7.499	0,1	0

Masowe wyroby z prętów, drutu i blachy.

Wyroby z drutu i prętów (prócz galanterji)

Ogółem	1934		t	7.219	7.109.094	7.123	7.011.675	1.311	1.581
	1935		„	7.319	8.449.818	7.341	8.389.918	1.566	824
Gwoździe razem	1934		„	121	103.390	268	170.618	339	178
	1935		„	93	60.816	67	45.878	23	16
w tem druciane, żelazne i sztyfty	1934	3	„	87	42.690	224	109.918	339	178
	1935	2	„	78	44.816	52	29.878	23	16
Haki, podkowy, strzemiona i t. p. razem	1934		„	930	504.132	873	475.821	162	218
	1935		„	936	490.480	941	492.978	208	202
w tem: haki (kolejowe i inne)	1934	3	„	171	121.120	165	118.705	22	28
	1935	3	„	254	128.052	260	131.078	18	12
Śruby, nity, hacele i wyroby toczone razem	1934		„	5.246	5.287.011	5.094	5.190.240	684	1.119
	1935		„	4.912	5.285.487	4.906	5.280.305	1.253	574
w tem: nity, sworznie bez gwintu i wyroby śrubowe żelazne . .	1934	8	„	5.243	5.276.231	5.089	5.174.136	684	1.118
	1935	5	„	4.896	5.217.349	4.890	5.212.167	1.252	573
nity, sworznie bez gwintu i wyroby śrubowe z innych metali	1935	3	„	11	59.576	11	59.576	—	0,1
wrzeciona i części fasonowe toczone .	1934	2	„	2,5	5.578	2,6	5.902		0,1
	1935	3	„	3,1	6.562	3,1	6.562	0,9	0,9
Liny, drut kolczasty, siatki, tkaniny razem	1934		„	20	43.777	9,8	20.538	0,1	—
	1935		„	206	297.444	205	296.636	—	1,4
w tem: liny druciane . . .	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	2	„	159	212.544	159	212.544	—	—
tkaniny i siatki żelazne	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	2	„	45	80.100	44	79.292	—	1,4
Łańcuchy razem	1934		„	794	641.119	774	627.618	124	65
	1935		„	1.032	889.929	1.085	902.734	79	26
w tem: inne stawowe „Galla“ i t. p.	1934	2	„	31	76.440	31	76.440	—	—
	1935	2	„	34	73.433	34	73.433	—	—

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
kute i prasowane . .	1934	5	t	763	564.679	746	551.178	124	65
	1935	6	„	986	759.353	1.042	785.519	79	23
Inne wyroby razem . . .	1934		„	82	479.417	78	476.158	1,6	1,0
	1935		„	140	1.462.662	137	1.371.387	3,0	5,0
w tem: sprężyny spiralne	1934	2	„	27	37.500	27	37.500	—	—
	1935	2	„	16	32.814	16	32.814	—	—
Wyroby z blachy (prócz galanterji)									
Wyroby gotowe razem . .	1934		t		6.448.388		6.448.185	—	—
	1935		„	4.410	8.836.621	4.395	8.754.920	458	391
w tem: blacha żelazna dziurkowana i z innych metali	1934	2	„	161	191.841	157	185.995	—	—
	1935	2	„	162	160.965	162	160.965	—	—
rury żelazne i z innych metali i kolana do nich	1934	5	„	157	168.416	161	173.296	—	1,4
	1935	4	„	27	27.683	25	24.925	1	3,6
naczynia żelazne szlifowane	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	2	„	22	24.659	21	22.953	—	2,0
naczynia żelazne cynkowane, cynowane .	1934	3	„	341	442.910	353	447.930	28	16
	1935	3	„	1.072	1.575.719	1.126	1.659.995	106	52
Wyroby złożone (prócz galanterji)									
Ogółem	1934		t		539.429	—	506.620	—	—
	1935		„	143	591.032	137	572.898	4,4	1,3

Okucia razem	1934	2	t	58,4	202.934	56,9	191.399	—	0,1
	1935	—	„	111	330.271	106	313.798	4,0	7,0
w tem: budowlane żelazne .	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	3	„	36	48.600	35	46.710	1,0	2,5
meblowe	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	2	„	72	277.200	68	262.100	2,5	4,0
Lampy i maszynki dla gospodarstwa domowego razem .	1934		„	—	336.495	—	315.021		
	1935		„	32	260.761	31	259.100	0,4	0,6
w tem: armatura oświetleniowa	1934	2	„	6,5	174.296	6,5	174.296	—	—
	1935	2	„	6,0	68.963	6,0	68.963	—	—
Galanterja odzieżowa, toaletowa, przybory kancelaryjne, zabawki									
Ogółem	1935				243.271[1]		239.544		
Galanterja odzieżowa razem .	1935				200.000[2]		202.644		
Galanterja toaletowa razem .	1935				3.000[3]		3.000		
Zabawki i przybory sportowe razem	1935				40.271[4]		33.900		
Wyroby ozdobne									
Ogółem	1934				100.044		108.094		
	1935				125.512		129.122		
w tem: wyroby złote . . .	1935	2	kg	7,0	47.500	7,0	47.500	—	—

[1]) Ogółem przerobiono blachy, bednarki i drutu 60 t
[2]) „ „ „ „ „ „ 37 „
[3]) „ „ „ „ „ „ 1 „
[4]) „ „ „ „ „ „ 22 „

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Meble									
Ogółem	1934				173.452		175.006		
	1935				271.203		273.820		
w tem: łóżka metalowe (z prętów i rur))	1935	3	szt.	2.062	78.356	2.030	78.000	136	213
materace sprężynowe	1934	2	1000	1,5	10.680	1,5	10.680		
i siatki do łóżek	1935	2	szt.	225	5.500	225	5.500	—	—
stoły, krzesła, umywalki	1935	4	,,	970	31.040	917	29.000	103	146
szafy	1935	2	,,	31	4.000	31	4.000	—	—
stoły operacyjne, fotele lekarskie i fryzjerskie i inne meble szpitalne	1935	3	,,	386	41.900	386	41.900	—	—
Wytwory produkcji rzemieślniczej									
Ogółem	1934		t	462	958.167	466	979.713		16,8
	1935		,,	563	1.154.187	548	1.121.942	13	8,2
Wyroby ślusarskie i kowalskie razem	1934	14	,,	291	337.798	253	340.185	—	5,8
	1935	18	,,	286	314.621	287	315.346	4,5	4,3
Wyroby blacharskie, kotlarskie i t. p. razem	1934		,,	171	620.869	173	638.728	2,4	10,8
	1935		,,	277	839.566	261	806.596	8,2	3,9
w tem: piece kąpielowe	1935	2	szt.	2.285	496.865	2.238	483.150	25	79
			t	45		43		0,5	1,9

Narzędzia i wyroby nożownicze

Narzędzia

Ogółem	1934		t		2.944.773		2.820.514		
	1935		„	1.127	3.593.811	1.202	3.573.534	451	374
Narzędzia lane, kute i prasowane (prócz wiertniczych i łopat) razem	1934		„	98	293.198	135	324.243	82	71
	1935		„	211	407.058	241	474.949	66	50
w tem: imadła	1934	3	„	23	59.415	36	92.882	70	57
	1935	3	„	35	78.374	52	119.089	51	34
klucze do śrub inne	1935	2	„	21	54.220	20	51.994	3,1	3,9
młoty i młotki	1934	4	„	14	25.895	14	25.895	—	—
	1935	4	„	30	51.542	43	75.063	—	2
przecinaki (messle), przebijaki	1934	2	„	5	24.570	5	24.570	—	—
	1935	2	„	9,9	18.388	9,9	18.388	—	—
siekiery i topory	1934	2	„	17	32.230	17	32.230	—	—
	1935	3	„	28	56.871	35	70.490	6,7	—
kilofy i oskardy	1934	2	„	21	31.755	21	31.755	—	—
	1935	3	„	75	109.859	69	102.121	3,8	9,1
łopaty, widły razem	1934		„	493	527.296	416	446.621	238	300
	1935		„	346	407.242	402	473.180	300	230
łopaty, szpadle, motyki	1934	2	„	493	527.296	416	446.621	238	300
	1935	2	„	346	407.242	402	473.180	300	230
Narzędzia i przybory do wierceń ziemnych razem	1934	3	„	185	221.270	180	215.656	—	5,6
	1935	2	„	40	90.648	46	103.612	5,7	—
Piły razem	1934			168	677.485	159	624.837	113	110
	1935	3	„	253	896.265	260	928.497	51	42
w tem: do drzewa poprzeczne	1935	2	„	138	286.636	138	286.636	31	29
trackie i trakowe	1935	2	„	73	368.066	80	403.376	19	12

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Pilniki i tarniki razem . . .	1934	2	t	40	67.700	40	67.700	—	—
	1935		„	67	86.030	69	85.760	0,9	0,4
w tem: nacinane (regenerowane)	1934	2	„	40	67.700	40	67.700	—	—
	1935	3	„	67	79.730	68	80.860	0,8	0,1
Wiertła spiralne do metali i świdry do drzewa razem .	1935		„	39	1.296.702	35	1.152.142	17	20
Wiertła spiralne do metali .	1935	2	1000 szt.	1.466	1.296.702	1.163	1.152.142	225	524
			t	39		35		17	20
Gwintownice, gwintowniki, narzynki, frezy, pokrętki, stemple, wykroje razem . . .	1935		t	0,2	6.753	0,2	6.753	—	—
Inne narzędzia razem . . .	1934		„	83	127.277	74	104.265	2	8
	1935		„	171	403.113	149	348.641	9,9	32
w tem: narzędzia ogrodnicze .	1935	3	„	13	16.723	12	16.578	—	0,1
Wyroby nożownicze gotowe									
Ogółem	1934		t		702.346		705.627		
	1935		„	129	739.045	155	785.406	52	40
Nożyczki, noże, widelce stołowe, kuchenne, składane razem	1935		„	61	579.219	58	558.201	10	16
w tem: noże kuchenne, tasaki			1000 szt.	240		223		49	66
i t. p.	1935	2	t	3,3	180.312	3,3	180.885	5,6	8,3
noże składane . . .	1935	2	1000 szt.	568	69.627	522	63.590	82	128
			t	16		15		2,8	4,2

Noże rzemieślnicze, maszynowe razem	1934		t	102	260.278		67	178.237	18	52
	1935		„	68	159.826		97	227.205	42	24
w tem: ogrodnicze, introligatorskie i inne rzemieślnicze . . .	1935	2	„	0,2	435		9,9	20.886	1,6	5,9
noże do sieczkarń . .	1935	2	„	67	157.249		87	204.177	40	18

Konstrukcje i urządzenia

Konstrukcje i urządzenia dla wszelkich przemysłów

			szt.	t		szt.	t		t	t
Ogółem	1934			9.367	8.490.062		9.052	8.236.899	113	148
	1935			8.238	6.838.093		7.890	6.616.699	269	176
Konstrukcje razem . . .	1934			7.690	6.186.685		7.471	6.038.359	68	—
	1935			6.445	4.725.687		6.084	4.465.170	—	—
Kotły razem	1934	3		483	492.868		419	427.560	4,2	68
	1935			536	723.600		543	733.227	68	61
Innych systemów na ciśn. poniżej 22 atm.	1934	3		483	492.868		419	427.560	4,2	68
	1935	3	46	536[1])	723.600	42	543	733.227	68	61
Urządzenia ogrzewnicze razem	1934			169	155.278		162	145.059	0,1	7
	1935			296	77.761		303	281.503	137	50
Urządzenia transport. (prócz kopalnianych) razem . .	1934			530	1.021.567		529	1.018.124	—	1,5
	1935			271	422.114		257	400.336	1,5	16
w tem: żórawie stałe i jeżdżące dźwignie, suwnice	1934	2		447	843.358		447	843.358	—	—
	1935	3	9	26	43.973	9	26	43.973	—	—
wciągi ręczne . . .	1935	2	2	1,1	1.700	2	1,1	1.700	—	—
transportery taśmowe, łańcuchowe, podnośniki kubełkowe i inne urządzenia dla transportu ciał stałych	1935	4	—	193	297.838	—	179	276.060	1,5	16

[1]) Całkowita powierzchnia ogrzewalna 2232 m².

ARTYKUŁY	Rok	Liczba zakładów	Produkcja ilość sztuk	Produkcja ilość t	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość szt.	Sprzedaż ilość t.	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Zbiorniki, beczki, bębny z blachy żelaznej razem . . .	1934	13		57	623.398		467	597.532	38	61
	1935	13		690	723.120		703	736.463	62	49
Konstrukcje i urządzenia specjalne										
Ogółem	1934			8.526	8.813.107		8.532	8.904.962	13	71
	1935			8.143	8.699.028		8.108	8.662.262	28	35
Kolejowe razem	1934			3.926	3.801.452		3.919	3.795.741	16	22
	1935	8		5.452	5.855.448		5.430	5.831.296	6	7
Urządzenia dla górnictwa, kopalnictwa i hutnictwa (wszelkie) razem	1934	9		4.166	4.624.228		4.185	4.722.354	80	49
	1935	12		2.053	1.988.028		2.045	1.975.414	22	28
Montaże										
Ogółem	1934				1.465.538			1.462.691		
	1935	26			2.110.814			2.110.814	—	—
Czynności mechaniczne (montaż	1934	25			1.260.226			1.260.226		
Silniki, pompy										
Silniki										
Ogółem	1935	—	—	—	—	—	—	—	25	25
Parowe, tłokowe, zwykłe .	1935	2	—	—	—	—	—	—	25	25

Wentylatory, sprężarki, pompy

Ogółem	1934			68	544.419		68	530.105		2,1
	1935			105	471.682		105	467.236	11	12
Wentylatory, wietrzaki razem	1934	4	81	5,4	10.295		5,4	10.393	—	0,1
	1935	4	185	31	39.176	178	31	39.176	0,1	0,2
Sprężarki razem	1935			11	23.703		11	23.690	—	—
mechaniczne	1935	2	30	11	23.703	30	11	23.690	—	—
Pompy ręczne razem	1934			3,3	13.436		4,7	19.890	1.1	2,4
	1935			7,1	17.034		8	19.170	4,6	3,2
w tem: studzienne	1935	2	79	2,8	7.910	89	3,2	9.050	1,4	1
Pompy mechaniczne razem	1934			24,2	190.552		23,2	181.822	—	
	1935			45	160.269		44	153.710	6,5	7,9
tłokowe o wadze pow. 300 kg	1935	4	11	5,1	17.002	12	5,7	19.235	5,3	4,6
odśrodkowe o wadze pow. 300 kg	1935	3	15	9,6	19.565	15	9,6	19.565	—	—
tłokowe o wadze 300 kg i mniej	1935	2	32	5,2	21.902	21	3,3	14.027	0,4	2,3
odśrodkowe o wadze 300 kg i mniej	1935	5	332	25	101.800	331	25	100.883	0,8	1
Pompy i aparaty przeciwpożarnicze razem	1935			11	231.500		11	231.500	0,3	0,3
w tem: sikawki motorowe	1935	2	41	7,4	213.500	41	7,4	213.500	0,3	0,3

Maszyny dla przemysłu metalowego i drzewnego

Maszyny dla przemysłu metalowego

Ogółem	1935			39	127.472		41	133.514	7,1	3,6
Obrabiarki razem	1935			39	127.472		41	133.514	7,1	3,6
w tem: wiertarki	1935	2	256	7,8	23.478	263	8,2	24.704	1,2	0,9

ARTYKUŁY	Rok	Liczba zakładów	Produkcja ilość sztuk	Produkcja ilość t.	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość szt.	Sprzedaż ilość t	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I.	Zapasy ilość 31. XII.
Maszyny dla przemysłu drzewnego										
Ogółem	1935			0,6	1.800		15	20.500	49	35
Obrabiarki razem	1935			0,6	1.800	—	—	—	2,9	3,5
w tem: piły mechaniczne	1935	2	3	0,6	1.800	—	—	—	0,5	1,1
Maszyny i aparaty rolnicze										
Ogółem	1934			16	14.165		20	16.320	24	20
	1935			55	26.255		61	28.590	19	14
w tem: kieraty	1935	3	54	16	7.452	65	21	9.560	8,4	4,1
młocarnie bez oczyszczaczy ziarna	1934			4,6	3.685		3,7	3.000	5,7	6,6
	1935	2	30	8,6	6.163	37	10	7.190	3,6	2,2
sieczkarnie	1935	2	32	23	6.960	38	24	7.360	1	0,4
Maszyny włókiennicze, odzieżowe i pralnicze										
Ogółem	1935		—	1.272	2.790.248	—	1.274	2.796.969	3,5	1,8
Maszyny włókiennicze i odzieżowe razem	1935		—	1257	2.753.222	—	1.259	2.760.569	2,9	0,9
w tem: cewiarki, niciarki i inne przygotowawcze do krosien	1935	2	—	99	300.204	—	99	300.204	—	—
krosna mechaniczne	1935	2	68	136	212.866	68	136	212.866	—	—
maszyny do karbonizacji, gumowania, dekatyzowania	1935	2	—	35	74.033	—	35	74.033	—	—
Maszyny pralnicze razem	1935	2		15	37.026	—	15	36.400	0,6	0,9

Maszyny i aparaty dla innych przemysłów

Maszyny i aparaty dla różnych przemysłów

Ogółem	1934			308	664.086		309	668.586	4,3	3,7
	1935			114	426.807		107	407.298	2,8	7
w tem: wyparki i warniki .	1935	2	37	33	65.192	37	33	65.192	—	—
aparaty destylacyjne, rektyfikacyjne, autoklawy, chłodnice i aparaty przeciwprądowe	1935	3	21	49	134.605	19	42	115.095	2,8	7

Maszyny i aparaty specjalne

Ogółem	1934			110	306.400		102,6	321.306	62	71,1
	1935			466	1.014.523		509	1.111.106	48	7,3
w tem: górnicze razem . .	1934			62	157.070		62	157.070	—	—
	1935	3		24	78.366		24	78.366	—	—
budowlane razem . .	1934			31	66.500		31	66.500	46	46
	1935			128	262.110		170	355.830	42	—
w tem: walce drogowe, parowe i spalinowe . .	1934	3		31	66.500		31	66.500	42	42
	1935	2	10	97[1])	216.310	14	139	310.030	42	—
piekarskie razem . .	1935	2	53	4,9	11.316	60	7,3	16.920	12	9,3
masarskie razem . .	1935	2	—	0,9	5.630	—	0,9	5.450	—	—

[1]) Wyprodukowano 10 szt. o łącznej mocy 229 K. M.

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Środki przewozowe									
Tabor kolejowy normalnotorowy									
Ogółem	1934		t		1.190.836		890.390		
	1935		„		25.035		122.056		
Tabor kolejowy wąskotorowy									
Ogółem	1935		t		460.650		465.123		
w tem: wagonetki ręczne . .	1934	2	szt.	1.984	888.316	1.983	887.870		19
	1935	3	„	925	451.400	935	455.878	29	19
Rowery, motocykle, samochody									
Karoserje samochodowe razem	1934		szt.	12	27.261	12	27.261	—	—
	1935		„	15	35.750	15	35.750	—	—
w tem: osobowe	1935	2	„	7	20.765	7	20.765	—	—
specjalne	1935	2	„	2	5.412	2	5.412	—	—
Wozy konne i ręczne									
Ogółem	1934				17.595		14.095		
	1935				29.992		31.095		
Wozy konne razem . . .	1934		szt.	13	16.135	11	12.895	14	16
	1935		„	25	29.992	24	31.095	10	11
w tem: specjalne	1934	3	„	7	8.400	7	8.400		6
	1935	3	„	13	22.893	14	24.660	6	5

Przyrządy pomiarowe i wyroby precyzyjne

Przyrządy pomiarowe

Ogółem	1934				48.142		43.960		
	1935				228.587		236.729		
Wagi fundamentowane razem	1935			11	66.183	11	66.183		
pomostowe	1935	2	szt.	11	66.183	11	66.183		
Wagi przenośne (prócz precyzyjnych) razem	1934		„	81	18.017	85	19.800	21	17
	1935		„	223	119.738	236	127.936	15	2
w tem: pomostowe . . .	1934	2	„	19	6.935	24	8.750	11	6
	1935	3	„	65	33.085	69	41.056	6	2
osobowe	1934	2	„	11	9.420	11	9.420	2	2
	1935	3	„	85	40.270	85	40.270	—	2

Inne wyroby precyzyjne (prócz narzędzi)

Ogółem	1935				573.000		536.905		

ARTYKUŁY	Rok	L. zakł.	Produkcja ilość kg	Produkcja ilość szt.	Produkcja ilość kw.	Produkcja wartość	Sprzedaż ilość kg	Sprzedaż ilość szt.	Sprzedaż ilość kw.	Sprzedaż wartość	Zapas kg	Zapas szt.	Zapas kw.
Maszyny elektryczne wirujące													
Ogółem	1935	5	373.172	6.155	15.754	2.080.727	340.875	5.564	13.752	1.884.923	1.543	51.898	3.145
w tem:													
prądnice i silniki elektryczne pr. stał.	1934		120.582	2.415		714.315		2.347		696.017	68	—	—
	1935	4	179.647	3.335	5.762	1.142.571	172.440	3.207	5.509	1.098.953	172	8.545	297
Wentylatory													
Ogółem	1935	2	5.660	27		10.750	5.660	27		10.750	—	—	—
Maszyny i aparaty elektryczne górnicze													
Ogółem	1934	2	19.072	1.733.018		226.910		1.817.028		238.730	84.010	—	—
	1935	3	68.611	1.951.596*		398.765	66.324	1.806.446		381.020	221.150	2.875	—
Transformatory													
Ogółem	1934	2	19.502	31		62.952		31		62.952	1	—	—
	1935	5	59.897	124	9.676	35.592	59.897	124	9.676	35.592	1	280	10
w tem: transformatory jedno- i trójfazowe o wadze sztuki 50—500 kg	1935	2	53.890	53	9.570	16.268	53.890	53	9.570	16.268	—	—	—
transformatory olejowe jedno- i trójfazowe o wadze szt. od 500 do 3000 kg	1935	2	53.890	53	9.570	16.268	53.890	53	9.570	16.268	—	—	—

*) przeważają zapalniki elektryczne górnicze.

Ogniwa i baterje

Ogółem	1934	2	18.258			81.998	18.066			81.206	174	—	—
w tem:	1935	2	37.193	190.567		83.849	21.945	167.604		73.898		14.137	
ogniwa drobne do latarń kieszonkowych	1934	2	13.346	201.995		62.184	13.329			61.587	62	—	—
	1935	2	10.815	171.519		48.025	10.597	158.957		44.576		3.756	
baterje anodowe .	1935	2	843	283		5.068	669	271		4.854	33	12	

Aparaty i przyrządy do regulowania i rozdziału prądu

Ogółem	1934	3	23.653			119.222	24.065			121.133	3.363	—	—
	1935	5	64.905	34.685		869.727	49.751	29.843		667.169	19.555	7.445	
w tem:													
rozruszniki wszelkie	1935	2	7.420	745		84.930	7.154	690		79.000	390	66	

Liczniki energji elektrycznej i tablice licznikowe

Ogółem	1935	2	7.813	5.369		141.978	7.813	5.369		141.978			

Żarówki elektryczne

Ogółem	1934	4	80.287	2.358.742		1.828.411		2.337.218		1.812.079	—	109.280	—
	1935	4	110.131	3.575.447		2.949.744	97.326	3.235.614		2.670.553	15.408	411.689	
w tem:													
żarówki elektr. próżn.	1934	3	57.080	1.972.769		1.375.020		1.954.742		1.362.678	—	79.825	—
	1935	3	63.835	2.334.255	44.893	1.470.581	57.765	2.150.730	40.477	1.374.159	6.988	222.238	5.131
żarówki elektr. gazowane . . .	1934	3	12.044	195.953		241.022		200.317		246.298		10.158	
	1935	2	40.696	1.108.120	74.743	1.329.744	35.117	975.521	64.056	1.172.344	6.694	152.687	13.047

Żyrandole i lampy biurkowe

Ogółem	1934	2	9.966	15.530		132.275		15.588		133.225	—	117	—
	1935	2	12.773	20.981		149.594	12.473	20.811		148.440	2.568	2.317	
w tem:													
żyrandole mosiężne .	1934	2	4.924	4.226		69.420		4.234		69.620	—	7	—
	1935	2	6.136	5.870		76.434	6.106	5.855		76.393	64	32	

ARTYKUŁY	Rok	L. zakł.	Produkcja ilość kg	Produkcja ilość szt.	Produkcja ilość kw.	Produkcja wartość	Sprzedaż ilość kg	Sprzedaż ilość szt.	Sprzedaż ilość kw.	Sprzedaż wartość	Zapas kg	Zapas szt.	Zapas kw.
Armatura oświetleniowa													
Ogółem	1934	5	157.627	6.505.195		766.296		5.845.320		680.736	—	759.282	—
	1935	4	198.611	7.993.125		735.367	201.619	8.498.649		782.010	14.906	254.975	
w tem:													
oprawki mos. do żar. elektr.	1935	2	35.475	529.860		170.085	36.062	538.249		173.228	2.312	33.030	
Szpony mos. do talerzy i abaż. . .	1935	2	5.487	150.599		34.938	4.965	136.567		31.722	1.040	27.887	
Aparaty i przyrządy sygnalizacji elektr. do użytku domowego													
Ogółem	1934	2	1.825	5.078		46.089	1.825			46.089	—	—	—
	1935	3	7.663	15.764		217.552	7.449	13.620		386.681	594	5.946	
w tem:													
przyciski do dzwonków elektr. . .	1934	2	95	2.020		4.871	95			4.871	—	—	
	1935	2	973	9.997		5.978	759	7.853		4.698	594	5.946	
Materjały izolacyjne													
Ogółem	1934	4	541.725	km 2.186		968.950	536.427			972.175	116.700	—	—
	1935	3	946.686			860.608	930.745			848.535	102.571	—	—

Kable i przewodniki elektryczne

Ogółem	1934	4	151.692	km	5.290		668.043	140.512			696.033	16.991			—
	1935	3	222.544	„	19.291		810.060	220.300	km	18.943	802.443	16.845	km	540	—
w tem:															
druty dzwonkowe i	1934	2	62.900	km	5.290		187.636	68.364			210.447	1.992			—
nawojowe . . .	1935	3	82.434	„	14.145		305.830	80.295	„	13.889	297.363	6.998	„	265	—

Materjały instalacyjne do sieci elektrycznej

Ogółem	1934	2	218.793	—			904.474	216.875			880.902	41.461			
	1935	2	246.270				709.257	240.908			694.746	45.401			

Aparaty radjowe

Aparaty radj. przy-	1934	2	2.250	369			68.816		360		67.159			12	
łączalne do sieci	1935	2	5.436	906			193.884	3.602	767		164.214	1.074		179	
elektrycznej . .															

Części do aparatów radjowych odbiorczych

Ogółem	1935	3	43.435				168.250	36.480			133.081	7.827			

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja		Sprzedaż		Zapasy	
				Ilość	wartość zł	ilość	wartość zł	ilość 1. I	ilość 31. XII
Przemysł chemiczny . . .	1935						140.027.406		
Produkty suchej destylacji węgla	1935						56.144.903		
w tem:									
Gaz świetlny	1934	8	1000 m³	10.228	2.972.100	8.435	2.432.249	28,6	26,5
	1935	8	„	10.803	3.014.100	8.945	2.496.180	26	26
Koks	1934	17	t	1.353.284	29.144.600	1.095.783	23.588.191	323.702	224.826
	1935	16	„	1.407.738	31.970.000	1.097.236	24.803.936	225.307	198.027
Antracen	1934	1	„	20	23.000	14	15.786	8	14
	1935	1	„	27	29.000	34	37.297	14	6,8
Smoła węglowa surowa . . .	1934	18	„	80.483	6.692.620	55.322	4.611.936	1.822	1.716
	1935	18	„	80.569	6.929.000	55.454	4.788.502	1.715	2.125
Smoła węglowa preparowana .	1934	2	„	18.426	2.395.400	18.314	2.382.141		321
	1935	3	„	20.570	2.694.700	18.708	2.451.339	326	952
Oleje smołowcowe frakcyj średnich i ciężkich (kreozotowy, impregnacyjny, opałowy, pędny i t. p.) . .	1934	3	„	20.382	2.629.200	22.163	2.871.347	17.006	9.835
	1935	3	„	24.574	3.588.000	26.906	3.960 928	9.835	2.212
Nafta solwentowa	1934	2	„	749	185.100	770	190.401		43
	1935	2	„	792	327.900	751	311.574	43	84
Benzol surowy	1934	9	„	20.262	8.510.000	12.704	5.348.458		394
	1935	9	„	21.674	8.886.200	13.775	5.648.450	394	661
Benzol oczyszczony	1934	2	„	13.400	6.431.700	13.022	6.253.608	290	336
	1935	2	„	15.131	7.126.600	14.712	6.936.009	336	470
Naftalina surowa	1934	9	„	3.466	360.500	5.563	582.777	3.147	1.025
	1935	9	„	3.204	381.260	3.961	474.026	1.025	241

Toluol surowy	1934	2	t	683	310.000	660	300.228	33	36
	1935	2	„	706	292.330	696	288.386	36	46
Pak węglowy	1934	3	„	32.923	2.469.200	26.971	2.029.214	7.332	13.284
	1935	3	„	34.776	2.225.600	26.787	1.724.666	13.284	21.272
Karbolineum węglowe . .	1935	2	„	1.178	203.800	1.180	204.230	22	13
Lepnik smołowy	1934	5	„	657	102.480	670	104.822	39	26
	1935	5	„	683	110.720	638	103.696	28	38
Lakiery asfaltowe i do żelaza	1934	3	„	206	65.330	202	64.075	24	20
	1935	3	„	228	72.800	238	75.883	18	2,6
Żywica komarowa	1934	1	„	167	65.000	218	85 898	99	48
	1935	1	„	202	87.080	227	98.325	48	22
Grafit retortowy	1935	2	„	26	1.850	27	1.945	5	4
Woda amonjakalna . . .	1935	5	„		736.000		311.388		
Siarczan amonowy . . .	1934	12	„	29.716	3.625.000	26.809	3.285.893	5.209	8.068
	1935	12	„	31.926	3.799.000	37.016	4.425.769	8.068	2.861
Azotan amonowy	1934	1	„	1.813	1.798.000	1.815	1.801.814	558	556
	1935	1	„	1.826	1.802.000	1.697	1.674.966	556	685
Saletra sodowa	1934	1	„	6.393	2.378.000	6.494	2.416.289	5.462	5.013
	1935	1	„	2.968	848.800	3.656	1.049.218	4.706	4.017
Azotniak	1934	1	„	32.601	8.378 000	28.578	7.365.525	18.219	18.731
	1935	1	„	31.556	7.416.000	26.365	6.207.571	18.731	21.053
Saletrzak	1934	1	„	7.698	1.978.300	7.912	2.040.580	17.151	16.847
	1935	1	„	4.979	1.145.000	8.877	2.049.889	16.850	12.952
Nitrofos	1934	1	„	2.805	746.000	2.372	631.497	178	611
	1935	1	„	2.057	506.000	1.467	361.621	721	1.311
Wapnamon	1934	1	„	3.724	767.200	3.754	775.745	90	59
	1935	1	„	3.660	688.000	3.649	686.863	64	75
Tomasyna azotniakowana .	1934	1	„	811	163.700	774	156.798		36
	1935	1	„	—	—	88	17.390	102	14

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Supertomasyna	1934	1	t	22.895	2.655.800	11.065	1.286.555	1.300	9.483
	1935	1	„	17.722	1.896.000	23.904	2.580.778	9.483	924
Superfosfaty ogółem	1934	2	„	28.002	2.299.300	25.919	2.135.744	22.526	24.552
	1935	2	„	10.102	954.700	19.101	1.811.570	24.552	15.399
superfosfat mineralny	1934	2	„	27.942	2.291.300	25.815	2.121.834	22.426	24.517
	1935	2	„	9.964	937.000	18.945	1.791.495	24.517	15.383
superfosfat amonjakalny	1934	2	„	60	8.000	104	13.910	100	35
	1935	2	„	138	17.700	156	20.075	35	16
Nawozy inne	1934	2	„	83	39.820	97	47.009		6,4
	1935	4	„	802	58.500	626	45.935	74	245
Supertomasyna azotniakowana	1934	1	„	8.366	1.765.200	6.269	1.325.159	537	2.623
	1935	1	„	6.947	1.403.000	8.730	1.771.742	2.623	726
Farby mineralne	1935						1.028.135		
Ziemie barwne naturalne, farby z tlenków żelaza	1934	2	„	645	230.130	604	216.356		112
	1935	3	„	706	225.200	712	227.482	125	118
Litopon	1934	2	„	1.130	756.100	1.191	797.484	447	386
	1935	2	„	1.501	1.007.500	1.192	800.653	386	691
Gazy techniczne w tem:	1935						3.566.915		
Tlen	1934	5	1000 m³	886	1.179.700	817	1.087.847		15
	1935	7	„	1.076	1.409.000	923	1.208.282	16	17
Azot	1935	1	m³	2.421	2.100	2.385	2.057	—	36
Acetylen	1934	2	t	159	801.070	152	767.481	2,4	3,7
	1935	2	„	200	1.016.900	194	986.325	3,7	2,5

Kwas węglowy	1934	2	t	714	893.600	647	810.144	35	56
	1935	2	„	840	852.400	855	868.159	56	41
Produkty nieorganiczne oprócz osobno wymienionych	1935						14.341.774		
Kwas siarkowy w przeliczeniu na 50° Bé	1934	6	„	154.394	4.940.600	138.074	4.473.684	16.450	20.855
	1935	6	„	123.735	3.959.500	117.265	3.799.050	20.855	16.449
Kwas azotowy w przeliczeniu na 40° Bé	1934	2	„	17.644	7.833.700	836	372.025	196	215
	1935	2	„	14.046	6.321.000	811	365.551	215	380
Kwas solny	1934	1	„	7.541	678.660				
	1935	1	„	8.251	750.800	8.194	749.300	306	339
Amonjak w przeliczeniu na 100 proc.	1934	2	„	8.761	13.246.000				6,4
	1935	2	„	9.068	12.396.000	60	82.138	6,4	3
Soda kalcynowana . . .	1934	1	„	1.322	301.500	—	—	1	2
	1935	1	„	781	173.300	—	—	2	97
Sól glauberska	1935	1	„	4.846	537.850				
	1934	1	„	5.210	557.400	4.539	487.700	6,7	488
Siarczan magnezowy . . .	1934	2	„	187	29.440	140	22.079		49
	1935	2	„			361	49.424	49	17
Siarczan cynkowy . . .	1935	2	„	6,8	2.150	65	20.660	98	36
Siarczan miedziowy . . .	1934	3	„	778	339.500	778	339.500	94	94
	1935	3	„	557	258.500	587	273.070	94	63
Siarczan glinowy	1934	2	„	3.133	463.660	2.779	413.595	322	409
	1935	2	„	3.473	402.800	2.922	339.135	409	736
Szkło wodne	1934	1	„	168	35.860	180	38.662	23	11
	1935	1	„	141	29.950	143	30.480	11	8,2
Azotyn sodowy	1934	1	„	219	218.100	203	202.360	31	47
	1935	1	„	228	217.300	253	241.490	47	22
Żelazokrzem	1934	1	„	1.528	1.001.000	1.719	1.127.086	882	395
	1935	1	„	3.169	2.066.400	2.276	1.485.738	395	873
Żelazoglinokrzem	1935	1	„	17	16.650	30	29.021	118	105

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Żelazochrom	1934	1	t	962	855.100	583	518.288	100	477
	1935	1	„	927	889.500	987	947.205	477	400
Salmiak surowy	1934	1	„	4.088	2.951.200	20	14.450	474	989
	1935	1	„	4.279	2.362.000	58	32.077	989	1.194
Salmiak rafinowany	1934	1	„	1.144	495.500	1.158	503.616	257	131
	1935	1	„	1.371	549.600	1.440	577.655	131	61
Ałuny ogółem	1934	2	„	266	106.040	180	71.620		116
	1935	3	„	306	111.700	312	109.561	118	112
Karbid	1934	2	„	34.803	13.225.000	10.904	4.153.610		1.360
	1935	2	„	7.880	2.624.000	5.923	1.976.893	899	2.803
Węglan amonowy	1935	1	„	437	232.200	438	232.950	36	30
Saletra sodowa przemysłowa	1935	1	„	1.255	601.200	1.284	615.414	246	216
Saletra sodowa rafinowana	1935	1	„	475	248.600	451	236.130	77	101
Saletra potasowa rafinowana	1935	1	„	789	677.900	803	690.746	180	166
Salmiak sublimowany	1935	1	„	143	106.800	156	116.448	33	19
Manganokrzem	1935	1	„	101	50.000	61	30.211	—	18
Wyroby farmaceutyczne	1935						333.444		
w tem:									
Preparaty żelazowe	1935	2	kg	233	1.810	183	1.420	5	54
Preparaty galenowe	1935	2	t	17	148.710	17	148.710		
	1934	4	„	20	167.900	19	163.861	1,1	1,5
Preparaty inne	1934	2	kg	4.413	19.630	4.399	19.570		
	1935	3	„	3.993	22.000	4.023	22.193	95	65
Środki odżywcze	1935	2	„	7.275	82.380	7.304	82.485	216	187

Wyciągi lecznicze	1934	2	kg	1.576	16.370	1.350	14.029		
	1935	2	„	1.977	19.130	2.162	20.896	540	355
Środki dezynfekcyjne i dezynsekcyjne	1934	3	t	13	16.400	13	16.400		
	1935	4	„	8.993	11.710	9.356	12.189	485	122
Wyroby kosmetyczne	1935						601.787		
w tem:									
Proszek, pasta i mydło do zębów	1935	2	kg	1.125	10.420	1.148	10.624	239	216
Puder toaletowy i dla dzieci	1935	2	„	264	2.370	257	2.307	51	58
Kremy, pomady, szminki	1934	3	„	7.088	51.570	7.195	52.344	695	586
	1935	5	„	7.436	71.880	7.513	72.629	603	526
Perfumy	1935	2	„	52	12.600	52	12.600	27	27
Wody pachnące na spirytusie	1934	4	t	10	335.860	9,6	314.153		1,4
	1935	6	„	12	351.720	11	324.214	1,6	2,5
Inne kosmetyki	1934	5	kg	8.560	188.070	7.851	172.487	981	1.403
	1935	6	„	9.630	182.520	9.334	176.913	1.465	1.761
Wyroby tłuszczowe	1935						14.946.711		
w tem:	1934	6	t	3.803	4.510.290	3.400	4.101.933	119	203,8
Oleje roślinne ogółem	1935	3	„	4.584	4.573.870	4.169	4.154.191	181	160
w tem:									
Olej lniany	1935	2	„	191	277.920	128	186.608	—	—
Olej konopny	1935	2	„	283	367.940	259	336.155		10
Olej rzepakowy	1934	2	„	444	551.660	353	438.478	—	
	1935	2	„	927	1.225.980	925	1.223.814	93	62
Olej kokosowy	1934	2	„	315	188.800	308	184.595	—	
	1935	2	„	2.364	1.648.100	2.181	1.521.667	37	
Tłuszcze techniczne	1934	4	„	212	110.020	227	117.777	45	21
	1935	5	„	778	432.800	766	425.836	26	37
Gliceryna	1935	3	„	101	90.600	128	114.909	50	23

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Mydła ogółem (oprócz podstawowego)	1934	9	t	7.351	7.653.470	7.529	7.826.226	703	559
	1935	9	„	6.787	7.198.600	7.036	7.482.063	551	287
Mydła zwykłe	1934	7	„	5.968	5.908.400	6.097	6.041.618	567	422
	1935	8	„	6.022	6.371.600	6.251	6.616.881	467	223
Mydła techniczne	1934	4	„	554	436.810	607	478.319		52
	1935	6	„	671	574.300	679	581.591	66	58
Mydła toaletowe	1934	3	„	136	342.670	134	339.059	14	15
	1935	6	„	94	252.700	106	283.591	18	6
Proszki, płatki mydlane i inne środki do prania, zawierające mydło	1934	5	„	1.329	664.140	1.343	671.086	4,9	44,9
	1935	6	„	1.445	914.500	1.442	913.528	60	63
Margaryna i inne roślinne tłuszcze jadalne	1935	2	„	569	958.600	584	984.028	24	9
Wyroby gumowe i cerata	1935						1.030.087		
w tem:									
Węże bez przekładek	1935	2	kg	1.731	6.580	1.760	6.690		
Artykuły formowe	1935	2	„	4.807	28.350	4.765	28.100		
Sznury (różne)	1935	2	„	787	2.250	717	2.052	—	—
Pierścienie cięte z węży	1935	2	„	3.700	23.000	3.700	23.000	—	—
Obkłady walców i kół	1935	2	„	1.032	4.880	1.032	4.880	—	—
Farby malarskie, emalje, lakiery, pokosty, atramenty i t. p.	1935						2.015.588		
w tem:	1934	3	t	204	368.270	209	377.590		4,4
Pokosty	1935	3	„	90	139.450	84	130.609	1,3	1,5
Farby olejne	1935	3	„	48	94.800	49	97.267	4,5	3,3

Lakiery ogółem	1934	3	t	95	270.570	92	261.864	16	19
	1935	3	„	113	171.350	125	187.637	29	17
Lakiery emaljowe	1935	2	„	67	62.200	75	69.262	14	6
Lakiery inne	1934	3	„	72	212.300	70	207.306	13	15
	1935	3	„	46	109.150	50	118.375	15	11
Politura	1934	2	„	11	32.720	10	30.407	2,3	3
	1935	3	„	11	29.200	12	33.347	3	1,5
Sykatywy	1935	2	kg	9.229	12.450	8.385	11.314	1.666	1.510
Produkty destylacji ropy naftowej i gazolina	1935						7.923.687		
w tem:									
Benzyna i gazolina	1934	2	t	8.684				2.473	1.760
	1935	2	„	5.518	1.304.100	6.056	1.431.259		2.173
Nafta	1934	2	„	12.862	2.913.700	12.313	2.789.969	2.500	3.048
	1935	2	„	11.625	2.310.700	12.012	2.387.665	3.049	2.661
Oleje: gazowy, lekki, napędowy, opałowy	1934	2	„	5.634	779.300	7.101	979.185	2.338	871
	1935	2	„	7.981	1.022.700	7.350	941.889		1.507
Oleje smarowe	1934	2	„	9.950				5.182	6.306
	1935	2	„	7.044	2.422.100	4.567	1.569.897		8.802
Parafina	1934	2	„	2.269	1.508.300	2.852	1.610.255	834	651
	1935	2	„	1.808	901.000	2.336	1.164.154	652	124
Asfalt	1934	2	„	2.502				478	500
	1935	2	„	2.915	420.800	2.564	370.139	500	819
Inne wyroby	1934								
w tem:							3.362.323		
Kity inne	1935	2	kg	7.630	18.320	7.877	18.913	1.393	1.146
Masy izolacyjne i kablowe	1935	3	t	264	61.040	263	60.823	9,6	10
Papa dachowa	1934	8	„		827.000		785.950		
	1935	7	„		1.229.000		1.189.124		

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Cegła maszynowa	1934	91	tys.szt.	194.712	4.850.000	171.905	4.280.066	3.422	41.503
	1935	87	„ „	204.783	5.008.000	203.054	4.967.107	38.285	30.047
Cegła ręczna	1935	3	„ „	39	1.300	37	1.267	16	14
Cegła dziurawka	1934	11	„ „	2.837	86.150	2.900	88.279	304	244
	1935	11	„ „	1.010	37.000	839	31.024	146	301
Cegła pustaki	1934	13	„ „	1.544	63.090	1.306	53.470	507	733
	1935	16	„ „	1.717	57.000	1.908	63.077	833	483
Cegła trocinowa	1935	2	„ „	82	2.870	75	2.625	8	12
Cegła stropowa (sufitowa)	1934	8	„ „	279	20.750	325	23.950	259	195
	1935	8	„ „	623	32.800	456	23.986	207	308
Cegła studzienna	1935	4	„ „	183	6.900	172	6.512	54	65
Cegła kanałowa	1935	2	„ „	985	374.000	1.077	409.060	193	101
Cegła kominowa	1935	5	„ „	320	17.500	403	21.993	243	155
Cegła licowa	1935	3	„ „	132	5.800	111	4.906	61	79
Dachówka z gliny zwykłej	1935	3	„ „	—	—	27	3.325	96	62
Sączki z gliny zwykłej	1934	16	„ „	2.398	125.000	2.534	131.062	260	559
	1935	15	„ „	2.462	114.000	2.180	101.022	493	623
Cegła szamotowa	1935	8	t	7.256	913.000	3.777	471.179	1.235	1.548
Zaprawa i mączka szamotowa	1935	6	„	1.266	108.000	654	54.063	68	3
Cegła ogniotrwała	1935	4	tys.szt.	611	342.000	451	251.056	215	175
Kafle z gliny zwykłej	1935	4	„ „	481	288 000	399	240.885	61	133
Kafle szamotowe i ogniotrwałe	1935	2	„ „	172	86.000	175	87.300	5	2
Cement	1935	2	t	101.662		89.522		5.327	17.408
Szkło	1935	3	„	1.842	1.085.000	2.066	1.216.732	627	276

Dachówka cementowa . .	1934	5	tys.szt.	1.597	105.500	1.471	97.090	172	317
	1935	6	„ „	1.585	118.000	1.540	114.378	318	357
Gąsiory cementowe . . .	1934	4	„ „	14,6	3.810	14	3.652	1,3	2,8
	1935	5	„ „	15	6.500	16	6.993	3,7	2,7
Cokoły cementowe . . .	1935	2	„ „	4,2	4.200	4	4.037	—	—
Krawężniki cementowe . .	1935	7	„ „	9	6.300	8,8	6.125	0,5	0,7
Cembrowiny studzienne . .	1935	2	sztuk	330	2.100	330	2.080	150	150
Rury cem. o średn. pon. 25 cm.	1934	5	„	9.500	9.990	8.200	8.521	2.100	4.100
	1935	6	„	8.317	11.600	8.476	11.805	3.726	3.467
Rury cem. o średn. 25—49 cm.	1934	8	„	37.200	92.700	34.600	86.177	1.900	5.700
	1935	9	„	36.751	95.000	37.677	97.476	5.760	4.834
Rury cem. o średn. 50—99 cm.	1934	4	„	1.200	7.010	800	4.647	100	500
	1935	6	„	3.391	18.000	3.777	20.576	1.081	695
Rury cem. o średn. pow. 100 cm	1935	2	„	192	1.900	193	1.930	8	7
Płyty chodn. cement. . .	1934	5	tys.szt.	103	67.800	96	63.329	—	12,7
	1935	8	„ „	148	86.000	145	84.401	16	18
Płytki posadzk. cement. . .	1934	6	„ „	222	27.000	201	24.812	9,5	99,1
	1935	6	„ „	204	24.500	235	28.264	95	63
Pomniki cement. i inne . .	1935	3	sztuk	31	1.900	28	1.745	15	18
Stopnie i schody cement. . .	1935	2	„	218	2.100	218	2.108	—	—
Posadzka mozaikowa i inna .	1935	3	tys.szt.	61	18.900	63	19.535	2	—
Stopnie i schody mozaikowe .	1935	2	sztuk	1.388	12.600	1.388	12.586	—	—
Inne wyroby cement. . . .	1935	5			64.000		62.177		
Wapno budowlane . . .	1934	9	t	23.469	398.000	23.352	395.803	20	35
	1935	12	„	27.185	391.000	27.223	391.363	95	37
Wapno nawozowe . . .	1935	6	„	5.445	41.000	5.960	45.213	532	17
Porcelana stołowa biała . .	1935	2	„	531	659.000	491	609.500	128	123
Porcelana stołowa dekorowana	1935	2	„	745	1.587.000	752	1.604.474	50	42
Porcelana elektrot. i techn. .	1935	2	„	688	825.000	691	838.971	159	136

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Masa drzewna	1934	3	t	5.798	1.070.000	5.782	1.066.894	31	47
	1935	4	„	8.475	1.532.000	2.132	371.516	47	79
Celuloza ogółem	1934	2	„	23.042	6.129.300	23.533	6.231.065	615	124
	1935	2	„	24.164	6.449.000	3.880	691.368	124	332
siarczynowa razem . . .	1934	1	„	6.409	1.696.200	6.375	1.687.065	3	37
	1935	1	„	6.121	1.661.000	649	182.839	37	80
niebielona razem . . .	1934	1	„	5.821	1.513.800	5.787	1.504.645	3	37
	1935	1	„	5.730	1.540.000	649	182.839	37	80
o zawart. wody pow. 50%	1934	1	„	4.945	1.286.000	4.911	1.276.857	3	37
	1935	1	„	5.343	1.427.000	262	70.028	37	80
o zaw. wody 50% i mniej .	1934	1	„	876	227.800	876	227.778	—	—
	1935	1	„	387	113.000	387	112.811	—	—
bielona razem	1934	1	„	588	182.400	588	182.420	—	—
o zawart. wody pow. 50%	1935	1	„	391	121.000	—	—	—	—
sodowa niebielona razem .	1934	1	„	16.633	4.433.100	17.158	4.544.000	612	87
	1935	1	„	18.043	4.788.000	3.231	508.529	87	252
o zaw. wody powyżej 50%	1934	1	„	13.379	3.893.000	13.566	3.947.810	274	87
	1935	1	„	14.699	4.263.000	—	—	87	139
o zaw. wody 50% i mniej .	1934	1	„	3.254	540.100	3.592	596.190	338	—
	1935	1	„	3.344	525.000	3.231	508.529	—	113
Lignina	1934	1	„	449	539.300	434	520.746		20
	1935	1	„	377	413.000	391	429.462	20	5,4
Tektura ogółem	1934	2	„	2.555	863.900	2.527	853.376		142
	1935	2	„	4.766	1.682.800	4.500	1.593.183	379	529
w tem:									
ze starego papieru (szara) .	1934	1	„	85	28.600	47	15.945	—	38
	1935	1	„	156	52.900	143	48.456	38	51

drzewna biała	1934	1	t	2.325	785.900	2.335	788.073		104
	1935	2	„	2.893	1.053.000	2.838	1.034.332	220	275
Papier ogółem	1934	4	„	26.690	15.348.500	27.292	15.705.396		848
	1935	5	„	37.102	19.113.400	32.795	16.669.361	1.035	1.040
pakowy razem	1934	4	„	18.639	9.070.670	19.110	9.337.960		347
	1935	5	„	24.754	10.916.800	23.046	10.304.594	489	568
w tem:	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
z masy drzewnej	1935	2	„	196	81.200	192	78.183	—	4
z celulozy niebielonej	1934	3	„	12.655	7.083.000	13.126	7.350.181		347
	1935	4	„	13.942	7.575.000	13.820	7.495.014	239	266
z celulozy bielonej	1934	1	„	86	92.380	86	92.383	—	—
	1935	1	„	42	34.900	28	23.215	—	5
ze starego papieru i odpadków papierowych	1934	—	„	—	—	—	—	—	—
	1935	2	„	9.772	2.954.000	8.204	2.436.468	250	293
drukowy razem	1934	1	„	779	550.600	797	562.349	62	44
	1935	2	„	3.626	1.687.000	3.215	1.533.050	89	291
drzewny	1934	1	„	568	364.200	586	375.857	38	20
	1935	2	„	3.373	1.486.000	2.962	1.331.540	65	267
bezdrzewny	1934	1	„	211	186.400	211	186.492	24	24
	1935	1	„	253	201.000	253	201.510	24	24

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Tartaki									
przetarto surowca . . .	1934	48	m^3	170.153	3.249.000			5.533	9.024
	1935	44	„	155.770	2.509.244			18.991	18.788
Produkcja ogółem	1934	48	„	106.870	5.061.000	98.430	4.643.395	11.445	22.702
w tem:	1935	44	„	102.769	4.516.400	98.750	4.324.791	20.865	18.543
Bale	1934	38	„	23.512	1.262.000	21.426	1.139.710	4.678	5.218
	1935	28	„	19.124	908.400	19.196	911.870	4.210	3.345
Deski	1934	48	„	47.610	2.176.000	44.346	2.007.153	7.196	13.852
	1935	39	„	56.272	2.553.600	53.610	2.410.545	14.261	12.589
Kantówka	1934	44	„	25.290	1.222.000	23.838	1.153.357	766	2.061
	1935	34	„	17.132	744.600	16.445	715.192	1.534	1.503
Łaty	1934	20	„	2.363	127.000	2.273	122.583	206	247
	1935	17	„	1.293	62.000	1.199	57.016	235	286
Inne sortymenty tarte .	1934	10	„	7.505	256.000	5.920	201.763	—	1.294
	1935	8	„	8.927	244.900	8.265	226.743	600	819
Skrzynie	1935	3	szt.		123.000		125.080		
PRZEMYSŁ SKÓRZANY									
Skóry podeszwowe . . .	1934	6	kg	1.889.832	6.432.804	1.669.869	5.678.406	215.737	246.515
	1935	7	„	2.271.898	7.246.355	2.216.005	7.073.427		243.778
w tem na rach. obcy . . .	1935		„	34.978	111.580				
Krupony pasowe	1935	2	„	15.053	105.823	12.775	89.804		2.660
Szpalt dębowy	1935	2	„	23.183	41.729	22.287	40.072		1.150
Skóry końskie	1935	2	m^2	15.903	127.069	12.411	99.222		3.492
Bukaty	1934	2	„	46.417	708.323	44.639	681.326	1.082	2.860
	1935	3	„	132.507	1.668.263	116.166	1.462.606		19.201

PRZEMYSŁ SKÓRZANY (Ciąg dalszy)

Skóry cielęce	1934	2	m²	85.100	1.311.391	84.930	1.308.877	4.869	5.039
	1935	3	„	103.294	1.588.662	103.530	1.592.291		4.803
Szpalt chromowy	1935	2	„	10.823	46.864	10.456	45.281		402
Skóry koźle	1935	2	szt.	38.863	476.849	38.176	468.604		3.081
Obuwie chromowe	1934	4	pary	37.701	495.014	37.520	492.510	6.091	6.053
	1935	3	„	37.538	465.096	37.369	463.142		6.228
Obuwie lakierowane	1934	3	„	5.717	77.580	5.665	76.897	1.073	1.125
	1935	3	„	3.578	47.659	3.641	48.512		1.062

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

Przędza ogółem	1935	21	kg	7.358.463	22.322.224	1.304.901	7.408.147	303.310	333.421
w tem: bawełniana	1935	2	„	69.912	181.770	20.749	59.342	7.078	4.986
bawełniana odpadkowa i wigoń	1935	2	„	43,103	86.206	3.015	5.957	5.559	3.207
wełniana ogółem	1935	16	„	1,397.624	10.873.132	537.673	5.271.226	133.561	160.101
w tem: zgrzebna	1935	16	„	749.160	6.070.151	72.933	586.114	55.167	55.950
odpadkowa	1935	7	„	160.764	590.981	6.602	21.488	7.526	6.582
lniana	1935	2	„	1.048.380	3.700.358	350.941	1.386.189	18.291	30.412
jutowa	1935	2	„	3.851.592	4.829.482	295.442	412.863	118.972	125.441
Tkaniny ogółem	1935	62	„	5.395.917	45.270.774	4.142.021	41.252.604	692.839	759.341
w tem: bawełniana i odpadk. bawełn.	1935	5	„	57.409	236.952	53.674	223.530	5.254	3.902
wełniane	1935	55	„	1.218.881	32.476.503	1.158.223	30.837.102	307.752	326.118
półwełniane	1935	3	„	53.440	404.988	49.560	376.960	25.317	12.820
lniane	1935	2	„	684.681	5.251.503	685.226	5.252.760	29.058	25.450
jutowe	1935	2	„	3.301.512	6.368.068	2.120.404	4.063.192	315.933	385.991
Wyroby dziane	1935	4	„	11.215	337.572	12.205	367.485	3.340	2.250
w tem: wełniane	1935	4	„	9.315	322.206	10.065	348.225	2.840	1.990

Artykuły	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja ilość	Produkcja wartość zł	Sprzedaż ilość	Sprzedaż wartość zł	Zapasy ilość 1. I	Zapasy ilość 31. XII
Wyroby pasmanteryjne i szmuklerskie ogółem . . .	1935	4	kg	24.271	796.089	22.900	751.156	6.012	7.441
Dywany i artykuły pokrewne ogółem	1935	8	„	58.758	616.065	51.052	523.706	7.011	13.057
w tem: wełniane	1935	7	„	27.258	553.065	23.052	467.706	6.691	12.697
Wyroby powroźnicze ogółem .	1935	5	„	930.205	3.041.770	895.222	2.933.264	104.075	70.553
Wata ogółem	1935	2	„	103.606	230.005	104.923	233.164	3.767	2.947
Watolina ogółem	1935	2	m	260.500	414.195	254.815	405.680	5.415	11.100
Stożki do kapeluszy ogółem .	1935	2	szt.	2.642.986	3.846.310	2.097.192	1.991.978	266.999	495.802
Kapelusze ogółem . . .	1935	2	„	300.007	3.163.260	302.459	3.204.242	32.317	29.706
								PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY	
Piwo	1934	7	hl	212.797	12.509.789	206.054	12.119.418	58.111	64.684
	1935	7	„	224.563	13.181.848	196.661	11.543.822		72.780
Słód	1934	6	q	23.458				14.268	28.474
	1935	6	„	48.064		196			15.722
Konserwy rybne	1934	7	„	8.395	868.561	7.850	807.376		57,1
	1935	5	„	4.983	528.150	4.808	509.029		78
Ryby wędzone	1934	5	„	2.360	186.556	2.334	184.557		5,1
	1935	6	„	5.785	468.559	5.650	460.206		4
Kapusta kiszona (kwaszona) .	1934	2	„	5.959	83.429	7.834	109.720		3.225
	1935	3	„	9.750	126.750	8.337	110.255		1.253
Ogórki kiszone (kwaszone) .	1934	2	„	2.100	37.800	2.310	40.900		380
	1935	2	„	2.370	40.290	2.451	41.716		104
Surogaty kawy	1935	2	„	1.450	114.550	1.051	83.000		251

MŁYNY — PRZEMIAŁ ZBOŻA.

Rok		Kategorja	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Inne zboże
1934	Ogółem zakłady .	I—VII	140.205	514.666	10.941	11.708
1935		I—VII	130.091	608.093	9.004	16.981
1934	w tem zakłady	I—V	131.316	456.974	7.825	2.577
1935		I—V	114.803	500.692	5.473	4.950

PRODUKCJA ENERGJI ELEKTRYCZNEJ.

Liczba zakładów	Moc instalowania	Wytwórczość	
	KW	Ogółem	Zakłady użyteczn. publicznej
		KWh	KWh
64	582.422	1.094.820	415.972

Dane odnoszą się do zakładów elektrycznych z wytwórniami energji o mocy instalowanej powyżej 100 kw.

SPIRYTUS.

Liczba gorzelni	28 ogółem	1934/35	(1 IX — 31 VIII)
	27 rolniczych	1934/35	(1 IX — 31 VIII)
	1 owocowa	1934/35	(1 IX — 31 VIII)
Produkcja	4.469 hl 100° ogółem	1934/35	(1 IX — 31 VIII)
	4.440 hl „ rolnicze	1934/35	(1 IX — 31 VIII)
	29 hl „ owocowe	1934/35	(1 IX — 31 VIII)

Zbyt 3.855 tysięcy litrów spirytusu 100° 1935 r.
w tem 2.789 tysięcy litrów spirytusu konsumcyjnego 1935 r.

EKSPLOATACJA TRAMWAJÓW ŚLĄSKICH.

	1935 r.	1934 r.
Liczba przejechanych wozokm. silnikowych (S)	4.369.804	4.367.948
Liczba przejechanych wozokm. przyczepnych (P)	686.764	700.328
Liczba przejechanych wozokm. rzeczyw. ogółem (S + P)	5.056.568	5.068.276
Liczba przejechanych wozokm. rachunk. ogółem (S + P2)	4.713.186	4.718.112
Liczba przewiezionych pasażerów	17.065.046	17.256.898
Liczba przewiezionych pasażerów na 1 wozokm. rzeczyw.	3,37	3,4
Średnia dzienna liczba wozów silnikowych w ruchu	49	50
Średnia dzienna liczba wozów przyczepnych w ruchu	9	10
Największa dzienna liczba wozów silnikowych	53	52
Największa dzienna liczba wozów silnikowych w ruchu	14	13
Średni dzienny przebieg wozu km.	241,1	238
Ilość prądu zużytego na sieć KWh	5.417.963	5.266.388
Ilość prądu zużytego na 1 wozokm. rachunk. KWh	1,15	1,12
Ilość węgla zużytego na wyprodukowanie 1 kWh — kg	—	—
Cena 1 kWh (jeżeli przedsięb. otrzymuje prąd od obcej elektrowni w groszach)	6,203	7,88
Długość sieci eksploatacyjnej m.	76.580	76.580
Długość torów eksploatacyjnych m.	106.015	106.015

Taryfa strefowa.

w dzień w groszach	w nocy w groszach
20—90	40—110

Dane Śląskich Kolejek Elektrycznych S. A.

ŻEGLUGA POWIETRZNA ZA ROK 1935.

Rok	Liczba lotów		Przebyta droga w 100 km	Ogółem pasażerów	Przewóz towarów	Przewieziono tam			Przewieziono zpowrotem		
	planowan.	wykonan.				pasażerów	tow. ładunk. i bagaż	poczty i gazet	pasażerów	tow. ładunk. i bagaży	poczty i gazet
Ogółem											
1934	640	614	160,5	1.406	16.526	674	4.780	75	732	6.872	4.799
1935	705	688	175,5	2.112	23.556	1.024	7.074	40	1.088	9.992	6.450
Loty według rozkładu Katowice—Warszawa											
1934	590	546	153,5	1.370	15.376	657	4.476	70	713	6.032	4.798
1935	705	676	182,9	2.102	23.377	1.021	7.074	40	1.081	9.894	6.369
I kwartał	159	136	34,8	195	1.987	98	756	9	97	1.000	222
II kwartał	180	177	45,2	516	6.419	251	1.606	4	265	2.309	2.500
III kwartał	184	184	47,1	699	8.173	312	2.811	4	387	3.740	1.618
IV kwartał	182	179	45,8	692	6.798	360	1.901	23	332	2.845	2.029
Loty dodatkowe Katowice—Warszawa											
1934	—	8	2,2	7	397	4	195	—	3	201	1
1935	—	10	2,6	10	135	3	—	—	7	94	41
Katowice—Kraków											
1934	—	11	0,9	3	22	3	22	—	—	—	—
1935	—	2	0,2	—	44	—	—	—	—	4	44

Dane zaczerpnięte ze „Śląskich Wiadomości Statystycznych".

SAMOCHODY I POJAZDY MECHANICZNE NA ŚLĄSKU.

	Stan na 1. I. 1935		Stan na 1. I. 1936	
	Śląsk	Polska	Śląsk	Polska
Ogółem	3.797	34.173	3.925	34.129
Na 10.000 mieszkańców	28,1	10,3	28,8	10,2
Samochodów razem	2.437	24.821	2.567	24.659
Samoch. niezarobkujące pryw. i urz.	1.606	13.756	1.745	13.862
Dorożki	135	4.578	134	4.298
Autobusy	87	1.542	89	1.499
Samochody ciężarowe i sanitarne	609	4.945	599	5.000
Motocykle	1.256	8.305	1.243	8.395
Inne pojazdy mechaniczne	104	1.047	115	1.075

Źródło: Wiadomości Statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego.

MIESIĘCZNE OBROTY NA GIEŁDZIE ZBOŻOWO-TOWAROWEJ W KATOWICACH.

Miesiąc	Ilość transakcji			Suma obrotu w tonach			Suma obrotu w złotych		
	1933	1934	1935	1933	1934	1935	1933	1934	1935
Styczeń . .	1.214	1.573	1.551	13.424.100	16.731.400	19.794.500	3.095.126.50	3.730.021,75	4.052.150,00
Luty . . .	1.446	1.256	1.619	13.874.000	14.390.500	16.607.000	3.858.066,95	3.034.652,85	3.218.732,00
Marzec . . .	1.457	1.438	1.593	10.523.150	15.020.800	16.209.500	3.007.941,00	2.950.951,75	3.146.622,00
Kwiecień . .	1.677	1.042	1.420	9.435.446	12.770.900	14.883.000	2.843.725,80	2.301.041,75	3.103.012,00
Maj	1.812	1.318	1.612	10.967.454	14.188.100	20.406.000	3.099.682,48	2.845.323,65	3.768.319,26
Czerwiec . .	2.495	1.269	1.282	16.850.490	13.979.300	11.684.000	4.938.061,15	2.914.322,50	2.437.192,92
Lipiec . . .	2.120	1.410	1.614	10.998.832	12.273.500	15.990.500	3.210.368,89	3.035.770,50	2.877.026,72
Sierpień . .	2.645	1.452	1.865	15.487.011	14.317.500	19.975.000	3.636.975,10	3.121.659,00	3.720.444,93
Wrzesień . .	2.795	1.216	1.992	28.344.186	13.098.500	22.461.500	5.406.454,80	2.455.848,00	3.805.812,40
Październik .	2.880	1.492	2.139	54.853.960	45.718.000	44.367.500	6.364.652,90	4.025.907,00	5.407.529,86
Listopad . .	2.782	1.474	1.827	34.690.630	14.969.000	18.590.750	5.582.923,70	2.901.445,00	3.320.100,53
Grudzień . .	2.268	1.141	1.601	17.088.600	14.915.500	14.967.350	3.359.023,28	3.209.510,00	2.449.366,45
Razem . . .	25.591	16.081	20.115	236.537.859	202.380.000	235.936.600	48.403.001,50	36.526.453,75	41.306.309,07

Dane Giełdy Zbożowo-Towarowej w Katowicach.

WSKAŹNIKI KOSZTÓW ŻYWNOŚCI W WIĘKSZYCH MIASTACH NA ŚLĄSKU W ROKU 1935 (1928 = 100)

Miesiąc	Miasta		
	Katowice	Bielsko	Chorzów
Styczeń	49,9	50,0	45,0
Luty	48,3	49,8	45,7
Marzec	48,4	49,4	45,7
Kwiecień	48,0	50,6	46,2
Maj	48,8	50,6	45,0
Czerwiec	50,2	50,5	46,9
Lipiec	55,6	52,9	49,6
Sierpień	54,6	52,2	49,8
Wrzesień	54,1	53,1	50,4
Październik	54,1	53,1	50,2
Listopad	52,4	51,9	50,3
Grudzień	49,0	51,4	48,5

Źródło: Wiadomości Statystyczne Głównego Urzędu Statyst.

CENY HURTOWE ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH ZA ROK 1935.

Artykuł	Miara	Rodzaj ceny	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
Żelazo.														
Złom żelazny kraj.	1 t.	fr.w.st.wysył.	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
Surówka odlewnicza	„	l. w. huta	132,50	132,50	132,50	132,50	132,50	132,50	132,50	132,50	132,50	132,50	132,50	119,50
Żelazo sztabowe .	„	p. w. st. Chebzie	258,00	258,00	258,00	258,00	258,00	258,00	258,00	258,00	258,00	258,00	258,00	232,00
Żelazo bednarskie .	„	„ „	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	284,00
Drut walcowany .	„	„ „	299,00	299,00	299,00	299,00	299,00	299,00	299,00	299,00	299,00	299,00	299,00	269,00
Blacha żelazna 5 mm	„	„ „	323,00	323,00	323,00	323,00	323,00	323,00	323,00	323,00	323,00	323,00	323,00	291,00
Skóra.														
Skóry surowe bydlęce	1 kg	c. Toruń	0,91	0,91	0,92	0,90	0,89	0,89	0,86	0,93	1,04	1.18	1,28	1,04
Skóry surowe cielęce	1 szt.	„ „	4,50	4,50	4,40	4,25	4,35	4,50	4,40	4,69	5,70	6,50	6,30	5,70
Skóry surowe końskie	1 szt.	„ „	14,50	14,50	15,00	15,00	14,50	13,00	13,00	14,00	14.50	17,00	16,00	16,00
Podeszwowe I gat. .	1 kg	c. fabryka	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	4,80	4,50	4,30	
Juchty	„	„ „	6,00	6,00	5,20c	5,20c	5,60c	5,00c	4,85c	4,90c	5,20c	5,10c	5,50c	5,20c
Chromy czarne .	1 dcm²	„ „	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,17	0,18	0,18	0,16

c — Cena brutto.

Źródło: Wiadomości Statystyczne Gł. Urzędu Statystycznego.

CENY HURTOWE ARTYKUŁOW PRZEMYSŁOWYCH ZA 1935 ROK.

Artykuły	Miara	Rodzaj ceny	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
Przetwory chemiczne.														
Nafta rafinowana .	100 kg	I. Drohobycz	33.30	33.30	33.30	33.30	33.30	33.30	33.30	33.30	33.30	33.30	33.30	30.80
Benzyna 0,741/750 .	„	„	69.90	69.90	69.90	69.90	69.90	69.90	69.90	69.90	69.90	69.90	69.90	69.90
Olej gazowy . . .	„	„	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00
Olej maszyn. 4-5/50 .	„	„	47.50	47.50	47.50	47.50	47.50	47.50	47.50	47.50	47.50	47.50	47.50	47.50
Azotniak (N) . .	1 kg	fr. st. odb.	1.34	1.34	1.40	1.40	1.40	1.40	1.23	1.23	1.23	1.23	1.23	1.25
Kwas siarkowy . .	1 t.	I. fabryka	60.00	60.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00c	50.00c	50.00c

c — cena brutto

Węgiel-koks.

Artykuł	Miara	Rodzaj ceny	Styczeń	Grudzień
			złotych	
Węgiel górnośląski gruby	1 tona	loco wagon kopalnia .	25,94	22,57
Koks gruby i kostka .	1 tona	franco wag. fabryka	38,97	34,50

Źródło: Wiadomości Statystyczne G. U. S.

CENY CYNKU, OŁOWIU I T. D. ZA ROK 1935 NA RYNKU POLSKIM (W ZŁOTYCH)

Miesiąc	Cynk surowy	Cynk rafinow.	Blacha cynkowa	Ołów hutn. miękki raf.	Blacha ołowiana	Rury ołowiane	Rury z ołowiu twardego	Drut ołowiany	Śrut ołowiany	Minja ołowiana	Glejta ołowiana w łuskach	Srebro
	za 100 kg											za 1 kg
Styczeń	520.—	535.—	800.—	520.60	845.—	845.—	933.—	845.—	—	985.—	900.30	85.58
Luty	520.—	535.—	760.—	520.60	845.—	845.—	933.—	845.—	—	985.—	900.30	85.89
Marzec	520.—	535.—	760.—	520.60	845.—	845.—	933.—	845.—	—	985.—	900.30	92.08
Kwiecień	520.—	535.—	760.—	520.60	845.—	845.—	933.—	845.—	—	985.—	900.30	105.77
Maj	509.—	524.—	760.—	520.60	845.—	845.—	933.—	845.—	—	985.—	900.30	117.28
Czerwiec	500.—	515.—	760.—	565.—	890.—	890.—	978.—	890.—	—	985.—	900.30	112.88
Lipiec	500.—	515.—	760.—	565.—	890.—	890.—	978.—	890.—	—	985.—	900.30	106.97
Sierpień	500.—	515.—	760.—	565.—	890.—	890.—	978.—	890.—	—	985.—	900.30	103.74
Wrzesień	500.—	515.—	760.—	609.—	935.—	935.—	1.025.—	935.—	—	985.—	900.30	102.45
Październik	560.—	575.—	800.—	650.—	975.—	975.—	1.063.—	975.—	—	1.085.—	1.000.—	102.36
Listopad	560.—	575.—	800.—	650.—	975.—	975.—	1.063.—	975.—	—	1.085.—	1.000.—	102.33
Grudzień	560.—	575.—	800.—	650.—	975.—	975.—	1.063.—	975.—	—	1.085.—	1.000.—	90.54

Dane zebrane od firm cynkowych, ogłoszone w Śl. Wiad. Gospod.

L. p.	Nazwa towaru	Jednostka	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec
1	Cegła zwyczajna palona	1000 szt.	28.— — 32.—	26.— — 32.—	26.— — 32.—	26.— — 32.—	24.— — 30.—	23.— — 30.—
2	Cegła sufit. 25x33x15	„	225.— — 250.—	225.— — 250.—	175.— — 225.—	175.— — 225.—	165.— — 200.—	165.— — 200.—
3	Cegła pustakowa	„	32.— — 38.—	32.— — 38.—	32.— — 38.—	32.— — 38.—	32.— — 38.—	32.— — 38.—
4	Żwir rzeczny	1 tonna	6.— 7.—	—	6.— — 7.—	6.— — 7.—	6.— — 7.—	6.— — 7.—
5	Piasek rzeczny	„	7.— — 8.—	—	7.— — 8.—	7.— — 8.—	6.90 — 7.80	6.90 — 7.80
6	Piasek kopalny	1 m³	3.50 — 5.—	—	3.50 — 4.—	3.50 — 4.—	3.50 — 4.—	3.50 — 4.—
7	Wapno pal. zal. od jak.	1000 kg	19.— — 22.—	19.— — 22.—	19.— — 22.—	19.— — 22.—	16.— — 20.—	16.— — 20.—
8	Cement w workach	100 kg	3.20 — 3.40	3.50 — 4.50	3.— — 3.50	3.30 — 3.60	4.— — 5.—	4.— — 5.—
9	Gwoździe do trzcin.	1 kg	0.90	0.90	0.90 — 1.10	0.90 — 1.10	0.90	0.90
10	Drut do trzc. ż. 1 mm.	„	0.70	0.70	0.70	0.70 — 0.80	0.80	0.80
11	Żelazo do bet. skł. z. z	1 tonna	310.—	310.—	310.—	310.—	310.—	310.—
12	Żelazo profil. do nr 24	„	320.—	320.—	320.—	320.—	320.—	320.—
13	Walcówka wiązk. I kl.	„	—	—	350.—	—	—	—
14	Blacha cynkowa	1 kg	0.90	0.90	0.86	0.86	0.86	0.86
15	Papa nr 200	7 m²	2.50 — 3.—	2.50 — 3.—	2.50 — 3.—	2.50 — 3.—	2.50 — 3.—	2.50 — 3.—
16	Papa nr 80	„	5.— — 6.—	5.— — 6.—	5.— — 6.—	5.— — 6.—	5.— — 6.—	5.— — 6.—
17	Dachówka karp. I. 2 kl.	1000 szt.	100.—	—	100.—	100.—	—	100.—
18	Gwoździe papowe	1 kg	0.90 — 1.05	0.90 — 1.05	0.90 — 1.06	0.90 — 1.05	0.90	0.90 — 1.—
19	Smoła gazowa prep.	100 kg	17.50 — 19.—	18.— — 19.—	18.— — 19.—	18.— — 19.—	18.— — 19.—	18.— — 19.—
20	Asfalt krajowy	„	14.—	14.—	14.—	—	—	21.— — 25.—
21	Karbolineum	„	27.50 — 30.—	27.50 — 30.—	25.—	25.— — 30.—	25.— — 30.—	25.— — 30.—
22	Dachówka cem. 22 szt.	1000 szt.	135.—	135.—	135.—	135.—	135.—	135.—
23	Belki sosn. do 6 m dł.	1 m³	58.— — 65.—	58.— — 65.—	58.— — 65.—	55.—	55.—	55.—
24	Deski sosn. 40—50 mm	„	58.— — 62.—	58.— — 62.—	58.— — 62.—	50.—	50.—	50.—
25	Kantówka sosn. wiąz.	„	55.— — 60.—	55.— — 60.—	55.— — 60.—	55.—	50.—	50.—
26	Deski podłog. s. h.	„	80.— — 90.—	80.— — 90.—	80.— — 90.—	75.—	75.— — 80.—	75.— — 80.—
27	Legary 10x10	„	55.— — 60.—	55.— — 60.—	55.— — 60.—	48.—	48.—	48.—
28	Łaty 4—6	„	60.— — 65.—	60.— — 65.—	60.— — 65.—	50.—	50.—	50.—
29	Szalówka	„	40.— — 44.—	40.— — 44.—	40.— — 45.—	40.—	38.— — 40.—	38.— — 40.—
30	Deszcz. dęb. park. 1 kl.	1 m²	6.— — 7.—	6.— — 7.—	6.— — 7.—	—	5.50 — 6.—	5.50 — 6.—

CENY MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH (Ciąg dalszy).

L. p.	Nazwa towaru	Jednostka	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
1	Cegła zwyczajna palona	1000 szt.	23.— — 30.—	23.— — 30.—	23.— — 30.—	28.— — 35.—	30.— — 35.—	30.— — 35.—
2	Cegła sufit. 25x33x15	„	165.— — 200.—	165.— — 200.—	165.— — 200.—	180.— — 220.—	180.— — 220.—	180.— — 220.—
3	Cegła pustakowa	„	32.— — 36.—	32.— — 36.—	32.— — 36.—	38.— — 45.—	38.— — 45.—	38.— — 45.—
4	Żwir rzeczny	1 tonna	6.— — 7.—	6.— — 7.—	6.— — 7.—	6.50 — 7.—	6.50 — 7.—	6.50 — 7.—
5	Piasek rzeczny	„	6.90 — 7.80	6.90 — 7.80	6.90 — 7.80	7.— — 8.—	7.— — 8.—	7.— — 8.—
6	Piasek kopalny	1 m³	3.50 — 4.—	3.50 — 4.—	3.50 — 4.—	4.— — 5.—	4.— — 5.—	4.— — 5.—
7	Wapno pal. zal. od jak.	1000 kg	16.— — 20.—	16.— — 20.—	16.— — 20.—	16.— — 20.—	16.— — 20.—	16.— — 20.—
8	Cement w workach	100 kg	3.70 — 4.40	3.70 — 4.40	3.70 — 4.40	3.70 — 4.40	3.70 — 4.40	3.70 — 4.40
9	Gwoździe do trzcin.	1 kg	0.90	0.90	0.90	0.90	0.90	0.90
10	Drut do trzc. ż. 1 mm.	„	0.60 — 0.80	0.60 — 0.80	0.60 — 0.80	0.80	0.80	0.80
11	Żelazo do bet. skł. z. z	1 tonna	310.—	310.—	310.—	310.—	310.—	279.—
12	Żelazo profil. do nr 24	„	320.—	320.—	320.—	320.—	320.—	288.—
13	Walcówka w wiązk. I kl.	„	—	—	—	—	—	—
14	Blacha cynkowa	1 kg	0.85	0.85	0.85	0.85	0.86 — 0.88	0.86
15	Papa nr 200	7 m²	2.50 — 3.—	2.50 — 3.—	2.50 — 3.—	2.85	2.85	2.85
16	Papa nr 80	„	5.— — 6.—	5.— — 6.—	5.— — 6.—	6.—	6.—	6.—
17	Dachówka karp. 2 kl	1000 szt.	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—
18	Gwoździe papowe	1 kg	0.85 — 1.—	0.85 — 1.—	0.85 — 1.—	1.—	1.—	1.—
19	Smoła gazowa prep.	100 kg	18.— — 20.—	18.— — 20.—	18.— — 20.—	18.— — 20.—	18.— — 20.—	19.— — 20.—
20	Asfalt krajowy	„	20.— — 25.—	20.— — 25.—	20.— — 25.—	—	20.—	20.—
21	Karbolineum	„	25.— — 30.—	25.— — 30.—	25.— — 30.—	25.— — 30.—	35.—	30.—
22	Dachówka cem. 22 szt.	1000 szt.	135.—	135.—	135.—	135.—	135.—	135.—
23	Belki sosn. do 6 m dł.	1 m³	56.— — 60.—	56.— — 60.—	56.— — 60.—	56.— — 60.—	58.— — 65.—	58.— — 65.—
24	Deski sosn. 40—50 mm	„	55.— — 58.—	55.— — 58.—	55.— — 58.—	55.— — 58.—	55.— — 58.—	55.— — 58.—
25	Kantówka sosn. wiąz.	„	53.— — 56.—	53.— — 56.—	53.— — 56.—	53.— — 58.—	55.— — 58.—	55.— — 58.—
26	Deski podłog. s. h.	„	80.— — 85.—	80.— — 85.—	80.— — 85.—	80.— — 85.—	80.— — 85.—	80.— — 85.—
27	Legary 10x10	„	52.— — 56.—	52.— — 56.—	52.— — 56.—	48.— — 56.—	55.—	55.—
28	Łaty 4—6	„	55.— — 60.—	55.— — 60.—	55.— — 60.—	50.— — 60.—	55.— — 60.—	55.— — 60.—
29	Szalówka	„	39.— — 43.—	39.— — 43.—	39.— — 43.—	38.— — 45.—	38.— — 42.—	38.— — 42.—
30	Deszcz. dęb. park. 1 kl.	1 m²	6.— — 7.—	6.— — 7.—	6.— — 7.—	6.50 — 7.50	6.50 — 7.50	6.50 — 7.50

Źródło: Notowania Komisji Cennikowej Materjałów Budowlanych I. P. H. w Katowicach.

PRZECIĘTNE CENY GIEŁDOWE ZBÓŻ I PASZY W KATOWICACH ZA R. 1935 i 1934 w ZŁOTYCH ZA 1 TONĘ.

Artykuły	Rok 1935	Rok 1934
Żyto	144.49	146.35
Żyto eksport.	245.91	245.91
Pszenica	191.32	185.33
Pszenica eksport.	307.—	315.78
Jęczmień	173.15	165.15
Jęczmień eksport.	305.13	260.—
Owies	166.14	149.88
Owies eksport.	277.75	234.93
Mąka żytnia	206.14	223.33
Otręby żytnie	95.91	132.29
Otręby pszenne	105.57	135.77
Makuchy lniane	164.42	182.26
Makuchy rzepakowe	115.60	133.50
Słoma prasowana	43.32	40.70
Siano łąkowe	102.60	106.62
Siano koniczyny	130.—	—
Ziemniaki jadalne	40.—	37.25
Ziemniaki do sadzenia	63.86	58.85
Ziemniaki eksport.	84.13	—
Kapusta	94.43	—

Źródło: Dane Giełdy Zbożowo-Towarowej w Katowicach.

ŚREDNIE CENY HURTOWE NABIAŁU W KAT. W-G. NOT. IZBY HANDLOWEJ W ROKU 1935 (W ZŁOTYCH)

Miesiąc	Masło des. I. gat. za 1 kg	Masło des. II. gat. za 1 kg	Masło wiejskie za 1 kg	Masło kuchenne za 1 kg	Mleko peł. surowe za 1 litr
Styczeń	2.61	2.36	—	2.15	0.17
Luty	2.67	2.47	2.21	2.40	0.16
Marzec	2.84	2.63	2.50	2.40	0.17
Kwiecień	2.97	2.88	2.67	2.45	0.16
Maj	2.49	2.27	2.10	1.87	0.15
Czerwiec	2.27	2.07	2.10	1.77	0.14
Lipiec	2.61	2.37	2.32	2.13	0.14
Sierpień	3.27	3.07	2.77	2.87	0.14
Wrzesień	3.16	2.92	2.83	2.73	0.16
Październik	3.31	3.07	2.96	2.85	0.15
Listopad	3.12	2.83	2.62	—	0.15
Grudzień	3.27	2.97	2.90	2.85	0.15

Źródło: Protokoły Komisji Notowań Cen Nabiału przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Katowicach.

CENY MIEJSCOWE PŁACONE PRODUCENTOM.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
				za q								
Pszenica	19.29	18.89	19.02	19.17	19.31	19.39	18.25	16.68	18.13	18.96	19.02	19.40
Żyto	15.50	15.31	15.46	15.39	15.82	15.98	14.51	12.39	14.08	14.92	14.63	14.83
Jęczmień	16.12	16.54	16.75	16.90	17.16	17.12	16.12	14.53	15.—	15.71	15.62	15.66
Owies	14.83	15.51	16.59	16.98	17.75	18.56	18.13	14.97	14.65	15.69	15.80	15.89
Gryka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Groch	30.59	28.79	30.67	37.—	30.39	33.14	29.—	—	—	—	—	—
Ziemniaki jadalne	4.91	4.85	5.16	4.90	4.77	4.99	5.45	5.86	5.13	4.93	4.80	4.95
Ziemniaki fabr.	3.65	3.69	3.77	3.82	3.58	3.87	3.60	—	4.46	3.82	3.88	3.92
Siano koniczyny	9.27	9.27	10.30	11.22	11.20	11.13	8.99	9.09	9.06	9.61	9.76	9.87
Siano łąkowe	7.18	7.65	7.83	8.43	8.94	8.75	6.89	6.92	7.15	7.32	7.49	7.58
Słoma	4.17	4.35	4.68	4.95	5.08	4.91	4.58	3.98	4.16	4.36	4.32	4.37
Koń roboczy	239.—	249.—	233.—	276.—	262.—	264.—	262.—	273.—	289.—	282.—	258.—	242.—
Krowa dojna	212.—	214.—	218.—	220.—	218.—	213.—	217.—	217.—	249.—	238.—	220.—	216.—
Owca rzeźna	21.—	18.—	19.—	—	17.—	18.—	18.—	18.—	21.—	19.—	19.—	18.—
				za 1 kg								
Wieprz żywej wagi	0.69	0.64	0.66	0.67	0.67	0.65	0.72	0.93	1.04	1.05	0.98	0.91
				za 1 litr								
Mleko za litr	0.20	0.20	0.19	0.19	0.19	0.18	0.18	0.18	0.19	0.20	0.19	0.20
				za 10 szt.								
Jaja 10 szt.	1.02	0.98	0.67	0.57	0.56	0.57	0.63	0.71	0.81	0.93	1.03	1.16

Źródło: Wiadomości Statystyczne G. U. S.

OBROTY IZBY ROZRACHUNKOWEJ W KATOWICACH ZA 1935.

Przedst. dowody	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
W 1000 sztuk . . .	5,1	4,1	5,0	4,8	4,9	4,8	5,5	4,5	5,0	5,5	4,9	4,4
Suma ogółem . . .	46,3	39,4	46,1	44,0	44,4	40,4	49,1	49,4	52,6	54,9	47,5	37,8
Wyrównanie przez kompensatę	24,3	19.6	24,7	25,0	23,4	24,5	25,8	28,3	27,5	26,6	20,3	19,9
W proc.	52.4	49,7	53,5	56,7	52,8	60,8	52,5	57,3	52,1	48,4	42,7	52,6

miljony złotych

Źródło: Wiadomości Statystyczne G. U. S.

Nadesłane Izbie Przemysłowo-Handlowej w Katowicach świadectwa przem. na rok 1935 z Kas Skarbowych Woj. Śl.

Katowice	Chorzów	Lubliniec	Mysłowice	Pszczyna	Rybnik	Siemianowice	Świętochłowice	Tarnowsk. Góry	Wodzisław	Bielsko	Cieszyn
A 4.441	A 2.153	A 598	A 998	A 1.599	A 1.536	A 875	A 2.146	A 778	A 736	A 1.876	A 1.535
B 2.293	B 1.101	B 431	B 523	B 864	B 944	B 492	B 836	B 671	B 609	B 1.748	B 1.511
D 128	D 17	D 6	D 8	D 3	D 4	D 1	D 1	D 8	D 8	D 97	D 41
KR 400	KR 63	KR 15	KR 30	KR 66	KR 28	KR 27	KR 44	KR 24	KR 12	KR 200	KR 99
7.262	3.331	1.050	1.559	2.532	2.512	1.395	3.027	1.481	1.365	3.921	3.186

Ze wszystkich Kas Skarbowych nadesłano Izbie świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw:

handlowych	19.271
przemysłowych	12.023
komisowych	327
kart rej.	1.008
Razem	32.629

Świadectwa przemysłowe według kategoryj

A I	59
A II	1.995
A III	8.028
A IV	8.828
A V a	40
A V b	321
Razem	19.271

B I	41
B II	21
B III	41
B IV	191
B V	329
B VI	283
B VII	575
B VIII	10.542
Razem	12.023

D II	111
D III	88
D IV	128
Razem	327

ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE JSZE PRZEDSIĘBIORSTWA PRZEMYSŁOWEWYKUPIONE PRZEZ WAŻNIE W ROKU 1935.

L. p.	Rodzaj przemysłu	Kat. B I.	Kat. B II.	Kat. B III.	Kat. B IV.	Kat. B V.	Kat. B VI.	Kat. B VII.	Kat. B VIII.	Razem
1	Huty żelaza	5	1	—	—	—	—	—	—	6
2	Huty cynku	2	4	1	2	—	—	—	—	9
3	Kopalnie węgla . . .	28	2	5	3	3	2	—	—	43
4	Kopalnie rud	—	1	—	1	—	—	—	—	2
5	Przemysł metal. i żel. przetw.	3	1	8	22	32	25	32	47	170
6	Przemysł elektr. . . .	—	—	8	9	10	13	41	248	329
7	Fabryki żarówek . . .	—	—	—	1	5	—	—	—	6
8	Koksownie	—	1	2	2	—	—	—	—	5
9	Brykietownie	—	—	—	—	1	—	—	—	1
10	Cementownie	—	—	1	—	—	—	—	—	1
11	Cegielnie	—	—	—	20	34	13	8	18	93
12	Kamieniołomy	—	—	1	2	6	14	13	68	104
13	Tartaki	—	—	—	8	10	9	13	45	85
14	Wyroby drzewne . . .	—	—	1	4	8	1	4	20	38
15	Papiernie i przemysł przetwórczy papiern. . .	—	1	2	7	6	2	4	20	42
16	Młyny	—	—	1	9	11	19	24	67	131
17	Browary	1	1	2	2	1	1	—	—	8
18	Cukrownie	—	1	—	—	—	—	—	—	1
19	Przemysł chemiczny . .	1	4	3	16	24	13	22	134	217
20	Fabryki mydła . . .	—	—	—	4	1	—	1	2	8
21	Fabryki sukna . . .	—	1	2	25	20	9	10	58	125
22	Fabryki tekstylne wykończalnie	1	2	—	2	4	1	9	19	38
23	Fabryki kapeluszy . .	—	—	2	1	—	—	—	—	3

ZAMKNIĘCIE RACHUNKOWE FUNDUSZU EMERYTALNEGO

	Winien
1. Fundusz emerytalny:	
a) Gotówka w Miejskiej Kasie Oszcz. Nr 25.475	20.929.18
Papiery wartościowe:	
a) Poż. Nar. wart. nom. 15.000 wart. zakupu .	14.220.—
b) Oblig. 7% B. G. Kraj. wart. nom. 50.200 wart. zakupu	41.791.50
	76.940.68
2. Fundusz Stypendjalny uczniów W. S. H.	
Gotówka w Miejsk. Kasie Oszcz. Nr 29.038 .	2.698.93
	79.639.61

Za zgodność z książkami:

Inż. J. Cybulski mp. *J. Nowakowski mp.* *M. Drozdowski mp.*

prezes Izby zaprzys. rewizor i znawca ksiąg handl. dyrektor Izby

I STYPENDJALNEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 R.

	Ma
1. Fundusz emerytalny	76.940.68
2. Fundusz stypendjalny	2.698.93
	79.639.61

Komisja Rewizyjna:

T. Kowalczyk, mp. *Inż. N. Krotowski*, mp. *H. Klein*, mp.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKOWE FUNDUSZU PENSYJNEGO NA DZIEŃ

1. Stan z lat ubiegłych		87.064.33
2. Wpłacone przez urzędn. w r. 1935 .	652.—	
3. Zrealizowane kupony i odsetki . .	3.885.11	
4. Wylosowana pożyczka m. Poznania .	1.999.—	
5. Subwencja Izby	5.500.—	12.036.17
		99.100.44

Komisja Rewizyjna:

T. Kowalczyk mp., *Henryk Klein mp. Inż. N. Krotowski mp.*,

Katowice, dnia 4 marca 1936 r.

URZĘDNIKÓW EKSPOZYTURY W BIELSKU
31 XII 1935 R.

1. Wypłacona emerytura (588.30 x 11)		6.471.30
2. Koszty bankowe		2.40
3. Saldo na 31 XII 1935 r. . . .		
a) Papiery wartościowe:		
8% listy zast. B. G. K. nom. wart. 4.700 w. kurs.	9.832.44	
8% pożyczka m. Poznania nom. wart. 5.000 w. kurs. . . .	3.011.25	
3% premj. poż. bud. nom. wart. 2.500 w. kurs.	1.980.63	
Akcje Banku Polskiego nom. wart. 10.000 w. kurs.	8.663.—	
6% Pożyczka Narod. nom. wart. 5.000 w. kurs.	4.740.—	
3% Pożyczka Inwest. wart. zakupu	5.000.—	33.227.32
b) Gotówka:		
Kom. Kasa Oszcz., Biała . . .	32.612.80	
Komun. Kasa Oszcz., Bielsko .	21.934.83	
Bank Gosp. Kraj., Biała . . .	4.851.79	59.399.42
		99.100.44

Katowice, dnia 21 lutego 1936 r.

Remanent zgodny z przedłożonemi dowodami, co zaświadcza
Jan Nowakowski mp.,
biegły w sprawach księgowości i zaprzysiężony rewizor.

ZESTAWIENIE STANU MAJĄTKOWEGO IZBY PRZEMYSŁOWO-

A k t y w a

1. Gotówka w kasie			14.679.25
2. Banki			
a) Bank Gospodarstwa Krajowego .		6.346.—	
b) P. K. O. rk. czek. Nr 300.700 .		10.380.84	
c) M. K. O. rk. Nr. 6.307 . . .		718.44	
d) Bank Raiffeisena		183.—	17.628.28
3. Papiery wartościowe			
25 szt. akcji Banku Polskiego Nr. dep. 35 . .			2.500.—
4. Udziały			
a) Śl. Tow. Wystaw i Prop. Gosp. .		8.500.—	
b) Informacja Sp. z o. o. . . .		22.500.—	31.000.—
5. Dłużnicy			133.654.50
6. Nieruchomości			
a) Dom przy Pl. Woln. 8	242.401.65		
— 2 proc. amortyzacji .	5.637.25	236.764.40	
b) Dom przy Pl. Woln. 12a	285.224.—		
— 2% amort. . .	5.820.20	279.403.80	
c) Dom w Bielsku przy			
ul. Piłsudskiego 4 . .	153.410.20		
— 2% amortyzacji . .	3.068.20	150.342.—	666.510.20
7. Ruchomości			
a) Urządzenie biura w Kat.	33.296.32		
dopis	4.171.50		
	37.467.82		
b) Urządz. biura w Bielsku	11.085.—		
	48.552.82		
— 10% amortyzacji	8.051.45	40.501.37	
c) Samochód	5.600.—		
—25% amortyzacji . .	1.400.—	4.200.—	44.701.37
			910.673.60

HANDLOWEJ W KATOWICACH NA DZIEŃ 31 XII 1935 ROKU.

Pasywa		
1. **Fundusz Rezerwowy**		
z roku 1934	72.171.79	
nadwyżka budż. w r. 1935 . .	49.456.59	121.628.38
2. Wierzyciele		
a) Kom. Kasa Oszcz. pow. Kat.	277.500.—	
b) Ubezpieczenia socjalne . . .	1.599.20	
c) Kaucje	700.—	
d) Biuro kolejowe	268.34	
e) Izba Polsko-Austrjacka . . .	112.94	
f) Wydatki r. 1935 do spełnienia w roku 1936	14.592.24	
g) Różni wierzyciele	653.26	295.425.98
3. Czysty majątek		493.619.24
		910.673.60

ZAMKNIĘCIE RACHUNKOWE IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W KATOWICACH ZA ROK 1935.

Dochody.

Dział	Paragraf	Pozycja	Przedmiot	Sumy preliminowane	Rzeczywiste wpływy	Różnica
I			*Własne dochody Izby*			
			Dochody zwyczajne			
	1		Dochody z opłat . .			
		1	Opłaty od świad. poch. tow.	14.640.—	20.146.28	+ 5.506.28
		2	Opłaty od zaśw. paszp.	2.910.—	3.311.—	+ 401.—
		3	Opłaty od podań o import tow. reglament.	77.000.—	111.698.20	+ 34.698.20
		4	Opłaty od zaśw. dot. zwrotu cła przy wyw. masła	—		
		5	Opłaty od zaśw. dot. zw. od cła wyw. masła	—		
		6	Opłaty od zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. jaj	—		
		7	Opłaty od zaśw. dot. zwrotu cła przy wywozie lnu i pakuł .	600.—	599.50	— 0.50
		8	Opłaty od zaśw. dot. zwoln. od cła przy wyw. szczeciny, włosia, sierści . . .	2.580.—	1.638.37	— 941.63
		9	Opłaty od zaśw. dot. zwoln. od cła przy wyw. pierza i puchu	10.150.—	12.775.22	+ 2.625.22
		10	Inne opłaty . . .	14.200.—	8.220.30	— 5.979.70
		11	Opłaty związane z obrotem kompensacyjnym i pomocą dla eksportu	42.000.—	53.266.23	+ 11.266.23
	2		*Dochód z nieruchomości*			
		1	Czynsz	21.550.—	20.465.53	— 1.084.47
		2	Wpływy dodatkowe (za ogrz. centr.) . . .	350.—	300.16	— 49.84
	3		*Dochód z wydawnictw*	—	288.27	+ 288.27
	4		*Dochód z agend spec. Izby*			
		1	Biuro Kolejowe . .	350.—	424.26	+ 74.26
	5		Odsetki od lok. gotowizny	2.000.—	3.037.15	+ 1.037.15
			Dochody nadzw.			
	6		Przelew z fund. rez. .			
	7		Pożyczka			
	8		Przejęte saldo Eksp. w Bielsku na dzień 1 I 1935 . . .	12.500.44	12.500.44	
II			Dodatek do ceny świadectw przemysłowych	310.000.—	303.669.60	— 6.330.40
			Razem . .	510.830.44	552.340.51	+ 55.896.61
						— 14.386.54
						+ 41.510.07

Rozchody.

Dział	Paragraf	Pozycja	Przedmiot	Sumy preliminowane	Rzeczywiste wydatki	Virement	Różnica
I			*Wydatki zwyczajne*				
			Wydatki osobowe				
	1		Płace				
		1a	Komisarz Rządowy .	9.720.—	9.720.—	—	—
		1	Urzędnicy ustal. i nieust.	139.505.—	139.355.—	— 150	—
		2	Dietarjusze	1.500.—	1.485.66	—	— 14.34
		3	Konsultanci itp. . .	14.120.—	14.112.45	—	— 7.55
		4	Woźni i gońcy z dod. na umund. . . .	7.800.—	7.760.15	— 36	— 3.85
	2		Ubezpieczenia				
		1	Kasa Chorych	850.—	834.20	—	— 15.80
		2	Inne ubezpieczenia .	6.200.—	5.805.91	— 390	— 4.09
		3	Wpłata na fund. em. Izby	5.500.—	5.500.—	—	—
		4	Ubezp. od wypadków .	950.—	853.86	— 90	— 6.14
	3		Remuneracje i zapom.	13.500.—	14.165.70	+ 666	— 0.30
II			*Wydatki rzeczowe*				
	1		Lokal				
		1	Czynsz za lokal i wynajem sali . . .				
		2	Światło, opał i utrzym. porządku . . .				
		3	Remont				
	1a		Nieruchomość . . .				
		1	Utrzym. porz., opał, woda i t. p. . . .	9.500.—	9.418.68	— 76	— 5.32
		2	Światło, utrzym. porz. w lokalu	6.750.—	6.825.61	+ 76	— 0.39
		3	Remont gmachu, lokalu, instal. . . .	8.960.—	8.936.22	—	— 23.78
		4	Ubezpieczenia i podatki	1.950.—	1.948.85	—	— 1.15
	2		*Wydatki biurowe*				
		1	Materjały piśmienne .	7.500.—	7.498.39	—	— 1.61
		2	Druki i ogłoszenia . .	3.000.—	2.992.90	—	— 7.10
		3	Porto i opłaty telegr. .	2.050.—	2.049.04	—	— 0.96
		4	Opłaty telefoniczne .	11.100.—	11.215.39	+ 116	— 0.61
		5	Inwentarz(kupno,naprawa)	5.000.—	4.999.10	—	— 0.90
		6	Czasopisma, książki, mapy	5.000.—	4.996.91	—	— 3.09
		7	Drobne wydatki . .	500.—	531.92	+ 32	— 0.08
	3		Koszt utrzym. samoch.	3.500.—	3.340.87	— 148	— 11.13
			Do przeniesienia . .	264.455.—	264.346.81	+ 890 — 890	— 108.19

Dział	Paragraf	Pozycja	Przedmiot	Sumy preliminowane	Rzeczywiste wydatki	Virement	Różnica
			Z przeniesienia . . .	264.455.—	264.346.81	+ 890	— 108.19
						— 890	
III			*Wydawnictwa, subwencje, składki.*				
	1		*Wydawnictwa*				
		1	Śl. Wiadomości Gospod.	7.000.—	7.000.—	—	—
		2	Sprawozdanie gospodarcze Izby	2.800.—	2.841.15	+ 42	— 0.85
		3	Monografje i t. p. .	1.000.—	—	—	— 1.000.—
	2		*Subwencje*				
		1	Udział w utrzym. szk. handl. i przemysłow.	36.200.—	35.656.46	— 42	— 501.54
		2	Zapomogi, stypendja dla uczniów szk. przem.-handl. . .	6.000.—	5.975.—	—	— 25.—
		3	Zasiłki na prace nauk., nagr. podr. naukowe	5.000—	5.000.—	—	—
		4	Zasiłki na popier. rozw. przem. i handlu, instyt. wystawy . .	12.000.—	11.965.45	—	— 34.55
		5	Badanie i popieranie eksportu	15.000.—	13.629.97	—	— 1.370.03
	3		Składki członkowskie .	7.500.—	3.741.—	—	— 3.759.—
IV			*Agendy specjalne Izby*				
	1		Biura, instyt., pokazy .				
		1	Biuro Kolejowe . .	2.270.—	2.262.30	—	— 7.70
		2	Wywiadownia Handl. .	5.000.—	5.000.—	—	—
	2		*Ekspozytura Izby*	55.784.—	54.929.18	—	— 854.82
V			*Wydatki wynik. z niżej wym. czynności zleconych:*				
	1		Wyd. zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. masła .	—			
	2		Wyd. zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. jaj . .	—			
	3		Wydaw. zaśw. dot. zwrotu cła przy wyw. lnu i pakuł . . .	450.—	442.03	—	— 7.97
	4		Wydaw. zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. szczeciny, włosia, sierści	—	—	—	—
	5		Wydaw. zaśw. dot. zw. od cła wyw. pierza i puchu	4.280.—	4.278.58	—	— 1.42
						— 932	
			Do przeniesienia . .	424.739.—	417.067.93	+ 932	— 7.671.07

Dział	Paragraf	Pozycja	Przedmiot	Sumy preliminowane	Rzeczywiste wydatsi	Virement	Różnica
			Z przeniesienia . . .	424.739.—	417.067.93	— 932	- 7.671.07
	6		Biuro Punktu Kontroli w Dziedzicach (dot. wywozu szczeciny, włosia, sierści oraz pierza i puchu Eksp. Bielsko)	10.550.—	10.544.80	+ 932 —	— 5.20
VI			*Wydatki różne.*				
	1		Koszty reprezent. . .	7.000.—	6.880.25	—	— 119.75
	2		Koszty podróży urzędn. Izby	14.700.—	15.276.31	+ 580	— 3.69
	3		Zwrot poniesionych kosztów członkom Izby	2.000.—	1.965.30	—	— 34.70
	4		Spłata długów . .	15.000.—	15.000.—	—	—
	5		Odsetki	21.200.—	21.106.25	—	— 93.75
	6		Pokrycie deficytu fund. emeryt.	—	—	—	—
	7		Wydatki nieprzewidziane	3.641.44	3.043.08	— 580	— 18.36
VII			*Wydatki nadzwyczajne*				
	1		Kupno nieruchomości .	—	—		—
VIII			*Koszty wyborów*	—	—		—
			Razem wydatki . .	498.830.44	490.883.92	+1512	— 7.946.52
			Razem dochody . .	510.830.44	552.340.51	—1512	+ 41.510.07
			Nadwyżka dochodów nad rozchodami .	12.000.—	61.456.59		+ 49.456.59
			Subwencja dla Izb Rzem.		12.000.—		
			Przeniesiono na Fund. Rezerwowy . . .		49.456.59		

SPIS RZECZY

Str.

SŁOWO WSTĘPNE 3

CZĘŚĆ I. SPRAWOZDANIE ZE STANU GOSPODARCZEGO PRZEMYSŁU I HANDLU . . 5

Uwagi wstępne 7

Tabele: Wskaźniki cen hurtowych za rok 1935 — 12; Wskaźnik kosztów utrzymania w Katowicach — 14; Wkłady oszczędnościowe w Komunalnych Kasach Oszczędności na Górnym Śląsku — 15; Obroty czekowe Oddziału katowickiego P. K. O. za rok 1935 — 16; Protesty weksli na Śląsku i w Katowicach 1935 r. — 17; Statystyka Upadłości i Nadzorów górnośląskiej części Województwa Śląskiego za 1935 r. — 18.

Przemysł węglowy 19

Tabele: Miesięczne cyfry wydobycia węgla na Śląsku według danych P. K. W. w tonach — 19; Wydajność robotnika na dniówkę na Śląsku w kopalniach węgla w roku 1935 — 21; Zbyt węgla w kraju za rok 1935 wg. województw w tonach — 22; Zbyt węgla kamiennego ze Śląska w roku 1935 według grup i odbiorców — 24; Eksport węgla kamiennego według krajów — 28; Zatrudnienie i zarobki na kopalniach węgla na Śląsku — 34.

Przemysł brykietowy 35

Tabele: Zbyt brykietów wg. rodzaju przedsiębiorstw — 37; Zbyt brykietów wg. województw — 37.

Przemysł koksowy 38

Tabele: Zbyt koksu w kraju wg. województw — 39; Zbyt koksu wg rodzaju odbiorców — 40; Eksport koksu śląskiego zagranicę — 41.

Produkty węglopochodne 43

Przemysł hutniczo-żelazny 47

Tabele: Przerób rud żelaznych na Górnym Śląsku w r. 1935 — 48; Wytwórczość hut żelaznych woje-

województwa śląskiego w r. 1935 — 50; Zużycie i zbyt wyrobów żelaznych w hutach żelaznych woj. śląskiego w r. 1935 — 51; Udział poszczególnych kategoryj odbiorców w ogólnej ilości zleceń przydzielonych hutom — 52; Zbyt żelaza w Polsce z uwzględnieniem przeznaczenia do poszczególnych rejonów — 53; Podział zamówień pomiędzy odbiorców z terenu Górnego Śląska — 54; Eksport wyrobów walcowanych i dalszej obróbki z hut górnośląskich — 56; Eksport rur z hut górnośląskich — 58; Przeciętne zarobki i zatrudnienie w hutach żelaznych na Śląsku — 61.

Przemysł cynkowy i ołowiany 62
Tabele: Ceny cynku wg. notowań giełdy londyńskiej za rok 1934 i 1935 — 68; Ceny ołowiu wg. notowań giełdy londyńskiej — 70; Zakłady czynne i liczby zatrudnionych robotników w przemyśle cynkowym i ołowianym — 71.

Przemysł włókienniczy 72
Wełna — 72. Bawełna — 78. Len — 78.
Konopie — 79. Juta — 79. Konfekcja — 80.

Przemysł przetwórczy 81

Sytuacja w handlu 95

CZĘŚĆ II. SPRAWOZDANIE Z CZYNNOŚCI IZBY 105

Wybory do Izby 107
Zebrania plenarne 120
Sekcje Izby 133
Komisje Izby 134
Zarząd Izby 140
Dni urzędowania Izby w ośrodkach prowincjon. 144
Komisja Międzyministerialna dla współpracy z Samorządem Gospodarczym 145
Prace Izby w dziedzinie ustawodawstwa . . 148
Sprawy podatkowe 171
Sprawy socjalne 195
Obrót handlowy z zagranicą 204
A. Eksport. Zagadnienia natury ogólnej — 204. Działalność Izby w zakresie popierania wywozu — 207. Akcja propagandowa i interwencyjna — 211. Eksport artykułów standaryzowanych: jaja — 214; pierze, puch, włosie, szczecina, sierść — 215.
B. Import. Zagadnienia ogólnej natury — 217. Działalność w zakresie polityki reglamentacyjnej i kontyngentowej — 219. Podział kontyngentów przywozowych — 223. Działalność informacyjna w zakresie importu — 225.

C. Handel kompensacyjny — 228.
D. Pośrednictwo handlowe — 230.
E. Wizyty konsularne — 231.
F. Sprawy traktatowe — 233; sprawy zamrożonych należności — 237.
G. Sprawy celne — 238.

Sprawozdanie z prac referatu komunikacyjnego 242
Sprawy samochodowe — 242. Sprawy pocztowe — 248. Sprawy żeglugowe i portowe — 253. Sprawy taryf kolejowych — 255. Sprawy rozkładów jazdy P. K. P. — 268. Państwowa Rada Komunikacyjna — 270. Biuro Kolejowe Izby — 270. Różne sprawy kolejowe i komunikacyjne — 271.

Różne wystąpienia Izby w sprawach przemysłu i handlu 276
Zagadnienia dystrybucyjne — 278. Kwestja pracy chałupniczej — 278. Polityka zbożowa — 279. Sprawa zniżki cen — 279. Sklepy fabryczne — 281. Nowa taryfa opłat w obrocie czekowym P. K. O. — 282. Zamrożone należności w W. M. Gdańsku — 283. II-gi Kongres Izb P.-H. R. P. — 283.

Zwyczaje handlowe 284
Sprawy wystaw i targów krajowych i międzynar. 288
Współpraca z władzami przemysłowemi . . . 292
Sprawy targów gminnych — 292. Opinje w sprawach koncesyj przemysłowych — 295. Rejestr umów o naukę w przemyśle i handlu — 299.

Zgłoszenia procederu 301
Rejestr handlowy 302
Opinje w sprawach otwarcia postępowania ukł. 305
Interwencje o polubowne załatwienie spraw . . 305
Referat informacyjny 305
Referat statystyczny 306
Zawiadomienia o dostawach i przetargach . . 308
Zaświadczenia 309
Sprawy patentowe 310
Sprawozdanie z działalności Izby na polu oświaty zawodowej 311
Rzeczoznawcy, biegli, rewidenci itp. 349
Ulgowe paszporty handlowe 362
Sprawy turystyczne 363
Zjazdy, wycieczki, goście i różne 364
Działalność odczytowa Izby 366
Opinje dla zbywców Pożyczki Narodowej . . 367
Pożyczka Inwestycyjna 368
Akcja na rzecz pomocy zimowej dla bezrobotn. 369

Kapitalizacja rent inwalidzkich 369
Śląskie Wiadomości Gospodarcze 369
Własność nieruchoma Izby 371
Kancelarja Izby 372

CZĘŚĆ III. TABELE STATYSTYCZNE. . . . 377

I. Produkcja, sprzedaż i zapasy 378

Przemysł metalowy — 379. Przemysł elektrotechniczny — 400. Przemysł chemiczny — 404. Przemysł mineralny — 412. Przemysł papierniczy — 414. Przemysł drzewny — 416. Przemysł skórzany — 416. Przemysł włókienniczy — 417. Przemysł spożywczy — 418. Produkcja energji elektrycznej — 419. Produkcja i liczba gorzelń — 419.

Eksploatacja tramwajów śląskich 420
Żegluga powietrzna 421
Samochody i pojazdy mechaniczne 422
Miesięczne obroty na giełdzie zbożowo-towarowej w Katowicach 423
Wskaźniki kosztów żywności w większych miastach na Śląsku 424
Ceny hurtowe artykułów przemysłowych . . 425
Ceny cynku, ołowiu itd. na rynku polskim . . 427
Ceny materjałów budowlanych 428
Przeciętne ceny giełdowe zbóż i paszy w Katowicach 430
Średnie ceny hurtowe nabiału w Katowicach . 431
Ceny miejscowe ziemiopłodów, paszy, żywego inwentarza i nabiału na Śląsku 432
Obroty izby rozrachunkowej w Katowicach . 433
Świadectwa przemysłowe na rok 1935 . . . 434
Świadectwa przemysłowe wykupione przez ważniejsze przedsiębiorstwa przemysł. w r. 1935 435
Zamknięcie rachunkowe Funduszu Emerytalnego i Stypendjalnego Izby na dzień 31 grudnia 1935 r. 436
Zamknięcie rachunkowe Funduszu Pensyjnego urzędników Ekspozytury Izby w Bielsku na dzień 31 grudnia 1935 438
Zestawienie stanu majątkowego Izby na dzień 31 grudnia 1935 440
Zamknięcie rachunkowe Izby za rok 1935 . . 442

II. Zatrudnienie i wypłaty*).

Przemysł metalowy — I-II; przemysł mineralny — III; przemysł elektrotechniczny — III; przemysł

*) Bez paginacji za spisem rzeczy.

chemiczny — IV; przemysł papierniczy — V; przemysł poligraficzny — V; przemysł drzewny — V; przemysł skórzany — V; przemysł włókienniczy — VI; przemysł odzieżowy — VI; przemysł zabawkarski — VI; przemysł spożywczy (bekoniarnie, rzeźnie, rektyfikacje spirytusu, gorzelnie, browary, fabryki cykorji, fabryki konserw, fabryki octu, piekarnie, przem. cukiern., fabryki wódek, wędliniarnie, mleczarstwo, młyny) — VI-VIII.

Wyszczególnienie	Rok	Liczba zakładów	Liczba robotników-miesięcy	Przeciętna liczba pracowników fizycznych w ciągu roku	Liczba przepracowanych dniówek	LICZBA PRACOWNIKÓW FIZYCZNYCH — ROBOTNICY NAJEMNI — Ogółem (czerwiec)	Mężczyźni (stan w końcu grudnia)	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta	Właściciele i członk. rodzin	Liczba pracown. umysłowych — ogółem	w tem — najemni	w tem — właśc. i członkowie rodzin	Liczba praktyk. i uczniów — Ogółem	w tem — podlegający ubezp. społeczn.	w tem — niepodlegający bezp. społeczn.	Wypłaty w złotych — Ogółem brutto	Robotnikom — Brutto	Robotnikom — Potrącenia	Robotnikom — Netto	Pracownikom umysłowym — Brutto	Pracownikom umysłowym — Potrącenia	Pracownikom umysłowym — Netto	Świadcz. pracodaw. ogółem
PRZEMYSŁ METALOWY																									
Przemysł ogółem	1934	178		28.252	7.789.797	28.878	27.895	25.327	1.831	710	27	17	3.055	2.905		781	781	—	92.040.471	75.010.213		65.947.686	17.030.258		14.467.079	9.816.530
	1935	183	347.501	28.957	8.147.397	28.577	29.380	25.938	1.853	1.417	172	46	3.049	2.935	114	541	541	—	96.933.210	75.500.098	9.777.957	69.722.141	17.433.112	2.577.525	14.855.587	10.584.509
w tem: Huty żelaza	1934	9		15.353	4.291.806	15.839	15.370	14.656	530	176	8	—	1.458	1.457	—	11	11	—	58.911.866	49.466.018		43.059.376	9.445.848		7.950.096	6.649.874
	1935	8	192.712	16.059	4.539.071	15.904	16.315	15.276	614	406	19	—	1.531	1.531	—	21	21	—	63.140.609	52.975.081	6.987.727	45.987.354	10.165.528	1.536.231	8.629.297	7.162.494
Odlewnie żelaza	1934	3		198	50.194	177	235	158	3	74	—	—	18	14	—	—	—	—	242.292	195.453		178.871	46.839		41.487	18.850
	1935	4	3.073	256	64.217	240	289	208	3	78	—	2	20	16	4	2	2	—	310.816	254.159	21.912	232.247	56.657	6.445	50.212	23.305
Huty, walcownie i odlewnie innych metali	1934	13		4.240	1.261.496	4.277	4.265	3.871	385	9	—	—	399	397	—	3	3	—	13.838.583	10.998.645		9.736.919	2.839.938		2.402.487	1.285.631
	1935	13	46.644	3.887	1.173.074	3.740	3.767	3.414	343	8	2	—	350	349	1	6	6	—	12.882.388	10.435.937	1.196.333	9.239.604	2.446.451	379.081	2.067.370	1.315.333
huty i walcownie cynku	1934	7		7.591	1.068.935	3.658	3.553	3.225	319	9	—	—	323	323	—	—	—	—	11.863.587	9.527.070		8.398.157	2.336.517		1.961.415	1.109.228
	1935	7	37.418	3.118	941.673	2.958	2.995	2.680	305	8	2	—	270	270	—	1	1	—	10.554.021	8.600.414	1.028.998	7.571.416	1.953.607	305.824	1.647.783	1.106.537
huty i walcownie miedzi, glinu, ołowiu	1935	3	8.789	733	220.520	740	740	703	37	—	—	—	69	69	—	—	—	—	2.238.241	1.771.979	161.578	1.610.401	466.262	70.544	395.718	201.838
inne odlewnie metali	1935	3	437	36	10.881	42	32	31	1	—	—	—	11	10	1	5	5	—	90.126	63.544	5.757	57.787	26.582	2.713	23.869	6.958
Fabr. części maszyn, aparatów i t. p.	1934	15		924	254.608	982	777	736	1	40	—	—	131	116	—	146	146	—	1.815.108	1.310.755		1.207.919	504.353		449.350	163.680
	1935	16	11.776	981	269.561	970	1.046	915	1	130	—	—	136	124	12	90	90	—	1.987.873	1.498.966	119.279	1.379.687	488.907	68.856	420.051	185.170
w tem: fabr. armatury	1934	4		246	69.494	270	189	186	1	2	—	—	30	20	—	71	71	—	505.091	365.021		333.271	140.070		122.264	44.481
	1935	6	3.556	296	83.676	291	306	220	1	85	—	—	34	30	4	24	24	—	589.799	462.837	40.591	422.246	126.962	16.252	110.710	54.974
Fabr. wyrobów masowych	1934	31		2.926	809.380	2.941	3.120	2.118	819	169	14	4	310	283	—	24	24	—	6.743.140	5.281.451		4.842.625	1.461.689		1.263.362	584.272
	1935	38	37.020	3.085	841.101	3.140	3.050	1.889	793	226	142	9	289	262	27	23	23	—	6.437.225	5.136.800	413.938	4.722.862	1.300.425	172.609	1.127.816	545.198
w tem: fabr. drutu, gwoździ, śrub, nitów	1934	6		456	130.218	456	495	380	78	32	5	—	72	64	—	5	5	—	1.233.206	846.879		776.085	386.327		339.843	111.294
	1935	6	6.534	545	162.086	566	402	333	38	27	4	4	77	74	3	11	11	—	1.516.540	1.089.707	94.843	994.864	426.833	55.776	371.057	130.322
cynkownie i fabr. naczyń blasz.	1934	3		1.658	451.548	1.602	1.824	1.173	604	47	—	—	89	89	—	1	1	—	3.491.318	2.993.008		3.752.270	498.310		425.946	294.324
	1935	4	23.337	1.944	510.086	1.961	1.948	1.142	567	120	119	—	130	130	—	3	3	—	3.950.506	3.323.665	263.084	3.060.581	626.841	87.226	539.615	334.511
fabr. lamp i grzejników	1934	3		80	22.854	80	104	61	23	20	—	—	21	20	—	1	1	—	255.664	137.085		126.038	118.579		100.253	16.197
	1935	3	358	30	9.258	29	33	12	18	1	2	—	8	8	—	—	—	—	107.100	36.699	3.331	33.359	70.410	10.521	59.889	10.481
Fabr. wyrobów ozdobnych	1935	3	242	20	6.042	23	17	12	2	—	3	1	6	4	2	2	2	—	44.041	34.657	3.169	31.488	9.384	1.199	8.185	2.968
Fabr. mebli	1934	5		71	20.885	85	64	43	1	20	—	—	7	2	—	34	34	—	67.009	59.319		54.781	7.690		7.007	5.280
	1935	7	915	76	22.076	76	77	60	11	6	—	1	12	5	7	49	49	—	107.715	100.532	5.954	94.578	7.183	752	6.431	9.046
Wytwórnie rzemieślnicze	1934	16		124	33.183	140	79	70	—	9	—	1	20	4	—	47	47	—	127.253	115.714		107.017	11.539		10.173	10.055
	1935	12	1.365	114	33.196	122	96	72	—	24	—	8	15	7	8	33	33	—	149.542	127.984	10.992	116.992	21.558	2.297	19.261	13.738

Wyszczególnienie	Rok	Liczba zakładów	Liczba robotniko-miesięcy	Przeciętna liczba pracowników fizycznych w ciągu roku	Liczba przepracowanych dniówek pracowników fizycznych w ciągu roku	LICZBA PRACOWNIKÓW FIZYCZNYCH — ROBOTNICY NAJEMNI — stan w końcu czerwiec: Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta	Właściciele i członk. rodzin	Liczba pracown. umysłowych — stan w końcu grudnia: ogółem	w tem: najemni	w tem: właśc. i członkowie rodzin	Liczba praktyk. i uczniów — stan w końcu grudnia: Ogółem	w tem: podlegający ubezp. społeczn.	w tem: niepodlegający bezp. społeczn.	Wypłaty w złotych w ciągu roku: Ogółem brutto	Robotnikom: Brutto	Robotnikom: Potrącenia	Robotnikom: Netto	Pracownikom umysłowym: Brutto	Pracownikom umysłowym: Potrącenia	Pracownikom umysłowym: Netto	Świadcz. pracodaw. ogółem
PRZEMYSŁ METALOWY (Ciąg dalszy)																									
Fabr. narz. i wyrobów nożowniczych	1934	12		244	68.843	251	237	176	50	11	—	4	36	24		27	27	—	340.677	276.109		254.659	64.568		57.948	29.452
	1935	13	3.241	270	76.142	252	279	214	48	17	—	5	29	23	6	39	39	—	453.726	385.530	32.709	352.821	68.196	6.771	61.425	43.368
w tem: fabr. pił	1934	2		43	12.347	39	46	31	8	7	—	—	10	6	—	—	—	—	67.242	51.102		46.520	16.140		14.696	5.484
	1935	3	851	71	19.252	69	76	59	9	8	—	2	7	5	2	2	2	—	149.904	132.633	12.686	119.947	17.271	1.608	15.663	15.844
fabr. i nacinalnie pilników	1934	3		16	3.620	18	11	11	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	21.851	19.681		18.262	2.170		2.040	2.092
	1935	3	252	21	4.324	11	11	10	—	1	—	2	1	1	—	—	—	—	20.253	18.060	1.585	16.475	2.193	153	2.040	1.850
fabr. wyrobów nożowniczych	1934	2		83	24.322	83	93	54	39	—	—	1	10	7	—	—	—	—	117.336	97.778		90.768	19.558		17.292	9.517
	1935	3	1.242	104	30.872	96	114	72	39	3	—	1	11	8	3	1	1	—	138.117	116.067	8.517	107.550	22.050	2.203	19.847	11.990
Fabr. konstrukcyj i urządzeń	1934	24		2.891	636.832	2.810	2.774	2.622	26	125	1	1	420	410	—	312	312	—	7.206.618	5.231.522		4.596.326	1.975.096		1.689.484	830.189
	1935	21	36.646	3.054	793.383	2.929	3.188	2.748	23	413	4	4	437	430	7	178	178	—	8.892.642	6.696.898	834.564	5.862.334	2.195.744	323.996	1.871.748	1.062.444
w tem: fabr. urządzeń kolejowych	1934	3		168	40.874	172	153	124	1	28	—	—	29	27	—	12	12	—	270.216	182.169		165.817	88.047		76.820	18.256
	1935	4	1.338	112	28.202	114	115	98	1	16	—	—	21	20	1	3	3	—	226.310	133.137	11.196	121.941	93.173	11.798	81.375	16.362
Fabr. silników, pomp	1934	3		75	20.408	62	89	70	—	19	—	—	17	10	—	3	3	—	129.613	108.021		99.220	21.592		19.211	8.517
	1935	3	917	77	21.058	64	85	64	—	21	—	2	11	8	3	3	3	—	128.297	107.345	8.518	98.827	20.952	2.240	18.712	9.088
fabr. pomp i maszyn przeciwpożarn.	1935	3	917	77	21.058	64	85	64	—	21	—	2	11	8	3	3	3	—	128.297	107.345	8.518	98.827	20.952	2.240	18.712	9.088
Fabr. maszyn i aparatów rolniczych	1934	3		56	14.578	68	23	23	—	—	—	—	3	2	—	4	4	—	41.738	38.458		35.571	3.280		3.006	3.606
	1935	3	449	37	10.056	34	29	23	—	6	—	2	3	2	1	4	4	—	35.710	31.310	2.732	28.578	4.400	318	4.082	3.430
Fabr. maszyn i aparatów włókien.	1934	3		747	216.093	773	525	518	7	—	—	—	115	111	—	66	66	—	1.930.104	1.459.933		1.339.542	470.171		412.010	171.518
	1935	3	7.710	643	185.824	662	681	671	8	2	—	—	118	115	3	31	31	—	1.711.222	1.199.257	100.051	1.099.206	511.965	62.412	449.553	152.754
Fabr. maszyn i aparatów dla innych przemysłów	1934	4		34	9.426	36	27	26	—	1	—	—	17	13	—	2	2	—	52.979	40.315		36.960	12.664		11.762	5.289
	1935	5	496	41	12.104	47	42	36	—	6	—	2	22	17	5	11	11	—	82.350	62.460	5.320	57.140	19.890	1.569	18.321	6.930
Fabr. środków przewozowych	1934	6		58	15.206	84	39	36	2	1	—	—	11	1	—	24	24	—	73.673	71.633		66.358	2.040		1.797	6.083
	1935	4	498	41	11.322	46	57	46	1	10	—	2	3	2	1	—	—	—	49.144	45.618	3.483	42.135	3.526	315	3.211	4.210
w tem: fabr. karoseryj samochodowych i wozów konnych	1934	3		25	6.594	32	15	14	—	1	—	—	6	1	—	8	8	—	35.753	33.713		31.182	2.040		1.797	3.353
	1935	3	410	34	9.308	35	49	40	1	8	—	2	2	1	1	—	—	—	40.201	38.197	2.881	35.316	2.004	194	1.810	3.378
Fabr. przyrządów pomiarowych i wyrobów precyzyjnych	1934	6		58	15.743	74	57	43	1	13	—	—	21	13	—	21	21	—	127.525	80.262		73.122	47.328		42.949	13.304
	1935	7	759	63	18.334	64	61	52	3	6	—	4	20	13	7	17	17	—	119.925	82.948	6.950	75.998	36.977	4.033	32.944	11.004
w tem: fabr. wag	1934	3		43	11.681	63	35	20	—	6	—	—	15	12	—	21	21	—	111.060	66.050		60.403	45.001		40.780	12.086
	1935	3	409	34	9.913	38	31	31	—	—	—	2	12	11	1	17	17	—	88.401	52.978	4.385	48.593	35.423	3.951	31.472	8.251
Zakłady reperacyjne	1934	23		209	58.159	235	175	122	6	43	4	7	59	37	—	46	46	—	301.940	211.336		198.092	90.604		83.032	23.176
	1935	21	2.354	196	54.581	207	234	186	3	43	2	4	38	20	18	31	31	—	314.723	257.374	19.673	237.701	57.349	6.675	50.674	25.772

Wyszczególnienie	Rok	Liczba zakładów	Liczba robotnikomiesięcy	Przeciętna liczba pracowników fizycznych w ciągu roku	Liczba przepracowanych dniówek	LICZBA PRACOWNIKÓW FIZYCZNYCH — ROBOTNICY NAJEMNI — Ogółem (czerwiec)	Mężczyźni (stan w końcu grudnia)	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta	Właściciele i członk. rodzin	Liczba pracown. umysłowych — ogółem	w tem — najemni	w tem — właśc. i członkowie rodzin	Liczba praktyk. i uczniów — Ogółem	w tem — podlegający ubezp. społeczn.	w tem — niepodlegający ubezp. społeczn.	Wypłaty w złotych — Ogółem brutto (w ciągu roku)	Robotnikom — Brutto	Robotnikom — Potrącenia	Robotnikom — Netto	Pracownikom umysłowym — Brutto	Pracownikom umysłowym — Potrącenia	Pracownikom umysłowym — Netto	Świadcz. pracodaw. ogółem
PRZEMYSŁ MINERALNY.																									
Cegielnie	1934	89		2.003	553.023	3.042	519	360	124	11	24	—	116	74	—	—	—	—	2.342.402	2.079.773	204.731	1.875.042	262.629	29.044	233.585	228.149
	1935	86	24.752	2.062	579.761	2.988	1.049	791	239	11	8	22	90	77	13	2	2	—	2.335.530	2.085.883	198.266	1.887.617	249.647	28.377	221.270	233.902
Wapienniki	1934	10		151	41.277	186	77	54	23	—	—	—	8	4	—	—	—	—	224.723	199.785	24.938	178.625	24.938	3.743	21.195	25.566
	1935	13	1.888	157	40.814	199	75	62	12	—	1	7	4	4	—	—	—	—	213.308	193.613	17.975	175.638	19.695	2.942	16.753	22.740
Huty szkła	1934	3		230	31.548	230	326	208	75	26	17	—	18	16	—	—	—	—	258.662	232.726	20.409	212.317	25.936	3.242	22.694	21.338
	1935	3	3.625	302	75.415	324	169	101	29	24	15	2	15	15	—	1	1	—	373.661	338.492	31.938	306.554	35.169	4.050	31.119	37.962
Kaflarnie	1934	5		64	17.881	69	23	17	6	—	—	—	7	3	—	4	4	—	61.932	58.785	4.243	54.542	3.147	141	3.006	4.427
	1935	6	1.240	103	30.058	97	29	25	4	—	—	—	6	6	—	3	1	2	95.165	90.197	5.860	84.337	4.968	226	4.742	5.661
Betoniarnie	1934	7		104	29.779	143	62	58	2	2	—	3	11	3	—	—	—	—	127.278	121.956	9.220	112.736	5.322	476	4.846	10.316
	1935	10	1.418	118	33.224	149	68	66	2	—	—	2	12	4	8	—	—	—	141.342	134.980	10.616	124.364	6.362	498	5.864	11.703
Fabryki porcelany	1934	3		614	171.335	611	671	238	313	38	82	—	38	38	—	—	—	—	896.218	753.048	65.241	687.807	143.170	19.871	123.299	72.661
	1935	3	9.810	817	221.093	771	913	309	392	49	163	—	44	44	—	—	—	—	1.148.033	967.458	84.189	883.269	180.575	24.460	156.115	92.802
Fabryki szamotu	1934	6		196	56.645	199	204	118	86	—	—	—	20	20	—	2	2	—	425.962	320.279	34.218	286.061	105.683	15.155	90.528	40.259
	1935	5	2.278	190	55.634	202	188	92	91	5	—	—	13	13	—	2	2	—	387.351	306.266	36.038	270.228	81.085	12.334	68.751	40.423
Kamieniołomy i piaskarnie	1934	26		618	161.490	835	338	303	34	1	—	1	26	18	—	—	—	—	906.670	813.055	82.541	730.514	91.615	13.717	77.898	126.390
	1935	30	8.342	695	179.387	899	477	440	35	2	—	2	26	19	7	—	—	—	948.769	852.523	83.216	769.307	96.246	13.060	83.186	136.095
Żwirownie	1934	2		16	4.161	18	14	14	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	24.878	18.778	1.318	17.460	6.100	542	5.558	1.761
	1935	3	240	20	4.868	23	10	8	2	—	—	—	3	1	2	—	—	—	28.568	22.968	1.383	21.585	5.600	774	4.826	2.203
Kamieniarstwo	1934	12		220	62.297	332	109	92	14	2	1	4	32	24	—	1	1	—	404.837	352.228	30.836	321.392	52.609	5.108	47.501	36.163
	1935	11	1.641	137	40.725	182	95	81	8	4	2	2	28	22	6	2	2	—	247.977	205.179	16.462	188.717	42.798	4.059	38.739	19.669
Szlifiernie szkła i fabr. luster	1934	6		50	14.653	45	57	42	8	7	—	—	16	12	—	—	—	—	113.759	91.688	7.517	84.171	22.071	2.661	19.410	11.057
	1935	6	670	56	16.820	66	73	64	9	—	—	—	13	9	4	17	17	—	141.803	115.248	9.311	105.937	26.555	2.319	24.236	13.572
Cementownia	1935	1*)																							
Kopalnia gliny	1935	1																							
Fabryka wyr. szmerglow.	1935	1	4.863	405	127.491	581	55	52	2	1	—	—	41	39	2	4	4	—	1.018.956	767.265	64.798	702.467	251.691	19.158	232.533	120.198
Fabr. wyr. szklanych	1935	1																							
Kopalnia gipsu	1935	1																							
Różne zakłady przem. mineraln	1935	4	1.695	141	45.499	351	74	68	2	4	—	—	23	20	3	—	—	—	269.766	192.153	18.692	173.461	77.613	5.845	71.768	21.820
Ogółem	1934	179		4.811	1.317.545	6.580	2.522	1.622	688	88	124	8	364	278	—	7	7	—	7.219.875	6.014.238	567.195	5.447.043	1.205.637	140.293	1.065.344	722.918
	1935	185	62.462	5.203	1.450.789	6.832	3.275	2.159	827	100	189	37	318	273	45	31	29	2	7.350.229	6.272.225	578.744	5.693.481	1.078.004	118.102	959.902	758.750
PRZEMYSŁ ELEKTROTECHNICZNY.																									
Przemysł ogółem	1934	35		1.177	338.359	934	1.241	604	508	83	46	2	256	238		96	96	—	2.535.497	1.414.084	120.191	1.293.893	1.121.413	144.475	976.938	215.644
	1935	27		1.278	352.290	1.177	1.354	622	610	76	46	3	175	167	8	120	120	—	2.244.922	1.537.717	131.297	1.406.420	707.205	81.253	625.952	202.826
Fabryki maszyn elektrotechn.	1934	4		252	71.987	231	291	228	17	46	—	—	44	43		35	35	—	488.399	371.629	31.929	339.700	116.770	13.288	103.482	44.497
	1935	5		366	105.285	327	404	319	18	62	5	—	52	51	1	71	71	—	710.815	523.367	40.040	479.327	187.448	20.774	166.674	63.123
Wytwórnie innych art. elektr.	1934	31		925	266.372	703	950	376	491	37	46	2	212	195		61	61	—	2.047.098	1.042.455	88.262	954.193	1.004.643	121.187	873.456	171.147
	1935	22		912	247.005	850	950	303	592	14	41	3	123	116	7	49	49	—	1.534.107	1.014.350	87.257	927.093	519.757	60.479	459.278	139.703

*) brak danych za rok 1934.

Wyszczególnienie	Rok	Liczba zakładów	Przeciętna liczba pracowników fizycznych w ciągu roku	Liczba przepracowanych dniówek	LICZBA PRACOWNIKÓW FIZYCZNYCH — ROBOTNICY NAJEMNI — Ogółem (czerwiec)	Mężczyźni (stan w końcu grudnia)	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta	Właściciele i członk. rodzin	Liczba pracown. umysłowych — ogółem	w tem najemni	Liczba prakt. i uczniów — Ogółem	w tem podlegający ubezpieczeniu	Wypłaty w złotych — Ogółem brutto (w ciągu roku)	Robotnikom — Brutto	Robotnikom — Netto	Pracownikom umysłowym — Brutto	Pracownikom umysłowym — Netto	Świadcz. pracodaw. na ubezpieczenia społeczne
PRZEMYSŁ CHEMICZNY.																				
Przemysł chemiczny	1934	92	8.499	2.486.996	8.481	8.455	7.148	1.219	75	13	4	1.521	1.492	16	1	30.700.867	21.143.430	18.671.619	9.557.437	8.189.081	2.917.559
	1935	98	8.188	2.333.080	7.923	8.081	6.704	1.292	64	21	2	1.446	1.417	28	28	29.935.392	20.283.602	17.874.423	9.651.790	8.224.277	2.971.070
w tem:																					
Gazownie	1934	9	256	75.808	248	254	243	10	1	—	—	119	119	2	—	1.180.269	617.814	560.690	562.455	484.530	79.788
	1935	8	258	79.692	254	269	253	13	3	—	—	125	125	1	1	1.260.352	648.926	587.231	611.426	522.813	86.725
Koksownie	1934	8	2.029	648.809	2.020	1.971	1.935	31	5	—	—	161	161	3	—	7.387.100	6.139.166	5.285.399	1.247.934	1.059.849	918.913
	1935	8	1.945	568.392	1.942	1.983	1.953	26	4	—	—	160	160	4	4	7.071.844	5.881.859	5.011.949	1.189.985	999.272	973.241
Rafinerje nafty i gazoliniarnie	1934	2	244	87.324	234	231	221	10	—	—	—	150	150	—	—	1.951.316	638.975	580.136	1.312.341	1.107.873	146.309
	1935	2	235	74.254	230	228	217	11	—	—	—	146	146	—	—	1.890.717	594.455	537.634	1.296.262	1.089.937	136.093
Fabryki zapałek	1935	1	188	35.609	197	214	50	164	—	—	—	14	14	—	—	279.554	208.914	192.772	70.640	57.750	25.905
Fabryki materjałów wybuch.	1934	3	906	231.932	886	945	478	465	2	—	—	119	119	—	—	2.601.602	1.794.887	1.599.556	806.715	667.788	263.110
	1935	3	996	258.978	1.026	1.038	546	490	2	—	—	130	130	—	—	2.877.336	2.020.486	1.808.697	856.850	720.292	258.318
Fabryki nawozów sztucznych	1934	4	1.771	498.787	1.705	1.807	1.623	135	48	1	—	375	375	—	—	7.700.594	4.668.210	4.202.111	3.032.384	2.633.815	636.412
	1935	6	1.688	483.853	1.524	1.730	1.558	131	40	1	—	378	378	1	1	7.648.886	4.593.999	4.114.402	3.054.887	2.640.384	630.311
Fabryki gazów technicznych	1934	6	112	28.917	121	115	110	4	1	—	—	39	39	4	1	470.857	258.332	227.580	212.525	184.514	48.520
	1935	8	124	32.080	117	123	117	4	2	—	—	37	36	6	6	508.100	279.034	245.753	229.066	193.972	54.321
Fabr. farb, lakierów, emalji itp.	1934	4	61	16.144	65	58	44	14	—	—	—	38	34	1	—	174.019	73.657	67.627	100.362	92.458	13.140
	1935	4	61	17.405	66	59	46	13	—	—	—	29	26	1	1	191.804	87.029	78.375	104.775	91.201	13.873
Fabryki wyrobów gumowych	1934	2	70	17.458	69	72	69	2	1	—	—	25	25	—	—	157.218	85.601	78.656	71.617	63.256	12.461
	1935	3	28	8.120	26	39	20	15	1	3	—	13	13	1	1	67.404	37.559	34.751	29.845	26.595	6.210
Fabryki papy dachowej	1934	9	72	16.311	92	40	36	3	1	—	—	23	18	—	—	132.471	84.932	78.053	47.539	41.537	10.821
	1935	7	69	18.475	84	43	40	3	—	—	—	17	15	3	3	136.113	94.487	87.189	41.626	36.923	11.884
Fabryki przetw. tłuszczowych	1934	14	526	152.114	507	535	255	270	1	9	4	141	129	5	—	1.211.489	671.789	611.140	539.700	471.117	102.421
	1935	11	423	115.581	399	446	242	193	2	9	—	106	94	6	6	953.453	511.022	465.451	442.431	381.226	84.161
w tem:																					
olejarnie	1934	2	35	10.151	27	46	43	2	—	1	—	12	11	—	—	117.417	70.179	63.438	47.238	38.478	7.986
	1935	3	139	34.638	121	157	121	36	—	—	—	26	23	—	—	303.547	216.349	193.595	87.198	75.508	28.618
fabryki mydła	1934	7	264	78.501	262	259	93	161	1	4	4	84	78	3	—	623.543	288.491	266.882	335.052	293.679	52.984
	1935	6	265	75.438	265	266	107	148	2	9	—	74	66	5	5	597.196	269.763	249.680	327.433	281.233	51.266
Fabryki wyrobów farmaceut.	1934	3	10	5.530	19	17	5	10	—	2	—	10	9	—	—	139.346	38.350	36.049	100.996	91.830	7.921
	1935	3	40	11.973	40	39	10	29	—	—	—	13	11	—	—	131.272	49.697	46.008	81.575	73.419	11.275
Fabryki wyr. kosmetycznych	1934	3	29	8.181	29	29	4	25	—	—	—	24	22	—	—	122.664	21.975	20.354	100.689	89.989	11.933
	1935	3	30	9.017	30	33	8	25	—	—	2	24	23	—	—	118.654	27.370	25.233	91.284	77.329	9.160
Fabryki wyrobów farmaceutycznych i kosmetycznych	1934	3	10	2.760	10	9	4	5	—	—	—	9	8	—	—	33.306	10.269	9.535	23.037	20.635	3.202
	1935	3	14	3.852	8	16	3	9	1	3	—	10	5	1	1	36.184	13.687	12.682	22.497	21.218	2.491

Wyszczególnienie	Rok	Liczba zakładów	Liczba robotnikomiesięcy	Przeciętna liczba pracowników fizycznych w ciągu roku	Liczba przepracowanych dniówek	LICZBA PRACOWNIKÓW FIZYCZNYCH — ROBOTNICY NAJEMNI — Ogółem (czerwiec)	Mężczyźni (czerwiec)	Kobiety (czerwiec)	Chłopcy (czerwiec)	Dziewczęta (czerwiec)	Właściciele i członk. rodzin (czerwiec)	Liczba pracown. umysłowych ogółem (stan w końcu grudnia)	w tem najemni (stan w końcu grudnia)	w tem właśc. i członkowie rodzin (stan w końcu grudnia)	Liczba praktyk. i uczniów Ogółem (stan w końcu grudnia)	w tem podlegający ubezp. społeczn. (stan w końcu grudnia)	w tem niepodlegający ubezp. społeczn. (stan w końcu grudnia)	Wypłaty w złotych (w ciągu roku) — Ogółem brutto	Robotnikom Brutto	Robotnikom Potrącenia	Robotnikom Netto	Pracownikom umysłowym Brutto	Pracownikom umysłowym Potrącenia	Pracownikom umysłowym Netto	Świadcz. pracodaw. ogółem
PRZEMYSŁ PAPIERNICZY.																									
Przemysł papierniczy ogółem .	1934	25		1.999	569.182	2.035	2.081	1.360	682	11	28	—	194	182	—	25	25	—	4.504.813	3.512.451		3.163.194	992.362		847.304	452.910
	1935	23	26.851	2.237	639.347	2.267	2.204	1.465	693	18	28	3	208	196	12	27	27	—	5.010.921	3.870.106	374.252	3.495.854	1.140.815	161.327	979.488	477.273
Papiernie	1934	7		1.582	447.774	1.584	1.643	1.257	361	11	14	—	139	139	—	23	23	—	3.908.307	3.091.719		2.773.393	816.588		692.159	405.091
	1935	7	20.810	1.734	504.629	1.726	1.738	1.350	367	17	4	—	149	148	1	24	24	—	4.369.339	3.384.386	338.061	3.046.325	984.953	143.440	841.513	422.275
Fabryki wyrobów z papieru .	1934	18		417	121.408	451	438	103	321	—	14		55	43	—	2	2	—	596.506	420.732		389.801	175.774		155.145	47.819
	1935	16	6.041	503	134.718	541	466	115	326	1	24	3	59	48	11	3	3	—	641.582	485.720	36.191	449.529	155.862	17.887	137.975	54.998
PRZEMYSŁ POLIGRAFICZNY.																									
Przemysł poligr. ogółem . .	1934	44		826	235.502	775	903	461	356	30	56	10	133	99	—	39	39	—	1.896.760	1.547.545		1.405.025	349.215		307.480	145.015
	1935	46	11.081	924	270.716	875	944	464	377	40	63	21	134	116	18	51	51	—	2.041.897	1.653.810	162.225	1.491.585	388.087	45.416	342.671	166.020
Drukarnie	1934	41		812	230.828	761	890	456	349	29	56	9	132	98	—	39	39	—	1.881.136	1.533.745		1.392.197	347.391	—	305.802	143.786
	1935	41	10.641	887	259.784	842	902	449	367	31	55	18	131	114	17	49	49	—	2.017.768	1.631.011	160.562	1.470.449	386.757	45.310	341.447	164.116
Introligatornie	1934	2		11	3.226	11	10	5	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7.032	7.032		6.555	—	—	—	517
	1935	5	440	37	10.932	33	42	15	10	9	8	3	3	2	1	2	2	—	24.129	22.799	1.663	21.136	1.330	106	1.224	1.904
PRZEMYSŁ DRZEWNY.																									
Tartaki	1934	48		752	197.129	867	559	496	54	8	1	6	97	75	—	6	6	—	1.066.976	799.992		731.111	266.984		235.441	122.624
	1935	44		709	189.876	873	570	529	35	6	—	4	86	69	17	5	5	—	942.545	721.506	56.815	664.691	221.039	32.069	188.970	102.107
Skrzynie	1934	3		30	7.993	32	26	26	—	—	—	3	7	—	—	—	—	—	21.922	21.922		20.233	—	—	—	2.280
	1935	3		36	9.045	36	36	36	—	—	—	3	1	—	1	1	1	—	32.532	32.532	2.292	30.240	—	—	—	3.255
PRZEMYSŁ SKÓRZANY.																									
Garbarnie	1934	7		504	147.876	514	521	392	117	8	4	—	46	34		2	—	—	888.501	758.685	59.535	699.150	129.816	13.719	116.097	84.507
	1935	7	6.600	550	161.974	554	551	434	108	5	4	—	38	35	3	8	8	—	952.464	809.438	71.438	738.000	143.026	14.396	128.630	90.769
Obuwie mechaniczne . .	1934	4		105	29.683	113	124	73	29	14	8	—	18	8		—	—	—	170.521	154.031	14.715	139.316	16.490	1.934	14.556	12.546
	1935	3	1.386	115	29.181	145	71	53	12	4	2	—	8	7	1	—	—	—	169.799	152.099	11.778	140.321	17.700	1.225	16.475	10.558

Wyszczególnienie	Rok	Liczba zakładów	Liczba robotnikomiesięcy	Przeciętna liczba pracowników fizycznych w ciągu roku	Liczba przepracowanych dniówek pracowników fizycznych w ciągu roku	LICZBA PRACOWNIKÓW FIZYCZNYCH — ROBOTNICY NAJEMNI — stan w końcu grudnia (czerwiec): Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta	Właściciele i członk. rodzin	Liczba pracown. umysłowych — stan w końcu grudnia: ogółem	w tem: najemni	w tem: właśc. i członkowie rodzin	Liczba praktyk. i uczniów — stan w końcu grudnia: Ogółem	w tem: podlegający ubezp. społeczn.	w tem: niepodlegający ubezp. społeczn.	Wypłaty w złotych w ciągu roku: Ogółem brutto	Robotnikom: Brutto	Robotnikom: Potrącenia	Robotnikom: Netto	Pracownikom umysłowym: Brutto	Pracownikom umysłowym: Potrącenia	Pracownikom umysłowym: Netto	Świadcz. pracodaw. ogółem
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY.																									
Przemysł włókienniczy ogółem	1935	98		6.960	2.057.271	7.489	7.580	2.933	4.455	86	106	45	664	616	48	17	17	—	11.533.359	9.050.139	675.862	8.374.277	2.483.220	283.880	2.199.340	957.715
Zakłady wielooddziałowe . .	1935	18		3.450	1.082.636	3.984	4.116	1.421	2.590	65	40	13	321	310	11	5	5	—	5.876.109	4.641.658	345.216	4.296.442	1.234.451	149.130	1.085.321	486.952
Przędzalnie	1935	3		578	171.270	553	550	245	289	1	15	—	48	48	—	1	1	—	969.406	735.120	58.957	676.163	234.286	31.349	202.937	79.798
Tkalnie	1935	44		1.254	355.794	1.239	1.130	679	429	14	8	20	171	140	31	8	8	—	2.330.445	1.771.495	131.725	1.639.770	558.950	54.258	504.692	190.131
Fabryki wyrobów dzianych	1935	5		76	21.030	78	88	5	70	1	12	4	3	2	1	—	—	—	74.158	66.358	4.212	62.146	7.800	648	7.152	6.486
Farbiarnie	1935	4		278	74.775	278	260	170	86	1	3	—	34	34	—	—	—	—	469.549	329.235	23.892	305.343	140.314	17.031	123.283	40.317
Fabryki waty	1935	2		42	12.729	44	40	12	28	—	—	2	3	3	—	—	—	—	49.100	42.295	3.079	39.216	6.805	588	6.217	4.828
Fabryki dywanów, kilimów i gobelinów	1935	8		175	43.875	170	193	15	176	1	1	4	11	11	—	1	1	—	173.086	137.505	9.963	127.542	35.581	2.967	32.614	13.934
Szmuklerstwo i pasmanterje .	1935	4		93	25.253	91	109	34	70	3	2	1	8	8	—	2	2	—	154.899	87.542	6.299	81.243	67.357	5.396	61.961	13.542
Fabryki stożków i kapeluszy .	1935	2		674	184.414	696	732	190	525	—	17	—	32	30	2	—	—	—	852.668	767.134	57.501	709.633	85.534	9.285	76.249	69.626
Fabryki powrozów ogółem .	1935	2		299	73.724	312	323	150	173	—	—	—	24	23	1	—	—	—	513.005	427.947	31.873	396.074	85.058	10.895	74.163	46.164
PRZEMYSŁ ODZIEŻOWY.																									
Ogółem	1934	84		708	213.203	692	718	300	352	25	41	31	84	48	—	32	—	—	932.590	806.512		745.246	126.078		113.691	70.467
	1935	79	8.033	669	188.642	650	604	219	339	7	39	51	52	32	20	49	49	—	675.257	613.934	43.839	570.095	62.323	4.404	57.919	52.321
Krawiectwo	1934	33		218	68.837	218	213	124	82	2	5	16	23	14	—	19	—	—	331.175	293.771		271.748	37.404		33.667	25.618
	1935	35	3.162	264	76.665	245	250	133	110	—	7	24	15	8	7	33	33	—	313.620	291.775	21.913	269.862	22.845	1.853	20.992	23.099
Bieliźniarstwo	1934	14		128	37.462	129	132	2	116	2	12	6	7	5	—	—	—	—	136.148	107.796		101.002	28.352		25.970	11.420
	1935	14	1.965	164	46.810	169	127	3	110	1	13	10	11	8	3	1	1	—	140.273	125.451	8.398	117.053	14.822	686	14.136	10.742
Kapelusznictwo	1934	10		53	17.453	52	46	1	32	1	12	3	7	4	—	5	—	—	50.065	40.825		37.612	9.240		8.275	3.900
	1935	14	1.077	89	22.019	85	69	4	50	1	14	4	6	—	6	6	6	—	62.698	62.698	4.595	58.103	—	—	—	4.718
Czapkarstwo	1934	2		7	2.343	7	7	1	6	—	—	—	2	—	—	1	—	—	4.419	4.419		4.129	—		—	332
	1935	2	128	11	2.634	11	11	2	5	—	4	1	—	—	—	—	—	—	4.276	4.276	311	3.965	—	—	—	335
Wyrób galant.	1934	6		100	28.086	93	93	36	54	1	2	1	14	10	—	7	—	—	96.617	76.040		70.913	20.577		18.485	7.705
	1935	14	1.701	141	40.514	140	147	77	64	5	1	12	20	16	4	9	9	—	154.390	129.734	8.622	121.112	24.656	1.865	22.791	13.427
PRZEMYSŁ ZABAWKARSKI.																									
Przemysł zabawkarski . .	1934	2		16	4.126	17	15	11	4	—	—	—	3	—	—	1	—	—	12.664	12.664		11.740	—	—	—	1.216
	1935	2	240	20	4.560	20	20	13	7	—	—	—	1	—	1	—	—	—	17.689	17.689	1.295	16.394	—	—	—	1.648
PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY.																									
Ogółem	1935	8	1.749	146	50.455	137	153	127	26	—	—	4	26	21	5	—	—	—	340.459	280.404	24.917	255.487	60.055	5.361	54.694	31.503
Bekoniarnie	1935	4	1.546	129	45.838	125	131	116	15	—	—	3	22	19	3	—	—	—	319.601	264.545	23.715	240.830	55.056	4.836	50.220	29.694
Rzeźnie i jelita	1935	4	203	17	4.617	12	22	11	11	—	—	1	4	2	2	—	—	—	20.858	15.859	1.202	14.657	4.999	525	4.474	1.809

Wyszczególnienie	Rok	Liczba zakładów	Liczba robotniko-dni	Robotnicy							Pracownicy umysłowi		Wypłaty							Świadczenia pracodawców
						Stan w końcu grudnia 1934 r.								Robotnikom			Pracownikom umysłowym			
							Dorośli		Młodociani											
				Przeciętna roczna	Stan w końcu czerwca	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta	Ogółem	W tem najemni	Ogółem brutto	Brutto	Potrąceń	Netto	Brutto	Potrąceń	Netto	
PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY (Ciąg dalszy)																				
Rektyfikacje spirytusu . .	1935	2	2.425	10	9	20	15	5	—	—	5	4	18.215	12.055	807	11.248	6.160	615	5.545	1.886
Gorzelnie rolnicze	1934	23	6.082	33	16	44	42	2	—	—	24	19	41.195	15.859	479	15.380	25.336	3.287	22.049	2.696
	1935	27	7.467	25	14	52	46	6	—	—	20	14	49.594	18.642	516	18.126	30.952	3.324	27.628	3.921
Browary i słodownie . . .	1934	7	190.459	675	673	673	637	35	—	—	123	121	2.150.327	1.434.049	151.164	1.282.885	716.278	115.893	600.385	224.436
	1935	8	190.874	671	662	658	624	34	—	—	127	125	2.105.068	1.397.586	150.323	1.247.263	707.482	115.649	591.833	219.420
Fabryki cykorji, surogatów kawy	1934	2	1.819	6	7	6	5	1	—	—	1	—	6.176	6.176	391	5.785	—	—	—	421
i palarnie kawy . . .	1935	2	2.180	7	6	7	4	3	—	—	1	—	6.896	6.896	416	6.480	—	—	—	691
Fabryki konserw	1934	10	18.249	72	40	99	34	62	1	2	21	8	85.418	64.788	3.515	61.273	20.630	2.511	18.119	7.707
	1935	8	22.699	82	39	114	36	71	5	2	9	6	87.799	67.628	3.322	64.306	20.171	1.496	18.675	9.030
Wytwórnie napojów bezalkohol.	1934	10	18.023	68	76	61	35	26	—	—	13	3	71.621	65.921	2.970	62.951	5.700	150	5.550	7.369
	1935	10	22.388	77	81	66	39	26	1	—	13	11	94.511	75.456	4.757	70.699	19.055	1.025	18.030	7.484
Fabryki octu i musztardy .	1934	4	5.318	14	13	14	11	3	—	—	8	7	29.695	15.435	864	14.571	14.260	936	13.224	2.686
	1935	3	5.032	18	24	26	12	14	—	—	8	8	39.041	20.628	1.478	19.150	18.413	1.409	17.004	3.438

Wyszczególnienie	Rok	Kategoria	Liczba zakładów	Liczba robotniko-miesięcy	Przeciętna liczba pracowników fizycznych w ciągu roku	Liczba przepracowanych dniówek	LICZBA PRACOWNIKÓW FIZYCZNYCH — ROBOTNICY NAJEMNI — stan w końcu grudnia (czerwiec): Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta	Właściciele i członk. rodzin	Liczba pracown. umysłowych — stan w końcu grudnia: ogółem	w tem: najemni	w tem: właśc. i członkowie rodzin	Liczba praktyk. i uczniów — stan w końcu grudnia: Ogółem	w tem: podlegający ubezp. społeczn.	w tem: niepodlegający ubezp. społeczn.	Wypłaty w złotych w ciągu roku: Ogółem brutto	Robotnikom: Brutto	Robotnikom: Potrącenia	Robotnikom: Netto	Pracownikom umysłowym: Brutto	Pracownikom umysłowym: Potrącenia	Pracownikom umysłowym: Netto	Świadcz. pracodaw. ogółem
PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY (Ciąg dalszy)																										
Ogółem	1934		261		2.926	845.310	2.589	2.822	1.788	947	32	55	60	714	530	—	123	122	—	5.967.399	4.027738		3.673.994	1.939.661		1.694.131	588.745
	1935		107	18.082	1.507	436.280	1.412	1.537	601	832	40	64	79	240	200	40	89	87	2	2.015.977	1.420943	108.184	1.312.759	595.034	61.277	533.757	165.850
Piekarnie	1934		33		196	75.545	205	118	154	19	15	—	4	39	22	—	54	54	—	319.078	290201		267.041	28.777		27.182	25.410
	1935		25	2.982	248	73.960	224	219	170	18	22	9	31	18	16	2	45	45	—	383.051	337717	24.386	313.331	45.334	3.904	41.430	33.704
Przem. cukiern.	1934		33		724	207.368	560	723	163	511	4	45	6	122	91	—	20	20	—	806.793	533006		480.659	273.787		233.917	73.028
	1935		31	9.078	757	208.380	712	840	159	622	6	53	10	83	70	13	20	20	—	754.814	523161	38.607	484.854	231.353	24.586	206.767	58.332
Fabr. wódek gat.	1934		27		195	54.002	191	210	93	114	1	2	5	131	102	—	8	8	—	528.612	243 13		226.569	284.899		257.569	51.347
	1935		25	2.564	214	60.193	207	224	105	116	2	1	13	103	93	10	5	5	—	492.753	23683	18.216	218.367	256.170	26.161	230.009	43.771
Wędliniarnie	1934		—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-		—	—		—	—
	1935		18	2.285	190	57.955	167	161	105	47	8	1	24	19	5	14	15	13	2	241.429	22571	17.586	207.685	16.158	1.756	14.402	17.883
Mleczarstwo	1934		8		76	27.105	75	72	45	23	4	—	2	25	21	—	—	—	—	267.409	19501		179.208	71.908		66.362	32.091
	1935		8	1.173	98	35.792	102	93	62	29	2	—	1	17	16	1	4	4	—	143.930	9711	9.389	88.522	46.019	4.870	41.149	12.160
GRUPA: MŁYNY.																										
Ogółem zakłady	1934		69		319	88.915	286	290	238	51	1	—	38	108	32	—	11	11	—	678.226	42184		393.326	256.742		232.067	67.992
	1935	I—VII	72	4.064	339	90.342	292	308	250	57	1	—	56	66	56	10	6	6	—	[1]						
W tem zakłady I—V kat.	1934		21		247	71.487	247	246	196	50	—	—	1	98	81	—	9	9	—	631.229	37697		350.560	254.532		229.857	63.272
	1935	I—V	20	2.890	241	67.698	236	251	194	56	1	—	11	66	56	10	5	5	—	533.211	33054	26.027	304.737	202.447	20.861	181.586	49.423

[1]) Za rok 1935 Urząd nie obliczał wypłat dla pracowników najemnych w zakładach VI i VII kategorji świadectw przemysłowych.

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu
7589 S
001-007589-00-0